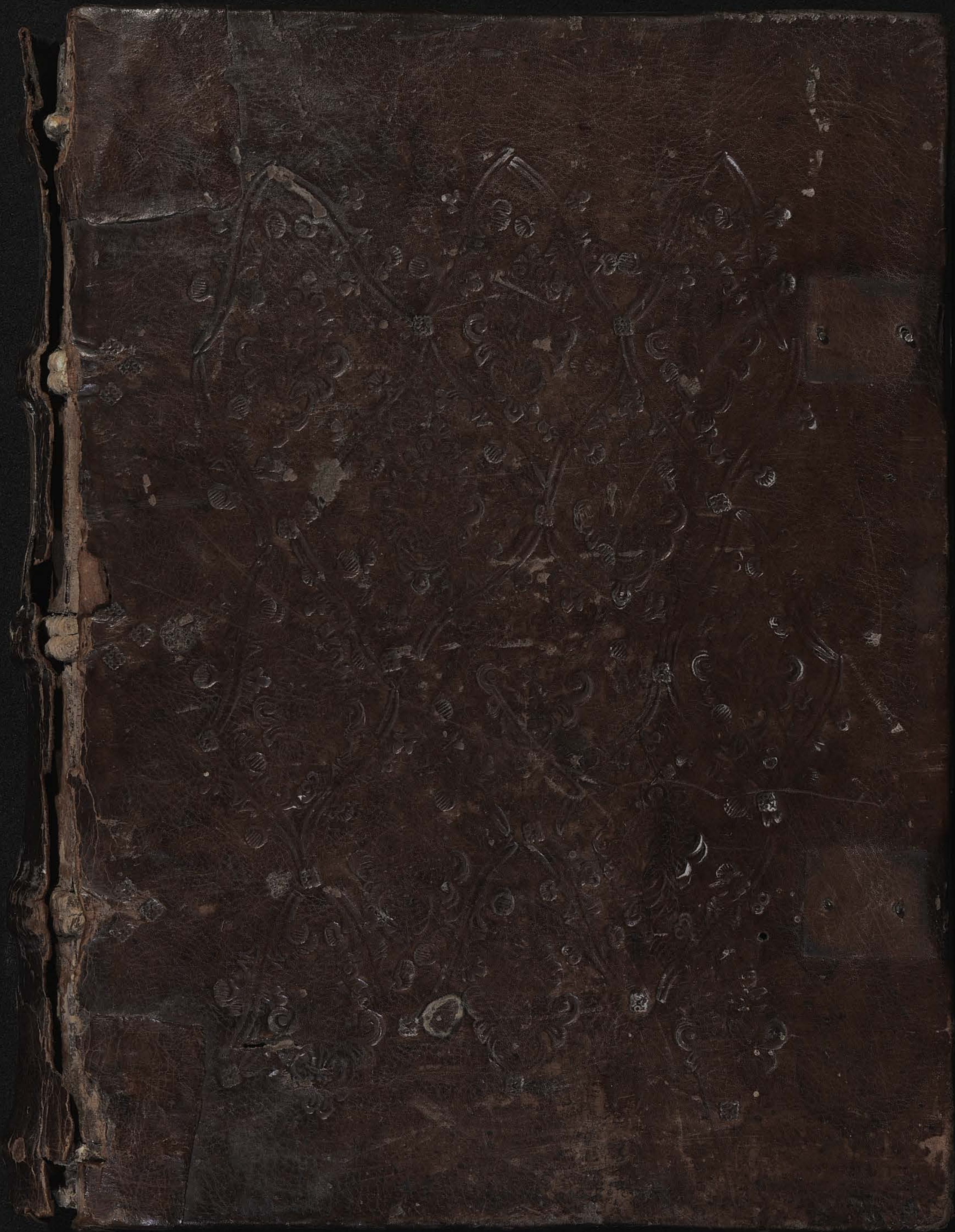

Anno Salutis 1734.
Die 7 Mensis Martij

Sit Nomen Domini benedictum

... no fec
tias ad eam ut per ipsam possis recuperare
gratiam quam amisisti. ipsa valet et volt sub
uenire peccatori auxilium ab ea petenti.
Bern. Bern. Que non subuenire noluit, inter
que subuenire non potuit inter omnipotentie.
q. d. Semper parata est manum sue mise
ricordie porrigere peccatoribus. Item ille solutionem ab
eius laude desistat qui eam fideliter invocatam
sensit defuisse. Nota quod dicitur ave quasi
sine ve. Fuit enim beata virgo immunis a triplici
ve: culpe, corrupcionis et maledictionis. Immunis fuit a ve culpe quia pium
est dicere eam peccatum non commisisse in
ante post conceptum filii dei quia tunc in
eam et cum ea habitavit remissio omnium. Bern.
Augustinus. Ubi de peccatis agitur nullam de ea
volo fieri mencionem. Immunis etiam fuit
a ve corrupcionis quia mater virgo ante
partum in partu et post partum. Item immunis
fuit a ve maledictionis que duplex est: generalis et specialis. Generalis que dicta est mulieri omnibus
maledixit dicens: In dolore paries filios tuos. Specialis maledictio que in lege data
est cum dicitur: Maledicta sterilis que non peperit. Harum maledictionum primam evasit
beata virgo quia sine dolore peperit.
Secundam etiam evasit quia mater et virgo
facta est. Item nota quod dicitur ... maris
stella. Hec est stella de qua dixit Balaam:
Orietur stella ex Iacob et consurget virga de
Israel et confringet omnes duces.

clara ... | ... omnes no
... post ... rex
aliquam ruinas per caritatem. Hec stella ...
tos habet effectus. Bern. Bern. Hec stella i.
... eius oculis inspiciat sanari ... affectibus confortari. Si cum eius oculis inspici
at ... Hec stella in hoc mundi ma
ri ... munus afflictibus eripit
... ad portum salutis per
ducit. Hanc stellam si nunquam vidisti aspice. Si deseruisti respice. Si in profundo
es suscipe. Si magis vis illuminari inspice.
Nota quod dicitur gratia plena. Vere gratia plena dicitur
virgo quia de plenitudine gratie eius communicant
universi, ita ut non sit aliquis sine celestis
vel terrestris ... qui se abscondat a ca
lore eius, ut ait sanctus Bern. Bern. Omnibus omnia facta
est beata virgo, omnibus misericordie sinum aperit ut de
plenitudine eius accipiant universi: eger
curationem, et tristis consolationem, peccator
veniam, iustus gratiam, angeli leticiam. Filius
dei humane carnis substantiam. Dominus tecum.
... ipsam ... Dupl
ice ... voto ... in presenti
vita nos ab omnibus periculis ... et ... de
fendat et ad vitam perpetuam nos perducat. Item

Oleum effusum nomen tuum. De eadem.
Nota duo in oleo. Primum
est quod effusum plus ceteris liquoribus
super natat, dilatatur. Secundum quia ad modum
omnibus liquoribus super natat. Hec due
proprietates olei competunt beate virgini
Marie. ... ceteris liquoribus.

... ipsi
Item
i. hominibus qui si...
spiritus et ad ... propinare celestem potum. Hodie illum potum in
fudit in vas quod ipse celitus illumi
navit et mundavit cum ipsum in tertium celum per
... et ad tertium celum rapuit, ibi gust
ato illo potu beatus Paulus hominibus
propinavit ipsos fideliter docendo et predi
cando eis. Mundatum quoque fuit vas predictum
a patre et spiritu sancto ...
... filio dicens: Aufer rubiginem de
argento, id est infidelitatem de Paulo, et in
egredietur vas purissimum. Et filius ...
cando et ... Spiritus vero sanctus pu
rificavit in baptismo omnem maculam ...
... Vas autem fuit mundum vas beatus
Paulus munditia virginali. Hic permansit in ...
morte quando decollatus fuit lac de suo
corpore exivit. Item vas fuit decorum
humilitate que decorat omnes virtutes.
Humilitas enim figuratur per carbunculum qui
clarius lucet inter omnes lapides qui erant
in veste pontificali. Hac humilitate
fulgebat beatus Paulus qui dicebat:
Ego sum minimus apostolorum qui non sum di
gnus vocari apostolus quoniam persecutus sum
ecclesiam dei. Item fuit vas latum ca
ritate quia cum universum mundum illumi
nasset omnes in regnum dei festinabat in
ducere docendo ... orando pro omnibus

lapis tribulacionis ...
... semel ...
... in angustia ...
... in gladio ...
... ille rex ...

[illegible]

[illegible] ascendit et paululum ibi donec [illegible] dedit
et expiravit. Quod audiens nero plurimum
ultra invenis de morte doluit. Paulus
hic conversus [illegible] dixit [illegible] ut
illuc venit et patroclum cesaris [illegible]
defunctum ad [illegible] ducerent, quem allatum
suscitavit et ad cesarem cum sociis suis
misit. Nero videns quomodo nomen [illegible]
[illegible] autem in corde [illegible] fide in
manibus per bona operacionem in ore predica
cionem. [illegible] in epistolis suis hoc nomen [illegible]
[illegible] vicibus nominasse. Unde in tantum dilexit
hoc nomen quod et in morte habuit in ore. Cum
ad locum passionis venisset, versus ad orientem
manibus in celum extensis diutissime cum
lacrimis oravit et gracias egit. Post hec
valedicens fratribus utrumque genu in terra
figens collum extendit et sic decollatur. Et
mox caput eius a corpore [illegible] ihesus christus hoc
nomen quod sibi in vita [illegible] extitit
clara voce [illegible] ubi [illegible]
caput eius saliit ibi mox fons erupit.

De purificatione S. Marie

Postquam impleti sunt dies purgacionis
Marie. Luc. In hodierna [illegible]
[illegible] solempnitas. S.
marie purgacio. [illegible] Symeonis
obviacio. [illegible] hoc hodiernum festum dicitur
purificacio beate marie. Candelaria et [illegible]
obviacio. [illegible] dicitur purificacio [illegible] mira
bile quod illa purificari voluit [illegible] purificatione

[illegible] non de fieri. Ho [illegible] contra diu
[illegible] dominus [illegible] et in [illegible]
angelus ad eam dixit. Ave maria gracia
plena. Bernardus. In ventre gracia divinitatis.
in corde gracia caritatis. In ore gracia
[illegible]. In manibus gracia largitatis. Idem
Bernardus. Vere plena quia de eius plenitudine
[illegible] captivi redempcionem
tristes consolacionem. peccatores veniam
iusti graciam. angeli leticiam. denique to
ta trinitas gloriam. filius hominis humane
carnis substantiam. [illegible] angelus eam sic
salutavit [illegible] nos debemus eam resa
lutare [illegible] causis. [illegible]
[illegible] ipsa [illegible] quia
ipsa est [illegible]. In sola virgo
[illegible] nulla vox [illegible] omnes sanctos [illegible]
vel [illegible]. [illegible] det nobis [illegible] opera
[illegible] possibile [illegible] ipsa est
plena gracia. [illegible] ac ha
ad deum et cetera. [illegible] aperiat nobis porta parad
ysi. [illegible] ave maria.
Que cum audisset turbata est in sermone
angeli et cogitabat qualis esset ista
salutacio. Turbata est non de angeli
[illegible] non [illegible] quia beata virgo
angelos sepe videbat. Sed numquam talia
audierat. Et tunc angelus eam confortans
dixit. Ne timeas maria invenisti graciam apud deum.
[illegible]
[illegible]
[illegible] Clamabat

cum [illegible] Utinam disrumperes celos et descen
deres. Zach. Illuminare hiis qui in tenebris
sedent et in umbra mortis. Ista gracia
inventa. Bernardus. [illegible] gracia dei et [illegible] pacem
mortis destruccionem. vite reparacionem.
Ecce [illegible] salu
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
tavit elyzabeth. Quartum magnificat. Quintum
fili quid fecisti nobis sic. Sextum vinum
non habent. Septimum quando dixit. Quodcumque dixerit
vobis facite. Respondens autem angelus
dixit. Spiritus sanctus et cetera. Tunc [illegible] expan
sis manibus et oculis in celum elevatis
ait. Ecce ancilla et cetera. Bernardus. Statim [illegible]
filius dei in utero illius conceptus est perfectus
deus perfectus homo [illegible] prima die con
cepcionis. tante potencie et sapiencie ex
titit. quante et in xxx anno fuit. Item de eadem

Ave gracia plena et cetera.
Redempcionis [illegible] genus humanum
totum precium redempcionis et salu
tis contulit in maria. O peccator [illegible]
[illegible] archa plena auri vel argenti
[illegible] cum omni festinacione curreres
ad illam [illegible] obediencia
dei graciam amisisti [illegible] angelus gab. Mariam gracia plenam.

Boetius de ꝯsolatiōe philoso
phie cum cōmēto angelici do
ctoris Thome de Aquino.

Incipit tabula super libris Boetij de cõsolatõe philosophie ẜm ordinẽ alphabeti.

Finit Registrum.

Prohemiū

Eximij ꝑclariq doctoris Thome de aq̄no sup li-
bris Boetij de ꝯsolatu phico cōmentū felicit incipit

Philosophie seruias oportz
vt tibi ꝯtingat vera libertas. Hec sunt ꝟba Sene. viij. ep̄la
ad lucil. qꝛ vocari phiam sciam veritatis recte se hꝫ ex. ij.
metaph. ⁊ phia affert delectatões mirabiles firmitate ⁊ pu
ritate. ex. x. eth. Et multis visa est phia res mirabilis ⁊ diui
na ex de celo ⁊ mōo aristo. Itē q nulla scīa silis est phie q̄ clarificat aīam.
⁊ facit delectari eā in h̄ seculo. in ꝑfectione ⁊ rectitudiue. ex li. de pomo et
mor. Et phia trahit hoīem ab obscuritate ignorātie ad sciaꝫ a tenebris stul
ticie ad lucē sapīe. ⁊ ad claritatē intellectus ex eodē li. Aristo. Itē qꝛ phia
a supstitiōe liberat metu mortis nō ꝯturbat ſm Tulliū in li. de finib⁹ bono
rū ⁊ mal. ideo Seneca has ⁊ ꝯsiles ꝯditiōes ⁊ effect⁹ laudabiles phie ad-
uertens: hortat nos ad seruiciū phie in ꝓpōe ꝓposita sic di. Phie ser. op.
Que quidē ꝓpō pōt ꝓbari multis rōnibus. Primo sic. illi oportet ſuire ꝑ
cuius seruitutē hoī ꝯtingat vera libertas. ſ; phia est hmōi. igit. maior no-
ta. qꝛ libertas est nobilissima ꝯditio quā natura hūana desiderat ⁊ affectat
Minor patet ꝑ eundē Sene. q̄ postq̄ ꝑmisit ꝓpōnē istā: phie seruias opor
tet. subiūgit. vt tibi ꝯtingat vera libertas. Et paucis interpositis dicit. hoc
eni. s. ipm seruire phie libertas est. Probat scdo sic. illi oportet seruire qd
aīm ꝑficit. vitā disponit. actiones regit. agenda et omittēda demonstrat. ⁊
sine quo nemo est securus. phia est hmōi igit ⁊c. Maior nota. nā iste cōdi-
tiones sunt de ꝑfectione hoīs. Minor declarat ꝑ Sen. xvi. ep̄la ad lucillū
q̄ loquēs de phia dicit sic. Hec aīm format ⁊ fabricat. vitā disponit. actio-
nes regit ⁊ omittenda demonstrat. sedet ad gubernandū errantia. fluctuā
tiū dirigit cursum. ſ; sine hac nemo est securus. Probat tercio. Illi est ſui
endū qd tradit cognitionē vltimi finis magnū incrementū. phia est hmōi.
igit ⁊c. Maior nota. qꝛ cognitō vltimi finis magnū incrementū ꝯfert ad
vitā. ex. i. ethicoꝝ. Minor declarat. nam vltimus finis vite hūane est bea
titudo cuius cognitionē phia tradit. dicit eni phia in. iij. de ꝯsol. ꝓsa. ij. q
beatitudo est status oīm bonoꝝ aggregatione ꝑfectus. Et in eodē. iij. ostē
dit phia in quo sit vera beatitudo. et quō ad eā ꝑueniat. Probat quarto.
illi oportet seruire qd facit hoīem parē deo. phia est hmōi. igit ⁊c. Maior
nota de se. Minor pꝫ ꝑ Sen. xlix. ep̄la ad lucil. q̄ dicit. Hoc eni mihi phia ꝓ
mittit vt me parem deo reddit. Probat q̄nto. illi est ſuiendū qd est magi-
stra oīm sciaꝝ. nutrix oīm virtutū. summū solaciū lapsoꝝ aīoꝝ qd est ꝑuiū
veri luminis. et cuius exhortatio est recta sui auctē dignissima. phia est hu
iusmodi. igit ⁊c. Maior nota. qꝛ rōnabiliter ꝓpter has cōditiōes laudabi
les alicui seruit. Minor declarat. nā phia est mgr̄a oīm virtutū. ex. i. de cō
so. ꝓsa. iij. Ipsa est nutrix oīm virtutū. ij. de ꝯsola. ꝓsa. iiij. Ipsa est summū
solaciū lapsoꝝ aīoꝝ tercio de ꝯso. ꝓsa. i. Ipsa est ꝑuia veri luminis. iiij. de
ꝯso. ꝓsa. i. ⁊ eius exhortatio est recta sui auctē dignissima. v. de ꝯso. ꝓsa. i
Sic ergo pꝫ ꝓpō declarata q̄ dic. Phie seruias oportet. Sꝫ di. qd mihi ꝓdest
phia si fatū est: qd mihi ꝓdest phia si deus rector est: qd mihi ꝓdest phia
si casus impat: Ad hoc rn̄det Sene. xij. ep̄la sua. Siue inexorabili lege fa-

ti nos stringant. siue deus arbiter vniuersis cũcta disponit. siue casus actu
ones hũanas sine ordine ꝑmiscet: adhuc ꝓhie insistẽdũ ẽ: ꝓhia eñ nos tu
eri hz. Hec eñ exhortat̃ vt libent̃ deo placeamꝰ vt ipm̃ sequimur. vt ꝯtinue
fortune resistamus ꝛ vt casum feramꝰ. licz aũt oẽs hoĩes ſm Aristo. i. me
taphi. doctrinã nã scire desiderent. tñ pauci (de q̃ dolor est) ꝓhie vacãt: qđ
lõ ꝯtingit qꝛ pl'es omissis delectatiõibꝰ interioribꝰ ad delectatões refugiũt
corꝑales. nõ tñ oportet delectatiões corꝑales eẽ eligibiliores interioribus
qꝛ delectationes corꝑales ĩpediũt a sũmo bono. interiores aũt ad id ꝓmo
uent. Vñ Boe. in tractatu de sum. bo. dicit. Dolere debent q̃ delectationi
bus sensualibꝰ detinent̃ bona interiora omittẽdo. Nã dediti bonis sensu
alibus sũma bona nõ attingũt. Quos hoĩes sensuales Boe. iiij. de ꝯso. ꝓ
sa. iiij. ꝯꝑat vespertilionibꝰ dicens. Nequnt eñ oculos suos tenebris assue
tos ad lucem ꝑspicue veritatis attollere. silesq́ʒ sunt auibus quarũ intuitũ
nox illuminat dies excecat. Et lʒ hoĩes sensuales ꝛ vulgares nõ magnifi
cent nomẽ ꝓhie ꝫ magis blasphemãt: nihilominꝰ tñ ipa ꝓhia in sua digni
tate ꝑseuerat. teste Señ. xiiij. ep'la ad Lucil'. Nunq̃ꝯinualescet ad tantũ ma
licia: neq́ʒ ad tãtũ excedit̃ ꝯ ꝟtutes. vt nõ nomẽ ꝓhie sacrũ ꝛ venerabile ꝑ
maneat. Sed. d. philosophari nõ valeo qꝛ pauꝑ sum: ꝫ si diuitias habuero
totũ me ꝓhie dabo. ꝛ hoc vĩ rõnabile: qꝛ natura ꝑ se nõ est sufficiẽs ad spe
culandũ ꝫ oportet cibũ ꝛ potũ ꝛ reliquũ famulatũ ꝑexistere. ꝛ ꝓ tãto sacer
dotes in egypto habitis nccrijs ꝓpter ãmirari ceperũt philosophari. vt di
cit Aristo. in. i. metaph. Hec excusatio rõe pauꝑtatis nõ valet. audi Sene.
xvij. ep'la ad Lucillũ. q̃ dicit. Nõ est q̃ nos pauꝑtas a ꝓhia reuocet. toleran
da eñ est fames quã tolerauerũt q̃dã in obsidionibus. ꝛ q̃d aliud erat pre
miũ patientie illoꝝ q̃ꝫ in arbitriũ nõ cadere. s. inimicorũ. q̃to magis est qđ
ꝓmittit̃ ꝑpetua libertas. nullius hoĩs timor ꝛ qđ aĩm liberat a furoribus.
multis eñ ad philosophandũ obstitere diuitie. pauꝑtas aũt expedita secu
ra est si vis aĩo vacari pauꝑ sis oportet: aut pauꝑi silis. qꝛ nõ põt studiũ sa
lutare fieri sine cura frugalitatis. frugalitas aũt ẽ volũtaria pauꝑtas. h̃ se
neca. Verũ ẽ igit̃ ad philosophãdũ exigũt̃ nccria ꝫ sufficiũt hoĩ pauca. nõ
eñ oportet futurũ felicẽ deũ terre ꝛ maris esse. qꝛ nã paucis minimisq́ʒ cõ
tenta est. ex. ij. de ꝯso. ꝓsa. v. Proijce ꝫ oĩa a te ꝛ ad ꝓhiaʒ magno cursu to
tisq́ʒ viribus intende. h̃ Señ. xvij. ep'la ad Lucil. Phie ꝫ fuias oꝫ: vt tibi
ꝯtingat vera libertas. vt tibi ꝯtingat vera securitas. vt tibi ĩnotescat felici
tas. vt par deo fias. ꝛ ꝑcipue vt in aduersitatibus ꝛ tribulationibus posi
tus ꝑ ipam verissime ꝯsuleris exẽplo Boetij quẽ ꝓhia in exiliũ relegatũ ab
oĩbus bonis pulsum. dignitatibus exutũ. multis miserijs afflictũ dulcissi
me ꝯsolabat̃: de cuius ꝓhie ꝯsolatõe agit̃ in h̃ li. Boe. q̃ intitulat̃ liber de
ꝯsolatiõe ꝓhie. de q̃ ad pñs nr̃a est intẽtio. h̃ sufficiant de introductiõe hu
ius li. Sed añq́ʒ ad l'ram accedamꝰ q̃nq́ʒ sunt ꝑmittẽda. Primũ de cau
sa suscepti opis. Scđm de causis huiꝰ libri. Terciũ de titulo huiꝰ li. ꝛ eius
expositione. Quartũ de cã intitulationis pñtis li. Quintũ de generali sũ
ma ꝛ sñia huiꝰ li. Circa ꝑmũ vicz circa cãm suscepti opis. q̃re Boe. hunc
li. ꝯscripsit: est sciẽdũ. ꝙ Boe. vir eximiꝰ ꝯsul romanus: fide catholicꝰ ex
tit. q̃ disputãs de fide catholica ꝯ duos hereticos. s. ꝯ Nestoriũ ꝛ Euticen
cum nullus esset qui eis resisteret Boetiꝰ ipos in cõi ꝯcilio deuicit. sicut p

Pꝛobemiũ

ſꝫ li. ſuo de duabus naturis ĩ xp̃o. Tp̃e ꝟo Theodoꝛici regis gottoꝝ cum
idẽ theodericus tyrannidẽ ſuã ꝯ romanos vellet exercere. ⁊ q̃ſlibet bonos
opp̃mere. Boetius ꝟtute dei armatus plꝰ oĩbus alijs ſibi reſtitit. ⁊ q̃s ty-
rannica rabies inuaſerat. Boetius amoꝛe iuſticie exponẽs ſe ꝑiculis ip̃os
liberauit. Uidẽs aũt theodericus rex gottoꝝ ſolũ ip̃m Boe. ſibi reſiſtẽtem
cogitabat qualiter ip̃m ꝑderet: ⁊ cũ iuſtã cãm ꝯ eũ nõ ĩueniret duas falſas
cãs ꝯfinxit. dixit eñ Boe. impediuiſſe quẽdã delatoꝛẽ ſibi lr̃aꝝ q̃ ꝯtinebãt
accuſatõem ſenatꝰ rõanoꝝ. vt ſic ſenatꝰ redderet̃ reꝰ leſe maieſtatis. Hanc
cãm tãgit Boe. ꝓſa. iiij. huiꝰ p̃mi di. Delatoꝛẽ ne documẽta deferret q̃bus
ſenatũ maieſtatis reũ faceret ĩpediſſe crimĩamur. Scd̃o accuſabat̃ Boe. ꝙ
quaſdam litteras direxiſſet ad imꝑatoꝛem conſtantinopolitanum ꝑ quas
reſtitueret libertatem pꝛiſtinam ip̃is romanis. Hanc cauſam tangit Boe-
tius eadem pꝛoſa ſic dicens. Nam de compoſitis falſo litteris quibus li-
bertatem arguoꝛ ſperaſſe romanam quid attinet dicere. His de cauſis Bo
etius ꝑ viles ꝑſonas ⁊ infames accuſatus: indefenſus: reus eſt iudicatus
⁊ a rege theoderico papie in exiliũ relegatus. Boetius aũt in exilio poſitꝰ
p̃teritã ꝓſꝑitatẽ ſecũ reputãs ⁊ p̃ntẽ aduerſitatẽ ꝯſiderãs. ne aliq̃s hõ ĩ ſi-
mili ſtatu poſitus deſꝑaret. ẜ vñ ꝯſolaret̃ h̃ret ph̃icam ꝯſolationẽ cõpoſu-
it ꝯ mutabilitatẽ foꝛtune. Ex q̃bus dictis pꝫ ꝙ cã ſuſcepti opis ẽ illa q̃tinꝰ
Boe. ſe ĩ exiliũ relegatũ ab oĩbꝰ bonis depulſuꝫ. dignitatibꝰ exutũ ꝑ ph̃iaꝫ
ſe tueret̃: volens ꝯſolari quẽlibet hoĩem in ſili ſtatu poſitũ. ne deſperet. ſi-
militer eſſe ꝯtuendũ. Secundo videndũ eſt de cauſis huiꝰ libꝛi cuiꝰ cã
efficiens fuit Boetius q̇ deſcribẽs materiã huiꝰ li. vtit̃ tam ꝓſa q̃ꝫ metro:
imitatꝰ martianũ felicẽ capellã q̇ in deſcribẽdo nuptias Mercurij ⁊ philo-
logie h̃ ſtilo vſus eſt. de q̇ fit mentio in Theodolo vbi dr̃. egregiã ſoboleꝫ
cui ꝑ ſtilbontis amoꝛem. vt ſuperũ magna ſociaſti teſte capella. licet iſte li-
ber Boetij multũ excellat libꝛũ Martiani tã nobilitate materie q̃ꝫ p̃uilegio
eloquentie. Boetius eñ nec Tulio in ꝓſa nec Uirgilio in metro minoꝛ re-
putat̃. vtit̃ eñ Boe. in h̃ li. ꝓſa in qua ponit rõnes ad ꝯſolandũ Boetiuꝫ
ꝓbando ꝙ nõ ſit dolendũ de amiſſiõe rerũ tꝑaliũ. vtit̃ aũt metro delectabi-
li vt dũ audiat̃ meroꝛ obliuioni tradat̃. Cã materialis huius libꝛi ẽ ph̃ica
ꝯſolatio oꝛdinata ad ꝯtẽptũ mũdanoꝝ ⁊ ad appetitũ ſumme felicitatis. vl̃
ph̃ica ꝯſolatio ꝑſuadẽs neminẽ extolli in ꝓſꝑis. nec dep̃mi in aduerſis. vl̃
aliter. Cã mãlis ſiue ſubiectũ huius li. eſt ſtatus miſerabilis Boetij ph̃ica
ꝯſolatiõe ſupinducta. Cã foꝛmalis tractatus huius libꝛi ꝯſiſtit in eius di-
uiſiõe de q̄ videbit̃ poſt. Cã aũt foꝛmalis tractandi ẽ modꝰ agendi boetij ⁊
eſt dyalogus. i. ſermo duoꝝ. Introducit eñ Boe. ĩ hoc li. duas ꝑſonas. ſ.
ſeip̃m ſuam miſeriã deplangentẽ. ⁊ ph̃iam ſibi ꝯdolentẽ. ⁊ ip̃m ſup ſua mi-
ſeria ꝯſolantẽ ⁊ h̃ eſt rõnabile. Nã ſm̃ be. Grego. Uerus oꝛdo ꝯſolatiõis ẽ
vt cũ volumꝰ aliquẽ a meroꝛe ſuſpendere. p̃mo ſtudeamꝰ luctui eiꝰ cõcoꝛda-
re. Uel iõ cã foꝛmalis ẽ dyalogus. qꝛ in q̄dã pte huiꝰ p̃mi li. ph̃ia ĩtroducit
foꝛtunam ip̃m boetium alloquentẽ. vbi incidit quedam figura tropi q̄ vo-
cat̃ ethopeya. de qua dicit Greciſmus ac introducit aliquos de ethopeya
loquentes. vt cũ foꝛtuna loq̇t̃ Boetiꝰ ip̃a. Uel põt dici ſm̃ cõiter loq̇ntes.
ꝙ cã foꝛmalis tractandi ẽ q̇ntuplex. diffinitiua. diuiſiua. ꝓbatiua. ĩpꝛoba-
tiua. exẽploꝝ poſitiua. ſicut videbit̃ in li. Cã finalis huiꝰ li. ẽ. vt ip̃o cogni-
to, nos ip̃os ⁊ quoſlibet alios in aduerſitatibus ⁊ tribulatõe poſitos ph̃ica

cõsolatiõe tueamur. Et ne extollamur in ꝓſpis ⁊ deꝑmamur in aduerſis.
Tercio videndũ eſt de titulo huiꝰ libri ⁊ de eiꝰ expõe. Vñ ſciẽdũ ꝙ titu-
lus ſm Remi. ſup donato ẽ clauis ſiue ĩgreſſus opis ſequẽtis. Et dr̃ titulꝰ
a titan qḋ ẽ ſol. ſic eñi ſol illũinat mũdũ ſic titulꝰ librũ. Et ꝑponit̃ ti. li. ad
ↄſũmatiõeꝫ opis ⁊ ad laudẽ autoꝛ. Eſt ḡ ti. pñtꝭ li. tal'. Auitij. manlij. torq̃
ti. ſeuerini. excõſul'. patricij. ordinarij. Boetij viri illuſtris ĩcipit li. de ↄſo.
phie. Sed qr̃ quare tot noĩa ꝓpria ponunt̃ in ti.? Dicũt aliq̃ ꝙ forte con
ſuetudo fuit romanoꝝ vt ſic noĩa aſcriberẽt ſuoꝝ auoꝝ ⁊ ꝑdeceſſoꝝ. Vl'ali
ter pt̃ dici ꝙ pl'a noĩa ponũt̃ in ti. ꝓpt̃ honorẽ ⁊ laudẽ ipiꝰ Boe. qꝛ ſm Se
necã in li. de clemẽtia ad Neroñ. multa cognoĩa honoꝛi data ſunt. Sic eñi
vilis pſona nõ vult noĩari niſi vno noĩe. qꝛ q̃to plꝰ noĩat̃ tanto plꝰ cog̃ſci
tur ⁊ tanto magis ſordeſcit. ſic honeſta pſona vult noĩari pl'ibꝰ noibꝰ vt ſic
magis ĩnoteſcat ⁊ clareſcat alijs ſua fama. Nã oẽ bonũ ĩ cõe deductũ ma-
gis eluceſcit. Exponit̃ aũt iſte ti. ſic. Boetiꝰ dictꝰ auiciꝰ a q̃dã nobili ro-
mano ſic dictꝰ de cuiꝰ genere ip̃e fuit. Vel dictꝰ auitiꝰ q̃ſi inuictꝰ ab a qḋ ẽ
ſine ⁊ vicos victoꝛia. nũq̃ꝫ eñi Boe. vinci potuit vt flecteret̃ a iure ad iniu
ſticiã. ſic ip̃e teſtat̃. iiij. pſa huiꝰ li. ꝑmi di. Nunq̃ꝫ a iure ad iniuriã me q̃ſq̃ꝫ
detraxit. Scḋo Boe. dictꝰ fuit manliꝰ. qꝛ de genere manloꝝ fuit q̇ erãt no
biles romani. Tercio Boe. dictꝰ fuit torquatꝰ a q̃dã nobili romano ſic di-
cto q̇ cũ ſingulare bellũ iniret cũ q̃dã de gallia ip̃m deuicit ⁊ torquẽ ĩ collo
hñtẽ ſibi abſtulit. cuiꝰ rõe dictꝰ fuit torq̃tꝰ. de cuiꝰ genere fuit Boe. Quar-
to Boe. dictꝰ fuit ſeuerinꝰ a ſeueritate. Seuerus eñi fuit cũ theodoꝛico re
gi gottoꝝ ſe oppoſuit. Vel dictus fuit ſeuerinꝰ q̃ſi ſeq̃ns veritatem. nunq̃ꝫ
enim in iudicijs vel amore vel odio flecti potuit a veritate. Quinto Bo-
etiꝰ dictꝰ fuit excõſul. quaſi vnꝰ ex ↄſulibꝰ rõanoꝝ. vl' excõſul q̃ſi ex̃ ↄſolatũ
poſitꝰ quẽ ꝑus hñit. Excõſulares dicebant̃ q̇ iã depoſuerãt ↄſolatũ. ⁊ lꝫ ab
honore ↄſolatꝰ ceſſarẽt. tñ poſtea plꝰ alijs ĩ magna reuerẽtia hẽbant̃. Se-
xto dictꝰ fuit Patricius a nobiliſſimo romano ſic dicto de cuiꝰ genere fuit
Boe. Vel alio mõ patricij dicebant̃ nobiles romani q̇ ꝓuidebãt reipub. ſic
pr̃ filio q̃ꝝ noĩa ſcripta erãt aureis lr̃is. ⁊ iõ dicebãt̃ pr̃es. de q̃ꝝ nũero fuit
vnꝰ patriciꝰ. ꝓpt̃ qḋ Boe. fuit dictꝰ patricius. Septimo dicebat̃ ordinariꝰ
qꝛ rẽpu. ordinauit. Vel alit̃ ordinarij dicebãt̃ q̇ tãte dignitatꝭ erãt vt q̃libꝫ
ordine digni eẽnt. ⁊ ſic fuit Boe. Octauo noĩe ꝓꝑo dictꝰ fuit Boetiꝰ qḋ in
terꝑtat̃ adiutoꝛ. qꝛ in nccitate paupibꝰ ſbueniebat. Quarto videndũ eſt
de cã intitulatõis huiꝰ li. Intitulat̃ iſte liber de ↄſolatiõe phica. Vbi ſcien
dũ phica ↄſolatio dr̃ rõnabilis demr̃atio declarãs de cuiꝰ amiſſiõe nõ ẽ do-
lẽdũ. ⁊ de cuiꝰ poſſeſſiõe nõ eſt gaudendũ. ⁊ qꝛ h̃ ꝑtractat̃ in pñti li. iõ ſic ĩ-
titulat̃. Quinto videndũ ẽ de gñali ſũma huiꝰ totiꝰ li. Vbi ſciẽdũ ꝙ boe
tiꝰ in h̃ li. oñdit bona tꝑalia eſſe tranſitoꝛia ⁊ nõ ↄſiſtere totalit̃ ĩ eis totalẽ
verã felicitatẽ. ⁊ ꝑ ↄñs nõ eſt dolẽdũ de eoꝝ abñtia. nec gaudẽdũ de eoꝝ ꝑ̃
ſentia. ⁊ neminẽ debere extolli ĩ ꝓſpis. nec deꝑmi in aduerſis. Oñdit̃ etiã
ĩ pñti li. q̇d ſit ſũmũ bonũ. vbi ſit ſitũ. ⁊ quõ ad ip̃m ꝑueniat̃. Etiã oñdit̃ ꝙ
boni ſp ſit̃ potẽtes ⁊ mali ſp ſit̃ ĩpotẽtes. ⁊ ꝙ boĩs nũq̃ꝫ deſũt ſua ꝑmia. ma
lis nũq̃ꝫ ſua ſupplicia. Pꝰ h̃ oñdit̃ q̇d ſit diuĩa ꝓuidẽtia. q̇d caſus. q̇d fatũ
q̇d libeꝝ ar. Et poĩt Boe. rões q̇bꝰ ꝓbat libe. ar. nõ poſſe ſtare cũ ꝓuidẽtia
diuĩa. ⁊ poĩt q̃rũdã falſaꝫ ſol'onẽ ⁊ eã ĩꝓbat. Poſtea oñdit verã ſol'onẽ.
quã rõnibꝰ ↄfirmat. Iſta ⁊ alia pl'a pulcra det̃minãt̃ ĩ h̃ li. ſic pꝫ ĩ ſeq̃ntibꝰ

Carmina qui quondā. Presens liber Boetij prima sui diuisione diuidit in quinq₃ ptes: fm q ponit quinq₃ libros ptiales quos ptinet. In primo pquerit de miserijs subiectū. In secūdo ponit remedia cōsolatiua. In tercio determinat de vera felicitate in quo sit sita ₇ quō ad eā perueniat. In quarto mouet quasdā questiones ipī phie. In quinto determinat de casu ₇ puidentia diuina. primus liber incipit hic Carmina. Secūdus liber incipit ibi. Pꝰ hec paulisp. Tercius ibi. Iam cantuz illa finiuerat. Quartꝰ ibi. Hec cū phia. Quintu₃ ibi Dixerat orationisq₃ cursum.

Auitij Maulij Torquati Seuerini Boetij ordinarij Patricij viri exconsulis: de cōsolatiōe phie liber primus incipit.

Metrum primū.

Carmina qui quondaz studio florente pegi.
Flebilis heu mestos cogor inire modos.

Dixerat orationisq₃ cursum. Quid et de quo agat in quolibet libro patebit loco suo. Primus liber diuidit in tredecim ptes. qr huius primi libri sunt septē metra ₇ sex psē. que partes patebunt. que aūt sit materia ₇ intentio cuiuslibet ptis: silr patebit. Notādū aūt q pmū metrū huiꝰ primi li. vocat elegiacū. Est aūt metrū elegiacū qd̄ pstat ex vno vsu exametro. i. sex pedū et alio pēthametro. i. qnq₃ pedū. Et dr̄ elegiacū ab eleys qd̄ ē miseria elegia eēm est miseria. Metrū eēm elegiacū inuentū fuit p describenda miseria. quis eo hodie aliq̄ vtunt ad alia describenda. vnde Oratiꝰ. Usibꝰ impariter in cūctis querimoniā primū. Post hec inclusa est voci sententia cōpos. Quis aūt fuerit primus adinuentor talis metri elegiaci dubitat ₇ vn̄ Oratius. Quis tam' exiguos eleyos emiserit autor: Grāmatici certāt ₇ adhuc sub iudice lis est. Et diuidit h̄ primū metrū in quatuor ptes. Primo boetius deplangit statū sue miserie ex pte pmutationis studij. scd̄o ex parte defectus corpalis. tercio ex pte plongationis vite miserabilis. q̄rto apostrophat ptra suos amicos: scd̄a ibi. Glia felicis. tercia ps ibi. Mors hominū felix. quarta ibi. Quid me felicem. Primo facit qd̄ dictū est. scd̄o approbat dictū suū ibi. Ecce mihi lacere. Dicit primo. Ego boetius q̄ quondā tpe psperitatis studio meo florente pegi. i. cōposui carmina supple delectabilia ₇ iocūda. nūc tpe aduersitatis flebilis. i. dignus vt defleā. vel flebilis. i. tristis cogor inire. i. inchoare mestos modos. i. tristia metra de mea miseria. Notandū sicut dictū fuit prius Boetius vtit in hoc libro tā psa q̄ metro. Metro qr talis modus scribendi magis fuit pueniēs sue materie. sicut eēm potio curatiua q̄ amara est delectabiliꝰ sumit si fuerit aliqua dulcedine pmixta. sic rōnes phie in psa tradite libentius a boetio suscipiūtur si fuerint iocunditate metri dulcorate. et iō Boetius nunc vtit metro: nūc psa. qr alternatis vti delectabilius est. Vn̄ autor poetrie. Nō sapit in

stipidum viciosa frequentia reddit. Item nota q Boetius potius incipit li
brū suū a metro q̄ a psa. q2 modus scribendi metricus magis fuit vsitat9
apud antiquos q̄ psaicus. Uel iō q2 metrū est delectabili9 psa. vt q̄ magis
alliciat audientes ad suū librū: iō in principio libri sui vtit metro. Itē no/
ta circa lrām q carmina vno mō dicunt scripta metrica certis pedibus mē
surata. Alio
mō dicunt q̄
cūq3 dicta vl
scripta etiam
psayca q̄ sūt
de re delecta

Ecce mihi lacē dictant scribenda camene.
Et veris elegi fletibus ora rigant.

bili. Boetius aūt florente studio composuit vt plurimū carmīa psaica de
re delectabili. Edidit em̄ quedā carmīa phica. quedā logicalia. quedā the
ologicalia: sicut patet respicienti eius diuersos libros. Tpe aūt aduersita
tis cogebat Boe. ad cōponendū carmīa metrica tristia. Itē nota studiū
est vehemēs aī applicatio ad aliqd agendū cū bona volūtate. dico aūt bo
na voluntate. q2 in maliuolam aīam nō intrabit sapīa. h Salomon. Et p/
fectio discipuli in tribus ꝯsistit. ex Boe. de disci. sco. in attentōne. docilita
te ꝛ beniuolentia. hoī em̄ nolenti sciam ꝛ vt oportet studenti. impossibilis
est possessio boni. Eustrati9. i. Ethicoꝝ. Itē nota q duplex est studium.
florens ꝛ aridū. Ad studiū florens tria exigunt. Primo requirit iuuent9
q2 iuuenes pspicaciores sunt senibus. senes aūt magis sūt imemores. Se
cundo reqrit habit9 nccarioꝝ. q2 natura p se nō est sufficiens ad speculan
dū. s oportet necessaria existere ex. iiij. ethi. Tercio reqrit aī tranqllitas. q̄
ꝯtingit p sedatōnē passionū. q2 aīa in qete ꝛ residētia fit prudens. vij. phi.
Ubi em̄ passiōes dn̄ant. ibi intellectus obscurat: iō Boe. in fine hui9 pri/
mi hortando nos ad fugā passionū dicit. Gaudia pelle: pelle timorē. Spē
q3 fugato nec dolor adsit. Nubila mēs est vinctaq3 frenis. Hec vbi regnāt.
Studiū aūt aridū est: ad qd ꝯcurrūt opposite ꝯdiciones. s. senectus. neces/
sarioꝝ defectus ꝛ aī pturbatio. Nota q versus de miseria dicunt mesti
modi. dicunt em̄ modi a modulando. q2 pedibus modulant. ꝛ dicunt me
sti rōe materie. q2 sunt de tristi materia. s. aduersitatis. Nota q in pmis
duobus versibus notat antithesis. i. ꝯpositio. dr̄ em̄ in primo versu quon
dam pegi. cui ꝯriat in secūdo vsu cogor inire. i. inchoare. Itē dicit in pri
mo versu: florente studio. cui contrariat in scdo. flebili. Item dicit in pri/
mo versu. carmina supple iocunda. cui ꝯriat in scdo mestos modos. Itē
notandū q boetius rōnabiliter deplangit statū suū ex pte pmutatiōis stu/
dij phici qd versum fuit in studiū poeticū. q̄ nūc cogebat vti. Proposuit
em̄ Boe. dolorē suū metrice ꝯscribere ꝛ nō phice ꝯsolari. Nā studiū phicū
est studiū veritatis. q2. ij. metaph. vocari phiam sciam veritatis recte se ha
bet. Studiū aūt poeticū est studiū falsitatis. Nam ex phemio metaph. fm
puerbiū. mentiunt multa poete. Itē p studiū phicū acqrit btitudo. ex. x.
ethi. Per studiū aūt poeticū falsitatis certitudo. ex. ij. metaph.
¶ Ecce mihi lacere ꝛc. Hic Boe. approbat dictū suū. dixit em̄ q cogat ini
re mestos modos h ipse pbat. secūdo rn̄det qōni. ibi. Has saltem. Primo
dicit. Bene dixi q cogor inire mestos modos. Ecce demōstratio huius ad
sensum, Nam camene, i, muse poetice, lacere, i, lacerantes mētes hoīm ille

dictant mihi dicta scribenda. supple carmina metrica. ⁊ elegi. i. versus mi-
serie quos muse mihi dictant. illi rigant. i. humectāt ora. i. faciē meā. veris
fletibus. Notandū q̄ sm̄ poetas. ix. fingunt̄ fuisse muse in monte Elico
ne iuxta fontē caballinū. de quo fonte loq̄t̄ Persi⁹ in p̄n. libri sui dicens.
Fonte caballino ⁊c̄. que muse fingunt̄ poetis ministrasse scientiā cōponen
di carmīa me
trica. Et iste
muse poetice
vocabant̄ ca
mene q̄si ca-
nentes ame-

Has saltim nullus potiut p̄uincē terror.
Ne nostrū comites ꝓsequerent̄ iter.

ne eo q̄ multū delectant hoīes rōne metri. Nota q̄ ille muse poetice di-
cunt̄ lacere actiue. q̄r lacerāt. i. distrahūt mētes hoīm subijcientes ip̄as di
uersis passionibus nūc passioni amoris. nūc doloris: sicut p̄z p̄ Ouidiū de
amore tractantē. ⁊ p̄ alios poetas. Uel dicunt̄ lacere passiue rōne poema-
tū suo᷑. q̄ poemata dicūt̄ lacera. q̄r nō sūt firmitate rōnū stabilita. Ubi no-
tādū q̄ q̄dā carmīa dicunt̄ integra. q̄dā lacera. Integra sūt carmīa p̄hica.
nulla falsitate p̄mixta. s̄ firmitate rōnū stabilita ⁊ aīm firmāt. Lacera s̄t car
mina poetica q̄ nō instruūt hoīez nec ꝯsolant̄. s̄ lacerāt. i. distrahūt mētes
hoīm nūc r̄ducēdo hoī ad mēoriā voluptates nūc dolorē nūc al's passiōes.
Itē notādū v̄sus elegi p̄ncipal'r inuenti fuer̄t ꝓp̄t̄ miseriā describēdā. ⁊ q̄r
hos versus muse dictabāt Boetio. p̄ q̄s boetius magis suā miseriā redu-
xit ad memoriā q̄̄ p̄ eos ꝯsolaret̄. iō elegi erāt cā ip̄i Boe. veri fletus. Itē
notandū duplex est fletus: adulatori⁹ ⁊ verus. Adulatori⁹ q̄ est fictus q̄lis
est fletus amasie. Si eñ dixerit amasius ad amasiam nō diligis me. ip̄a in-
cipit flere. q̄re: vt p̄ fletū firmius ip̄m possit teneri. cū aūt numos nō pote-
rit extorq̄re ab ip̄o dic̄. vade gartō te nō noui vere. Ali⁹ ē flet⁹ ver⁹ q̄ ex v̄o
cordis dolore ⁊ ex v̄a pietate ꝓcedit. ⁊ ad talē fletū Boe. ꝓuocat⁹ fuit per
musas dictātes sibi carmīa. Notādū q̄ h̄ dictō elegi p̄t expōi dupl'r. vno
mō q̄ teneat̄ nomīatiue. ⁊ tūc ē sensus. elegi. i. v̄sus miserie rigāt ora mea
fletib⁹. Alio mō q̄ teneat̄ genitiue. ⁊ tūc ē sensus. camene rigāt veris fle-
ora elegi. i. miseri hoīs. q̄r elegus a. um. i. miser ra rū. sm̄ Hugu.

¶ Has saltim ⁊c̄. Hic boe. r̄ñdet tacite q̄ōi. Querēt aliq̄s quō muse dictāt
tibi carmīa scribēda cū sis ī exiliū relegat⁹ q̄r intrasti sine oī comitiua. Ad
h̄ r̄ñdet Boe. l₃ oēs amici mei dereliq̄rūt me ī exilio ꝓp̄t̄ timorē imp̄ialem
tñ has musas nullus terror imp̄ialis potuit vincere quin sequerent̄ me no
strū iter vsq₃ ī exiliū dictātes nob̄ car. Notādū l₃ bona exteriora possūt
auferri ab hoīe p̄ violētiā. sic̄ p̄ furtū. rapinā. p̄ īcēdiū. tñ scīa nō p̄t auferri
ab hoīe. nō. n. scīa violētia aufert̄. nec vetustate cōsumit̄ nec tristicia mi-
nuit̄. vñ Señ. ix. ep̄la ad lucil. recitat. q̄ cū stilbon capta p̄ria: amissis libe
ris amissa vxore sua ⁊ alijs bonis sol⁹ ab īcēdio exierat. req̄sit⁹ fuerit a deo
metrico nūq̄d oīa p̄didiss₃: r̄ñdit nihil p̄didi s̄ oīa bōa mea mecū s̄t. iustīa.
v̄t⁹ ⁊ prudētia. ⁊ h̄ īnuit Bo. di. Musas se ñ reliq̄sse. Uñ etiā Ala. d̄ planc-
na. d̄ scīa dic̄. Sup̄ oēz possessiō₃ generosa emanat possessio q̄ sp̄sa colligit̄
erogata reuertit̄. publica suscepit īcremētū. p̄ quā nobil' thesaur⁹ secret' pe
netralib⁹ nascit̄ effect⁹ et̄ne delectatōis acq̄rit̄. h̄ ē sol p̄ quē mēs diescit a

tenebris cordis oculos deliciosa animi paradisus. Hec immortalē ex morta li facit: ⁊ caducū hoīem in deū deifice mutatiōis autoritate ꝯuertit. Nota circa hāc dictiōez saltim ꝙ tres dictiōes ꝓferri pn̄t ꝑ tim q̄ deberēt ꝓferri ꝑ tē. vn̄ ꝓferimus saltim ꝓ saltē. timpus ꝓ tēpꝰ. extimplo ꝓ extēplo. qḋ ē ꝯ͂ Huguitionē. q̄ dicit. Tim tria detestor extimplo timpora saltim.

Gloria felicis olim viridisq̃ꝫ iuuente.
Solant̄ mesti nunc mea fata senis.
Venit eñ ꝓꝑerata malis inopina senectꝰ.
Et dolor etatē iussit inesse suam.
Intempestiui fundunt̄ ꝟtice cani
Et tremit effeto corpore laxa cutis.

¶ Gloria felicis. Hic Boetius deplangit statū suū ex parte defectus corpal'. Et primo ꝓponit eū ī generali. scd̄o ī speciali. Secūda ibi. Venit enim. Dicit primo. Quondā ꝯsolabant̄ me gloria felicis. i. ꝓspere iuuētutis. ⁊ gloria viridis iuuente. i. delectabilis iuuētutis. ꝟ nūc fata. i. euentus. mesti senis. i. tristis senectutis. solant̄. i. ꝯsolant̄. mea. i. meā ptē. q. d. prius cōsolabar dulci iuuentute. nūc aūt ꝯsolor tristi senectute. Scd̄m illā sententiā sic exponit̄ lr̄a. Gloria felicis iuuente. i. ꝓspere iuuentutis. viridis. i. delectabils iuuentutis. olim. i. quondā supple ꝯsolabant̄ me. nunc fata. i. euētus mesti senis. i. tristis senectutis solant̄ mea. i. meā ptē. Notādū ꝙ cōmuiter illa lr̄a aliter exponit̄ referendo eā ad musas poeticas sic. Camene que quondam tpe iuuentutis erāt gloria felicis ⁊ viridis iuuētutis qḋ dicit̄ ꝓ tanto. qꝛ iuuenes olim solebant informari in arte poetica in qua ꝓficientes gloriabant̄ in vsu metroꝝ ⁊ rigmoꝝ. nunc aūt camene solant̄ mea fata inquā mesti senis. Notandū ꝙ felix iuuentus est q̄ bonis exterioribus est adornata, de quibus bonis loquit̄ Aristo. circa ꝑ̄ncipiū libri de bona fortuna dicēs. Sine rebꝰ exterioribus q̄ꝝ fortuna est dñā nō ꝯtingit eē felicē. Sed viridis. i. delectabilis iuuentus est illa q̄ est nature bonis decorata. s. fortitudine, pulcritudine ⁊ agilitate. Unde aristo. in Ethicis. Nō oīno felix est q̄ spē turpis aut solitarius aut carens ꝓle. Nota ꝙ Boetiꝰ repn̄tat in se statū miserie cū dicit fata mesti senis se ꝯsolari cū minime hominē ꝯsolant̄ ꝟ magis ꝯturbant, etiā dicat musas poeticas se ꝯsolari siliter repn̄tat statū miserie. qꝛ muse poetice nō cedēt alicui in solaciū. ꝟ potiꝰ in alimentū doloris. Itē de significationibus fati ponit huguitio duos ꝟsiculos dicens. Constellatio mors p̄ce responsa duorum. Euentus rerū signat̄ nomine fati.

¶ Venit eñ ꝓꝑerata malis. Hic Boe. declarat in spāli defectū corpalē di. Bene dico ꝙ fata meste senectutis nūc ꝯsolant̄ me. eñ ꝓ qꝛ senectus inopina. i. inopinata ꝑ apocopā, ꝓꝑerata. i. festinata venit in malis. i. cū suis malis ⁊ incōmodis. ⁊ dolor supple quē patior iussit inesse. i. induxit mihi suā etatē. ꝑ qḋ innuit̄ ꝙ nō solū etas inducit dolorē: ꝟ ecōuerso dolor īducit ⁊ causat etatē ⁊ seniū. Et tūc Boe. ponit duo signa sue senectutis dicēs

Cani supple capilli. intẽpestiui. i. ante debitũ tp̃s. fundanť in vertice. i. in capite meo. Aliud signũ senectutꝭ ibi ꝙ cutis mea laxa. i. soluta tremit corpore. ⁊ effeto. i. carne ꝯsumpta. i. euacuata. Nota ꝙ hoĩem senẽ multa mala ⁊ incõmoda circũueniunt: nã pellis eius ꝯtrahiť. cor ei⁹ ꝯcutiť. pulmo eius debilitať. lumbi eius induranť. dorsum incuruať. mẽbra tremũt

Mors hoĩm felix q̃ se nec dulcibus annis
Inserit: et mestis sepe vocata venit
Heu heu ꝗ̃surda miseros auertiť aure
Et flentes oculos claudere seua negat
Dũ leuibus malefida bonis fortuna fauet
Pene caput tristis merserat ora meum
Nũc qꝛ fallacẽ mutauit nubila vultũ
Protrahit ingratas impia vita moras.

Uñ poeta dixit. Optam⁹ senũ cũ venerit ẽ male vẽtũ. Hoc ẽ gibbosum surdũ cecũq; morosum. Propť hoc dicit Boetius ꝙ senectus veit mihi cũ suis malis. Notãdũ circa illaz ptẽ. et doloꝛ etatẽ. ꝙ triplex est cã senectutis. s. etas. infirmitas et aduersitas. Senect⁹ que induciť ꝑ etatẽ naturalis est. que aũt induciť ꝑ infirmitatẽ vel aduersitatẽ accñtalis est. qualis senectus fuit in Boetio q̃ senuerat ꝓpter multitudinẽ doloris et tristicie. Notandũ ꝙ canicies Boe. fuit intempestiua Huguitio dič. Intẽpestiuũ est qꝺ̃ est incõgruũ. ĩcõueniẽs. inutile vł sine tẽpore. Uñ intempestiuũ dr̃ illud qꝺ̃ nõ hꝫ ydoneũ tp̃s vel qꝺ̃ nõ est ꝯueniẽs ꝑ tp̃e. Et qꝛ boetius iuuenis erat etate et cũ senuerat ex aduersitate iaz canicies eius fuit intempestiua. Notandũ ꝙ in iuuenibus cutis est densa ꝓpter multitudinẽ sanguinis. ex quo sanguine generať caro. ſ; qꝛ sangnis diminuiť in senib⁹ diminuiť etiã caro in eis. iõ cutis senũ est laxa. Notandũ circa hoc vocabulũ effeto. ꝙ ip̃m tractũ est a mulierib⁹ pregnantib⁹ que cũ peperint dicunť effete. i. fetu euacuate. Unde dicit Hugui. ꝙ fetus est natus mulieris adhuc in vtero exñs. et dr̃ a foueo eo ꝙ ibi foueať. inde fetus ta tũ. i. plenus a. um. Inde effetus. i. debilis. quasi sine fortitudine virium vel viribus euacuatus. Inde fetosus sa. sum. i. plenus fetu. Unde in ps̃. Oues eoꝝ fetose. id est plene fetu. et senes pñt dici effeti quasi extra fetum positi. qꝛ senectus nõ est apta ad generandum fetum.

¶ Mors hoĩm felix. Hic Boe. deplangit statũ suũ ex pte duratiõis vite miserabilis. ⁊ primo p̃mittit q̃ mors hoĩm sit felix ⁊ que non. et dicit sic. Illa mors hoĩm est felix que nec inserit. i. nõ immittit se dulcibus annis. i. temporib⁹ ꝓsperis cũ delectat hoĩem viuere. Similiter illa mors est felix que sepe vocata venit mestis supple annis. i. tristib⁹ annis. qꝛ in annis aduersitatis miseri ꝯsueuerũt vocare mortẽ. Tunc oñdit que mors hoĩm sit crudelis dicẽs. Heu ꝗ̃surda aure. i. reclusa aure. seua mors. i. crudelis auertitur. i. spernit miseros homines. ⁊ negat. i. nõ vult. claudere flentes oculos eoꝝ. quasi dicat. crudelis mors est q̃ nõ ꝑmittit miseros mori. et dicit clau-

dere flentes oculos. p hoc innuēs ꝙ in morte oculi hoīm claudūẗ. Et tūc Boe. deplangit ꝑlongationē sue vite dicēs. Dū fortuna malefida. i. ꝑfida mihi faueret. i. arrideret. leuibus. i. transitorijs bonis. tristis hora. supple mortis. pene merserat. i. oppſſerat meū caput. q. d. tpe ꝓsperitatis sꝑ accelerauit. mors oppͥmere me. nūc aūt qꝛ fortūa nubila. i. aduersa. mutauit fallacē vultū impia. i. misera vita. ꝓtrahit. i. ꝑlongat. moras. supple viuendi.

Quid mè felicem totiens iactastis amici
Qui cecidit. stabili nō erat ille gradu.

ingratas. i. odiosas mihi. qꝛ ꝓpter miseriā tedebat ipm Boetium viuere.

Notandū ꝙ lꝫ ſm vulgares ⁊ ſm appentiā hˀ snīa de morte felici ⁊ crudeli videaẗ vera tn̄ ſm rei veritatē est falsa. qꝛ mors etiā tpe ꝓspitatis pōt eē bona. Nam ſm Senecā optimū ē mori cū delectat viuere. et tpe aduersitatis pōt mors eē mala. qꝛ aduersitas sepe inducit desperationē. Boetiꝰ aūt repn̄tando statū miseri hoīs. hāc snīam ponit tanq̈ verā. Notandū ꝙ mors vel cōpaẗ ad vitā p̄ntē vel futurā. Primo mō illa mors dī felix. q̄ fugit ꝑtē ꝓsperitatis ⁊ accelerat tpe aduersitatis. Si autē cōpaẗ mors ad vitam futurā. tūc ipa pōt dici bona ⁊ mala tpe ꝓsperitatis ⁊ etiā aduersitatis. qꝛ si mors ducit ad gloriā dī bona. si ad penaꝫ dī mala. Notādū ſm remigiū sup donatū heu aliqn̄ ē monasyllabū aliqn̄ dissyllabū. sicut metri necessitas reqͥrit. vn̄ i ꝓposito est dissyllabū dicēdo. Heu q̈ꝫ surda miseros auertiẗ aure. Notandū ꝙ hˀ ṽbū auertor qn̄qꝫ est passiuū ꝯstructū cum ablatiuo mediante ꝑpositiōe vt dicēdo auertor a te ⁊ est idē qꝺ remoueor Aliqn̄ est verbū deponens cōstructū cū accusatiuo vt dicēdo auertor te. et tūc idē est qꝺ sperno te. ⁊ sic accipiẗ in ꝓposito cuꝫ mors auertiẗ. i. spernit miseros. Unde ṽsus. In vi passiui notat auertor remoueri. Si sit deponēs auertor spernere signat. Notandū Boetius appellat fortunā malefidā qꝛ est deceptiua. Vn̄ Seneca. Neminē aduersa fortuna cōminuit nisi queꝫ secunda decipit. et alibi Sen̄. Fortuna nemini fidē seruat. nulli sit obesse ꝯtenta est quē nemini fouet hunc stultū facit. Nota fortune bona dicūtur leuia qꝛ transitoria. nō eīn ꝑdurant circa hoīem ſm Sen̄. Illud nō est tuū quod fortuna fecit eē tuū. donū eīn qꝺ dare potuit: potuit ⁊ auferre.

Notandū ꝙ Boe. appellat fortunā nubilā. i. obscurā siue cecā. Depingebaẗ eīn antiquitus fortuna ceca. qꝛ ex improuiso accedit ⁊ recedit. Vel qꝛ cecū reddit hoīem extollendo eū in ꝓsperis ⁊ deprimendo in aduersis.

Notandum ꝙ Boetius dicit fortunā olim circa se mutasse fallacē vultū qꝛ fortuna olim depingebaẗ duplici facie. anteriori alba. posteriori aūt ꝑte nigra. ꝑ albā designabaẗ ꝓspitas. ꝑ nigrā aduersitas. mutauit ꝗ fortūa circa Boetium fallacem vultum prosperitatis. postea ostendit ei vultum aduersitatis.

¶ Quid me felicē ⁊c̄. Hic Boe. deplangit statum miserie sue. apostrophando ꝯtra amicos dicēs. O amici mei. q̄d. i. ꝓpter quid. iactastis. i. iactando dixistis me. totiēs felicē: frustra eīn hoc dixistis qꝛ felicitas mea nō erat stabilis quod patet ex hoc quia ego cecidi. et iste qui cecidit de ꝓsperitate in

aduersitatē nō erat in stabili gradu ꝓsperitatis. Notandū duplex est felicitas. Politica ꝗ ꝯsistit in bonis exterioribus. ⁊ talis nō est īstabilis sicuti nec bona exteriora. Alia est felicitas speculatiua ꝗ ꝯsistit in actu sapīe. s. in speculatōe ſbaꝝ sepatarū. ⁊ talis felicitas est stabilis ⁊ īmutabilis cū sit bonū optimū. pulcerrimū. delectabilissimū. ex pmo ethicoꝝ.

Prosa prima.

Ec dum mecum tacitus ipse reputarem: querimoniamq₃ lachrimabilem stili officio designarem: astitisse mihi sup̄ ꝟticē visa est mulier reuerendi admodū vultus: oculis ardentib⁹ ⁊ vltra cōem hoīm valētiā ꝑspicacibus: colo-

b

Ec dū mecuz tacit⁹. Hic īcipit ꝓsa prima huius primi libri ī qua boetius introducit philosophiam vp suam miseriam consolantem. Ubi nota ꝙ Boetius dolens et ipsa philosophia ipsum cōsolans non sunt aliud nisi animus dolens ex oppressione sensualitatis. et ratio consolans ex vigore sapientie. Et diuidit. Primo ostendit Boe. quō phia sibi apparuit. Scdo quid circa ipm egerit. scda ibi. Que vbi poeticas mu. Primo describit apparitionē phie quo ad tps ⁊ ad locū. ⁊ describit eius dispositiōez quo ad vultū. quo ad aspectū. quo ad colorē et vigorē. ⁊ ꝗ ad etatem. Secundo describit philosophiam q̄tum ad habitum exteriorem. Tercio ꝗ ad ornamenta ⁊ insignia que manibus gestabat. Secunda ibi. Uestes erant Tercia ibi. Et dextra quidem. Dicit primo. Dum ego Boeti⁹ hec que supra in metro dixi. tacitus mecum reputarē. i. cogitarē. ⁊ querimoniā lacrimabilē. i. ꝓuocantē ad lacrimas. designarē. i. describerē. officio stili. visa ē mibi mulier astitisse supra verticem. i. supra caput. admodū id est valde. reuerendi vult⁹ oculis ardentibus ⁊ ꝑspicacibus. id est claris. vltra cōem hominum valentiam. id est vltra homines. que apparuit in colore viuido. id est delectabili. ⁊ apparuit mihi tanq₃ inexbausti. id est inconsumpti vigoris q̄uis ipsa foret ita plena eui. id est durationis. vt nullo modo crederetur esse nostre etatis. statura eius ambigue. id est dubie discretionis. id est cognitionis. Nam nunc id est aliquando. cohibebat. id est extendebat. sese ad communem hominum mensuram. id est longitudinem. nunc. id ē aliquando. videbatur pulsare. id est attingere celum cacumine summi verticis. id est altitudine capitis. que cum caput altius extulisset ipsum etiā celum sua longitudine penetrabat. Notandum ꝙ Boetius describit philosophiam sibi apparuisse sub specie mulieris. quia philosophia apud grecos. ⁊ sapiētia apud latinos est generis feminini. Uel ideo. quia sicut mulier infantes lacte nutrit. sic philosophia minus ꝑfectos nutrit facilib⁹ doctrinis. Uel ideo quia Boetius erat eger. Mulier autem magis est cōpassiua ⁊ magis habilis ad consolandum egrum q̄ vir. Nam scdm Salomonē vbi non est mulier ibi ingemiscit eger.

Notandū stare est erecto modo se habere. ⁊ qꝛ phia exigit hoīem ad de
lectationes intellectuales faciens cadere sensuales. iō ipa describiť stetis
se. Et dr̄ stetisse suprà verticem. qꝛ phia est in aīa intellectiua que nō hꝫ or-
ganum in vertice. nā anime intellectiue nullius organi corpalis est actus.
Uel dr̄ iō stare supra verticem. qꝛ de supero cardine elapsa venit. vt dic̄ bo
etius. iij. pro
sa huius pri
mi. Notā
dū phia dici
tur reuerēdi
vultus. qꝛ su
os possesso-
res reueren-
dos facit. nā
ſm Tullium
sola sapia est
que meretur
honores. Itē
ſm Tullium
reuerentia ē
quedā decens ac matura grauitas q̄ habeť ꝑ phiam. ergo diciť reuerēdi
vultus. Notādū illud qđ est ardens est penetratiuū. et qꝛ ꝑ rōnē ⁊ intel
lectū q̄ sunt oculi phie penetramus intima reꝝ ⁊ quidditates earū. iō phia
dr̄ appuisse ardentibus oculis. ⁊ qꝛ ꝑ phiam speculamur ea q̄ vulgares et
cōmunes nō speculanť: ideo diciť habuisse oculos ꝑspicaces vltra cōeꝫ ho
minū valentiam. Notandū color viuidus ē color naturalis pulcer ⁊ de
lectabilis. ⁊ qꝛ phia in se pulcerrima est. cum sit res mirabilis et diuina. et
delectabilis. qꝛ mirabiles affert delectationes. iō describiť apparuisse vi-
uido colore. Item phia apparuit inexhausti vigoris. qꝛ phia cū sit ꝑpetua
exhauriri nō pōt. Uel ideo est inexhausti vigoris. qꝛ q̄tumcunqꝫ hō cogno
scat de phia: adhuc restant plura cognoscenda. qđ pꝫ ex diuersitate opinio
num in philosophia quarum vna destruit aliā. Itē qꝛ phia est eterna ⁊ pre
cesserat ipm Boetium. iō dicit eam nō fuisse sue etatis. Notandum tres
sunt ꝑtes phie eēntiales ex. vi. metaphisice. naturalis. mathematica et di-
uina. Scđm naturalem phiam diciť phia se cohibere ad cōem mēsurā ho-
minum inq̄tum tractat de naturalibus que cōiter via sensus cognoscunť
inter que natura hoīs est summū ad quod ꝑueniť. Diciť aūt phia pulsare
celum q̄o ad mathematicam. i. quo ad astronomiam inq̄tū tractat de mo
tibus ⁊ figuris astroꝝ. Diciť aūt penetrare celum quo ad metaphisicaꝫ in
q̄tum dirigit in cognitionem dei: et substantiarū sepataꝝ. Et diciť philo-
sophia frustrare intuitum hoīm respicientiū. qꝛ ꝑfectam cognitionē sbarū
sepatarū in hac vita habere nō possumus: nā sicut se hꝫ oculus nocticora-
cis ad lumen solis sic intellectus nr̄ ad manifestissima in nā. ex. ij. metaph.
¶ Uestes erant tenuissimis filis. Hic Boetius describit phiaꝫ q̄tuꝫ ad ha
bitū exteriorē. Primo q̄tum ad materiā vestium. scđo q̄tū ad picturaꝫ ve
stiū. tertio q̄tū ad violentiā vestibus illatā. ⁊ leganť ꝑtes simul. Dicit pri

re viuido. atqꝫ iexhausti vigoris q̄uis ita
eui plena foret vt nllo mō nr̄e crederet eta
tis. Statura discretionis ambigue. Nam
nūc quidē ad cōem sese hoīm mensurā co-
hibebat. Nūc vero pulsare celū sūmi verti
cis cacumine videbať: que cū caput altius
extulisset ipm etiā celū penetrabat: sese re-
spiciētiū hoīm frustrabať ituitꝰ. Uestes

mo. Uestes phie erant pfecte tenuissimis. i. sutilissimis filis. ⁊ erant ex sub
tili artificio. ⁊ ex materia indissolubili quas vestes ipa texuerat suis. i. pro
prijs manibus. vti p sicut. ego cognoui eadē phia pdente. i. reuelante mi
hi i tercia psa hui⁹ primi. quarū supple vestiū. speciē. i. pulcritudinē. que
dā caligo. i. obscura ignorantia neglecte vetustatis. i. negligentie veterum

erant tenuissimis filis: subtili artificio: in
dissolubili materia pfeccteq: quas vti p⁹
eadē pdente cognoui suis manibus texue
rat. Quarū spēz veluti fumosas imagines
solet: caligo quedā neglecte vetustatis ob
duxerat: harū in extremo margine. P. gre
cū: in supremo vo. T. legebat intextū: sat
q inter vtrasq litteras in scalarū modum
gradus quidā insigniti videbant. quibus
ab inferiore ad supius elementū eēt ascen
sus. Eandē tñ vestē violentoꝝ quorundaz
sciderant manus: et pticulas quas quisq

obduxerat. i.
obfuscaue
rat. veluti so
let supple ob
ducere. cali
go fumosas
imagines. id
est stantes in
fumo. Tunc
ondit qd fue
rit depictum
in vestib⁹ ei⁹
dicēs. In ex
tremo margi
ne. i. in infe
riori pte. ha
rū vestiū. le
gebat inter
tum. P. id ē
practica. i su
premo supple margine. i. in supiori pte vestiū. erat intextū. T. id est theori
ca. qd interptat speculatiua et inter vtrasq lras. inter. T. ⁊. P. erant qui
dam gradus insigniti. i. impressi in modū scalarū. quibus a gradib⁹ ascen
debat ab inferiori lra ad supiorē. Tūc tangit violentiā vestibus illatā di.
Eandem vestem sciderant i. lacerauerant manus quorundam hoim violē
toꝝ supple facientiū violentiā: et quisqs. i. vnusquisq abstulerat pticulas
a veste quas poterat auferre. Notandū q p vestes phie intelligunt par
tes eēntiales ⁊ artes liberales. Sicut em corpus vestibus ornat sic phia
suis ptib⁹ decorat. Per fila aūt subtilissima intelligūt pcepta phicalia si
ue ppōnes philosophicales. sicut em vnū filū in vestibus ordinat circa ali
ud. sic vna ppō iuxta aliā. que ppōnes dicunt subtilissime. qr p eas homo
subtilia inuestigat. Dicunt ⁊ hmōi pcepta subtili artificio rōe ornat⁹ ver
boꝝ ⁊ sententiarū. que in eis inueniunt. ⁊ sunt ex materia indissolubili. qr
licet a quibusdā male exprimant. tñ in seipis hūt veritatē indissolubilem.
Notandum p manus phie p quas suas vestes texuerat. intelligunt phī
q pcepta phicalia pscripserūt. Et dicunt rōabilit man⁹ phie. qr nisi fuissēt
instructi pceptis phicis ea exprimere minime valuissent. Notandum q
vestes philosophie dicunt fuisse obducte quadam caligine. quia tpe Boe
tij artes ad tantam negligentiā deuenerant. qr pauci eas curabant. s Boe
tius eas transtulit ⁊ exposuit siue cōmentatus est. Uel ideo vestes phie fu
erūt fumose, qr ab antiquis obscure fuerit tradita phia, ab Empedocle po

etice. a Platonē enigmatice. ab Aristo. sub verboꝝ obscuritate. Notā-dum qꝛ duo sunt ptes principales philosophie. s. practica ⁊ theorica. ideo in veste phie erant due littere intexte. s. P. ⁊. T. P aūt erat in inferiori p-te vestis. ⁊ T in supiori. p qd̄ innuitꝰ. q̄ phia practica est inferior speculatī-ua ordine dignitatis. Per gradus aūt medios q̄ erant inter vtrasq3 lr̄as intelligūtur scīe eloq̄ntie q̄ sūt grāma-tica. logica. rethorica.

Nota q̄ dr̄ ascēsū fuisse p ḡdus a pra-ctica ad spe-culatiuā: p h̄ īnuitꝰ q̄ hō p̄ d3 esse suffici-ent̄ īstruct⁹ ī p̄cticis vt p⁹ ascēdere va-let ↄtēplati-uis.

potuit abstulerāt. Et dextra q̄dē ei⁹ libel-los: sceptrū ꝟo sinistra gēbat. Que vbi po-eticas musas vidit nr̄o assistētes thoro: fle-tibusq3 meis ꝟba dictātes ↄmota paulisp: ac toruis īflāmata lumib⁹. P. Quis inq̄t has scenicas mētriclas ad hūc egrū pmisit accedē: Que dolores ei⁹ nō mō nllis foue-rēt remedijs: verū dulcib⁹ īsup alerēt vene-nis. He sr̄ eīn q̄ īfructuosis affectuū spinis vberē fructibus ratiōis segetē necāt. Ho

Notādu3 q̄d sit scindere vestes philosophie. Illi tn̄ dicūtꝰ vestes scinde-re phie q̄ putāt hn̄tes vnam scia3 se eē pfectos phos sine alijs. Si aūt aliq̄ sciāt vnā artē sine alia dūmodo se cognoscāt nō eē pfectos phos tales non scindūt vestes phie. Uel illi scindūt vestes phie q̄ p extortas expōnes tra-hūt veras ↄpōnes ad suas falsas opiniones.

¶ Et dextera quidē eius. Hic Bo. describit phiam q̄tū ad insignia ⁊ orna-menta q̄ manibus gestabat d. Et dextra man⁹ phie gestabat libellos. sini-stra ꝟo gestabat. i. portabat sceptrū. i. ꝟgā regalē. Notandū q̄ oīs cura ⁊ intētio viri sapientis versatꝰ vel circa ↄtēplationē sapīe q̄ desiḡt p libel-los vel circa regimen reipub. qd̄ designatꝰ p sceptū ⁊ qꝛ ↄtemplatio sapien-tie potior est q̄3 regimen reipublice. ideo philosophia dicitꝰ in dextra habe-re libellos. In sinistra ꝟo sceptrum.

¶ Que vbi poeticas musas. Postq̄3 boetius ostendit quō phia sibi appa-ruit: hic oñdit q̄d circa ipm egerit. et p̄mo oñdit quō musas poeticas fuga-uit. scdo oñdit quō ipse de hoc obstupuit. tercio quō phia sibi appropiq̄ns statū eius deplanxit. secūda ibi. At ego. tercia ibi. tn̄ illa. Dicit primo. que supple phia. vbi p postq̄3 vidit poeticas musas assistentes nr̄o thoro. i. le-cto. qꝛ boetius tanq̄3 eger in lecto decubuit. ⁊ cū vidit musas dictātes ver-ba. i. carmina meis fletibus. ipsa phia paulisp. i. aliquantulū. cōmota ⁊ in-flamata. i. incēsa. toruis lumibus. i. crudelib⁹ vel terribilibus oculis. inq̄t q̄s pmisit has meretriculas. scenicas. i. vmbrosas. accedere ad hūc egru3 que dolores eius nō modo. i. nō tm̄. fouerent. i. sanarent. nullis remedijs. id est medicamentis. verū p ŝ. alerent supple dolores eius dulcibus vene-nis. He sunt eīn muse q̄ infructuosis spinis affectuū passionū necant. i. suf

focant. vberem.i.fertilem fructum.rōnis fructibus.i.in fructibus suis. et mentes hoim assuefaciunt morbo nō liberant. Tūc alloquit̄ musas dicēs O muse si vr̄e blandicie detraxissent nobis quē.i.aliquē virū ꝓphanū.i.illiteratū. vti ꝑ tāq̄.solitū.i.silez.vulgo ego putarē id ferēdū.i.patiēdū. minus moleste q̄ppe in hoc nihil lederent nr̄e ope.i.nr̄e sedulitates. ſ vos al

mi nūq̄ mētes assuefaciūt morbo nō liberāt. At si quē ꝓphanū (vti vulgo solitū) nobis blanditie vr̄e detrahēnt. min⁹ moleste ferendum putarē. Nihil quippe in eo nr̄e ope lederent. Hūc vero eleaticis: atq̄ achademicis studijs enutritū: sed abite poti⁹ sirenes vsq̄ i exitū dulces: meisq̄ eū musis curādū sanādūq̄ relinq̄te. B. His ille corus icrepit⁹ deiecit humi mestior vultū cōfessusq̄ rubore vēcūdiā limē tristis excessit.

lexistis nobis hoiem hunc enutriciū studijs.i.scientijs.eleaticis.i.aristotelicis atq̄ achademicis.i.platonicis.tunc fugat eas di. Sz abite potius i.recedite.vos syrenes. dulces. vsq̄ in exitū i.in mortem. et relinquite eū curanduz meis musis.i.doctrinis salutiferis. Tūc iste chorus.i. turba musaꝝ.increpit⁹.i.redargut⁹.mestior.i.tristior exn̄s.vultū suū deiecit.i.īinclinauit.humi.i.t̄re.⁊ rubore ꝯfessus verecūdiā tristis excessit.i.exiuit limen.i.domū in q̄ decubuit boeti⁹.

¶ Notandum ꝙ ideo muse poetice dicebant̄ assistere thoro boetij.q̄ꝛ boetius studuit metrice dolorē suū ꝯscribere. Itē phia dr̄ paulisꝑ ꝯmota ꝑ q̄d īnuit ꝙ ira īmoderata nō dꝫ cadere i virū sapiētē: q̄ꝛ virtus ꝯsistit i moderatōe passionū. Vn̄ lꝫ irasci sit hoī naturale.tn̄ irasci qn̄ oportet: ⁊ vt oportet.⁊ quantū oportet est hoīs virtuosi ⁊ sapientis. Vn̄ Seneca. Quid crudelius ira? Siliter in de virtutib⁹ cardinalibus. Esto tardus ad irā. Item interrogatio qn̄q̄ fit cā ig̃rantie alicui⁹.aliqn̄ vt ex r̄nsione facta aliq̄d ꝓbeat̄.qn̄q̄ fit ꝓpter increpatiōez faciendā.⁊ h̄ vltimo mō phia īterrogat dicēs.q̄s has sceni.meretri.⁊c̄. Notādū ꝙ muse poetice dicūt̄ meretricule.sic̄ eñ meretrix allicit hoīez delectādo nihil sibi vtilitatis ꝯferēdo.⁊ cōmiscet se cuilibet nō ex amore ſ spe lucri. ita poete nō scribūt amore sciē. ſ vt aliq̄d laudis vel p̄mij ꝯsequant̄.⁊ delectāt rōne metri modicū vtilitatis ꝯferēdo ſ diuersas passiōes īducēdo. Appellat aūt phia musas meretriculas scenicas.q̄ꝛ carmīa poetica i scena ꝯsueuerūt ꝓnunciari Ubi nota ꝙ scena dicebat̄ loc⁹ vmbrosus ī theatro vbi abscōdebant̄ ꝑsone ꝓnūciātes carmīa tragaca vl' comica.vn̄ scena īterp̄tat̄ vmbratō vl' vmbra. Ul'iō muse poetice dicūt̄ scenice.i.vmbratiles.q̄ꝛ sūt vmbra sciē nō vera sciā cū obumbrēt mentes hominū. Item metrica descriptio doloris nō sanat dolorē sed magis auget.q̄ꝛ cōsideratio miserie ē ꝓuocatiua tristicie. Unusq̄sq̄ aūt cum diligentia ꝯsiderat quod scribere vult. Item metrica descriptio dici-

tur eē dulce venenū. q2 placet et nocet. Rōne metri placet. s̄ ꝓpter recordationē doloris nocet. Itē affectus est vehemēs aī passio aīm torquēs. ⁊ verū iudiciū rationis impediēs. Et sunt quatuor affectus animi gaudiuz dolor. spes ⁊ timor. qui dicunt infructuose spine. q2 suffocant segetem rationis. q est scīa ū virtus. Item licet de om̄i errore dolenduz sit. potius tn̄ de errore sapientis q̄ȝ insipiētis. Nā error sapientis alios exemplo corripit. Error aūt insipientis nōn. q2 ab insipiente nō trahit̄ exemplum. ꝓpter quod dixit Salustius. Om̄ia mala exempla a rebus bonis orta sunt. Ergo dicit philosophia. magis eē dolendū de errore Boetij q̄ȝ alterius ꝓphani. Item s̄m Huguitionem phanum idem est q̄ȝ templuz Inde ꝓphanus. i. sacrilegus. quasi ꝓcul a phano. id est a templo. Prophanum etiam dicit̄ quicquid nō est sacrum. vnde omnes layci et illiterati dicunt̄ ꝓphani quasi ꝓcul a phano sapientie. Item s̄m huguitionem opa ope est sedulitas in rebus agendis. Opa aūt philosophie est intentio vl labor ad aliquid philosophicum addiscendum. Item eleys est ciuitas grecie in qua studuit Aristo. vnde studia sua dicunt̄ eleatica. Achademia aūt fuit ciuitas vel villa in qua studuit plato. vnde studia sua dicunt̄ achademica. vtrisq3 aūt studijs Boetius fuit enutritus. Item phia musas appellat syrenes sicut em̄ syrenes dulcedine cantus attrahunt naues piclitādo eas. sic muse delectatione metri alliciūt hoīes vel mentes hoīm ⁊ rationem aliquo affectu submergunt ⁊ obscurāt. Item q̄ vna phia cōuentuz musarum expulit signat̄ q̄ vnus sapiens sua virtute ⁊ sapientia infinitos errores stultorum extinguit.

At ego cuius acies lacrimis mersa caligarat: nec dinoscere possem quenam hec esset mulier tā impiose auctoritatis: obstupui visuq3 in terram defixo quidnam deinceps eēt actura: expectare tacit⁹ cepi. Tū

¶ At ego cui⁹ acies. Hic Boetius ostēdit quomodo obstupuit de actu philosophie dicens. Ad ego Boetius cuius acies. i. visio mersa lacrimis caligarat. i. obscura fuerat. vt nec possem dinoscere. i. iuestigare. quenā. i. q̄ eēt hec mulier tam impiose auctoritatis. id est potentie. ego obstupui. id ē miratus fui: et defixo. i. inclinato. visu in terram tacitus cepi expectare quid nam deinceps. i. ꝯsequenter esset actura circa me. Notandum q2 Boetius doluit de amissione rer̄ tpaliū. eius acies. i. ratio et intellectus caligarat: ita q̄ nō potuit cognoscere philosophiam. Nota q̄ licet Boetius d̄ actu philosophie obstupuit: tamen tacitus expectauit quid deinceps facere vellet p̄ hoc innuens se esse talem qui consolationem accipet: qui em̄ refutant alios audire: nec audita ratiōe acquiescūt nec tales sibipsos obstaculum consolationis faciunt.

¶ Tum illa ꝓpius accedens. Hic Boe. ostēdit quō phia sibi appropinqns statum eius deplanxit dicens. Tuz illa philosophia accedēs ꝓpius ꝯsedit in extrema pte lectuli. i. cordis mei. ⁊ intuēs meū vultū grauē. i. grauatuz

luctu atq; deiectũ.i.inclinatũ in humũ.i.in terrã.merore.i.tristicia. conque-sta est his versibus sequentibus de perturbatiõe nr̃e mẽtis. Nota q philosophia dr̃ sedisse ĩ extrema parte lectuli.i.cordis boe. Nã cũ esset in tristicia et dole-ret propter amissionẽ rerũ temporaliũ parũ vel nihil sapiẽ hẽbat. et qr tota cura ei9 erat circa terrena amissa.iõ dr̃ habuisse vultũ merore deiectũ in humum.

illa propius accedens in extrema lectuli mei parte consedit meũq; intuẽs vultũ luctu gra-uem.atq; in humũ merore deiectum. His versibus de nostre menits perturbatiõe cõ-questa est.

Metrum secundũ primi libri.

b Eu q̃ precipiti mersa profundo.
Mens hebet et propria luce relicta.
Tendit in externas ire tenebras.
Terrenis quotiens flatibus acta.
Crescit in immensum noxia cura.

Eu q̃ precipi-ti mersa profundo Hic ĩcipit metrum secũdũ huius primi qd̃ vocatr̃ metrũ dactilicũ a pede predo-minãte.et di-citr̃ thetrame-trũ a numero pedũ. a thetra qd̃ ẽ qua-tuor.qr qua-tuor pedes cõtinet et di-citr̃ ypcatha-lecticum propter syllabã abundantẽ post duos pedes in medio versus. Ver-bi gratia. Primus pes est. Heu q̃.secundus precipi.sed syllaba ti. huius nominis precipiti supabundat. Tercius pes est mersa pro. quartus fun-fundo.similiter est in alijs. In hoc ergo metro philosophia deplangit sta-tum Boetij dolendo de perturbatione sue mentis.et facit duo.primo vniuer-saliter philosophia deplangit perturbationem mentis hoĩm.secundo spãliter cõuer-tit planctum suũ sup boetiũ.ibi. Hic quondam. Primo dicit. Heu q̃.i.q-tũ.mens hoĩm hebet.id est obscuratur.mersa precipiti profundo. id est cura rerum temporalium que precipitat hoĩem.et talis mens relicta propria luce id est contemplatione.tendit id est laborat.ire in tenebras externas. id est in ignorantias exteriores.hoc aũt contingit homini.quotiẽs supple mẽs acta.id est agitata.terrenis flatibus.id est prosperitatibus vel euẽtibus. cu-ra.id est sollicitudo rerum temporalium.noxia.i.nociua. crescit in immen-sum.id est supra modũ. Nota q in nobis est duplex virtus rationalis et sensualis.sensus autem semp aduersatur rationi.quia caro concupiscit ad-uersus spiritum.et spiritus aduersus carnem.cum autem sensualitas vin-cit rationem.tunc homo est in malo statu regimĩs. et efficitr̃ bestialis. Un-de albertus sup tercio de anima dicit. Turpe est nobis abijcere regimẽ su-perioris et inducere regimen inferioris virtutis quod nobis commune est cum bestijs. Ideo scribitur tercio ethicorum.in antiqua trãslatiõe. Valde conandum et laborandum est nobis vt virtus nostra concupiscibilis sub-iecta sit rationi.quemadmodum enim pueri perverse viuunt si nõ a suis pe-

dagogis fuerint coacti ad recte viuẽdũ. sic appetitus sensualis ducit nos
ad insolentiam. nisi regula rationis fuerit coartatus. plures aũt homines
sequunt̃ sensualitatem ꝙ rationem. insudantes bonis exterioribus ⁊ dele
ctationibus sensualibus ꝑ q̃ impediunt̃ in speculatione ⁊ cognitiõe sum-
mi boni. Ideo phia hoc deplangens dicit in metro. Heu q̃ precipiti. Itẽ

Hic quondam celo liber aperto.
Suetus in ethereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis.
Visebat gelide sydera lune
Et quecunq̃ vagos stella recursus
Exercet. varios flexa ꝑ vrbes
Comprehensam numeris victor hẽbat.
Quinetiam causas vnde sonore

cũ aĩa inge-
rit se curis re
rũ temporali
um ꝓfunde
ꝑcipitat̃ ⁊ he
bet q̃ a cog-
gnitione rerum
⁊ sui creato-
ris destituit̃
⁊ dẽstituta ca
dit in tene-
bras ext̃nas
id est in igno
rantias exte-
riores. Ubi notandum ꝙ duplex est ignorantia. Quedam naturalis que
est in iuuentibus ⁊ decrepitis. et vocat̃ ignorãtia interna. q̃ ex naturali de
fectu ꝯtingit. Alia est ignorantia que causatur ex negligentia hominis q̃ũ
sollicitatur circa exteriora. ⁊ talis dicit̃ externa. quia est extra naturãm. de
qua dicit̃ ꝙ omnes hoĩes naturaliter scire desiderant. Prima ignorãtia
cum sit naturalis nõ est viciosa. quia turpes a natura nemo increpat neq̃
bonos laudat. Secũda est viciosa cum sit ꝑ hoĩs negligentiam de quo lo-
quit̃ Boetius secundo huius prosa quinta. Ceteris animãtibus sese iguo
rare natura est. hominibus vo vicio venit. Item dicit noxia cura. Unde
Seneca in ꝓuerbijs. Magnam partem ꝑturbationis sibi dedit q̃ exteriori
b⁹ se iniecit. Itẽ rõ et intellect⁹ dicunt̃ lux homĩs. q̃ illũinãt hoĩem ad
cognitiõez creature ⁊ creatoris. dicũt̃ aũt ꝓpria lux hoĩs. quia solũ genus
hoĩm viuit arte et ratione ex ꝓhemio metaphisice.
¶ Hic quondam celo ⁊c̃. Hic philosophia specialiter ꝯuertit se ad deplan-
gendum Boetiũ. et primo ostendit quanta contemplatõe Boetius quon-
dam viguit. secundo ostendit quomodo destitutus a tali contemplatione
solum de terrenis cogitabat ibi. Nũc iacet effeto. Primo philosophia cõ-
mendat Boetium ab astronomia. secũdo a naturali phia. tercio a metaphi
sica. secunda ibi. Quin etiam causas. tercia ibi. Quis voluat stabilẽ. Pri
mo dicit Boetius quondam liber. i. solutus a cura rerum temporalium. ce
lo sibi apto ꝑ cognitionem. suetus fuit ire ꝑ rationem in ethereos meatus
id est ĩ motus corporum celestiũ. et ipse cernebat. id est speculabat̃. lumĩa id
est radios. rosei solis visebat. id est cum desiderio videbat. sydera. id est cõ
stellationes. gelide. i. frigide lune. et ipse boetius victor ignorantie. habe-
bat omnem stellam cõprehensam numeris. id est certis computatiõibus. q̃
cunq̃ stella erratica. exercetur. id est opatur. vagos. i. varios recursus. nũc
ꝓgrediendo nũc regrediendo, stella inq̃ flexa, id est mota, ꝑ varios orbes

id est circulos. Nota ꝙ animo liberato a curis exterioribus ꝯcessum est philosophari. ideo quedam artes dicunt̄ liberales. qꝛ filij liberoꝝ. i. nobiliū q̄ erant liberati a curis tēpalibus talibus artibus vacabant. Ideo dicit phīa ꝙ Boetiꝰ q̄ndā liber ⁊c̄. Nota ꝙ dicit celo aperto. licet homo planetas celi corporalit̄ nō attingat tñ speculatōe cōphēdit. Hoc pulcre tāgit

Flammina sollicitent equora ponti.
Quis voluat stabilem spūs orbem
Uel cur hesperias sydus in vndas.

Trismegistꝰ di. Magnuꝫ miraculū est homo et aīal honorandū hic aīa intellectiua in naturam dei transit quasi ipse deus sit. Hic ꝑ naturam anime dijs est coniunctus. hic demonum genus nouit. terrā colit. elementis cōmiscet̄ acumine mentis in maris ꝓfunda descendit. celum qd̄ videt̄ altissimū aī sagacitate metit̄. intentionē aī eius nulla aeris caligo cōfundit. nec terre densitas eiꝰ opationē impedit. nō aq̄ ꝓfunditas aspectū eiꝰ obtūdit. Nota ꝙ sol in ortu suo apparet roseus ꝓpter vapores interpositos int̄ visuꝫ nostrū ⁊ solē. Nā albū visum ꝑ fumū apparet rubeū. Etiā licet in meridie vapores sint interpositi nō tñ apparet tunc roseus. eo ꝙ illi vapores nō sunt grossi sed subtiliati calore solis. Nota phīa dicit lunaꝫ eē gelidam qd̄ non est intelligendū formaliter. qꝛ prime qualitates q̄ sunt calidū. frigidū hūidum. siccū. nō habent locū in corpibus celestibus. cū nō recipiāt ꝑegrinas impressiones. sed dicit̄ luna gelida virtualter vel effectiue. qꝛ frigus ⁊ etiam humores efficit in inferioribus. ꝓpter qd̄ noctes quibus luna p̄est sūt gelidiores ⁊ humidiores magis diebꝰ. Nota ꝙ planete dicunt̄ habere vagos recursus. qꝛ mouentur duplici motu. s. p̄mi mobilis ab oriente ī occidentē. ⁊ ꝓprio motu ab occidente in orientē. vel ideo qꝛ q̄nq̄ appent nobis stationarij. q̄nq̄ retrogradi. q̄nq̄ ꝓpinqui. q̄nq̄ aliqualiter remoti.

Nota ꝙ stella erratica dicit̄ flexa. i. mota ꝑ varios orbes circuloꝝ. s. deferentis ⁊ epicycli ratione quorū circuloꝝ nūc dicunt̄ ꝓgressiui. nūc retroḡdi. nūc statiōarij vt dictū est. ⁊ hꝫ videri ī theorica planetaꝝ vl' astronomia.

¶ Quinetiā causas. Hic cōmēdat eū ex pte nālis phīe dicens. Quinetiā ꝓ certo. Boetius solitus fuit rimari. i. inquirere. causas vnde. i. ꝓpter quas causas. sonora flāmina. i. sonorosi venti. sollicitēt. i. ꝑturbēt. equora. i. planiciem. ponti. i. maris. q. d. Boetius sciuit causas generationis ventorum qui cōmouent ipm mare. Nota ꝙ ex libro metheoroꝝ patet ꝙ ventꝰ generatur ex vapore calido ⁊ sicco eleuato ꝑ calorē solis qui ꝑueniens ad locū nubiū frigiditate nubis repcutit̄. ⁊ repcussus fert̄ in latus ⁊ facit sonū impellendo aerem. et qꝛ aqua faciliter est diuisibilis defacili cedit ⁊ reuerberat̄ ꝑ ventos. Uel aliter potest intelligi. Antiqui enim dixerunt ꝙ ideo venti turbāt mare. qꝛ in ipo mari generant̄ venti q̄ nō exeūt. ⁊ faciūt fluxū maris. lꝫ hec opinio nō sit vera. qꝛ mare fluit ⁊ refluit tpe determiato sicut bis in die naturali. venti aūt generant̄ tpe indeterminato.

¶ Quis voluat stabilē. Hic phīa ꝯmendat Boetiū ī metaphīca ⁊ iterato a naturali phīa di:. Boetius etiā solitus fuit rimari quis spūs. i. intelligētia voluat motu diurno stabilem orbem firmamenti. vel etiam cur sydus so-

lis vel aliud habens ortum et occasum casurum in hesperias vndas. id est in aquas maris occidentalis. surgat. id est iterum oriatur. ab ortu rutilo. id est ab oriente splendido. quasi diceret. Boetius solitus erat inquirere cur stelle que in occidente videntur occidere iterum resurgant in oriente. etiã erat solitus rimari quis tempet placidas horas veris. i. temporis vernalis. vt ornet terraz roseis floribus. q̃s dedit. id ẽ ordiãuit. vt autumnus fertilis ãno pleno. id ẽ fecũdo. influat. i. influentiã faciat. grauidis vuis. id ẽ botris repletis etiam erat solitus reddere. i. assignare varias causas latẽtes nature. id reruz naturalium.

Casurum rutilo surgat ab ortu
Quis veris placidas tempet horas.
Ut terras roseis floribus ornet
Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari solitus. atq; latentis
Nature varias reddere causas
Nunc iacet effeto lumine mentis
Et pressus grauidis colla cathenis.
Decliuumq; gerens pondere vultum
Cogitur heu stolidam cernere terram.

Nota omne quod mouet̃ ab alio mouet̃. ex. vij. phisicoruz ergo celum ab alio mouet̃. Mouet̃ aũt celum a duplici motore p cõmentatorem. xij. metaph. ab vno cõiuncto et appropriato qui vocat̃ intelligentia a quo mouet̃ effectiue. ab alio motore sepato qui est de⁹ a quo mouet̃ ĩ ratione finis. Item dicit orbem celestem esse stabilez. licet eñ moueatur et mutet locũ ſm ptes nõ tñ ſm totũ et q̃ztũ ad hoc dicit̃ eẽ stabilis. i. immobilis. Item causa quare stelle q̃ occidũt iterũ oriant̃ nõ est alia nisi motus circularis primi mobilis. qui secum rapit omnes stellas tam fixas q̃z erraticas. Itẽ hesperus est stella q̃ de vespe sequit̃ solẽ occidentẽ a q̃ stella mare occidentale dicit̃ hespericũ mare. eo q̃ sol et hesperus ibi se mergãt nõ q̃ ita sit. sed qz vulgares sic opinant̃. cum eñ stelle occidunt ꝓpter inẽpositionẽ maris inter visum et stellas vident̃ stelle mergi ĩ mare. Itẽ tp̃s vernale dr̃ placidũ. qz ẽ ꝯueniẽs vite hoĩs. Est eñ tp̃s veris calidũ et hũidũ in q̃b⁹ ꝯsistit vita. ex li. de morte et vita. et iõ illo tpe ꝓducunt̃ flores. naz mã florũ ẽ hũidũ aqueũ sbtile. bñ coctũ a calido aereo: qz igit̃ in vere dñat̃ calidũ aereũ et hũidũ aqueũ subtile qd̃ pua indiget digestiõe. iõ ĩ vere cui⁹ calor tpatus est flores ꝓducunt̃. Itẽ vitis multũ abũdat de hũido aq̃o et grosso cui⁹ signũ ẽ. qz tpe putatiõis distillat ab eis q̃si hũidũ lacrimabile tale aũt hũidũ grossum multũ resistit digestioni. iõ vue ad maturitatẽ tarde ꝓueniũt. s. tpe autũni. Itẽ Boe. ꝯsueuit reddẽ cãs latẽtes rerũ nãliũ qd̃ fuit ĩdiciũ felicitatis. nã ſm Virg. Felix q̃ potuit rer cognoscere causas.

¶ Nũc iacet effeto. Hic oñdit phia quõ Boetius destitutus p̃dicta specu-

latiõe cũ de terrenis cogitabat vl. Nũc.i.tpe doloris.boetius iacet.i. prostratus est .effeto.id ẽ euacuato.lumine.i.speculatione mentis.⁊ ipse pressus colla.i.fm colla.grauidis cathenis passionũ q̃ mẽtẽ grauãt. gerensq; delictũ vultũ.i.inclinat : pondere amissionis rerũ tpaliũ.Heu cogit cernere stolidã terrã.i.bona terrena.que hoĩes stolidos efficiũt.

Prosa scunda primi libri.

Ed medicine inquit potius temp⁹ est q̃ q̃rele. B. Tuz vo totis in me itenta lumib⁹. P. Tu es ne ille ait. q̃ nr̃o q̃ndã lacte nutrit⁹. nostri educat⁹ alimẽti in virilis animi robur euaseras. Atqui talia ꝯtuleram⁹ arma.que nisi pri⁹ abiecisses inuicta te firmitate tuerent agnoscis ne me Quid taces:pudore an stupore siluisti:mallẽ pudore.ſ te vt video stupor oppressit. B

Nota cathena est ferreũ instrumentũ quo aliq̃d cõtra suã naturã detinetur. Quatuor autẽ affectus q̃ sunt gaudiũ spes. timor. dolor. similitudinarie dicũtur cathene. q: aĩm hoĩs detinent ⁊ cõtra suã naturam ⁊ rõnem ad illicita trahunt. naz rõ sp deprecat ad optima.ex.i.eth.Et ꝓpterea Boe.in fine hui⁹ primi hortatur fugã passionũ.ibi.tu q̃z si vis. Itẽ nota nõ est estimãdũ q̃ Boe. sic eẽt ita euacuatus lumĩe mentis sicut lr̃a sonat.q: al's fuisset insufficiẽs ꝓ ꝯpositõne huius libri.ſ phia loq̃tur hoc cõ passiue. Ille eñ est meus stultus q̃ inclinat se ad terrena diligendo ipa.⁊ nõ eleuando intellectũ suum ad speculabilia qualis nõ fuit Boeti⁹.Vñ dic Aug. Tales sũt hoĩes qualia sũt ea que diligunt.quia dilectio transmutat diligentem in similitudinem rei quam diligit.Hec Marquardus.

Ed medicine inq̃t potius.Hic incipit scd̃a ꝓsa huius p̃mi in q̃ phia inuestigat morbũ boetij ex quibusnã signis.scd̃o ꝯsolat ipm ne desperet.scd̃o ibi.Cunq; me nõ. Primo dicit phia. O Boeci ego possem multa cõqueri de ꝑturbatiõe mentis tue.sed nũc potius medicine tp̃s est q̃ querele. vo ꝓ sed.tum.i.tunc.mulier illa intenta in me totis luminibus.i.ocul'.ait.es tu ne ille q̃ q̃ndã tpe iuuẽtutis nutrit⁹ nr̃o lacte.i.facilibus documẽtis in etate aũt ꝑfecta educatus.i.nutritus.nr̃is alimentis.i. doctrinis difficilioribus.tu euaseras.i.ꝑueneras.in robur.i. in fortitudinẽ virilis animi.atqui ꝓcerto.nos ꝯtuleramus tibi arma talia.i.documẽta.que nisi prius abiecisses ꝑ obliuionẽ.ipa tuerent te inuicta firmitate.dicit phia agnoscis ne me:quid taces:siluisti ne pudore.i.verecũdia. an stupore.i.mentis alienatione.ego mallẽ.i.magis vellem te siluisse pudore.sz vt ego video stupor oppressit te. Nota q̃ phia in deplangendo Boetiũ nõ facit longã morã ne Boetius desperet sup infirmitate sua.ĝ dicit phia magis esse tempus medicine q̃ querele. Itẽ boni medici est totis ocu-

lis diligenter respicere faciē infirmi eo ꝙ in facie magis apparēt signa pre
nosticatōnis infirmitatis. ideo phia dr̄ esse intuita Boetiū totis luminib⁹
Itē ꝑ arma phie intelligunt̄ precepta philosophicalia. que ꝑsuadent mi
nime extolli in ꝓsperis nec deꝑmi in aduersis. Hortat̄ em̄ nos phia ad ma
gnanimitatē. Magnanimus aūt est. q꞉ ꝯtra difformes insultus fortūe vna

**Cum𝔮ꝫ nō modo tacitū sed elinguē pror-
sus me mutum𝔮ꝫ vidisset. admouit pectori
meo lenit̄ manū. P. Et nihil inq̄t ꝑiculi ē.
letargū patitur. cōmunē illusarū mentium
morbū. Sui paulisper oblitus est. Recor-
dabitur facile sui siquidē nos ante cogno-
uerit. Quod vt possit agnoscere paulisꝑ lu
mina eius mortaliū rerū nube calligantia**

nimi mentis
ꝯstantia mili
tat. De his ꝯ
silibus prece
ptis phie c boe
ti⁹ oblit⁹ fu
it ꝓpt' dolorē
Nota taci
turnitas qn̄-
𝔮ꝫ ꝓuenit ex
pudore qn̄𝔮ꝫ
est ex stupore
qn̄ em̄ mani
festat̄ alicui
aliq̇d qd̄ vel
let celari ipse efficit̄ verecundus. ⁊ oculi ei⁹ deꝑmunt̄. facies ei⁹ rubet ⁊ et
auertit̄. et lingua eius in loquendo ligat̄. Nota ꝙ stupor vno mō ē abū
dans āmiratio mētis. vt ibi papa stupor mūdi. Alio mō est mentis aliena-
tio et sic accipit̄ in ꝓposito. ⁊ inducit taciturnitatē. ex quo em̄ mot⁹ lingue
est ꝟm ꝯformitatē ad fantasiam. turbata fantasia sicut ꝯtingit in alienatōe
mentis. ꝑpedit̄ lingua in loquendo. ergo dicit phia pudore an stupore si-
luisti? et q꞉ taciturnitas ꝓueniens ex stupore deterior est q̄ꝫ que causat̄ ex
pudore. cum ipsa causet̄ ex aliquo defectu interiori. ideo dicit phia malleꝫ
pudore siluisses. Nota ꝟm huguitionē pudor est corpis. sed pudicicia ē
mentis. Est aūt pudor verecundia ex aliquo casu innata nō auferens me-
moriam sed impediens linguam. Stupor aūt est casus memoriam auferēs
⁊ linguā impediens. et peius est tacere stupore q̄ꝫ pudore. q꞉ melius ē me-
moriam retinendo nō loqui q̄ꝫ loqui ⁊ memoria carere. Nota phia dicit
Boetiū habuisse nutritū suo lacte. ꝑ nutrimētū lactis intelligit̄ triuiū. scꝫ
grāmatica. logica ⁊ rethorica. quib⁹ iuuenes sunt seriatim informādi. tā𝔮ꝫ
facilibus documentis. sicut puer lacte nutrimento molli ⁊ facilis digestio
nis nutrit̄. Sed ꝑ hoc qd̄ dicit virilis aī robur euaseras. s. ad sciam mathe
maticā ⁊c. qua tan𝔮ꝫ ꝑ sciam magis subtilē hō ꝑfecte etatis efficit̄. No-
ta phia cōtulit boetio arma nō corꝑalia sed spūalia. sicut sunt virtutes in-
tellectuales quas enumerat aristo. vi. ethicoꝝ. ⁊ sunt illa. intellectus. sapi
entia. scīa. ars ⁊ prudentia. Et similiter virtutes cardinales q̄ sunt quatu-
or. Prudētia. iusticia. fortitudo. tꝑantia. ⁊ dicunt̄ cardinales. q꞉ quandā
ꝑ̄ncipalitatē sibi vindicāt circa materiā circa quā habent fieri. Illa em̄ ar-
ma abiecit Boetius qn̄ tꝑalibus adhesit. appetitui sensitiuo annuēs ⁊ ab
attētione celestiū sequestratus. ⁊ de istis armis dicit apl's. Abijcite ꝗ ope-
ra tenebraꝝ ⁊ induimini arma lucis sic vt in die honeste ambulemus.
¶ Cum𝔮ꝫ me nō mō tacitū. Hic phia ꝯsolat̄ Boe. ne desperet di. cū phia vi

disset me nõ modo.i.nõ tm̃ tacitũ.sed ꝓrsus.i.totaliter elinguẽ.qꝫ ꝑ et mutũ.ipa admouit.i.apposuit pectori meo leniter manũ.⁊ inq̃t.i.dixit. nihil ꝑiculi est circa hunc hoiem.ipe patit᷑ letargũ.i.morbũ obliuiõis.morbum inquã cõem mẽtiũ illusarꝝ.i.deceptarꝝ.⁊ ipe paulisꝑ.i.modicũ.ẽ oblit⁹ sui. ſ facile sui recordabit᷑.siquidẽ ꝓ certo.cognouerit nos pħiam.ante.i.ꝓ⁹. qd̃ vt ipe possit facere. tergamus lumina.i.oculos eius.caligantia nube.id ẽ obscuritate. rerꝫ mortaliũ.i.tpaliũ.hec dixit pħia. et

tergam⁹. B.hec dixit. Oculosqꝫ meos fletibus inundantes contracta in rugam veste siccauit.

Metrũ tertiũ primi libri.

Tunc me discussa liq̃rũt nocte tenebre
Luminibusqꝫ prior rediit vigor.

veste sua.ꝯtracta.i.ꝯuoluta ĩ rugã siccauit oculos meos fletib⁹ vndantes i.hũectãtes. Nota ꝙ tacit⁹ ẽ ille q̃ nõ loq̃t᷑ lꝫ hẽat ptãtẽ lingue ad loq̃ndũ.ſ elinguis vel mut⁹ dr̃ ille q̃ nõ solũ nõ loq̃t᷑.ſ non hꝫ ptãtẽ lingue ad loquẽdũ.⁊ talis fuit Boe.ꝓpter stuporẽ.i.mentis alienatiõẽ. Nota ꝙ pħia innuens se eẽ bonã medicã cõsolat᷑ Boetiũ di. Nihil ꝑiculi est ĩ hoie isto qꝛ ſm Señ.in li.de clementia ad Neroñ.Mali medici est desperare ne curet᷑ eger. Nota ꝙ letargia est infirmitas causata ex oppssiõe cerebri cũ obliuiõe ⁊ iungit᷑ ꝯtinuo somno.⁊ sic letargus est morbus inducẽs obliuionẽ ⁊ somnũ.inde letargic⁹ ⁊ ẽ hõ q̃ patit᷑ talẽ morbũ ⁊ dr̃ a letes qd̃ interꝑtat᷑ obliuio.ẽt letes ẽ fluui⁹ ĩfernal'.Boeti⁹ ḡ patiebat᷑ letargũ.i.morbũ obliuiõis.qꝛ si ꝑcepta pħie ĩ memoria hũisset nunqꝫ de amissiõe rerũ tẽporaliũ doluisset. Itẽ dicit letargũ eẽ morbũ illusarũ mentiũ.qꝛ mẽs illusa ẽ vbi rõ est ligata ꝓpter defectũ fantasie.sic̃ in freneticis vl̃ ꝓpt᷑ defectũ memorie sic̃ in letargicis. Notãdũ hõ cõponit᷑ ex aĩa ĩmortali ⁊ corꝑe mortali.ſ qꝛ Boe.oblitus fuit bonorꝝ aĩe.iõ dr̃ fuisse sui oblitus nõ totalit᷑ sed paulisꝑ.qꝛ adhuc curã habuit de bonis terrenis q̃ respiciũt corpus. Itẽ hõ ꝑ pħiam hꝫ suipsius ꝑfectam cognitionẽ.ad cognoscendũ aũt illud qd̃ ꝑ pħiam cognoscit᷑.oportet ꝑ pħiam cognoscere. iõ dicit pħia recordabit᷑ sui facile.si nos prius cognouerit. Item ꝑ vestes pħie in rugã ꝯtractas intelligunt᷑ ꝑcepta pħicalia in vnũ volumen cõgregata.sicut ĩ illo libro q̃bus ipa pħia boetiũ ꝯsolat᷑. Nota ꝙ ad medicũ infirmũ curare volẽtẽ pl̃es req̃runt᷑ ꝯditiões.Priõ vt q̃litates ⁊ ꝯditiões respiciat.⁊ vt hũores nocẽtes cognoscat.Scd̃o ad loq̃ndũ eũ moueat.Tercio si ꝑ valida egritudine obmutescat vt manũ corꝑi infirmi adhibeat. Quarto vt eũ ꝟbis ꝯsolatorijs reficiat.sic pħia vidẽs dolores Boe.ꝑ eũ inspexit.scd̃o ad loq̃ndũ mouit.tercio manũ suã corꝑi apposuit.et quarto ꝟbis ꝯsolatorijs refecit.

Tunc me discussa liquerũt.Hic incipit terciũ metrũ hui⁹ ꝑmi li.cui⁹ ꝑmus versus vocat᷑ metrũ dactilicũ exametrũ.scd̃s dr̃ metrũ alemanicũ ab inuẽtore.tetrametrũ a nũero pedũ.dactilicũ a pede ꝑdñante.⁊ catalecticũ.qꝛ nll'a syllaba abundat nec deficit. In h̃ metro Boe.declarat ꝗ̃dã sil'e quõ remotis ĩpedimẽtis vigorẽ cognitiõis recuꝑauit.⁊ ẽ tal' silitudo

Sicut choro flante nubes generant̄. ⁊ p̱ interpositionē nubium sol et alia astra nobis occultant̄. sic aduersitate īminente hō afficit̄ diuersis passionibus oscurantibus intellectū. ⁊ sicut austro flante dissoluūt̄. ⁊ radij solares reuertunt̄. sic aduersitate adueniēte ꝯsolatiōe phica passiones sedant̄. et intellectus illuminat̄. Dicit ꝙ lr̄a. Tunc cum phia tersit oculos meos te-

Vt cuȝ precipiti glomerant̄ sydera choro
Nimbosisqꝫ polus stetit imbrib⁹.
Sol latet. ac nondū celo venientib⁹ astris
Desuper in terram nox funditur.
Hanc si traicio boreas emissus ab antro
Verberet. ⁊ clausum reseret diem
Emicat. ⁊ subito vibrat⁹ lumine phebus
Mirantes oculos radijs ferit

nebre liquerūt me discussa nocte. i. obscuritate. ⁊ p̄or vigor cognitionis redijt luminibus meis. id est oculis. vt p̱ sicut. sol latet. i. occultatur. cuȝ. i. qn̄ sydera. i. stelle. glomerantur. i. inuoluantur. precipiti choro. i. tali vēto. ⁊ polus. i. celū. stetit. i. stare videt̄. nimbosis imbribus. i. pluuijs nubilosis. ac p̱ etiā. nox. i. obscuritas. fundit̄ desup. i. de nubibus in terrā. nōdū. i. nō adhuc. astris. i. stellis. ventētibus. i. apparentibus in celo. Si boreas emissus ab traicio antro. i. traicie regionis. verberet. i. depellet. hanc noctem. i. obscuritatē. ⁊ reseret clausum diē. tunc phebus. i. sol. emicat. i. lucet. ⁊ vibratus. i. fortificatus. lumīe suo. ferit. i. p̱cutit. oculos hoīm. mirātes subito. lumīe solis post tenebras. Nota phia trahit hoīem ab obscuritate ignorātie ad lucē sapīe. ex lib. de pomo Arist. ⁊ etiā p̱ metristā. Ars hoīem forat nec sinit eē malū. Et ꝙ cū phia siccasset oculos Boetij. fugatis tenebris ignorantie redijt vigor intelligētie. Nota quatuor sunt venti p̄ncipales. q̄ flant a quatuor p̱tib⁹ mundi. s. ab oriente. occidente. septētrione. et meridie. quoꝝ quilibet hꝫ duos collaterales. ⁊ sic sunt. xij. venti q̄ his versib⁹ ꝯtinent̄. Flāt subsolan⁹ vulturnus ⁊ eurus ab ortu. Atqꝫ die medio. nothus heret affricus austro. Circinus occasum zephirusqꝫ fauoneus afflant. Sed veniūt aq̄lo boreas ⁊ chorus ab arcto. Chorus ꝙ ē ventus q̄ flante generant̄ nubes ⁊ ꝯglomerant̄ sydera. sic ꝙ p̱ nubes occultant̄. Nota ꝙ polus ē stella q̄ sp̱ in eodē loco vr̄. s̄ h̄ polus ponit̄ p̱ firmamēto. tanq̄ ps p̱ toto p̱ synodochen. Nota ꝙ polus. i. celum. dr̄ stare qn̄ est obductū nimbosis imbrib⁹. non ꝙ stet s̄ qr mot⁹ ei⁹ tūc nobis nō apparet. motū eni celi nō p̱cipim⁹ nisi p̱ motum alicui⁹ stelle. cū aūt celū ē cooptū obscuris nubib⁹ nulla stella videri p̄t.

Nota s̄m Hug. Nimb⁹ ē nubiū densitas ex intēpestate orta. ⁊ sic dic̄ Boeti⁹ h̄ nimbosis imbrib⁹. i. densis pluuijs. ⁊ ē rō. qr tenuis imber nō impedit aspectū astroꝝ. Nota ꝙ boreas dr̄ flare ab antro traicio. qr forte r̄gio traicie est cauernosa de cuius cauernis exit vēt⁹ generat⁹ ex vaporib⁹ siccis in terra. Nota postqꝫ phia tersit oculos boe. ⁊ eosdē a fletu lachrimaruȝ cōpescuit restitutus fuit pristino vigori. vn̄ oculi ip̄ius boetij vt ratio ⁊ in

tellectus obfuscati erãt tenebris ignorãtie cũ istis tpalibus adhesit ꝓpter amissionẽ rex tpaliũ. diuersis fuit subiectus passionib⁹. ꝭ phia oculoꝝ caliginẽ abiecit cũ ipsius intellectũ illumiauit. tenebras ignorantie fugãdo ⁊ lumine spirituali vt scientia illuminando.

Haud aliter tristicie nebulis. Hic incipit tercia ꝓsa primi li. in q̃ Boe. ostendit quõ phiaꝫ cognouerit. ⁊ diuidit. qꝛ ꝑ oñdit quõ phiam cognouerit. ⁊ qliť de pñtia ei⁹ admirari cepit. Et quõ phia sibi rñdit. secũdo probat phia ꝓsecutionẽ sapiẽtuꝫ a vulgaribus nõ eẽ nouam scõa ibi. Nõne apud veteres. Dicit ꝑ. Haud ꝑ non aliť nebulis tristicie mee. dissolutis. id est fugatis ꝑ ꝯsolatõꝫ philosophie qm̃ sic nubes dissoluũť ꝑ flatuꝫ boree. sic ego Boetius hausi. i. respexi. celũ. i. sursuꝫ. ⁊ recepi mẽtẽ. i. vigorẽ rõis. ad cog̃scendã faciẽ medicantis. i. medici. itaqꝫ ꝓ ꝫ. vbi. i. postq̃. ego deduxi. i. ꝯuerti oculos. qꝫ ꝑ et. defixi. i. stabiliui intuitũ in eã. respexi nutricẽ meã phiam ĩ cui⁹ larib⁹. id ẽ scolis. fuerã obuersatus ab adolescẽtia. i. a iuuẽtute mea. et inq̃. i. dixi. O mgr̃a omnium ꝟtutũ. q̃d. i. ꝓpter q̃d tu venisti lapsa. i. ꝓgressa. supno cardine. i. de celesti porta. ĩ has solitudines. i. loco deserta. nr̃i exilij. i. nr̃e relegationis. an. i. vtrũ q̃d. ꝓpť ħ venisti. vt exhis rea. i. tanq̃ culpabil: mecum agiteris. i. manifesteris falsis crimĩatõib⁹. Illa phia inq̃t. i. dixit. o alũne. i. ꝑ me nutrite. an. i. vtrũ te desererẽ. q. d. nõ. nec ꝑtirer. i. diuiderẽ tecũ cõicato labore. i. diuiso labore. sarcinã. i. pondus. quã tu sustulisti ob inuidiã

Prosa tercia primi libri.

Haud aliter tristicie nebulis dissolutis: hausi celum. ⁊ ad cognoscendam medicãtis faciem mentẽ recepi. Itaqꝫ vbi in eã deduxi oculos ituitũqꝫ defixi. respicio nutricẽ meã. in cui⁹ ab adolescentia laribus obuersatus fuerã phiam Et quid inquã tu in has exilij nr̃i solitudines O oim magistra ꝟtutũ supno cardine delapsa venisti: an vt tu q̃ꝫ mecũ rea falsis criminatiõibus agiteris. P. An inq̃t illa te alũne desererem: nec sarcinã quã mei nominis ob inuidiam sustulisti. cõmunicato tecum labore partirer. Atq̃ phie fas non erat incomitatũ relinquere iter innocẽtis: meã criminationem vererer. ⁊ quasi nouũ aliquid acciderit perhorrescerem. Num enim primum censes apud improbos mores lecessitam periculis esse sapientiam.

mei noīs.i.rōne sapīe. Atqui ꝑ certo .nō erat fas.i.honestū. phie relinque-
re iter innocentis incomitatū.i.sine comite.sup.si ego te dereliq̄ssez ego ve-
rerer.i.timerē meā crimīationē.i.meā damnationē.ꝛ valde ꝑhorrescerem
quasi aliq̄d nouū acciderit.sup.circa te.eñ ꝑ qꝛ.nū.i.nunq̄d. tu censes.i.
iudicas.p̄mū ip̄am sapīam eē lacessitā.i.manifestā.p̄iculis.i.pturbatiōib⁹

Nōne apud veteres q̄z ante nr̄i Plato-
nis etatē magnuz sepe certamē cū stulticie
temeritate certauim⁹: Eodem q̄ȝ sup̄stite p̄
ceptor eius Socrates iniuste victoriā mor

apud impro-
bos mores.
i.male mori-
geratos ho-
mines.q̄si di
cat hoc nō ē
nouū. No
ta phia dicit
medica.sicut
eñ medicus morbo fugato sanitatē inducit.sic phia ignorātia relegata vi
tā vtriusq̄ȝ seculi ꝯdonat. Nā hz ī li.de pomo aresto.q̄ phiam inuenerit vi
tā in vtroq̄ȝ seculo inuenit.ꝛ alibi. Qui me inuenerit vitā inueniet: ꝛ hau
riet salutē a dño. Et iō dicit Boe.faciē medicantis. Notandū ꝙ boeti⁹
nō solū deduxit oculos in phiam.ſ defixit in eā intuitū ꝑ qō innuit ꝙ qui
vult philosophari oportet se totū trādere phie ꝑ ꝯtinuū studiū ꝛ laborem.
Nā sic vna hyrūdo adueniēs nō facit verē.nec vna dies calida facit estatē
sic nec vna speculatio phica facit phm. Nota ꝙ tp̄s oportunū ad philo
sophandū ē tp̄s adolescētie.qō inuēs Bo.dicit.cui⁹ larib⁹ ab adolescētia
fuerā obuersatus. Nā etas hoīs assilat cere q̄ si nimis est mollis vel dura
nimis.formā sigilli nō recipit nec retinet.si aūt est tpate mollis vel dura fi
gurā recipit ꝛ retinet. Sic silr etas nimis tenera sicut infantia non recipit
doctrinā phicam.nec etas nimiū dura sicut decrepitus.sed etas tpata qua
lis est adolescētia q̄ faciliter intelligit ꝛ intellecta memorie cōmēdat. No
ta ꝑ lares phie intelligunt diuerse secte phoꝝ.sic aristo.ꝛ platonis. q̄s bo
etius ab adolescētia fuit obuersatus. Et dic hugui.ꝙ obuersari est idē qō
cōuersari. Notandū ꝙ phia dr̄ mgr̄a oīm ꝟtutū.qꝛ oēs ꝟtutes morales
docet vtz ex ethicis.ꝛ dico morales ꝓpter ꝟtutes theologicales q̄ sīt fides
spes ꝛ charitas. Et dr̄ phia delapsa a sup̄no cardine.qꝛ oīs sapīa a dño do
est. Nā sic scribit in ꝓlogo li.de regimīe p̄ncipū. Deus ē q̄ diuitias sue sa
piētie influit aīab⁹.i.studentibus tribuit grām cognoscēdi cui nihil ē diffi
cile ꝛ sine quo nihil est possibile possideri. Nota vt postea patebit ꝙ bo
eti⁹ false criminabat de lr̄is cōpositis ꝛ de īpedimēto delatoris. ꝛ illō qō
faciebat sapīa dicebat facere arte magica.iō dic ad phiaz. nūq̄d venisti vt
tu mecū rea falsis criminationib⁹ agiteris. Nota phia tangit tres rōnes
ꝓpter q̄s nō debuit derelinquere Boe. Prīa qꝛ nutrix nō dz derelinq̄re su
um alūnū.scḋa q̄ patit ꝓpter aluū nō decet vt deserat ab illo.tercia qꝛ non
decet phiam derelinquere innocentē. Boeti⁹ aūt fuit phie alumn⁹.ip̄e pa-
tiebat iniurias ꝓpter phiam ꝛ fuit īnocēs.& ꝛc̄. Nota ſm Hug. lacesso.id
est cū desiderio lacero vel vexo.vel iniurijs affligo.

¶ Nonne apud veteres q̄z. Hic phia ꝓbat ꝑsecutionē sapiētū a vulgarib⁹
nō eē nouā.ꝛ h̄ primo ꝓbat exēplis antiq̄s. scḋo magis modernis. tercio
ōndit q̄d sit faciendū ꝯ insultus vulgariū.scḋa ibi.ꝙ si nec.tercia ibi. Qui

ſi q̄ꝫ ꝫ. Primo dicit. Bene dixi ꝙ ꝑſecutio ſapientū a vulgaribus ⁊ a malis nō eſt noua. Nōne apud veteres ante etatē nr̄i platonis nos phia ſepe certauimꝰ magnū certamen cū temeritate ſtulticie. i. cū ſtultis ⁊ temerarijs hoībꝰ eodēꝫ platone viuente mgr̄ eius ſocrates iniuſte ꝓmeruit victoriā mortis me ſibi aſtante cuius ſocratis. hereditatē. i. ſciam hereditarie reli-

tis me aſtāte ꝓmeruit. Cuiꝰ hr̄editatē cū deinceps epicureū vulgus ac ſtoicū. ceteriꝫ ꝓ ſua q̄ſꝫ ꝑte raptū ire molirent̄. meꝫ reclamātē renitentemꝫ velut in ꝑtē p̄de traherēt. veſtē quā meis texuerā manibus diſciderūt. arreptiſꝫ ab ea pāniculis. totam me ſibi ceſſiſſe: credētes abiere In q̄bꝰ qm̄ q̄dā nr̄i habitus veſtigia videbant̄. meos eſſe familiares imprudētia rata. nōnullos eoꝝ ꝓphane mltitudinis errore ꝑuertit. Qr ſi nec anaxagore fugā: nec Socratis vene-

ctā ſuis diſcipulis cū epicureū vulgꝰ ⁊ ſtoicū ⁊ ceteri moliren-tur. i. laborarent. ire raptum. i. rape. vnuſq̄ſꝫ ꝓ ſua ꝑte ⁊ cuꝫ ipſi traherēt me phiam in ꝑtē p̄de me reclamanteꝫ i. ꝯdicētē. ꝗ ꝓ et. renitentem ipſi. diſciderūt veſteꝫ meaꝫ quā texuerā meis manibꝰ. ꝗ ꝓ ⁊: arreptis. i. ablatis pāniculis abierūt credētes me totam ſibi ceſſiſſe. et quia in iſtis videbant̄. id eſt apparuerūt quedam veſtigia noſtri habitus. i. prudētie. imprudentia vulgariū. rata. i. opinata. ipſos meos eſſe familiares. i. meos diſcipulos rōe ſapīe. ꝑuertit nōnullos eoꝝ. i. aliq̄s. errore. i. ꝑſecutiōe. ꝓphane mltitudinis. i. indocti vulgi. ſicut vulgares ſolent ꝑuertere doctos. Nota ꝙ ante tp̄s Platonis multi ſapientes ꝑſecuti fuerunt a vulgaribus et tp̄e Platonis: ſocrates magiſter eiꝰ interijt ꝓpter ſuā ſapiām. Nā ipſe cognouit ſua ſapīa eē vnū deū. alios aūt colentes plures deos redarguit. qd̄ ꝑcipiēs dux athenienſiūū nomine Anetus. coegit ip̄m bibere venenū ī noīe vniꝰ dei ⁊ nihil ſibi nocuit. poſtea coegit ip̄m bibere venenū in noīe pluriū deorū ⁊ īterijt. Nota mortuo ſocrate diſcipuli ſui q̄ ſciam Socratis tanq̄ hereditariā ſibi vendicabant inceperunt diſſentire. in q̄ mgr̄ eoꝝ ſocrates poſuiſſet ſummū bonū. q̄dā ei eoꝝ diſcipuloꝝ dicti epicuri dicebāt ip̄m poſuiſſe ſūmū bonū ī voluptatibꝰ Alij ſicut ſtoyci dicebant ꝙ in virtutibꝰ ⁊ quilibet eoꝝ ꝓ defenſiōe ſue opiniōis rapuerunt auctates phie ip̄as extorte exponēdo. ꝓpter qd̄ phia dicit illud reclamaſſe: ⁊ ſic male exponendo ſciderūt veſtes phie ⁊ particulas abſtulerunt. ⁊ q̄uis non eſſent veri philoſophi. quia tamen videbantur eſſe multi eoꝝ a vulgaribus occiſi ſunt.

¶ Qr ſi nec anaxagore fugā. Hic phia ꝓbat ꝑſecutōꝫ ſapiētū exēplis magꝭ modernis di. O Boeci ſi nō nouiſti fugā anaxagore. nec venenū ſocratis. Nec tormenta zenonis. quoniam iſta ſunt ꝑegrina, id eſt extranea et alie-

num. nec zenonis tormēta: qm̄ sᷓ pegrina nouisti. ac canios: ac senecas: ac soranos: quoꝝ nec puetusta nec icelebris memoria ē scire potuisti. Quos nihil aliud in cladē detraxit nisi ꝙ nr̄is morib⁹ īstituti: studijs ip̄roboꝝ dissimilimi videbanᷓ. Jta ꝙ nihil ē ꝙ admireris: si in hoc vite salo circūflātibus agitemur ꝓcellis. quib⁹ hoc maxime ꝓpositū est pessimis displicere. Quoꝝ quidem tametsi numerosus exercitus. spernēdus tn̄ est. qm̄ nullo duce regitur. sed errore tm̄ temere ac passim limphāte raptatur.

na cum tu potuisti scire canios. i. ꝓsecutionē canij. ac senecas. ac Soranos id est sequaces soranij quoꝝ memoria nō est puetusta. i. valde antiqua. nec incelebris. i. nō sine gloria. q̄s viros nihil aliud detraxit in cladē. i. ī mortē nisi ꝙ instituti. i. informati nostris moribus ip̄i videbanᷓ dissilimi studijs improboꝝ. ita ꝙ nihil est. i. nō est cā. ꝙ tu admirere. i. debeas admirari. si ī hoc salo vite id est amaritudie nos sapientes agitemur. i. vexemur ꝓcellᷓ id est aduersitatibus maloꝝ. circūflātibus quib⁹ nobis sapiētibus maxie ꝓpositū est. i. intentio displicere pessimis. quoꝝ malorū si sit nūerosus exercitus tn̄ est spernendus: qm̄ nullo duce supple ratōnis regiᷓ ſ; tm̄ rapiᷓ errore limphāte. i. ꝑcipitāte eos ad modū limphe. temere. i. stulte. ac passim. i. vbiq;. Nota ꝙ anaxagoras stulticiam hoīm solem ꝓ deo colentiū rep̄hendit. dicens solem nō esse deum sed lampadem ardentē ꝓpter qd̄ reus iudicatus est. ⁊ in fugam ꝯpulsus. q̄ dicit phīa Anaxagore fugam. Nota dicit Socratis venenum de quo dictum est supra quo veneno interijt. Similiter zeno multa tormenta ratiōe sue sapientie sustinuit. Nota ꝙ Canius. Seneca. Soranus fuerunt nobiles romani ⁊ moribus philosophie instructi ꝓpter quod interierunt. Unde Canij dicebanᷓ mutatores a magistro suo canio. Similiter Soranij dicunᷓ a Sorano qui fuit poeta ⁊ eius sequaces ab eo condemnanᷓ.

Nota de Seneca dicit Boetius in de disciplina scolarium. ꝙ Nero familiarem suum preceptoremq; Senecam ad eligende mortis arbitrium coegit. Nota ꝙ sapiētes dissimiles sunt studijs improboꝝ. Quia dicit Seneca in libro de amicicia. Dispares mores. disparia sequuntur studia. quorum dissimilitudo dissoluit amiciciam nec vnq̄ improbi probis. nec probi improbis amici esse possunt. non ob aliam causam: nisi quia tanta est inter ip̄os distantia quanta esse potest studiorum malorumq; morum distantia.

Nota ꝙ propositum sapientum est displicere pessimis. quia dicit Seneca in libro de remedijs fortuitorum. Malis displicere laudabile est. Et alibi dicit. Uirtus sese diligit aspernaturq; malum. Et Poeta. Opto placere

bonis prauis odiosus haberi. Nota ꝙ dicit exercitum maloꝝ esse inu‑merosum, qꝛ ꝫm Salomonē. Stultoꝝ infinitus est numerus. ⁊ ꝑuersi diffi‑ciliter corrigunt. Nota ꝙ mali nō regunt duce rōnis. qꝛ ratio deꝑcat ad optima mali aūt opant pessima. Ducunt enim errore sensualitatis vi‑tam bestialem ꝓsequētes. de qb⁹ vꝫ in li: ethic. Quidā sunt homīes vitaꝝ pecudum eligentes simi‑les sardino‑polo. Et er‑go dicit phi‑losophia: ꝙ tales sunt ti‑mendi. qꝛ ex quo regunt ꝑ rationē tūc eoꝝ fatuitas faciliter dissi‑patur.

Qui si quando contra nos aciem stru‑ens valentior icubuerit: nostra quidē dux copias suas in arcem ꝯtrahit. Illi vero cir‑ca diriptēdas inutiles sarcinulas occupā‑tur. At nos desuꝑ irridemus vilissima re‑rum queqꝫ rapientes: securi totius furiosi tumultus eoqꝫ vallo muniti. quo grassan‑ti stulticie aspirare phas non sit.

¶ Qui si qn̄ contra nos.

Hic phia ōndit qd sit faciendū ꝯ insult⁹ maloꝝ di. Si exercit⁹ maloꝝ incu‑buerit. i. institerit. struens. i. faciens. aciē. i. bellum. ꝯ nos sapiētes. quidā ꝓ certo. nostra dux. i. rō. ꝯtrahit. i. colligit. copias. i. sciētias ⁊ virtutes co‑piosas. in arcem. i. in altitudinē speculatiōis celestium. vero ꝓ sed. illi mali occupant circa diripiendas. i. auferendas inutiles sarcinulas. i. diuitias corpales. que sarcina ⁊ pondus corporis sunt inutile aīam submergentes at nos sapientes in cōtemplatione celestium cōstituti irridem⁹ malos que‑qꝫ vilissima rerū nos securi existentes totius furiosi tumultus. i. ꝯ furiosū tumultū malorūqꝫ. qꝫ ꝓ et. sup. nos sumus muniti. eo vallo. i. munimine. ꝙ nō sit fas aspirare. i. accedere stultitie. grassanti. i. impugnanti nos. No‑tandum Boe. hic nostram rōem appellat ducem. vnde ratio diffinit sic. est habitus dirigens omnem actionē hūanā in vltimū ⁊ optimū finē. Item nota ꝑ arcem ipe intelligit altitudinē speculationis celestiū ⁊ ad hanc du‑cit nos ratio. Et hoc est vltimū bonū humane vite. quod null⁹ auferre po‑test. Nota copie in hoc loco dicunt appetit⁹ sensitiui. ⁊ dicunt copie qsi cupie. quia cupiunt res aliqn̄ ꝯ rōnē. et tales copias dꝫ regere ratio. ⁊ de‑bet se munire vallo humilitatis ⁊ patientie. ⁊ tūc omnes impugnationes. aduersitates et miserias equanimiter sustinebit. ⁊ temptatiōes ⁊ delectati‑ones noxias quas suggerit dyabolus. ⁊ caro impellit. ⁊ mūdus cōmouet: nō timebit. Hec Marquardus. Item nota ille merito est deridendus ꝙ maiori ⁊ meliori bono dimisse eligit ⁊ occupat circa bona viliora. ꝫ sapiē‑tes eligūt bona aīe que sunt maxime bona. i. Ethicoꝝ. Et vulgares eligūt bona tpalia. que dicunt vilissima rerū: qꝛ impediūt hominē in cognitione summi boni. Notandū arx arcis est altū edificiū in quo hostes pugnāt. hic aūt accipit ꝓ contēplatione celestiū ⁊ spe futuroꝝ bonoꝝ. nā ꝑ hec duo sapientes omnem aduersitatem maloꝝ supant et circa cōtemplationem di

uinoꝝ tota intentio sapientis versat᷑. vn̄de Boetius in tractatu de sūmo bono dicit. Phus maxime delectat᷑ in primo principio ⁊ in cōtēplatiōe sūme bonitatis. ⁊ hec sola est recta declaratio. h̄ em̄ est vita phoꝝ sine qua nemo viuit vita recta. Nota de h̄ noīe vallū dicit grecista. Est vallus pal⁹ circa castrū p̄acutus. Nexio palorū sed murus sit tibi vallū. Nota aspirare s̄m Huguitionē est anhelare conari vł deuenire. Itez s̄m eum grassor grassoris p g. i. inuadere vel crudeliter impugnare.

Metrū quartū primi libri

Uisqs ꝯposito serenus euo
Fatum sub pedibus egit superbum
Fortunamqꝫ tuens vtranqꝫ rectus
Inuictum potuit tenere vultum
Nō illum rabies mineqꝫ ponti
Uersum funditus agitantis estum
Nec ruptis quotiens vagus caminis
Torquet fumificos veseuus ignes
Haut celsas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis mouebit.

Uisqs cōposito seren⁹ euo Hic īcipit q̄rtū metrū huius primi qd̄ vocat᷑ metrū valenticū ab inuentore ⁊ ꝯstat ex spondeo. dactilo ⁊ tribus trocheis. Uñ pōt dici metrū trochaicū a pede p̄dominante. In hoc metro phia ostendit qualiter hō se debeat habere. vt ꝑsecutiones improborū nō p̄ualeāt ꝯ ipm. ⁊ hoc p̄io declarat quibusdā silibu. scd̄o exclamat ꝯ timētes tyrannos. scd̄a ibi. Quid tm̄ miseri. dicit primo. Quicunqꝫ hō serenus. i. clar⁹ virtute. cōposito euo. i. ordinata vita. egit. i. calcauit. sub pedibus supbū fatum. i. euentū rerū tēporaliū. ⁊ quicūqꝫ tuens. i. respiciens. vtranqꝫ fortunā. i. ꝓsperam ⁊ aduersam. rectus. i. nō flexus potuit tenere vultum. i. aīm inuictū ita ꝙ nō vincatur ꝓsperitate se extollendo nec aduersitate deprimendo. illū hoiez nō mouebit. i. turbabit. rabies ponti. i. inunndatio maris. agitantis. i. mouentis funditus. i. a fundo. estum versum. i. ebullationē versam. qꝛ in ebullatiōne maris aqua vertit᷑ p fluxum ⁊ refluxū quasi dicat. Impetus maris faciens ebullationē nō nocebit illi hoī q̄ nō extollit᷑ in ꝓsperis. nec dep̄mit᷑ in aduersis nec tali hoī nocebit ignis veseui mōtis. quotiēs ille mons torquet. id est emittet. ignes fumificos ruptis caminis. i. cauernis suis. quasi dicat nec tali homini nocebit vagus veseuus suis ignibus. nec illū hominē mouebit via ardētis fulmīs. soliti. i. ꝯsueti ferire celsas turres. Nota phia tria tangit q̄ nō nocēt hoī q̄ ꝯstans est in vtraqꝫ fortuna. Primū est rabies maris p quā designant᷑ luxuriosi. sicut em̄ mare sole ⁊ motu suo incalescit. ⁊ fetet. sic luxuriosi ꝯcupiscentia sua inardescūt ⁊ pacta libidine fetent. de quib⁹ dicit scriptura. Perierūt iumēta in stercore suo. tales luxuriosi non nocebunt hoī cōstanti in vtraqꝫ fortuna. Scd̄m qd̄ tangit est ignis veseui montis p quē designant᷑ auari ⁊ inuidi, sicut em̄ ignis veseui montis sem

per ardet. ita auari ardẽt in cõcupiscẽtia bonorũ exteriorum. et sicut ignis eructuans qñq ꝯsumit loca vicina. sic inuidi qñq nocẽt verbis si nõ pñt facti. ⁊ tales inuidi nõ nocebũt hoi cõstanti. Tercium qd tangit est ictꝰ fulminis p quẽ intelligunt supbi. sicut em̃ fulmẽ generat in alto. sic supbi alte se extollũt ⁊ mirabile videt de superbis q cũ alijs hoibꝰ habitare nolũt

Quid tantum miseri seuos tyrannos
Mirantur sine viribus furentes.
Nec speres aliquid: nec extimescas
Exarmaueris impotentis iram
At quisquis trepidus pauet vel optat
Qr nõ sit stabilis. suiq iuris
Abiecit clipeum: locoq motus
Nectit qua valeat trahi cathenam

⁊ tñ ad celuꝫ volare ñ pñt tales supbi ñ nocebũt hoi ꝯstanti. Alij p rabiẽ mar̃ intelligũt inuidos p ignẽ iratos p fulmen supbos vt dictum ẽ. Alij p mare qd ẽ sonorosũ intelligũt auariciã. p ignẽ penã corpis. p fulmẽ reꝝ ablatiõeꝫ. Nota veseuꝰ ẽ mõs ytalie itrinsecꝰ ardẽs q qñq ruptꝫ cauernis emittit ignẽ q loca vicina ꝯsumit. Nota circa h q dic serenꝰ euo Señ. dic. Talis ẽ animꝰ sapiẽtis qlis est mõs suplumiatꝰ. tal' aũt mõs sp ẽ serenꝰ. ⁊ sic animꝰ sapiẽtꝫ i vtraq fortuna sp est serenꝰ. Vñ Aresto. i ethicis dic. Sapiẽs bene scit ferre fortũas quia se hꝫ sicut tetragonum sine vitupero.

¶ Quid tm̃ miseri ⁊c. Hic phia exclamat ꝯ timẽtes tyrãnos di. Quid. i. q̃re miseri hoies mirãt timẽdo seuos tyrãnos furẽtes sine viribꝰ. q. d. tyrãni sũt ipotẽtes. qꝛ nõ ꝑualẽt nisi iq̃tũ hõ se sbiecit eis. ⁊ addit. Nec spes ali qd de bonis tpalibꝰ nec times eos de aduersitatibꝰ tũc tu exarmaueris. i. debilitaueris. irã ipotẽtis tyrãni. s qcũq hõ trepidꝰ pauet timore malorũ tpaliũ. vl' optat bona tpalia tal' nõ ẽ stabil'. ⁊ sui iuris. i. ꝓprie libtatis. ipse abiecit clypeũ securitatis ⁊ motꝰ a loco stabilitatis. ipe nectit. i. cõpõit. cathenã affectionũ. q̃ valeat trahi ad tristiciã ⁊ dolorẽ mentis. Nota ptãs terrena ad nihil se extẽdit nisi ad largiẽdũ bona tpalia vel ad auferẽdũ ea ⁊ iõ nullꝰ sbiacet terrene ptãti nisi q spat talia bona vl' timet eoꝝ ablatiõeꝫ q aũt nec timet nec spet ipe ẽ oĩno s vel ex ťrenã ptãtẽ. ⁊ p ꝯñs ťrena ptãs sibi nec ꝓficere nec obesse pt. ꝓpť qd phia exclamat ꝯ illos tãq miseros q spe bonoꝝ tpaliũ vl' timore ablatiõis eoꝝ subijciũt se ťrenis ptãtibꝰ di. qd tm̃ mifi. Nota circa illud at qsqs trepidꝰ Señ. dic i li. de ỽtu. car. Magnanimitas si isit aio tuo mag fiducia viues itrepidꝰ ⁊ alacer: magni ai ẽ nõ facillare s ꝯstare ⁊ finẽ vite itrepide expectare. si magnimꝰ es nũq iudicab tibi ꝯtumeliã iferri ab iimico. s dices nihil mihi nocuit: s aĩm nocẽdi hũit. Nota tyrãnꝰ qndã dicebat qdã rex fortꝫ ⁊ dicebat a tyro. i. fortitudĩe. seu illõ nomẽ ẽ cã approꝑata ꝑncipãtibꝰ pessimis. ⁊ dicũt a tyro. i. ab angustia quã inferũt suis sbditis. Nota clypeus sumit hic pro rõne hominis. quia sicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis ⁊ a silibꝰ, ita ratio hominis tuetur eũ ⁊ ꝓuidet sibi ne offendat.

Entis ne inq̄t hec. Hic incipit prosa quarta in qua ph̄ia p̄mo inqui-
rit Boetium sup̄ attentionem predictorum ⁊ hortat̄ ip̄m ad sui mor
bi reuelationem. Scd̄o Boetius reuelat morbum suū ibi. Tum ego.
Primo dicit. O Boeci nunquid sentis. i. intelligis. ea que dicta sunt. at-
q̄ illabunt̄. i. imprimunt̄. animo tuo. et subiungit grecum qd̄ in latino vꝫ

Prosa quarta primi libri.

Entis ne inquit hec: atq̄ aio illabū
tur tuo: expers es lyre: al's. Es ne
asiuus ad lyram. Quid fles: quid lachry-
mis manas: cōfiteare mihi et ne occultes
mala tua: si operam medicantis expectas
oportet vulnus detegas tuū. B. Tū ego
collecto in vires aio. An ne adhuc eget ad
monitione: nec p̱ se satis eminet fortune in
nos seuientis asperitas. Nihil ne te ip̄a fa
cies loci mouet. Heccine est bibliote-

Es ne asin⁹ ad lyraꝫ: qd̄ fles quid ma nas. i. fluis. lacrrimis. et subiūgit grecum qd̄ tan-tū valet. Cō-fiteare mihi: ne abscōdas si expectas o perā. i. diligē tiam medicā tis. oportet vt detegas. i manifestas vulnus tuū.

Nota q̄ p̄uerbiuꝫ erat
aput grecos cū aliquis audiuit verba alicuius ⁊ nō aduertit nec curauit ī-
tellectū verboꝝ illi dicebat̄. Es ne asin⁹: asin⁹ ad lyram. facis em̄ sicut asi
nus positus circa lyrā. audit sonū lyre. s̄ nō p̱cipit melodiā. nec ꝓportōneꝫ
sonoꝝ intelligit nec delectat̄ in ea. Sic aliq̄s audiens verba ⁊ nō curans
intellectū eoꝝ dr̄ esse asinus ad lyrā. Nota si quis voluerit sanari opor
tet morbum vel vulnus suū detegere ⁊ manifestare. Vn̄ Seneca. iij. episto
la dicit. Nemo p̱ se satis valet vt emergat sed oportet vt manū porrigat. ⁊
alius ip̄m extrahat. tunc em̄ morbi ad sanitatē inclināt cū ex abdito erum-
punt ⁊ vim suam ꝓferunt.

¶ Tū ego collecto in vires aio. Hic Boe. reuelat morbū ⁊ dolorē suū. ⁊ p̄-
mo oñdit se eē p̱turbatū ex his q̄ iniuriose agebant̄ circa ip̄m. scd̄o ex his
que generaliter vidit in alijs ibi. Vi. lere aūt videor. Primo oñdit se p̱tur
batū ex sui exilij relegatiōe. Secundo ex meritoꝝ suoꝝ frustratiōe. Tercio
ex iniusta sui ꝯdemnatiōe. Quarto ex fame sue lesione. scd̄a ibi. Quotiēs
ego. tercia ibi. Quib⁹ aūt. quarta ibi. At vero hic. Adhuc diuidit̄. primo
facit quod dictū est. scd̄o respōdit obiectiōi ibi. At q̄ tu. dicit primo sic. Tū
id est tūc. ego Boe. collecto aio ī vires. i. resumptis viribus aī. supple dixi
an ne satis eminet. i. app̱et. asp̱itas fortūe seuiētis ī nos. i. ꝯ nos. Nunq̄d
adhuc eget admonitione. id est declaratione. nunquid facies. i. dispositio.
huius loci scꝫ carceris mouet te. Heccine. i. nunquid hic est bibliotheca.
id est locus studij quem habui in patria. quam tu philosophia delegeras.
id est elegisti. tibi certissimam sedem in nostris laribus in qua bibliotheca

tunc mecum residens.i.morans vel sedens disserebas.i.disputabas.de sci entia rerũ diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ.nunꝗd erat mihi tũnc talis habitus.supp. vilis.et talis vultus tristis.cũ ego rimarer.i.inuestigarẽ.tecũ secreta natu re.cũ describeres mihi vias syderũ.i.cursus stellarũ.radio.i. virga geome trali.cũ tu formares.i.formare docuisti.mores nr̃os.i.mores hoĩm.⁊ rati onẽ.i.dispo- sitionẽ.totiꝰ vite ad exem plar.i.silitu- dinẽ celestis ordinis

ca quã certissimaz tibi sedẽ in nr̃is laribus ipsa delegeras.in qua mecũ sepe residens de humanaꝝ diuinarumqꝫ reꝝ scia dissere bas.Talis habitus talisqꝫ vultus erat:cũ tecum nature secreta rimarer.cũ mihi syde rum vias radio describeres.cũ mores no stros totiusqꝫ vite rõnem ad celestis ordi nis exemplar formares.Heccine premia referimꝰ tibi obsequentes. Atqui tu hãc sñiam Platonis ore sanxisti.btãs fore res

sunt ne ista p̃mia ꝗ referimus. id est reporꝰ tamꝰ.tibi ob sequentes.i. seruientes.

Nota ꝙ bi bliotheca est locus vbi re ponunt̃ libri ⁊ dicit̃ a bi blo.i.iunco ĩ ꝗ antiqui scribebãt libros.talẽ biliothecã hũit Boe.rome marmoreis la- pidibus politã.in ꝗ studuit de rebus diuinis ⁊ humanis. Nota Boetiꝰ dicit phiam sibi elegisse certissimã sedẽ in bibliotheca h̃ dic̃ ꝓ tanto.qꝛ licz Bo.eẽt diuersis officijs ⁊ negocijs occupatꝰ.tñ nulli eoꝝ tã certis tꝑibus tã certa intentione vacabat sicut studio in libris phicis quos in certo loco repositos habuit. Nota phia tractat de rebus diuinis ⁊ hũanis.Añ Se neca.xxxi.Nõ põt ꝟtus pfecta eẽ nec eq̃lis tenor vite sine phia ꝑ quã diui na ⁊ hũana cognoscũt̃.qua si te occupas incipis esse deoꝝ sociꝰ.⁊ alibi dz̃ O lucille scio neminẽ bene viuere posse et tolerabiliter sine studio phie qꝛ sine studio phie aĩa est eger. Nota Boetius studuit ĩ naturali phia.ꝓpt̃ hoc dicit.Cũ tecum nature secreta rimarer.Studuit etiã in phia morali ꝙ dicit.Cũ mores nr̃os.Studuit etiam in astrologia ꝓpter h̃ dicit.Cũ mihi syderũ vias radio describeres.Ubi nota radius est virga geometralis qua geometri describunt figuras in puluere supposito. Nota ꝙ via hũana et mores hoĩm debẽt formari ad silitudinẽ celestis ordinis.sic̃ eñ spere infe riores planetaꝝ obediũt spere supiori ⁊ regunt̃ motu firmamenti.sic ꝟtus nr̃a sensibilis dz obedire virtuti rõnali ⁊ regi ab ipa.turpe eñ ẽ abijcere re gimẽ supioꝝ ⁊ induere regimẽ inferioꝝ.qd̃ nobis cõe est cũ bestijs.sic̃ dic̃ Albertus sup.iij.de aĩa. Nota exquo Boe.ratiõe sue sapĩe in miseriã fuit positus iõ dicit ad phiam.sunt ne h̃ premia ꝗ nos referimꝰ obseq̃ntes tibi.
¶ Atqui tu hanc sñiam.Hic Boe.rñdet obiectioni.posset eñ phia sibi ob- ijcere.dicendo quale p̃miũ debuisti reportare cum tu nõ studuisti ꝓpt̃ cõe bonũ sed ꝓpter vanam gloriam ⁊ ꝓpter ꝓpriam vtilitatẽ,cui obiectioni re-

spondet Boetius di. O philosophia tu sanxisti.i.confirmasti hanc senten
tiam ore platonis beatas eē.i.fore respublicas.si eas sapientes regerent.
vel si rectores eaꝝ cōtigisset studere sapientie.et ꝯfirmasti ore eiusdem pla
tonis necessariū esse reipublice ꝙ a sapientibus regeret͛. ne gubernacula.
i.regimina cōmissa improbis.qꝫ.i.et.flagiciosis ciuibus vrbium inferrent
pestem. ac id
est etiā.ꝑnici
em.i.damnū
bonis hoīb⁹
igit͛ ego secu
tus hanc au
toritatem.i.
sententiā.qđ
ego didicerā
a te phīa int͛
secreta ocia.
ego optaui.i
curaui. trans
ferre.i. dedu
cere.in actuꝫ
i.ī opus.pu
blice admini
strationis.i.
cōis vtilita
tis.tu philo
sophia ⁊ de⁹
qui inseruit.
.i.infudit te
mentibus sa
pientuꝫ estis

publicas: si eas vel studiosi sapie regerēt:
vel eaꝝ rectores studere sapie cōtingisset.
Tu eiusdem viri ore:hanc sapiētib⁹ capes
sunde reipublice necessariā causam eē mo
nuisti:ne improbis flagitiosisqꝫ ciuib⁹ vr
bium relicta gubernacula:pesteꝫ bonis ac
ꝑnitiem inferrent. Hanc igitur autoritateꝫ
secutus.qđ a te īter secreta ocia dedicerā:
transferre in actū publice administratiōis
optaui.tu mihi ⁊ qui te sapiētiū mentibus
inseruit deus conscij estis:nullū me ad ma
gistratū nisi cōmūe omniū bonoꝝ studiuꝫ
detulisse. Inde cū improbis graues inex
orabilesqꝫ discordie fuere ⁊ qđ ꝯscientie li
bertas hꝫ pro tuendo iure spreta potentuꝫ

mihi cōscij.i.testes.nullū studiū me detulisse ad magistratū nisi cōe studiū
bonorū.q.d.nihil mouit me ad magistratū gerendū nisi cōis vtilitas.inde
id est ꝓpter hoc.erant mihi graues.i.difficiles.qꝫ.i.et.inexorabiles.i.inex
plicabiles.discordie cum improbis.⁊ sꝑ fuit mihi spreta offensio potentuꝫ
ꝓ tuendo iure.i.ꝓ iusticia defendenda.qđ hꝫ libertas ꝯsciētie.i. libera cō
scientia.s.nullū timere ꝓ tuendo iure. Nota ꝭm Platonem.beata ē res
publica cuius dominus philosophus est.⁊ ve genti cuius dn̄s puer est.et
rationabiliter.qꝛ phīa ⁊ sapientia vitam disponit.actiones regit.agenda ⁊
omittenda demonstrat. Unde Seneca.xvi.epl'a dicit. Si vis oīa tibi subij
cere subijce te rationi. Multos em̄ rexeris si rō te rexerit. Et aristo.in ꝓhe
mio methaphīce. Sapientis est regere ⁊ ordinare.ex quibus patet ꝙ regi
men reipublice spectat ad sapientes.ꝓ tanto dicit Tulli⁹ in principio sue
rethorice.ad rempublicam plurima ꝑtinent cōmoda.si moderatrix ⁊ regu
latrix omnium rerum presto est sapientia. Nota ꝙ studiosi sapientie di
cunt͛ illi qui iā ꝑ studium adepti sunt sapientiam. Illi autem dicunt͛ stude
re sapientie qui adhuc studendo acquirunt sapiam. Nota ꝙ Boeti⁹ stu

dium vocat secretum ocium. quia in studio homo ociat᷑ ab exteriori occupatione. de quo ocio siue quiete loquit᷑ Seneca. lvij. ep̄la dicēs. Nulla placida est quies nisi quam ratio cōponit. et illa vera est tranquillitas in qua mens bona explicat᷑. Nota ꝙ deus immitit sapientiā mentibus sapientuꝫ hoc scribitur in ꝓlogo de regimine principum. Deus est qui diuitias sue sapientie infuit ī aīas sapientū. Nota ꝙ libertas cōscientie habet nullū metuere. q̄ꝛ dic̄ Macrobius hoc habet libera cōscientia, ꝓriuꝫ q̄ꝺ siquis possideat nullum potentē metuat. Itē Seneca. liiij. Sapiens ex libero arbitrio nihil timet imbecillitatē hoīs. q̄ꝛ securitatem dei habet. Et Seneca de quatuor virtutibus cardinalibus dic̄. vt iustus sis non sufficit ꝙ innocens sis sed vt innocentes ab iniuria serues. Et idem. Justicia est vinculum diuine ⁊ humune societatis.

semꝑ fuit offensio. Quotiēs ego Conigastum imbecillis cuiusq̄ꝫ fortunas ipetū facientē obuius excepi. Quotiēs Triguillā regie ꝑpositū domus ab incepta ꝑpetrata q̄ꝫ iam prorsus iniuria deieci. Quotiēs miseros quos infinitis calūnijs ipunita barbaroꝝ semꝑ auaricia vexabat: obiecta piculis auctoritate protexi. Nunq̄ꝫ me a iure

¶ Quotiens ego conigastū. Hic Boetius oñdit se ꝑturbatū ex meritoruꝫ frustratione suoꝝ. et primo tangit merita ⁊ beneficia alijs exhibita. secundo tangit frustrationem eoꝝ ibi. Sed esse. Prima in septē partes ſm ꝙ recitat septem beneficia que patebunt. Primo dicit. Ego Boetius multotiens ip̄m conigastum qui fuit officialis regis Theodorici. obuius. i. cōtrarius. excepi. i. impediui ip̄m facientem impetum. i. insultum ꝯtra fortunas id est contra bona fortune. cuiusq̄ꝫ hoīs imbecillis. i. impotentis resistere. Tunc ponit scd̄m beneficium dicens. Quotiens ego deieci. i. auerti. Triguillam sic dictum prepositum regie domus. i. regalis aule. ego ipsum deieci ab inceptaq̄ꝫ. id est et perpetrata iniuria ipsis pauperibus. Tunc subiungit tercium beneficium dicens. Quotiens ego ꝓtexi miseros. i. pauperes. quos auaricia barbaroꝝ. i. crudeliū hoīm impunita. i. incastigata. vexabat infinitis calumnijs. i. miserijs. illos ego ꝓtexi auctoritate mea obiecta. i. exposita piculis. i. dānis. nūq̄ꝫ quisq̄ꝫ. i. aliquis. detraxit me. i. deflexit a iure ad iniuriā. Nota ꝙ Conigastus fuit quidā nobilis familiaris regꝭ theodorici q̄ suꝰ officialis fuit ⁊ totꝰ tyrānꝰ q̄ pl'es hoīes inuasit impotentes. s. sua ip̄is auferēdo. quē Boe. sibi ꝯtrariꝰ a suo īpetu iniurioso auertit talis etiā erat triguilla ꝑpositus aule regie. Nota ſm Hugut. ꝙ barbarꝰ idē ē q̄ꝺ crudelis. incultꝰ et stolidꝰ. ⁊ ē nomē crudelitatis. vñ olim oēs ac vniuerse gentes dicte sc̄ barbare ꝑter grecos ⁊ latinos. ⁊ barbaria dꝛ q̄dā terra iuxͣ greciā sita ꝓpter crudelitatis excellentiā. Nota Boe. dic̄. nunq̄ꝫ a iure ad iniuriā, ⁊ h̄ dꝫ sic glosari, ego nec suꝫ retractꝰ a iure amore nec

odio nec timore nec ꝓprio cōmodo q̄ oīa solent impedire verū iudiciū. Vn̄ dicit laborintus. Quē nūmus. ꝑsona. preces de tramite recte. Nō ducunt iudex sydera laude ferit

¶ Prouincialiū fortunas. Hic Boetius ponit quartū bn̄ficiū di. Ego indolui sicut illi q̄ patiebant̄ fortunas. i. bona fortune ꝓuincialiū. i. illorum hoīm. q̄ tū. i.

adiniuriā quisq̃ꝫ detraxit. Prouincialiū fortunas: tū priuatis rapinis. tū publicis vectigalibus pessundari: non aliter q̃ꝫ qui patiebant̄ indolui. Cū acerbe famis tp̄e grauis atq̃ꝫ inexplicabilis idicta coemptio ꝓfligatura inopia cāpaniam ꝓuinciā videretur: certamē aduersum p̄fectū p̄torij cōis cōmodi rōne suscepi: rege cognoscente cōtendi: ꝛ ne coemptio exigeret̄ euici. Paulinum cōsularem viꝝ cuius opes palatini ca

aliqn̄. pessundari. i. sbijci. p̄uatis rapinis. i. occultis. tuꝫ. i. aliqn̄. publicis vectigalibus i. tributis. q. d. cū prouinciales nunc spoliarent̄: nūc in tributis bona ipōrū auferēdo: ego dolui tā tū sicut q̄ patiebantur.

Nota q̄ oēm ciuitatē vl' regionē quā romani expugnauerūt fecerūt tributariā vel colonā vel ꝓuinciā. Tributariā faciebāt qn̄ relict' ībabitatoribus terre ad tributū soluendū hoīes cōpellebāt. Colonā aūt faciebāt cū expulsis hītatorib⁹ alienos instituerūt ad inhītandū. Prouinciaꝫ aūt faciebāt qn̄ aliquē romanū p̄ficiebāt illi terre. q̄ collectis redditibus eos romā mitteret. ꝛ inhītatores illius terre dicebant̄ ꝓuinciales. Isti ꝓuinciales aliqn̄ molestabant̄ priuatis. i. occultis. rapinis. i. exactionib⁹ suoꝝ p̄fectorū. aliqn̄ publicis vectigalibus. i. tributis q̄ indebito mō ꝛ iniusto exigebāntur ab eis de quo Boetius doluit. Nota vectigal ꝓprie dicit̄ tributum qd̄ dat̄ de vectura. Nota s̄m Huguitionem ꝓuincia est regio subiugata romanis ꝛ tributaria facta. Inde ꝓuincialis. i. tributarius.

¶ Cū acerbe famis tp̄e. Hic ponit q̄ntū bn̄ficiū di. Cū tp̄e acerbe. i. magne famis esset indicta. i. instituta. grauis coemptio. i. angaria q̄ coemptio erat ꝓfligatura. i. punitura. campaniā ꝓuinciā inopia. i. paup̄tate. ego Boeti⁹ suscepi certamen ꝯtra prefectū pretorij qui indixerat istam coemptionē: et rōne cōis cōmodi. i. boni ego certaui rege cognoscente ꝛ deuici ne exigeretur illa coemptio. Nota q̄ coemptio est institutio sup̄ aliqua portiōe dāda de re emenda vel vendenda. ꝛ vocat̄ vulgariter vngelt. ꝛ talis fuit instituta sup̄ campaniam ꝓuinciam destruendam quā Boeti⁹ remouit.

¶ Paulinum ꝯsulareꝫ virū. Hic ponit sextū beneficiū dicēs. Ego traxi. i. liberaui. paulinum virum ꝯsularem cuius opes iam deuorassent spe ꝛ ambitione. i. cupiditate. canes palatini. i. familiares regis sil'es canib⁹ illum traxi a faucibus hyantiū. i. appetentium opes paulini. Nota q̄ familia

res regis qui presidebant palatis vocabāť canes palatini: sicut em̄ canes habent ora hyantia ad cupidas escas: sic isti hyabant ad diripiēdas facultates pauperū romanoꝝ. Tunc ponit septimū beneficiū dicēs. Ego opposui me odijs cypriani delatoris. i. accusatoris: ne pena p̄iudicate accusationis: corripet. i. puniret: Albinum virum ꝯsularez. Nota ꝙ Cyprianus q̄ fuit de familia regis iniuste accusauit virū Albinū ꝯsularem q̄ prius iudicatus fuit ad penā q̄ accusat⁹. ⁊ ne ista pena cui adiudicatus fuerat ip̄m Albinū corriperet: Boetius se opponens odijs cypriani accusatoris Albinuz saluauit.

nes iam spe atq̄ ambitiōe deuorassent: ab ipsis hyantū faucibus traxi. Ne albinū cōsularē viꝝ p̄iudicate accusatōis pena corriperet: odijs me cypriani delatoris composui. Satis ne in me magnas videor exacerbasse discordias. Sed eē apud ceteros tutior debui: qui mihi amore iusticie nihil apd̄ aulicos q̄ magis eēm tutior obseruaui Quibus aūt deferentib⁹ pculsi sum⁹. quorum vnus Basilius olim a regis depulsus ministerio. in delationez nostri nōis alieni

Nota ex istis beneficijs enumeratis apparet ꝙ Boetius non gessit magistratum ꝓ vtilitate ꝓpria. sed ꝓ cōi bono: si em̄ ꝓpriam vtilitatem intendisset. vtiq̄ odium ⁊ offensam potentū euitasset qd̄ nō fecit. Et prius dixit. nunq̄ me a iure ad iniuriā quisq̄ detraxit. Ex quo siliter apparet ip̄m non ꝗsiuisse ꝓpriū cōmodū. tales em̄ frequenter de iure deflectunť. Et subdit: nunquid videor in me. i. contra me exacerbasse. i. irritasse satis magnas discordias opponendo me potentibus. q. d. imo.

¶ Sed esse apud ceteros tutior. Hic tangit frustrationē suoꝝ beneficiorū: dicens. Sed ego debui esse tutior apud ceteros. s. romanos quibus impendi ista beneficia ⁊ tamen nō sum tutus: vt post videbiť. licet ego nō meruerim securitatem apud aulicos. i. familiares regis aulam inhabitantes opponendo me eis amore iusticie. Nota ꝙ vna cā pturbatōnis fuit frustratio suorum meritoꝝ: qr amicicia ⁊ gratia istoꝝ frustrabať circa ip̄m: quib⁹ multa beneficia impendit: ⁊ propter quos multa odia ⁊ indignationes incidit.

¶ Quibus aūt deferentibus pculsi sumus. Hic Boetius tangit suam perturbationem ex iniusta sui ꝯdemnatione: et primo facit hoc. Scd̄o expurgat se de quibusdam sibi obiectis. Secūda ibi. Quomodo vti. Primo ostēdit iniustam sui ꝯdemnationem ex accusatione psonarum vilium. Secundo ex falsitate criminis sibi impositi. Tercio ex seueritate iudicum ⁊ puersitate. secunda ibi. At cuius criminis. tercia ibi. Et cuius vnq̄. Primo dicit. Nos sumus pculsi. i. pcussi: aulicis deferentibus. i. accusantibus. quo

rum vnus erat Basilius qui ꝓpter maliciam suam depulsus fuerat a mini
sterio regis ille compulsus pecunia susceptus est in delationem.i.accusati
onem nostri nominis. Alij duo accusatores nostri fuerunt opilio ⁊ Gaudē
tius quos cum rex Theodoricus ꝓpter innumerabiles fraudes ipsoꝝ or-
dinasset ire in exiliū.et ipsi nolentes parere.id est obedire.sed tuerent̃.id
est defende-
rent se intrā-
do ecclesias.
cū illud esset
compertū. i.
reuelatū regi
edixit.i.pce-
pit rex vt ni-
si infra pscri
ptum.i.statu
tum terminū
decederēt ab
vrbe Rauen
na debent re
pelli ⁊ primo
signari i frō-
tibus caute-
rio sicut solēt
signari male
factores. Et
dicit Boeti⁹
Quid videt̃
posse astrui.

eris necessitate compulsus ē. Opilionem
uo atqꝫ gaudentiū cuꝫ ob innumeras atqꝫ
multiplices fraudes ire in exiliū regia cen
sura decreuisset. cūqꝫ illi parere nolentes
sacraꝝ sese ediū defensiōe tuerent̃. comp-
tumqꝫ id regi foret. edixit: vt nisi infra pre-
scriptū diē a rauenna vrbe decederēt. per
notas insigniti frontibus pellerent̃. Quid
huic seueritati posse astrui videt̃. Atqui eo
dē die deferentib⁹ eisdem nois nr̄i delatio
suscepta ē. Quid igitur. Nostre ne artes
ita meruerūt. An illos accusatores iustos
fecit premissa damnatio. Ita ne nihil for-
tunam puduit si minus accusate innocen-

id est conformari huic seueritati ꝙ eodem die eisdem deferētibus.i. accusan
tibus.nos supple suscepta fuit delatio.i.accusatio nostri nomīs.quid igi-
tur o phia est dicendū meruerunt ne hoc artes nostre.quasi diceret: nō.nū
quid isti iustificati sunt ꝓpter nr̄am accusationē.q.d. nō. nunqd nihil pu-
duit fortunam de tali accusatione.q.d.īmo debuit pudere fortunā. ⁊ si nō
puduit fortunam innocentia accusati. tn̄ vilitas accusantiū debuit eē pu-
dor ipsi fortune. Nota hoc vocabulū pculsus dicit Huguitio pcello is.
pculi in preterito ⁊ pculsum in supino.est idem quod pcutere vel poti⁹ ter
refacere:sed pcutere ptinet ad corpus.sed pcellere ad aīam. Nota circa
hoc vocabulum deferentibus ꝙ defero tria significat. Primo idem est qd̄
deporto.īde delator.i.deportator. Scd̄o idē est qd̄ honoro.inde delator.i.
honoris exhibitor. Tercio.i.accuso.inde delator.i.accusator q̄ detegit qd̄
latebat:⁊ sic vltimo mō capit̃ hic. Unde versus. Accusat defert dat hono-
rem fertqꝫ deorsum. Nota ad testes ydoneos septem requirunt̃ cditio-
nes que his versibus ptinent̃. Etas cditio sexus discretio fama. Et fortu
na fides in testibus illa requires. Primo reqrit̃ etas.qꝛ pueri nō pn̄t eē te
stes. Secundo requirit̃ cōditio libera.ideo serui nō possunt phibere testi-
moniū. Tercio requirit̃ sexus masculinus ideo mulieres nō possunt esse te

stes. Quarto requirit̃ discretio. ideo furiosi ꝛ stulti non p̄nt testari. Quinto requirit̃ fama ideo ꝑsone infames non possunt testificari. Sexto requiritur fortuna ꝓpter quod paupes nō p̄nt testificari. Septimo requirit̃ fides ꝓpter quod infideles non possunt ꝓhibere testimoniū. Inter illas cōditiones due sunt viliores. s. paupertas et infamia. Boetius ergo volens ostendere suam condemnationem iniustam ex vilitate testiuȝ accusantium ꝓpter quā repellendi erāt a testimonio dicit ī vno fuisse defectuȝ fortune. scilicet in basilio Sed in alijs duobus. scilicet in Opilione et Gaudētō dicit fuisse vicium infamie. Nota ꝙ nihil videt̃ seuerius ꝛ nequius q̄ꝫ ꝑsonas viles ꝛ damnādas admittere in testimonium ꝯ inocentes. qꝛ dicit Seneca in de remedijs fortuitoꝝ. Nō pōt habere vllā auctoritatē sn̄ia vbi q̇ dānādus est male de te loquit̃.

tie: ꝛ ad accusantiū vilitas pudori debuisset. At cuius criminis cā arguimur: summam q̄ris. Senatū dicimur saluū esse voluisse. Modū desideras. delatorē ne documēta deferret. quibꝰ senatū lese maiestatis reuȝ faceret impedisse criminamur. Quid igit̃ o mg̃ra census. Inficiabimur crimen: ne tibi pudore simꝰ. At volui. nec vnq̄ꝫ velle desistā fatebimur. ẜ impediendi delatoris opa cessabit. An optasse illius ordinis salutē nephas vocabo. Ille quidē suis de me decretis vti hoc nephas esset effecerat sed sibi semꝑ mentiens imprudentia reruȝ merita nō potest immutare. Nec mihi socratico decreto phas esse arbitror. vel occuluisse veritatē. vl̃ ꝯcessisse mēdaciū. Uerum id quomodo sit. tuo sapientiūq̄ꝫ iudicio estimandum relinquo. Cuius rei seriem atq̄ꝫ veritatem. ne latere posteros queat: stilo etiam memorieq̄ꝫ commendaui:

¶ At cuius criminis cā ꝛc̃. Hic Boe. ostendit iniustam sui ꝯdemnationem ex falsitate criminis sibi impositi. scđo ex dictis infert q̄ndā admiratione. ibi. Qua in re. Prima in duo ẜm ꝙ duo imponebant̃ Boetio de quibꝰ se excusat. Secunda ibi. Nam de compositis. Primū quod sibi imponebatur fuit ꝙ impediuisset quendam nuncium deferentem regi accusationem senatus. vt senatus redderet̃ reus lese maiestatis. Dicit ergo in littera. O philosophia tu forte queris summam. i. sn̄iam criminis cuiꝰ criminis cause arguimur. Nos dicimur voluisse saluare senatū forsan desideras scire ꝑ

quẽ modum dico ꝙ nos criminamur. i. arguimur impediuisse delatorẽ: ne deferret documenta. i. lr̃as regi quibus faceret senatum reũ lese maiestatis Quid igit̃ o magistra censes. i. iudicas: inficiabimur. i. negabimus crimẽ illud ne simus tibi pudori. atq̃. i. sed. ego volui saluare senatum nec vnq̃ desistã velle: sed opera. i. diligẽtia impediendi delatoris ista cessabit. id ẽ

Nam de compositis falso lr̃is quibus libertatẽ arguor sperasse romanã (quid attinet dicere) Quarꝫ fraus aperta patuisset. si nobis ipsorum confessione delatorũ: que in omnibus negotijs maximas habet vires vti licuisset. Naz que sperari reliqua libertas potest. Atq̃ vtinã posset vlla. Respondissem Canij verbo. qui cum a Gayo

cessare debet qꝫ nõ est verꝫ ꝙ impediuerimus delatorem litterarũ. nunquid ẽ nephas aptare salutẽ illius ordinis scꝫ senat⁹: q̃ si diceret. nõ est nephas. iste ṽo senatus qui ꝯsensit in meã dãnationem effecerat hoc suis decretis. i. iudicijs. ac si esset nephas saluare ipsum. sed imprudentia sibipsi mentiens. i. in damnũ suũ mentiens nõ potest immutare merita rerũ: itaq̃ illud qꝺ prius fuit meritoriũ postea fiet demeritoriũ. nec puto esse licitum ꝭm p̃ceptũ socratis. occuluisse. i. occultasse. veritatem. vel ꝯcessisse mendaciũ. sed quõ illud sit ego relinquo tuo ꝛ sapientũ iudicio. veritatez aũt huius rei ne latet posteros. i. successores. ego cõmendaui. stilo. i. scripto et memorie. Nota accusatio Boetij fuit detestabilis. qꝛ facta ꝑ infames ꝑsonas. fuit irrationalis. quia de bono accusabat̃. s. de saluatiõe senat⁹. qꝺ erat bonũ. etiã accusatõ ei⁹ fuit iniusta. qꝛ falsa. accusabat̃ eñ ĩpediuisse delatorẽ qꝺ falsum fuit. Nota iste dr̃ eẽ re⁹ lese maiestatis. q̃ ꝯ regẽ vel aliũ principẽ aliq̃d malũ machinat̃. Nota inficior aris p̃me ꝯiugatiõis deponẽtale. i. nego. Vñ huguitio inficior aris. ꝓprie est nõ fateri factũ qꝺ verũ est. sed ꝯ veritatẽ vti mẽdatio. vel est ꝓprie inficiari ꝭm eũ rẽ debitã denegare cũ a creditore deposcit̃. ꝛ etiã. i. cõtendere vel denegare. Nota dicit in textu. nunq̃d optare salutez senatui nephas vocabo: duplex est salus. Spũalis que est aĩe. tpalis que est corpis. Salutẽ spũalẽ tenemur oĩb⁹ velle: etiã malis rõe charitatis ꝑ quã etiã mali diligẽdi sunt lꝫ nõ in eo ꝙ mali. Salutẽ ṽo tpalẽ tenemur velle oĩb⁹ bonis ꝛ p̃cipue amicis. amicorꝫ ṽo peccantiũ tenemur salutẽ velle q̃diu sanabiles sunt vt recipent ṽtutẽ amissaz. ꝟ si ꝓpter magnitudinẽ malicie sint insanabiles dissoluit̃ amicicia nec est optãda salus. ꝛ qꝛ malicia senat⁹ romanorꝫ erat sanabilis qꝛ forte senat⁹ ꝯpulsus metu regio fuit ꝯsentire ĩ dãnationẽ boetij: iõ optare sibi salutẽ nõ erat nephas: lꝫ boetio turbato hoc videret̃. Nota veritas nõ ẽ occultãda ꝭm Socratẽ: nã q̃ tacet veritatem alijs nescientib⁹ mentit̃. ꝛ q̃ mẽdacio ꝯsentit sil'r facit. Nota mẽdaciũ nõ est ꝯcedẽdũ. qꝛ ꝭm aristo. in ethicis. mẽdaciũ ꝑ se prauũ ẽ ꝛ fugiendũ. ꝛ. i.

Elencꝰ. duo sũt opa sapiẽtis. nõ mẽtiri de his ð qbꝰ nouit. ⁊ mẽtiendũ posse (manifestare

¶ Nam de cõpositis falso lr̃is. Hic Boe. excusat se de secũdo crimĩe sibi imposito: iponebat̃ eñ sibi ꝙ scripsisset lr̃as ad impatorẽ cõstantinopol'. ꝓ liberatiõe rõanoꝝ de manu regis Theodo. vñ dic̃ in lr̃a. nã de ꝯpositis lr̃is falso. qꝛ false hoc mihi imponit̃ qbꝰ lr̃is arguoꝛ spasse romanam libertatẽ (qd̃ attinet dicere cũ nõ det̃ mihi locus defensionis) quarũ lr̃aꝝ. frausi. fraudulentia. patuisset apta. i. manifesta. si nobis licuisset vti ꝯfessiõe. i. allocutiõe. ipo rũ delatoruꝫ. i. accusatoꝝ qd̃. s. vti examinatiõe accusatoꝝ: maximas vires hꝫ in oibꝰ negocijs. i. causis iudiciaris. nã q̃ reliq̃ libertas spari põt romanꝰ. q. d. nulla. tm̃ eñ rex theodoricus inualuerat ꝙ nullꝰ potuit vł audebat ꝯ ipm. vtinã posset vlla libertas sperari vtiqꝫ ita prudent̃ egissem de negotio qd̃ regi nõ innotuisset ⁊ rñdissem ꝟbo canij. q̃ cũ accusaret̃ a Gayo cesare filio germanici ꝙ esset reꝰ ꝯiurationis facte ꝯ se. rñdit Gayus. si ego scissem tu nescisses. q. d. si eẽm reus: ita prudẽter celassem negociũ ꝙ ad tuã notitiã nunqꝫ ꝑuenisset. Nota ꝙ in causis iudiciarijs testiũ siue accusatoꝝ examiatio maxias hꝫ vires qꝛ ꝑ eã deuenit̃ ad rei veritatẽ sic pꝫ ð daniele q̃ examinãdo duos p̃sbros false accusantes Susannã ipos de falsitate accusatiõis corã oĩ pplo ꝯuicit, siliter Boe. si datꝰ fuisset sibi locus examinãdi suos accusatores vtiqꝫ mẽdaces ipos reddidisset. Nota Canius fuit qdã romanꝰ prudẽs ⁊ sapiẽs. accidit vt qdã ex romanis ꝯspirarẽt ⁊ facerẽt ꝯiurationẽ ꝯ Gayum cesarẽ ⁊ cũ cesar ꝓponeret Canio ꝙ esset reus illiꝰ cõiuratõis facte. rñdit. si ego scissem tu nescisses. Sic Boetiꝰ respondisset regi Theodorico si sibi improperasset de lr̃is ꝯpositis sup restituenda libertate ipsis romanis.

cesare germanici filio ꝯscius contra se facte coniurationis fuisse diceretur si ego inquit scissem: tu nescisses. Qua in re non ita sensus nostros meroꝛ hebetauit vt impios scelerata contra virtutem querar esse molitos. ß ea que sperauerint effecisse vehementer admiroꝛ. Nam deterioꝛa velle nostri fuerit foꝛtasse defectus. posse autem contra innocentiam que sceleratus quisqꝫ conceperit. inspectante deo monstro simi-

¶ Qua in re nõ ita. Hic boe. ex dictis infert q̃ndã admiratõez. scd̃o inuehit̃ ꝯ senatores q̃ ꝯsenserunt in suã dãnatõem ibi. ß si phas fuerit, dicit ꝑ. Exq̃ a malis iniuste accusatus sum. q̃ in re. i. ꝓpter qd̃. nõ ita. i. nõ intm̃, meroꝛ. i. tristicia. hebetauit. i. oppressit. sensus nr̃os vt ego querar. i. cõquerar impios. i, malos. molitos. i. machinantes. scelera. i. neq̃ciosa. ꝯ virtutẽ. i. ꝟtuosos hoĩes. ß ego admiroꝛ vehementer. i. foꝛtiter. effecisse. i. ad effectum ꝑduxisse. sup. illa q̃ mali sperauerũt. i. cõceperũt. Nã velle deterioꝛa. i. mala, foꝛtasse fuerit nr̃i defectus, i, ex nr̃o defectu, ß posse sup. ꝑficere maluꝫ ꝯ

innocentiam.i.homines innocentes.que quisqꝫ sceleratus cōceperit.i.co/
gitauerit.deo hoc inspectante.sup.hoc est sile monstro.i.admirabile vnde
.i.ꝑ tanto quidā tuoꝝ familiariū.i.phoꝝ.quesiuit haud iniuria.i. nō iniu
ste.siquidem ꝓ certo.deus est vnde mala supple ꝓueniunt.Wo ꝑ sed.vnde
.i.a quo bona si deus nō est.quasi di.exquo iniuste a malis accusatus sum

le est.vnde aut iniuria tuorum quidam fa/
miliarium quesiuit. Siquidē deus inquit
est: vnde mala.bona vero vnde si non est.
Sꝫ si phas fuerit nepharios hoīes q̄ bo
noꝝ oīm totiusqꝫ senatus sanguinē petūt.
nos etiā quos ꝓpugnare bonis senatuiqꝫ
viderāt ꝑditū ire voluisse. Sꝫ nū idē de pa
trib⁹ q̄ꝫ merebamur. Meministi vt opinor
qm̄ me dictuꝝ q̄d factuꝝ ve.pn̄s ipsa semꝑ
diregebas. Memisti inquā verone cū rex

ꝓpter hoc nō
intātū sū op/
pressus dolo
re qꝛ ꝯquerar
malos machi
nari mala bo
nis. s admi/
ror qꝛ illi qui
mala cōcipi/
unt ꝯ bonos
pn̄t ꝑducere
ad effectū nā
velle malum
ē forte ex no
stro defectu.
sed qꝛ malus
possit perfi/
cere malū cō
tra bonos deo hoc inspiciente est simile monstro. Unde quidaꝫ phus non
iniuste quesiuit. Si deus ē vnde ꝓueniūt mala. Et si deus nō est vnde ꝓue
niunt bona. Nota ex quarto huius duo requirunt ad aliquē effectum ꝓ
ducendū.s.voluntas ⁊ potestas. Requiritur voluntas qꝛ nullus aggredi
tur quod non vult. Requirit ptās quia sine potestate voluntas frustrat.
Qꝫ autem mali habent voluntatem offendendi bonos nō est mirandum.
sed qꝛ habent potestatem ꝑducendi ad effectum suam voluntatem deo re/
spiciente est simile monstro. Nota simile monstro est quod contingit pre
ter intentionem nature. Sicut ergo monstra fiunt preter intentionem na/
ture. Sic videbatur Boetio. qꝛ mala preter ordinem diuine prudentie cō
tingerent. quod non videtur rationale. cum deus sit summe bonus. qꝛ ali/
quo modo sit causa mala fieri. ergo mala in mundo deo inspiciēte videtur
simile monstro. Nota qꝛ deus nō est causa effectiua mali cum sit summe
bonus. licet sit cā mali ꝑmissiua. qꝛ ꝑmittit fieri malū. ⁊ sic exponit auctori
tas ꝓphetie. Ego dominus faciens omnia hec faciens bonū ⁊ creans ma/
lum supple ꝑmissiue. Aliter dicit duplex est malū.s.pene et malū culpe. de
us est causa mali pene qꝛ punit. sed nō est cā mali culpe. quia hic est qui pec
catum non fecit.

¶ Sed si phas fuerit neharios ⁊c. Hic Boetius inuehit ꝯ senatū q̄ ꝯsen/
sit in suam ꝯdemnatiōeꝫ tangēdo suā beniuolētiā quā habuit ad eos ⁊ dic
Si phas fuerit.i.ponam⁹ phas eē nepharios hoīes.i.malos hoīes ꝯsula
tus. q̄ oīm bonoꝝ et totius senatus.i.romane ciuitatis.petūt.i.desiderāt.
sanguinē.i.mortē.nos etiā voluisse ire ꝑditū.i.ad ꝑdendū. q̄s viderant ꝓ

pugnare bonis hominibus, q𝔷 ꝓ et. senatui. Sed nũ. i. nũqd. nos idē. s. ꝑdere merebamur de prib⁹. i. de senatoribus. q. d. nõ. sed o philosophia meministi vt opinor quoniam me dicturum. id est volentem dicere. quid id est aliquid. ve ꝓ vel. facturum ipsa semper presens supple existēs. dirigebas. id est regebas. ergo nec verbis nec factis offendi senatũ. meministi inquã

auidus cõis exitij maiestatis crimē i albinum delatũ ad cunctũ senatus ordinē trãsferre molireť. vniuersi innocētiã senatus. q̃nta mei ꝑiculi securitate defenderi. Scis me hec ⁊ vera proferre. ⁊ in nulla vnq̃ mei laude iactasse. Minuit em̃ quodãmõ se ꝓbantis cõscie secretũ. quotiēs ostentando quis factũ recipit fame precium. Sed innocentiam nostraz quis exceperit euentus vides. Pro vere virtutis premijs. falsi sceleris penas subimus. Et cuius vnquaz facinoris manifesta cõfessio ita iudices habuit in seueritate cõcordes. vt nõ aliquos

phia: verone. i. apud veronã ciuitatem cũ rex Theodoricus. auidus existens cõis exitij. id est tormenti. senatorũ. cũ ip̃e crimē lese maiestatis delatũ in Albinũ. ip̃e rex molireť. i. laboraret. trãsferre illõ crimen ad totũ senatum q̃nta securitate id est tutela. mei ꝑiculi defenderim. id est liberauerim. innocentiam vniuersi senatus. id est totius cõsulatus. O philosophia tu scis me ꝓferre. i. loqui. vera ⁊ nunq̃ me iactasse in vlla mei laude. em̃ ꝓ quia. minuit quodãmodo secretum ꝯscientie. ꝓbantis. i. laudantis se, quotiens quis ostentando. i. manifestando factum recipit. precium fame. i. mercedē laudis ab hominibus. S𝔷 tu phia vides q̃s euent⁹ excepit. i. liberauerit nostram innocentia𝔷. nos subimus. i. sustinem⁹. penas falsi sceleris. i. false nobis impositi pro premijs vere virtutis. Nota fm̃ Senecã dolor duplicať cũ ab eo a quo bonũ merueras malũ venit. cũ igiť Boetius omnem beniuolentiã exhibuerit senatoribus grauius doluit de sua offensione. Nota in ciuitate verona cum albinus esset accusatus de graui crimine ita vt diceref reus lese maiestatis. illud crimen rex theodoricus voluit transferre ad totum senatum ⁊ ip̃m dannare. Sed Boeti⁹ exponens se ꝑiculis senatum liberauit. Item nota q̃ secretũ ꝯscientie est virtus que minuiť cum aliquis virtuose opať iactando se vt ꝯsequať famã ⁊ laudē ppl'i. Vñ Seneca. ꝯsciam potius q̃ famam attende. Et dic̃ macrobius. Sapiens gloriam suam in ꝯsciētia ponit stultus aũt in laude humana. vnde dicit Ysido. qui aliquid donũ a deo largitũ in laudē suã cõuertit: ꝓculdubio virtutem in vicium transire facit.

¶ Et cui⁹ vnq̃ facinoris, Hic Boe, osñdit se ꝑturbatuz ex iudicũ seueritate

et inflexibilitate di. Cuius vnꝙ facinoris.i.peccati.manifesta ꝯfessio.id ē cuius vnꝙ hoīs pctm̄ manifestū hūit iudices ita ꝯcordes in seueritate. vt nō aliquos eoꝝ vel ip̄e error hūani ingenij.submitteret.i.flecteret ad misericordiā.vel ꝯditio fortune.i.euentus fortuitus exn̄s incerta cūctis mortalibus sup.hoīb' supple submitteret aliqs eoꝝ. Si diceremur voluisse in

vel ipse ingenij error humani: vel fortune conditio cunctis mortalibus incerta submitteret. Si inflamare sacras edes voluissem: si sacerdotes impio iugulare gladio si bonis omnibus necez struxisse diceremur pn̄tem tn̄ sententia ꝯfessum: cōuictū me punisset. Nunc Ꝝo quingentis fere passuum milibus ꝓcul moti atꝙ indefensi ob studium ꝓpensius in senatum morti ꝓscriptionicꝙ damnamur. O meritos de simili crimine neminē posse ꝯuinci: cuius dignitatē reatus ipsi etiam qui detulere viderunt.

flāmare.i. incēdere. sacs edes.i. ecclesias. ⁊ si nos dicēmur struxisse.i. procurasse necē. id est mortē bonis oīb'. ⁊ si diceremur iugulare.i.punire sacerdotes īpio gladio. tn̄ ꝓ sed snīa.i. iudicium. dānasset te pn̄tez ꝯuictū ⁊ ꝯfessuz crimīe. ſ nos ꝓcul moti.i. absentes qngentis milibus passuū ⁊ indefensi ob ꝓpensius studiū.i. ꝓpter studiū intēsius. nos dānamur.i.adiudicamur in senatū morti.ꝙ ꝓ ⁊ ꝓscriptiōi. Et tūc exclamat dicēs. O meritos.i.dignos vel btōs. iudicio neminē posse ꝯuinci de sili crimine: sic̄ nec ego iuste cōuictus sum. cui' reat'.i. crimīs. dignitatē.i. īnocētiā. ipi etiā viderūt.i cognouerūt.q̄ detulere.i. accusauerūt me. Nota ꝙ iudices qn̄ꝙ mouenf ad mīam duplici d cā. Primo mō ꝓpter errorē hūani ingenij. qr humanū ingeniū sepe fallit in iudicio qr ignorat vtrū aliqn̄ iuste de re sentiat vel nō ⁊ timens deū ne iniuste iudicet mouet ad miscdiam pcendo reo. Scdo iudices mouenf ad misericordiam ꝓpter euentū fortune q̄ incertus est hoīb'. qd em̄ iudex ī alio dānat sibi facile ꝑ fortunam euenit. ⁊ illud debet recordari. ſ nulla illaꝝ causarū mouit iudices ad miserādū Boetio sed ꝯcorditer ipm dānabāt. Nota ꝙ nullus debet damnari etiā ꝓ crimine q̄tūcūꝙ enormi nisi sit pn̄s cōuictus vel crimen in iudicio cōfessus. Boetius aūt cum damnaret nō erat cōuictus nec crimen ꝯfessus ⁊ erat absens. quia in studio atheniensi: ergo iniuste erat damnatus. Nota ꝙ Boetius cum damnaret distabat a loco iudicij qngētis milib' passuū. ⁊ cū mille passus faciūt vnū miliare. iō bn̄ distabat ad qngenta miliaria. Nota Boe. dānat' fuit ꝓscptiōi. Hug. dic ꝓscptio ē iudicialis snīa lata ꝯ aliquē cui' nomē ꝑ scelere de scptura table enee delebat. Cōsuetudo em̄ romana fuit ꝙ nomīa senatoꝝ qꝝ ꝯsilio vrbs romana regebat aureis literis in tabula enea scriberētur. vnde et patres

cõscripti dicebant. Et dicit ꝓscriptus quasi ꝓcul a scriptura positus. Et sic Boe. erat ꝓscriptus qꝛ nomē suū deletū fuit de tabula enea.

Quā vti alicuius sceleris. Hic Boetius expurgat se de q̄busdā obiectis scḋo oñdit vñ sumpta fuit ratõ obiectionis. scḋa ibi. Sed o nephas. Nota boetio obijciebat ꝙ ipse vsus arte nigromātica sacrificaret demonibus

Quā vti alicuius sceleris admixtione fuscarent: ob ambitū dignitatis sacrilegio me ↄscientiā meā polluisse mētiti sunt. At qui et tu insita nobis omnē rerū mortaliuꝫ cupidinē de nostri aī sede pellebas. et sub tuis oculis sacrilegio phas locū eē ñ erat. Instillabas em̄ auribus cogitatiōibusq̄ꝫ q̄ tidie meis pitagoricū illḋ. Enyoy henon. i. deo nõ dijs seruiendū. nec ↄueniebat vilissimoꝝ me spūum p̄sidia captare. quē tu i hanc excellentiā cōponebas: vt ↄsilēꝫ deo faceres. Preterea penetral inocēs dom⁹ honestissimoꝝ cetus amicoꝝ socer simmachus etiā sanctus. ⁊ eque actu ip̄o reuerē-

ꝓ dignitatibus acq̄rendis. de h̄ Boetius excusat se di. Quam sup. meaꝫ dignitateꝫ. vti pro vt. fuscarēt. i. denigrarent. admixtione alicuius sceleris mentiti sunt meā polluisse ↄscientiā sacrilegio. i. demonū obsequio ob ambitum i. ꝓpter cupiditatē dignitatis acq̄rende. atq̄ꝫ ꝓ certe. tu īsita. i. inserta. nobis pellebas de sede. i. de loco omnē cupidinē. i. omnē cupiditatē rerū mortaliū. ⁊ sub tuis oculis nõ erat phas eē locū sacrilegio. i. cultui demonū. q̄ꝫ ꝓ et. tu instillabas auribus. q̄ꝫ ꝓ et cogitatiōib⁹ meis illud pitagoricū deo nõ dijs seruiendū. nec ↄueniebat me captare. i. optare p̄sidia i. auxilia. vilissimoꝝ spūuꝫ. i. demonū. quem tu ↄponebas. i. locabas. ī hāc excellentiā vt ↄsilēm deo faceres. p̄terea innocens penetral. i. vxor domus mee. cetus. i. multitudo honestissimoꝝ amicoꝝ. Et socer simachus sanctus ⁊ eq̄ꝫ reuerendus ipso actu defendunt nos ab oī suspicione hmōi crimīs.

Nota ꝙ ↄsuetudo inuidoꝝ est cū nõ p̄nt alicui suam ꝓbitatē auferre nitunt ip̄am saltem aliquo vicio denigrare. et sic fama Boetij denigrata fuit vicio sacrilegij. Nota ꝙ sacrilegiū est sacre rei furtū. ⁊ ponit sacrileg⁹ ꝓ hoīe scelerato. etiā sacrilegiū est cultura demonū siue ydoloꝝ. Inde sacrilegus. i. ydolator et sic capit in ꝓposito. Nota ꝙ ambitus media producta est cupiditas honoris. Sed ambitus media correpta est circuitus ⁊ p̄mo capit hic. Nota ꝙ phia repellit oēm cupiditatē bonoꝝ exterioꝝ qḋ scribit in primo li. de plantis. ꝙ phia tria inducit. s. mētis illustratione, felicitatis appetitū ⁊ mollis affluentie ↄtemptū. Nota phia facit hoīem si

milē deo. nō ſilitudine oīmoda ſ; ꝑticipatiua. ita ꝙ hō ꝑticipat̃ aliq̄d cōdi-
tionis diuine. ſ. intelligētie. Un̄ Sen̄. Hoc mihi phia ꝓmittit ꝙ me parem
deo reddit. ⁊ alibi dicit. Uir ſpeculatiuꝰ ē q̄ſi deus ī hūano corpore hoſpi-
tatus. Nota ſacrilegiū nō hȝ locū ſub oculis phie. qꝛ phia ꝑ ſe oīa agen-
da ⁊ facienda ordinatiſſime diſponit ⁊ nō ꝑmittit hoīem ad vana declina-
re. qꝛ dic̃ tullius in li. de finibꝰ bonorū ⁊ malorū. phia a ſupſtitiōe liberat: metu mortis nō ↄturbat. ⁊ eſt ſupſtitō vana religio ſ. ydoloꝝ cultura. Nota penetral ē ſecreta camera vel locus ſe-
cretus interior in domo vel in tēplo. vbi reponūt̃ clinodia vel aliq̄ talia ⁊
ponit̃ h̄ ꝓ vxore boetij ꝑ metaphorā ponēdo ↄtinēs ꝓ ↄtēto qꝛ ipa ↄſuenit
morari ī penetrali. Nota ꝙ ſimachus fuit quidā nobilis romanꝰ ⁊ ſocer
boe. cuius filiam Boetiꝰ duxerat noīe Elpe. q̄ ſimachus nō fuit tm̄ ſanctꝰ
interiꝰ in affectu: etiā reuerendꝰ in exteriori actu: ſicut dicit boetius.

**dus: ab oī nos crimīs huiꝰ ſuſpiciōe defē-
dūt. Sȝ o nephas. illi v̄o de te tāti crimi-
nis capiūt fidē: atq̃ h̄ ipſo videbimur affi-
nes fuiſſe maleficio: qꝛ tuis inſtituti mori-
bꝰ imbuti diſciplinis ſumus. Ita nō eſt ſa-
tis nihil mihi ꝓfuiſſe tuā reuerentiaȝ. niſi
vltro tu potius mea offenſione lacereris.
At v̄o hic etiā nr̄is malis cumulus acce-**

¶ Sed o nephas. Hic Boetius oſtendit vnde fuerit ratio ſumpta obiecti
criminis. qꝛ ex ipſa phia cui deditus erat. Unde dicit exclamando. O ne-
phas illi ſup. mali capiūt fidem tanti criminis de te o phia. atq̃ hoc. i. ꝓpt̃
hoc videbimur fuiſſe affines malificio ſacrilegij. quia nos ſumus imbuti:
id eſt inſtructi: tuis diſciplinis. id eſt doctrinis. et ſumus inſtituti. id eſt in
formati tuis moribus. ita non eſt ſatis tuam reuerentiam nihil mihi pro-
fuiſſe. niſi vltro. i. ſponte. tu potius lacereris ab illis mea offenſione. h̄ di-
cit Boetius ꝓ tanto. qꝛ iniuriati ſunt ſibi ꝓpter phiam. iō magis iniuriati
ſunt philoſophie q̄ ſibi. Nota quando Boetius vacabat ſtudio. fugie-
bat conſortia ſtultorum ⁊ querebat ſecreta loca ꝓpter ſtudiū. ideo putabāt
ipm̄ loqui cum demonibus ⁊ eis ſacrificare. Itē quia Boetius fere om-
nia que volebat facere ſua ſapientia faciebat: ideo putabant eum demonē
habere familiarez ſibi obſequentem ſicut Apulegius opinatus eſt de So-
crate ꝙ h̄ret familiarē deū de q̄ fecit librū quē intitulauit de deo ſocratis.
¶ At v̄o hic etiam. Hic Boetius oſtendit ſe eſſe ꝑturbatum ex fame ſue le-
ſione dicens. hic cumulus. i. augmentatio. accedit noſtris malis ꝙ exiſti-
matio. i. iudicium plurimorum. i. vulgarium. non ſpectat. i. nō reſpicit. me-
rita rerū ſicut homo meretur. ſed ſpectat euentū fortune. id eſt iudicat ho-
minem ſm̄ ꝙ fortuna ſe habet circa ipm̄. ⁊ ea tm̄ iudicat vulgus eſſe pro-
uiſa a deo que commendauerit felicitas. id eſt ꝓſpera fortuna. quo fit. id ē
ex quo ſequit̃, vt exiſtimatio bona deſerat infelices. vnde me piget. i. tedet

reminisci qui nunc sint rumores populi de me. ꝛ ꝗ̃ multiplices. ꝗ pro ꝛ dissone. id est discordantes sententie sint de me. Nam quidam dicunt me reũ esse quidam non. Hoc tm̃ dixerim. i. volui dixisse. vltimam esse sarcinaꝫ. id est grauissimum pondus. aduerse fortune. ꝙ dum aliquod crimen affigit᷑. id est imponitur. miseris. id est infelicibus. ipsi creduntur meruisse supple illa q̄ ipsi miseri ꝑferunt. id est patiuntur. ꝛ ego bonis omnibꝰ pulsus. quia in exilium relegatus. ꝛ exutus dignitatibus. qꝛ dãnatione proscriptus. ꝛ fedatus. id est maculatꝰ existimatione. ego qui priꝰ virtute honestus reputabar. nunc scelere ꝯformis reputor. ꝛ tuli. id est recepi supplicium. id est penam. ob beneficium. id est propter beneficium.

dit: ꝙ estimatio plurimoꝝ nõ reꝝ merita: ꝫ fortune spectat euẽtũ. eaqꝫ tantũ ĩdicat eẽ ꝓuisa. q̄ felicitas ꝯmẽdauerit. Quo fit. vt existimatio bona p̄ria oim̃ deserat ĩfelices Qui nunc populi rumores ꝗ̃ dissone multiplicesqꝫ sentẽtie: piget reminisci hoc tantum dixerim ego vltimam esse aduerse fortune sarcinaꝫ. ꝙ dum miseris aliquod crimen affigitur: que perferunt meruisse creduntur. Et ego siquideꝫ bonis oĩbus pulsus dignitatibus exutus. existimatõe fedatus. ob beneficiũ tuli supplicium. Videre autem videor nepharias scelerato-

Nota ꝙ vulgares non iudicant scd̃m merita rerum. vtrum homo mereatur aliquid vel non. sed iudicant scd̃m euentũ fortune. Unde hominẽ bene fortunatum iudicant felicem. male fortunatum iudicant miserum: sed tale iudicium falsum est. Unde dicit Seneca. xlv. epistola. Non felicẽ hũc estimes: quem vulgus appellat felicem. ad quem pecunia confluxit. sed illum cui omne bonum in animo est erectum et extensum. Iteꝫ bona estimatio deserit infelices. quia primum malum quod infelices incurrunt est: ꝙ vulgus male de ipsis opinatur. credit enim vulgus ea que miseri patiunt᷑ ꝙ ex merito talia patiant᷑.

¶ Videre autem videor. Hic Boetius ostendit se esse ꝑturbatum ex his q̄ vidit in mundo generaliter. scilicet bonos deprimi et malos extolli dicẽs. Ego videor videre. i. cognoscere. nepharias officinas. id est malas societates sceleratorum hominum: fluitantes gaudio. ꝗ pro et leticia. ꝛ quemqꝫ perditissimum. id est pessimum. imminenteꝫ. id est insistentẽ. nouis fraudibus delationum. id est accusationum. ꝛ video bonos iacere prostratos. id est depressos. terrore nostri discriminis. et etiam video quemqꝫ flagitiosum. id est prauum hominem. incitari ad audiendum. i. ad p̄sumẽdũ. facinus. i. peccatũ. impunitate. i. sine pena. vo ꝓ sed: incitari premijs ad effi-

ciendū.i.ad ꝑpetrādū.facinus.i.pctm̄.aūt ꝓ s;. ego video insontes.i.inocētes nō mō.i.nō tm̄.ꝓuatos securitate verū etiā defensiōe.itaqꝫ ꝓ ergo.libet.i.placet mihi exclamare ad deū celi.quare talia ꝑmittat ī mūdo. vt mali exaltent̄ ⁊ boni deꝑmant̄. Nota ꝙ boetio ꝗ erat turbate mentis ⁊ in statu miserie videbat̄ ꝙ mali in hoc mūdo essent potentes ⁊ viuerēt impuniti.boni autem impotētes et viuerent irremunerati. s; philosophia ī q̄rto huius ip̄z ꝯsolando. ꝓbat malos spē impotētes ⁊ bonos esse pōtentes. et malis nunqꝫ deesse supplicia sua et bonis nūq̄ sua ꝑmia. Nota ꝙ officine dicūt̄ dom⁹ officialiū vbi reponunt̄ ea q̄ ad ip̄os spectāt. ⁊ ad eorū officia. sicē sunt cellaria ⁊ granaria et alia hmōi. Hic aūt accipiunt̄ officine ꝓ ꝯgregatione maloꝝ ⁊ dicunt̄ ab officio officis quod est noceo noces.

rum officinas. gaudio leticiaqꝫ fluitantes. perditissimū quemqꝫ nouis delationū fraudibus imminentez iacere bonos nr̄ in discriminis terrore ꝓstratos. flagitiosū quēqꝫ ad audiēdū q̄dē facin⁹ impūitate.ad efficiēdū vo ꝑmijs incitari.insontes aūt nō modo securitate verum ipsa etiam defensiōe priuatos. Itaqꝫ libet exclamare ad deum celi.

Metrum quintum primi libri.

Stelliferi ꝯditor orbis
o Qui perpetuo nexus solio
Rapido celum turbine versas
Legemqꝫ pati sidera cogis

o Stelliferi conditor orbis. Hic incipit quintum metrum huius primi quod dicitur pindaricum ab inuentore.anapesticuz a pede predominante. Est autem anapestus pes contrarius dactilo constans ex primis duabus breuibus ⁊ tercia longa syllaba.et est metrum acathalecticum.i.sine defectu. In hoc aūt metro Boetius exclamat contra prouidentiaz diuinā admirans ꝙ omnia regant̄ a deo preter actus humanos.licet hoc falsum sit:tamen Boetio sic videbat̄ ſm statum turbatum. Et diuidit̄. Primo cōmēdat diuinā ꝓuidentiā ex gubernatiōe celestiū ⁊ terrestriū.secūdo tangit actus hūanos non regi a deo.tercio rogat deū vt regat actus hoīm. secunda ibi. Omnia certo.tercia ibi.quisquis reruz. Prima diuidit̄. primo cōmēdat regimen diuine ꝓuidentie circa celestia.scđo magis circa terrestria. ibi. Tua vis varium tpet. Primo dicit. O cōditor.i.creator orbis stelliferi.i.ferentis stellas.qui nexus.i.adiunctus ꝑpetuo solio.i.eterne sedi. versas.i.frequenter vertis celū.rapido turbine.i.veloci motu ⁊ cogis sydera pati legem.i.debitū ordinē.vt ip̄a luna nunc.i.aliqn̄ lucida.pleno cornu:

sic in plenilunio obuia.i.opposita.totis flāmis.i. lumibus.fratris.i.solis ipa luna cōdat.i.abscondat.minores stellas:q̄ in plenilunio nō videntur ꝓpter maius lumen.et tu cogis nūc.i.aliqñ:vt ipa luna existēs pallida ob scuro cornu ipa existens ꝓpior phebo.i.soli.ꝑdat.i.amittit.lumīa.i.lucez. q.d.tu facis vt luna quāto magis recedit a sole:tāto magis illumiat:ꝛ lu

Ut nunc pleno lucida cornu.
Totis fratris obuia flāmis
Condat stellas luna minores
Nunc obscura pallida cornu.
Phebo ꝓpior lumina ꝑdat
Et qui prime tꝑe noctis
Agit algentes hesperus ortus
Solitas itez mutat habenas
Phebi pallens lucifer ortu
Tu frondiflue frigore bruine
Stringis lucem breuiore mora
Tu cū feruida venerit estas
Agiles noctis diuidis horas

mine suo obscurat minores stellas.ꝛ q̄to magis appropinq̄t soli:tāto plꝰ obscurat. et tu cogis vt hesperꝰ.i.stella vesꝑtia. q̄ agit algentes i.frigidos ortꝰ.tꝑe noctis.i. i crepusculo:qd̄ est prima pars noctis sequēdo solē. Iste hesperꝰ de mane lucifer dictus pallens i ortu phebi itez mutat solitas habenas.i.solitos cursus.nam cū de vesꝑe seq̄tur solez de mane p̄cedit ipm.ꝛ tu stringis.i.coartas.lucē.i.diem.breuiore mora tēpore bruine.i.hyemis.frondiflue.i.facientis frondes fluere.et cum feruida estas venerit:tunc tu diuidis.i.distinguis.agiles horas.i. breues horas noctis.q.d.tu facis q̄ tꝑe hyemali noctes sunt ꝓlixiores diebꝰ:in tꝑe estiuali ecōuerso. Notandū q̄ deꝰ dr̄ cōditor stelliferi orbis.quia ab ipo dependet celū ꝛ tota natura ex.xij.Metaphis.ꝛ dr̄ residere in perpetuo solio.quia in celo:qd̄ est perpetuū.Nam celū est locꝰ deorū ꝛ spirituū.ꝛ oēs barbari ꝛ greci ꝛ quicūq3 putāt deos esse:eū locū qui sursum est deo attribuūt tanq3 imortale imortali coaptātes:ꝓ celi ꝛ mūdi. Et dr̄ vertere celuz rapido turbine.motꝰ eñi firmamēti dr̄ rapidꝰ.q2 suo motu rapit secū alias speras.Vñ nota verso est verbū frequētatiuū:ꝛ significat frequēter vertere.ꝛ in hoc innuit q̄ celū semꝑ mouet et nō cessabit.q̄a dicit cōmētator:nō est timendū q̄ celū stet.Et rō.quia mouēs celū mouet sine fatigatōe ꝛ sine pena.xij.Methaphis. Itē deus est nexus perpetuo solio.i.ꝯiūctꝰ perpetuo celo.Vñ deus triplr̄ est in vniuerso.s. essentialr̄ seu p̄sentialr̄. sacramētaliter seu mysterialiter.ꝛ misericorditer. Essentialiter seu p̄sentialr̄ in sua vera claritate in qua ipm homo nunq3 vidit:sicut dicit ꝓpheta.Deū nemo vidit vnq3:sicut ipe est in perpetuo solio.Sacramētaliter seu mysterialiter

deus est in sacramẽto eucharistie qđ rata fide credimꝰ. Sed misericordia aliter deus est vbiqꝫ: ſm ꝙ dicit scriptura. Misericordia dñi plena est terra. Et inde ꝓuenit dictuʒ cõe ſm ꝙ dicit scriptura: deus est vbiqꝫ. Nota ſm Hugui. ꝙ soliuʒ est sedes regalis ex solidis lignis facta: dicta a soliditate .i. a firmitate. Nota ꝙ deus cogit sydera pati legem: nõ violẽta nec coacta motõe. qr nullum violẽtuʒ perpetuuʒ. ſʒ cogit ea volũtaria ordinatiõe obſuare legẽ .i. determinatũ motũ: vt tpe eis statuto oriant̃ ⁊ occidant.

Tua vis variũ tempat annum
Ut quas boree spũs aufert

Nota ꝙ luna de se est corpus opacũ recipiẽs lumẽ a sole: ⁊ in ea pte que ẽ versus solẽ illuminat̃. cuʒ aũt directe opposito sit soli sicut in plenilunio: tũc lumine suo obscurat minores stellas: eo ꝙ maius lumen obfuscat minus. Sed cum luna est in ista pte celi in q̃ est sol sicut cõtingit in cõiunctiõe: tũc supior ps que ẽ versus solẽ est illumĩata: et inferior ps q̃ est versus nos est obscurata: ⁊ tũc nihil videmꝰ de luna. ſʒ cũ incipit elongari a sole: tũc pars elõgata incipit modicũ apparere nobis: et tũc dicimꝰ esse nouiluniũ. ⁊ quãto plus elongat̃: tanto plus apparet nobis illumĩata. Nota Boetiꝰ dicit solẽ esse fratrẽ lune. q̃a ſm fabulas iupiter cõcubens cum latona genuit ex ea duos gemellos. s. phebũ qui dr̃ sol: ⁊ dyanam que dr̃ luna. ⁊ sic ſm fabulas sol est frater lune. Nota stella que de vespe sequit̃ solẽ ⁊ de mane p̃cedit hʒ diuersa noĩa: vt ptʒ p versum. Lucifer aurora venus vesperꝰ hesperus idem. Quõ aũt sit possibile ꝙ eadẽ stella de vespe sequat̃ solẽ et de mane p̃cedat: dicũt aliqui ꝙ hoc nõ ꝯtingit in vna ⁊ eadẽ pte anni: ſʒ in diuersis. dicũt eñ ꝙ in estate sequit̃ solẽ ⁊ in hyeme p̃cedat. ſʒ hoc est ꝯ oẽs autores dicẽtes hoc esse in eodẽ tpe anni. Alij dicũt ꝙ mercuriꝰ ⁊ venꝰ sint stelle similis coloris ⁊ q̃titatis: quaꝝ vna qñqꝫ sequit̃ soleʒ: alia p̃cedit. ⁊ sic videt̃ esse vna stella q sequit̃ ⁊ p̃cedit: ſʒ hoc nõ est. Hug. dicit ꝙ venꝰ est altior sole: ⁊ loquit̃ ſm antiquos astrologos q̃ locauerũt venerẽ supra solem. Cum igit̃ cõtingit ꝙ venꝰ ⁊ sol simul veniũt ad occasuʒ: q̃a venꝰ est altior diutiꝰ videt̃ in sero q̃ȝ sol: eadẽ rõne citiꝰ videt̃ in mane: q̃uis eque cito discurrãt. nam citiꝰ vident̃ ascẽdentia remota q̃ȝ ꝓpinq̃: ⁊ diutiꝰ vident̃ descendẽtia remota q̃ȝ ꝓpinq̃: licʒ eq̃li motu incedãt. Sʒ moderni astrologi locãt venerẽ sub sole. Alij dicũt ꝙ vna est stella que vno tpe sequit̃ solẽ: alio tpe p̃cedit. ⁊ dicũt ſm Ptolomeũ ꝙ illa stella hʒ epiciclum: in cuiꝰ circũferentia defert̃ corpꝰ eius. Est aũt epiciclus circulꝰ paruꝰ cuiꝰ centrũ est ĩ circũferẽtia orbis deferẽtis. Nunc aũt est ita ꝙ epiciclus veneris semp est cũ sole: ita ꝙ si ꝓtrahat̃ linea a centro terre p centrũ epicicli veneris ad firmamẽtũ eadẽ linea trãsibit p cẽtrũ solis: vel non multũ distabit ab eo. Cũ aũt venus feratur in circuitu epicicli aliq̃ñ erit in eadeʒ linea cum sole aliquãdo p̃cedit: aliquãdo sequit̃. Item mora solis super orisontẽ facit dieʒ cum dies sit latio solis super terrã. mora autem solis sub orisonte facit noctem. Et quia sol longiorem facit morã tempe estiuali super orisontẽ: ⁊ breuiorem sub orisonte. ideo dies estiuales longiores sunt noctibus: in hyeme aũt fit ecõuerso: ꝓpter qđ dies hyemales breuiores sunt noctibꝰ.

¶ Tua vis variũ tempat annũ. Hic Boetius cõmendat regimen diuine ꝓuidentie magis circa terrestria. s. circa partes ãni: dicens. O deus tua vis .i. virt⁹. tempat. i. ordinat. variũ annũ. i. diuersas ꝑtes ãni. vt mitis zephirus. i. vẽtus vernalis. reuehat. i. reducat. frondes q̃s aufert. i. destruit. spirit⁹ boree. i. flat⁹ boree. ⁊ tua vis tẽperat: vt q̃cq̃. i. quecũq̃ semĩa vidit arctur⁹ illa stella illas altas segetes. i. lõgas segetes. vrat sirius. i. stella canicl'a tempe estiuali. Et subdit. Nihil solutũ .i. segregatũ antiq̃ lege. i. et'na lege diuine ꝓuidentie. inq̃t. i. derelinquit. op⁹ ꝓprie stationis. i. ad q̃d opãdũ est statutũ. Nota q̃ quatuor

Reuehat mitis zephirus frondes
Queq̃ arctur⁹ semina vidit
Sirius altas vrat segetes.
Nihil antiqua lege solutũ
Linquit ꝓprie statõnis opus
Omnia certo fine gubernas
Hominũ solos respuis actus
Merito rector cohibere modo
Nam cur tantas lubrica versat
Fortuna vices premit insontes
Debita sceleri noxia pena
At ꝑuersi resident celso

sunt ꝑtes ãni. s. ver. hyems. autũn⁹. ⁊ estas. In vere flat vẽt⁹ q̃ dĩ zephir⁹: q̃ ẽ collateralis fauonij. ⁊ q2 flat⁹ ei⁹ ẽ lenis: iõ dĩ mit'. ⁊ ꝓducit virida. In hyeme ⁊ maxĩe ĩ p̃ncipio viget flat⁹ boree q̃ ẽ vẽt⁹ collateralis aq̃lõis: cui⁹ flat⁹ ẽ fortis ⁊ frigid⁹: ⁊ destruit virida denudãdo arbores. Nota q̃ arctur⁹ ẽ stella circa maiorẽ vrsaz q̃ dĩ vidẽ semĩa. q2 tpe sui ort⁹ q̃ orit' cũ sole tũc semĩat' sic in atũno. Nota siri⁹ ẽ stella q̃ alio noĩe dĩ canicl'a. Et dĩ siri⁹ a siren q̃d ẽ tract⁹ ꝓpt' lõguz tractũ caloris: ⁊ apparet cũ sol ẽ ĩ cãcro. Et dĩ vrere segetes. i. maturare. Nota de arcturo dic̃ Ysido. ĩ li. ethimol'. arctur⁹ ẽ syd⁹ p⁹ caudã maioris vrse positũ: ⁊ orit' tpe autũnali. Sz Vegeti⁹ dic̃ arcturũ oriri p⁹ id⁹ septẽbris. xvij. kal'. octobris. Itẽ dic̃ Ysido. canicl'a ẽ stella: ⁊ dĩ siri⁹ q̃ estiuis mẽsib⁹ ĩ medio cẽtro celi ẽ: ⁊ ũcta cũ sole duplicat' calor eius. ⁊ dissoluũtur corpa ⁊ euaporãt: a q̃ stella dicunt' dies caniculares in quib⁹ moleste sunt purgatões.

¶ Oia certo fine gub'nas. In ista ꝑte Boet'. tãgit act⁹ hoĩm nõ regi a ꝓuidẽtia diuĩa: ſ; derelictos regimĩ fortũe: dicẽs. O de⁹ tu gub'nas oĩa certo fine. i. certo ordĩe ad finẽ. ⁊ respuis. i. spernis regẽ solos act⁹ hoĩm. ergo o rector de⁹ tu merito cohibẽ. i. coercear'. cur lubrica fortuna. i. ĩstabil' fortũa. v'sat. i. v'tit'. tãtas vices. i. alt'natões. q2 ip̃a p̃mit insontes. i. ĩnocẽtes. noxia pena debita sceleri. i. hoĩ scelerato. ⁊ ꝑuersi mores. i. hoĩes ꝑuersi ĩ morib⁹. residẽt ĩ celso solio. i. alto loco. ip̃i nocẽtes. i. mali. calcãt sctã colla. i. colla sctõꝝ hoĩm iniusta vice. i. iniusta alternatõe: qui sancti potius deberent calcare colla nocentuz q̃ ecõuerso, ⁊ clara virtus. i. bonio clare virtu

tis latet cōdita. i. abscōdita. obscuris tenebris. i. ab homīb⁹ vitio obscuratis. ⁊ iustus homo tulit. i. sustulit. crimen iniq̄ hoīs. ⁊ ꝑiuria nil nocēt ipsis iniq̄s. nec fraus compta. i. ornata. mēdacij colore. i. falsa apparētia nocet ipsis. ß cuz prauis libuit vti virib⁹. i. exercere vires. quos prauos metuūt īnumeri populi. i. vulgares. tūc ipsi gaudent subdere. i. supplātare. sūmos

Mores solio. sanctaqꝫ calcant
Iniusta vice colla nocentes
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris. iustusqꝫ tulit
Crimē iniqui
Nil ꝑiuria. nil nocet ipsis
Fraus mendacij compta colore
Sed cum libuit virib⁹ vti.
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent subdere reges
O iam miseras respice terras
Quisquis rex federa nectis
Opis tanti pars non vilis
Homines q̄timur fortune salo
Rapidos rector ꝯprime fluctus
Et quo celuz regis immēsuz
Firma stabiles federe terras.

reges. i. bonos ⁊ sapientes: q̄ꝝ est regere et alios gubernare. Itez deus oīa gubernat certo fine. q2 dicit cōmentator. x. Methaphis. Deus ē mensura oīm ⁊ regula: et infallibiliter verā metꝝ. Et cōmentator dici ꝯprimo celi ⁊ mōi. Entia diuia nos gubernant ⁊ regūt: in nobis sūt quasi finis. Itez illō qō ē sapientissimū regit certo fine cū sapiētis ē regere. ß de⁹ est sapiētissim⁹: eo ꝙ sapiētia a deo ꝓcessit. Vn̄ scriptura. Omnis sapiētia a deo est. Nota Boeti⁹ vidit ī mūdo bonos deꝑmi ⁊ malos exaltari: cū tn̄ poti⁹ fieret ecōuerso. Ideo sibi videbat̄ ꝙ actus ⁊ opatiōes hoīm non regerent̄ a deo: ß magis a fortuna: que hūc humiliat ⁊ hūc exaltat. Ideo Boeti⁹ deo cōqueritur.

¶ O iam miseras respice terras. Hic Boetius rogat vt deus regat act⁹ hominū ⁊ hoīes sicut regit celū: dicens. O quisq̄s deus es tu q̄ nectis. i. ꝯiūgis. federa. i. cōcordias rex. respice miseras terras. i. hoīes in terris habitātes. Nos eñ hoīes nō sum⁹ vilis pars: ß valde nobilis: tanti tui operis. i. imūdi. nos q̄timur. i. cōcutimur. salo. i. mari: ⁊ amaritudine fortune. idō tu deus cōprime. i. restringe. rapidos fluct⁹. i. magnos impetus fortune. ⁊ eo federe. i. regimīe: quo regis īmensum celum tu firma. i. robora. stabiles terras. i. hoīes stabiles in terra. Nota Boeti⁹ dicit hominē nō esse vi-

lem partē mūdi. q2 scribit̃ in ꝓlogo libri de pomo Aristo. Homo est dignissima creaturarū: similitudo oīm ad imaginē dei factus. Et. ij. de aīa. Quodāmodo aīa cōuenit cum oībus creaturis. cum angelis in intelligēdo. cuz brutis ī sentiēdo. cū plātis ī vebitādo. cū lapidibꝰ in essendo. Nota Boetius cōpat fortunā salo. i. mari. Sicut enī nauis vndis marinis iactat̃ in

Prosa quinta primi libri.

b Ec vbi ꝯtinuato dolore delatraui. illa vultu placido. nihilꝗ meis questibus mota. P. Cum te inquit mestum lacrimantemꝗ vidissem illico miserum exulem ꝗ cognoui. Sed ꝙ longinquum esset exilium: nisi tua prodidisset oratio nesciebaz. Sed tu ꝙ procul a patria non quidem pulsus es sed aberrasti. At si te pulsum existimari mauis: te potius ipse pepulisti. Naz id quidez de te nūꝗ cuiꝗ phas fuisset. Si

altuz nunc: ⁊ nūc in ꝓfundū. sic homo per fortunaz nūc in ꝓsperitate leuatur: nūc in aduersitate deijcit̃. Ec vbi cōtinuato. Hic incipit q̄nta ꝓsa huiꝰ primi: ī q̄ Boet. ostēdit quō phia se habuit ad suā querimoniam: ⁊ quid ex ea cognouerit. Secūdo phia quedā dicta Boetij irrationabilia paruipēdit. Tertio sb breuitate recolligit ea q̄ ipz Boetiū ꝯturbāt. Quarto phia dat modū remedendi ipm Boetiū. Secūda ibi. Itaꝗ nō tam me loci huiꝰ. Tertia ibi. Et tu quidē de tuis. Quarta ibi. Sed qm̄ plurimꝰ. Dicit primo. Postꝙ ego Boetiꝰ delatraui. i. cōtra rōem locutus sum. hec sup. p̄dicta. cōtinuato dolore. i. assidua turbatōe. illa sup. phia: placido vultu nihil mota. i. irata. meis questibꝰ. i. de meis querimōijs. inq̄t. i. dixit. Cum. i. quādo. ego vidissem te Boetiū mestū. i. tristē. ꝗ ꝓ et. lacrimantē. i. flentez. ilico. i. statim. cognoui te miserū. ꝗ ꝓ et. exulē. i. patientē exiliū. Sz ꝙ longinquū. i. remotū esset illud exiliū ego nesciebā. i. ignorabā. nisi tua oratio. i. sermo. mihi ꝓdidisset. i. reuelasset. Sz tu sup. Boeci. q̄dē ꝓ certe. nō es pulsus ꝙ ꝓcul. i. valde remote. a patria. i. a iudicio ratiōis. s aberrasti. i. deuicisti. At ꝓ sed. si te mauis. i. magis vis. existimari pulsum a patria potius sup. tuipē pepulisti te Boetiū. Nam ꝓ quia. quidē ꝓ certe. id sup. repellere te a pr̄ia nunꝗ fuisset phas. i. licitum. cuiꝗ sup. homini. Si enim reminiscaris. i. recorderis. cuius patrie. i. de qua patria. sis oriundus. i. natus. non vti ꝓ sicut. supple ciuitas Atheniensiū quondā regit̃ impio. i. ex p̄cepto: multitudinis. i. multoꝝ rectoꝝ. Sequit̃ grecū qd̄ tm̄ valet ī latino. sed vnus est dn̄s ⁊ vnꝰ rex: vnus ⁊ p̄nceps qui letat̃. i. gaudet. de frequētia. i. de frequēti inhabitatōe ciuiū. i. incolarū. ⁊ non depulsiōe. cuiꝰ: regis. agi. i. duci. frenis. i. p̄ceptis. atꝗ ꝓ et. obtempare. i. obedire. iusticie summa est libertas. An ꝓ nūquid. ignoras illā antiquissimā legē. i. statutū. tue ciuitatis. i. recte rationis. qua

sancitū.i.cōfirmatū est:ius non esse.i.ad eam non ptinere.exulare.i.exiliū pati.quisq̄s.i.quicūqꜫ.maluerit.i.optauerit.fundare.i.locare:in ea ciuitate sedem.i.habitatōem suā. Nam ꝑ q̄a.q̄ ꝯtinet.i.ꝯphendit.vallo ac munimine eius sup.ciuitatis.null⁹ metus.i.timor.est illi vt mereat̄ esse exul. At ꝑ sed.quisq̄s desierit.i.cessauerit velle inhabitare eam ciuitatē:pariter desinit etiam mereri.i.meritū cōsequi.

enim cuius oriundus sis patrie reminiscaris non vti atheniēsiuz quondam multitudinis imperio regitur.ß eius vn⁹ domin⁹ est ⁊ vnus rex vn⁹ ⁊ princeps q̄ regit eā. Qui frequētia ciuiū nō depulsione letat̄. Cuius agi frenis atqꜫ obtꝑare iusticie sūma libertas est. An ignoras illam tue ciuitatis antiquissimā legē q̄ sancitū ē ei ius exulare nō esse q̄squis in ea sedē fūdare maluerit. Nā qui vallo eius ac munimine ꝯtinetur.null⁹ met⁹ est ne exul esse mereatur. At quisquis inhabitare eam velle desierit.pariter desinit etiam mereri. Itaqꜫ non tam me lo-

Nota q de latrare ꝓprie est canū.i ꝑposito aūt de latrare est vrgente dolore ꝯ rōez loq̄.et sic Boeti⁹ q̄r dixit act⁹ hominū nō regi a deo: ꝯ rōez loq̄bat̄.ergo dicit se delatrasse. Nota nō ē hoīs sapiētis mouert ex his q̄ dicūt̄ ab insipiēte ꝯ rōem sed magis debet insipientē instruere ⁊ ip̄m cōsolari.ḡ pħia nō fuit mota ex questib⁹ Boetij:ß magis ip̄m cōsolabat̄. Nota pħia cognouit Boetiuz esse miserū ⁊ exulē. Miser est ille cui⁹ anim⁹ sequit̄ mutatōem rer tempalium:ita q extollit̄ in ꝓsperis ⁊ deprimit̄ in aduersis. Exul in ꝓposito est ille nō qui mutat regionē:ß qui agit ꝯ rōem. Nota q ꝑ lachrymas p̄t cognosci q ratio hoīs est turbata:ß q̄ꝫtum turbata sit nō cognoscit̄ nisi ꝑmone dolētis. Ergo dicit pħia. lachrymis cognoui te esse exulē.ß q̄ꝫtū eēt exilium nesciebā:nisi tua oratio mihi ꝓdidisset. Nota ille pulsus ē a patria qui oīno rōem amittit.ß ille aberrat qui infra patriā in aliquo rōez retinet ⁊ in aliquo amittit. Boeti⁹ aūt non erat pulsus ꝓcul a patria.q̄r nō totā ratōem amiserat.credebat eñ oīa regi a deo.ß in hoc aberrabat q act⁹ hoīm a deo regi nō putabat. Nota de p̄ria hoīs q̄ est recta rō loq̄tur Seneca ī de remedijs fortuitoꝝ:dicēs. P̄ria est vbicūqꜫ hō bn̄ est. Illud aūt q̄ꝺ bene in hoīe est nō in loco est.in hoīs inquā ptāte est:si sapiēs est nō ꝑegrinatur:si stult⁹ est exulat. Nota a patria rōis null⁹ Boetiū expulit:nisi ip̄e seip̄m.q̄r Boeti⁹ nō alieno impetu:ß ꝓprio defectu termīos ⁊ limites rōis exiuit. Nota ciuitas atheniensiū regebat̄ imperio multitudinis. P̄mo eñ eam regebāt reges.postea succedente tempꝛe principes.tandē ꝓ regimine eius singulis ānis eligebant̄.xxxviij.sapiētes. Sꝫ patria rōis tm̄ vno p̄n-

cipe regitur.s.deo:qui est regula recte ratōis. Nota homo dicitur oriundus a patria ratōis inquantuz anima eius intellectiua que vtit̄ recta ratione a deo oritur. Nota intantū homo manet in patria ratōis:inquātuz deo subijcit̄ ⁊ legi diuine. Et quia deus in subiectione suoꝝ delectatur. ideo letatur in multitudine ciuiū:⁊ non in expulsione eoꝝ. Repellitur autem ali-

ci huius quaz tua facies mouet. Nec bibliothece poti⁹ cōptos ebore ac vitro parietes ꝙ tue mētis sedez reqro. In qua nō libros:ſ id qḋ libris p̄ciū facit libroꝝ qndā meoꝝ sentētias collocaui. Et tu qdē de tu-

qs a p̄ria rationis deo rebellādo: et a recta ratione recedendo. Nota ꝙ obtempat se deo est summe liber. qa inqntū aliqs agit ſm rectam rōem intantū est liber. ſ p obtempare se deo homo maxime agit ſm rōem. ergo talis maxime liber est. Vñ Seneca. lij. ep̄la dicit. Queris q sit libertas. libertas vera est nulli rei p̄terꝙ deo seruire equanimiter pspera ⁊ aduersa ferre ⁊ fortunā in equū ducere. Nota ꝙ a ciuitate rōis nullus exulat nisi p affectōem tpaliuz. talis autē affectio est volūtaria. et ideo sola voluntate aliquis exulat a tali ciuitate. Et quia talis affectio non potest hominem occupare ꝙdiu est infra terminos recte rationis. Ideo dicit phia. Nam qui vallo eius ⁊c.

¶ Itaq3 nō tam me loci hui⁹. Hic phia queda3 dicta irrationabilia Boetij paruipēdit:dicens. Exquo aberrasti a p̄ria rōnis:itaq3 p ergo. non tā.i.nō tm̄:facies.i.dispositio. hui⁹ loci.i.exilij. ꝙ.i.ꝙtū. tua facies.i.interior dispositio mētis tue:mouet.i.pturbat. me phiam:q delecta ē aduersitate fortune. Et qr supi⁹ ꝯquest⁹ fuit de carētia bibliothece libroꝝ:istā carētiā paruipēdens phia dicit. Nec ego phia reqro.i.īuestigo. parietes bibliothece cōptos.i.ornatos. ebore.i.ossibus elephantiū. ac p etiā. vitro.i.gēmis p̄ciosis. ꝙ.i.inꝙtuz sup. ego requiro sedē.i.trāquillitatē tue mentis. in q mēte nō collocaui.i.nō posui libros:ſ id.i.illud:qḋ facit p̄ciū.i. p̄ciositatē. libros.s.sentētias meoꝝ libroꝝ. Nota ꝙ Boeti⁹ sup̄ ꝯquerendo de statu suo:solū deplāxit incōmoda corpalia nō curās deiectōem animi sui. Unde phia ꝯ hoc solū deplāgit sui animi deiectōez ⁊ incōmoda corpalia paruipēdit. Et qr supi⁹. iiij. psa dixit Boeti⁹. Nūquid nō mouet te facies hui⁹ loci. Ideo phia hic sibi rn̄dens dicit. Multo plus moueor ppter animi tui deiectōem ꝙ ppter locū exilij in quo existis. hō em̄ fortis aīo oī loco vtit̄ pro p̄ria. Vñ Ouidi⁹ i li. de fastis. Om̄e solū forti p̄ria est vt piscib⁹ eqr. Et qa etiā ꝯquest⁹ fuit de bibliotheca:rn̄det phia ꝙ ipsa poti⁹ deplāgat s̄nias libroꝝ qs p obliuionē pdidit ꝙ carētiā bibliothece ⁊ libroꝝ.

¶ Et tu quidē de tuis. Hic phia sub breuitate recolligit q Boetiū pturbauerūt:dicēs. Et tu Boeci dixisti vera de tuis meritis.i.factis.i cōe bonū:⁊ ppt̄ oīm hoīm vtilitatē. ſ sup. dixisti. pauca sup. bn̄ficia. tibi euenisse p multitudine gestoꝝ.i.factoꝝ tuoruz. ⁊ tu memorasti.i.recitasti. nota.i.manifesta cūctis hoīb⁹:de honestate.i.de saluatōe senat⁹, vel falsitate.i.compila

is in cõe bonum meritis vera quidẽ. ꝫ pro
mľtitudine gestoꝝ tibi pauca dixisti. de ob
iectoꝝ quidem tibi vel honestate vľ falsita-
te cũctis nota memorasti. de sceleribꝰ frau
dibusqꝫ delatorum recte tu quidẽ strictim-
qꝫ attingendũ putasti. ꝙ ea meliꝰ vberius-
qꝫ recognoscentis ora vulgi ore celebrent.
Increpuisti etiã vehemẽter iniusti factum
senatus. de nostra etiaꝫ criminatõe dolui-
sti. Lese quoqꝫ opiniõis dãna fleuisti. Po
stremo ꝯo aduersus fortunã dolor incan-
duit. ꝯq̃stusqꝫ nõ eq̃ meritꝭ p̃mia cõpensari
In extremo muse seuientis vt vtiqꝫ celum
terras q̊ꝫ pax regeret vota posuisti. Sed
qm̃ plurimus tibi affectuum tumultus in-
cubuit. diuersumqꝫ te dolor. ira: meror di
strahunt. vti nunc mentis es. nonduꝫ te va
lidiora remedia contingunt. Itaqꝫ leniori
bus paulisper vtemur. vt que in tumorem
perturbationibus influentibus indurue-
runt. ad acrioris vim medicaminis recipi
endam tactu blandiore molescant.

tione falsaꝝ lr̃aꝝ. obiectoꝝ. i. imputatoꝝ tibi. quidẽ. ꝑ certe. tu strictim pu-
tasti. i. existimasti. attingendũ sup. esse. recte. i. rõnabiliter. de sceleribus. i.
de vitijs. qꝫ ꝑ et. fraudibus. i. deceptõibꝰ. delatoꝝ. i. accusantiũ. ꝙ ea. i. oĩa
ista. celebrent. i. memorent meliꝰ. qꝫ ꝑ et. vberius. i. copiosius. ore. i. s̃mo
ne. vulgi recognoscentis. i. memorãtis. Omnia etiam tu Boet. increpuisti
vehement. i. fortit. factuꝫ. i. opꝰ iniusti senatꝰ sup. totius. et tu etiam doluisti d̃ nr̃a criminatõe. i. vitupatõe. et etiã tu fleuisti. i. defleuisti. dãna. i. crimĩa. lese opinionis i. ĩmacľate fame tue. Postremo. i. vltimo. dolor incãduit aduersus fortunaꝫ. i. ꝯtra fortunam. qꝫ pro et sup. tu Boeci ꝯquestꝰ es nõ cõpensari. i. tribui. eq̃. i. digna premia. meritis. i. ꝓ meritis. In extremo. i. in fine. seuientis muse. i. furiẽtꝭ metri. tu posuisti. i. dedisti. vota. i. p̃ces.
ꝙ ea pax sup. diuine ꝓuidẽtie regeret terras. i. homĩes terrenos. vtiqꝫ ꝑ si
cut: regit celũ. Nota ꝙ oĩa ista fuerũt causa ꝑturbatõis mẽtis Boetij. et
ꝑtractant ea in. iiij. ꝓsa. et in fi. metri O stelliferi.
Sed qm̃. Hic phia dat modũ medẽdi ipm Boeciũ: dicẽs. Sꝫ qm̃ pluri-
mus tumultus. i. valde magna multitudo. affectuũ. i. passionũ. incubuit. i.
institit tibi, et dolor ira et meror, i. tristicia, distrabũt te diuersum. i. ad diuer

ſa ſup. ideo. vti ꝓ ſicut. nũc mentis es: nondũ cõtingunt. i. reſpiciũt. te validiora remedia. i. fortiora medicamẽta. Itaq nos vtemur paulisꝑ. i. modicũ: lenioribꝰ ſup. remedijs. vt ea que induruerũt. i. indurauerũt. i tumorem. i. inflaturã. ꝑturbatiõibus. i. triſticijs animi. influ ẽtibus. i. euenientibus. et vt illa molleſcãt. i. mollia fiãt. blandiore tactu. i. leuiori medicina. ad recipiẽdã vim acrioris i. fortiorꝫ medicaminis.

Metrum ſextum primi libri.

C Um phebi radijs graue
Cancri ſidus ineſtuat
Tum qui larga negantibus
Sulcis ſemina credidit
Eluſus cereris fide
Quernas ꝑgat ad arbores
Nunq̃ purpureum nemus
Lecturus violas petas
Cum ſeuis aquilonibus
Stridens campus inhorruit
Nec queras auida manu
Vernos ſtringere palmites
Vuis ſi libeat frui
Autumno potius ſua
Bachus munera contulit

Nota ꝙ boetius fuit diſtractꝰ multitudĩe affectionũ. ſ. ira merore ⁊ dolore Naz ira trahit hominez ad vindictã: dolor ad deſꝑatiõez. meror ad totiꝰ mẽtis aggrauatiõez. Idõ dicit phia ꝙ ſua perturbatio iã nõ poſſit ſuſtinẽ fortiora remedia: ſed vellit ſibi adhibere lenia. vt ꝑ talia p̃paratꝰ ⁊ diſpoſitꝰ cõſter poſſet ꝑcipe remedia acriora.

Cum phebi radijs graue. Hic incipit ſextũ metrũ huiꝰ p̃mi: qḋ dr̃ metrum gliconicũ ab inuẽtore coriambicũ a pede p̃dominãte. Eſt autẽ coriambꝰ pes cõſtans ex p̃ma ⁊ vltima longa ⁊ duabꝰ medijs breuibꝰ. Unde primꝰ pes huiꝰ metri eſt ſpondeus. ſecũdꝰ coriambꝰ. tertiꝰ pirrichus: q̇ eſt pes cõſtans ex duabꝰ breuibꝰ. ⁊ loco eius aliqñ ponit̃ iambꝰ q̇ ꝯſtat ex prima breui ⁊ vltima lõga. In hoc ḡ metro phia ꝓbat dictũ ſuũ ꝑ exẽpla. Dicit enĩ phia ꝙ Boetio ꝓ nũc nõ cõueniret remedia fortia: ſꝫ alio tꝑe. Probat ḡ ꝙ oĩa reqrãt tꝑus detĩmiatũ. ⁊ ſi fiãt extra ſuũ tꝑs nõ ꝓſꝑant̃. ⁊ h̃ ꝓbat tribꝰ exẽplis. ſc̃do tãgit tꝑa nõ ꝑmiſceri q̃ deꝰ diſtinxit: ibi. Signat tꝑa Primũ exẽplũ eſt de ſemĩe: qḋ ſi ſemiat̃ nõ debito tꝑe nõ ꝓfert fructũ. vt ſi q̇s ſemĩaret ĩ iulio vel in auguſto. Unde dicit ſic in lr̃a. Cũ ꝓ qñ. graue ſydus cãcri: illiꝰ ſigni. ineſtuat. i. inardeſcit. radijs phebi. i. ſolis. Tũ. i. ĩ illo tꝑe. q̇ credidit. i. cõmiſit. larga ſemĩa. i. copioſa ſemĩa. ſulcis. i. cauernis terre. negãtibꝰ ſup. ſpez meſſis. talis eluſus. i. fruſtratꝰ. fide. i. bñficio. cereris. i.

dee frugū.ꝑgat.i.accedat. ad arbores quernas.i.quercuū:ꝛ vescaꝰ fructi
bus eoꝝ. Tūc ponit secundū.exēplū de florib⁹ quos hō frustra querit tem
pore hyemali:cū tp̄us eoꝝ sit in vere. Vn̄ dicit in lr̄a. Tu lecturus.i.colle-
ctur⁹.violas tales flores.nunꝙ̄ petas.i.accedas.purpureū nem⁹.i.flori-
dam siluā.cum.i.qn̄.cāpus stridēs.i.sonās cāp⁹. inhorruit.i.horribiliter
apparuit. se-
uis aquiloni
b⁹.i. crudeli
b⁹ vētis hye
malib⁹. Tūc
ponit tertiuꝫ
exēplū: et est
de vuis q̄ ma
ture sūt ī au-
tūno.ꝛ tō fru
stra q̄ranꝰ tē
pore vernali.
Vn̄ dicꝰ ī lr̄a.

Signat tp̄a ꝓprijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipse coercuit
Misceri patitur vices
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letos non habet exitus.

Si libeat frui vuis nō queras auida.i.cupida manu stringere vernos pal
mites.i.ꝟnales vites.q̄a bach⁹ de⁹ vini:poti⁹ cōtulit sua munera.i.vuas.
autūno.i.tp̄e autūnali. Nota ꝙ sydus cācri dr̄ graue. qꝛ sole existēte in
cancro hoīes grauanꝰ nimio calore:quo tp̄e nō est semiandū. q̄a ad hoc ꝙ
semen cōualescat requiriꝰ hūor q̄ calore solis feruido tp̄e resoluiꝰ ꝛ euapo
rat. Nota s̄m fabulas ꝙ cū pluto rapuerat ꝓserpinā maꝰ ei⁹ ceres que-
rens ip̄am in terris ꝛ nō inueniēs:denegauit homib⁹ bn̄ficiū frugū:ꝛ tūc
hoīes ꝑgebāt ad arbores quercuū ꝛ comedebāt glādes.ꝛ sic loquiꝰ ph̄ia ī
lr̄a. Nota de hoc ꝙ dicit stridēs cāpus.dicit Hug.ꝙ strideo des.vel stri
do dis.est fortiter sonare vel dētes cōcutere vel frendere.

¶ Signat tp̄a ꝓprijs. Hic ondit ph̄ia tp̄a nō ꝑmisceri q̄ de⁹ distinxit:dicēs.
Deus signat.i.ornat tp̄a:aptās ea ꝓprijs officijs.nec ip̄e deus patiꝰ misce
ri vices.i.alternatōes tp̄m:ita ꝙ tp̄us vni officio deputatū cōueniat alteri
q̄s vices tp̄m ip̄e cohercuit.i.distinxit. Et addit.sicut q̄rēs aliq̄ tp̄e non de
bito frustraꝰ ī q̄rēdo:sic illō qō deserit certū ordinē p̄cipiti.i.festina via:il
lud nō hꝫ letos exit⁹.i.ꝓsperū euentū. Sic a simili si ph̄ia relicto debito tem
pore mīstrasset Boetio fortem medicinā:nō fuisset ꝓsperata in medicādo
ip̄m. Nota ꝙ ꝑ debitū ordinē res ꝯꝟuanꝰ in suo esse ꝛ ī sui natura.ꝛ qō
deficit ab ordine:etiā deficit ab esse. Vn̄ Boeti⁹.iiij.hui⁹.ij.ꝓsa. Est enim
qō retinet ordinē seruatqꝫ nāꝫ.qō ꝟo ab hoc deficit esse qō in sui natura si
tum est derelinq̄t. ꝓpter qō debit⁹ ordo in oīb⁹ est obꝟuād⁹. Vn̄ poeta. Est
ordo sūma limes sapiētis in arte. Ergo dicit ph̄ia:qō p̄cipiti via. Nota
omne agens in agendo debet ꝯstituere sibi bonū finem. quia ratōe boni fi
nis agens mereꝰ:ꝛ ratiōe mali finis demereꝰ. Vnde poeta. Non datur ex
templo bona post primordia merces Cōgrua.sed rectus ꝑmia finis habet.
Cum igiꝰ inordinatio impediat bonitatē finis:ideo vitāda est.

Primū igitur pateris. Hec est sexta ꝛ vltima ꝓsa hui⁹ primi:in q̄ phi-
losophia inq̄rit cām radicalē infirmitatis Boecij ex quibusdā inter-

rogatõibus. Et primo phia captat beniuolentiã Boetij. Secũdo ponit ĩ⁹ as interrogntões: ibi. Tum illa. Dicit primo. O Boeci anteq̃ adhibeã tibi remedia: ne ꝓ nũquid pateris. i. admittis me phiam. primũ pauculis rogatõibus. i. interrogatũibus. attingere sup. ꝑ cognitõem. atq̃ temptare. i. rimari. statũ. i. dispositõem tue mẽtis. vt intelligã. i. cognoscã: q̃s sit mod⁹

Prosa sexta primi libri

P Rimũ igitur pateris ne me pauculis rogatõibus statũ tue mentis attingere atq̃ tẽptare. vt qui modus sit tue curationis intelligam. B. Tu vero arbitratu inquam tuo q̄ voles vt rñsurum rogato. P. Tũ illa: hũccine inq̃t mũdũ temerarijs agi fortuitisq̃ casib⁹ putas. An nullũ credis ei ineẽ regimẽ rõnis. B. Atqui inquam nul-

tue curatõis. i. sanatiõis. Vo ꝓ ſ. Ego Boeti⁹ iquã. i. dixi. tu philosophia rogato. i. ĩterrogato. tuo arbitratu. i. ẜm tuã volũtatẽ q̄ voles. vt ꝓ sicut. respõsurum. i. volentem respondere. Nota ꝙ phia more boni medici nõ solũ scrutat᷑ causas doloris ꝑ signa extrinseca sicut medici ꝑ vrinã ⁊ pulsum. q2 hec signa qñq̃ fallũt. ẜ etiã scrutat᷑ cãs doloris Boetij ꝑ rñsionẽ ad q̃stiões. Et p̃mo captat eius beniuolentiã reddẽdo ipm attentũ ꝑ hoc ꝙ dicit pauculis rogatõibus. Nota ꝙ infirmi hñt nãlez impotẽtiã nihil patiẽdi. ꝗ ex facili cõturbant᷑ nõ solũ ꝑ multas interrogatões ẜ ex vna sola. Volẽs ꝗ phia mouere paucas q̃stiões Boetio infirmo: primo captat eius beniuolentiã.

¶ Tum illa. Hic phia facit interrogatões. Secũdo causas toti⁹ infirmitatis ex rñsionib⁹ Boetij recolligit. Tertio ostẽdit ipm curabilem esse: dãdo modũ ꝓcedẽdi circa curatiõem eius. Secũda ibi. Quare plenissime. Tertia ibi. Sz sospitatis actori. Primo phia querit de mũdi gubernatõe. Secũdo de circũstãtijs gubernatõis: ibi. Sed dic mihi. Adhuc diuidit᷑. quia phia querit. Secũdo Boeci⁹ rñdet. Tertio phia et⁹ rñsionẽ approbat. Dicens ꝗ. O Boeci putas hũc mũduz agi. i. regi temerarijs. q̃ ꝓ et: fortuitis casibus. i. euẽtib⁹. An. i. nũquid: tu credis nullũ regimẽ rõnis. i. ꝓuidẽtie diuine inesse ei mũdo. Ego Boeti⁹ inquã. i. dixi. atqui. i. certe. nõ existimauerim. i. putauerim vllo modo: vt tam certa sup. entia. moueãtur. i. regantur. fortuita temeritate. i. improuisa stulticia. Sed scio deum cõditorem. i. creatorẽ. ꝓsidere suo operi. i. sue creatiõi. Nec dies fuerit vnq̃. i. in aliquo tempore: q̃ dies depellat. i. remoueat: me Boetiũ ab hac veritate sententie iam dicte Tunc phia approbans eius responsionẽ: dicens. Philosophia inquit. i. dixit. ita est. Nam tu cecinisti. i. dixisti. etiam illud pauloante. i. in q̃nto metro hui⁹ primi. q̃ pro et. tu deplorasti. i. plãxisti. tm̃. i. solũmõ ipos homines esse exortes. i. carentes vel non participes. diuine cure. i. diuine ꝓuidentie. Nãq̃ ꝓ quia. tu nihil mouebare. i. dubitasti. de ceteris supple

creaturis: q̄n regerent rōne sup. ꝓuidentie dei. aūt ꝑ sed. pape est interiectio admirātis. ego admiror vehemēter ꝙ tu locatus. i. positus. in tāsalubri sentētia. egrotes. i. langues. verū ꝑ sed. nos ꝑscrutemur alius. i. ꝓfundius. ego nescio quid. i. aliq̄d sup. sit illud. qđ ego cōiecto. i. opinor. abesse tibi Boetio.

lo existimauerim mō vt fortuita temeritate tamcerta moueant. Uex operi suo conditorē presidere deū scio. Nec vnq̄ fuerit dies qui me ab hac sentētie veritate depellat. P. Ita est inquit. Nam id etiā pauloante cecinisti. homiesq̄ tm̄ diuine exortes cure esse deplorasti. Nam de ceteris quin ratōe regerent nihil mouebare. Pape aūt vehemēter admiror cur in tamsalubri sententia locatus egrotes. Uex altius ꝑscrutemur nescio quid abesse coniecto. Sz dic mihi quoniā a deo regi mundum non ambigis quibus etiā gubernaculis regat ad

Nota ꝙ infirmitas Boetij partim fuit ex ordinata affectione. inq̄ztū em̄ Boeti' doluit de tempalium rerū amissione: ꝛ parti fuit ex falsa existimatione q̄ntuz ad duo. Estimabat enim malos hoīes eē felices ꝛ potētes. Secūdo estimabat homīes non regi a diuina ꝓuidētia. ergo pħia inq̄rit cām radicalē ꝓpt quā Boeti' incidit ī istas incōmoditates. Et q̄ radix toti' morbi fuit ignorātia diuīe gubernatōis q̄ntum ad hoīes. ideo p̄mo querit de mūdi gubernatiōe. Nota ꝙ Boeti' innuit duas rōnes ꝙ mūdus regat a deo. Primā ibi. Tam certa. q̄ talis est. Ea q̄ sunt certa ꝛ detmīata nō regunt a casu et a fortuna: cū regimen taliū sit incertū. ꝫ entia hui' mūdi sunt certa. q̄ a certis causis ꝓducta. Secundam rōnē innuit ibi. Uerū opi suo. q̄ talis est. Causatū regit a sua cā. ꝫ de' ē cā mūdi: cū ab ipo depēdeat celū et tota nā. ꝫ ꝛc. Nota pħia rōnabilit mirat ꝙ Boeti' credēs mūdū regi a deo: putabat hoīes nō regi ab ipo q̄a posset pħia sic arguere. de' regit mūdū ꝫm te Boetiū. ꝫ hoīes sunt p̄ncipalis ps mūdi sicut pri' dixisti in metro: operis tanti pars non vilis. ergo homines regunt a deo.

¶ Sz dic mihi: q̄m a deo mūdū regi. Hic pħia q̄rit de circūstātijs gubnationis mōi. Scđo q̄ res gubnate diligūt ī suū finē. iō scđo q̄rit de fine rex. Et q̄ gubnatio dei ꝫm rei xitatē etiā ē circa hoīes. iō tertio q̄rit de cognitōe hoīs. Scđa ibi. ꝫ dic mihi. Tertia ibi. ꝫ ħ q̄z. Prīo dicit. Sz o Boeci dic mihi pħie. q̄m nō ambigꝭ. i. dubitas. mōm regi. i. gubnari a dō. etiā nū q̄d aduertꝭ. i. cog̃scis. q̄b' gubnaculis mūd' regat. ego Boet. īquā. i. dixi. vix nosco snīaz. i. ītellectū. tue rogatōis. i. tue intrrogatōis. nedū. i. adhuc n̄ q̄az. i. possū rn̄dē ad īq̄sita. i. ad intrrogata. sup. pħia. īq̄t. i. dixit. n̄ fefellit. i.

decipit.me sup.phiam.abesse.i.deficere. tibi aliquid ꝑ qd velut hiāte.i.pa tente.robore.i.firmitate.valli.i.munitōis.morbꝰ pturbationū irrepserit.i. subintrauerit:in tuū animū.q.d.nūquid em̄ verum fuerit qd p̄dixi tibi ali quid abesse:ꝑ qd abesse siue ꝑ quē defectū dolor intrauit te sicut aptuz ho stiū. Nota ꝙ deus nō regit mundū aliquibus gubernaculis extrinsecis

uertis. B. Uix inquā rogationis tue sen tentiā nosco ne dū ad inquisita rn̄dere que am. P. Nū me inquit fefellit abeē aliquid ꝑ qd velut hiante valli robore in aium tuū pturbatōnū morbꝰ irrepserit. Sz dic mihi meministi ne qs sit rerū finis. quo ve totius nature tendat intētio. B. Audierā inquā. sed memoriā meror hebetauit. P. Atqui scis vnde cuncta ꝓcesserint. B. Noui in quam. deumqꝫ esse rn̄di. P. Et quid fieri

qa sic nō esset ꝑ se sufficientissimꝰ. sed regit ipsuz sua potētia q attribuitur patri: sua sapia q attribuit filio: sua pietate et clemētia q attribuitur spūsctō. et de hoc patebit i secūdo huiꝰ. Nota illd qd aliqs homo vix ītelligit: aliq modo intelligit:licz cū difficultate. Ex hoc ergo ꝙ Boetiꝰ dicit se vix ītelligere interrogatōem phie:innuit se aliquo mō intelligere:tn̄ cū difficultate ꝓpter dolorē opprimentē rōnez. et ideo rn̄dere nō potuit. Nota qn̄ robur valli alicuiꝰ munitiōis hiat ꝓpter aliquā rupturā in eo factā:tūc hostes ingrediunt munitiōem. Sic a sili qn̄ munimen rōis quo animꝰ munit tanqꝫ vallo hiat ꝓpter defectū alicuiꝰ cognitōis:tunc necesserio pturbatiōes affectuum subintrant animū.

¶ Sed dic mihi:memisti ne? Hic phia querit de cognitōe finis rerū:dicēs Dic mihi ne.i.an memisti.i.recordaris.q̄s sit finis rerū sup.oīm.ve ꝓ vel. quo.i.ad quē finē:intentio totiꝰ nature tēdat.i.laboret.ego Boetiꝰ inquā .i.dixi.audieram sup.olim.sed meror.i.perturbatio.hebetauit.i.obscurauit memoriā.i.intellectū. At q ꝓ certo.scis vn̄ cūcta.i. oīa entia.ꝓcesserint.i. p̄ncipiū suū habuerūt. Ego Boetiꝰ inquā.i.dixi noui qꝫ ꝓ et:rn̄di deū esse sup.p̄ncipiū oīm rerū. Et dicit phia. Et qd.i.quō p̄t fieri hoc:vt cognito.i. noto p̄ncipio.s.omniū rerū ignores.i.nescias.qs sit finis rerū sup.oīm.ve rum ꝓ sed.hi mores pturbationū sunt:et ea valentia.i.vigor vel ptās pturbationū est.vt quidē.i.certe.possint mouere hoīem loco.i.a stabilitate ꝑfecte cognitōis.autē ꝓ sed.non possint euellere sup.radicitꝰ.qꝫ ꝓ et.extirpare.i.eradicare sibi totū. Nota phia rōnabiliter querit Boetiū an cognoscat finem omniū rerum.quia finis est causa causarū.et est optimū cuiꝰ gratia alia fiūt.ꝓpter qd ignorato fine:nihil ꝑfecte cognoscitur eorū que sunt ad finem. Nam s̄m exigentiā finis cetera moderātur. Nota quādo principiū et finis coincidūt in vnū sicut in circulo idem est principiuz et finis.

tunc videt̃ mirabile ꝙ tunc ꝓnciplū cognoscit̃ ⁊ finis ignoret̃. Cum ergo deus sit ꝓncipiū ⁊ finis oīm reꝝ: cognito ipō sub rōe ꝓncipij videt̃ etiā cognosci sub rōe finis. Q2 aūt de⁹ sit ꝓncipiū oīm ptz. q̃a ab ipō deriuatū est singulis esse ⁊ viuere: ꝑ celi ⁊ mūdi. Q2 aūt sit finis oīm ptz. q2 gr̃a ei⁹ oīa fiūt ⁊ ad ipm ordinant̃. nam in reb⁹ cōstantib⁹ ex arte ⁊ natura semꝑ vili⁹ est ꝓpter melius. De⁹ autē ē optimū eorum q̄ in natura sūt: ex ꝓhemio Metaphis. Nota lꝫ ꝑturbati aliq̃lem cognitiōeꝫ rerū habeāt: tñ̄ impediūt̃ ne ꝑfecte cognoscāt. Licꝫ ergo Boeti⁹ aliq̃lit̃ cog̃uerit deū esse ꝓncipiū rerū. tñ̄ q2 turbat⁹ fuit ꝑfecte naturā hui⁹ ꝓncipij non cognouit: ⁊ ideo ignorauit ipm esse finē reruꝫ. Nota ꝙ passio est mot⁹ ꝑticule appetitiue sub fantasia boni ⁊ mali ꝺm Eustraciū. ij. Ethic. ⁊ hi sunt mores passionuꝫ ꝙ ꝓn̄t hoīem mouere a stabilitate ꝑfecte cognitōis: ꝫ totaliter ipm nō possunt euellere ab omni cognitōe.

potest vt principio cognito. quis sit rerum finis ignores. Uerum hi perturbationum mores et ea valentia est vt mouere quideꝫ loco hominem possint: euellere autem sibiqꝫ totuꝫ extirpare non possint. Sed hoc quoqꝫ respondeas: velim. hominem ne te esse meministi. B. Quid ni inquam meminerim. P. Quid igitur homo sit poteris ne proferre. B. Hoccine interrogas: an esse me sciaꝫ rationale animal atqꝫ mortale.

¶ Sed hoc quoqꝫ rn̄deas velim. Hic ph̄ia facit aliā interrogatiōem de cognitōe hūane nature: dicens. Sed ego etiā velim: tu rn̄deas. i. rn̄sum des hoc. i. ad hoc. ne ꝑ nūquid. tu memisti. i. scis te esse hoīem. Ego Boeti⁹ inquā. i. dixi. quid. i. ꝓpter q̃d. ni. i. nisi. meminerim. i. sciuerim. Et q̄rit vlterius ph̄ia. Igit̃ ne. i. nūquid. poteris ꝓferre. i. dicere. q̃d sit homo. i. diffinitōem homīs. Rn̄det Boeti⁹. Nūquid ph̄ia tu int̃rogas me hoccine. i. hoc an. i. vtrū. scio me esse rōnale. atqꝫ ꝑ et. mortale aīal. Ego Boeti⁹ scio ⁊ ꝯfiteor. i. fateor. me esse id sup. aīal rōnale et mortale. Et illa sup. ph̄ia dixit. ne ꝑ nūquid. nihil nouisti te esse aliud ꝙ aīal rōnale mortale. Dicit Boetius. nihil sup. ph̄ia inq̃t. i. dixit. iam ego scio aliā causā sup. quā. ignorantiam diuine ꝓuidētie: vel maximā causā. cui morbi tu desisti. i. cessasti. nosse. i. noscere quid sis. Nota licꝫ homo sit mortalis ꝺm corp⁹: nō tñ̄ ꝺm animam intellectiuā: que est dignior pars homīs. Et q̃a Boetius dixit se esse nihil aliud ꝙ aīal rōnale et mortale: ideo non q̄siuit nisi bona mortalia: de quoꝝ bonoꝝ amissiōe doluit: nō curās partē īmortalē. s. aīam rōne cui⁹ debuit appetere bona īmortalia. iō ph̄ia dicit ꝙ Boeti⁹ se nō nouerit. Nota ꝙ causa maxima morbi hoīs est seipm ignorare. q̃a dicit Boeti⁹. ij. hui⁹ ꝓsa. v. ꝙ cōditio hūane nature est cuꝫ se cognoscat ꝙ ceteras res excellat. Cum autē nosse desierit eadē natura infra bestias redigat̃, naꝫ ceteris ani

mantibus sese ignorare naturaliter est. hoīb⁹ ꝟo vitio venit. Et dicit Temisti⁹ sup de aīa. Quid turpi⁹ est aīe cū sit alioꝝ cognoscitiua ꝙ suiipi⁹ est ignara: Anima seip̄am ignorās quō de aliis fida putabit cognoscitiua. q. di. nullo modo.

¶ Quare plenissime. Hic philosophia ex dictis Boecii recolligit omnes causas totius infirmitatis eius: dicens. Quare ꝑ igitur. ego philosophia inueni plenissime: id ē perfectissime. rationem. i. causaz. tue egritudinis. i. infirmitatis. vl' inueni aditū. i. accessū. recōciliande sospitatis. i. recuperande sanitat' tue. qd declarat. Naz ꝑ quia. quoniā tu cōfunderis.

Scio: ⁊ id me esse confiteor. P. et illa. Nihil ne te aliud esse nouisti. B. Nihil. P. Jam scio inquit morbi tui aliam vel maximā causaz. quid ipse sis nosse desisti. Quare plenissime vl' egritudinis tue rōnem vel aditū recōciliāde sospitatis inueni. Nam qm̄ tui obliuiōe ꝯfunderis ⁊ exulē te ⁊ expoliatū ꝓpriis bonis eē doluisti. qm̄ vero q̄s sit rerꝝ finis ignoras. nequā hoies atq; nepharios. potentes felicesq; arbitraris. Qm̄ ꝟo quibus gubernaculis mūdus regat oblit⁹ es. has fortunaꝝ vices estimas sine rectore fluitare magne non ad mor-

funderis. i. confusus es. obliuione. i. ignorantia tuiip̄ius. tu doluisti te esse exulem. q; pro et. expoliatū. i. priuatum. propriis bonis. i. diuitiis. quoniam pro quia. tu ignoras. i. nescis: quis sit finis rerum omniū. tu arbitraris. i. putas. nequam. i. malos. atq; pro et. nepharios. i. iniquos homines esse potentes. q; pro et. felices. Quoniam pro quia. tu oblitus es quibus gubernaculis. i. regiminibus: ip̄e mundus regatur. tu estimas. i. opinaris has vices. i. istas alternationes. fortunarum. i. rerum fortuitarum. fluitare. i. diuagare sine rectore. iste sunt magne cause non modo. i. nō solum ad morbum. verum ꝑ sed. sunt ad interitum. i. ad mortem vel ad perditionem anime. Nota homo seipsuz ignorans extra limites recte rationis positus est. et talis dicitur esse exul: vt prius visum est. Nota homo seipsuz ignorans tm̄ se estimādo mortalem dolet de amissione bonoꝝ mortaliū. ergo dicit philosophia. Quia tui obliuione confunderis: exulem te et expoliatum propriis bonis doluisti. Nota ex assecutione vel perditione vltimi finis homo dicitur potens vel impotens: ex quarto huius. Quia ergo Boetius ignorauit vltimuz finem rerum: ideo putabat malos esse potentes. Nota Boetius ignorauit quibus gubernaculis mundus regeret: ideo ignorauit ꝙ deus sua bonitate omnia disponeret, ergo putabat vices fortunarum esse sine rectore.

bum modo: verũ ad interitũ quoq͡z cause. Sed sospitatis autori grates. q te nondũ totũ natura destituit. Habem⁹ maxim tue fomitẽ salutis verã de mũdi gubernatõne sniam. q eã nõ casuum temeritati s divine rõni subditã credis. Nihil igit ptimescas iã tibi ex hac minima scintillula vitalis calor illuxerit. Sed qm̃ firmiorib⁹ remedijs nondũ tp̃us est. vti ꝛ eã mentiũ ꝯstat eẽ naturã. vt quotiẽs abiecerint mentes veras. falsis opinionibus induant. ex quib⁹ orta pturbationũ caligo. verũ illũ ꝯfundit intuitũ. hanc paulisp lenib⁹ mediocribusq͡z fomẽtis attenuare temtabo. vt dimotis fallatium affectionũ tenebris splendorem vere lucis possis agnoscere.

¶ Sed sospitatis autori grates. Hic phia ostendit Boetiũ esse curabilem: dando modũ pcedendi circa curatõem eius: dicens. Tu des grates autori sospitatis. i. sanitatis. q nondũ. i. non adhuc natura. i. vigor naturalis. destituit. i. deseruit. te totũ. i. totaliter. nos phia habem⁹ maximũ fomitem. i. radicẽ. tue salutis. i. sanitatis. s. verã sententiã. i. intellectũ. de mũdi gubernatiõe. q tu credis eã sup. gubernatõem. nõ esse subditã. i. sb lectam. temeritati casuũ sup. fortuitorũ: s divine ratiõi. Igit nihil ptimescas: iã tibi Boet. ex hac minima scintillula. i. pua veritate illuxerit vitalis calor. i. ardor mere veritatis animã vivificãs. Tũc dat modũ pcedendi circa curationẽ eius: dicens Sz qm̃ p q̃a q̃a nõduz. i. nõ adhuc. est tẽpus firmiorib⁹ remedijs vti. ꝛ cõstat. i. manifestum est: eam esse naturã mentiũ vt quotiẽs abiecerint veras opiniões. induant. i. inuoluãtur falsis opiniõibus. ex quibus falsis opinionibus caligo. i. obscuritas. pturbationũ. i. passionũ. orta. i. creata. cõfundit illũ verũ intuitũ. i. cognitõem mentis. ego sup. phia. temptabo attenuare. i. removere. paulisper. i. modicũ. hanc caliginẽ lenib⁹. i. facilibus. q p et. mediocribus fomentis. i. medicinis. vt dimotis. i. remotis. tenebris fallatiũ affectionũ. i. falsarũ opinionũ vel passionũ. possis agnoscere. i. intelligere. splẽdorem. i. claritatez. vere lucis. i. lucide claritatis. Nota sicut in morbo corporali vigente pncipali mẽbro: puta corde pt p medicinas introduci sanitas alijs mẽbris: s naturali calore destituẽte ipm cor frustrat spes sanitatis. Sic in morbo spũali manente in Boetio cognitõe illius principij q deus gubernet mundũ pt pcurari salus q̃tum ad errorez in alijs. Ergo dicit phia quasi cõgratulãdo Boetio: debes reddere grates autori sospitatis.
Nota quãdo intellectus abijcit verã opinionẽ statim afficit falsa opi

nione: q2 intellectus nō abijcit verā opinionem nisi ꝓpter aliquam ꝑsuasionem ꝑ ɔ̄riū. nihil aūt ɔtrariat̄ vero nisi falsum. ideo intellectus nō potest abijcere verū nisi accipiendo falsū. Nota tenebre affectionū īpediūt rectū iudiciū: q2 tristicia stupefacit et corrūpit naturā. ex ethicis. ꝫ amor ⁊ odiuz ꝑuertunt iudiciū ſm Ptholomeū in centilogio. ⁊ ire ⁊ cōcupiē venereorū maxime trās mutant corpus. ⁊ q̇busdaz insanias faciunt. vij. ethicorū ⁊ impedit ira animū ne possit discernere verū: ſm Catonem.

Metrum septimum primi libri

Nubibus atris Condita nullum
Fundere possunt Sidera lumen
Si mare voluens Turbidus auster
Misceat estum Vitrea dudum
Parq3 serenis Unda diebus
Mox resoluto Sordida sceno
Uisibus obstat Quiq3 vagatur
Montibus altis Defluens amnis
Sepe resistit Rupe soluti obice saxi

Ubib9 atris. Condita nullū. Hic īcipit septimū ⁊ vltimū metruz huius ꝑmi qd̄ vocat̄ metrū adonicū ab inuentore. dimetrū a nūero peduz dactilicū a pede ꝑdominante. in q̇ metro phia ꝓbat ꝑ exēpla qd̄ dixit. dixit eñ phia. q̄ caligo ꝑturbationū impedit intuitū veritatis. hoc primo ꝓbat phia tribus exemplis. secundo hortat̄ nos ad fugam ꝑturbationum. ibi. Tu q̄3 si vis. prima in tres ſm tria exēpla que patebūt. dicit primo. Sydera ɔdita. i. abscondita atris nubibus. i. obscuris nubibus. nullū lumē pn̄t fundere ad illuminadū terrā. Tūc ponit scd̄m exemplū. Si turbid9 auster. i. obscurus ventus. voluens. i. mouens mare. misceat. i. ɔmisceat cum sceno qd̄ est in fundo. estū. i. maris feruorē. tūc vnda maris dudū. i. ꝑus. vitrea. i. transparēs ad modū vitri. par. i. sil'is serenis. i. claris dieb9. mox. i. statim sup. illa aq̄ facta sordida ꝑ flatū venti resoluto sceno. i. eleuato luto obstat. i. resistit. visibus. i. oculis nō potētib9 penetrare vndā maris. Tūc ponit terciū exēplū. Amnis. i. fluui9 q̇ de altis mōtib9 vagat̄. i. discurrit. ille sepe resistit. i. reflectit̄. obice. i. obiectione. soluti saxi. i. rupti lapidis. rupe. i. de monte. Nota sil'itudo quā phia ꝑtendit est ista. Sicut sydera cōsueta nobis lucere ⁊ terrā illuminare. cessant h̄ facere ꝓpter interpositiōem nubiū obscurarū. sic intellectus ⁊ rō q̄ lucēt ⁊ illumināt hoīem in cognitione veritatis impediunt̄ caligine ꝑturbationū. Nota q̄ sil'itudo scd̄i exēpli in h̄ ɔsistit. Sicut aqua maris manēte clara ad modū vitri. visus pōt eā penetrare ⁊ videre q̄ sunt sub aq̄. ꝫ si turbat̄ illa ꝑ ventum tūc obstat visui. sic anim9 hoīs q̇etus nō īpedit iudiciū rōis. ꝫ si moueat̄ ⁊ turbat̄ affectiōe tꝑaliū. statim obsistit rōni impedtēs ei9 iudiciuz. Nota q̄ sil'itudo tercij exēpli talis ē. sic ē aqua currēs de altis montibus libere recto tramite ꝓcedit. ⁊ ꝑ obstaculū lapidis q̄ resoluit̄ de monte impedit̄ ne recte ꝓcedat. sic

ratio libera nõ impedita recte iudicat. si aũt rõ afficit motibus affectuũ impedit in iudicio ꝛ veritatis cognitõe. Nota ꝙ rupes est moles lapidea siue mons lapideus. sed saxum ē ps resoluta a rupe. i. a monte.

Tu q̃ꝫ si vis lumie claro cernere verꝫ
Tramite recto Carpere callem
Gaudia pelle Pelle timorē
Spemq̃ꝫ fugato Nec doloꝛ assit
Nubila mens est Vinctaq̃ꝫ frenis
Hec vbi regnant

¶ Tu quoqꝫ si vis. Hic phia hoꝛtat ad fugã ꝑturbationũ siue affectionuꝫ aĩ di. Si tu vis cernere. i. videre vel iudicare verũ. i. veritatē. claro lumine i. vera cognitione. ꝛ si vis etiã carpe. i. attigere. callem. i. viã veritatis. recto tramite. i. ꝓcessu ratõis. tunc tu pelle. i. r̃pelle gaudia. s. q̃ sũt d̃ bonis pñtibus. ꝛ pelle. i. remoue a te. timoꝛē supp. de futuro malo. ꝙ ꝑ et. tu fugato spem sup. que est de bona foꝛtuna. nec etiã assit doloꝛ sup. q̃ ē de pñti amissione bonoꝝ. sup. q̄ mēs est nubila. i. obscura vl' apta. ꝙ ꝑ ꝛ. ē vincta. i. ligata frenis. i. ligamĩb⁹. vbi. i. in q̃ mēte. h̃ sup. ꝑdicta regnãt. i. dñant. s. gaudiũ de pñtib⁹ bois. timoꝛ de futuro malo. spes de futuro bono. doloꝛ de pñti malo. Nota sic ꝑus tactũ ē. affectõ ē mot⁹ ꝑticle sensitiue sb fantasia boni vl' mali. aĩm afficiēs ꝛ rectũ iudiciũ rõis ĩped. ēs. Et sũt q̃tuoꝛ affectões tales ꝑncipales ad q̃s oēs alie reducunt. s. gaudiũ. spes. timoꝛ ꝛ doloꝛ: q̃rũ sufficiētia sic accipit. Ois passio vl' ē respcũ boni vel mali. si respcũ boni h̃ dupl'r. vel respectu boni pñtis: sic ē gaudiũ qd̃ est de pñti bono. vel ē de respectu boni absentis. sic est spes q̃ est de futuro bono. Si aũt passio ē respectu mali: hoc dupl'r. vel respectu mali pñtis sic est doloꝛ q̃ est de pñti malo. Si ē respcũ mali abñtis sic ē timoꝛ q̃ ē de futuro malo. Nota ꝙ iste passiones nõ sunt pellēde vt nõ sint in aĩo hoĩs. qꝛ vix ĩuenit hõ sine ipis. ꝫ sic sunt pellēde vt nõ dñent in hoĩe. vñ sedare hmõi passiões vt nõ dñent est hoĩs virtuosi. qꝛ ꝟtus ꝯsistit in moderatiõe passionũ. Si aũt regnãt ꝛ dominant in hoĩe. tũc ĩpediũt iudiciũ rõnis. ꝑpter qd̃ dixit Eustrati⁹ sup li. ethicoꝝ. opoꝛtet reluctari ꝯ passiões sensitiuas q̃ si ꝑualuerint impediunt vires aĩe. Nota iste passiões. ꝛ affectiões si oꝛdinant ad terrena. sic sunt nociue. attñ pñt eē meritoꝛie ꝛ virtuse si fuerint ad debitas fines oꝛdinate. Vñ Richardus in li. xij. patriarchaꝝ dic. Oꝛdinatũ ꝛ verũ gaudiũ tũc habemus qñ de veris ꝛ eternis bonis gaudem⁹. Etiã timoꝛ ē virtuosus si fuerit ad deũ oꝛdinatus. qꝛ scriptũ est. Iniciũ sapĩe timoꝛ dñi. Et idez Rich. dic. Pzĩa ꝟtutũ ꝑles sine q̃ ceteras hřē nõ põt: ē timoꝛ dei. Itē spes vt dic idē Rich. efficit oꝛdinata si de indulgētia venie generat. vñ dic vere ꝛ absq̃ dubio. q̃to quis frequēti⁹: q̃toq̃ꝫ vehemēti⁹ de suo reatu int̃no doloꝛe afficit. tanto certioꝛ tantoq̃ꝫ securioꝛ ꝑ speꝫ de indulgētie venie efficit. Similit doloꝛ est virtuosus qñ fit ad deplangendũ culpã. vñ Rich. Quanto q̃s vehemēti⁹ metuit penã quã meruit: tãto acerbi⁹ plãgit culpã quã fecit.

Explicit liber primus.

Ost hec paulisper obticuit. Hic est secūdus liber Boetij de ꝯsolatiōe phie q̄ ꝯtinuat̄ ad li. ꝓcedentē in hūc modū. Postq̄ꝫ phia in primo li. inuestigauit cās radicales infirmitatis Boet̄. in hͦ scḋo ꝓcedit ad eius curationē. primo adhibēdo sibi remedia leuia. secundo remedia validiora in libris ꝯsequentibus. Hūc em̄ modū medicandi phia ꝓmisit Boetio. ⁊ diuidit̄ iste liber in. xvi. ptes. qꝛ s͛. viij prose et octo metra huius secūdi. q̄ partes patebūt. quid aūt i q̄libet pte agatur sil'r videbit̄.

Incipit prosa prima scḋi libri

p Ost hͤ paulisꝑ obticuit. atq̄ꝫ vbi attētōnē meaꝫ modesta taciturnitate collegit. sic exorsa est. P. Si penitus egritudinis tue cās habitūq̄ꝫ cognoui. fortūe prioris affectu desiderioq̄ꝫ tabescis. ea tm̄ animi tui statuꝫ sicuti tibi fingis mutata ꝑ

Prima ꝓsa diuidit̄. primo oñdit Boe. q̄d phia egerit post ꝓdicta ⁊ resumit vnam causam doloris Boetij. scḋo phia ponit quendā effectū fortune. tercio excusat se de quodam. quarto tangit opportunitatem medendi Boetiū. quinto procedit ad leuia medicamenta eius. secunda ibi. Intelligo. tercia ibi. Sꝫ vt arbitror. quarta ibi. Sed tempus est. quinta ibi. Quid est igit̄ o homo. Primo dicit. Post hec que dicta sunt philosophia obticuit. i. tacuit paulisper. id est modicum. atq̄ꝫ ꝓ et. vbi. id est postq̄ꝫ. collegit. i. intellexit. meam attentionem. id est diligentiam. modesta taciturnitate. i. temperato silentio. exorsa est. id est incepit loqui. sic. id est taliter. si ꝓ quia. ego cognoui causas. i. rationes radicales. q̄ꝫ ꝓ et. habitum. i. dispositionem. tue egritudinis. i. infirmitatis. tu Boeci tabescis. id est tristaris. affectu. q̄ꝫ pro et. desiderio prioris fortune que fuit tibi ꝓspera. ea fortuna mutata. id est variata. apud te. ꝑuertit. i. mutauit. statum. id est dispositionem. tui animi. id est tue mentis sicuti tu tibi fingis. Notandum ꝙ philosophia post predicta obticuit. vt Boe. magis aīo deliberato verba phie colligere posset ⁊ sibi rn̄dere. qꝛ s͛m Senec. in ꝓuerbijs. Deliberare vtilia mora tutissima est. Deliberandū est diu q̄cq̄d faciēdū ē. semel discute q̄d audias: ꝓba q̄d credas. Et iō phia obticuit tāq̄ꝫ lassata ex q̄ōibꝰ ꝓus motis. Vn̄ Señ. in li. de ꝟtu. carḋ. Nō sꝑ in actu sis ꝟ int̄dū aīo tuo req̄em dato ⁊ req̄es illa plena sit sapīa. Nota de hoc q̄ḋ dicit modesta taciturnitate. duplex ē taciturnitas. quedā moderata. alia suꝑflua. Moderata taciturnitas est qn̄ tacetur qn̄ tacendū est. de qua loquit̄ Seneca in ꝓuer. dicēs. Tene sꝑ vocis et silētij tꝑamētū. tn̄ in hͦ libētiꝰ īcūbe vt libētiꝰ audias q̄ꝫ loq̄ris. q̄ em̄ nescit tacere nescit loq̄. Suꝑflua taciturnitas ē qn̄ tacet̄ cū loquendū est. de qua dicit poeta. Nam nimium tacuisse nocet. Nota ꝙ Boetius in statu miserie non erat magnanimus. qꝛ habuit aīm ꝑuersum fortuna. Magnanimꝰ enim est. qui contra difformes insultus fortune vnanimi mentis ꝯstantia militat: s͛m Albertū suꝑ primo li. ethicoꝝ. Et Seneca. i. epistola ad Lucil

lum dicit. Primū argumētū composite mentis existimo posse ꝯsistere ⁊ se-
cū morari. Nota ꝙ phia dicit fortunam eē mutatā circa boetiū sicut ipe
fingit. hoc dicit ꝓ tanto. qꝛ ꝯm rei veritatē fortuna nō erat circa ipm muta
ta: sicut philosophia infra probabit.
¶ Intelligo multiformes. Hic phia ponit quendā effectū fortune di. Ego

uertit. Intelligo mltiformes illius ꝓdigij
fucos. ⁊ eousq cuꝫ his quos eludere niti-
tur blandissimaꝫ familiaritatē exercet. Dū
intolerabili dolore cōfundat eos quos in-
spata reliquerit. Cui⁹ si naturā. mores ac
meritum reminiscare. nec habuisse te in ea
pulcruꝫ aliq̄d. nec amisisse cognosces. Sꝫ
vt arbitror haud multū tibi hec in memo-
riam reuocare laborauerim. Solebas em̄
pn̄tem q̄ꝫ blandientē virilib⁹ incessere ver-
bis. eāq̄ ꝺ nr̄o aditu ꝓlatis isectabare sen.

itelligo. i. cognosco. multiformes. fucos. i. deceptiones. illius ꝓdigij. i. fortune. ⁊ eousq. i. tādiu. s. ipa fortuna: exercet blandissimā familiaritatē cum his q̄s nitit. i. laborat. eludere. i. ꝺcipere. dū. i. donec. ꝯfundat. i. ꝯtrahat. itolerabili dolore eos quos fortuna inspata. i. sine spe reliquerit. i. dimiserit. cui⁹. s. fortune. si tu Boeci remiscare. i. recorderis. naturā mores. ac ꝓ etiā. merituꝫ. i. dignitatē. nec etiā cognosces te Boetiū in ea fortūa habuisse aliq̄d pulcrū nec amisisse. ⁊ ꝑ ꝯn̄s de amissione eius nihil est dolendū. Nota ꝙ ꝓdigiū est miraculū p̄ter solitū cursum nature ꝓueniēs. ⁊ dī ꝓdigiū q̄si porro ꝓducēs hoīes in admirationē. Uel ꝯm Hug. ꝓdigiū ē mōstrū ad vastādū patū dictū a ꝓdigo gis. qḋ est vasto stas. Fortuna aūt pōt dici ꝓdigiū primo qꝛ ducit hoīes in admirationē. eo ꝙ bonis mala. ⁊ malis bona tribuit. Uel dī ꝓdigiū secundo modo. qꝛ vastat animū hoīs. ꝓspera em̄ fortuna vastat aīm hoīs ꝑ nimiam sollicitudinē. aduersa ꝑ nimiā desolationem.

Nota fucus in vna significatiōe dī color suppositus naturali colori. et ponit ꝓ deceptione. qꝛ talis color decipit visum cū facit mulierē deformē apparere pulcrā. Nota fortuna sua familiaritate decipit hoīem ⁊ ꝯfundit. qꝛ dicit Sen̄. in li. de ꝯsolatiōe filij elye. Neminē aduersa fortuna ꝯminuit nisi quē fecunda decepit. Et dicit in ꝓuerbijs. Fortuna quē nimiū fouet hūc stultū facit. Fortuna nulli semel obesse ꝯtenta est. Fortuna vitrea est. dum splendet frangit. Et Seneca. iiij. epl'a dicit. Neminem eo fortūa ꝓuexit vt nō tm̄ illi minaret q̄tū ꝓmiserat. noli hui⁹ tranq̄llitati ꝯfidere. memēto ꝙ mare euertit ⁊ eodē die vbi luserūt nauigia absorbent.

¶ Sed vt arbitror haud. Hic phia excusat se de quodā di. Sꝫ vt ego phia arbitror. i. opinor. haud multū. i. nō multū. laborauerim reuocare. i. reducere. tibi h̄ sup. p̄dicta de moribus fortune i memoriā. em̄ ꝓ qꝛ. tu solebas

.i.consuetus fuisti.presentem.i.astantem fortunam.quoq̧.i.etiā.blandiē tem incessere.i.arguere.virilib⁹.i.asperis verbis.q̧ ꝑ et insectabai e ꝑseq̄ baris.eam fortunā.de nr̄o aditu.i.nostra informatione.ꝓlatis.i.ꝓnuncia tis sententijs.verū ꝑ sed.oīs subita.i.festina mutatio.nō ꝯtingit.i.aduenit.sine quodā ꝯflictu.i.turbatione aīoꝝ.sic.i.taliter factū est.s.de te.vt tu

tentijs. Uex omnis subdita mutatio rerū non sine quodam quasi ꝯflictu ꝯtingit aīorum. Sic factū ē vt tu q̄ꝫ paulisp a tua tranquillitate discesseris Sꝫ tp̄s est haurire te aliquid ac degustare molle. atq̧ iocūdū qđ ad interiora transmissum validioribus haustib⁹ viaꝫ fecerit. Assit igitur rethorice suadela dulcedinis. que tūc tm̄ calle recto ꝓcedit cū nostra instituta nō deserit Cūq̧ hac musica laris nostri vernacula nunc leniores: nunc grauiores modos succinat.

tu discesseris paulisp. id ē modicū a tua trāqllitate.i. a tua mentis qete. Nota φ sapientis et magnanimi est ꝯ fortunā ꝯstant militare ⁊ nō pusillo aīo succumbere. Unde Seneca.in libro d̄ clementia dicit. O magn̄s viros q̄ maligne fortune succumbere nesciunt.⁊ aduersas res sue virtutes expimenta faciūt.nā ꝫm aristo.i.ethi. Sapiēs scit bene ferre fortunā.qꝛ hꝫ se sine vitupio. sic̄ tetragonū. Corpus eñ tetragonū q̄cunq̧ ꝓijcit̄ firmiter stat.sicut anim⁹ sapiētis ꝯstans ꝑmanet quacunq̧ fortuna īminente. Nota φ quies animi fit ꝑ sedationem passionum que causatur ex ordinatione rationis. cum deliberatione.sed subite mutationes ꝓ̄ueniunt deliberationem rationis. ideo mutant ⁊ turbant animū: ꝓpter quod dicit philosophia. Oīs subita mutatio rerū nō ꝯtingit sine ꝯflictu animorum.

¶ Sed tp̄s est haurire. Hic phia tangit oportunitatē medēdi ipm Boetiū di. Sꝫ tp̄s ē.i.īstat te boetiū haurire.i.recipe ac ꝑ etiā.d̄gustare aliq̄d molle.i.facile.atq̧ ꝑ et.iocūdū.i.delectabile.qđ sup.leue vel delectabile. trāsmissum ad interiora.s.tui animi.fecerit viam validioribus haustibus.id ē fortioribus remedijs.igit̄ ꝑ g̊.suadela.i.ꝑsuasio.rethorice dulcedinis.i. rethorice ornatus.assit.i.presens sit.q̄ rethorica ꝓcedit tm̄.i. solūmō tunc recto calle.i.recta via.cū nō deserit.i.derelinq̄t.nr̄a instituta.i.documēta. Cūq̧ hac.s.rethorica musica.i.ars metrica.u̾nacula.i.famula.nr̄i laris.i. nr̄e domus.s.assit ⁊ succinat.i.decantet.nūc.i.aliq̄n.leuiores modos.i.faciliores u̾sus.et nunc.i.aliq̄n grauiores.i.difficiliores. Nota φ phia inuitat duas scientias ad curationē Boetij.s.rethoricā ⁊ musicā. Rethoricā inuitat ratione ꝓse in qua vtit̄ rationibus ꝑsuasiuis rethoricis coloribus adornatis. Musicā īuitat ꝓpter metrū.nā sicut in musica vtimur arsi ⁊ thesi.i.ꝯcordi eleuatiōe ⁊ deꝑssione vocis, sic similiter in metro vtimur eleua

notte. quando ꝓducte syllabe eleuant͛. ⁊ vtimur depressione qñ breues syllabe deprimũt͛ quadã ꝯcordia ꝓporcionali. Nota dicit Tullius in ꝓhemio rhetorice sue ꝙ eloquentia sine sapiã plerũq̃ obesse potest. nũq̃ autez ꝓdesse. Cũ igit͛ rhetorica sit sciã eloquendi ornate. ipa nõ ꝓdest sine sapiã ideo dicit phĩa ꝙ rhetorica tũc ꝓcedit recto calle qñ nõ deserit nostra insti

Quid est igitur o homo quod te in mesticiam luctumq̃ deiecit. Nouũ credo aliquid inusitatumq̃ vidisti. Tu si fortunaz putas erga te esse mutatam: erras. Hi semꝑ eius mores sunt: ista natura. Seruauit circa te ꝓpriam potius in ipsa sui mutabilitate cõstantiam. Talis erat cum blandiebatur cũ tibi false illecebris felicitatis alluder͛t. deꝓhendisti ceci numis ambiguos vult⁹: q̃ se se adhuc velat alijs tota tibi ꝑrsus inotuit

tuta q̃ sũt isti tuta ⁊ doctrĩ ta sapientie. ¶ Quid est igit͛ o homo Hic phĩa adhibet boetio leuia medicamenta. Ubi nota ꝙ leuia medicamenta siue remedia dicuntur ratiões sumpte ſm cõem vsuz hoĩm ꝑsuadẽtes nõ esse dolendũ de aduersitate fortune. Remedia aũt validiora sunt rões que sunt ꝯtra cõmunem opinionem hoĩm. ostendentes quid sit summũ bonũ: ⁊ in quo consistat: et quomodo ad ipsum ꝑueniat͛. ⁊ ꝙ mali sunt impotentes ⁊ boni potentes ⁊ silĩa. Primo ergo oñdit phĩa non esse dolendum de fortuna: quia seruat ꝓpriam naturam circa ipm. et h̃ ostendit quinq̃ rõnibus ꝑsuasiuis. Secundam ponit ibi. Si probas. Terciam ibi. An vo. Quartam ibi. ꝙ si nec. Quintã ibi. Postremo equo ⁊c̃. Prima rõ talis est. Null⁹ in mesticiã ⁊ luctũ deijcit͛ nisi ꝓpter aliq̃d nouũ vel inusitatũ ꝯtingens circa ipm. sed mutatio fortune nõ est aliquid nouũ vel inusitatũ. g̃ eius mutatio nullum dz deijcere in dolorẽ. Dicit g̃ in lr̃a. Igit͛ o homo. i. tu Boeci q̃d ẽ illud qꝺ deiecit. i. ꝓstrauit te in mesticiam. q̃ ꝑ et luctum. ego philosophia credo ꝙ tu Boeci vidisti aliquid nouum. q̃ ꝑ et inusitatum. i. inconsuetum sup. cõtingere circa te. tu Boeci putas. i. estimas. ipsam fortunam esse mutatam. i. ꝑuersam a sua natura. erga. i. circa te. erras. i. false estimas. qꝛ hi semper sunt eius mores. ista est natura eius. ꝙ nunc sit aduersa nũc ꝓspera ipã fortuna seruauit circa te potius ꝓpriam ꝯstantiam in ipsa sui mutabilitate. qꝛ mutatio fortune est sua ꝯstantia. talis eñ erat. s. mutabilis. cũ tibi blandiebat͛. i. adulabat͛. cum tibi alluderet illecebris. i. delectationibus. false felicitatis. i. prosperitatis. tu deprehendisti. i. cognosti. ambiguos vultus. i. dubias facies. ceci numinis. i. cece dee fortune. que scilicz fortuna. adhuc velat. i. occultat. sese. i. seipsam. alijs supple hominibus. tamen applaudẽdo eis ꝓsperitate ipsa tibi tota innotuit. id est manifesta est. prorsus. id ẽ omnino. s. ꝓsperitate et aduersitate. Nota ꝙ illecebra bre. est delectatõ

carnalis illicita hominem alliciens. licet inueniatur pro quacunq3 alia delectatione. Nota sicut bestia vel auicula vel piscis delectationis spe decipit. sic homo delectatione ꝓsperitatis fortune fallaciter irretit. Vn̄ Seneca. viij. ep̄la. Clamo vitate quecunq3 casus tribuit ad omne fortuitū bonum suspitiosi pauidiq3 subsistite. Nam fera et piscis spe aliqua oblectante decipitur.

Si probas vtere moribus ne queraris Si ꝑfidiam ꝑhorrescis: sperne atq3 abijce perniciosa ludentem. Nam que nunc meroris tibi causa tanti est: hec eadē trāq̄llitatis esse debuisset. Reliquit enim te quā nō relicturā nemo vnq3 poterit eē securus

Nota delectationes fortune sunt false. nā ꝑm bea. Augus. Prospa huius mūdi ꝓsperitatē habent veram. iocunditatē falsā3. certū dolorem. incertam voluptatem.

Nota ph̄ia appellat fortunam cecum numen. Huguitio dicit q̄ numen est virtus dei vel ipse deus vel dei potestas siue maiestas. Hic aūt accipit ꝑ dea. q2 antiqui fortunā colebant pro dea. Nota q̄ fortunam dicit esse cecam: dicit Tulli9 in li. de amicicia. fortuna vt medicus ignarus multos excecauerit. nō q̄ ipsa ceca sit sed eos cecos plerunq3 efficit quos complexa est. Nota q̄ fortuna antiquitus depingebat duplici fronte. calua ⁊ capillata. ꝑ caluā designando aduersitatē. ꝑ capillata ꝓsperitatem. ꝙ dic̄ ph̄ia. depꝛhēdisti ambiguos vult9 fortune ¶ Si ꝓbas vtere moribus. Hic ponit scd̄am rationem que talis est. de illius amissione nō est dolendum quod est ꝑnitiosū. ⁊ q̄ habito hō nūq3 ē securus. fortuna est hm̄oi vt tangit ī lr̄a. ꝙ ⁊c̄. Dicit ꝙ. Si ꝓbas. i. approbas fortunam. vtere moribus eius. ne queraris. i. ꝯqueraris. si ꝑhorrescis. i. ꝑtimescis. ꝑfidiam eius sperne atq3 abijce fortunā ludentē. i. ludendo inferentem. tibi ꝑniciosa. i. damnosa. Nam fortuna que nūc est tibi cā tāti meroris ꝑ sui absentiā. hec debuit esse tibi cā tranquillitatis. i. securitatis per sui presentiam sed nō fuit. eñ ꝓ q2. fortuna reliquit te. quā nō relicturā nemo vnq3 poterit esse securus. Nota circa h̄ qd̄ dicit ꝑniciosa ludentē dicit Seneca. Ludit fortuna cū suis moribus. et que dedit aufert. ⁊ que abstulit reddit. nec vnq3 tutius est illam expiri q̄3 cū locum iniurie nō habet.

Nota q̄ securitas maxime hominem delectat propter quod est appetenda. Unde Senec. vi. ep̄la Nec me res vlla delectabit licet sit eximia et salutaris q̄3 q̄ mihi vni secur9 sum. Nota q̄ ꝓspitas fortune nō reddit hoīem securū. q2 dic̄ Sen̄. Munera fortune amica putatis insidie sūt. q̄sq3 v̄rm tutā vitā agere volet. q̄3plurimū ꝑt fortūe bn̄ficia deuitet. ī q̄b9 miserrimi fallunt. Habere putam9 honores in precipitia cursus iste deducit. Nota Seneca in de remedijs fortuitoꝝ. Exonerauit te fortuna si intelligis ⁊ tutiore loco posuit damnum putas remedium est clamas q̄ opibus expoliatus es tuo vicio ista tibi iactura tam grauis est non tam moleste ferres si tanq3 ꝑditurus habuisses,

¶ An vo tu preciosam estimas. Hic phia ponit terciā rōnē que talis ē. istd nō est putandū preciosum ⁊ carū quod nō est mansurū ⁊ suo recessu est afflicturū. sed fortuna est hmōi. ergo nō est reputanda preciosa ⁊ cara. ⁊ ꝑ consequens nō dolendū de eius amissione. nec gaudendū de eius possessiōe. vñ dicit in lr̄a. vo ꝓ sed. an tu estimas felicitatē abituram. i. recessuraʒ. suple. esse preciosā. ⁊ fortuna p̄sens est cara tibi nec est fida manendi ⁊ cū discesserit est allatura i. adductura merorem. q. d. nō debʒ estimari preciosa. Nota ꝙ appellat fortunā felicitatē. qr ſm Aristo. fortuna vel ēst felicitas vel ē ꝓxima felicitati. Unde in li. de bono fortu. dicit Aristo. ꝙ nō ꝯtingit eē felicem sine rebꝰ exterioribus quarū fortuna est dn̄a ⁊ hoc est intelligendū de felicitate pollitica ⁊ nō speculatiua q̄ ꝯsistit in actu sapīe. Nota fortuna discedēs inducit merorem. qr dicit Seneca in li. de tranq̄llitate aī. Letiores reliquit quos fortuna nunq̄ respexit q̄ q̄s deseruit. Et Boetiꝰ postea dicet ꝙ infelicissimū genus infortunij est felicem fuisse.

An vo tu preciosam estimas obituraʒ felicitatem: et cara tibi est fortuna presens nec manendi fida: ⁊ cū discesserit allatura merorem. Qr si nec arbitrio retineri potest: ⁊ calamitosos fugiens facit. Quid est aliud fugax quā future quoddā calamitatis indicium. Neq̄ eñ qd ante oculos sitū est: suffecerit intueri. Uerū exitus prudentia metit: eademq̄ in alterrutro mutabilitas: nec formidandas fortune minas: nec exoptandas facit esse blandicias.

¶ Qr si nec ex arbitrio retineri. Hic ponit quartam rōnē q̄ talis est. Illud qd est iudiciū future miserie nec est carū nec preciosū nec ꝑ ꝯn̄s de ipso dolendū. fortuna est hmōi sicut tangit in lr̄a. Unde dicit ꝙ fortuna si nec pōt retineri. i. haberi ex arbitrio. i. ſm voluntatē. ⁊ ipsa fugiens. i. recedens facit calamitosos. i. miseros. quid aliud est. sup. fortuna fugax q̄ quoddā indicium. i. signū future calamitatis. i. miserie. eñ ꝓ qr. neq̄ sufficit intueri. i. inspicere. illud qd situm est. i. positū ante oculos. i. qd ē pn̄s. verū ꝓ sed. prudentia. i. homo prudens. metit. i. mensurat. exitus. i. fines rer. q̄ ꝓ et. eadē mutabilitas. i. instabilitas. ī alterutro. i. in aduersitate et ꝓsperitate. nec facit minas. i. insidias fortune eē formidandas. i. timendas. nec facit blandicias eē exoptandas. i. desiderandas. Nota calamitas est miseria cū aliquis nihil hʒ nec in re nec in spe. ⁊ est dicta a calamo qui est vacuus ⁊ inanis. Nota ꝙ nō sufficit intueri solū pn̄tia sed etiā futura. qr licʒ q̄nq̄ prima salua fiant iudicia vltima tñ alteriꝰ saporis inq̄namenta ꝑmanebūt ħ in fine de disci. scho. et Tulliꝰ. ij. rheto. dicit. Errāt q̄ in ꝓsperis oēs impetus fortune putāt effugisse sapient. cogitāt in tribꝰ ꝓspis causas aduer

ſas reformidant. Et Seneca in de quatuor virtutibꝰ car. dicit. Si prudēs es animus tuus tribus tꝑibus diſpenſet. p̄ntia ordina. futura ꝓuide. ⁊ p̄terita recordare. nā qui nihil de p̄terito cogitat: ꝑdit vitā. qui nihil de futuro p̄meditat̄ ꝑ oīa incautus incedit. pone añ aīm tuū mala futura ⁊ bona vt iſta poſſit ſuſtinere ⁊ illa moderari. ⁊ Gamfredus in poetria. Exempla ſyrenes habe docearis ī ill'. Sub meliori ſtatu ſꝑ peiora caueto. Nulla fides rerū ſe q̄ꝫ ptꝰ mella venenū. Et claudit nox atra diem nebuleqꝫ ſerenum.

Poſtremo equo animo toleres oportet: quicquid intra fortune aream gerit̄: cū ſemel iugo eius colla ſubmiſeris. Qꝫ ſi manendi abeundiqꝫ ſcribere legē velis ei quā tu tibi dn̄am ſponte elegiſti: nōne iniurioſus fueris: et impatientiam tuam ſortē exacerbabis quā ꝑmutare nō poſſis. Si vētis vela committeres: nō quo volūtas peteret: ſed quo flatus impelleret ꝓmovereris. Si aruis ſemina crederes feraces in-

¶ Poſtrēo equo animo. Hic poīt q̄ntā rōnē que talis eſt. quicūqꝫ alterius iugo ſe ſubmittit. oportet ꝙ mores eiꝰ patienter ſuſtineat. ſ; homo affectiōe tꝑaliū ſubmittit ſe iugo fortune. ḡ oꝫ ꝙ mores fortune patient̄ toleret. Añ ſicut iniuſte agit q̄ vult imponere legem domine ſue ita volens imponere legem fortune agit iniuſte. hāc rōem p̄tendit ī lr̄a. Scd̄o declarat dictum ſuū ꝑ quedā ſilia ibi. Si ventis. Primo dicit. Poſtremo. i. vltimo dicā ꝙ oportet vt toleres. i. patiaris equo aīo. i. ꝯſtāti aīo. q̄cq̄d gerit̄. i. fit. intra areā fortune. i. intra mūdū. cū ſemel ſubmiſeris. i. ſubiugaueris. colla. ſ. tua iugo fortune appetendo tꝑalia tanq̄ p̄mia tuoꝝ meritoꝝ. ꝙ ꝓ ſed. ſi velis ſcribere. i. ſcribendo imponere. legē manendi ⁊ abeundi ei quā tu tibi dn̄am ſponte elegiſti. nōne fueris iniurioſus et impatīa. i. ꝑ tua impatiam. exacerbabis. i. argues ſortē. i. fortunā quam nō poſſis ꝑmutare. Nota ꝙ phia mundū appellat areā fortune. qꝛ ſicut in area tritulando torquent̄ manipuli. ſic fortuna in mūdo torquet homīes. nūc ꝓſperitate. nūc aduerſitate rotando. Notandū circa hoc qd̄ dic̄ nōne iniurioſus fueris ꝙ iuſticia eſt libertas animi. tribuēs vnicuiqꝫ qd̄ ſuū eſt ſ̄m ſuam dignitatē. deo amorē ⁊ obedientiā maiori reuerentiā. pari concordiā. ⁊ minori diſciplinā. Si ḡ famulus velit imponere legē dn̄e ſue cui tenet̄ exhibere reuerentiā. oparet̄ ꝯ̄ iuſticiā. Nota quicūqꝫ afficit̄ boīs exterioribus ⁊ mutat̄ ſ̄m mutationē eoꝝ dꝫ eē ſubiectꝰ fortune ⁊ colla ſua iugo eius ſubmittere. qꝛ fortuna eſt dn̄a bonoꝝ exterioꝝ. talis aūt fuit Boetius. ḡ iniuriabat̄ fortune. volēs ſibi imponere legē manēdi ⁊ recedēdi.

¶ Si ventis vela cōmitteres. Hic ꝓbat dictū ſuū ꝑ quedā ſimilia. ſ. ꝙ fortuna nō ſit in ptāte hoīs. dicit. Si cōmitteres vela ſup. nauis ventis. tu ꝓmovereris. i. ducereris. nō quo voluntas tua peteret. i. deſideraret. ſ; q̄ fla

tus venti te impelleret. Si crederes. i. cōmitteres. semina aruis. i. agris. tu pensares. i. iudicares. annos feraces. i. fertiles. ꝙꝫ pro ꝛ. steriles inter se ita ꝙ non haberes illos annos in ptāte tua. a simili tu dedisti te regenduꝫ fortune. oportet ꝙ obtempes. i. obedias. morib⁹ dñe. vero ꝓ ꝭ. tu conaris. i. laboras. retinere impetuꝫ. i. cursum. voluentis rote. i. mobilis fortune ꝛ frustra laboras. O stolidissime. i. stultissime. oīum mortaliū. ne scis tu qđ si sors. i. fortuna. īcipit manere. i. stabil' eē. qđ tūc desistit. i. đsinit eē sors. Sic eñ nō simul stant ꝙ aliqs sit hō ꝛ nō sit rōalis. sic nō stant simul ꝙ sit fortuna ꝛ non sit mutabilis. Nota ꝙ sicut cōmittēs velum vento amplius nō est in ptāte sua duci quo vult. ꝭ ꝫm impetū venti ducitur. et sicut committens semina agro non est in potestate eius ꝙ ꝓueniant anni fertiles vel steriles. sic a simili qui committit se fortune nō est in potestate sua vt habeat fortunam ꝓsperam vel aduersaꝫ. Nota circa hͦ quod dicit voluentis rote ꝙ antiquitus rota depingebatur cum rota hac ratione. Nā in rota sūt quatuor diuersitates. Una ps ē sūma. Alia infima Tercio q̄ de sūmo descendit ad imū. Quarta q̄ de imo ascēdit ad summū. Similiter in hominibus inueniunt quatuor varietates. quidā eñ sunt in summa ꝓsperitate. tales sunt eleuati in rota fortune. Alij sunt ī summa aduersitate tales iacent deiecti sub rota. Tercij declināt de ꝓsperitate in aduersitatē tales descendūt de summitate rote. Quarti ꝓcedūt de aduersitate in ꝓsperitatē tales ascendūt rotaꝫ fortune. vñ eleuatus in rota fortune dicit. Glorior elat⁹. descendens dicit. Descēdo mortificatus. deiectus dicit. Infimus axe rotor. ascēdens dicit. Letus ad alta vehor. Nota ꝙ natura nō assuescit in ꝯtrarium. nam si lapis millesies ꝓijciat sursum nō assuescit ascendere sursum cum natura eius sit descendere. Sicut ergo esset stolidissimus qui laboraret alicui auferre sui naturam. sic stolidus est q̄ laboret fortune auferre mutabilitatem que est eius natura. ergo dicit philosophia. At omnium stolidissime.

ter se annos sterilesq́ꝫ pensares. fortune te regendum dedisti. domine moribus oportet obtempes. Tu vero voluentis rote impetum retinere conaris. At omnium mortalium stolidissime si manere incipit sors esse desistit.

Metrum primum secundi libri.

b Ec cum supba verterit vices dextera.
Et estuantis more fertur euripi.

Ec cum supba verterit vices dextra. Hic incipit primū metrū huius secundi quod dicitur yponauticum ab inuentore. qꝛ labor nautaruꝫ cantu huiusmodi metri subleuat. et dicit metrū iambicum a pede predominante. Est autem iambus pes contrarius trocheo constās ex prima breui ꝛ vltima longa. et dicitur metrum trimetrum. licet eñ hoc metrum ha-

beat sex pedes tamen computando duos pedes ꝓ metro erit metrum tri/
metrum. In quo metro phia describit mores fortune dicens. Cum hec. scꝫ
fortuna verterit vices. i. alternatiões ꝓsperitatis ꝛ aduersitatis supba de
xtra ꝛ cum fert more euripi. i. maris. estuantis. i. inundantis. tunc fortu/
na seua. i. crudelis. ꝓterit. i. ꝯculcat reges. dudum tremendos. i. metuen/

Dudum tremendos seua proterit reges.
Humilemqꝫ victi subleuat fallax vultuꝫ.
Non illa miseros audit. haud curat fletus
Ultroqꝫ gemitus. dura quos fecit ridet
Sic illa ludit. sic suas probat vires
Magnumqꝫ suis monstrat ostentum
Si quis visat. vna stratus ac felix hora.

dos ꝛ ipa fal
lax subleuat
de aduersita
te hũilẽ vul/
tum. victi. i.
depressi. nec
ipsa audit fle
tus nec curat
miseros. id ẽ
paupes. ꝛ ip
sa existẽs du
ra qꝛ non fle
ctitur ad vo/
luntatem ho
minuꝫ. ridet
. i. deridet. vl
tro. i. sponta

Prosa secũda secundi libri.

v. Ellem aũt pauca tecum fortune ipsi.
us verbis agitare. Tu igit an ius po

nee. gemitus supple miseroꝝ quos fecit. sic illa ludit sic ꝓbat. i. experitur.
suas vires et ipsa monstrat suis magnum ostentum. i. miraculum. si quis
visat vna hora stratus. i. aduersitate depressus. ac felix. i. ꝓsperitate eleua
tus. q. d. fortuna videtur exhibere suis. i. hominibus: qui bonis eius inhi
ant magnum miraculũ. qñ aliquis subito videtur mutari de aduersitate in
ꝓsperitatem ꝛ econuerso. Nota ꝙ fortuna dr̃ supba eo ꝙ nullũ veretur
nec aduertit ꝓbitatẽ nec maliciã alicuiꝰ ꝛ si vocat more supboꝝ obaudit.
Nota ꝙ euripꝰ ẽm aliqs ẽ vẽtꝰ turbinis. ꝛ dr̃ euripꝰ qͣsi eurꝰ rapidꝰ ꝛ ẽ eu
rus nomẽ vẽti. Scd̃m alios aũt ꝛ forsan meliꝰ euripꝰ ẽ brachiũ vl' sinꝰ ma
ris cuiꝰ decursus est incertꝰ ꝛ ꝓpt incertitudinẽ sui cursus freqnt piclitant
ibi naues. et dr̃ ab eu qd̃ est bonũ. ꝛ ripa qͣsi bona ripa ꝑ ꝯriũ. sic ꝙ cursus
euripi estuantis est incertꝰ. sic ꝛ mutabilitas fortune. Nota ꝙ de opatõ
ne fortũe qͣlr hos eleuat ꝛ hos deprimit loqt Ala. in anticlau. dicẽs. Pre
cipitẽ mouet illa rotã motusqꝫ laboꝝ. Nlla qes claudit nec sistũt ocia mo
tu. hos premit hos eleuat. hos deijcit. erigit illos. Cogit ꝛ ĩ varios hoĩes
descẽdere casus. Et samaricẽsis al'. pau. hein. Quicqd agas qcqd dicas qc
qd patiaris. Nõ facis vt retrahas q mea dextra trahit. Sic ꝙ ꝑmatũ vene
randa ꝯsceptra tenebo. Et ꝑ velle meo mel tibi felqꝫ dabo.
Ellẽ aũt pauca. Hic incipit ꝓsa scd̃a huiꝰ scd̃i in qua phia ꝓbat Bo
etio ꝙ nõ eẽ ꝯquerẽdũ de fortuna. qꝛ nihil sibi abstulit. ꝛ ĩtroducit for
tunã alloqntẽ Boetiũ. Et diuidit. qꝛ primo ꝑsuadet Boetio introductio/
nem fortune. Scd̃o introducit eã ibi. quid tu o homo. primo philosophia
dic. O Boeci ego phia vellẽ tecũ pauca agitare. i. discutere v̾bis ipiꝰ for/
tune, tu v̾o aĩaduerte an ius, i, iusticia postulet hoc, Nota ꝙ silitudo

orationis qñq₃ generat fastidiū. iō qñq₃ ipam oportet mutari. Vñ tullius iiij. li. rheto. dic. Sermonē in dicēdo cōmutari oꝫ vt facile satietas varietate vitet. iō phia hic variat orōnē p introductionē noue psone vtendo ꝓsopopeya. que figura a Tullio vocat ꝯformatio. Persuadet igit phia Boetio introductionem fortune dicit. Vellem aūt ⁊c.

stulet animaduerte. Quid tu o hō reaꝫ me q̄tidianis agis q̄relis. quā tibi fecimꝰ iniuriā: q̄ tibi tua detraximꝰ bona: q̄ vis iudice de opū dignitatumq₃ mecum possessione contende. Et si cuiusq₃ mortalium ꝓpriuꝫ q̄d hoꝝ eē mōstraueris: ego ea tua fuisse q̄ repetis spōte ꝯcedā: cū te mr̄is vtero natura ꝓduxit nudū rebus oībꝰ inopē q₃ suscepi: te meis opibꝰ foui: ⁊ q̄d te nūc ipatiētē nr̄i facit: fauore ꝓna indulgentius educaui: ⁊ oīm q̄ mei sunt iuris affluētia et splēdore circūdedi: nunc mihi retrahē manū libet: habes grās velut vsus alieis: nō habes ius querele tāq₃ ꝓrsus tua ꝑdideris.

Quid ḡ ingemiscis: nulla tibi a nobis

¶ Quid tu o hō. Hic phia ītroducit fortunā alloq̄ntē boetium q̄ ostendit q̄rimoniā ipius esse iniustam q̄a nihil sibi abstulit. primo ḡ fortūa ostēdit ꝙ nihil Boettio iniuste abstulit. scdo quādā rn̄sionem boetij excludit ibi An tu mores. pmo facit qd̄ dcm̄ est. Scdo rn̄det tacite qd̄ ni ibi. an ego Primo dicit fortūa ad boetiū O tu hō quid agis. i. vexas vel facis me reā q̄tidianis. i. assiduis q̄relis. q. d. facere nō deberes. quā tibi fecimus iniuriā: q. d. nullā. q̄ bona tua tibi detraximus: q. d. nulla. ꝯtende mecū in iudicio de possessione opum ⁊ dignitatū corā quocūq₃ iudice. et si monstraueris aliq̄d eē ꝓpriū hoꝝ bonorū cuiusq₃ mortalium. ego sponte cōcedam tibi ea que repetis fuisse tua. ꝙ aūt nō sint tua nec alicuius hoīs ꝓpria: ꝓbo tibi. qꝛ cum natura ꝓduxit te de vtero matris ego suscepi te nudū ⁊ inopem. i. carentē oībus rebꝰ. ⁊ foui te meis opibꝰ. ⁊ ego ꝓna. i. ꝓmpta educaui. i. nutriui te. idulgētiꝰ. i. clemētiꝰ. fauore. i. grā mea. q̄d te nūc facit ipatiētē nr̄i: i. ꝯ nos. qꝛ si Bo. a pncipio nō fuisset nutritꝰ ꝓspitate fortune nō fuisset ipatiēs de amissiōe eiꝰ. Et addit. ego circūdedi te affluētia ⁊ splēdore oīm bonoꝝ q̄ sūt mei iuris. i. potestatis. nūc aūt libet. i. placet mihi retrahere manū tu hēs grām. i. mihi referre ḡtes tāq₃ vsus alienis nō hēs ius q̄rele tanq₃ tua ꝑdideris.

¶ Quid igit ingemiscis querulando nulla tib a nobis illa ē violentia ⁊c. talium sunt mei iuris. id est potestatis. ⁊ famule mee. s. honores ⁊ potestates. cognoscunt me dominam. mecum veniunt. me abeūte discedunt. i. re-

illata est violentia. Opes: honores: ceteraqꝫ taliũ mei sũt iuris. Dñam famule cognoscũt: mecũ veniũt: me abeũte discedũt Audacter affirmē si tua forent que amissa ꝯquereris nullo mõ ꝑdidisses. An ego sola meũ ius exercere ꝓhibeor. Licet celo proferre lucidos dies: eosdēqꝫ tenebrosis noctibus condere. Licet anno terre vultũ nũc floribus frugibusqꝫ redimere: nũc nimbis frigoribusqꝫ ꝯfundere. Jus ē mari nũc strato equore blandiri: nũc ꝓcellis ac fluctibus inhorrescere. Nos ad ꝯstantiã no

cedunt. audacter affirmē si tua forēt que ꝯquereris amissa nullo mõ ea ꝑdidisses. Nota ꝙ tota rõ fortune in h̾ ꝯsistit. nulli manet rõnabilis q̃rimonia de eo q̇ nihil alioꝝ aufert. ꝫ ꝓpria ꝓ suo libito disposuit. ꝫ fortũa nihil abstulit qδ erat Boetij ꝫ ꝓpria disposuit ꝓ suo libito. ꝙ ꝛc̃. Nota de h̾ ꝙ dicit que tibi tua. Señ. dicit in de remeδ. Nõ est tuũ qδ fortuna fecit eē tuum. Alienuꝫ ē oē q̇cquid optãdo euenit. Et nihil ipsiꝰ ꝓpriũ putari lꝫ qδ eripi potest. Nota q̇a hõ ꝓducitur nudus ex vtero mr̃is. ꝑ h̾ innuit magna eiꝰ miseria. si eñi hõ nudꝰ nascit̾ et nullo indigeret: minꝰ eēt miser. ꝫ q̇a nudꝰ nascit̾ nihil possidēs ꝛ pluribꝰ indigēs. iõ magis miser est. Vñ paup Henricus. Primitꝰ in mũdo tecũ tua q̃ꝫta tulisti. Nudus eras primo ꝛ postea nudꝰ eris. Nota ꝙ bona exteriora nõ sunt ꝓpria hoīs. qꝛ dicit Seneca. Nihil ꝓpriuꝫ dicas qδ mutare põt fortuna. reposcit qδ dedit donũ qδ dari potuit auferri potuit. et qδ fortuna nõ dedit nõ eripit.

¶ An ego sola meũ ius exercere. Hic rñdet tacite questioni. Diceret aliq̇s fortune. lꝫ bona exteriora sint tua: tñ postq̃ꝫ ea hoi ꝯtulisti nõ deberes amplius auferre. Huic q̃oni rñdet fortuna dicēs. ꝙ hoc eēt ꝯ̃ ius ꝛ ꝯ̃ naturaꝫ suam. quã nullus dꝫ sibi auferre immo dꝫ vti sicut ꝛ cetere res vtũt̾ sua natura. Vnde dic̃. Nunq̇d ego sola ꝓhibeor exercere ius meũ: cũ oĩa alia exercēt naturã suã. qδ declarat. qꝛ licet. i. licitũ est. celo ꝓferre lucidos dies ꝛ eosdē ꝯdere. i. abscondere tenebrosis noctibꝰ. ꝛ licꝫ anno redimere. i. ornare. vultum. i. sup̾ficiem terre. nũc. i. aliq̃n floribus. sicut in vere. nũc frugibus sicut in estate. nunc ꝯfundere eã nimbis. i. pluuijs ꝛ frigoribus sic̃ in autũno ꝛ hieme. Jus. i. natura est mari. nũc. i. aliq̃n. s. tp̃e sereno blandiri. i. blanduꝫ eē. equore strato. i. pacificato. ꝫ tp̃e tempestatis inhorrescere. i. horridum apparere. ꝓcellis ac fluctibus. i. inundatiõibꝰ. nunq̇d inexpleta. i. insatiabilis. cupiditas hoim̃. alligabat nos ad ꝯstãtiã alienã nostris moribus. q. d. nõ eñi hec est nostra vis. i. naturalis ꝑtãs. hũc ludũ ꝯtinuũ. i. oĩ tp̃e vel ꝯtinue ludimus, rotam v̾samus volubili orbe, i. veloci circu-

latione. et nos gaudemus mutare infima .i. aduersa. summis .i. psperis. ꝛ
summa infimis .i. pspera aduersis. Tu Boeci ascende rotā nr̄az (si placz)
sed ea lege .i. ꝯditiōe. vti ne putes tibi fieri iniuriā si ꝯtingit te descendere.
cū rō mei ludicri .i. ludi iocosi hoc posceт. Nota ꝙ quelibet res ī sua na
turali opatione delectaꝛ. frustra ꝗ laborat ꝗ naturā rei auferre conaꝛ. cum
natura nō as
suescat in cō
trariū. Unde
paup Henri-
cus. Nonne
sua licet qui-
uis sic vtitur
arte. Quod
sibi sors de-
dederit vtiꝛ
oīnis homo.
Miles equiꝯ
Piscaꝛ aq̄s
ꝛ cleric⁹ him
nis. Nauta
fretis. pugi-
les marte po
ete metrꝭ. ru
stic⁹ arua pa
rat. numerat
mercator aua
r⁹. Uirgo le-
git flores stul
t⁹ amator a-
mat. Seminat in spinis nature iura retractans. Nota ꝙ dicit cupidita-
tem hominū esse inexpletam qꝛ dicit aristo. ij. pollik. Infinita est ꝯcupiscē-
tia hominū ad cuius repletionem multi viuunt. Et Seneca. xvi. epl'a. Na
turalia desideria finita sunt ex falsa aūt opinione nascentia vbi desināt nō
habent. et. lxij. epistola. Omnia aliquis contemnere potest omnia autē ha
bere non potest.

stris moribus alienam inexpleta hominū
cupiditas alligabit. Hec nr̄a vis est. Hūc
cōtinuuz ludum ludimus: rotam volubili
orbe versam⁹ infima summis: summa infi
mis mutare gaudemus. Ascende si placet
ꝁ ea lege ne vti cū ludicri mei ratio posceт
descendere iniuriam putes. An tu mo
res ignorabas meos. Nesciebas Cresum
regem lidorum Cyro paulo ante formida-
bilem: mox deinde miserandū rogi flāmis
traditū misso celitus imbre defensum. Nū
te preterit: paulum persi regis a se capti ca
lamitatibus pias impendisse lachrymas.
Quid tragediarū clamor aliud deflet: nisi

¶ An tu mores ignorabas meos. Hic fortuna excludit quandā responsio-
nem Boetij. Posset enim dicere Boetius. O fortuna ego cōquestus sum
de tua mutabilitate quia ignoraui mores tuos. hanc responsionem exclu-
dit fortuna p plura nota Boetio ex quibus poterat ppendere mores ꝛ sta-
bilitatē suā. et dicit. Nūquid tu ignorabas mores meos. quasi diceret. nō-
ne sciebas quomodo Cresus rex lidoꝝ qui prius erat formidabilis Cyro
regi persarum. sed postea captus fuit a Cyro ꝛ traditus ignibus ad cremā
dum. sed imbre misso celitus fuit defensus ꝛ euasit. Nunquid etiam prete
rit te quomodo paulus consul romanus fudit pias lachrymas super cala-
mitatibus .i. miserijs persi regis quem captiuauerat. quid enim aliud de-
flet clamor tragediarum .i. poematum reprehendentiū vicia hominuz. nisi

mē fortunam subuertentem felicia regna indiscreto ictu.i.incerto euentu.
nonne existēs adolescētulus didicisti iacere in limīe.i.in domo iouis duo
dolia vini vnnum bonum aliud malum.de quibus oportuit vnūquēq̄ in-
trantem gustare.quid ꝯquereris si vberius de bonoꝝ parte sumpsisti quid
ꝯquereris si a te nō tota discessi:quid ꝯquereris si hec ipsa mei mutabili-
tas est tibi iu
sta causa spe
randi melio-
ra.i. ꝓspera.
tamē ne pro
nō ꝯtabescas
i.deficias a-
nimo.ꝛ tu lo
catꝰ intra cō
mune regnū
oībꝰ.s.i mū-
dū desideras
viuere ꝓprio
iure.q2 h̄ eē
nō pōt vt exi
maris a com
muni lege ho
minnm.

indiscreto ictu fortunā felicia regna verten
tem. Nonne adolescētulus ayon eyo eyot
.i.duo dolia vini:alterū quidē malum: ali
ud aūt bonū:in iouis limine iacere didici-
sti. Quid si vberius de bonoꝝ ꝑte sumpsi
sti. Quid si a te nō tota discessi. Quid si h̄
ipsa mei mutabilitas iusta tibi cā est sperā
di meliora.tū ne aīo ꝯtabescas et intra cō-
mune omnibus regnum locatus ꝓprio iu-
re viuere desideras.

Nota q̄ cū cresus rex lidorū esset pugnaturus ꝯtra regem ꝑsarum ipse
cōsuluit Appollinem de successu pugne qui respondit sibi hmōi versiculo.
Cresus ꝑdet alim transgressus plurima regna. Alim est fluuiꝰ quidā.quez
versiculū cresus sic intellexit.q̄ Cresus transgressus alim ꝑdet.i. destruet
plurima regna ipiꝰ Cyri. ſ3 appollo sic intellexit. Cresus trāsgressus alim
ꝑdet.i.amittet plurima regna sua.et hoc contigit.nam ipē cū trangressus
esset alim victꝰ ē a Cyro ꝛ in ignē positus.sed tanta inundatio pluuie fa-
cta fuit.q̄ extinctus fuit ignis ꝛ euasit.de quo cum multum gloriaretur di
xit filia sua nomine fama. O pater expecta vltimū diem ante quem non est
gloriandum. Quadam vero nocte vidit Cresus in somno.q̄ esset super al
tam arborem vbi iupiter eum rigabat.ꝛ phebus eum siccabat. quod som-
nium cum retulisset filie sue.respondit filia. Tu eris captus a Cyro ꝛ ī cru
ce suspensus.vbi iupiter.id est pluuia te rigabit.et phebus.id est sol te sic
cabit.quod ad vltimum contigit.ex quo potest perpendi mutabilitas for-
tune. Notandum q̄ paulus consul romanus missus fuit pugnare con-
tra regem persarum:qui erat superbissimus hominum. cū aūt ipm deuicis
set considerans prosperitatem preteritam ꝛ aduersitatem presentem eius:
motus pietate fleuit super ipsum et dimisit eum. ex quo similiter perpen-
ditur mutabilitas fortune. Nota q̄ tragedia est carmen reprehensiuum
viciorum.incipiens a prosperitate:desinēs in aduersitate. Et dicitur a tra
gos grece qd̄ est hircꝰ latine et odos cantꝰ.q2 cantꝰ hmōi carminis hirco re-
munerabatr̄.inde dicūtr̄ tragede poete.q̄ antiq̄ gesta ꝛ facinora sceleratoꝝ
regū luctuoso carmīe pplo spectāte.i.respiciēte ꝯcinnebāt. sic dic̄ Ysidorꝰ

li. ethimo. Nota Homerus volens ondere mutabilitatē fortune descri-bit in domo iouis iacere duo dolia vini. vnū bonū aliud malū. ⁊ oēs intrā-tes domū de vtroq; oportebāt gustare. ſ; q̄ſdā plus de bono. q̄ſdā ṽo plus de malo. ⁊ h̄ descriptio publice depingebat̄ athenis in tēplo iouis: vbi bo-etius studuit existens adoleſcens ſicut ip̄e teſtat̄ in de ſcholariū diſciplina

Metrū ſcd̄m libri ſecundi.

S I quantas rapidis flatibꝰ incitus
Pontus verſat arenas:
Aut quot ſtelliferis edita noctibus
Celo ſidera fulgent:
Tantas fundat opes nec retrahit manum
Pleno copia cornu.
Humanum miſeras haud ideo genus
Ceſſat flere querelas.
Quāuis voto libens excipiat deus
Multi prodigus auri:
Et claris auidos ornet honoribus:
Nil iam parta videntur.
Sed queſita vorans ſeua rapacitas.

Per domuz aūt iouis homerus ſignificabat mundū. ꝑ duo dolia ꝓſperitatē ⁊ aduerſitatē. ⁊ om̄es q̄ viuūt ī mūdo de vtroq; guſtāt. q̄daz plus de ꝓſperitate. q̄dam plꝰ de aduerſitate. Nota dicit fortunā ſubuertētē felicia regna. dic̄ gamfredus in poetria. h̄ vnuz preſcire potes: ꝙ nulla poteſtas Eſſe moroſa pōt: q: res fortuna fecundas. Impat eſſe breues. ſi vis exēpla ꝑ ores. Reſpice fortunas. enarrat illa priorū. Florida ꝓſperitas minos ſubuertit athenas. Ilion atrides: magne carthaginis arces. Scipio. ſed multi romani ſunt alia fati. Tpa verſa breui breuis eſt diſtantia leti. Om̄is et meſti nox ē vicina diei. Hec aliena docent ⁊ te tua fata docebūt.

I quantas rapidis ⁊c̄. Iſtud ē. ij. metrū huiꝰ ſcd̄i qđ dr̄ aſclepiadiū ab īuētore. coriambicū a pede p̄dn̄ante. q̄s ſit pes coriābus ꝑus habitū eſt. ⁊ ꝯſtat illud metrū ex p̄ ſpondeo et duobꝰ coriābis ⁊ pyrricheo vel iābo. q̄le metrū eſt illiꝰ ymni. Sctōꝝ meritis. Scd̄m metrū dr̄ ferregratium ab inuentore. ꝯſtās ex p̄ ſpōdeo. ſcd̄o dactilo. tercio ſpondeo vel trocheo. In h̄ g̊ metro fortuna ꝯquerit̄ de inexpleta cupiditate hoīm di. Si copia .i. fortuna. quā gētiles deā copie appellabāt. pleno cornu fundat hoībꝰ tātas opes q̄tas arenas v̄ſat. i. voluit pontus. i. mare. incitꝰ. i. cōmotꝰ. rapidis flatibꝰ. i. impetuoſis ventis. ⁊ ſi fundat tātas opes q̄t ſydera fulgent ī celo edita. i. orta. ſtelliferis noctibꝰ. ⁊ ip̄a copia nō retrahit manū auferendo opes. haud ꝓ nō. id̄ hūanū genꝰ ceſſat flere. i. flendo ꝓponere miſeras q̄relas. ⁊ q̄uis deus ꝓdigꝰ. i. diues multi auri. i. ad modū ꝓdigi multū aur

diffundens: ip̄e deus libēs excipiat vota hoīm. ⁊ ornet auidos. i. cupidos claris honoribꝰ. tm̄ iā parta. i. acq̄sita ⁊ possessa nil vident̄ eis: ſ; seua rapacitas vorās q̄sita. i. acq̄sita. pādit. i. manifestat: alios hiatꝰ. i. receptacula cupiditatis. ⁊ tūc q̄rit fortuna q̄ iā frena retentēt. i. detinebūt: certo fine cupidinē. i. auariciā hoīz. p̄cipitē. i. p̄cipitātē hoīez. cū sitis. i. desideriū hn̄di

Alios pandit hiatus.
Que iam precipitem frena cupidinem.
Certo fine retentent.
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardescit habendi.
Nunc ꝙ diues agit qui trepidus gemens
Sese credit egentem.

fluens largꝪ muneribꝰ ardescit ī hoīe Et iō ille qui trepidꝰ terrore aduersitatis et gemēs credit sese egētē: ille nūꝙ diues agit i. vitā ducit. Nota circa hoc ꝙ dicit: pleno copia cornu. ꝙ cuʒ hercules quodā tp̄e luctaret̄ cum achileo ⁊ achileꝰ mutaret se ī thaurū: hercules app̄hēdēs ip̄m p cornu efregit illud: ⁊ repletū pomis et floribꝰ odoriferis sacrificauit illō fortune. qō cornu dr̄ fortuna q̄busdā ꝓpinare plenū: q̄busdā vacuū: q̄busdā semiplenū: ſm̄ diuersuʒ statū ꝓspitatis ⁊ aduersitatis hoīm. Nota ꝙ fortuna īuehit̄ ꝯ auariciā hoīm: qō Tulliꝰ in li. tusculanarū q̄stionū dicit. Auaricia studiū pecunie hʒ quā nemo sapiēs ꝯcupiuit. Ea em̄ q̄si malis venenis imbuta corpꝰ: aīmꝗ virilē offendit. ip̄a em̄ insatiabilis manēs: neꝗ copia neꝗ inopia minuit̄. Et ī eodē hoc dicit. Quid est ꝙ multi cupiditate pecunie ferunt̄: quoꝝ ita ꝑturbant̄ animi vt non multū absint ab insania. Et dicit Seneca. lxxvi. ep̄la. Auaricia nullū hʒ magis malū nisi ꝙ ingrata est. Et. lxxij. ep̄la auaros ꝯpat canibꝰ: dicēs. Uidisti aliquē canē missum a dn̄o panis frusta aut carnis apto ore captātē: quicq̄d arripit ꝓtinus integrū deuorat: ⁊ sp̄ ad spem futuri inhiat. Idē. Euenit nobis quicq̄d nobis fortuna expectātibꝰ porrigit: illud sine oī volūtate dimittimꝰ: ⁊ statim ad rapinā alteriꝰ erigimur. Nota q̄ credit se egentē nō est diues: ſ; paup. q2 dicit Senec. p̄ma ep̄la. Non q̄ parū hʒ: ſ; q̄ plꝰ cupit paup est. Quid em̄ refert quātum illi ī archa: quātuʒ in horreis iaceat: si alieno hiatu īminet. Nota ꝙ diuitie nō tollūt auariciā: ſ; augmētāt. Un̄ Sen̄. xvi. ep̄la dicit. Cōgerat̄ in te quicq̄d locupletes possiderūt vltra priuatū pecunie moduʒ Fortuna te ꝓuehat: auro tegat: purpura vestiat: terrā marmoribꝰ abscondat. Accedāt statue ⁊ picture ⁊ quicq̄d vl'a ars elaborauit: maiora cupere ab his desistes. Un̄ Iuuenal'. Interea pleno dū turget saccul ꝰ ere. Crescit amor nūmi quātuʒ pecunia crescit.

Prosa tertia secundi libri.

b His igitur si ꝑ se tecuʒ verbis fortuna loqueret̄: q̄d ꝑfecto cōtra hisceres nō

His igitur si ꝑ se tecū fortuna. Hic incipit tertia ꝓsa huiꝰ secūdi. In q̄

phia pbat Boetiũ nõ debere cõqueri de fortuna. qꝛ multa bona sibi ꝯtulit
Et ꝓ inq̃rit phia q̃d sentiat de dictis fortune. Scd̃o bona fortune sibi col-
lata enumerat: ibi. Uerũtamen. Primo oñdit phia ꝙ Boeti⁹ nihil habeat
loqui ꝯ fortunã. Secũdo Boeti⁹ rñdet. Tertio phia ei⁹ rñsionẽ approbat
sicut patebit. Dicit pmo. Si fortuna loq̃ret tecũ his ⱱbis ꝓse. pfecto: pro

haberes. Aut si q̃d est quo q̃relaȝ tuã iure tuearis: pferas. oportet. dabim⁹ tibi dicẽdi locũ. B. Tum ego. Speciosa q̃deȝ ista sunt inquam. oblitaq; rhetorice ac musice melle dulcedinis: tuȝ tantũ cũ audiunt oblectãt. sed miseris maloꝝ altioꝛ est sensus. Itaq; cũ hec aurib⁹ insonare desierint: insit⁹ aĩm meroꝛ ꝑgrauat. P. Et illa. Ita est inq̃t. Hec eñ nõdũ morbi tui remedia: sed adhuc ꝯtumacis aduersũ curatõem doloris fomẽta q̃dã sunt. Naȝ q̃ in ꝓfundũ sese penetrẽt: cũ tempestiuũ fuerit admouebo.

certe. tu non
habẽs q̃d cõ
tra hisces. i.
non haberes
vñ apires os
ad rñdãdum
fortune. Aut
si q̃d ẽ q̃ tuaȝ
q̃relã iure tu
earis: oportȝ
. i. necesse est
vt pferas. da
bim⁹ tibi lo-
cuȝ dicendi.
Tũc ego Bo
eti⁹ inquã. i.
dixi vel respõ
di. Speciosa
q̃dẽ sunt ista
q̃ fortuna di
xit: ⁊ sunt oblita. i. delinita. melle. i. delectatõe rhetorice dulcedinis. s. q̃tũ
ad psam. ac ꝓ et. musice dulcedinis. s. q̃tum ad metrũ. ⁊ tantũ tum. i. tunc.
oblectant. i. delectant animũ meũ: cum audiũtur. sed sensus. i. ꝑceptio. ma
loꝝ est altioꝛ. i. ꝓfundioꝛ miseris q̃ȝ ista possint attingere. q. d. q̃uis verba
fortune supficialiter me delectent: tamẽ ad ꝓfunditatẽ mei doloris nõ at-
tingũt. Itaq;. i. ergo: cuȝ hec verba fortune desierint. i. cessauerint. insona
re aurib⁹ meis: meroꝛ insitus. i. imissus. ꝑgrauat animũ meuȝ. Tunc phia
approbat respõsionẽ Boetij: dicens. Ita est. hec eñ verba fortune nõ sunt
remedia tui morbi: sed sunt quedã fomẽta. i. lenimẽta: aduersum curatõeȝ
. i. cõtra sanatõem cõtumacis doloris. Nam remedia que penetrẽt. i. ĩmit-
tent: sese in ꝓfundũ ꝑturbationũ: expellendo causam radicaleȝ tui morbi.
ista admouebo. i. apponam: cũ fuerit tempestiuũ. Nota ꝙ Boeti⁹ nihil
habuit loqui cõtra verba fortune. quia verũ dixit: ⁊ cõtra veritatẽ nõ est lo
quẽdũ. Nam vero oĩa ꝯsonãt: ⁊ veritas sibiipi attestať ſm Aristo. No-
ta hisco est verbũ inchoatiuũ: ⁊ pfertur per sincopã. qꝛ regulariter deberet
dici hiesco. vnde hiscere est hiatuȝ inchoare: cum aliquis apit os. Nota
ꝙ oblitus altera ꝓducta est participium verbi obliuiscoꝛ. ſ oblitus altera
correpta descendit a verbo obliuio. ⁊ oblitus. i. maculatus. Uñ ⱱsus. Im
memoꝛ oblitus notat: oblitus est maculatus. Nota circa hoc ꝙ dicit in
situs meroꝛ animũ aggrauat. ꝙ quis nõ doleret de infortunio. nulli conti-
git nisi aĩo multũ eleuato sup fortunã. Quia dicit Seneca. lxv. epl'a. Pl⁹

equo te dolere nolo: sed vt non doleas vix exigere audeo. Nulli autez ista firmitas animi contingit nisi multum supra fortunam eleuato. Et subdit. Illud agamus vt iocūda nobis fiat amissoꝝ recordatio. nemo libenter ad id redit qđ non sine tormēto cogitaturꝰ est. Nota ꝙ p rhetoricā ⁊ musicam dulcedinē fortune Boetiꝰ adhuc nō fuit restitutus virtuti ⁊ sapiētie: qđ attestatur eiꝰ meror aggrauās aīm. Nā virtꝰ ⁊ sapientia dolorez ⁊ merorē oppmit. An. de Sene. lxv epl'a. Quemadmodū minuta luis claritas sol' obscurat: sic dolores mesticias iiurias sapiētia et virtus sua magnitudine elidit atqꝫ opprimit.

Uerūtamē ne te miserū existimari velis: an numerū modūqꝫ tue felicitatis oblitus es: taceo ꝙ desolatuz parente summorū te viroꝝ cura suscepit. Delectusqꝫ in affinitatē principū ciuitatis: qđ pciosissimū ꝓpinquitatis genꝰ est: priꝰ carꝰ ꝙ ꝓximꝰ eē cepisti. Quis nō te felicissimū: cū tāto splēdore soceroꝝ: cum cōiugis pudore: cum masculine quoqꝫ ꝓlis opportunitate predicabit.

¶ Uerūtamen ne te existimari miserū velis. Hic phia enumerat bona fortune Boetio collata ratiōe: quoꝝ non debuit se estimare miserum. Et pmo enumerat bona pterita que ipsum felicem fecerunt. Postea enumerat in quarta prosa bona que ipsum in presenti felicez ostendunt. Primo igitur philosophia describit felicitatem suam preteritaz. Secundo excludit quādam obiectiōem: ibi. Q' si idcirco. Primo enumerat quedam bona cōmunia. Secundo magis specialia. Secūda ibi. Preterea libet. Primo dicit. O Boeci ne. i. non. velis te existimari miserum. nūquid oblitus es numerum. qꝫ pro et. modum felicitatis tue. taceo. i. pertranseo. ꝙ te desolatuz. i. priuatum. parente. i. patre et matre. cura summoꝝ virorum. i. consulum romanorum te suscepit. et tu delectus. i. de alijs electus in affinitatem principum ciuitatis cepisti prius esse carus ꝙ proximus: quod est pciosissimū genus ꝓpinquitatis. Quis non predicabit felicissimuz: cum tanto splendore tuorum socerorum: cum tanto pudore cōiugis. i. vxoris. et cum oportunitate. i. oportuna felicitate masculine prolis. q. d. nullus est qui non iudicauerit te felicem in his. Nota ꝙ triplex est genus ꝓpinquitatis. Primū quod contrahit' ex genealogia: ⁊ in tali ꝓpinquitate aliquis simul efficitur proximus ⁊ carus. nam frater fratri est carus ⁊ ꝓpinquus. Alia est ꝓpinquitas que cōtrahitur ex matrimonio ⁊ vocatur affinitas. ⁊ in tali propinquitate aliquis prius efficitur ꝓpinquus ꝙ carus. Tertia ꝓpinquitas cōtrahit' ex bonis moribꝰ ⁊ virtutibꝰ. ⁊ hoc ē pciosissimū genꝰ ꝓpinqtatis ⁊ in tali aliqs priꝰ efficit' carꝰ ꝙ ꝓpinquꝰ. Et sic Boetiꝰ priꝰ factꝰ fuit romanis pncipibꝰ carꝰ rōe virtutis ꝙ ꝓpinquꝰ mrimoniū ꝯhēdo cū eis. Nota ꝙ phia dic' Boetiū fuisse felicē splēdore soceroꝝ ī plurali; cū tñ nō habue-

rit nisi vnū socerū. Nam socer dr̄ cuiꝰ filiā aliq̄s ducit. ⁊ nō legit ꝙ Boetiꝰ habuit duas vxores. Ad hoc p̄t dici ꝙ hic accipit socer large. nō tm̄ ꝓ p̄re vxoris: ſ etiā ꝓ fratre: q̄ large etiā p̄t dici socer. ḡ dicit pluraliter soceroꝝ.
Nota ꝙ ex tribꝰ ph̄ia dicit Boetiū felicez fuisse: ex honestate soceroꝝ: ex pudore cōiugis: ex oportunitate masculine ꝓlis. i. suoꝝ filioꝝ.

Preterero. libet em̄ p̄terire cōmunia assumptas in adolescentia negatas senibꝰ dignitates: ad singularē felicitatis tue cumuluz venire delectat. Si q̄s rerū mortaliū fructus vllū beatitudinis pōdus habet: poterit ne illiꝰ memoria lucis quātalibet ingruentiū maloꝝ mole deleri. Cum duos pariter cōsules liberos tuos domo ꝓuehi: sub frequētia patrū: sub plebis alacritate vidisti. Cum eisdem in curia curules insidentibus: tu regie laudis orator ingenij gl'iaz facūdie meruisti. Cū in circo duoꝝ mediꝰ cōsiliuz circūfuse multitudinis expectatiōem

¶ Preterco. libet enim p̄terire cōmunia Hic philosophia enumerat q̄dam bona t̄palia ex quibꝰ Boetius non dz se estimare miserum. Et dicit. Ego p̄tereo. i. ꝑtransire volo. qꝛ mihi libet p̄terire cōia sup. bona. et delectat me venire ad singl'arem. i. sp̄alez cumuluz tue felicitatis. s. ad sumptas dignitates in adolescētia negatas senibus. Et subdit. Si q̄s fructꝰ reꝝ mortaliū hz vllum pōdus beatitudinis. i. si ꝓpter aliq̄d t̄pale bonum homo debet dici felix. poterit ne memoria illiꝰ lucis. i. tue felicitatis quā iam dicā deleri quātalibet mole. i. quocūq3 pondere ingruentiū malorum. q. d. nō p̄t deleri. Et q̄ est illa felicitas: cū tu vidisti liberos tuos. i. filios tuos. pariter cōsules. i. in consules electos. ꝓuehi. i. duci de domo tua sub frequētia. i. diligentia. patruz. s. senioꝝ. et sub alacritate. i. sub gaudio plebis. Et cum tu eisdez filijs tuis insidentibuz curules. i. sedes iudiciarias. orator. i. p̄dicator regie laudis meruisti gloriā ingenij ⁊ facundie. Cuz tu mediꝰ in circo. i. in circūdatōe duoꝝ cōsulum. s. filioꝝ tuoꝝ satiasti expectatōem circūfuse multitudinis: triūphali largitōe. i. victoriali triūphatōe vt ego opinor: tu dedisti v̄ba. i. deceptōes fortune duz te illa demulcet: dū te fouet vt suas delitias tu abstulisti munꝰ q̄d nunq̄3 cōmodauerat vlli. i. alicui. priuato. i. extraneo. Vis ne ergo cum fortuna ponere calculuz. i. cōputatōem. nūc ip̄a fortuna primū ꝑstrinxit te oculo liuēti. i. īuido. Si cōsideres numeꝝ ⁊ modū letoꝝ. ve ꝑ vel: tristiū. i. ꝓsperitatis et aduersitatis: adhuc nō possis te negare felicē. Nota ph̄ia ꝑ hoc ꝙ dicit p̄tereo ⁊ priꝰ dixit taceo: vtit quodā colore rhetorico q̄ dr̄ occupatio: ⁊ diffiuit sic a Tullio. Occupatio est cuz dicimus nos p̄terire: aut nescire: aut nolle dicere il-

lud qđ tñ maxīe dicimꝰ Nota ꝙ mos erat romanoꝝ añ.xxx.annos nulli ꝯferre aliquā dignitatē: nisi ꝓpᷣ singularē dignitatē vel ꝓbitatē: vel ꝓpter publice rei euidentē vtilitatē. Boetiꝰ aūt in adolescētia ante.xxx.ānos electus fuit in cōsulē. ⁊ hoc phīa vocat felicitatē cōem. nō ꝙ cōiter oībus hoc cōcedereť: ſ qꝛ nō solū Boetio ſ alijs paucis hoc accidit. Refert eñ Tulliꝰ ī li. de amicicia ꝙ Scipio ante.xxx ānos bis factus est ꝯsul. Siľr germanicꝰ iuuenis ꝯsul factꝰ est ante.xxx.annos. ſ singularē felicitatē Boetij tāgit dicēs. Cū duos pariter ꝯsules. Nota ꝙ ẜm Ysido. in li. ethimoľ. curules erant sedes in quibus magistratꝰ sedentes iura reddebāt. Et dicunť curules a curru. qꝛ tali sede vtebanť in curru iudices quo vehebāť: vt expeditiꝰ populo iudicia reddernt.

triūphali largitōe satiasti. Dedisti vt opinor verba fortune duz te illa demulcet: dū te vt suas delitias fouet. Munus qđ nulli vnq̃ꝫ priuato commoderaucrat: abstulisti. Vis ne ergo cum fortuna calculuz ponere Nunc te primuz liuenti oculo perstrinxit. Si numerū modumq̃ꝫ letoꝝ tristiūue cōsideres: adhuc te felicem negare nō possis.

Q si idcirco te fortunatum esse nō estimas: quoniā que tunc leta videbanť abie-

Nota ꝙ cōsuetudo erat apud romanos in electōe cōsulū habere sermonē ad populū de laudibus regū ⁊ electoꝝ in magistratū. ⁊ si bene ꝑdicauit: inde gloriā ꝯsequebať. hmōi sermonē fecit Boetiꝰ in electōe suoꝝ filioꝝ in cōsules. ⁊ exinde sua gloria fuit gemiata. Et qꝛ cōsimilis sermo cōsueuit fieri in triūphis in laudē eoꝝ q̇ obtinnerāt victoriā: ideo hmōi sermonē vocat triūphalē largitiōez. Nota qui bonū aliqđ ꝓmittit ⁊ nō adimplet: ille dat verba ⁊ nō rem: ⁊ sic decipit. ergo dicit phīa. dedisti fortune verba. i. deceptōes: ꝓmittendo ei aliq̇d boni ꝙ ipā te ita fouet. Nota ꝙ calculꝰ in vna significatōe est paruꝰ lapillus q̇ calcādo non ledit. Et qꝛ talibus lapillis vtebanť antiqui in computādo. ideo calculare vel calculū ponere poniť ꝓ cōputare vel ratōem facere. ergo dicit phīa. Vis ne cum fortuna calculuz ponere. q. d. nō debes si cōputabis cū ea: ipā inueniet te multo feliciorē q̃ꝫ miserū.

¶ Q si idcirco te fortunatū esse. Hic phīa excludit quādam obiectōez. posset aliq̇s dicere. hec ꝑdicta bona nō faciūt me felicē. qꝛ sunt ꝑtrāsita. hanc obiectōem excludit phīa: dicens. Q ꝓ sed. si non estimas te fortunatuz. i. felicem. quoniā illa abierūt que tūc videbanť leta. etiam nō est qđ. i. ꝓpter qđ. tu putes. i. estimes te miserū. qm̄ que nūc creduntť. i. videnť mesta ꝑtereunt. An nūc ꝓ nūquid. tu venisti primū in hanc scenā. i. vmbrā vite subitus. i. improuisus. q̃ꝫ ꝓ et. hospes. i. aduena: tu ignoras que geranť in hac vita. ne ꝓ nūquid. reris. i. opinaris. vllam cōstantiam inesse hūanis rebus cum ipm̄ hominem sepe dissoluat velox hora mortis. Nam si fortuitis re-

bus est fides ꝑmanendi (licz rara) tamē vltimus dies vite est quedā mors fortune etiam manētis fortune. Quid igitur putas referre i. distare. ne. i. an. tu deseras illam fortunaz moriendo. an ꝓ vel. illa te deserat fugiendo. q. di. nihil refert ꝗtū ad incōstantiaz fortune: siue fortuna hominē deserat siue deseratur: manifestū est ꝙ ꝑmanere nō potest. Notandū ꝙ in rebus humanis nō est cōstantia. Cui⁹ ratio ē. In isto qḋ ē genitū nulla est cōstantia. qꝛ nihil ē genitum qḋ nō sit corruptibile ꝛ non ꝑmanēs. sed res hūane sūt genite ꝛ producte. ergo ꝛc̄. Notandū ꝙ non est durabilis fortune ꝓsperitas qꝛ ipsam cito fugat aduersitas. Unde Gāfredus in poetria. Omnibus ne crede tuis si tpe paruo. Illuxere tibi mox sunt clausura serenum Nubila fata diem: inducētqꝫ crepuscula noctē. Propter qḋ non est adhibenda fides rebus fortuitis. Nota ꝙ phia tangit vnā ratōem ꝙ fortuna nō sit cōstans: que talis est. Homo nō est cōstans: ergo nec fortuna. Antecedens patz. qꝛ hoīem sepe dissoluit velox hora mortis. ꝯsequētia pbatˀ ex hoc. qꝛ fortuna nō hꝫ esse nisi circa hoīem: cū sit in agentib⁹ a ꝓposito. ij. Phisicoꝝ. ergo dicit phia. Nihil differt quo ad inconstantiā fortune: siue fortuna derelinquat hoīem fugiēdo: siue homo derelinquat ipam moriendo. quocūqꝫ modo fiat sp ipa est incōstans ꝛ nō ꝑmanens.

runt. Non est ꝙ te miserū putes: quoniaz que nūc mesta credūtur ꝑtereunt. An tu in hanc vite scenā nunc primū subit⁹ hospesqꝫ venisti. Ullam ne humanis reb⁹ inesse cōstantiam reris: cum sepe ipm hominē velox hora dissoluat. Nam etsi rara est fortuitis manēdi fides: vltimus tamē vite dies mors q̄dā fortune est etiā manētis. Quid ergo referre putas. Tu ne illam moriendo deseras: an te illa fugiēdo deserat.

Metrum tertium secūdi libri.

Cum polo phebus roseis quadrigis
Lucem spargere ceperit:

Cum polo phebus roseis q̄drigis. Istud est metrū tertiū hui⁹ secūdi. cui⁹ primus versus dꝛ saphicus ab inuētore: trochaicus a pede ꝑdomināte. Metrū aūt scḋi ꝟsus dꝛ gliconicū ab inuētore: coriambicū a pede ꝑdñante. In hoc ergo metro phia declarat tribus exemplis mutabilitatez mundanoꝝ. Primū exemplū est de corꝑibus celestibus tale. Sole lucente in celo tunc obscurat lumen aliaꝝ stellaꝝ. Ecce mutatio stellarū quo ad lumen: qḋ tamē prius apparebat tempe noctis. sed sole nobis lucente nō apparet. Unde dicit in lra. Cum phebus. i. sol. ceperit. i. inceperit. spargere. i. emittere: lucem roseis quadrigis. i. roseo curru. stella hebetata. i. obscurata. flamis. i. luminib⁹ solis premētibus. ipsa pallet. i. pallida fit scḋm

albentes vultus. Secundum exemplū est in terrenascentibus tale. Zephiro flante terra ornatur floribus: sed austro flante flores deficiūt. Ecce mutatio in terrenascētibus. Unde dicit in lr̄a. Cum. i. quādo. nemus irrubuit vernis. i. vernalibus rosis. flatu zephiri tepentis. i. calentis. si auster nebulosus. spiret. i. flare inceperit. insanum. i. insane. iam decus rosaruz abeat spinis: id est recedat a spinis. Tertiuz exemplū est de mari: tale. Quando mare non agitat̄ vētis apparet trāquillum. sed ventis agitatum efficitur tēpestuosuz. Ecce mutabilitas maris. Unde dicit ī littera. Sepe mare radiat. i. splēdet. tranquillo sereno. i. serena tranquillitate. immotis: id est nō motis. fluctibus sepe aq̄lo ꝯcitat. i. ꝓuocat. feruentes ꝓcellas. i. tempestates. verso equore. i. moto mari. Tunc hortatur philosophia ne credamus bonis fortune: dicens. Si mundo constat. i. permanet: sua forma rara: vt ex dictis patet. et si mundus variat tantas vices. i. alternationes: tunc crede caducis. i. transitorijs fortunis hominum. i. noli credere. Et loquitur yronice. debet enim intelligi per cōtrarium. crede. i. noli credere bonis fugacibus: qualia sunt bona fortune. qđ patet ex hoc. quia constat: id est manifestum est. et est positum: id est stabilitum. eterna lege: id est diuina lege. vt nihil genitum constet. i. imutabiliter permaneat.

Pallet albentes hebetata vultus
Flamis stella ꝓmentibus.
Cum nemus flatu zephiri tepentis
Vernis irrubuit rosis.
Spiret insanū nebulosus auster:
Jam spinis abeat decus.
Sepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus.
Sepe feruētes aquilo ꝓcellas
Verso concitat equore.
Rara si cōstat sua forma mundo:
Si tantas variat vices:
Crede fortunis hominū caducis:
Bonis crede fugacibus.
Constat eterna positūq; lege est:
Ut constet genitum nihil.

Nota q̄ poete attribuūt soli quadrigam: dicitur a numero quatuor equorum. Poete enim fingunt currum solis trahi quatuor equis propter quatuor diuersitates solis. Nam sol cum oritur est rubeus. hora tertia splendens. hora meridiei est feruēs. sed hora vespertina est tepens. Lune vero attribuūt bigā ꝓpter duas ꝓprietates lune. Nā luna virtualiter ē frigida ⁊ hūida. Nota circa h̄ q̄ dic crede fortuitꝭ bōis Sene. dic in li.

de cõsolatõe filij helye. Nunq̃ ego fortune credidi: q̃ cũ mecũ videret pacẽ agere: oĩa quecũq̃ in me indulgẽtissime ꝯferebat. pecuniã. honores gl'am eo loco posui vnde possz sine motu meo repetere. Interuallũ magnũ inter me ꝛ ip̃am habui. itaq̃ nec illa abstulit: nec effulsit. Neminẽ aduersa fortuna cõminuit: nisi quẽ fecũda decepit. Fortũa fortes metuit. ignauos exponit. opes auferre p̃t: animũ aũt surripere non potest. Nota q̃ phia bona fortũe appellat caduca. q̃a dicit Sene. lxviij. epistola. Oĩa ista ĩ q̃ fortuna dñium exercet sua sunt sicut pecunie. honores imbecilla sunt. fluida mortalia sc̃. et passiões incerte. Nota dicit nullũ genitũ esse cõstans. dicit Senec. ep'la p̃allegata. Oĩa mortalia minuũtut. cadũt. deferunt. decrescũt. exhauriuntur. itaq̃ ĩ illis in sorte causa ĩcerta ineq̃litas ẽ. diuinoꝝ aũt vna natura est.

Prosa q̃rta libri secundi

t Um ego vera inquã commemoras. O virtutum omnium nutrix: nec inficiari possum prosperitatis mee velocissimum cursum. sed hoc est quod recolentez vehemẽtiꝰ coq̃t. Nã ĩ oĩ aduersitate fortune ĩfelicissimũ genꝰ ẽ infortunij fuisse felicẽ

Um ego. vera inquã. Hec est q̃rta p̃sa huiꝰ secũdi: in q̃ phia p̃bat Boetio nõ esse cõquerendũ de fortuna ꝓpter p̃sentia bona que sibi dereliquit. Et p̃mo Boetius cõfitet̃ se fuisse felicẽ: deplangẽs p̃ñtẽ ĩfelicitatẽ Secũdo phia ostendit ip̃m esse felicem in p̃ñti. ibi. Sed q̃ tu. Dicit ḡ Boetius. O phia nutrix omniũ virtutũ: tu cõmemoras vera: nec possum inficiari. i. negare. velocissimuz cursum. i. recessum mee ꝓsperitatis. s̃ hoc est q̃d coquit. i. anxiat vehemẽter me recolentẽ p̃teritã ꝓsperitatẽ. Nam in oĩ aduersitate fortune infelicissimũ genꝰ infortunij est fuisse felicẽ ꝛ iam nõ esse.

Nota phia dr̃ nutrix oĩm virtutũ. q̃ꝛ oĩs virtꝰ cõsistit in medio. medium nõ attingit̃ nisi recta rõne: q̃ recta rõ est sapiẽ ꝛ phie. Itẽ cũ phia diuidat̃ in practicã ꝛ speculatiuã: ip̃a includit prudẽtiã que est recta rõ agibilium: ex. vi. Ethic̃. prudẽtia aũt colligata est oĩbus virtutibꝰ: ex eodẽ. vi. ꝓpterea phia dr̃ nutrix oĩm virtutũ. Nota q̃ recordatio p̃terite felicitatis coquit hominem. ideo dicit Seneca. lxv. ep'la. Illud agamus vt iocunda nobis fiat amissoꝝ recordatio. hoc aũt cõtingit cuz animꝰ p̃paratus est ad amissionẽ eoꝝ. Nota q̃ duplex est infortuniũ. quoddã cõtinuũ: aliud ĩterpolatũ siue discõtinuũ. Primũ infortuniũ est infelix. secundũ est infelicissimũ. Infortuniũ eñi cõtinuũ ex cõsuetudine minꝰ nocet. q̃ꝛ dicit Seneca in li. de trãquillitate aĩ. Tolerabiliꝰ ẽ bona nõ acq̃rere: q̃ acq̃sita amittere. ideoq̃ letiores videbis quos fortuna nunq̃ respexit q̃ quos deseruit. Idem dicit in li. de cõsolatõe filij helye. Unũ habet bonũ assidua infelicitas q̃ illos indurat quos vexat. Infortuniũ aũt discõtinuũ est cum aliq̃s mutat̃ de aduersitate ĩ ꝓsperitatẽ: ꝛ iteꝝ de ꝓsperitate ĩ aduersitatẽ. ꝛ tale est infelicissimũ genus. quia sepe deijcit hoĩem in desperatiõem. Unde Sa

mariensis al's Pau. heinri. O bona psperitas vbi nūc es: nunc mea versa est In luctū cythara fit lachrymosa lira. O mala dulcedo subitoq; sumpta venenas. Que vere recōpensas mellea felle graui.

¶ Sed q tu inqt false opinionis. Hic phia ostendit Boetiū in psenti eē felicem pter multa bona que adhuc possidet. Secūdo pbat felicitatē fortuitā nulli posse totalr euenire. Tertio pbat verā felicitatē in bonis fortuitis non cōsistere. Secūda ibi. Quis est eīn. tertia ibi. At q vt agscas. Primo pōit phia q nō debet querulari Boeti⁹ de ifortunio: cū abundet adhuc plib⁹ bonis. ⁊ illa bona phia enumerat. Secūdo ipsa consolat eū: ibi. Cū igit. Dicit primo. O

P. Sed q tu iqt false opionis supplicium luis id reb⁹ iure iputare nō possis. Nā si te hoc inane nomē fortuite felicitatis mouet: q plurimis maximisq; abūdes mecū reputes lz. Igitur si qd in oi fortune tue censu pciosissimū possidebas id tibi diuinit⁹ illesum adhuc inuiolatūq; suat. Poteris ne meliora qq; retinēs de ifortunio iure causari. Atq viget incolumis illō pciosissimū hūani generis decus. Symachus socer ⁊ qō vite pcio nō segnis emeres. vir totus ex sapētia virtutibusq; factus suaꝝ securus: tuis ingemiscit iniuriis. Viuit vxor ingenio modesta. pudicitie pudore precellēs. ⁊ vt oēs dotes eius breuiter icludā: patri si

Boeci q tu luis. i. patiaris. supplicium false opinionis id ē illō nō possis iure imputare rebus. nam si mouet te mane nomē fortuite facilitatis. licet. i. licitū est. vt tu reputes. i. cōputes mecū q plurimis. q; p ⁊. maximis bonis abundes. si igit illud bonū tibi seruat diuinituus illesuz. q; p ⁊ inuiolatum qō tu possidebas preciosissimū in oi censu. i. thesauro tue fortune. poteris ne retinens queq; meliora iure causari. i. cōqueri de infortunio. q. d. nō. Tūc enumerat bona eius. at qui p certe. illō preciosissimū decus humani generis. s. symach⁹ socer tuus. iste viget. i. floret vel viuit. incolumis i. sanus. qō supple decus nō segnis. i. nō tardus. emeres pcio vite. q. d. tu tantū diligis eū q vitā tuā p eo exponeres. Symachus vir totus fact⁹ ex sapiā ⁊ virtutibus. ille securus suaꝝ supple iniuriaꝝ. ingemiscit de tuis iniuriis. viuit vxor tua modesta ingenio. precellens pudore pudicitie. ⁊ vt includā breuiter omnes dotes. i. virtutes ei⁹. ipsa est silis patri suo. s. symacho. ⁊ ipsa existens exosa. i. tediosa huius vite. tm̄ tibi seruat spm̄. i. tm̄ ipsa viuit pter te. quo. i. in quo vno. ego cōcesserīz tuā felicitatē minui. supple q vxor tua tabescit. i. tristat lacrimis ac dolore desiderio tui (quid dicā)

milis. Viuit inquā tibi q̄ tm̄ vite hui⁹ exosa spiritu seruat. Quo vno felicitatē minui tuam: vel ipsa cōcesserim: tui desiderio lachrymis ac dolore tabescit. Quid dicā liberos cōsulares: quoꝝ iam vt in id etatis pueris vel paterni vel auiti specimen elucet ingenij. Cum igit̄ p̄cipua sit mortalibus vite cura retinēde: o te si tua bona cognoscas felicē: cui suppetūt etiam nūc que vita nemo dubitat esse cariora. Quare sic-

liberos tuos cōsulares: quoꝝ specimen. i. similitudo ingenij paterni. i. tui vel auiti. i. aui ipsoꝝ. s. symachi: qui fuit auus ipsoꝝ ex parte matris. elucet vt in id etatis pueris. q. d. liberi tui sunt similes patri ⁊ auo ipoꝝ in prudētia in q̄tuz etas ꝑmittit. Notandū sicut inferius ꝓbabitur ꝙ in reb⁹ fortuitis nō potest cōsistere vera felicitas. ideo illi qui adeptōe talium rerum felices se existimabant: ⁊ ex amissione earum infelices falsa opinione decipiebant̄. Et licet ī opinione eoꝝ sic esset: nō tamen erat ī re. ideo dicit philosophia ad Boetiū. ꝙ tu false opinionis suppliciū luis. i. reb⁹ imputare nō possis. Nota suppliciū false opininnis est in animo: nō in re. Vn̄ Seneca. xvij. ep̄la. Multis parasse diuitias nō fuit finis miseriaꝝ: sed mutatio diuitiaꝝ. Nec hoc miror. non em̄ in rebus est vitiū: sed in aīo. sepius em̄ opiniōe q̄z re laboram⁹. Ergo infortuniū Boetij nō erat imputandum rebus: q2 nō erat: ꝫ imputandū fuit sue false opiniōi. Nota ꝙ ph̄ia ostendit p̄sentē felicitatē in tribus cōsistere. s. in amicis. in vxore pudica. ⁊ filioꝝ suoꝝ prudentia. Primo em̄ ad felicitatē requirūtur amici. Nā amicus est p̄ciosissimū genus diuitiaꝝ: ex. viij. ꝓsa hui⁹ secundi. Et Aristo. ix. Ethic̄. Nemo eligit viuere sine amicis habens reliqua bona. Et ẜm Tullium in li. de amicicia. Qui amiciciā tollit de mūdo: solē tollere videt̄. Et Senec̄. de remedijs fortuitoꝝ. Nihil est peius q̄z amicos nō habere. si amicum ꝑdidisti aliū quere. ⁊ ibi eū queras vbi īuenias. quere inter artes liberales: inter recta ⁊ honesta officia. q̄re in laborib⁹ ad mensam. ista res non querit̄. Secūdo requirit̄ ad felicitatē polliticaz vxor pudica que rara est. Vn̄ Señ. in de remedijs fortuitoꝝ. Multe inter ꝓbas matrimonialis ordinis ceperūt esse exempla meretriculaꝝ. q̄z multas ex côiugib⁹ optimis pessimas videm⁹: ex diligētissimis dissolutissimas: ex liberalissimis rapacissimas. Etiā si bonā vxorē habuisti: nō potes affirmare eā esse ꝑmāsurā in illo ꝓposito. nihil tā mobile: nihil tā vagū q̄z femīaꝝ volūtas. Tertio req̄rit̄ ad felitatē politicā ꝓles. q2 ẜm Aristo. ꝑ Ethic̄. Non oīno felix est q̄ specie turpis ē: aut solitari⁹: aut ꝓle carēs. Nota ẜm Huguit̄. specimen ē pulchritudo vel silitudo: vel signū vl' imago: vel noticia vel expimentū: vl' boni opis documentū. Sz ī ꝓposito accipit̄ ꝓ silitudine. Itē ẜm eūdē auitus ta. tum. i. ab auo habitus vel possessus vel ad ipsum pertinens. ⁊ ponitur quādoq꜄ pro antiquo.

ca iam lachrymas: nondū est ad vnū om̄is exosa fortuna. Nec tibi nimiū valida tempestas incubuit: quoniā tenaces herēt anchore: que nec p̄sentis solamen: nec futuri spem tem̄pis abesse patiātur. B. Et hereant inquā p̄cor. illis nāqꝫ manētibꝰ vtcūqꝫ se res habeāt humane enatabimus. Sed quātum decus ornamentis nostris decesserit: vides. P. Et illa. Promouimus inquit aliquātulum si te nondū totiꝰ tue sortis piget. Sed delitias tuas ferre non possum qui abesse aliquid tue beatitudini tam luctuosus atqꝫ anxiꝰ ꝯqueraris. Quis est enim tam composite felicitatis: vt non

¶ Cū igit̄ p̄cipua mortalibꝰ. Hic p̄hia ex dictis ꝯsolat̄ Boetiū: dicēs. Ex quo hoībꝰ est p̄cipua cura. i. maxima cura. retinēde vite. i. saluādevite. o te felicē si cog̃scas tua bona cui etiā nūc suppetūt. i. abūdāt talia bona. qꝛ nemo dubitat eē cariora ip̄avita. q̄re iā sicca lachrymas ꝛ noli flere. nōdū em̄ om̄is fortuna ē tibi exosa. i. aduersa ad vnū. i. oīno. nec tibi ī cubuit. i. instetit. tempestas aduersitatis nimiuȝ valida. q̄niā tenaces anchore. i. amici īsep̄abiles herēt. i. firmiter manēt. q̄ s. anchore nō patiantur tibi abeē solamen p̄sentis tp̄is nec speȝ futuri temporis. Et dicit Boetiꝰ. precor vt hereāt. i. maneāt ille āchore. q̄a ip̄is manentibus vtcūqꝫ. i. q̄litercūqꝫ res se habeāt: nos enatabimꝰ euadēdo aduersitatē fortune. ꝟ o p̄hia tu vides q̄ꝫtuȝ decꝰ n̄ris ornamētis bonoꝝ exterioꝝ q̄bꝰ ornabamur decesserit. Subiūgit p̄hia. Nos p̄mouimꝰ aliq̄ꝫtulū aīm tuū ad ꝯsolatōeȝ si nōdū piget te totiꝰ tue sortis. qꝛ maior p̄s salua tibi manet. ꝟ nō possum ferre tuas delitias: q̄ taȝ luctuosus. i. plenꝰ luctu: atqꝫ anxiꝰ ꝯq̄reris aliq̄d abesse tue beatitudini. i. tue felicitati. Nota q̄ sicut mors ē oīm amarissima. qꝛ oīa abscidit: oīa deuorat. Et qꝛ aliq̄ iudicāt se nō timere mortē: et t̄n timēt ꝟm Sen̄. ī de remedijs fortuitoꝝ. sic vita ē oīm dulcissima. Oīa em̄ appetūt eē ꝛ viuere. iō vnūq̄dqꝫ nālit̄ nitit̄ ad saluādū vitā: q̄ nihil ē cariꝰ. Si g̃ Boetiꝰ possedit bona q̄ cariora sunt vita nō debuit se estimare miserū: ꝟ magis felicē. Nota q̄ p̄hia amicos appellat anchoras. sic̄ em̄ tēpestate ī cūbēte p̄ anchorā nauis retinet̄ ꝛ a p̄iclitatōe saluat̄: sic īminēte aduersitate fortune hō fidelibꝰ amicis ne succūbat infortunio s̄bleuat̄. Fideles em̄ amici retinēt hoīeȝ impetu fortune agitatuȝ ne totaliter deijciat̄ a sua stabilitate.

Nota ꝟm Huguit̄. suppetere. i. subministrare vel sup̄abundare. ꝟ pigere est piger esse vel penitere: vel grauare vel offendere.

¶ Quis ē ei tā ꝯposite. Hic p̄hia p̄bat felicitatē nulli posse total̄r euenire. Scd̄o oñdit q̄ q̄nto aliq̄s ē felicior: tāto leuiori aduersitate p̄sternit̄. Tertio ꝯcludit ex his felicitatē fortuitam amarā esse ꝛ miseram. Quarto inue

bitur cōtra hoīes. Secūda ibi. Adde ꝙ felicissimi. Tertia ibi. Quāmult᷑.
Quarta ibi. Quid igit᷑ o mortales. Primo dicit. Quis est hō tam cōposi
te felicitatis .i. tācopiose felix: vt nō rixet᷑ .i. discordet ex aliq̄ parte: cū qua
litate .i. cū dispositōe sui status .i. sue fortune. q. d. nullus est ita felix. quia
cōditio .i. stat⁹ hūanoꝝ bonoꝝ: est anxia res .i. misera res: que nunq̄ homi

aliqua ex pte cū status sui qualitate rixet᷑.
Anxia. n. res est hūanoꝝ ꝯditio bonoꝝ. et
q̄ vel nunq̄ tota ꝑueniat: vel nūq̄ ꝑpetua
subsistat. Huic census exuberat: sȝ ē pudo-
ri degener sanguis. Hūc nobilitas notū fa
cit: sȝ angustia reifamiliaris iclusus eē mal
let ignotus. Ille vtroq̄ circūfluus vitā ce
libē deflet. Ille nuptijs felix: orbus libe-
ris alieno censuȝ nutrit heredi. Alius pro
le letatus: filij filieue delictis mestus illa-
crimat. Idcirco nemo facile cū fortune sue
conditione ꝯcordat. Inest. n. singulis: qđ
inexpertus ignoret: expertus exhorreat.

ni tota ꝑue-
niat: vel nun
q̄ ꝑpetua sb
sistat. Tunc
ꝯclarat ꝙ nō
tota ꝑueniat
hoī. q̄a huic
.i. alicui hoī
exuberat cen
sus .i. abune
dat pecunia.
sed aliud si-
bi deficit. q̄a
degener san-
guis .i. igno
bilitas ē sibi
pudori: hū-
sup. aliū ho-
minē nobili-
tas facit no-
tū. ꝟ ip̄e iclu
sus angustia
reifamiliaris .i. pauptatis. mallet .i. magis vellet esse ignot⁹. Ille .i. alter
hō. circūflu⁹ .i. circūdat⁹. vtroq̄ .i. tā diuitijs q̄ nobilitate. ip̄e deflet celi-
bem vitā .i. castā vitā. qꝛ nō p̄t forsan ducere vxorē. Ille .i. alt᷑ felix nuptijs
scȝ hn̄do vxorē. orb⁹ .i. carēs. liberis .i. pueris. ip̄e nutrit .i. ꝯgregat. censū
alieno heredi. Alius aūt letat⁹ ꝓle: ip̄e mest⁹ illachrymat .i. ingemiscit. de-
lictis .i. ꝑ crimib⁹ filij vel filie sue. Idcirco nemo facile cōcordat cum cōdi
tione sue fortune. Inest eni singulis sup. hoib⁹: aliq̄d qđ ip̄e inexpt⁹ igno
ret. vel expt⁹ ip̄m exhorreat: ⁊ sic rixat᷑ cū q̄litate sui stat⁹. Nota ꝙ n̄ ē hō
tā felix q̄n īueniat aliquā ꝯditōez ī se quā vellet n̄ hr̄e. ꝓpt᷑ qđ misera ē ꝯdi
tio hūanoꝝ bonoꝝ. qꝛ nūq̄ hoī tota ꝑuenit. qꝛ aliq̄s ꝯtēnere oīa p̄t. ꝟ oīa
hr̄e nemo p̄t. Et elicit᷑ vna rō ex lr̄a. Illi ꝯditō hūanoꝝ bonoꝝ nō tota ꝑue
nit cui suus stat⁹ ī aliquo displicet. ꝟ null⁹ īuenit᷑ tam felix cui status suus
non displiceat in aliquo: sicut declarat in lr̄a. ergo ⁊c̄. Item sanguis ser
uilis conditōis dicitur degener. quia homines naturaliter liberi sunt: ꝟ ꝑ
seruitutē degenerant a natura. Nota vita casta dr̄ vita celebs: quasi ce-
lestis. quia in carne viuere p̄ter carnem est vita celestis ⁊ angelica. No-
ta s̄m Huguit᷑. illachrymari est intus lachrymari: vel cū dolore lachryma-
ri. ⁊ est deponētis generis: licȝ s̄m aliquos īueniat᷑ neutri⁹ generis. et sic
Boeti⁹ ponit hic in neutro genere cū dicit: mest⁹ illachrymat.

¶ Adde ꝙ felicissimi cuiuscꝫ. Hic ostendit phia ꝙ homo magis felix leuiori aduersitate ꝓsternit᷑: cũ hoc cõparando Boetiũ ad alios. Et dicit. Adde ꝑdictis ꝙ sensus cuiuscꝫ hoĩs felicissimi. i. fortunatissimi. ẽ delicatissim⁹. i. impatientissim⁹: nisi ad nutũ suũ cũcta suppetãt. i. abũdent. ipe erit insolens. i. impatiẽs oĩs aduersitatis. ꝛ ꝓsternit᷑ a sua felicitate quibuscꝫ minimis

Adde ꝙ felicissimi cuiuscꝫ delicatissim⁹ sensus est. et nisi ad nutũ cũcta suppetant: ois aduersitatis insolẽs minimis quibuscꝫ ꝓsternit᷑. Adeo ꝑexigua sunt q̃ fortunatissimis summaꝫ beatitudinis detrahunt. Quãmultos esse cõiectas q̃ sese celo ꝓximos arbitrent᷑: si de fortune tue reliquijs pars eius minima ꝯtingat. Hic ipe locus quẽ tu exiliũ vocas incolentibus pria est. Adeo nihil ẽ miserũ: nisi cũ putes. Cõtra cꝫ beata sors ois est eq̃nimitate tolerãtis. Quis ẽ ille tã felix: qui cũ dederit impatientie manus: statũ suuꝫ mutare non optet.

aduersitatibus: adeo ꝑexigua sũt. i. valð exigua. q̃ fortunatissimis detrahunt. i. auferunt. sũmã. i. ꝑfectiõem beatitudĩs. O Boeci q̃multos esse cõiectas. i. opinaris: q̃ sese arbitrent᷑ ꝓximos esse celo. i. deo: si eis cõtingat mĩma ps de reliquijs. i. d̃ ꝑticulis tue fortune. Hic locus quẽ tu vocas exiliũ: est patria incolẽtibus. i. habitãtib⁹. ꝛ ita eorum iudicio spectat ad felicitatẽ. Uniuersaliter ergo de reb⁹ fortuitis cõcludit. Adeo nihil est miserꝫ nisi tu: cũ putes. i. nisi ex reputatõe animi tui estimes ꝙ ꝑ et: cõtra. i. ꝑ cõtrariũ: om̃is sors est beata eq̃nimitate. i. patiẽtia animĩ tolerãtis. Quis est ille tam felix: q̃ cũ dederit man⁹ impatiẽtie. i. cũ fuerit fact⁹ impatiẽs: q̃n ipe nõ optet mutare statũ suum. q. d. null⁹ est tam felix.

Nota ꝙ forsan aliquis diceret. nulli homĩ placet status suus si deest sibi magnũ fortuniũ: ꝫ defect⁹ modici boni nõ impedit cõplacentiã stat⁹ q̃n homo totalit᷑ sit felix. hoc excludit phia: dicẽs. Quãto aliq̃s est felicior: tãto est delicatior. et q̃nto ẽ delicatior: tãto magis grauat᷑ ex defectu modici boni: ꝛ sic felicissimis detrahit᷑ complementũ beatitudinis. Notanduꝫ ꝙ vna et eadẽ res est quã vnus iudicat spectare ad miseriaꝫ: alius iudicat spectare ad felicitatẽ. Ergo dicit phia: locus quẽ tu exiliũ vocas incolẽtibus est patria. Notandũ quãtũcũcꝫ sit homo abundãs reb⁹ fortuitis: ꝫ aliq̃d displicet sibi in statu suo: ipe optat statũ suũ mutari: cõmendãdo statum alteri⁹. Unde miles emeritus laudat statuꝫ mercatoris. ecõtra mercator expt⁹ ꝑicula marina laudat militiã. Silr legisꝑiti laudãt agricolas: ꝛ agricole vrbanos. Silr exemplũ ptꝫ in Boetio de scholariũ disciplina de filio incõstantie: qui habens displicentiã vni⁹ status: semꝑ aliũm ꝛ aliũ assum-

psit. Nota q dicit nihil est miserū nisi cū putes. Uñ dicit Sene.ix.epl'a Miser est qui se beatū non iudicat:licz mūdo imperet.non est beatus qui se beatum esse non putat.

¶ Quãmultis amaritudinib⁹.Hic phia oñdit fortuitã felicitatē eē amarã ⁊ miseraz:dicēs.Quãmultis amaritudinib⁹ dulcedo hūane felicitatis est respsa.i. pmixta. q etiaz si videat iocūda hoi fruenti:tñ nō possit retineri q min⁹ put homo abeat eã cū velit.i.nō potest retineri ad volūtatez homis.⁊ liquet.i.manifestū est q misera sit beatitudo rerū mortaliū:q nec ppetua pdurat apud eqnimos.i.apud cōstãtes vl' patiētes nec ipa tota.i.simul.delectat anxios.i.miseros. Nota q felicitas ⁊ dulcedo hūana nō est sine amaritudine.qz dicit btūs Bern. Nunq in honore sine labore.nunq in platōe sine tribulatōe. nunq in sublimitate sine vanitate qs esse pt. Itē Alan⁹ in anticlaudiano dicit. Sz nihil iuenio qd in oī parte beate viuat qn multas nobis deferre querelas possit si nostraz velit accusare mineruam.

Quãmultis amaritudinib⁹ hūane felicitatis dulcedo respersa est. Que si etiã fruenti esse iocūda videat:tñ quo minus cum velit abeat:retineri nō possit. Liquet igit q sit mortaliuz rerum misera beatitudo:q nec apud eqnimos ppetua pdurat:nec anxios tota delectat. Quid igitur o mortales extra petitis intra vos positã felicitatem.error vos insciciaq cōfundit. Osten

¶ Quid igit o mortales.Hic phia iuehit ɔ hoīes:⁊ dicit sic.O mortales: qre petitis.i.qritis.extra.i.ī reb⁹ exteriorib⁹ felicitatē positã.intra vos error ⁊ inscicia.i.igrãtia ɔfūdit vos. Oñdã tibi breuit cardinē.i.radicē summe felicitatis.Est ne aliqd tibi pciosi⁹ teipo:nihil inqes. Si igit fueris cōpos tui p trãquillitatē animi:tu possidebis q nunq amittere velis.s.delectatōez ī opatōe pfecte virtutis.nec fortuna poterit tibi resistere. Nota q duplex ē beatitudo.pfecta:⁊ impfecta. Perfecta beatitudo habet post hãc vitã.⁊ est vita etna. de q loqtur btūs Johes:dicēs. Hec ē vita eterna vt cognoscãt te solū vez deū:⁊ quē misisti ihesuz xpm. Alia ē beatitudo ipfecta:q pt esse ī pñti vita. quã phi posuerūt ɔsistere ī opatōe optime virtutis.Uñ radix talis beatitudinis ē trãquillitas animi ex moderatōe ⁊ sedatōe passionū p hitū xtutis.p talē aūt trãquillitatē hō efficit sui ɔpos vt nō deijciat passiōib⁹. Ista aūt trãquillitas nō ē qrēda ī reb⁹ exteriorib⁹:s solum hz eē in aīo hoīs.de q beatitudine ⁊ trãquillitate hic loqtur phia:dicens. Quid igit o mortales ⁊c. Et Señ.loquēs de eadē felicitare.ix.epl'a dicit. Sūmū bonū extrinsec⁹ instrm̄uta nō qrit:domi colit.ex se totū est.īcipit fortune eē subiectū:si quã ptē sibi foris qrit. Itē Señ.xxiij.epl'a. Felicitatis auiditas tuta est,q sit aut vñ pueniat qris:ex bona ɔscia,ex bone

stis ꝯsilijs. ex rectis actōib⁹. ex ꝯtēptu fortuitoꝝ. Et. xxxi. epl'a dic̄. Illō bonum est querēdū qđ nō fiet de die in diē peius. Quid est hoc: anim⁹. ſ; hic rect⁹: bon⁹: magn⁹. Quid aliud voces hūc aīm ꝗ̄ deū in corpe hūano hospitatū. Et. xli. epl'a dicit. Lauda bonū in hoīe qđ eripi nō p̄t: qđ est ꝓprium hoīs. Queris q̄d sit illud: aīm⁹ ꝛ rō pfecta. rōnale nāq; aīal est hō.

¶ Atq; vt cognoscas in his. Hic phia probat verā felicitatē nō posse ꝯsistē in reb⁹ fortuit̄ trib⁹ rōnibus. Secūdā ponit ibi. Ad h̄. Tertiaz ibi. Et qm̄. Prima rō talis ē. In illo nō cōsistit felicitas homīs qđ p̄t auferri ab homine. ſ; bona fortuita sunt hmōi. ergo ꝛc̄.

dam breuiter tibi summe cardinem felicitatis. Est ne aliq̄d tibi teipso p̄ciosi⁹. Nihil inquies. Igit̄ si tui cōpos fueris: possidebis q̄ nec tua vnq̄ amittere velis: nec fortuna possit auferre. Atq; vt cognoscas in his fortuitis reb⁹ beatitudinē cōstare non posse: sic collige. Si beatitudo est summuz nature bonū rōe degētis: nec illud est summū bonū qđ eripi vllo modo potest. quoniam procellit id quod nequeat auferri: manifestum est q̄ ad beatitudinem percipiendā fortune instabilitas aspirare nō possit.

Maior nota. q̄ sūmū bonū ē ꝓpriū hoīs. bonū aūt qđ auferri p̄t nō ē sūmū bonū. q̄ illō qđ auferri nō p̄t meli⁹ ē eo qđ auferri p̄t. Minor p̄tz. bōa fortuita p̄nt auferri cū sint mutabilia. Vn̄ dic̄ ī lr̄a. Ut agnoscas beatitudinez nō posse ꝯstare ī reb⁹ fortuitis: sic collige p tales rōes. Si beatitudo ē summū bonū nāe degētis rōe. i. nāe rōnalis: nec illud ē sūmū bonū qđ vllo mō p̄t eripi. i. auferri. q̄ illud. s. bonuz. qđ neq̄at. i. nō p̄t auferri: hoc p̄cellit. i. meli⁹ est eo q̄ p̄t auferri. s. exq̄ manifestū ē q̄ instabilitas fortune nō possit aspirare. i. accedere ad beatitudinē accipiēdā. Nota q̄ beatitudo ē summū bonū. q̄ in. iij. hui⁹. ij. p̄sa dr̄ q̄ beatitudo ē stat⁹ pfect⁹ aggregatōe oīum bonoꝝ. Et beatitudo ē sūmū bonū nāe degētis. i. viuētis. rōe. i. nāe rationalis sicut hoīs. q̄ hoīm gen⁹ viuit arte ꝛ rōne: ex phemio Metaphis̄. Nullū em̄ alioꝝ aīaliū est felix: ex. x. Ethicoꝝ. Bruta em̄ aīantia nemo felicitabit: p̄ Ethic̄. Et talis beatitudo nō cōsistit ī bonis exteriorib⁹: ſ; ī actu sapiētie. q̄ dicit Aristo. in li. Polit̄. Testis mihi est deus q̄ in bonis exterioribus nō cōsistit summū bonū. Et idē. In eisdē nos sum⁹ felices et dij. dij aūt nō sunt felices bonis exteriorib⁹. ergo nec hoīes. Nota licz ī bonis exteriorib⁹ fortuitis nō cōsistat felicitas formal'r ꝛ eēntial'r: tn̄ felicitas cōsistit ī eis organice. q̄ deseruiūt ad felicitatē verā. Sine em̄ reb⁹ exteriorib⁹ q̄ꝝ fortuna dn̄a est nō ꝯtingit esse felicē sup. organice. ex li. de bōa fortuna ꝛ ex. x. Ethic̄. Op⁹ ē exteriori p̄spitate oī enti. natura em̄ p se nō ē sufficiēs ad speculādū. ſ; oportet cibū potū ꝛ reliquū famulatū p̄existere.

¶ Ad hec quē caduca ista felicitas vehit. Hic ph'a ponit secūdā rōem: que talis est. Ille q̄ felix est fortuita felicitate: aut scit eā mutabilē esse: aut nescit. si nescit est ignorās: ⁊ ꝑ cōsequēs est felix. si scit eā esse mutabilē: necesse est ꝙ timeat ne eā amittat. Cui aūt inest cōtinuus timor felix esse nō pōt. Vñ dicit in l'ra sic. Ad hec. s. p̄dicta addā aliā rōem. Homo quē vehit. i. ducit. ista caduca. i. fortuita felicitas: vel scit eā eē mutabilē: vl' nescit. si nescit q̄nā sors beata. i. que felicitas btā potest esse cecitati ig̃rantie. q. d. nulla. si scit eā eē mutabilē: necesse est vt metuat ne amittat illud qđ non dubitat posse amitti: q̄re cōtinuꝰ timor nō sinat ip̄m esse felicem. Et forsan diceres. homo non timet amissionem fortune q̄a non curat vtrū eā amittat vl' nō. h' excludēs ph'a dicit. Si amiserit bonū fortuitū: ⁊ putat illud negligendū. i. non curandū tunc illud bonū erit valde exile qđ amissuz ferat equo animo. i. equali animo sicut cōseruatum: et ꝑ cōsequens illud nō est summū bonū. Nota ex tertio huiꝰ ꝓsa. ix. Vera ⁊ ꝑfecta felicitas facit hoīem potentē: reuerendū: celebrē ⁊ letū. Ergo vera felicitas excludit timorē: ⁊ ꝑ cōsequēs cōtinuꝰ timor q̄ excludit leticiā nō sinit eē felicē. Vñ Señ. ix. ep'la. Ille beatissimꝰ ē ⁊ securꝰ sui possessor q̄ crastinū diē sine sollicitudine expectat. Itē nota ex q̄ felicitas ꝯsistit i speculatōe dei ⁊ substātiaꝝ sepataꝝ: ipa excludit cecitatē ignorātie: in q̄ ignorātia felicitas esse nō potest.

Ad hec quē caduca ista felicitas vehit vel scit eaz: vel nescit esse mutabilē. Si nescit: quenaz b ata sors eē pt ignorātie cecitati. Si scit metuat: necesse est ne amittat quod amitti posse nō dubitat. Quare cōtinuꝰ timor nō sinit esse felicē. an vl' si amiserit: negligendū esse putat. Sic quoqꝫ perexile bonum est qđ equo aīo ferat amissum. Et qm̄ tu idē es cui ꝑsuasuz est: atqꝫ insitū ꝑmultis demōstratiōibꝰ scio mētes hoim nullo esse modo mortales. Cūqꝫ clarū sit fortuitam esse felicitatē corpis morte finiri: dubitari neq̄t si hec afferre beatitudinez pōt: qm̄ omne mortaliū genꝰ in miseriā mortis fine labat. Qꝫ si multos scimꝰ nō morte soluz: verū etiā dolorībꝰ suppliciisqꝫ beatitudinis fructū quesisse: quonā modo p̄sens vita facere beatos potest: que miseros trāsacta non efficit.

¶ Et qm̄ tu idē es. Hic ph'a ponit tertiā rōem: q̄ talis ē. Si beatitudo ꝯsi-

steret ĩ rebus[fortuitis.cũ bona fortuita finiunt morte hoĩs:sequit ꝙ oĩs
hõ in morte fieret miser.qꝺ nõ est veꝝ.qꝛ multi per mortẽ ꝯsecuti sunt feli-
citatẽ.sicut martyres ⁊ alij sancti:q̃ perpessi sũt maxia tormẽta vt sequerẽ-
tur btĩtudinẽ in aĩa.dicit ergo sic in lr̃a. Qm̃ tu idẽ es hõ cui ego scio esse
ꝑsuasum ꝑmultis.i.valde multis demõstrationibus.mẽtes.i.aĩas hoĩum

Metrũ quartũ libri secũdi.
q Uisquis volet perhennem
Cautus ponere sedem.
Stabilisq; nec sonori
Sterni flatibus euri:
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum:
Montis cacumen alti
Bibulus vitat arenas.
Illud proteruus auster

nullo modo
eẽ mortales
Et cũ sit cla-
rum.i.mani
festũ.fortui-
tam felicita-
tem finiri.i.
t̃minari mor
te corpis ho
minis.neq̃t
i.non potest
dubitari si h̃
fortuita felĩ
citas põt af-
ferre.i.dare
beatitudinẽ
quin oẽ ge-
nus mortalĩ
um.i.hoĩm labatur in miseriam in fine mortis.Sed si scim⁹ multos.s.san
ctos.quesisse fructum beatitudinis nõ soluꝫ morte:verumetiã ꝯdoloribus-
q;.i.⁊ supplicijs.quonaꝫ modo.i.per quẽ modũ.p̃ns vita supple bonis for
tuit[?]ꝯornata.p̃t facere btõs.q̃ vita trãsacta.i.t̃minata.nõ efficit miseros.q.
d.nullo mõ. Nota cui⁹ p̃ntia ẽ cã felicitatis:ei⁹ absentia ẽ cã mi[?]ie ⁊ ĩfe
licitatis.Sic̃.n.nauta ꝑ sui p̃ntiaꝫ ẽ cã felicitat[?]nauis:sic ei⁹absentia ẽ cã
ꝑiclitationis eius:ex.ij. ph̃icoꝝ.Si ergo bona fortuita ꝑ sui p̃ntiam essent
cã beatitudinis.ꝑ sui absentiã eẽnt causa miserie. Cuꝫ autẽ in morte hoĩs
bona fortuita relinquunt hoĩem fugiendo:⁊ homo relinquat ea moriẽdo
oĩs homo post mortem eẽt miser ⁊ infelix.qꝺ falsum ẽ.nam multi post mor
tem consequentur beatitudineꝫ.⁊ qꝛ forsan aliquis diceret mortuo homĩ
ne moritur ⁊ anima eius.⁊ sic post mortẽ homo nullam consequetur beatĩ
tudinẽ.hoc excludens ph̃ia dicens ad boetiũ. tu es idẽ ille cui persuasum
est multis demonstrationibus animas oĩum esse immortales. Nota ꝙ
omnes leges in hoc conueniunt ꝙ aĩa ĩtellectiua hominis sit immortalis
seꝑatur enim ab alijs sicut perpetuũ a corruptibili ex.ij.de aĩa. ⁊ hoc ẽ ra-
tionabile:qꝛ anima ĩtellectiua ĩmaterialis nõ est educta de potentia mate-
rie.ꝫ ab extra.s.a deo. Ipsa enĩ ꝫm beatũ Agu.creando infundit:⁊ infun
dẽdo creat.ꝓpter quod cũ abscisio materie sit causa ꝑpetuitatis ꝑ cõmẽta
torẽ ꝑmo celi ⁊ mũdi.aĩa intellectiua ĩmaterialis existens:ipa ẽ imortalis
Uisquis volet perhennẽ.Hic incipit quartũ metrũ huius scꝺi.quod
dĩ metꝝ anacremicũ ab ĩuẽtore.iãbicũ a pede ꝑdñante.dimetꝝ a nũe
ro pedum.cathalecticum qꝛ deest vna syllaba ad complementũ metri.huic

metro adiungit metrũ feregratium: sic dictũ ab inuentore. de quo superius dictũ est. In hoc ergo metro phia cõmendat vitã mediocrẽ per talẽ metaphoram. Edificiũ ꝯstructũ in loco nimis alto vrgetur tẽpestatibus ventoꝝ ⁊ fundatũ in loco arenoso defluit. ꝫ fundatũ in loco humili ⁊ saxoso vtrumqꝫ vitat incõmodũ sic vita pñs nimiũ eleuata ꝓsperitate vl' nimiũ depssa aduersitate frequent' euẽtu inopinato calamitatibus defluit. mediocris aũt secura pmanet Dicit ꝗ i lra. Quisqs hõ cautus volet ponere sedez phennẽ. i. firmã mãsionẽ ⁊ ipe stabilis existens. nec velit sterni. i. deijci. sonoris flatib' euri illius vẽti. ꝗsquis curat spernere pontũ minantez

Totius viribs vrget.
He pendulum solute
Pondus ferre recusant
Fugiens periculosam
Sortez sedis amene:
Humili domum memento
Certus figere saxo
Quamuis tonet ruinis
Miscens equora ventus:
Tu conditus quieti
Felix robore valli:
Duces serenus euum
Ridens etheris iras.

fluctib'. i. mare fluctuans. ille vitet cacumẽ. i. sũmitatẽ alti montis. ⁊ vitet arenas bibulas. i. siccas. Tũc assignat casuz q̃re debeat vitari in edificãdo cacumẽ alti montis. qꝛ illud. s. cacumẽ alti mõtis vrget. i. infestat auster ꝓterui'. i. vẽtus ĩpetuosus. Tũc assignat cãm q̃re d̃beãt vitari arene. qꝛ he. s. arene solute. i. disiuncte p siccitatẽ. recusant ferre. i. nolũt portare. pẽduluz põdus. i. labile põdus. Tu ergo fugiẽs piculosam sortẽ. i. euẽtũ. amene sedis. i. amene mãsionis. ⁊ cert' existẽs memẽto figere. i. stabilire domũ tuaz in hũili saxo. i. depsso lapide. Quis vẽtus miscẽs eq̃ra. i. voluẽs maria. tonet. i. seuiat. ruinis. i. flatib' ruinosis. tu felix cõditus robore. i. firmitate. q̃eti. valli. i. munitiõis. ⁊ tu serenus. i. trãquillus. duces. i. ages euũ. i. vitaz tuã. ridẽs. i. deridẽs ⁊ ꝓ nihilo habẽs. iras. i. ꝑsecutões etheris. i. aure vel venti seuiẽtis. Nota ꝙ oĩs virt' supfluitate corrũpit'. cũ virt' ꝯsistat in medio. Est. i. n. v̄tus hĩtus electiu' ĩmedtate ꝯsistẽs recta rõe determinat' tõ oĩs supfluitas tanq̃ viciosa vitãda ẽ. Phia ꝗ docet vitare supfluã ꝓspe ritatẽ: quã designat p cacumẽ alti montis. q̄ ꝓspitas plerũqꝫ ĩpugnat inuidia ⁊ potẽtia magnatũ. q̄ p vẽtũ ĩpellẽtẽ d̃signat'. Docet etiã vitare nimiã pauptatẽ: quã desigt̃ bibula arena. q̄ pauptas r̃cusat ferre ĩdigẽtiã nccĩoꝝ q̄ p põdus pẽdulũ desigñtur. Indigẽtia. n. g̃uat hoĩez ad modũ pẽduli ponderis. Nota securitas ꝫ tulliũ in retho. sua. est virt' incõmoditates im

minētes τ inchoate rei affines nō formidās. q̄ securitas maxīe appetēda ē, ꝓpter qd̄ ꝑhia docet appetere vitā mediocrē q reddit hoīez securū: ſm illō poeticū. Medio tutiſſim⁹ ibis. τ catho. Tuta mage pupis ē modico q̄ flumīe ferť. Quā vitā mediocrē desiḡt ꝑ hūile saxū: in q̄ edificiū īpetu vēti ñ dijciť nec inūdatōib⁹ tanq̄ꝫ bibula arena dissoluiť

Prosa quinta libri secundi

S Ed qm̄ rōnū iam in te meaꝝ fomenta descendunt: paulo validioribus vtendum puto. Age. n. si iā caduca τ momentanea fortune dona nō essent. Quid in eis ē quod aut vestruz vnq̄ꝫ fieri queat aut non perspectum consideratumq̄ꝫ vilescat.

Nota ꝙ duplex ē pauptas. voluntaria τ leta: alia īuolūtaria τ tristis. ꝑma paupertas ē appetēda. scd̄a fugienda. De prima loq̄tur seneca in epl̄a. Honesta res est leta pauptas pauptas enim expedita secura est. Et. xviij. epistola. O lucille incipe cū pauptate hr̄e commerciū. aude ꝯtēnere opes. nemo alius ē deo dignus: q̄ꝫ qui opes ꝯtēpserit. Scd̄a pauptas. s. inuolūtaria τ tristis fugienda ē. qꝛ mortalis est: τ rōe tristicie stupefacit τ corrumpit naturam.

Sed qm̄ rōnum iam in te. Hic incipit q̄nta ꝓsa huius scd̄i: in q̄ ꝑhia ponit remedia magis mouentia boetiū ad oñdendum ꝙ bona fortune sūt cōtēnenda: τ minus eē dolēdū de amiſſiōe eoꝝ. Jsta aūt remedia sūt rōnes sumpte ex ꝯditōe ꝑticularium bonoꝝ fortune. s. diuitiaꝝ. bonoꝝ. potestatū τ gl̄ie. Et primo oñdit hoc de diuitijs. ꝙ nō sūt magnoꝑe appetēde ponēdo vnā rōnē generalē respiciētez oīa bona fortune. Scd̄o ponit rōes de diuitijs. ibi. diuitie. Primo intendit talē rōnē. Null⁹ magnoꝑe dꝫ illō appetere ꝙ nō pōt eē suū: τ qd̄ in se ꝯsideratū ē vile. ſꝫ oīa bona fortuita sūt hmōi: qꝛ sūt mutabilia. iō nō pn̄t eē ꝓpria hoīs. τ in se ꝯsiderata vilescūt. ergo τc̄. vn̄ dicit in lr̄a. Qm̄ fomenta. i. medicamenta meaꝝ rōnū. ī te descendūt qꝛ ego video te paulatim fortunā ꝯtēnere. puto eē vtendū paulo validioribus supple rōnibus. i. magis mouentib⁹. Age est aduerbiū hortādi. si enī dona fortune non essent caduca id est causalia. τ momētanea id est trāsitoria ad modum momenti. quid est in eis quod vnq̄ꝫ queat fieri vestrum aut perspectam τ in se consideratum non vilescat: quasi diceret nihil.

Nota ꝙ bona fortune sūt caduca τ transitoria. quia dicit seneca. lxxvi. epl̄a. Oīa bona fortūe nobis accidunt sed non adherēt. τ si abducantur sine vlla nostri lacrimatione discedunt. ex quo patet: si mutabilia sunt ꝙ non sunt propria bona hominis: quia ſm eundez senecam. Nihil propriū dicas quod mutari potest. Nota ꝙ bona fortuita in se considerata vilescant: quia dicit Johannes crisostimus. Bona fortune in seipsis veterascunt et consumūtur: aut ab extraneis dolo vel violentia vel calumnia diripiuntur.

Diuitie ne vľ vestri vel sui natura p̃cio sa sunt. Quid earũ potius: aurũ ne an vis congeste pecunie. Atqui hec effundendo magisq̃ꝫ coaceruando melius nitent. Siq̃dem auaricia semper odiosos: claros largitas facit. Qz si manere apud quenq̃ꝫ nõ potest quod transfertur in alterum: tũc est preciosa pecunia cũ translata in alios vsu largiendi desinit possideri. At eadez si

¶ Diuitie ne vel vr̃i vel sui natura. Hic pħia ponit rationes de diuitijs in speciali ꝙ non sint magnopere appetende. Scđo ꝓbat hoc generaliter de diuitijs. ibi. Quid autẽ. Prima diuiditur in quinqꝫ ptes ſm ꝙ quinqꝫ sũt genera diuitiaꝝ. que ꝓbat nõ mľtũ eẽ appetẽda. s. pecunia. gẽme. possessiones. vestes ⁊ famuli. Prĩo ostendit ꝓpositũ de pecunia. secundo de gemmis .ibi. An gemmaꝝ tercio de possessionibꝰ. ibi. An vos. q̄rto de vestibꝰ ibi. Iam vo quinto de famuľ. ibi. An vo. Primo duabꝰ rõibꝰ probat diuitias non mľtum esse appetẽdas. secũda ibi. At eadez. Prĩa rõ talis ẽ. Illa nõ sũt multũ appetẽda: q̃ nec ex sui natura nec ex natura vtentis sunt preciosa. diuitie sunt hmõi ergo ⁊c̃. maior nota: qꝛ nihil appetitur nisi bonũ ⁊ preciosum. Minor declarać. diuitie non sũt bone ex sui natura: qꝛ non faciũt bonũ eũ cui adueniunt. nec sunt bone ex pte vtentis: qꝛ non inquãtũ cõseruãć. sic. n. faciunt hoĩem auarũ. nec inquãtum distribuunć: qꝛ sic relinquũt hoĩem. dicit enĩ in lr̃a. Diuitie vel sunt p̃ciose sui natura: aut natura vestri vtẽtium eis. ⁊ quid eaꝝ est potius. i. preciosius. an aurum aut vis congeste pecunie. i. congregate. Atqui ꝓcerte. hec. s. diuitie nõ sunt preciose ꝯseruando eas: qꝛ melius nitent effundẽdo. i. distribuendo eas q̃ꝫ coaceruando. i. retinẽdo eas. siquidẽ auaricia que pecuniã coaceruat: semp facit hoĩes odiosos. ⁊ largitas que pecuniã effũdit: facit claros. i. honestos. Subdit. ⁊ si illud qđ transfertur in alterũ nõ potest manere apud quenq̃ꝫ: tunc ẽ preciosa pecunia loquẽdo ironice. cum ipsa vsu largiẽdi trãslata ĩ alios desinit possideri. Notãdũ ꝙ aliq̃d ẽ bonũ dupľr vľ ex natura sui: vel ex natura vtẽtis. Illđ dĩ bonũ ex natura sui: qđ a se vel ĩ se hꝫ vñ sit bonũ. ⁊ cuicũqꝫ aduenit facit ipm bonũ sic̃ rõ recta. pax ⁊ filia. Sed illud dĩ bonũ ex parte vtentis: quo si aliquis conueniẽter vtać aliq̃d bõi ide ꝓuenit. Vñ nota ſꝫ beatũ Berñ. Solꝰ error hoĩm facit ꝙ aurum ⁊ argentum reputantur preciosa: cũ sint nisi terra rubea ⁊ alba. Nota ꝙ seneca. lxxxviij. epľa ꝓbans diuitias non esse bonas sic arguit. Quod bonum est bonus facit. diuitie non faciunt bonos. ergo diuitie bone nõ sunt. Item illud quod potest contingere contemptissimo ⁊ turpissimo bonum nõ est. diuitie aũt ⁊ lenoni ⁊ laniste contingunt. ergo bone nõ sunt. Item bonũ ex malo non fit. diuitie autem fiũt ex auaricia q̃ mala ẽ. ergo bone non sunt. At eadẽ si apud vnũ. Hic ponit scđam rõem q̃

talis est. Illa nõ sũt mltũ appetẽda q̃ a plibus nõ pñt possideri: et nõ trã-seũt ad aliũ sine pauptate alioꝝ. diuitie sũt hmõi. ḡ ꝛc̃. vñ dic̃ in lr̃a. Si eadẽ pecuĩa quãta ẽ vbiqꜫ gẽtiũ. i. apud oẽs gẽtes. si illa ꝯgerat apd vnuz hominẽ: ipsa fecerit ceteros hoĩes ĩopes sui. i. carẽtes. ꝛ vna vox pi̱ter tota. i. sil'. replet auditũ ml'toꝝ. diuitie aũt ñ pñt trãsire ĩ pl'es nisi ꝯminute. i. diuise ĩ ptes. qḋ cũ factũ ẽ. s. ꝙ cõminute trãseunt ĩ alios: necc̃e ẽ vt illos faciant pauperes q̃s reliquũt. Et tũc exclamat ꝯ diuitias dicens. O igit̃ supple dico diuitias esse ãgustas. i. artas. ꝯ p ꝛ inopes. q̃s ñ lz plib⁹ hr̃e totas. ꝛ q̃ nõ veniũt ad quẽlibz sine pauptate ceteroꝝ. i. alioꝝ hoĩm.

apud vnum quanta est vbiqꜫ gentium congeratur: ceteros sui inopes fecerit. Et vox quidez tota: tota pariter multorum replet auditum. Vestre vero diuitie nisi comminute in plures transire nõ possunt. Quod cum factum est: pauperes necesse est vt faciant quos relinquunt. O igitur angustas inopesꜫ diuitias quas nec habere totas pluribus licet. ꝛ ad quemlibet sine ceterorum paupertate non veniunt. An gemmarum fulgor oculos trahit. Sed si quid est in hoc splendore precipui. gemmarum

Nota ꝙ diuitie ñ veniũt ad quẽlibz sine alioꝝ paupertate q2 dicit seneca in de remedijs Pecuniã pdidisti: quã vt hr̃es ali⁹ añ te pdidit. pdisti pecuniã: habes vno piculo min⁹ q̃ te felicẽ si cũ illa auariciã pdidisti. Et idẽ. lxxxviij. epl'a dic̃. Diuitie aĩos ĩflãt. supbiã partũt. ĩuidiã ꝯhũt. mentẽ alienãt. timorẽ inducũt ĩsolẽtiã faciũt. nihil aũt aliud ĩsolẽtia ẽ q̃ spes false magnitudinis. ḡ diuitie bone non sunt.

¶ An gemmaꝝ fulgor oculos trahit. Hic oñdit phia ꝙ gẽme nõ sũt appetende tanq̃ ꝓpriũ bonũ hoĩs. intẽdẽs talẽ rõnẽ. Quicq̃d bonitatis vl' preciositatis ẽ in gẽmis: hoc cõsistit in luce ꝛ splẽdore gẽmarum. sed lux gemmaꝝ nõ ẽ ꝓpriũ bonũ hoĩs. ꝫ est bonũ ipsaꝝ gẽmaꝝ. ḡ ꝛc̃. vnde dicit in lr̃a. An fulgor gẽmaꝝ trahit ocl'os hoĩm. supple ad ꝯcupiscẽdũ eas tãq̃ ꝓpriũ bonũ. ꝫ si quid ẽ p̃cipui. i. p̃ciositatis in h̃ splẽdore. illa lux ẽ gẽmaꝝ ꝛ ñ hominũ. q̃s quidẽ gẽmas vehemẽter admiror hoĩes mirari. i. mirãdo deside rare tanq̃ bonũ suũ. q̃d eni est carẽs motu aĩe atqꜫ ꝯpage. i. cõiunctiõe mẽbrorum. q. d. quid reperitur in reb⁹ inanimatis qḋ iure videatur. i. videri debeat. eẽ pulchꝝ rei aĩate. ꝯ p ꝛ rõnabili nature. q. d. nihil. q̃ gẽme tãetsi p q̃uis trahunt. i. recipiant. aliq̃d postreme pulchritudinis. opa. i. diligẽtia ꝯditoris. ꝯ p ꝛ sui distinctõe. i. specifica formatõe. tñ ipse collocate infra vestrã excellentiã. i. dignitatẽ. nullo mõ merebant̃ vr̃am admiratõem

Nota ꝙ non est gl'iandũ de gemmis tanq̃ de ꝓprio bono. q2 dicit seneca

est lux illa: non hominum. Quas quidem
mirari homines vehementer admiror.
Quid est enim carens anime motu atqꝫ
membrorum compage: quod animate ra-
tionabiliqꝫ nature pulchrum esse iure vi-
deatur. Que tametsi cōditoris opera sui-
qꝫ distinctione postreme aliquid pulchri-
tudinis trahunt infra vestraꝫ tamen excel-
lentiam collocate admirationem vestram
nullo mō merebant. An vos agroꝝ pul
chritudo delectat. B. Quid ni. Est enim

xli. epl'a. Nemo gloriari debꝫ nisi de suo. q̄d. n. ē stultius q̄ȝ in hoīe aliena
laudare. qd ē eo demētius q̄ ea mirat̄ q̄ ad aliū transferre ꝓtinus possunt
nō faciūt equū meliorē aurei freni. Nota ꝙ quadruplex est pulchritudo
pria ē aīaliū rōnaliū. scd̄a ē brutoꝝ sensibiliū. tercia plantaꝝ vegetabiliū.
quarta ē reꝝ inaīatarum. in quo genere gēme collocant̄. ꝓpt̄ qd dic̄ phia.
si gemme tra
hūt aliqd po
streme pul-
chritudinis.
.i. vltime pul
chritudinis.
¶ An vos a-
groꝝ pulchri
tudo. Hic ꝓ-
bat phia idē
de possessiōi-
bꝰ sic̄ d agris
ꝛ intēdit hāc
sniām. Boni
tas agroꝝ vl̄
ꝯsistit in pul
chritudīe eo
ruꝫ que dele
ctāt aspectū
ꝛ talis pulchritudo nō magis ē ipius hoīs q̄ȝ pulchritudo floꝝ vel stellaꝝ
q̄ ēt delectant aspectū hoīs. ꝛ tn̄ nihil ad hoīem pulchritudo istoꝝ vel bōi-
tas agroꝝ ꝯsistit in vtilitate eoꝝ q̄ ē ad sustētatōem hoīs. sꝫ hec possessio-
agroꝝ nō ē multū appetēda vt sit ampla: qꝛ natura paucis ē ꝯtenta. vn̄ dic̄
in lr̄a. An pulchritudo agroꝝ delectat vos vt gaudeatis de ea tanq̄ȝ de bo
no vr̄o. ꝛ dic̄ boetiꝰ. q̄d ni. i. quare nō delectaret. ē em̄ pulchra portio opis
pulcherrimi. i. mūdi. sic nos gaudemꝰ facie. i. aspectu. maris sereni. i. trāqlli
sic. i. eadē rōe miramur celū. sydera. solē. qꝫ ꝓ ꝛ lunā. Rn̄dit phia. Num. i.
nūquid aliq̄d hoꝝ attigit te tāq̄ȝ ꝓpriū. q. d. nō. nūquid audes gl'iari splēdo
re alicuius taliuꝫ tanq̄ȝ tuo. q. d. nō. nūquid tu ipse distingueris. i. ornaris
vernis floribus. q. d. certe non. nunquid tua vbertas. i. fertilitas. intume-
scit. i. superbit in estiuos fructus id est per estiuos fructus. q. d. non. quid
raperis. i. circundaris. inanibus gaudijs. supple reputando ista eē tua bo
na. quid amplexaris externa bona ꝓ tuis. q. d. frustra hoc facis: qꝛ fortuna
nunq̄ȝ faciet esse tua que natura rerum a te fecit esse aliena. Tunc dicit phi
losophia. non nego quin ista possunt tibi esse vtilia. fructus enim terraruꝫ
proculdubio debentur alimentis animantium. i. animalibꝰ ꝓ alimētis. sꝫ
si velis replere indigentiam nature. ꝙ satis est. i. ad sufficientiā nihil est. i.
non oportet ꝙ petas. i. desideres. affluentiam fortune supple ad dilatan-
dum ꝛ ampliandum agros. natura. n. paucis contenta est. cuiꝰ satietatem
si velis vrgere. i. cogere. supfluis supple cibis ꝛ potibus. illud qd nisi fude-
ris ventri superfluum. aut fiet iniocundū. i. triste aut fiet noxiū. i. periculo

sum. Nota ꝙ ex lr̄a pōt formari talis rō. Si illud qd̄ videtur magis inee̅ nō inest: nec illd̄ qd̄ minꝰ. ſ; magis videt̄ ꝙ hō debꝫ gl'iari de pulchritudine celi ⁊ stellarum ⁊ nō dꝫ. qꝛ nihil hoꝝ est suū. ergo minꝰ dꝫ gl'iari de pulchritudine agroꝝ ⁊ aliarū possessionū. Nota ꝙ natura nō est oneranda superfluis: sed est alenda paucis. quia paucis contenta est. Unde seneca.

pulcherrimi operis pulchra portio. Sic quondam sereni maris facie gaudemus: sic celum. sydera. solem. lunamqꝫ miramur. P. Num te horuꝫ aliquid attingit. Nuꝫ audes alicuius talium splendore gloriari. An vernis floribus ipse distingueris. aut tua in estiuos fructus intumescit vbertas. Quid inanibꝰ gaudijs raperis. Quid externa bona ꝓ tuis amplexaris. Nunqꝫ tua faciet esse fortuna: que a te natura rerū fecit aliena. Terraruꝫ quidem fructus animantium ꝓculdubio debentur alimentis: Sed si qd̄ nature satis ē replere indigētiā velis: nihil est qd̄ fortune affluentiā petas Paucis enim minimisqꝫ natura contenta est. Cuiꝰ satietatē si sup̄fluis vrgere velis: aut iniocundū qd̄ infuderis fiet aut noxiū

xvi. epistola Si ad naturā vixeris nū̄qꝫ eris paup̄ si ad opinionē nū̄qꝫ eris diues Exiguum natura d̄siderat: opinio v̄o immēsum. Et beatus Augustinus dic̄. Sumēda sūt alimenta tanqꝫ medicamenta. Et Gregorius. Dū venter nimia satietate extenditur: aculeꝰ libidinis suscitatur. Nota ꝙ Aresto. in quadā epistola ad alexandruꝫ dicit Qui transgreditur debitum modū in pleno ⁊ invacuo: non poterit euadere furorem egritudinis, ⁊ molestias infirmitatum. Qui ergo appetit viuere et dominare: renunciat desiderio proprie voluptatis. Nec comestionem comestioni superaddat. quia omnis incontinens voluntarie est ergotans secundo Ethicorum. Et subdit. Audiui ab ypocrate ꝙ conseruauit dietas pro quibus debilitatem corporis sustinebat. Cui dixit suus discipulus. Doctor egregie si velles bene comedere: non sustineres tantam corporis debilitatem. Cui respondit ypocrates. Ego comedam vt viuam non viuo vt comedam. Unde dicit Aresto. ibidem Alimentū propter durabilitatem est querēdū: non durabilitas ꝓpt̄ alimentū. Subdit M'ltos noui q̄ diminuerūt de alimēto ⁊ come

ſtione abſtinentes a ſuis appetitib⁹ ꝛ pcentes gule viuẽtes tpate ꝑ dietas qui fuerunt ſaniſſimi corporis longioris vite ꝛ bone appetitus.

¶ Jã ꝟo. Hic phia oñdit ꝙ nõ ſit gaudendũ de pulchritudĩe veſtiū tanꝗ̃ de ꝓprio bono. ꝛ arguit ſic. De illi⁹ pulchritudĩe nõ eſt gaudendum ꝙ̃ non ẽ hoĩs pulchritudo. ſ; pulchritudo veſtiũ nõ ẽ hoĩs pulchritudo. ſ; ẽ ĩparũ veſtiũ. igitur ꝛc̃. vñ dicit ĩ lr̃a. Jam putas pulchrũ eẽ. i. tue pulchritudini aſcribẽdũ. fulgere varijs veſtib⁹. q. d. ñ debes h̃ putare. q̃ꝝ. ſ. veſtium. ſi ſpẽs. i. pulchritudo. eſt g̃ta. i. delectabil' intuitu. ego mirabor naturã materie veſtium. aut mirabor ingeniũ. i. ſubtilitatẽ artificis veſtẽ formãtis nihil aſcribẽdo tibi. Nota ꝙ ſplẽdor hitus exterioris ñ fac̃ hominẽ meliorez. nisi fulgeat hitus mentis interior in eo. vñ ſeneca. Null⁹ dicit gladiũ eẽ bonũ ſi baltheus eius deaurat⁹ ẽ. ꝛ vagina gẽmis diſtĩcta. ſ; gladi⁹ bonus ẽ qui bñ incidit ꝛ bonũ acumen hz. ꝛ mucro bon⁹ ẽ ꝙ̃ oẽ munimẽ rupturus ẽ. vñ ſunt ꝟſus. Aurea nobilitas luteã ſi veſtiat ollã. Nõ tñ ſequitur hãc minus eẽ luteã. Jtẽ poeta inquit. Cinge caput lauro. tege corp⁹ gemmis ꝛ auro. Si fueris pridem remanebis ruſticus idem

Jam ꝟo pulcꝝ varijs fulgere veſtib⁹ putas. Quaꝝ ſi grata ĩtuitu ſpẽs eſt: aut materie naturã: aut ingeniũ mirabor artificis An ꝟo te longus ordo famuloꝝ facit eẽ felicẽ. qui ſi vicioſi morib⁹ ſunt: ꝑnitioſa domus ſarcina ꝛ ipſi dño vehemẽter inimica Si vero ꝓbi ſint: quonã mõ in tuis opib⁹ aliena probitas numerabitur. Ex quib⁹ oĩbus nihil hoꝝ que tu in tuis computas bonis: tuuz eſſe bonum liquido monſtratur. Quib⁹ ſi nihil ineſt appetẽde pulchritudinis: quid eſt ꝙ amiſſis doleas vel letevis retentis. Or ſi natura pulchra ſunt. quid id tua refert. Nam hec per ſe a tuis quoqꝫ opibus ſequeſtrata placuiſſent. Neqꝫ enĩ idcirco ſunt precioſa ꝙ in tuas venere diuitias. Sed quoniaz precioſa videbantur: tuis ea diuitijs annumerare maluiſti.

¶ An ꝟo te lõgus ordo famuloꝝ. Hic phia oñdit ñ eẽ gaudẽdũ de mĺtitudĩe famuloꝝ tanꝗ̃ de ꝓprio bono. ꝛ arguit ſic. Famuli aut ſũt ꝑuerſi ĩ morib⁹ ꝛ ſic ſũt nociui. aut ſũt bene moriginati. tũc nihil ad te. qꝛ hec ꝓbitas ẽ famuloꝝ ꝛ nõ tua. vñ dicit in lr̃a. An ꝟo longus ordo famuloꝝ facit te eẽ felicem. qui. ſ. famuli ſi ſint vicioſi morib⁹: tunc ſũt ſuꝑnitioſa ſarcina. i. piculoſum pondus ipſius domus. ꝛ ſũt vehemẽter inimica ſarcina ipſi dño

ā vo sint pbi. q̄nam̄ mō. i. p quē modū. aliena pbitas nūerabit̄. i. ꝯputabitur in tuis opib⁹. q. d. nullo mō. ⁊ tunc ꝯcludit de oībus p̄dictis dicēs. Ex quib⁹ oīb⁹ p̄dictis mōstrat̄ liq̄do. i. apte. nihil boꝝ eē bonū tuū que tu cō- putas in tuis bonis. q̄b⁹ si nihil inest appetēde pulchritudīs supple q̄ tibi ascribi poterit. q̄d ē. i. q̄re ē. ꝙ tu doleas de amissis. vel leteris retētis. ꝙ p̄ ꝟ. si predicta sūt pulchra natura. i. ꝓpt̄ naturā ꝓpriam. quid refert id tua. i. q̄d ptinet ꝟ ad te. q. d. nihil. nam hec seq̄strata. i. diuisa a tuis opib⁹. ꝑ se placuissent. nō em̄ idcirco sūt p̄ciosa ꝙ ī tuas venere diuitias. ꝟ q̄m

Quid aūt tanto fortune strepitu desideratis. fugare credo idigētiaꝫ queritis copia. Atqui hoc vobis in ꝯtrariū cedit. Pluribus quippe adminiculis opus est ad tuendaꝫ preciose suppellectilis varietatē. Verūq̄ꝫ illud est. permultis indigere eos: qui permulta possident. Contraq̄ꝫ minimo indigere q̄ abundantiam suam nature necessitate non ambitus sui superfluitate metiantur.

tibi videbant̄ p̄ciosa iō maluisti ea annūerare tuis diuitijs. Nota ꝙ sui puersi ī morib⁹ sūt familiares inimici dñi ⁊ toti⁹ dom⁹ de q̄b⁹ postea dicet̄ ꝑcio hui⁹. q̄nta ꝓsa. Nō ē pestis efficatior ad nocēdū q̄ꝫ familiaris inimic⁹ ⁊ si videāt̄ aliq̄n amici. ꝟ ē rōe vtilitatꝭ. nō rōe ꝟtutis de q̄b⁹ loq̄t seneca ī de remedijs. dicēs. Mel musce sequūt̄. cadauera lupi. frumēta formice. p̄dā seq̄t̄ ista turba. nō hominē. Itē seneca dic̄. xli. ep̄la. In hoīe illō laudādū ē q̄ȯ ip̄ius ē. nō familiam formosam hꝫ ⁊ domū pulchrā. si mltū serit si mltū veneratur. nihil horuꝫ in ipso est. sed circa ipsū. lauda in illo quod propriū est. quod nec auferri nec eripi potest.

¶ Quid autē tanto fortune strepitu. Hic phia oñdit generaliter diuitias non esse appetendas magnopere. Et facit hoc tribus rationibus. Secundam ponit ibi. Ita ne. terciam ibi. Ego vero nego. Prima ratio est ista. Illa non sunt multū appetenda ꝑ que homo non cōsequitur ea ꝓpter que appetuntur. sꝫ ꝑ diuitias homo nō ꝯsequit̄ ea propter que diuitie appetunt̄. appetunt̄ enim diuitie propter fugam indigentie. quam fugam indigentie homo non consequitur per diuitias. sicut declarat in littera dicens. Quid auteꝫ tanto strepitu. i. labore. desideratis. i. cū desiderio insistitis fortune credo vos q̄ritis fugare indigentiā copia. i. diuitijs. q. d. iō desideratis diuitias vt suppleatis vestrā indigentiā. ꝟ hoc cedit vobis in contrariuꝫ. qꝛ plurib⁹ adminiculis. i. adiutorijs. est opus ad tuendaꝫ veritatem preciose suppellectilis. i. possessionis. verumq̄ꝫ illud est permltis eos indigere qui permulta possident. ⁊ etiam contra. i. per contrarium. illi minimo indigēt qui metiantur. i. mensurāt suā abundantiaꝫ. non superfluitate ambitus. i. cupiditatis. sed necessitate nature. Nota ꝟm senecaꝫ. permultis indigēt qui permlta possident. ꝓpter quod multe diuitie non fugant indigentiaꝫ.

sed magis excicāt. vnde poeta. Nulla ditari ratione potestas auari. Vos faciunt inopes. quas cumulatis opes. Nota circa hoc quod dicit. nimiū indigent. dicit seneca. lxij. epla. Thaurus paucissimorum iugerum pascuis impletur: et vna silua pluribus elephātibus sufficit. hō terre pascitur et mari. quid igitur tam insatiabilem ventrem natura dedit nobis: cum tam modica corpa nobis dederit: vt fastissimorum edacissimorūque animalium auiditatē vinceremus. quantulum enim est quod nature datur: puo illa educat. non fames nr̄i vētris nob magno pstat. sz ambitio. ventri āt obediētes loco aīalium numeremur nō hominum.

Ita ne autem nullum est proprium vobis atque insitum bonum: vt in externis ac sepositis rebus bona vestra queratis. Sic rerum versa conditio est: vt diuinum merito ratōis animal: non aliter sibi splendere nisi ianimate suppellectilis possessione videatur. Et alia quidem suis rebus contenta sunt. vos autem deo mente consimiles: ab rebus infimis excellentis nature ornamenta captatis. nec intelligitis quantam conditori vestro faciatis iniuriam. Ille genus humanum terrenis omnibus prestare voluit. vos dignitatem ve

¶ Ita ne autem nullum. Hic ponit scdam rationem. secundo concludit manifestum errorem hominum ibi. quod vero late. Et ratio talis est. Illa non sunt appetenda quibus appetitis homo putans se talibus ornari facit iniuriā suo creatori. sed bona exteriora sicut diuitie sunt huiusmodi. vt declarat in littera. ergo etc. Et dicit O homines nunquid nullum bonum est proprium atque insitum id est naturale et intrinsecum vobis. ita vt queratis bona vestra in externis rebus id est intrinsecis rebus. et in rebus sepositis id est a vobis seorsum positis. q. d. immo in vobis est bonum si considerare vultis. sed sic est versa id est mutata conditio rerum vt animal diuinum scilicet homo qui est similis deo. non aliter videatur sibi splendere nisi in possessione suppellectilis inanimate id est bonorum exteriorū que sunt inanimata. et alia quidem ab hoīe contenta sunt suis bonis: vos autem homines deo consimiles mente captatis. i. queritis ornamenta vr̄e excellētis nature a reb⁹ infimis. s. inaīatis. quod ē erroneū. nec intelligitis quātā iniuriā faciatis vr̄o conditori supple puertēdo ordinē ab eo institutū. Ille. n. conditor voluit hūanum genus prestare. i. pcellere oībus terrenis. sed vos detruditis vr̄am dignitatem infra queque rerum infima. quod pbatur ex hoc. Nam omne bonum est preciosius eo cuius est bonum. cum vos iudicatis vilissima rerū: sicut sunt dona fortune, esse vr̄a bona, vos submittitis. i. subijcitis vosmet

ipsos eisdem vestra existimatione.i.opinione.⁊ hoc nõ ĩmerito cadit.i.ac-
cidit homini. Nã illa est conditio hũane nature.ꝙ tũ.i.tũc.tm̃ excellat ce-
teris rebus:cum se cognoscit.eadẽ tamẽ natura hũana redigatur infra be
stias si desierit se nosse. Nam ceteris animantibus natura ẽ ignorare sese.
ꝰ hoĩbus venit.i.prouenit ex vicio. Nota ꝙ homini est insitũ propriuz

strãm infra queq3 infima detruditis.
Nam si omne cuiusq3 bonum eo cuius
est constat esse preciosius:cum vilissima re
rum vestra bona esse iudicatis.eisdez vos-
metipsos vestra existimatione submitti-
tis. quod quidem haud immerito cadit.
Humane quippe nature ista conditio est.
vt tum tantum ceteris rebus: cum se co-
gnoscit excellat. Eadem tamen infra be-
stias redigatur si se nosse desierit. Nam ce
teris animantibus sese ignorare natura
est:hominibus vero vicio venit. Quam
vero late patet vester hic error qui ornari

bonuz quod
ẽ recta ratio:
que semꝑ de
precat̃ ad op
tima. in cui⁹
actu ⁊ specu
latione cõsi-
stit fecilitas.
qꝛ sapiẽs ma
xime est felix
.x.Ethico.et
homo curãs
ĩtellectũ deo
amantissimi⁹
videt̃ ibidez
ideo non est
querẽdũ bo-
nũ hominis
in reb⁹ exter
nis. Nota
ꝙ hõ mẽte ⁊
ratiõe ẽ filiis
deo.quia ꝭm senecam. Rõ nihil aliud est q̃ʒ pars diuini spũs.mersa in cor-
pus hũanũ.Et dicit idẽ.ꝙ animus rectus est quasi deus in hũano corpo-
re hospitatis.Et idem dicit. Disce potius animũ extollere in ĩmensum:no
bilis enim ⁊ generosa res ẽ. Nota ꝙ hõ seipsum ignorans deterior ẽ be
stia.vnde boeti⁹ in tractatu de summo bono.allegãs cõmẽtatorem dicit.
Ve vobis hominib⁹ qui de numero bestiarũ computati estis. diuinũ qd̃ in
vobis ẽ nõ cognoscentes.ꝓpter qd̃ ad supiora ascenditis.⁊ deo siles estis
Et subdit. Diuinũ autem ĩ homine vocat ĩtellectũ ⁊ rõnẽ. Nota ꝙ nihil
ꝓhibet vnũ ⁊ idẽ eẽ nobili⁹ ⁊ ignobili⁹:qd̃ diuersificat̃ scd̃z ꝯditõez seu ꝯsi
deratõem. Unde q̃uis hõ scd̃m se ⁊ simpliciter sit nobilior bestijs.tamen
inq̃tuz deficit ab aliquo qd̃ sibi debet̃ ꝭm naturã:scz cognoscere se:qd̃ nõ
debet̃ bestijs sic est ignobilior bestia.
¶ Quã vero late patet. Hic philosophia concludit manifestũ errorem ho-
minum dicens. O homines q̃ʒ late patet vester error. qui existimatis ali-
quid posse ornari ornamentis alienis.ꝰ illd̃ fieri neq̃t. Nã si aliq̃d luceat
ex appositis sibi ⁊ non ex pulchritudine ꝓpria tunc apposita illa laudan-
tur sed illud quod est velatum ⁊ tectum appositis illis.illud nihilominus
perdurat id est perseuerat in sua feditate id est turpitudine. Nota si ali-
quid est fetidum in se,eius feditas non tollitur per ornatum extrinsecum

vnde dicit poeta. Aurea nobilitas luteam si vestiat ollam. Nō ideo sequitur hanc minus esse lutum. Et quidā clericus respondēs mulieri querenti vtrum esset pulchra: dixit. O dn̄a pulchra sūt tibi appensa.
¶ Ego vero nego illō esse bonū. Hic pōit terciā rationē q̄ tal' est. Illud non ē ml'tū appetēdū qd̄ nocet possidēti. s diuitie sepe nocuerūt possidētib⁹ qd̄ de-

posse aliq̄d ornamētis existimatis alienis At id fieri neq̄t. Nā si q̄d ex appositis luceat: ipsa q̄dē q̄ sūt apposita laudāt. illō vero his tectū atq̄ velatū in sua nihilomin⁹ feditate ꝑdurat. Ego vero nego illō eē bonū qd̄ noceat habēti. Nū id mētior. minime inq̄es. Atq̄ diuitie possidētib⁹ ꝑsepe nocuerūt. Cū pessim⁹ quisq̄ eris alieni magis auid⁹: quicq̄d vsq̄ auri gēmarūq̄ ē: se solū q̄ hʒ dignissimū putat. Tu igitur q̄ nūc cōtū gladiumq̄ sollicitus ꝑtimescis: si vite huius callem vacu⁹ viator intrasses: corā latrone securus cātares. O preclara opū mortalium beatitudo: quā cum adeptus fueris securus esse desistis.

clarat ex duobus. Primo q2 diuitie faciūt possidētes de se falsa opinari vl' existiare. Secundo. q2 faciūt possidētes amissa securitate timere. vn̄ dicit ī l'ra. Ego philosophia nego illō eē bonū qd̄ noceat hn̄ti. num id mētior. inq̄es minime. atqui ꝓ certe diuitie ꝑsepe nocuerūt possidentib⁹. q2 quisq̄ hō eo q ip̄e est auidus magis alieni eris. ipse putat illum hominem solū dignissimū. qui habet. i. possidet. quicquid vsq̄ est auri ⁊ gemmarum. Tu igitur homo qui in diuitijs constitutus nūc ꝑtimescis gladiū q̄ pro ⁊ contum. si intrasses callem. i. semitam huius vite. tanq̄ viator vacuus coram latrone securus cātares. Tunc inuehitur ꝯ diuitias. O preclara btītudo opū mortaliū. ⁊ loquit' ironice. q. d. minime p̄clara. quā tu hō adept⁹ fueris securus eē desistis. Nota diuitie nocēt hn̄ti. vn̄ arist. 1. ethi. dicit. Talez q̄d errorē hn̄t bōa. q mltis ꝯtingūt detrimēta ex xp̄is. mlti. n. ꝑp' diuitias perierūt. Nota q mali tm̄ diuites reputāt eē dignos. vn̄ di. ambro. Ita īcubuerunt mores hoīm ī admiratōe diuitiaꝝ vt nemo nisi diues putet' dign⁹. Nota diuitie nō reddūt hoīez secuꝝ. vn̄ Iuuenal' poeta Pauca lʒ portes argēti vascula puri. Nocte iter īgressus cōtū gladiūq̄ timebis. Et mote ad limē trepidabis arūdinis vmbrā. Cātabat vacu⁹ corā latrone viator. Et Sen̄. xiiij. epis. dic̄. Nudū latro trāsmittit etiā ī obsessa via paupi pax ē. ⁊. lxxiiij. epis. dicit Quisq̄s se multum fortune dedit. ingentē sibi materiā ꝑturbatōis fecit vna hec via ē ad tuta vadendi externa despicere. ⁊ honestū ꝯtentū esse.

Metrū quintū libri secundi.

f Elix nimiū prior etas.
Contenta fidelibus aruis.
Nec inerti ꝑdita luxu.
Facili que sera solebat
Ieiunia soluere glande.
Nec bachica munera norat
Liquido confundere melle.
Nec lucida vellera serum
Tyrio miscere veneno.
Somnos dabat herba salubres.
Potum quoqꝫ lubricus amnis.
Umbras altissima pinus.
Nondum maris alta secabat
Nec mercibus vndiqꝫ lectis

Elix nimiū prior etas. Hic incipit quintum metrū huius scđi: qđ dr̄ pentitacuz ab inuentore. anapesticū a pede predn̄ante. ꝛ est dimetꝝ: qꝛ quatuor ꝑedū. nam duo pedes vnū metrū ꝯstituunt. ꝛ est catalecticū: qꝛ in quarto pede vna syllaba deficit ad cōplemētū metri. In q̄ metro ph̄ia cō mēdat primā etatē que erat sine cupiditate diuitiaꝝ: deplangēdo pn̄tē etatē in q̄ dn̄at ꝛ regnat auaricia. Prio ergo commēdat etatē antiq̄ꝝ. scđo nostrā etatē deplangit: ibi. Utinam mō. Prio dicit. prior etas nimiū felix fuit ꝯtēta fidelibus aruis. i. fideli agricultura. nec fuit perdita. i. deprauata inerti luxu. i. graui superfluitate. que etas solebat soluere. i. remouere. sera i. tarda ieiunia. facili glande. i. vili fructu. nec illa etas norat. i. nouerat. ꝯfundere. i. miscere bachica mūera. i. vina. liquido melle ad faciendū mellicratū: sicut mō fit. nec etiā nouerat miscere. i. intingere. lucida vellera. i. albā lanā. serum. i. illoꝝ ꝑploꝝ. tyrio veneno. i. sanguine ꝯchilioꝝ: quoruz copia apud tyrum inuenitur ad faciēdum purpureū colorē. Herba dabat eis salubres somnos. non enī dormiebāt in lectis eburneis: ꝫ in herbis. ꝛ lubricus amnis id est labilis aqua: dabat eis potuz. ꝛ pinus illa arbor altissima dabat eis vmbras. i. vmbrosas habitatōes. nō eñi in domibus ꝛ in curiosis edificijs habitabant. Nōdum hospes aliquis exn̄s secabat. i. diuidebat nauigando. alta. i. ꝓfunda maris. qꝛ adhuc nō erat vsus nauiū: nec mercibꝰ vndiqꝫ lectis. i. collectis viderat noua littora. i. alienas terras qꝛ manebāt in pr̄ia tūc in illa etate tacebāt seua classica. i. tube vł cornua vocantia hoīes ad bellū. dcā classica a calo qđ ē voco. neqꝫ cruor fusus acerbis odijs tinxerat. i. madidauerat horrida arma: qꝛ tūc nō erat vsus armoꝝ. q̄d eñi. i. ꝓpter q̄d. hosticus furor vellet prior arma mouere cū videret seua vulnera. nec videret vlla p̄mia sanguīs: qꝛ nihil erat ꝓ q̄ pugnarēt. Nota, circa h

ꝙ dicit prior etas: q̄tuor etates distīguūt̄ ſm poetas. In p̄ria fuer̄t hoīes boni ⁊ ſimplices paucis ɔtenti: q̄ comedebāt glandes. bibebāt aquā. n̄ colebāt vineas. hāc etatē vocabāt poete aureā. ⁊ erat ſb ſaturno. de q̄ boeti⁹ loq̄tur in lr̄a. Scd̄a etas dicebat̄ argentea: q̄ erat ſub ioue cū hoīes magis aſtuti inuenerūt agirculturā. ⁊ ceperūt inhabitare domos ⁊ plātare vineas. Terciam etatem vocabāt eneā: ī q̄ hoīes ꝓpter ꝓpriam curā rerū ceperūt alios depellere: ⁊ ſe aliq̄lit̄ malicie dare. Quartam etatē vocabāt ferreā: qn̄ intm̄ abūdabat malicia et auaricia hoīm: ꝙ nec fideſ nec iuſticia manſit ī terra. in q̄ etate nos ſumus: quaꝫ in fine boetius ɔplangit.

Noua littora viderat hoſpes
Tunc claſſica ſeua tacebant:
Odijs neqꝫ fuſus acerbis
Cruor horrida tinxerat arma.
Quid enim furor hoſticus vlla
Vellet prior arma mouere:
Cum vulnera ſeua videret
Nec premia ſanguinis vlla
Utinam modo noſtra redirent
In mores tempore priſcos
Sed ſeuior ignibus ethne
Feruens amor ardet habendi
Heu quis primus fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmaſqꝫ latere volentes
Precioſa pericula fodit.

Nota circa h' ꝙ dicit inerti. luxu. ꝙ inertia ⁊ ociū ſūt cā luxurie. vn̄ poeta. Ocia ſi tollas perere cupidinis artes. Itē horatius. Querit̄ egiſtus q̄re ſit factus adulter. In ꝓmpto cā eſt qꝛ deſidioſus erat. Eſt aūt triplex luxuria ex de ſcholariū diſciplīa. q̄dā ɔſiſtit in coitu. q̄dā in crapula: ⁊ q̄dā in veſtitu: ⁊ q̄libet ē fugiēda. Nota circa h' ꝙ dicit: lucida vellera ſerū: ſeres ſūt q̄dā hoīes apud q̊s ɔtexit̄ lana de arboribus. fila ḡ q̄ a vermib⁹ q̄ dicunt̄ bombices opant̄: illa vocat h lucida vellera. Nota ꝙ thirus ē vermis venenoſus in cui⁹ ſanguīe ītingit̄ purpura. Alij dicunt ꝙ ſit gen⁹ ɔchilioꝝ: in quoꝝ ſanguīe ītingit̄ purpura. quoꝝ ɔchilioꝝ copia inuenitur apud thirū in inſula.

¶ Utinam mō nr̄a redirēt. Hic phia deplāgit p̄ſītem etatē dicēs. Utinā nr̄a tpa. i. ɔditōes nr̄i tpis. redirēt mō. i. redigerēt. in priſcos mores. i. ī mores antiquos. ſ; heu nō ē ita: ſ; amor. i. deſideriū habēdi feruēs ſeuior. i. picu-loſior. ignibus ethne illi⁹ mōtis ardet. Heu quis fuit ille q̄ p̄m⁹ fodit. i. effodit. pōdera tecti auri. i. abſcōditi. ⁊ effodit gēmas volentes latere q̄ ſunt p̄cioſa picula: qꝛ m̄lti ꝓpt̄ eoꝝ p̄cioſitatē picula īcidūt. Nota Seneca in

li. de diuisiōe sclaꝝ cōmēdās priorē etatē dicit. O felix prior etas q̄ tot ptulit sapiētes: q̄bus velut stellis fulgētibus mūdi tenebras irradiaret. s; heu nūc alij terrenis curis inseruiūt: alij tpal' dignitatis ambitōe īardescāt oēs fere circa studiū sapīe elanguescūt. Nota ꝙ ethna est mōs sicilie q̄ frequēter ignibꝰ īardescit: ad cuiꝰ silitudinē hȝ se auaricia ⁊ cupiditas hoīm q̄ īsatiabilis nunq̄ꝫ penitꝰ extinguitur. Vn̄ tulliꝰ in li. de finibus bonoꝝ ⁊ maloꝝ dicit. Cupiditates hominū sūt īsatiabiles: q̄ n̄ mō singulares: s; vniuersas familias euertunt. Ex cupiditatibꝰ enī odia seditiōes discordie bella nascūt: ex q̄bꝰ vitā amarissimam necesse est effici.

Prosa sexta libri secundi.

q Uid autem de dignitatibꝰ potentiaqȝ disseram: quas vos vere dignitatis ac potestatis inscij celo exeq̄tis. Que si in improbissimuz quenqȝ ceciderint: que incendia flamis ethnē eructuantibꝰ: qđ diluuiuz tantas strages dederint. Certe. vti meminisse te arbitror. ꝯsulare imperiū. qđ libertatis principium fuerat. ob supbiam ꝯsulum vr̄i veteres abolere cupierūt Qui ob eandem supbiam prius regium de ciui

Uid aūt de dignitatibꝰ. Hec est sexta prosa huiꝰ scđi: in q̄ phia ondit ꝙ dignitates ⁊ ptātes n̄ sūt magnope appetēde. Et prio pbat intētū de dignitate ⁊ ptāte sil'. Scđo de ptāte diuisim. ibi: Quero. tercio iterato sil' de dignitate ⁊ potestate. ibi: ad hec. Primo intendit rationē talem. Illa non sunt multum appetenda que cum adueniunt malis faciunt ipsos deteriores: ⁊ bonos non efficiunt meliores. sed dignitates et potestates huiusmodi sunt: sicut declarat in littera. igitur ⁊c. Unde dicit sic. Quid disseram. i. dicam. de dignitatibus. qȝ pro ⁊. potentia. quas vos inscij id est ignari. vere dignitatis ⁊ potestatꝭ exequatis. id est assimilatis. celo. id est summo bono. que si ciciderint in quēqȝ improbissimū. i. viciosissimuz. que incendia ethne illius montis. dederint tantas strages. i. picula flamis eructuantibꝰ. i. exeuntibus. ⁊ qđ diluuiū dederit tantas strages sicut illi mali q̄bus adueniūt dignitates. q. d. pl'a mala pueniūt ex dignitatibꝰ ⁊ ptātibꝰ maloꝝ q̄ꝫ ex incēdio ignis vl' diluuio fluuij. ⁊ sbdit phia. vti p sic̄ arbitror te meminisse vr̄i veteres. i. antiq̄ores romani. cupiert abolere. i. dlere. ipiū ꝯsulare. i. dignitatē ꝯsularē ꝓpt' supbiam consuluz quod imperium consulare fuerat principium libertatis. quia romani liberius viuebant sub consulibus q̄ꝫ sub regibus quia romani etiam prius abstulerant de ciuitate nomen regium propter eandem superbiam scilicet regum. Ex quo patet ꝙ dignitates faciunt malos deteriores. Si autem potestates ⁊ dignitates deferantur probis (qđ raꝝ est) q̄d in eis aliđ placet dignitatibꝰ q̄ꝫ pbitas

vtentium. quasi dicat: nihil. ita fit. i. ꝓpter hoc fit vt virtutibus nō accedat honor ex dignitate: ſ; honor accedit dignitatib⁹ ex ꝟtute vtentiū eis. ita ꝛ dignitates nihil boni adijciūt ipsis bonis. Nota duplex ē dignitas ꝛ potestas. q̄dā mundana siue tpalis que ꝯsistit in bonis tpalibus exteriorib⁹: ꝛ in tali nō ꝯsistit vera felicitas cū sit respersa multis amaritudinib⁹. Alia

tate nomē abstulerat. At si quādo: qđ pra ruz est: probis honores deferant. quid in eis aliud q̄ȝ probitas vtentiuȝ placet. Ita fit vt nō virtutibus ex dignitate: sed ex virtute dignitatibus honor accedat. Que ꝟo est ista vestra expetibilis ac p̄clara potentia. Nōne o terrena animalia cōsideratis quib⁹ presidere videamini. Naȝ si int mures vidēs vnū aliquē ius sibi ac ptātē p̄ ceteris vēdicātē: q̄nto mouēris cachinno.

est dignitas ꝛ ptās aīe siue spūalis q̄ ꝯsistit in sciētijs ꝛ virtutibus: ꝛ illa nō potest supari vicio nec aduersitatibus nec ꝓsperitatibus in qua ꝯsistit beatitudo ꝛ beata vita. Vñ ambro. in li. de offi. dicit: Dico beatā vitā consistere in altitudine sapīe: in suauitate conscientie ꝛ in ꝟtutis sublimitate. Nota ꝙ inscij dignitates ꝛ ptātes mūdanas adequāt celo: q: non recte iudicant. iudicant em̄ ſm ꝯcupiscentiā ꝛ nō ſm rei ꝟitatē. īperiti em̄ velut a longe distātes a ꝟitate speculant. primo elencoꝝ. Nota ꝙ mali dignitatibus ꝛ ptātibus prediti plus nocent q̄ȝ ignis vel diluuiū aquarū: q: mali dignitate sua ꝛ ptāte extollunt in supbiam: alios iugo seruitutis opprimendo: ꝓ quo exequendo mouentur bella quib⁹ humanū genus pl⁹ offenditur q̄ȝ igne vel diluuio. Nota ꝙ ciuitas romana a tempe romuli sui cōditoris a regibus erat gubernata: postea romani exigente malicia et superbia regum ipsos deleuerūt ꝛ cōsules instituerūt qui etiam ꝓpter eoꝝ supbiam erāt abiecti. ex quo pȝ ꝙ dignitas ꝛ ptās maloꝝ eos efficit peiores. Nota ꝙ honor nō debet alicui rōe dignitatis. ſ; potius rōne virtutis. Vñ aresto. iiij. ethi. Nō erit vtiq; dignus honore prau⁹ existens. ꝟtutis em̄ premiū honor est. Vñ ſm veritatē solus bonus est honorandus.

¶ Que ꝟo ē ista vestra. Hic ꝓbat spāliter de ptāte ꝙ nō sit multū appetenda duabus rōnibus. scđa ibi. Quid autez ē. Rō talis est. Illa ptās nō est multū appetenda q̄ nō est magne ꝛ fortis reputatōis: ſ; tm̄ ē fragilis ꝛ imbecillis. ſ; ptās tpalis est hmōi: q: per eā homo nō pōt supra aīam: ſ; tm̄ supra corp⁹ ꝛ sup ea bona que corpis sūt. hūano aūt corpe nihil est ībecilli⁹. Dicit ergo in lrā: Que est ista vestra expetibilis. i. desiderabilis. ac preclara. i. nobilis potētia. quasi diceret nulla ē. nōne ꝯsideratis terrena aīalia quibus videamī presidere. i. preesse. si enī inter mures videres vnū pre ceteris. sibi vendicantē. i. vsurpantē. ius ac ptātem sup alios mures. o quanto cachinno. i. risu tu mouereris q: derisibile esset. ꝛ talis est ptās terrena.

scz derisibilis q̄ nō extēdit se nisi ad corp⁹. Quid vo si tu spectes.i.cōsideres corp⁹ ē.imbecilli⁹.i.debili⁹ hoīe.q.d.nihil.q̄s hoīes sepe necat.i.inficit.mors⁹ musclaꝝ.i.puoꝝ vmiū.vl' etiā ītroit⁹ ī secreta.i.ī interiora hoīs q̄q3 reptātiū.i.serpētiū. Quo vo.i.quō q̄sq3 possit exercere ius aliqd ī quēpiā: nisi ī solū corp⁹ ⁊ ī fortunā.i.ī bōa fortune: q̄ sūt īfra corp⁹.q.d. nullo mō. Nūquid tu vnq3 īpabis libo aīo. q.d.nō. Nūquid tu amouebis de statu ꝓprie quietis mentē sibi firma ratione coherentem.q.d.nō. Et hoc pbat exēplo cuiusdam pħi: qui nullis tormētis ad h' potuit ꝯpelli vt illud faceret qd ratō naturalis iudicabat nō faciēdum. Vñ dicit. Cū q̄daz tyrann⁹ putaret se adacturum.i.ꝯpulsurū: supplicijs quēdaz liberū virū.i.pħm.vt ipe pderat cōscios facte cōiuratōis aduersum se: ille liber homo linguā momordit atq3 abscidit: ⁊ abiecit eā in os.i.in faciē seuiētis tyrāni. Ita illos cruciat⁹ quos tyrānus putabat esse materiā.i.cām crudelitatis.vir sapiēs fecit esse materiā virtutis qz hoc p virtute: nō p crudelitate ei reputatū est. Nota ꝙ muscula est diminutiuū hui⁹ noīs musca.⁊ p musculā dat ītelligere quecūq3 aīalia venenosa vel vermes venenosos.⁊ ab isto loco recepit autor floꝝ cū dixit: debili⁹ q̄d sit mare q̄s nece muscula pdit. Nota ꝙ aīm⁹ homīs liber est ⁊ cogi nō pt. Vñ Señ. Errat si quis suitutē credit trāsire in totū hoīez.nō em̄ trāsit ī aīam.qz libertas est aīa. Nota ꝙ hō liber ⁊ ꝯstās nullis supplicijs vinci pt.qz dicit Señ.in li.de clemētia. Magni animi ꝓpriū ē placidū esse ⁊ trāquillū: ⁊ iniurias ⁊ offensiōes supbie despicere. Et.xxviij.epl'a: triginta tyrāni socratē circūsteterūt: nec potuerūt aīm ei⁹ infringere.

Quid vo si spectes corp⁹ imbecilli⁹ hoie repire queas: quos sepe muscularū q̄z vel morsus: vel in secreta queq3 reptantiū necat introitus. Quo vo quisq3 ius aliqd in quēpiā: nisi i solū corpus ⁊ qd est infra corpus: fortunā loquor: possit exercere. Nunquid vnq3 libero impabis aio. Num mentem firma sibi rōe coherentē de statu ꝓprie quietis amouebis. Cū liberū quēdaz virū supplicijs se quidā tyrān⁹ adacturū putaret: vt aduersuz se facte cōiuratiōis ꝯscios pderet: linguam ille momordit atq3 abscidit: ⁊ i os seuiētis tyrāni abiecit. Itaq3 cruciat⁹ q̄s putabat tyrān⁹ in materiā crudelitatis vir sapiēs fecit esse virtutis. Quid aūt est ꝙ in aliū quisq3 possit facere: qd su-

¶ Quid aūt est. Hic pħia ponit secūdā rōem: que ē talis. Illa potestas nō ē multū appetēda p quā nemo pōt facere qd ali⁹ nō possit ī ipm qd ipe pōt

in aliũ. ꝫ potestas temporalis est hmõi: sicut in lr̃a declarat ponens duo exẽpla de busiride ⁊ regulo. Primũ exemplũ est de busiride. Busirides fuit filius neptuni ex matre libia: q̃ hospites suos mactabat. Hercules aũt apud ipm hospitatꝰ ipm ecõtra mactabat. Secundũ exemplũ est de regulo. Regulus fuit cõsul romanꝰ: q̃ cum multa bella gessit cũ carthaginẽsibꝰ multos ex eis captiuauit: sed tandẽ ab eis fuit captus. Ex q̃ patet ꝙ q̃cq̃d põt aliq̃s in aliũ facere: põt etiaȝ illud ab alio pati. Uñ Catho. Uictorẽ a victore ⁊c̃. Et ꝑ ꝯseq̃ns nulla est potẽtia hũana q̃ hoc interciꝑe nõ põt. Unde dicit ĩ lr̃a. Quid est ꝙ quisq̃ possit facẽ ĩ aliũ quod ipse nõ possit sustinere ab alio. q. d. nihil. qȯ declarat. Nos accepimꝰ. i. cognouimꝰ. busiridẽ solitũ. i. cõsuetũ necare hospites: ipm fuisse mactatũ ab hercule hospite sup. suo. Aliud exemplũ ponit. Regulus cõsul romanꝰ plures penoꝝ. i. carthaginensiũ captos bello cõiecerat. i. posuerat in vincula. ꝫ mox ipe ꝓbuit manus cathenis victoꝝ. i. carthaginensiũ. Nũquid igiť vllã putas esse hoĩs potentiã q̃ non possit efficere: ne alius valeat in se qȯ ipe põt in alio. q. di. nulla reputãda est hec potentia.

stinere ab alio ipe non possit. Busiridẽ accepimꝰ necare hospites solituȝ ab hercule hospite fuisse mactatũ. Regulꝰ plures penoꝝ bello captos in vincula cõiecerat: sed mox ipe victoꝝ cathenis manꝰ ꝓbuit. Ullam ne igiť eius hoĩs potentiã putas: qui qȯ ipe in alio põt: ne id in se alter valeat efficere nõ possit. Ad hec si ipis dignitatibꝰ ac potestatibꝰ inesset aliq̃d naturalis ac ꝓprij boni: nunq̃ȝ pessimis perueuirẽt. neq̃ȝ eñi sibi solent aduersa sociari. Natura respuit vt cõtraria queq̃ȝ iũganť. Ita cũ pessimos plerũq̃ȝ dignitatibꝰ fungi dubiũ nõ

¶ Ad hec si ipis dignitatibꝰ. Hic ꝓbat ph̃ia simul de dignitatibꝰ ⁊ potestatibus ꝙ nõ habent in se aliqȯ naturale bonũ ꝓpter qȯ sint appetende. Secũdo ostendit ꝙ ideȝ põt cõcludi de oĩbus bonis fortuitis: ibi. Postremo. Primo facit qȯ dictũ est. Secũdo ostẽdit falsam noĩatõem exterioꝝ bonorum: ibi. de quibꝰ etiã illud. Ratio quã intẽdit est illa. Illud qȯ in se naturaliter est bonũ nõ põt adiũgi pessimis. ꝫ dignitates ⁊ potestates pessimis adueniũt. ergo ⁊c̃. Maior declarať in lr̃a. Uñ dicit. Si ipis dignitatibꝰ et potestatibꝰ inesset aliquid naturalis ⁊ ꝓprij boni: nunq̃ȝ ꝑuenirẽt pessimis Neq̃ȝ eñi aduersa. i. opposita: solent sibi sociari. q2 natura respuit: vt queq̃ȝ cõtraria iungãtur. i. stent simul. Cũ ergo nõ sit dubiuȝ pessimos plerũq̃ȝ fungi. i. vti dignitatibus: illud etiã liquet. i. manifestũ est: ipa non esse bona sui natura, que si pessimis patiãtur herere. i. cõmanere: qȯ quidẽ dictuȝ

de dignitatibus ⁊ potestatibus dignꝰ potest existimari de cunctis muneri-bus fortune: que. s. munera vberiora. i. copiosiora: ꝑuenīūt ad quencꝫ im-probissimū. Nota ꝙ duplex est bonū. Unum qꝺ cōuertitur cum ente: et sic dignitates ⁊ potestates licȝ malis adueniāt: tamē sunt bone. Aliud est bonū qꝺ est quedā qualitas derelicta ex bonis operatōibꝰ: ⁊ vocat̄ bonū moris. et sic dignitates ⁊ ptātes bone nō sunt. quia vt plīmū pessimis socientur.

sit: illud etiā liquet natura sui bona nō esse que se pessimis herere patiant̄. Qꝺ quidē de cūctis fortune muneribꝰ dignius existimari pōt: q̄ ad improbissimū quecꝫ vberiora ꝑueniunt. De quibꝰ etiam illud considerandum puto ꝙ nemo dubitat esse fortem: cui fortitudinem inesse cōspexerit. Et cuicūcꝫ velocitas adest: manifestum est esse velocem. Sic musica quidem musicos: medicina medicos: rhetorica rhetores facit. Agit enim cuiuscūcꝫ rei natura qꝺ ꝓprium est: nec cōtrariaꝝ rerū miscet̄ effectibꝰ

¶ De q̄bꝰ etiaȝ. Hic phīa ꝓbat ꝙ bōa fortuita non pn̄t ī suū effectū: et sic per cōsequēs habent falsā denoīatōem arguēdo sic. oē qꝺ ē naturalit̄ bonū efficit qꝺ ē ei ꝓ-

ꝓpriū ⁊ expellit cōtrariū. sicut fortitudo facit fortē. velocitas velocē. ꝫ bona fortune nō efficiūt qꝺ videtur esse ꝓpriū. qꝛ diuitie nō faciūt diuitē: cū non restringāt auariciam: nec potētia facit potentē: nec dignitas dignū. ꝓpter qꝺ diuitie false nomīant̄. Unde dicit in lr̄a. De quibꝰ bonis fortuitis illꝺ etiam puto cōsiderandū ꝙ nemo dubitat illū esse forteȝ cui cōspexerit inesse fortitudinē: ⁊ illum esse velocem cuicūcꝫ adest velocitas. ⁊ sic musica facit musicos: medicina facit medicos: rhetorica rhetores. Natura enim cuiuscūcꝫ rei agit qꝺ sibi est ꝓpriū: ⁊ non miscetur effectibus cōtrariarū rerū. ⁊ vltro. i. sponte repellit q̄ sunt aduersa. i. cōtraria. Atqui ꝑ certe. nec opes. i. diuitie. queūt. i. possunt: restringere inexpletā auariciam hominū. i. insatiabilem. nec potestas facit illum cōpotem sui. i. potentem: quem vitiose libidines retinent astrictum insolubilibus cathenis. i. passionibus. ⁊ dignitas collata improbis nō modo. i. non tm̄ non effecit dignos: sed prodit et ostētat indignos. Cur ita ꝑuenit ꝙ bona fortune non efficiūt qꝺ videt̄ eis esse ꝓpriū. hoc est ideo. vos hoīes gaudetis res sese aliter habētes q̄ videantur cōpellare. i. denoīare falsis noībꝰ: que noīatōes facile redarguūtur effectu ipaꝝ rerū. Itacꝫ nec ille diuitie iure pn̄t appellari cū nō faciūt diuitem: nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari pōt. Nota ꝙ diuitie nō faciūt diuitē. qꝛ nō restrīgūt auariciā. nā diuitie ꝫm Seń. xxvij. epl'a sunt cōposita pauptas ī lege nature. talis aūt pauptas ꝫm legē nature excludit auariciā que insatiabilis est. Natura em̄ paucis ꝯtēta est. Nota

q̄ dignitas improboꝝ ostētat improbos. q̄ꝛ improb⁹ tanto a pluribus cognoscit᷑: quāto magis īnotescit eius vitiū. τ quāto aliq̄s ī maiori dignitate cōstituit᷑: tanto pl⁹ cognoscit᷑. Propter qđ dixit Senec. in p̄uerbijs loco ignominie apud indignū est dignitas.

¶ Postremo idem de tota fortuna. Hic phia ostendit idē posse cōcludi de oīb⁹ bōis fortuitis: dicēs Postrēo. i. finalit᷑. licet ħ idē ꝯcludere de tota fortuna: in q̄ nihil ē expetēdum. i. desiderandū: nihil īesse sibi nature bonitatis. i. nālis. manifestū ē que fortuna non adiūgit se sp̄ bonis: τ quib⁹ fuerit adiūcta bonos non efficit. Nota q̄ bonum fortune facit illō bonū cui addit᷑ sicut musica facit musicū: et virt⁹ facit virtuosuꝫ. Sed q̄ꝛ fortūa malos q̄bus aduenit non facit bonos patet. quia nihil nāe bonitatis sibi īest. q̄lit᷑ aūt mali malos faciūt bonos patebit ī. iiij. hui⁹. p̄sa. vi.

τ vltro q̄ sunt aduersa depellit. At qui nec opes inexpletā restinguere auariciā queūt Nec potestas sui cōpotē facit quē viciose libidines insolubilib⁹ astrictū retinent cathenis. Et collata improbis dignitas nō modo nō efficit dignos: ꝫ p̄dit poti⁹ τ ostētat idignos. Cur ita p̄uenit. Gaudetis eñ sese res aliter habētes falsis cōpellare nominib⁹ q̄ facile rerū ipsaꝝ redarguūtur effectu. Itaq̄ nec ille diuitie: nec illa potētia: nec hec dignitas iure appellari pōt. Postremo idē de tota fortuna cōcludere licet: in q̄ nihil expetendū: nihil nature bonitatis inesse manifestū est. q̄ nec se bonis semper adiūgit: τ bonos quibus fuerit adiuncta non efficit.

Metrū sextū libri secūdi.

n Quum⁹ quātas dederit ruinas.
Vrbe flamata patribusq̄ cesis.
Fratre qui q̄ndā ferus interempto.
Matris effuso maduit cruore.

Quum⁹ quātas dederit ruinas. Illud est sextū metꝝ hui⁹ scđi: qđ dr̄ saphicū ab īuētore: trochaicū a pede p̄dñante. τ est vndecasyllabuꝫ q̄ꝛ q̄libet v̄sus cōtinet. xi. syllabas. τ est acatalecticū. q̄ꝛ nulla syllaba deficit ad p̄fectiōem metri. In quo metro phia declarat p̄ exēplū q̄ dignitates τ p̄tātes malis aduenictes nō faciūt eos bonos. τ hoc declarat p̄ Neronē q̄ quāto fuit potētior: tāto fuit peior. Tāgit aūt phia q̄tuor malicias Ne-

ronis in hoc metro. Prima est ꝙ vrbem romanã incẽdit que arsit septẽ diebus ⁊ septẽ noctibꝰ: vt spectaculo illiꝰ ignis cognosceret quãtꝰ olim fuerat ignis qñ troya capta arserat. Secũdũ malũ ẽ ꝙ nero magnã ꝑtẽ senatꝰ sine vlla causa ĩterfecit. Tertiũ ẽ ꝙ ꝓpriũ frẽm occidit vt solꝰ securꝰ regnaret. Quartũ ẽ ꝙ mr̃ez suã occidi fecit vt videret locũ vẽtris in ꝗ iacuit. Dicit ergo ĩ lr̃a.

Corpus ⁊ visu gelidum ꝑerrans.
Ora nõ tinxit lachrymis: sed esse
Censor extincti potuit decoris.
Hic tamẽ sceptro populos regebat.
Quos videt cõdens radios sub vndas.
Phebus extremo veniẽs ab ortu.
Quos premũt septẽ gelidi triones.
Quos nothus sicco violentus estu
Torret: ardentes recoquẽs arenas.
Celsa non tandẽ valuit potestas.
Vertere praui rabiem Neronis:
Heu grauẽ sortem quotiens iniquꝰ
Additur seuo gladius veneno.

Nouimꝰ q̃ntas ruĩas. i. quãta ꝑicula dederit Nero vrbe sup. romana. flamata. i. incẽsa. ꝙꝫ ꝑ et. cesis. i. occisis. patribꝰ. i. senatoribus. ꝗ Nero ꝗndaz ferꝰ. i. crudelis: interempto fr̃e. Ipse etiaz maduit cruore matrꝭ effuso: ⁊ designãs eiꝰ crudelitatem circa matrẽ dic̃.

Et ip̃e Nero ꝑerrãs. i. trãsiẽs: visu gelidũ corpꝰ. i. infrigidatũ corpꝰ mr̃is. nõ tinxit. i. madidauit. ora. i. faciẽ suã lachrymis. ꝫ ip̃e potuit sine oĩbꝰ lachrymis esse censor. i. iudex extincti decoris. i. ĩterfecte matris q̄ decora fuit. Tamẽ hic Nero licz ita malꝰ eẽt: regebat populos sceptro. i. impiali dignitate. hos inquã ppl'os rexit quos phebꝰ. i. sol. veniẽs ab ortu extremo videt cõdens. i. abscõdens radios suos sub vndas. Et loquit̃ more poetarum. q. d. ip̃e rexit oẽs ppl'os ꝗ erãt ab ortu solis vsqꝫ ad occasuz. silr̃ regebat populos quos septẽtriones. i. septẽ stelle q̄ sunt in maiori vrsa: q̄ dicũtur triones q̄si teriones. qꝛ illã plagã terũt. gelidi. i. frigidi. premũt. ꝑlaga eñ septẽtrionalis frigida ẽ. q. d. regebat oẽs populos aq̇lonares. et istos regebat quos nothꝰ. i. ille ventꝰ collateralis austro. violentꝰ existens: torret. i. cremat. sicco estu. i. calore nothus. inquã recoquẽs ardentes arenas. i. calidas. venit eñ ille ventꝰ a torrida zona. et ideo calidꝰ est. q. d. Nero etiã regebat oẽs populos australes. ⁊ sic ꝑ q̃tuor plagas mũdi ostẽdit eiꝰ potestatẽ sup oẽs populos. tandẽ celsa potestas. i. magna. nõ valuit vertere. i. mutare. rabiẽ. i. crudelitatẽ praui Neronis. Et tũc deplãgit ꝯiũctiõem ꝑtãtis cũ magna malicia. qꝛ multa mala ex ea ꝓueniũt: dicẽs. Heu sup. dico esse grauẽ sortẽ. i. euentũ. quotiẽs iniquꝰ gladius. i. iniq̃ ꝑtãs: addit̃ seuo veneno. i. venenose crudelitati. Nota ꝫm Aristo. v. Ethic̃. ꝑncipatꝰ

virū ostēdit. Malicia em̄ hoīs vel ꝓbitas ostendit᷑ principatu: sicut ptz in Nerone: cui⁹ malicia ⁊ crudelitas in impio sue dignitatis apparuit. Propter qđ dicit Aristo. Seuissima ē iniusticia habēs arma. Et. vij. Ethi. dicit Sil'e est igit᷑ ꝯpare iniusticiā hoī iniusto. est em̄ deterior bestia decies mil᷑es. plura em̄ vtiq̄ȝ mala faciet homo mal⁹ q̄ȝ bestia.

Prosa septima secūdi libri.

t Um ego scis inquā ipsa minimū nobis ambitōez mortaliū rerū fuisse dominatā: sed materiā gerēdis rebus optauimus: quo ne virt⁹ tacita cōsenesceret. P. At illa. Atqui hoc vnū est qđ p̄stātes quidem natura mentes: ꝫ nondū ad extremaȝ manū ꝟtutū ꝑfectōe ꝑductas allicere possit: glorie scȝ cupido ⁊ optimoꝝ in rempu-

Nota p̄ter hec mala Nerōis q̄ tāgūtur in lr̄a: multopl'a ip̄e perpetrauit. Nā dic̄ pħia iij. hui⁹. v. ꝓsa. Nero Senecā familiarem suū p̄ceptorem ad eligende mortis coegit arbitriū. Et q̄a nero fuit crudelissim⁹ hominū. iō Seneca scripsit quēdā libellū ad ip̄m q̄ intitulat᷑ liber de clemētia. in q̄ hortatur eū ad fugā crudelitatis ⁊ ad vsuȝ clemētie: q̄ liber sic incipit. Tibi scribere de clemētia Nero cēsar institui ⁊c̄.

Um ego scis inquā. Hic incipit septima ꝓsa hui⁹ secūdi. in qua ostēdit pħia ꝙ gloria mūdana nō sit multum appetēda. Et p̄mo inducit Boetiū cōfitentē se nō desiderasse multū p̄dicta. s. potestates ⁊ dignitates nisi inq̄ꝙtū sunt materia rerū gerendarū. Secūdo ostēdit pħia ꝙ gloria sit ꝑexile bonū: ⁊ sit nō multū appetēda. Secūda ibi. Et illa. Dicit p̄mo. Tuȝ ꝑ tunc. ego Boeti⁹ inquā. i. dixi. o pħia: tuip̄a scis ambitōem. i. cupiditatē rerū mortaliū: de quib⁹ dixisti mīmū nobis fuisse dn̄atā. ꝫ bn̄ optauim⁹ materiam rebus gerēdis. quo ne. ꝓ vt non. cōsenesceret in nobis virtus tacita. i. nō excitata. Nota ꝙ in sapiente nō dn̄atur cupiditas rerū tꝑaliuȝ. q̄a pħia īducit mobilis affluētie ꝯtēptū: ex li. de plātis. Et Socrates cū athenis ad studiū ꝑgeret: magnū pōdus auri ī mare ꝓiecit: dicens. Mergaȝ te ne mergar a te. Nota ꝙ materia reꝝ gerēdaꝝ sunt ista sine q̄b⁹ res cōuenīēter geri nō pn̄t. Et sunt tria. sapīa. autoritas. ⁊ potētia. Sine em̄ sapīa nihil cōuenīēter gerit᷑: vt de se ptz. Res etiā gerenda autoritate ornat᷑. q̄r hō autētic⁹ libēti⁹ audit᷑ ⁊ facili⁹ ei credit᷑. Potentia ꝟo mali deꝑmunt᷑ et boni extollunt᷑. Hāc mā̄ȝ Boeti⁹ desiderās: potētiaȝ ⁊ dignitatē quesiuit.

Nota ꝙ Boeti⁹ mām̄ dignitatis ⁊ ptātis ideo q̄siuit: ne virt⁹ sua tacita ꝯsenesceret. i. nedū ip̄e ad senectutē ꝑueniret virt⁹ sua tacita eēt: dū null⁹ aliq̄d loq̄ret᷑ de laude sue ꝟtutis vel scriberet. Tūc em̄ virt⁹ tacita ꝯsenescit q̄n nō agit aliq̄s vn̄ alij loquant᷑: ⁊ dū nihil scribit᷑ de suis bn̄ficijs. q̄r virtus habentē ꝑficit: ⁊ opus ei⁹ laudabile reddit.

¶ At illa, atqui hoc vnū est. Hic pħia on̄dit gl'iaȝ mūdanā nō eē appetēdā

Et p̄mo p̄mittit q̄ cupido glie ml'tos allicit. Scd̄o pbat eā eē exilē ⁊ vanā: ibi. Oēz t're ambitū. Primo dicit sic. Exq̄ Boeti⁹ q̄nq̄ q̄siuit dignitates ⁊ ptātes: ne virt⁹ sua tacita cōsenesceret: videt̄ q̄ ista ꝓpter laudē ⁊ gl'iaz q̄siuit. Ideo dicit phia. Hoc vnū est. s. cupido gl'ie ⁊ fama optimorū meritorū in rempublicā: q̄ fama possit allicere mētes hoīm natura p̄stātes. i. excellētes. sed nondū. i. nō adhuc. pductas̄ ad extremam manū perfectiōe virtutū. i. ad summā perfectōez. q̄ fama et gl'ia q̄ꝫ sit exilis ⁊ vacua totius pōderis. i. p̄ciositatis. sic ꝯsidera ex sequentibus.

blicā fama meritoꝝ. Que q̄ꝫ sit exilis ⁊ totius ponderis vacua sic cōsidera. Omnem terre ambitum: sicuti astrologicis demonstratiōibus accepisti: ad celi spacium puncti constat obtinere ratiōem: id est vt si ad celestis globi magnitudinē conferat̄: nihil spacij prorsus habere iudicetur. Huius igitur tam exigue in mundo regionis quarta fere portio est: sicut ptolomeo pro-

Nota q̄ cupido vane gl'ie multos allicit ⁊ delectat. Vñ Señ. lxi. ep'la dicit. Illud p̄cipue nos impedit qd̄ cito nobis placem⁹: si īuenim⁹ q̄ nos bonos viros dicant: q̄ prudētes: q̄ sāctos nō sum⁹ modica laudatōe cōtenti. quicq̄d ī nos adulatio sine pudore cōgesserit: tanq̄ꝫ debitū putam⁹. optimos nos esse sapiētissimosq̄ꝫ affirmantib⁹ assentim⁹: cū sciam⁹ nos sepe multa mētiri. adeo quoq̄ꝫ indulgem⁹ nobis: vt laudari velim⁹ in id cui ꝯriū maxime facimus.

Nota q̄ duplex est bonitas mētis. s. naturalis: et acq̄sita. Naturalis bonitas est s̄m quā aliq̄ natural'r sunt pij: māsueti: sobrij: et casti. Et hec bonitas si nō emendat̄ virtute ⁊ sapiētia cito extollit hoīez ad īanē gl'iaz. Alia est bonitas acquisita exercitio virtutū ⁊ sciētiaꝝ que nō pmittit hoīem extolli vana gl'ia. q2 sapiens fructū suū ponit in cōsciētia. stult⁹ aūt in laude s̄m Macrobiū. Ideo dicit phia q̄ cupido gl'ie allicit mētes natura p̄stantes nondū adhuc virtutib⁹ pfectas. Nota q̄ fama est frequēs laus optimoꝝ meritoꝝ in rēpublicā. Et gloria est clara noticia cū laude. vel gloria est late patens p̄coniū. i. annūciatio.

¶ Omnē terre ambitū. Hic phia ostēdit gl'iam mūdanā esse exilē: nec multum appetendā. Primo ostēdit hoc ex pte spacij in quo dilatat̄. Secūdo ostēdit hoc ex diuersitate nationū ad quas non diuulgat̄. Tertio ostendit idem ex diuersitate morum propter quos de eodē cōtrarie iudicat̄. Quarto ostendit idem ex breuitate durationis: propter quam non perpetuatur. Secunda ibi. Adde q̄ hoc. Tertia ibi. Quid q̄ diuersarum. Quarta ibi. Sed q̄ꝫ multos. Primo intendit talem rationem. Latitudo fame consistit in latitudine terre super quam dilatatur. sed terra non est lata super quam fit dilatatio fame: sicut declarat in l'ra. ergo fama late non potest diffundi: ⁊ p ꝯsequēs est exilis nec multū appetēda. Vñ dicit in l'ra. Tu accepisti. i.

didiciſti aſtr logicis demōſtratōib⁹ omnē ambitū terre.i.ſpaciū terre. obti
nere.i.hr̄e rōem pūcti.ad ſpaciū celi.i.ad magnitudinē celi. Qd̄ magis ex
ponēs dicit. vt ſi terra ꝯferat̄.i. ꝯparet̄: ad magnitudinem celeſtis globi:
ipa iudicet̄ ꝑrſus nihil ſpacij hr̄e. Hui⁹ igit̄ tā exigue regiōis.i.terre.ī mū
do fere q̄rta portio.i.q̄rta ps eſt q̄ incolat̄.i.inhabitat̄.ab aīantib⁹ nobis

bante didiciſti: que a nobis cognitis aian
tibus icolat̄. Huic q̄rte ſi quātū maris pa
ludeſqꝫ premūt: quātūqꝫ ſiti vaſta regio di
ſcendit̄ cogitatione ſubtraxeris. vix angu-
ſtiſſima inhabitādi homib⁹ area relinquet̄
In hoc minimo igit̄ puncti quodā puncto
circūſepti atqꝫ cōcluſi de ꝑuulganda fama
de ꝓferendo nomie cogitatis. At quid ha
bet amplū magnificūqꝫ gloria tā anguſtis
exiguiſqꝫ liminibus artata. Adde ꝙ hoc

cognitis: ſi-
cut tu didici
ſti a Ptolo-
meo h̄ ꝓbāte
Si ſbtraxer̄
cogitatōe hu
ic quarte par
ti terre q̄tuz
maria ꝛ palu
des ꝓmūt.i.
occupant. et
q̄tuz vaſta.i.
āpla regio d
ſtendit̄ ſiti.i.
ſiccitate: tūc
vix reliquet̄
hoīb⁹ angu-
ſtiſſima area.i.artiſſim⁹ loc⁹ inhabitādi. In hoc ḡ quodā mīmo pūcto: pū-
cti.i.mīma portōe terre. vos hoīes circūſepti atqꝫ cōcluſi cogitatis de per-
uulgāda fama: de ꝓferēdo.i.extollēdo. noīe.i.fama. et hoc fit īutiliter. Sꝫ
quid habeat.i.ꝑt hr̄e: gloria amplū. qꝫ ꝑ et. magnificū: q̄ artata eſt tā angu
ſtis ꝛ exiguis limitib⁹.i.termīs. q.d. nihil hꝫ magnificū. Nota terra re
ſpectu celi nō eſt alicui⁹ quātitatis ſenſibilis: ſ; hꝫ ſe ſicut pūct⁹. qꝛ orizon
q̄ termīat viſuz nr̄m diuidit celū in duo media: qd̄ nō eſſet ſi terra ī ꝯpatōe
ad celū hr̄et aliquā quātitatē. Itē ſi terra eſſet alicui⁹ quātitatis ſenſibi
lis reſpectu celi: tūc ſtelle nō ſemꝑ apparerēt nobis eiuſdez quātitatis: qd̄
ptꝫ falſuz. qꝛ in ea ꝑte vbi terra eſſet magis gibboſa ꝛ ꝓpinq̄or celo appare
rent ſtelle maiores ꝛ oppoſita ꝑte minores. Itē mīma ſtella fixa viſu no
tabilis ē maior tota terra. Si ḡ talis ſtella apparet nobis exiſtētib⁹ ī terra
ſicut pūct⁹: multomagis terra reſpectu celi erit ſicut pūct⁹. Itē punct⁹
eſt quoddā indiuiſibile: a q̄ linea eq̄liter diſtans facit circulū. Et qꝛ celū ex
oī ꝑte eq̄liter diſtat a terra: iō terra reſpectu celi hꝫ ſe ſicut pūct⁹. Nota
ꝙ tres ꝑtes terre ſunt inhabitabiles. Una ꝓpt̄ nimiū calorez. due ꝓpter ni
miū frig⁹. Sꝫ q̄rta ps q̄ eſt tꝑata ī caliditate ꝛ frigiditate a nobis inhabi-
tat̄. Sꝫ qꝛ adhuc nō tota inhabitat̄ ꝓpter maria ꝛ paludes ꝛ ꝓpter nimiaz
ſiccitatē. iō dicit pħia ꝙ q̄rta ps fere ē habitabilis. Uel dicit fere ſm̄ alios
qꝛ eſt⁹ ſolis nō facit torridā zonā total'r inhabitabilē: cū q̄dā ciuitas dicta
zenit: ſuꝑ quā ptolome⁹ dr̄ fundaſſe aſtrolabiū directe ſit ſub eq̄noctiali. ſ;
dicit̄ inhabitabilis qꝛ ē grauis inhabitatōis. ſ; vltra eq̄noctialē oīno ē in-
habitabilis ꝓpt̄ nimiū calorē. Itē dicit q̄rtā ꝑtē terre inhabitari ab aīan
tib⁹ nobis cognitis. h̄ forſan dicit ꝓpt̄ antipedes ſi ſūt: q̄ nobis ſūt iḡti.

¶ Adde ꝙ hocipm. Hic phia ostendit gloriā non esse appetendā ex diuersitate nationū ad q̄s nō diuulgat᷑ intēdens talā rōem. Diuerse natōes ⁊ diuersa idiomata nō solū impediūt ꝓmulgatōem fame hoīm: ſ etiaz vrbiū. ſ ī terra hītabili sunt diuerse natōes diuersoꝝ idiomatū. ⁊ ꝓmulgatio fame ꝑ talia īpedit᷑: ⁊ ꝑ ꝯñs nō ē multū appetēda. Añ dic̄ ī lra. Adde p̄dicte rōi

ip̄m breuis habitaculi septū plures incolunt natōes: lingua moribus toti⁹ vite ratione distantes: ad quas tū difficultate itinerū tum loquēdi diuersitate: tum cōmercij insolentia. Non modo fama hoīm singuloꝝ: sed ne vrbiū quidez ꝑuenire queat. Etate deniq̄ Marci Tullij: sicut ip̄e quodam loco significat: nondū caucasuz montem ratiōe reipublice fama transcēderat: ⁊ erat tunc adulta parthis: etiam ceterisq̄ id locoruz gentibus formidolosa. Uides ne igitur q̄ sit angusta: q̄ cōpressa gloria: quā dilatare ac ꝓpagare laboratis. An vbi romani nominis transire fama nequit. Romani hominis gloria progredietur.

ꝙ hocip̄m septū. i. spaciū breuis habitaculi. i. parui spacij. ī q̄ nos habitam⁹. incolunt. i. inhabitāt. pl'es natiōes. i. gentes. distātes. i. differentes. lingua. i. idiomate ⁊ moribus ⁊ ratiōe toti⁹ vite. i. rōe modi viuendi: ad q̄s nō p̄t ꝑuenire. nō modo. i. nō tm̄. fama singuloꝝ hoīm: ſ etiā nec fama vrbiū. tum. i. tā difficultate itinerū. i. viarū. tū. i. tā diuersitate loquēdi. i. idiomatū. tum. i. tā insolētia. i. incōsuetudine cōmercij. q̄ȝ aliq̄ hoīes nō cōsueuerūt cū alijs cōicare in cōmercijs. q̄ȝ etate. i. tp̄e Marci tullij: sicut ip̄e Marcus tulli⁹ significat. quodā loco. i. in q̄busdā suis scriptis: fama romane reipubli. nondū trāscenderat caucasuz montē: ⁊ tñ fama romanoꝝ erat adulta. i. ab antiquo nota. etiā formidolosa parthis: talib⁹ hoīb⁹. ⁊ ceterꝭ gētib⁹: id ē locoꝝ circa caucasuz montē. Uides ne igit᷑ q̄ angusta sit glīa: q̄ cōpressa. i. in modicū redacta: quā laboratis dilatare ⁊ ꝓpagare. an ꝑ nūquid. glīa vni⁹ hoīs romani illuc ꝓgrediet᷑. i. ꝑueīet. vbi fama romani noīs. i. romane vrbis: nequit trāsire. q. d. non. Nota partē terre habitabilē vocat septum q̄ȝ est septa. i. circūdata mari. Añ. Linconiensis in tractatu suo de spera: et etiā Macrobi⁹ dicūt ꝙ quarta portio nostra habitabilis vndiq̄ cingit᷑ mari. Nota ꝙ insolētia ſm Senecā est species false magnitudinis. ſ scd̄m Huguit᷑. insolētia ē sup̄bia vel fatuitas. In ꝓposito aūt pōt exponi ꝑ incōsuetudine. ⁊ tūc dicit᷑ ab in q̄d est nō ⁊ soleo: q̄d ē cōsuesco. Nota ꝙ caucasus est mons quidaz situs in ꝑte septētrionis: ad quē nō ꝑuenerat fama

romane vrbis: licz parthis ⁊ alijs gentibus assistētibus fama romanoꝛuz erat formidolosa. i. formidabilis.

Quid q̄ si diuersarum gentiuz mores inter se atq̄z instituta discordant: vt qđ apud alios laude: apud alios supplicio dignum iudicetur. Quo fit: vt si quē fame p̄dicatio delectat: huic in plurimos pplos nomē ꝓferre nullo modo cōducat. Erit igit̄ ꝑuagata inter suos gloria quisq̄z cōtent⁹: et intra vni⁹ gentis termios p̄clara illa fame imortalitas coartabit̄. Sed q̄ꝫmultos clarissimos suis tꝑib⁹ viros scriptoꝝ inops de-

¶ Quid si diuersaꝝ. Hic oñdit gl̄iam mūdanā esse exilē ex parte diuersitatis moꝝ: ꝓpter q̄s de eodē apud diuersos ɔ̄rie iudicat̄. ⁊ intēdit talē rōez. Cōtrarietas institutionū ⁊ legū impediūt fame dilatatōem. ħ hoies ɔriaꝝ istitutionū ⁊ legū terrā inhabitant. ergo diuersitas istitutionū ⁊ legū īpediūt dilatatōez fame: ⁊ ꝑ consequēs non est multū appetēda. Vñ dicit in littera. Quid sup. ē iudicāduz q̄ mores ⁊ instituta et leges diuersaꝝ gētiū inter se discordāt: vt illud qđ apud alios iudicet̄ dignū laude: apud alios iudicetur dignū supplicio. quo fit. i. ꝓpter qđ. vt si p̄dicatio. i. dilatatio fame delectat qnē. i. aliquē: nullo mō cōducat. i. laboret. ꝓferre nomē. i. fam āsuā in plurimos pplos. q̄ꝛ licz ab aliq̄b⁹ laudaret̄: ab alijs tñ vituparet̄. Erit igit̄ q̄sq̄z ɔtētus gl̄ia ꝑuagata. i. dilatata inter suos. et illa p̄clara īmortalitas fame. Et loquit̄ yronice. q̄ꝛ nō est p̄clara: ⁊ īmortalis illa coartabit̄. i. ɔstringetur. intra termios vni⁹ gentis. i. vni⁹ idiomatis. Nota q̄ tanta est diuersitas moꝝ in gentib⁹ q̄ illud qđ reputat̄ apud alios laudabile: apđ alios reputat̄ vituꝑabile. Reputat̄ eñ apud syrios laudabile comedere parētes mortuos ne comedant̄ a vermib⁹ ī terra: qđ apud alios extraneos est execrabile. Sil'r apud iudeos reputat̄ laudabile ducere vxores cōsanguinitate ꝓximas: qđ apud xp̄ianos ꝓhibet̄. Itē in triuallis laudabile est occidere patrē sexagenariuz ⁊ cōcremare ip̄m: qđ apud alios est vituꝑabile. Vñ dicit poeta. Sunt loca sunt gentes q̄b⁹ est mactare parētes. Est pbas ⁊ pietas dum longa suꝑuenit etas.

¶ Sz q̄ꝫmultos clarissimos. Hic ph̄ia oñdit exilitatē gl̄ie ex breuitate duratōis: ꝓpter quā nō perpetuat̄. Et diuidit̄ ī tres ꝑtes. Primo oñdit hoc ex hoīm obliuiōe. Secūdo ex tꝑis breuitate: ibi. Vos vo. Tertio ostendit gl̄iaz a viris virtuosis nō esse appetēdā: ibi. Vos aūt. Primo dicit q̄ fama ⁊ gl̄ia nō sit īmortalis. patz. q̄ꝛ q̄ꝫmultos viros clarissimos. i. gl̄iosos: suis tꝑib⁹ deleuit inops. i. defectuosa obliuio scriptoꝝ. quāq̄z etiā ip̄a scripta ꝓficiāt q̄d. i. parū. q scripta longioꝛ ⁊ obscura vetustas tꝑis p̄mit. i. cōsumit: cū suis autorib⁹ quoꝝ sunt scripta. Nota q̄ ꝑ scripturā fama gestoꝝ trāſ

mittit᷑ ad posteros. talis aūt scriptura q̄nq̄ꝫ deficit vl' ꝓpter inopiā scriptoꝝ vel q꜀ ip̄a scripta in se vetustate cōsumūtur. ꝛ ideo fama ꝛ gl'ia in obliuionem ꝑueniūt. Vn̄ Salusti⁹ in catilinario ꝯquerit᷑ res gestas romanoꝝ minus esse famosas ꝓpter inopiā scriptoꝝ. athenienſiuꝫ xͦo maioris fame q̄ꝫ romanoꝝ ꝓpter scriptoꝝ copiam.

leuit obliuio. Quāq̄ꝫ quid ip̄a scripta ꝑfici unt q̄ cuꝫ suis auctoꝛib⁹ ꝑmit longioꝛ atq̄ꝫ obscura vetustas. Vos ergo imoꝛtalitatem vobis ꝓpagare videmini: cum futuri famaꝫ tp̄is cogitatis. Qd̄ si ad eternitatis infinita spacia ꝯtractes: quid habes quod de tui nōis diuturnitate leteris. Vni⁹ eteñ hoꝛa momēti si decē milib⁹ cōferat᷑ annis: q̄m̄ vtrūq̄ꝫ spacium diffinitū est minimā licet: habet tñ aliquaꝫ ꝓportiōem. At hic ip̄e numer⁹ āñoꝝ eiusq̄ꝫ quātūlibet multiplex ad inт̄miabilē diuturnitatē nec ꝯpari q̄ deꝫ p̄t. Eteñ finit' ad seiuicē fuerit q̄dā: infiniti xͦo atq̄ꝫ finiti nulla vnq̄ꝫ poterit eē collatio Jta fit vt q̄nticūq̄ꝫ ꝓlixi tp̄is fama si cū in-

¶ Vos ꝗ immortalitatē. Hic philosophia ostēdit famā ꝛ gl'iaꝫ nō esse durabilē ꝛ īmortalē ex tp̄is breuitate: dicēs Vos ꝗ homines videmini vobis ꝓpagare. i. face. īmortalitateꝫ cum cogitatis famaꝫ futuri tp̄is. et ī h̄ frustra cogitatis. quia exilis ē duratio fame ꝑ tēpus. qd̄. s. tēp⁹. si pertractes. i. cōpares ad infinit

ta spacia eternitat'. q̄d habes qd̄ leteris de tui nōis diutur itate. i. tue fame. q. d. nihil est. Eteñ moꝛa vni⁹ ī momēti si cōferat᷑. i. cōꝑet᷑. deceꝫ milib⁹ āñis h̄ꝫ aliquā ꝓportōeꝫ: licꝫ minimā. i. valde paruā. q̄m̄ vtrūq̄ꝫ spaciū tp̄is ē diffinitū. ꝫ hic numer⁹ āñoꝝ. s. decē milia: vel eius numeri q̄tūlibet multiplex: sicut duplū vel triplū. nō p̄t ꝯpari ad inт̄miabilē diuturnitatē que est eternitas. Eteñ ꝑ q̄a. finitis ad seiuicē fuerit q̄dā collatio. i. ꝯꝑatio. īfiniti xͦo ꝛ finiti nulla vnq̄ꝫ p̄t eē collatio. i. ꝯꝑatio. Jta fit vt fama tp̄is q̄nticūq̄ꝫ ꝓlixi si cogitet᷑ ꝯꝑādo: cū iexhausta. i. infinita et̄nitate: ip̄a v ideat᷑ nō parua: ꝫ plane nulla eē. Nota q̄ oē qd̄ incipit esse in tp̄e: necessario h̄ꝫ finē ī tp̄e: cū tp̄s sit causa coꝛruptōis tp̄aliū. iiij. Ethi. Cū igit᷑ fama sit tp̄alis incipiēs ī tp̄e: ip̄a desinet ī tp̄e: ꝛ ꝑ ꝯñs nō ē ꝑpetua. Nota q̄ tp̄s q̄tūcūq̄ꝫ magnū ꝯꝑatū ad et̄nitatē minimū reputat᷑ ꝛ q̄si nulli⁹ momēti. Licet eniꝫ finitoꝝ ad seiuicē possit eē ꝯꝑatio: ꝛ int᷑ ip̄a p̄t eē ꝓportio: tñ finiti ad infinitū nulla p̄t eē ꝯꝑatio. Cū igit᷑ et̄nitas sit duratio infinita tota sil' existēs. ꝛ tp̄s q̄tūcūq̄ꝫ magnū sit finitū: tp̄s nullā habebit ꝓportōeꝫ ad et̄nitatē. et ꝑ ꝯñs fama q̄ticūq̄ꝫ ꝓlixi tp̄is ꝯꝑata ad et̄nitatē nulla videt᷑ esse.

¶ Uos aūt nisi ad populares aures. Hic pħia ostēdit gloriā a viris virtuosis nō eē curādam: ⁊ hoc duabꝰ rōnibꝰ. Secūda ibi. Quid aūt est. Prima rō est illa. Illud qđ spectat ad leuitatē arrogātie a sapiētibꝰ nō est curādū. ꝫ gloria ꝓpter quā homo recte facit ꝓpter laudes hoīm illa spectat ad leuitatē arrogātie: ⁊ est digna derisiōe. ꝙ ⁊c̄. Qꝛ aūt talis arrogātia sit quedaꝫ derisio decla

exhausta eťnitate cogiteť: nō parua ꝫ plane nulla esse videať. Uos aūt nisi ad populares aures inanesq̄ꝫ rumores recte facere nescitis: ⁊ relicta cōscientie virtutisq̄ꝫ ꝓ̄stātia de alienis ꝓ̄mia sermūculis postulatis. Accipe in hmōi arrogātie leuitate q̄ꝫ festiue aliq̄s illuserit. Nam cū quidā adorsus esset hoīeꝫ ꝯtumelijs: q̄ nō ad vere virtutis vsum: ꝫ ad suꝑbam gloriā falsum sibi pħi nomē induerat: adiecissetq̄ꝫ iam se scitum an ille pħus esset: siquidē illatas iniurias leuiť patienťq̄ꝫ tolerasseꝫ. Ille patiētiā paulisper assūpsit: acceptaq̄ꝫ ꝯtumelia velut insultans: iam tandeꝫ inquit intelligis me esse philosophū. Tum ille nimiū mordaciter. Intellexeram inquit si tacuisses.

rat i lr̄a: et dicit. Uos homines nescitis recte facere: nisi ad populares aures. i. ad populorū complacentias ⁊ ad īanes rumores ⁊ laudes. Et vos postulatis. i. desideratis: ꝓ̄mia de sermūculis alienis. r̄licta. i. postposita. ꝓ̄stantia: id est dignitate vīe ꝯscie ⁊ virtutis. ꝓpť quā ꝺberetꝭ recte oꝑari. Accipe. i. ꝯsidera q̄ꝫ festiue. i. gl'ie. aliq̄s illuserit. i. deriꝫit q̄ndā dicentē se esse pħm ī leuitate hmōi arrogātie. Nā cū q̄dā tyrānꝰ eēt adorsus ꝯtumelijs. i. incepisseꝫ alloq̄ ꝯtumeliose q̄ndā homīeꝫ q̄ īduerat. i. vsurpauerat: sibi falsū nomē pħi: nō advsū vere ꝟtutis: ꝫ ad suꝑbā gl'iaꝫ. ⁊ tyrānꝰ adiecisset. i. dixisseꝫ. se iā sciturū an iste eēt pħus. siq̄dē illatas sibi īiurias: patiēter leuiťq̄ꝫ tolerasset ille q̄ dixit se pħm paulisꝑ patiētiā assūpsit. s. ī ꝓ̄ncipio. q̄ꝫ ꝑ et. accepta ꝯtumelia a tyrāno: velut sibi insultās inq̄t ad tyrānū. ītelligis ne me eē pħm: tūc ille tyrānꝰ mordaciť inq̄t. ītellexerā te pħm eē si tacuisses. Nota ꝫm ꝯmētatorē ī ꝓlogo. viij. Phiꝫ. verꝰ pħus dꝫ eē ꝑfectꝰ oībꝰ generibꝰ ꝟtutū: ⁊ ꝑ ꝯn̄s dꝫ eē magnanimꝰ. ꝫ ꝫm Sen̄. in li. de clemētia. magnanimi ē iniurias ⁊ offensiōes suꝑbi despicē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ꝟbis ꝯtumeliosis ꝓuocari nō dꝫ. Iteꝫ veri pħi ē nō vinci a passiōibꝰ: ꝫ potiꝰ dꝫ moderare ⁊ refrenare passiones: cū virtꝰ ꝯsistat ī moderatōe passionū. Un̄ Aristo. iiij. Ethic̄. dic̄. Mansuetꝰ vult imꝑturbatꝰ eē ⁊ nō duci a passiōe. Un̄ q̄dā pħus ꝯtumeliose sibi insultāti dixit. Tu didicisti maledicere: ꝫ ego didici maledicta ꝯtēnere.

Quid autē est qd ad ꝑcipuos viros: de his em̄ sermo est: qui virtute gloriā petūt. Quid inq̄ est qd ad hos de fama post resolutū morte ſupma corp⁹ attineat. Naz ſi qd nostre rōnes credi vetāt: toti moriūtur hoīes nulla est oīno gloria: cū is cui⁹ ea eē dicit non extet oīno. Sin ꝟo bn̄ ſibi mens cōſcia terreno carcere reſoluta celū libera petit. Nōne oīe terrenū negociū ſpernet q̄ ſe celo fruēs ꝉrenis gaudet exēptā.

Metrū ſeptimū ſecūdi libri.

q Uicūq̄ ſolā mentē ꝑcipiti petit
Summūq̄ credit gloriam

¶ Quid aūt ē qd ad ꝑcipuos. Hic phīa pōit ſcdaz rōez q̄ tal' ē. Hoīes ꝟtuoſi vl' total'r moriūt' corpe ꝛ aīa: vel aīa viuit p⁹ mortē. Si total'r moriūt': nihil ſpectat ad eos d gl'ia p⁹ mortē. Si aīa eoꝝ viuit p⁹ mortē: illa petit celū ſpnēs oē ꝉrene negociū: ꝛ ſic nihil ad eā d ꝉrena gl'a. g apd ꝟtuoſos hoīes nulla dz eē cura de gl'ia. Dicit g in l'ra. Quid ē qd ad ꝑcipuos .i. ad ꝟtuoſos viros attineat de fama p⁹ reſolutum corp⁹ extrema morte q.d. nihil. de his em̄ viris est ſermo noſter q̄ petunt .i. q̄rūt gl'iaz virtute .i. opib⁹ virtuoſis. Nā ſi homines toti moriunt' corpore ꝛ aīa vt q̄dā putāt: qd tn̄ nr̄e rōnes .i. philoſophice rōnes. vetāt .i. ꝓhibēt credi. q̄a ſm phiam aīa intellectiua est īmortal'. nulla ē oīno gloria post mortē: cum iſte oīno non extet .i. non ſit cui⁹ ea gloria eſſe dī. Sin ꝟo mens bn̄ ſibi cōſcia .i. illeſa. reſoluta .i. liberata. terreno carcere .i. a corpe post mortem: libera petit celū. Nōne ip̄a aīa q̄ celo fruēs gaudet ſe exemptā terrenis: ip̄a ſpernet oē terrenū negociū: ꝛ p ꝯn̄s terrenā gloriā. q. di. ſic. Nota q̄ ad virtuoſos nihil ſpectat de fama nec in p̄nti vita: nec in futura. Non in p̄ſenti qꝛ dicit Sene. in ꝓuerbijs. q̄ plurimi curāt famā: pauci aūt cōſciētiā. Et tales pauci curātes cōſcientiā ſunt virtuoſi ꝛ phi: de quib⁹ loquit' Boeti⁹ in fine tractat⁹ de ſummo bono: dicēs. Pauci ſunt viri honorādi ſicut phi: q̄ cōtemnūt deſideriū ſenſus: ꝛ ſequūtur deſideriū intellect⁹. Plurimi autē ſunt q̄ curāt famā: ſicut ſunt vulgares: q̄ relicta virtute cōſciētie ꝓpter laudes hoīm recte faciūt. de quib⁹ dicit ſcriptura. Amē dico vobis: receperūt mercedē ſuā. Nec etiā fama ſpectat ad viros virtuoſos in futura vita. qui virtuoſi ſi totaliter moriūtur: nihil ad eos de fama. Si autez aīa viuit post mortē: iſta euolat ad celū ꝛ nihil curat de fama. ſpernit oīe terrenū negocium: ꝛ potius gaudet quia est exempta a curis terrenis: et gaudio celeſti fruitur ineternū.

Uicūq̄ ſolā mentē ꝑcipiti petit. Hic incipit metrū ſeptimū hui⁹ ſecūdi: qd dī archiloycū ab inuētore: iambicū a pede ꝑdn̄ante. ꝛ conſtat

ex pmo versu trimetro: secudo dimetro. In quo metro phia docet quo gloria sit cotemneda ex cosideratoe amplitudinis celi τ strictitudinis terre: dicens. Quicuqz petit. i. desiderat. pcipiti mete sola gloria: τ credit istaz esse summu. i. pcipuu inter appetenda: iste cernat. i. csiderat plagas etheris. i. partes celi late patetes. et cernat artu situm terraru. i. strictu spaciuz terre in cpatoe ad celu: ille pudebit. i. verecudabit. aucti nois. i. aucte fame sue: no valetis replere breuez abitu. i. puuz spaciu terre. Et tuc exclamat: dicens. O pter hoc miror. qd. i. pter qd superbi gestiut. i. cupiunt. frustra leuare. i. extollere. colla sua mortali iugo: id est mortali fama Licz ei fama diffusa meas. i. trasiens. p remotos populos explicet se linguas. i. p linguas populox. Et licz magna domus tua. i. nobilis paretela: vel familia tua fulgeat claris titulis. i. laudib⁹: tamen mors spernit alta gloria. τ mors pariter. i. simul. iuoluit huile caput. i. miseru hoiem. τ celsu. i. nobile vel diuite. τ mors equat infima summis: nulli parcedo. qd declarat: dicens. Ubi nuc manet ossa fidelis fabricij: Quid brut⁹ aut rigid⁹ catho sup. est. q. d. qd manet de gloria eox post morte: vtiqz modicu. s. illud manet qd tenuis fama. i. exilis. supstes. i. manes. signat inane nome eox pauculis lris scriptis in epithaphijs eox. Sz qd. i. ad qd nouum⁹ decora vocabula scripta. Nuquid itelligit p ea ipos ee csumptos. i. mortuos. q. d. imo. Jacetis g mortui prorsus igrabiles: nec fama efficit vos notos. Et qz aliqs diceret. licz ipi sint mortui corpe: tame viuut fm fama. Dicit phia. Si putatis vita vestra longi⁹ trahi. i. plogari. aura mortalis nois. i. spledore mortalis fame. cu sera. i. vltima dies. vobis hoc rapiet. i. fama auferet. ia vos manet. i. expectat: secunda mors. q. d. si estis prius mortui corpe τ fama manes est vita vra: illa cessante secudario moriemini

Late patetes etheris cernat plagas
Artumqz terrarum situm
Breue replere no valentis ambitu
Pudebit aucti nominis.
Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra leuare gestiunt?
Licet remotos fama p populos means
Diffusa: linguas explicet
Et magna titulis fulgeat claris dom⁹
Mors spernit altam gloriam
Inuoluit humile pariter τ celsum caput
Equatqz summis infima
Ubi nuc fidelis ossa fabricij manent:
Quid brutus aut rigidus catho:
Signat supstes fama tenuis pauculis
Inane nomen litteris.

Notandū fabrici⁹ fuit cōsul roman⁹. q̄ cū mitteret᷑ pugn̄re ꝯ pirrū regem epirotarū: rex ꝑmisit sibi ꝑtē regni sui vt trāsiret ad ipm̄. qđ fabrici⁹ cōtem psit. sequēti āno pirr⁹ obtulit sibi magnā pecuniaꝫ auri vt traderet sibi romanū imꝑiū. cui ait fabrici⁹. Roma nō vult aurū: ſ vult imꝑare hn̄tib⁹ aurū. Propt̄ h̄ ip̄e dict⁹ fuit fidelis fabrici⁹. Dr̄ etiā de fabricio ꝙ cū q̄dā ad eū venisset ꝑmittēs se pirrū regē occisuruꝫ si fabrici⁹ sibi pecuniā aliquā dare vellꝫ. Ip̄e ꝯo fabricius hunc traditoreꝫ ligatū misit ad pirrū ꝑ tali scelē puniendū. Cui tūc pirrus dixit. Possibilius est soleꝫ a suo tramite deuiare ꝙ̄ fabriciū a via recte rōis discedē.

Sed quid decora nouimus vocabula
Num scire cōsumptos datur:
Jacetis ergo prorsus ignorabiles
Nec fama notos efficit
Qꝫ si putatis longius vitam trahi
Mortalis aura nominis
Cum sera vobis rapiet hoc etiam dies
Jam vos secūda mors manet.

Prosa octaua libri secūdi.

Ed ne me inexorabile cōtra fortunaꝫ bellū gerere putes: est aliq̄n de hominibus illa fallax: non nihil bene mereatur. tum scilicꝫ cum se apit: cū frontem detegit:

Nota ꝙ brut⁹ fuit ꝑm⁹ ꝯsul roman⁹ q̄ amore libtatis ⁊ iusticie ꝓpt̄ stupꝝ lucrecie ꝑlima egit ⁊ mlt̄a bella ꝑ romanis iniit: ꝓpt̄ qđ etiā famosus fuit. Nota ꝙ catho dict⁹ ē rigid⁹ ꝓpt̄ rigorē animi: q̄ ad nihil turpe flecti potuit. ⁊ tāte iusticie fuit vt lucan⁹ ip̄m dijs ꝯparet ī iudicāda cā: q̄ fuit int̄ iuliū cesarē et pōpeiū: dicēs. Victrix causa dijs placuit: ſ victa cathoni. Et de hoc magis patebit in quarto hui⁹ ꝓsa sexta.

Ed ne me iexorabile. Ista ē octaua ⁊ vltīa ꝓsa hui⁹ scđi. Et q꞉ ph̄ia ostdit bōa fortūe nō mlt̄ū eē appētēda: aliq̄s putaret ꝙ ī fortuna nihil eēt bōi. iō iā ostdit ph̄ia cuiusmodi bonū sit ī fortūa. ⁊ ꝓbat fortunā aduersam pl⁹ eē bonā ꝙ̄ ꝓspā. Et ꝑ̄ ꝑmittit suā itētōeꝫ. Scđo ꝓbat itētū: ibi. Illa em̄. Prīo dic̄. O Boeci ex dictis pꝫ ꝙ fortūa ē ꝯtēnēda. ſ ne putes me gerē. i. facē. bellū iexorabile. i. iplacabile ꝯ fortunā sup. scias qđ aliq̄n ē. i. ꝯtigit. ꝙ ip̄a fortūa fallax nō nihil. i. aliq̄d bn̄ mereat᷑ de hoīb⁹. eo ꝙ aliqđ bonū euenit hoīb⁹ ꝑ eā. tuꝫ. s. cū fortūa se apit manifestādo suā falsitatē: cū detegit frōtē ꝑ sui aduersitatē: cuꝫ ꝓfitet᷑ mores suos ꝑ instabilitatē. Et subdit ph̄ia. Nōdū forte itelligis q̄d loq̄r. q꞉ mirū est qđ ego gestio. i. cupio dicē. eoq꞉. i. ideo. vix queo explicare sentētiam verbis. Etem̄ ego reor. i. opinor aduersam fortunā plus ꝓdesse hoībus ꝙ̄ ꝓsperam. Nota quādocūq꞉ in aliquo dicto videt᷑ esse repugnātia: illud videt᷑ mirabile dictuꝫ. ſ dicere

fortunā aduersam hoībus ꝓdesse videt̄ esse quedam repugnātia in dicto. Nā esse aduersum alicui: ⁊ sibi ꝓdesse adinuicē repugnāt. Ideo dicit phia. Mirū est qḋ gestio dicere. s. fortunā aduersā magis ꝓdesse q̄ꝫ ꝓsperā.
¶ Illa ei sp̄ specie felicitat̄. Hic phia ꝓbat intentū ꝙ fortūa aduersa meli or sit q̄ꝫ ꝓspera trib⁹ rōib⁹. Scd̄a ibi. Postremo. Tertia ibi. An ħ. Prio dic. Illa fortuna ꝓspa sp̄ mentit̄ cū videt̄. i. appa ret blāda specie felicitat̄: id ē ꝓsperitatis. ħ hec. i. fortūa aduersa. semper vera est cuz demōstrat se eē īstabilem sui mutatione. Ostēdit eniz se esse talē q̄lis ē: et ita ꝑ eā nō decipiunt̄ hoīes. ħ illa. s. prospera fortūa: cōfidētes in se fallit. ħ autē aduersa fortuna hoīem instruit: ostendēdo ꝙ nō sit ꝯfidendū ꝓspere fortune ꝓpter ei⁹ mutabilitatē. Illa. s. ꝓspera fortuna. ligat. s. fallēdo mētes fruentiū hoīm specie bonoꝝ mēdaciū. hec. s. aduersa fortuna. absoluit. i. liberat. s. mētes hoīm cognitōe fragilis. i. trāsitorie felicitatis. Et tunc recolligit effect⁹ vtriusqꝫ fortune: dicēs. Itaqꝫ illā. s. ꝓsperā fortunā videas ventosam. i. supbā. fluentē. i. ꝓdigā ⁊ suiꝑius ignarā. Nam hoīes in ꝓsꝑitate cōtinua seipos nō cognoscūt. hāc. s. diuersā fortunā tu videas sobriā ⁊ succinctā. i. hūilē: nō supbā. ⁊ prudentē exercitatiōe aduersitatis. Nota ꝙ ex ista lr̄a p̄nt formari tres rōes ꝙ fortuna aduersa melior sit ꝓspa. Prima rō est ista. bona fortune in specie vere felicitatis decipit h̄ntē ipaz. ħ fortuna aduersa nō decipit: ħ vera est: oñdens se talē q̄lis est. ergo aduersa melior est q̄ꝫ ꝓspera. Secūda rō est. ꝓspera fortuna ligat mentes hoīm mēdacibus bonis. ħ aduersa liberat mētes a falsa felicitate. ergo est melior. Tertia rō. ꝓspera fortuna reddit homīes sui ignaros: ħ aduersa facit hoīes sapiētes. ergo melior est q̄ꝫ ꝓspera.

moresqꝫ ꝓfitet̄. Nondū forte quid loquar intelligis. Mirū est qḋ dicere gestio: eoqꝫ sententiā verbis explicare vix queo. Etenī plus reor hoībus aduersaz q̄ꝫ ꝓspera ꝓdesse fortunam. Illa enī semꝑ specie felicitatis cū videt̄ blanda mentit̄: hec semꝑ vera cū se instabilē mutatōe demōstrat. Illa fallit: hec instruit. Illa mēdaciū specie bonorum mētes fruentiū ligat: hec cognitōe fragilis felicitatis absoluit. Itaqꝫ illā videas ventosam fluentē: suiqꝫ semꝑ ignarā. hanc sobriā succinctāqꝫ: ⁊ ipi⁹ aduersitatis exercitatōe prudentē. Postremo felix a vero bono deuios blandicijs trahit. Aduersa

¶ Postremo felix a vero bono. Hic phia ponit secūdaz rōem: que talis est. Quecūqꝫ fortuna trahit ad inquisitōem veri boni illa melior est q̄ꝫ que retrahit a vero bono. ħ fortuna aduersa est hmōi. ergo ⁊c. Unde dicit in lr̄a.

Postremo felix.i.ꝓspera fortuna cū suis blādicijs.trahit deuios.i. errantes a vero bono.ꝟ aduersa fortuna plerūq; retrahit vnco.i.tenaculo.reducens ad vera bona. Nota ꝙ qꝛ ꝓspera fortuna videť eē ꝓpiqua felicitati.eo ꝙ sine bonis fortune nō ꝯtingit eē felicē ex de bona fortuna. iō suis blādicijs trahit hominem sensualē a vero bono. qȯ ꝯsistit in speculatōne dei. aduersa autē fortuna qꝛ ōndit prosperam fortunā esse mutabilē: ipsa reducit hoīem ad verꝫ bonū qȯ est īmutabile.

plerūq; ad vera bona reducēs velut vnco retrahit. An hoc inter minima estimādū putas ꝙ amicoꝝ tibi fideliū mentes hec aspera. hec horribilis fortuna detexit. hec tibi certos sodalium vultus ambiguosq; secreuit: discedens suos abstulit: tuos reliquit. Quāti hoc integer ꝛ vt videbaris tibi fortunatus emisses. Desine nūc amissas opes querere quod preciosissimuz genus diuitiaꝝ est amicos inuenisti

¶ An h̄ inter minima estimādū putas. Hic phia ponit vltimā rōnē que talis est. Illa fortuna est melior p̱ quā cognoscunť veri amici. ꝟ aduersa fortuna ē taľ ergo ꝛc. Vñ dicit in lr̄a. An pro nūquid. putas hoc eē estimādū inter mīma bona. ꝙ hec aspa.i.aduersa fortuna. detexit.i.monstrauit. tibi mētes.i.corda fideliū amicoꝝ.q.d. illȯ ē bonū de maximis bonis. ꝛ hec supple ꝓspera fortuna.secreuit.i.distinxit. tibi certos amicos ꝛ ambiguos vultus sodaliū.i.amicoꝝ.q.d.aspera fortuna docuit te discernere inter ꝟos amicos ꝛ falsos.qꝛ ꝓspera fortūa a te discedēs abstulit suos.i.qui erāt amici rōe ꝓspitatis. ꝛ reliquit tuos amicos q̇ te dilexerūt nō ꝓpter tua. O quāti.i.quāto p̄cio.tu emisses h̄ integer.i.in integritate fortune ꝯstitutus. cū videbaris tibi fortunatꝰ vt potuisses cognoscere ꝟos amicos. nunc desine.i.cessa.q̄rere opes.i.diuitias amissas.qꝛ inuenisti ꝟos amicos qȯ est p̄ciosissimū genus diuitiaꝝ. Nota in aduersitate falsi amici fugiūt.ꝟ ī tpe ꝓspitatis manent. Vñ Seneca in lib. de remedijs. Quē tu felicē credis illū multi comitanť vt mel musce sequūtur.cadauera lupi.frumēta formice.predā ista turba sequiť nō hoīez. Nota ꝙ aduersa fortuna ōndit fideles amicos. Vñ Seneca.xx.epl'a. Turba familiaris cū a te pasci desierit ipsa te nō pascet. ꝛ qȯ tu bn̄ficio tuo scire nō poteras pauptate scies. illa veros amicos retinebit. discedit quicūq; nō te ꝟ aliȯ sequebať. Est aūt ꝓpť hoc vnū amāda paup̱tas ꝙ a q̇bꝰ ameris ōndit. Vñ paup̱ henricus. Preualet h̄ solo mala sors ꝙ mōstrat amicos. Qui boni q̇ mali mōstrat vtrāq; viā. Itē poeta. Tp̱e felici non cognoscunť amici. Sorte patet misera q̄ sit dilectio vera. Itē alibi. Cuz fueris felix multos numerabis amicos Tp̱a si fuerit nubila solus eris. Itē Thobias. Fluctuat ad censū venalis amicus egenū. Sed verus refouet vt fabricatus amor. Nota ꝙ fidelis amicus ē p̄ciosissimū genus

diuitiaꝝ: qꝛ amicus .ix. ethi. est alter ego .i. amicoꝝ est idē velle ꝛ nolle. Nemo eñi eligit viuere sine amicis hñs reliq̄ bona. Et Seneca .ix. epl'a. dicit. Sapiens ꝛ si ꝯtētus sit seipso tñ amicū habere vult. ꝓpter nihil aliud nisi vt exerceat amiciciā: ne tā magna virtus lateat. Et Tullius in lib. de officijs dicit. Honores diuitie ꝛ dignitates nunq̄ȝ sunt amicicie anteponende

Metrum octauum libri secundi

Quod mūdus stabili fide
Cōcordes variat vices
Q' pugnantia semina
Fedus perpetuum tenent.
Q' phebus roseum diem
Curru prouehit aureo.
Ut quas duxerit hesperus
Phebe noctibus imperet.
Ut fluctus auidum mare.
Certo fine coerceat.
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos.
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens
Et celo imperitans amor.

Quod mundus stabili fide. Hic icipit octauū ꝛ vltimū metꝝ huius scdi. qd̄ dr̄ gliconicū ab iuentore. āphymacrū. a pede ꝑdominātē. ꝛ est āphymacr⁹ pes antiquorum ꝯstās ex pria et vltia longa ꝛ duabus breuib⁹ medijs. dict⁹ ab amphy. ꝙ est circum. ꝛ macros longū. quasi habens circum quaq̄ȝ longā syllabā. In quo metro phīa cōmendat amorē ex quo dixit ꝙ amici sūt preciosissimū genus diuitiaꝝ. Et primo cōmēdat amorē diuinuȝ. Scd̄o oñdit quō hūana natura amicicia ꝯſuat .ibi. Hic sctōs. Prīo facit h̄ qd̄ dictum ē. Scd̄o oñdit ꝙ ablato diuino amore oīa corrūpūt .ibi. Hic si frena. Primo dicit amor diuinus regens terras ac pelagus. ꝛ īperitās .i. frequenter imperans celo. ille amor ligat hanc seriē .i. ꝯcordiā rerū. ꝙ mundus stabili fide variat ꝯcordes vices .i. alternatōes tēpoꝝ animi noctis ꝛ diei .et ꝙ semina pugnantia .i. elemēta ꝯria. tenent ꝑpetuū fedus .i. cōcordiā. ne vnū totaliter aliud corrūpat ꝙ phebus .i. sol. curru aureo ꝓuebit .i. ꝓducit. roseū. diē .i. claꝝ diē. idē amor facit vt phebe .i. luna. imperet .i. presit noctib⁹ quas noctes hesperus .i. stella vesptina. duxerit .i. adducit. ꝛ vt auidū mare ad exeundū coerceat fluctus suos certo fine .i. determīato fine. ne liceat sibi tendere .i. extendere latos terminos. vagis terris .i. amplis terris supple totaliter coopiēdo terrā. Nota ꝙ Tullius loquēs de amicicia dicit. Amicicia est virtus mouēs supiora ad ꝓtectionē inferiorū. ꝛ inferiora ad

ſublectionē ſupioꝝ. Amicicia eñ ſublata oīs in vita tollitur iocūditas.
Nota ꝙ elemēta appellat ſemina. qꝛ ex ipſis tanꝙ ex ſeminibꝰ elemēta ꝓducūť. ſic enī ſemē ē pꝛīcipiū fructꝰ. ſic elemēta ſť pncipia corporū mixtoꝝ ⁊ dič elemēta pugnātia ꝑpť ipſoꝝ ꝯrietatē. nā aliq̄ ſūt calida: alia frigida: q̄dā hūida: q̄dam ſicca. Hec elemēta diuino amore ordināte tenent ꝓpꝛium fedus qꝛ grauitas inferiorū nō aufert leuitatē ſupiorū. nec econuerſo ⁊ ſīmul totaliť ſe nō corrumpunt

Hic ſi frena remiſerit
Quicquid nunc amat inuicem
Bellum continuo gerit
Et quam nūc ſocia fide
Pulchꝛis motibus incitant.
Certāt ſoluere machinam.
Hic ſanctos pplõs quoq̄
Junctos federe cōtinet
Hic et cōiungij ſacrum.
Caſtis nectit amoribus
Hic fidis etiam ſua
Dictat iura ſodalibus
O felix hominū genus
Si veſtros animos amor
Quo celum regitur. regat

Liber ſcđs de ꝯſolatōe phie finit

¶ Hic ſi frena remiſerit. Hic oñdit ꝙ amore diuino ſubtracta oīa corrūpūtur dicēſ. Si hic amor diuinꝰ remiſerit frena. i. leges gubernādi res. quicq̄d nūc amat īuicē. i. ꝯcordat illud cōtinuo geret bellū. ⁊ ipſa elemēta certāt. i. litigāt. ſoluē. i. ďſtruēmachinā. ſ. mūdanā. ꝙ nūc ſocia fide i. ꝯcordi federe. īcitāt pulchꝛis motibꝰ. i. faciāt ordīate mouē Nota ꝙ ſb lato amore ⁊ ꝯcordia oīa diſſoluūť. Vñ Alanꝰ ī anticlaudiano: loquēs ī ꝑſona amoris ⁊ ꝯcordie dič. Si mea iura meas leges mea federea mūdꝰ. | Olī ꝓuaſſꝫ vľ adhuc ꝓuaret amorľ. Uicula ñ tātľ gemeret ſb claudibꝰ orbiſ
¶ Hic ſctōs pplõs q̄ꝫ. Hic oñdit phia quō ꝑ amorē ꝯſuať ⁊ ꝯcilliať amicicia hūana dicēs. Hic autor ꝯtiet. i. ꝯſuat. ſctōs. i. ꝟtuoſos ⁊ pplõs iūctos federe. ſ. amicicie. ⁊ h̄ amor nectit ſacꝝ. i. ſacrm̄ ꝯiugij caſtis amoribꝰ viri ⁊ vxoris. ⁊ h̄ amor dictat iura ſua. i. īponit legē amicicie fidis ſodalibꝰ. ⁊ qꝛ iſta ꝑueniūt ab amore diuino tanꝙ a ſuo pꝛīcipio. iđ ſubiūgit. O felix genus hoīm ſupple dico. ſi amor. ſ. diuinꝰ. q̄ celū regiť regat aīos vr̄os. ſupple cauſādo ī eis ꝯcordiā amicicie. Nota ꝙ amor dictat iura fidis ſodalibꝰ. iura aūt amicoꝝ ⁊ ſodaliū īnuit Seneca. iij. epl̄a dicēs. Diu cogita an aliquis in amicū ſit tibi recipiendus. ſed cū placuerit fieri toto illuꝫ pectore admitte tam audacter cuꝫ illo loquere ꝙ ip̄e tecum. Tu q̄deꝫ ita viue vt nihil tibi cōmittas niſi qđ etiam amico tuo cōmittere poſſis. Cū amico tuo

oēs curas. oēs cogitatōes misce si fidelē putaueris. Sūt enī idā q̄ q̄ amicis sē tm̄ cōmittēda oīb⁹ narrāt. q̄dā carissimoꝝ ꝯsciētiā reformidāt nulli credituri: neutrū faciēdū ē. vtrūq; enī viciū ē ꝛ oīb⁹ credere ꝛ nulli. Nota circa p̄dicta ꝙ amicicia ꝓprie dicta tm̄ īuenitur in reb⁹ rōnalib⁹ ꝛ vt sic amicicia ē par volūtas bonoꝝ int̄ aliq̄s: ſ; large accipiēdo amiciciā sic ēt ē in irrōnalib⁹ ꝛ vt sic amicicia ē ꝯcordia diuersaꝝ rerū ad inuicem.

Jam cātuz illa finierat Iste est tercius liber Boetij de ꝯsolatōe p̄hie. ꝛ ꝯtinuat̄ ad libros p̄cedētes in hunc modū.

Incipit liber tercius. Prosa prima.

Jam cantū illa finierat: cū me audiendi auiduz stupentēq; arrectis adhec aurib⁹ carmis mulcedo defixerat: itaq; paulopost o inq; sūmū: lapsoꝝ so

Postq; p̄hia in primo libro scrutata ē cās doloris Boetij. ꝛ in scd̄o libro adhibuit sibi remedia facilia. In p̄nti libro ꝛ in seq̄ntib⁹ p̄hia adhibet Boetio remedia grauiora. sunt aūt remedia grauiora rōnes ꝯ cōem opinionē hoīm. ꝓbantes ꝙ in bonis exteriorib⁹ nō ꝯsistit vera felicitas. oñdēdo in quo sita sit felicitas vera. ꝛ quō ad ipam ꝑueniat̄. Et diuiditur iste liber in. xxiiij. ꝑtes. quia huius libri sunt. xij. ꝓse ꝛ. xij. metra. q̄ partes patebūt in processu libri. q̄d aūt ꝛ de quo determinēt̄ in q̄libet istarū partiū sil'r patebit. Pria prosa huius tercij diuiditur in tres partes. Primo ostendit Boetius quo modo post predicta allocutus fuerit p̄hiam. Secundo ponit responsionē p̄hie. Tercio Boetius dirigit quandaz petitionē ad ipsam. secūda ibi. Tū illa. tercia ibi. Tū ego. Dicit primo. Jam illa p̄hia finierat cantuz. i. metrū qd̄ erat de cōmēdatione amoris diuini ꝛ amicicie. ꝛ cum ego Boetius eēm allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate ꝛ admiratōe v̄ba p̄hie auribus arrectis. ego dixi. O philosophia que es summū solamen animorum lassorum quantū me reuocillasti tuis prosis ꝛ metris intantuz ꝙ tam bene possum resistere insultibus fortune. ꝛ ideo dicit. remedia q̄ prius dixisti eē grauia non timeo ſ; ea audire diligenter aspecto. Nota ꝙ Boetius metrum vocat cantū. sicut enim in cantu est eleuatio ꝛ depressio vocis. sic similiter in metro ratione q̄ntitatis correpte ꝛ producte syllabarum attenditur quedā eleuatio ꝛ depressio. quia ratōe quantitatis ꝓducte fit eleuatio. ratione quantitatis correpte fit depressio. Item qꝛ metrū est subtilius ꝛ delectabilius prosa. iō aīum demulcet. Unde autor poetrie metrum cōparat domicelle. d. Ultq; venire metrū tanq; domicella compto crine: nitente gena: subtili corpore: forma egregia. Ideo dicit Boetius mulcedo carminis. i. metri. Item homo debet esse auidus ꝛ stupens circa philosophiam. Auidus inq;. quia dicit Seneca. xvij. epistola. Proijce omnia ista si sapis īmo vt sapias ꝛ ad p̄hiam magno cursu totisq; viribus tende. Etiā hō dʒ eē stupēs. i. admirās de p̄hia. qꝛ ipa ē res mirabilis ꝛ diuina ſm Aristo. in principio libri sui de mūdo. ꝛ p̄hia ꝯfert mirabiles delectatōes. ꝑ ethicoꝝ. Itē aī lassi sunt graui cura: vl' aduersitate aliq̄ opp̄ssi borū philo-

sophia est summũ solamẽ. qꝛ ipsa persuadet magnanimitatẽ qua ꝯ aduersitates fortune hõ cõstãter dꝫ militare. Jtẽ per phiam homo bene põt resistere ictibus fortune. qꝛ p̄io ethicoꝝ dicit Arestoteles. Sapiẽs bene scit ferre fortunas. ꝛ hꝫ se sine vituperio sicutitetragonũ. Ãn dicit in littera. Jam illa supple phia. finierat cantũ. i. metrũ de amore diuino. ꝛ cum mul-

lamẽ aioꝝ: quãtũ me vel sniaꝝ põdere: vel canẽdi etiam iocũditate refouisti: adeo vt me iaꝫ posthac imparẽ fortune ictib⁹ nõ arbitrer. Jtaqꝫ remedia q̃ pauloante acriora eẽ dicebas: nõ mõ nõ phorresco: sꝫ audiẽdi auid⁹ vehemẽter efflagito. P. Tũ illa sensi inq̃t cũ v̾ba nr̃a tacitus attentusqꝫ rapiebas: cũqꝫ tue mẽtis habitũ vl' expectaui: vel qꝺ ẽ verius ipsa pfeci. Talia sunt q̃ppe q̃ restãt: vt degustata q̃dẽ mordeant: interius autem recepta dulcescant. Sed ꝙ tu te audiendi cupidum dicis: quãto ar

cedo. i. suauitas carminis ꝯfixerat. i. stabilierat me auidũ. i. cupidũ audiendi. qꝫ ꝑ et. stupẽtem. i. admirãtem. supple v̾ba phie. auribus meis arrectis. i. eleuatis ad hec. s. v̾ba itaqꝫ paulopost ego inq̃. i. dixi o sũmuꝫ solamen lassoꝝ aioruꝫ supple per aduersitateꝫ q̃ntum me refouisti pondere sententiaꝝ supple prose. vel etiã iocunditate canendi. i. metri. adeo. i. intantũ. vt iam posthac nõ arbitrer me eẽ imparẽ. i. dissimilẽ. in resistendo. ictib⁹. i. insultibus fortune. Jtaqꝫ remedia illa que pauloante dicebas eẽ acriora. i. grauia nõmõ. i. non tm̃. nõ phorresco. i. nõ timeo. ꝟ ego auidus audiendi supple ea vehementer efflagito. i. expostulo

¶ Ubi sciendũ ꝙ ꝟm huguitionem efflagitare est valde flagitare: expostulare petere: cum clamore poscere.

¶ Tum illa sensi inquit. Hic ponit responsionem philosophie dicens. Ego bene sensi illud cum tu tacitus ꝛ attentus recepisti verba nostra. ꝛ cuꝫ ego perfeci mentem tuã. talia enim sunt remedia que adhuc restant. vt ipsa degustata primo sint amara sed postea dulcescant. Sꝫ quia tu dicis te esse cupiduꝫ audiendi verba nostra. O quanto desiderio arderes si cognosceres quo laboramus te ducere: ꝛ dicit Boetius Quo vis me ducere: Respondet philosophia. ad cognitionem vere felicitatis quã animus tuus quasi somniando adhuc vix cognoscit quia est occupatus imaginibus false felicitatis. Nota ꝙ Boetius tacitus v̾ba phie rapiebat cõsilio Senece dicentis. Esto verboꝝ tacitus auditor auditorum ꝓmptus repetitor. Nota ꝙ precepta phicalia primo sunt amara: postea dulcescunt. ꝟm illud poete. Discere fit carũ q̄uis p̄io fit amarũ. Et Eustrati⁹ p̄io ethicoꝝ dicit. Sciunt docti qm̃ laboriosa ẽ possessio v̾tutũ. ꝟ ꝓpt' ei⁹ amaritudinẽ phia nõ est abijciẽda. qꝛ nõ ẽ dignus dulcoris acumiẽ: q̃ amaritudĩs neq̃t ĩuiscari gra

uamine fm Boetiũ in de disciplina scolariũ. Nota sicut somnians putat fantasmata sibi occurrentia eẽ veras res de quib⁹ somniat. ⁊ tñ nõ sũt ipe res. sic Boetius in istis tpalibus putauit eẽ verã felicitatẽ q̃ tñ nõ ẽ. ꝫ tñ sunt quedã similitudines vere felicitatis. sicut fantasmata somnioꝝ sũt similitudines reꝝ. Nota q̓ bona exteriora vocat imagines vere felicitatis.

dore flagrares: si q̊ nã te ducere aggrediamur agnosceres. B. Quonã inquã. P. Ad verã inquã felicitatẽ quã tuis q̃3 somniat aĩus: ꝫ occupato ad imagines visu: ipaȝ illã nõ potes itueri. B. Tũ ego fac obsecro: ⁊ q̃ illa vera sit: sine cunctatione demonstra. P. Faciã inq̃t illa tui cã libenter ꝫ q̃ tibi cã notior ẽ eã prius designare verbis atq̧ informare conabor: vt ea ꝓspecta cũ in ꝯtrariam partẽ flexeris oculos: vere specimẽ beatitudinis possis agnoscere.

sicut enĩ imago est rei imitago ⁊ non est ipa res. sic bona exteriora videntꝰ exprimere formam vere felicitatis. ꝫ vera felicitas nõ ẽ i ipis. Unde dicit in littera. Tũ pro tũc. illa supple phĩlosophia inquit. ego sensi. id est noui supple intentõeȝ tuã. cũ tu tacit⁹. q̧ ꝓ et. attẽtus. rapiebas vba nr̃a q̧ ꝓ et. cũ ego expectaui. alia lr̃a h3 expetiui. i. reuocaui habitũ tue mẽtis. Uel qđ est verius dicere. cũ ego ipsa habitũ tue mẽtis perfeci. q̈ppe mirũ talia sũt supple remedia. q̃ restãt supple sumẽda vt ipsa quidẽ degustata prio mordeãt. i. displiceant interi⁹ aũt recepta dulcescant. ꝫ q̓ tu dicis te cupidũ audiẽdi supple illa remedia O q̈nto ardore. i. desiderio flagrares. i. arderes. si agnosceres. q̊nam. i. ad quẽ locũ aggrediamur. i. incipim⁹ te ducere. Ego Boeti⁹ inquã. i. dixi quonã supple vis me ducere. inquit supple phĩa ad verã felicitatẽ quã tu⁹ animus somniat. i. ĩꝑfecte cognoscit. ꝫ visu. i. cognitõe occupato ad imagines .i. ad bona tpalia: q̃ sũt imagĩes ⁊ sĩl'itudines vere felicitatis. tu nõ potes intueri. i. inspicere. ipsam supple verã felicitatem.

¶ Tũ ego fac obsecro. Hic Boetius dirigit petitionẽ phĩe. ⁊ ponit ꝯsensũ sue petitõis dicẽs. O phĩa rogo vt sine delatatõe demonstres mihi q̃ sit vera felicitas. ⁊ phĩa ꝯsentiẽs dicit: libenter faciã tui cã. ꝫ pri⁹ ego oñdã tibi falsaȝ felicitatẽ tibi notiorẽ et illa cognita ꝑ ꝯtrariũ possis postea agnoscere verã felicitatẽ. Nota circa h̓ q̓ dicit faciam tui cã libenter. q̓ phĩa petitõẽs hoĩm admittit. Uñ Seneca. Nulli preclusa ẽ virt⁹ sapiẽtie oĩb⁹ patet. oẽs inuitat. oẽs admittit: non eligit domũ neq̧ censũ: ꝫ nudo hoĩe cõtenta est.

Nota innata est nobis via ꝓcedendi ex nobis magis notis ad min⁹ nota primo phĩsi. ⁊ secundo de aĩa. Cũ igitur bona exteriora sint magis nobis nota in quibus aliqui posuerũt cõsistere felicitatẽ q̧ bona interiora. ideo phĩa prio vult determinare de falsa felicitate nobis magis nota q̃ ponit in

bonis exterioribus ipsam extirpando. vt ꝑ eā agnoscamus verā felicitatē tanq̄ꝫ ꝑ ꝯriū. Nota q̄ Seneca in de virtu. cardina. dicit. Scire debes q̄ q̄dā nō videnť eē bona ⁊ sunt. quedā videnť bona ⁊ nō sunt: quecūq̄ꝫ aūt ex rebus trāsitorijs possides nō hec magna existimes nō mireris qđ caducum est. Ex quo pꝫ q̄ vera felicitas nō ꝯsistit in bonis exteriorib⁹. q̄ videnť eē v̄a bona ⁊ tñ nō sūt. Añ dicē i lr̄a. Tū pro tunc. ego supple Boeti⁹ dixi. o philosophia obsecro. i. peto. fac. i. duc me ad illā felicitatē. ⁊ demōstra mihi sine cūctatiōe. i. sine mora. q̄ sit illa vera supple felicitas.

Metrū primū tercij libri.

c Ui serere ingenuū volet agrū
Liberat arua prius fruticibus
Falce rubos filicemq̄ꝫ resecat
Ut noua fruge grauis ceres eat.
Dulcior est apiū mage labor
Si malus ora prius sapor edat.
Gratius astra nitent: vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos.

Illa phia inq̄t. faciā libēter tui cā. ſ ego pri⁹ conabor. i. laborabo. tibi designare v̄bis. atq̄ꝫ ꝑ et. īformare q̄ cā. i. q̄ felicitas habēs rōnē cāe finalis. sit tibi notior. i. manifestior. vt ea supple falsa felicitate. ꝓspecta. i. cognita. possis agnoscere. specimē. i. sil'itudinē. vere btītudinis. cū flexeris oculos supple cognitōis. in ꝯriam partē false felicitatis.

Ui serere ingenuū volet agꝝ. Istud ē primū metꝝ huius tercij qđ dr̄ metꝝ choristū ab inuētore. Dactilicū a pede p̄dominātē. ⁊ primus v̄sus huius metri ē ypcatalecticus. qr post primū pedē abundat vna syllaba. s. re. in hac dictōe serere. ⁊ qr phia p̄dixit q̄ prius eēt oñdēdū q̄ sit falsa felicitas. ⁊ postea q̄ sit vera. iō phia in ħ metro cōmendat hūc ordinē ꝑ exempla quatuor. Primū ē: q̄cūq̄ꝫ vult seminare bonū agꝝ oꝫ pri⁹ extirpare nociuas herbas: vt ager bñ fructificet. Sil'r aliq̄s volēs cognoscere veraꝫ felicitatē oportet prius extirpare falsaꝫ. Añ dicit in lr̄a. Qui volet serē agrū ingenuum id est nobilē. prius liberat arua id ē agros. fruticibus id est radicibus que impediunt ne semen crescat. ⁊ ille resecat id est prescindit rubos. i. ꝑuas arbores. q̄ꝫ ꝑ et. filicē. i. herbā inutilē. falce. i. falastro. vt noua ceres eat. i. ꝓficiat. grauis. i. onusta fruge. Scđꝫ exēplū est. Sic̄ p̄gustādo aliquod amaꝝ mel apparet dulcius. sic ꝓpter cognitōeꝫ false felicitatis magis cognoscit̄ v̄a felicitas. Añ dicit in littera. Labor apiū ē mage dulcior. i. mel ē magis dulcis. si malus sapor prius edat. i. inficiat ora. Terciū exemplū est. Sicut post tp̄us nebulosū gratior ē serenitas. sic post cognitionē false felicitatis gratior ē cognitio vere felicitatis. Añ dicit in lr̄a. Ubi ꝑ postq̄ꝫ. noth⁹. i. ventus australis. desinit. i. cessat. dare imbriferos sonos. i. flat⁹ ꝓducētes imbres. tūc astra nitēt grati⁹. i. delectabilius. Quartū exēplū ē. sic̄ pulchra dies seq̄ť tenebras noct̄. sic cognitio vere felicitat̄ seq̄ť

cognitionē falſe felicitatis. Vn̄ dicit in lr̄a. Vt. i. poſtq̄. lucifer. i. ſtella matutina. pepulerit. i. fugauerit. tenebras noctis tunc pulchra dies agit. i. ducit. roſeos equos ſolis. tunc applicat exempla ad ꝓpoſitū dicēs. Tu prius debes ꝯſiderare falſa bona ⁊ extirpatis ipſis debes cognoſcere vera bona in qb⁹ ꝯſiſtit felicitas. Vn̄ dicit in lr̄a. Tu quoq̧ prius tuēs. i. reſpiciens. falſa bona. incipe retrahere colla iugo. i. iugo falſe felicitatis. dehīc. i. poſtea vera bona ſubierīt. i. ſbintrabūt aīum tuum.

Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulchra dies roſeos agit equos
Tu quoq̧ falſa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere.
Vera de hinc animum ſubierint.

Proſa ſecunda libri tercij

c Um ↄ̄fixo paululū viſu: ⁊ velut i anguſtā ue mētis ſedē r̄cepta: ſic cepit. P.

Nota ꝙ ſicut pri⁹ extirpanda ſūt vicia: ⁊ poſtea īferēde virtutes. ſic ager ꝑus eſt purgandus ⁊ poſtea ſeminandus. Vn̄ Thobias. Spinis ⁊ tribulis purgari noualia debēt agri ⁊ ſemē fructificari q̄at. Nota ꝙ frutex ſm huguitōez ē dēſitas ꝟgulaꝝ vl' arboꝝ vl' ſpinaꝝ. Vl' ſm alios frutex ē arbor ꝑua q̄ terrā fronde tegit. Nota ꝙ filix eſt īutilis herba habēs folia admodum filoꝝ. de qua dicit perſius. Non tamē iſta filix vllo manſueſcit ī agro

Nota ꝙ poſt amaritudinē dulcedo eſt gratior ⁊ ſenſibilior. Vn̄ poeta. Dulcia non meminit qui nō guſtauit amara. Namq̧ ꝑ oppoſitū noſcit' oē bonū. Hec paup hēricus. Nota ꝙ Boetius hic dicit. apiū ꝓ apū in gtō plurali. qd̄ ē ↄ̄ Alex. q̄ dic̄. Vm dat apis ⁊c̄. Et ꝙ hic dicat' apiū ⁊ nō apū. pȝ per metrū qd̄ ſꝑ ꝯſtat ex trib⁹ dactilis cōtinuis. Si aūt poneretur apum nō eſſent tres dactili cōtinui. poſſet tn̄ dici ꝙ cā metri ponit' apiū pro apū.

Vm defixo paululum viſu. Hic eſt proſa ſcd̄a hui⁹ tercij. in qua phia ponit diuerſas opiniones circa falſaȝ felicitatē. ⁊ pr̄io Boetius oñdit quō ſe phia habuit poſt predicta. ſcd̄o phia oñdit ꝙ oēs hoīes nitunt' ꝑuenire ad btītudinē quā ipſa diffinit. tercio oñdit ꝙ hoīes ſepe abducūtur a vera felicitate diuerſis erroribus. quarto pōit errores ſiue opiniones circa felicitatem. ſecunda ibi. Omnis mortaliū. tercia ibi. Hūc vti. quarta ibi. Quoꝝ quidem. Dicit primo. Poſtq̄ phia premiſit ordinē procedēdi de falſa felicitate ad veram. tum pro tunc. ipſa paululū defixo viſu id eſt inclinatis oculis. ⁊ recepta velut in anguſtam id eſt nobilem ſedem mentis ſue. ſic cepit id eſt incepit loqui. Nota ꝙ capitis inclinatio eſt ſignum ſubtilis imaginationis propter quod ſubtiliter ⁊ profunde imaginantes caput inclinant. et quandoq̧ non vident delata coram oculis. Ideo philoſophia volens ſubtiliter ſpeculari de felicitate. cuius ſpeculatio difficilis eſt ipſa inclinato viſu contraxit ſe in nobilem ſpeculationem ſue mentis.

¶ Ois mortaliũ cura. Hic phia oñdit ꝙ oẽs hoĩes nitunt̄ ꝓuenire ad vnũ finẽ btitudinis: quã btitudinẽ ipa etiã diffinit: ⁊ dicit sic. Ois cura.i. sollicitudo. mortaliũ.i. hoĩm. quã curã exercet labor multipliciũ studiorum. qꝛ aliqui studẽt in litteratura: aliqui in mercantia. ⁊ sic de alijs. illa cura procedit, diuerso calle.i. diuerso modo viuendi. sed tamen nititur perueni-re ad vnũ finem btitudinis. Illd aũt ad qd hoĩes nitunt̄ ꝓuenire est tale bonũ. quo qs adepto nihil vlterius q̄at dsiderare qd .s. bonũ ẽ sũmum omniũ bonorũ cõtinens ĩtra se cuncta bona cui. scilꝫ bono. si q̄d id ẽ aliquid abforet.i. deesset nõ possꝫ eẽ sũmuꝫ bonũ. qꝛ relinqueret̄ aliq̄d extrinsecus.i. extra illd bonũ qd posset optari Ex q̄bꝰ dictis phia ꝯcludit diffinitõeꝫ btitudinis dicẽs. Liq̄t.i. manifestũ ẽ. btitudinẽ eẽ statũ ꝑfectũ cõgregatõe oĩm bonoꝝ. Nota cognitio vltimi finis magnũ ĩcremẽtũ ꝯfert ad vitã ꝑmo ethi. qꝛ ẜm exigẽtiã finis cetera moderant̄ ẜm linconiensem ꝑmo posterioꝝ. Iõ phia tradit nobis cognitõeꝫ vltĩ finis. s. btitudĩs. Nota finis ẽ magis eligẽdus his q̄ sũt ꝓpter finẽ vt pꝫ ꝑ Arest. tercio topicorũ. Itẽ ibidem: cuius finis est bonũ ipsũ quoqꝫ bonũ. Item oĩa denoĩanda sunt a fine. Vñ poeta. Si finis bonus est totũ laudabile tũc phas est.

Nota finis in agibilibus habet se sicut principium in speculabilibꝰ. sic ergo intellectus noster naturaliter adheret primis pricipijs. sic appetitus noster naturaliter adheret vltĩo fini qui ẽ sũmũ bonũ. Nota ꝙ duplex ẽ finis. s. finis quo: ⁊ finis gratia cuius oĩa fiunt. Ille est enĩ vnus sicut deꝰ vel beatitudo. ⁊ iste finis appetitur ab omnibus sub vna ratione inq̄ꝫtum est bonuꝫ satians appetitum hoĩs. Finis autẽ quo est operatio qua hoĩes nitũt̄ adipisci finem gratia cuius: ⁊ talis finis nõ est vnus. sicut non ẽ vna operatio oĩm. Iõ dicit phia ꝙ cura hoĩm ꝓcedit diuerso calle ad cõsequẽdũ vltimũ finẽ. Nota illud ad quod oẽs hoĩes nitunt̄ ꝓuenire ẽ bonuꝫ. quia bonũ est qd omnia appetunt primo ethi. Nota quia beatitudo habet rationem vltimi finis ipsa est tale bonũ quo adepto nihil vlterius desideratur. nam de ratione finis est esse vltimum ⁊ vltra illd qd est vltimũ nihil ẽ. ergo etiã oportet illud eẽ sũmũ bonum. quia illud quo adepto nihil vlterius desideratur est summum bonum. tale est autem beatitudo. Nota quia beatitudo est bonũ optimũ pulcherrimũ ⁊ delectabilissimũ. iõ bea

Ois mortaliũ cura quã mltipliciũ studiorum labor exercet: diuerso quidẽ calle ꝓcedit: sed ad vnũ tñ btitudinis finẽ nititur ꝑuenire. Id autẽ ẽ bonũ: quo quis adepto nihil vlteriꝰ desiderare q̄at. Qd q̄dẽ ẽ oĩm sũmũ bonoꝝ: cũctaqꝫ intra se ꝯtinẽs bona Cui si quid abforet: sũmũ bonũ esse nõ posset: qm̃ relinqueretur extrĩsecus quod posset optari. Liquet igitur esse beatitudineꝫ statum bonorũ oĩum cõgregatione ꝑfectũ

titudo ē stat⁹ ꝑfectus ꝯgregatōe oīm bonoꝝ ꝯtinens in se oīa bona. si enī aliqđ bonū sibi deficeret nō eēt sūmū bonū.

¶ Hūc vti diximus. In ista pte oñdit phīa ꝙ hoīes a vera felicitate diuersis erroꝛib⁹ abducunť dicēs. Hūc. s. statū btītudinis. oēs mortales sic diximus: conanť adipisci diuerso tramite. i. diuersa via. qꝛ cupiditas. i. appeti-

Hūc vti dixim⁹ diuerso tramite mortales oēs conāť adipisci. Est. n. mētib⁹ hoīm veri bōi nāľr ista cupiditas: ꝟ ad falsa deui⁹ erroꝛ abducit. Quoꝝ q̄dē alij sūmū eē bonū nihilo indigere credētes: vt diuitijs affluāt elaborāt. Alij vo bonū qđ sit dignissimū veneratōe iudicātes adeptis honoribus r̄uerēdi ciuib⁹ suis eē nitūť. Sūt q̄ sūmū bonū in sūma potētia eē ꝯstituāt. Hi vľ regnare ipi volūt: vľ regnātib⁹ adherē conāť. At q̄b⁹ optimū q̄ddā claritas vž. hi vľ belli vľ pacis artib⁹ gl̄iosū nomē ꝓpagare festināt. Plimi vo bōi fructū gaudio leticiaq̧ metiūť. Hi felicissimū putāt voluptate dif-

tus. veri bōi nāľr ē iserta mētib⁹ hoīm ꝟ btītudo est veꝝ bonū qꝛ sūmū. ꝟ deuius erroꝛ abducit hoīes ad falsa bōa. Nota quia btītudo aggregat in se oīa bona. iō eius cupiditas nāľr ē hominib⁹ inserta. Ubi tñ sciendū ꝙ btītudinē ꝯtinere oīa bōa pōt itelligi dupľr. Uno mō formaliť sic non ꝯtinet oīa bona: qꝛ felicitas formaliť ⁊ essentialiť pōt eē sine bōis exterioribus vt sine diuitijs ⁊ ceterꝭ bōis. Alio mō ītelligiť ꝯtinere ea virtualiter ita ꝙ btītudo excellat oīa bōa ⁊ sic ē vera. Nota ꝙ phīa hic vtiť q̄dā figura que dž epithetō dicēdo deuius erroꝛ. null⁹ enim erroꝛ est qui nō sit deui⁹ Uñ poeta. Fiet epithetō si dicas tristia bella. Nota cū mēs hūana nāľr ꝯsideret veꝝ bonū. nūq̄ꝫ tēdit ī falsū bonū: nisi inq̄ꝫtū ipm estīatur eē veꝝ bonū. talis aūt estimatio ē deui⁹ erroꝛ. ꝟ deui⁹ erroꝛ ad falsa abducit.

¶ Quoꝝ q̄dē alij sūmū bonū eē. Hic phīa ponit diuersas opiniones circa felicitatē: oñdens quō hoīes ꝑ erroꝛē ad falsa bona ducebanť. scđo oñdit ꝙ in talibus bōis posuerūt btītudinē. tercio oñdit ꝙ naturaľr coꝝ ītentio tēdebat ad verā btītudinē scđa ibi. Quibus oībus. tercia ibi. Sꝫ ad hoīm studia Pꝛīo oñdit quō hoīes errabāt circa falsa bona statuēdo in eis finē secundo oñdit qūo quidā fines adinuicē permutabāt. tercio alia bona fortuita reducit ad predicta. scđa ibi. Sunt etiā. tercia ibi. In his igiť. Pꝛīo dicit. Quorum supple hoīum qui ducūtur ad falsa bona. alij credētes summū bonū eē nihilo indigere: ipsi elaborant vt affluant. i. abundēt diuitijs ponēdo oēm sufficientiā esse in diuitijs ⁊ ī hoc errabāt. Alij vo sūmū bonū iudicātes qđ dignissimū sit veneratōe. i. honore. tales adeptis honoribus

fluere. Sūt etiā q̇ hoꝝ fines causasꝗ alterutro ꝑmutāt: vt qui diuitias ob potētiā voluptatesꝗ desiderāt: vel q̇ potētiaȝ seu pecunie causa: seu ꝓferēde nois petunt.

nituntᷣ eē reuerendi suis ciuibus: putātes in honoribꝰ tpalibꝰ verā dignitatē consistere: ⁊ in hoc errabāt. Sūt alij q̇ summū bonū ꝯstituant in sūma potentia. hi vel ipi volūt regnare: vel conantᷣ adherere regnātibꝰ tanꝗ̄ cōsiliarij vel familiares eoꝝ: ꝑ hoc putātes se eē vere potētes ⁊ in h̊ decipiūtᷣ. ẜ quibus claritas. i. fama. videtᷣ eē optimū bonū. illi festināt ꝓpagare. i. dilatare. gl'iosū nomē. i. pulchram famaȝ artibꝰ. i. studijs. belli sic viri militares vel artibꝰ pacis sicut sapientes mundi credentes se per hoc acquirere gloriam immortalē: ⁊ decipiuntᷣ ꝑ h̊. Plurimi vero. id est multi. metiuntᷣ. i. mensurant fructū boni: gaudio ⁊ leticia. i. delectatōe corporali. estimātes in hoc ꝯsistere veꝝ gaudium quod ē erroneum. hi putant. i. estimant. felicissimū diffluere. i. abundare. voluptate exteriori.

Nota quinꝗ sūt in quibus errantes a vero bono posuerunt consistereȝ vera felicitatē scilicet diuitie: honores: potestates: gl'iaȝ ⁊ voluptates. Quoꝝ sufficiētia sic accipitᷣ. Cū finis habeat rōneȝ boni ẜm diuersitatem boni diuersificatᷣ finis. Est autem triplex bonum: vtile. delectabile: et bonū honestum. ⁊ illi qui intendebant bono vtili posuerunt felicitateȝ in diuitijs. sed qui intendebant bono delectabili ponebant voluptates. ⁊ in illis posuerunt finem ⁊ felicitatem. Qui autem intendebant bono honesto: isti diuersificabantur: qꝛ bonuȝ honestum est bonum ẜm rationem. Ratio autem est duplex scilicet speculatiua ⁊ practica. de bono honesto quod consistit in speculatione non loquebantur isti. quia tale bonum est latens. ipsi aūt posuerunt felicitatem in bono honesto: quod est bonum rationis practice. tale ergo bonū vel consistit in opinione hominum: ⁊ sic est gloria vel consistit in exercitio actus realis. ⁊ hoc est dupliciter. vel enī existit in exercitio proprij actus circa alios: ⁊ sic est potestas. vel cōsistit in exercitio actus aliorum circa se. ⁊ sic est honor.

¶ Sunt etiā qui hoꝝ fines. In ista parte ostendit quō quidam istorū fines iam dictos ꝑmutabant ⁊ dicit. Sūt etiā aliqui qui fines. ꝗ ꝓ et. causas finales ꝑmutāt alterutro. i. adinuicē desiderātes vnū ꝓpter alterū. nam quidam desiderant diuitias ⁊ voluptates ob. i. ꝓpter potentiam. ⁊ sūt alij qui potentiā petunt. i. desiderant. cā pecunie. i. ꝓpter diuitias. vel cā proferendi nois. i. cā dilatatōis fame. Nota ẜm Aresto. iij. ethi. Qualis vnusquisꝗ est talis finis videtur ei. ẜm ergo diuersam dispōnem hoīm diuersi fines eligūtᷣ. Illud aūt eligitur ꝓpter aliquē finem ꝑ qȯ aliquis videtur posse consequi illum finem. cum igitur ponentes finem esse diuitias magis putabant se diuitias ꝯsequi per potentiā ipsi appetebāt potētiā ꝓpter diuitias. ⁊ ecōuerso q̇bꝰ videbatᷣ se posse ꝯseq̇ potētiā ꝑ diuitias: ipsi appetebāt diuitias ꝓpter potētiam. Et sic posuerunt permutationem istorum finium adinuicem.

¶ In his igitur ceterisq̄ talib⁹. Hic p̄hia reducit oīa bona fortune in q̄b⁹ ponunt hoīes felicitatez ad p̄dicta quinq̄. ꝛ dicit In his igit̄ q̄nq̄ bonis q̄ ꝓ et. ceteris talib⁹. s. reducibilib⁹ ad p̄dicta. versatur intētio actuū hūanorū ꝛ votoꝝ. i. desizerioꝝ. ꝛ māifestat exēplariter q̄ alia reducātur ad ipa dicēs. veluti nobilitas. q̄ pro ꝛ. fauor popularis que videntur cōpare q̄ndā claritatez. i.

In his igitur ceterisq̄ talibus hūanorū actuū votorūq̄ versat̄ intētio: veluti nobilitas fauorq̄ popularis: q̄ vident̄ quādam claritudinē cōparare. Uxor ac liberi q̄ iocunditatis gr̄a petunt̄. Amicorū vero qd̄ sanctissimū quidē genus est: nō in fortuna sed in virtute nūerat̄. Reliquū vero vl̄ potētie cā: vl̄ delectatōis assūit̄: iā ꝟo corpis bona ꝓmptū ē: vt ad supiora referant̄ Robur enī magnitudoq̄ vidētur p̄star e valentiā: pulchritudo atq̄ velocitas celebritatem: salubritas voluptatē. Quibus omnibus solā btitudinem desiderare liquet.

gl'iam. iō supple reducūt̄ ad gl'iaz vxor autē ꝛ liberi. i. filij sunt q̄ petūt̄ gr̄a iocūditatis. i. cā voluptatꝭ iō ad voluptatē reducuntur. sꝫ sanctissimuz genus amicoꝝ non numerat̄ int̄ bona fortūe sed nūeratur in virtute Reliquum vero qd̄ cadit sub exteriori fortuna illō assumitur vel cā potētie: sicut ē administratio officioꝝ. vl̄ assumit̄ cā delectatōis: sicut exerciciū ludoꝝ. ꝫ bona corpis ꝓmptū ē vt referant̄. i. reducantur etiaz ad supiora bona. q̄ robur q̄ ꝓ et. magnitudo que ē signū fortitudinis corpalis. vidētur prestare valētiā. i. potētiā ꝛ sic ad potetiā reducūt̄ sic pulchritudo ꝛ velocitas videt̄ prestare celebritatē. i. gl'iaz ad quā reducūt̄. salubritas aūt. i. sanitas. videt̄ ꝯferre voluptatē ad quā reducit̄. ꝛ sic oīa bona fortūe reducunt̄ ad predicta q̄nq̄. Nota indigētia alicui⁹ boni auget desideriū illius boni. iō ꝫm variā indigētiā hoīm variat̄ eorū desideriuz. Uñ Arest. p̄rio ethi. dicit. q̄ egrotās sanitatē mēdicus diuitias. ꝯscij aūt sibiipsis ignorātie eos q̄ magnū aliqd̄ habēt supra se admirant̄. ꝫm q̄ diuersam dispōnez hoīm felicitas ponebat̄ in diuersis bonis fortune. q̄ tn̄ sub predictis bonis q̄nq̄ cōprehēdunt̄. Nota lꝫ amici afferant iocunditatē. tn̄ nō sunt cōputandi īter bona fortune. cū em̄ amicicia sit virt⁹. oportet q̄ amici virtute acquirantur. qd̄ aūt virtute acq̄rit̄ ꝑ virtutē cōseruat̄ ꝛ tale n̄ p̄t eē bonū fortuitū. Itē amicicia fūdata sup bono honesto ē sctissima ꝛ ī ꝟtute nūerat̄. ꝫ amicicia fūdata sup bono vtili ꝛ d̄lectabili fortuita ē
¶ Quib⁹ oībus solā beatitudinē. In ista pte ꝓbat p̄hia q̄ oēs p̄dicti q̄rebāt btitudinē i his bonis ꝛ dic. Oib⁹ desiderātib⁹ p̄dicta bōa liqt. i. māi

festū est. ipsos desiderare beatitudinē. naz illud bonū qđ quisq̃ petit. i. desiderat p̄ ceteris. illđ iudicat eē summū bonū: s; nos diffinim⁹ sūmuz bonū eē btitudinē. q̄re statū illū quē q̄sq̃ desiderat p̄ ceteris iudicat eē statūbeatū. i. btitudinē. Et tūc recolligit bōa false felicitatꝭ dicēs. habes añ oculos tuos ꝓpositā formā hūane felicitatꝭ. s. opes: honores: potētiā gl'iaz: voluptates. q̄ cōsiderās epicurus cōstituit voluptatē eē sumū bonuz eo ꝙ oīa ceteravideant᷑ affere. i. dare aīo iocūditatem. Nota ꝙ omnes appetēs predicta bōa appetebant btitudinē. nā quicq̄d aliq̄s eligit p̄ alijs h̄ videt᷑ sibi eē sūmuz bonū s; aliquis p̄ ceteris eligit diuitias. & diuitie videbāturꝭ sibi summū bonū: aliq̄s honores: ꝛ sic de alijs. & oēs p̄dicti appetebāt beatitudinem. Nota quia predicta bona videntur conferre aliquā iocunditatem omnia videntur esse ordinata ad iocunditatem tanq̃ ad finem. et quia in voluptatibus est maxima iocunditas. ideo epicuri posuerunt felicitatem consistere in voluptatibus.

Nam qđ q̄sq̃ p̄ ceteris petit id sūmū eē iudicat bonū. Sz summū bonū btitudinē eē diffinim⁹. Quare beatū iudicat esse statuz quē p̄ ceteris quisq̃ desiderat. Habes igitur añ oculos ꝓpositam fere formā felicitatis humane opes: honores: potentiā: gloriā: voluptates. Que quidē sola ꝯsiderās Epicurus: ꝯñter sibi sūmū bonū voluptatem eē ꝯstituit: ꝙ cetera oīa iocūditatē animo videant᷑ afferre. Sz ad hoim studia reuertor quoꝝ animus ꝛ si calligāte memoria: tamen bonū summū repetit: sed velut ebri⁹ domū quo tramite reuertat᷑ ignorat.

¶ Sed ad hominum studia reuertor. Hic ostendit philosophia ꝙ licet homines in predicto modo errent: tamē eorum intentio semper fertur ad veram beatitudinem. secundo ostendit vnde hoc proueniat. ibi In quo quāta sit. Primo premittit intentū suū. secūdo declarat. ibi. Num eniz. Primo dicit. Ego reuertor ad studia. i. ad intentiones hominū quorū anim⁹: etsi pro q̄uis memoria colligante. i. obscurata supple desiderio p̄ntiuz bonorum. tamen semper repetit per naturalem inclinationem summū bonuz sed ignorat qūo illud repetat velut ebrius qui ignorat quo tramite. i. qua via reuertat᷑ domum. Nota sicut ebrius scit se habere domum: sed propter defectum rationis nescit quomodo ad eam redeat. sic homines aliquo modo in generali sciunt ꝛ cognoscunt summum bonum: ꝛ naturaliter inclināt᷑ur ad illud tanq̃ ad principiū a quo processerūt. s; inebriati amore temporaliū bonorum nesciunt quomodo ad id perueniant.

Num enim videntur errare hi q̄ nihilo indigere nitunt̄. Atqui nō est aliud qđ eq̄ pficere beatitudinē possit: q̄ copiosus bonorum oīm status: nec alieni egens: sed sibi ipse sufficiens. Num vero labunt̄ hij q̄ quod sit optimū id etiam reuerentie cultu dignissimum putant. Minime. Neq̄ eniz vile quiddam contemnēdumq̄ est qđ adipisci oium fere mortalium laborat intētio. An in bonis nō ē nūerāda potētia: Quid igitur. Num imbecillū ac sine viribus estimandū est: qđ oībus rebus ꝯstat eē prestātius. An claritudo nihilipendēda est. sed seq̄strari nequit q̄n oīe qđ excellētissimuz sit: id ēt videat̄ esse clarissimū. Nam nō eē anxiā tristēq̄ btitudinē: nec dolorib᷒ molestijsq̄ subiectā. Quid attinet dicere. q̄n in

¶ Num enim vident̄ errare hi. Hic declarat intentū suū. s. q̄ omnes q̄rentes p̄dicta bona querebāt aliquid qđ ꝓprie ꝯuenit sūmo bono. ⁊ p̄mo ostēdit hoc de diuitijs dicens. Num ꝓ nūquid. isti vident̄ errare ꝑ intentionē a summo bono: qui nitunt̄ nihilo indigere rōne cuius q̄rebant diuitias. q. d. non errant a summo bono quia nihilo indigere maxime spectat ad summū. Unde dīc Atqui ꝓ certe nō est aliđ qđ eque possit ꝑficere btitudinē q̄ stat᷒ copiosus oīum bonoruz: nec alieni egens sꝫ sibi ip̄e sufficiens. Tunc oñdit idez de honorib᷒ dicens. Nū ꝓ labūt̄ supple ab intentione summi boni: qui illđ qđ sit optimū putāt id etiam eē dignissimū cultu reuerentie. i. honoris. r̄n det. minime supple labūt̄. neq̄ eniz est vile ⁊ ꝯtēnendum quod intētio oīm mortaliū laborat adipisci. ⁊ sic q̄rētes honorē querebāt aliq̄d qđ ē in sūmo bono: eo q̄ sūmū bonū ē honorabilissimū. Tūc oñdit idē de potētia dicēs. An ꝓ nūq̄d. ī bōis. i. int̄ bōa. nō ē nūerāda potētia. q. d. sic. Quid igit̄ ē dicēdū nisi q̄ q̄rētes potētiā etiā tēdūt ad sūmū bonū cū sūmū bonū sit potentissimū. nō enim istud ē estimandū imbecillū ⁊ sine viribus. i. sine potentia. qđ ꝯstat esse prestātius. i. potētius oībus rebus. Tunc oñdit idē de glīa dicēs. An claritudo. i. glīa. est nihilipēdēda ita vt q̄rētes glīam nō tēdūt ad sūmū bonū. q. d. nō ē nihilipendenda. sꝫ neq̄t. i. nō p̄t. seq̄strari. i. negari. quin oē qđ sit excellentissimū. illud etiā videat̄ eē clarissimū. i. gloriosissimū. Tunc oñdit idem de voluptate dicēs. Quid attinet dicere. q̄si diceret. de se manifestū ē beatitudinē nō eē anxiā ⁊ tristē: nec subiectā doloribus ⁊ molestijs. sed supple magis est plena voluptate ⁊ iocunditate. ⁊ per ꝯñs querentes voluptatez ⁊ leticiam tendunt ad summū bonuz.

minimis q̄z reb⁹ id appetit q̄đ habere frui q̄ delectet. Atqui hec sũt q̄ adipisci homines volũt eaq̄z de causa diuitias: dignitates: regna: gloriã: voluptatesq̄z desiderãt q̄ p hec sibi sufficientiã: reuerẽtiã: potentiã. celebritatẽ: leticiã: credũt eẽ vẽturam. Bonũ est igit q̄đ tã diuersis studijs hoĩes petũt. In quo quãta sit nature vis facile mõstratur. cũ licet varie dissidẽtesq̄z sentẽtie: tñ in diligẽdo boni finem consentiunt.

Qd aũt iocunditas ꝛ voluptas includat̄ in bono summo ꝓbatur p locuz a minori. di. Qñ minimis reb⁹. s. appetãdis pz: q̄ aliq̄d appetit̄ q̄đ delectat habere ꝛ ipso frui. Hec igit̄ sunt q̄ hoĩes volũt adipisci. ꝛ ea đ cã desiderãt .i. cupiũt vel q̄rũt. diuitias: dignitates regna gl̄iam ꝛ voluptates. qꝛ p hec credũt eẽ venturã sufficiẽtiã: reuerentiã: potentiã: celebritatẽ ꝛ leticiã. bonũ igit̄ ẽ q̄đ hoĩes petũt diuersis studijs. i. intentionibus.

Nota q̄ ex tota ista lr̄a potest formari vna rõ. s. q̄ querẽtes predicta bona q̄runt btĩtudinẽ. Rõ ẽ ista Illi tendunt ad btĩtudinẽ q̄ tendũt ad sufficientiaz reuerẽtiã. potẽtiã. celebritatẽ ꝛ leticiã. sz appetẽtes p̄dicta bõa. s. diuitias. regna. gl̄iaz ꝛ voluptates tẽdũt ad sufficiẽtiã reuerẽtiã ꝛ sic de alijs. ergo tendũt ad btĩtudinẽ Maior ẽ nota. qꝛ sufficientia reuerentia sunt ꝯditiones btĩtudĩs: q̄ perfectissime reperiunt̄ in btĩtudĩe. Querẽtes ḡ proprietates btĩtudinis tẽdũt ad btĩtudinẽ. mĩor pz ex lr̄a. Nota q̄ q̄rentes diuitias ꝓpter sufficiẽtiã ferebãt̄ in sũmũ bonũ naturali appetitu qꝛ ĩ sũmo bono ẽ vera sufficientia ꝛ ĩ h̄ ñ errabãt. ſ qꝛ sufficiẽtiã q̄ ẽ nulli⁹ ĩdigẽtie putabãt sibi ꝓueĩre p diuitias in hoc errabãt. Silr̄ q̄rentes dignitates ꝓpter reuerẽtiã naturali intẽtõe ferebant̄ in btĩtudinẽ eo q̄ btĩtudo ẽ reuerẽdissima. ſ qꝛ summã reuerẽtiaz putabant sibi subuenire p dignitates tp̄ales. iõ in hoc errabant ꝛ sic intelligitur de alijs.

¶ In quo quãta sit nature vis. Hic oñdit ph̄ia vñ hoc ꝓueniat q̄ quãtũcũq̄z intentio hoĩm sit diuersa: tñ intẽdit in btĩtudinẽ. ꝛ oñdit q̄ h̄ ꝓuenit ex vi naturalis inclinatõis q̄ nulli auferri põt. ꝛ dic̄. In quo. s. appetitu boni vl̄ btĩtudinis facile mõstrat̄ q̄nta sit vis nature. cũ licet sit varie ꝛ dissidentes. i. discordantes sñie hoĩm de sũmo bono. tñ hoĩes consentiũt. i. concordant. in diligendo. i. diligẽter appetendo. finẽ boni. i. btĩtudinẽ.

Nota q̄ fine existente vno pñt diuersificari actões tendẽtes in illũ finez si enĩ ꝓpter diuersitatẽ actionũ esset diuersitas finium non esset euenire ad vnũ finẽ. ſ procederetur in infinitũ in finibus. q̄đ patet falsũ ex secũdo metaphisice. ꝛ hec est verũ de fine cuius gratia oĩa fiunt q̄ ille est vnus ꝛ non de fine quo vt prius visum est. licet ergo sint diuerse sententie ꝛ studia hominum: tñ ꝯueniunt in appetendo vnũ finẽ. s. beatitudinẽ.

Quantas rerū flectat habenas. Hic incipit scdm metrū hui⁹ tercij: qd dicit pindaricū ab inuētore. anapesticū a pede p̄dominānte. ⁊ est dimetruz: qꝛ ꝯstat ex q̄tuoꝛ pedib⁹ quoꝝ duo ꝯstituūt vnū metrū. In q̄ metro qꝛ phia supra dixerat ꝙ vis nature opatur. ꝙ intentio hominū semp tendit in bonū. iō hic cōmēdat vim nature ondēs: ꝙ tanta ē vis nature ꝙ quātū-

Metrum scdm libri tercij.

q Uantas rerū flectat habenas
Natura potens: quibus immensum
Legibus orbem prouida seruet:
Stringatqꝫ ligans irresoluto
Singula nexu: placet arguto
Fidibus lentis promere cantu.
Quāuis peni pulchra leones
Vincula gestent: manibusqꝫ datas
Captent escas: metuantqꝫ trucem
Soliti verbera ferre magistrum.

cūqꝫ abducatur res assuefactōe vl' violentia ad aliquid qd ē sibi preter naturaz. tn̄ sibi ipsi derelicta semper redit ad illd quod inest sibi ꝑm naturam. ⁊ p̄mittit suā intentionē. secundo manifestat ꝓpositū ibi. Quāuis. Primo dicit. Mihi phie placet promere. i. manifestare. cantu arguto. i. sonoro. lentis fidibus. i. cordis lente sonantibus. q̄tas habenas. i. naturales inclinationes. potens natura flectat. i. regat. quib⁹ legibus ꝓuida natura seruat. i. ꝯseruat. īmensum orbem. ⁊ quibus legibus natura stringat ligans singula irresoluto nexu. i. ꝯiunctōe indissolubili. Nota triplex est natura. natura naturās sicut est deus a quo dependet celuz ⁊ tota natura. Alia ē natura naturans ⁊ naturata simul sicut celū qd dr̄ natura naturata inq̄tum depēdet a deo. ⁊ dicitur natura naturans inq̄tum influit naturis istorum inferiorū. Alia est natura naturata tm̄. quam beatus Augu. sic diffinit. Natura ē quedam vis ⁊ potentia diuinitus insita rebus creatis que vnicuiqꝫ rei suum eē tribuit. qua cum quisqz maleutitur malus esse iudicatur. In proposito dictū phi potest intelligi de natura tercio modo dicta: lz quidam exponant ꝑ natura primo modo sumpta. Item leges nature hic vocat determinatōes ⁊ proprietates naturales cuiuslibet rei a deo sibi constitutas.

¶ Quamuis peni pulchra leones. Hic phia manifestat ꝓpositū per quatuor exempla. secundo generaliter concludit similiter esse in oībus alijs ibi. Repetunt. Prima in quatuor partes ꝑm quatuor exempla que patebunt. Primum exemplū est de quadrupedibus sicut de leonibus qui lz ex quadaz assuefactiōe domentur. ita vt mitescant metuendo suū magistrū. tamē si multum offendantur redit eorum crudelitas naturalis. ita vt primo lacerant dentibus magistrum suū. Unde dicit in littera. Quāuis leones peni. i. libici gestent. i. portent pulchra vincula. i. cathenas in collo. ⁊ captent.

.i.recipiãt.escas datas.i.ꝑrectas eis:manib⁹ sui magistri.Et q̃uis metu/
ant trucē.i.crudelē magr̃m.leones inquã soliti ferre.i.pati verbera magr̃i
ꝭ si cruor tinxerit.i.madidauerit.horrida ora.i.colla leonũ ꝑ nimia verbe
ra.tũc animi leonũ resides.i.quieti redeũt ad naturalē crudelitatez:et leo
nes meminere sui.i.nature.graui fremitu.i.magno rugitu:ip̃i laxãt.i.sol/

Si cruor horrida tinxerit ora.
Resides olim redennt animi.
Fremituq̃ꝫ graui meminere sui.
Laxant nodis colla solutis.
Primusq̃ꝫ lacer dente cruento
Domitor:rabidas imbuit iras.
Que canit altis garrula ramis
Ales:cauee clauditur antro.
Huic licet illita pocula melle
Largasq̃ꝫ dapes dulci studio
Ludens hominũ cura ministret.
Si tamen arto saliens tecto.
Nemorꝝ gratas viderit vmbras.
Sparsas pedibus ꝓterit escas.
Siluas tm̃ mesta requirit.
Siluas dulci voce susurrat.

uũt colla so/
lutꝰ nodis.i.
ruptis vincu
lis. et ꝑmus
su⁹ domitor
scꝫ magr̃.ille
imbuit.i.re/
cipit.lacer.i.
laceratus ra
bidas iras:
cruento den/
te.s.leonis.
Nota scd̃ꝫ
ysid̃.li.ethi/
mol̃.peni sũt
homĩes car/
thaginenses
Est autē car
thago ciui/
tas lybie:ꝓ/
pter qd̃ leo/
nes lybie vo
cat leões pe/
ni.Et huius/
modi leones
lybie faciliꝰ
domant̃. Nota quãtũcũq̃ꝫ leones domenẽ et assuefactiõe ducant̃ a sua
crudelitate:si tñ afficiant̃ cruore vel sãguine redeũt ad nãlē crudelitatē.

¶ Que canit altis garrula ramis. Hic ponit secundũ exemplum:qd̃ est de
volatilibus.ꝛ est tale. Auicula capta que ꝑter naturam domesticat̃: quan
tumcũq̃ꝫ foueat̃ delitijs hominũ:tamen habita opportunitate redit ad sil
uestritatē. Unde dicit in lr̃a. Ales garrula que canit altis ramis:si illa ca/
pta claudit̃ in antro cauee.i.domũcule.sup.vt ibi maneat ad solacium ho
minũ.licꝫ ludens circa hoĩm ministret huic aui pocula illita.i. linita mel/
le.q̃ꝫ pro et.largas dapes ministret dulci studio.si tamen illa auis saliens
ex arto tecto.i.ex arta domũcula:viderit gratas vmbras nemorꝝ:ip̃a ꝓte/
rit pedib⁹ suis escas sparsas.ꝛ ip̃a mesta:qꝛ fuit detenta requirit siluas.ꝛ
dulci voce susurrat.i.cantat in siluis. Nota natura non assuescit in con
trarium.si em̃ lapis centies millesies ꝓijciatur sursum non assuescit ascen/
dere sursum.licꝫ ergo aliqua cõsuetudine vel violētia natura possit ad tē/
pus impediri:tñ semꝑ inclinat̃ ad ꝓpriũ opus.

¶ Validus quondã viribus acta. Hic ponit tertiũ exemplũ de vegetabili-
bus sicut de virga crescẽte: qđ tale ẽ. Licz virgula erecta ꝑ violentiã incur
uetur: tñ relicta ꝓprie nature ipa sursuz erigit. Vñ dicit in lr̃a. Virga qndã
acta.i.coacta. validis viribus sup. hoĩs incuruãtis eam: ipa flectit ꝓnũ ca
cumen. ꝫ si de tra curuãs remisit: hanc ipa spectat.i.respicit celũ recto ver
tice. q.di. de- x

posita violẽ-
tia ĩcuruãtis
vga redit ad
naturalez re
ctitudinem.
Nota licet
natura reruz
inaĩatarũ nõ
facile assue-
scat in ꝯriuz
tñ in hoĩbus
ratõnabilib9
multuz facit
assuescẽdo vł
ꝯsuescendo.
qꝛ licet aliqs
sit male ꝯple
xionatus: tñ
ꝑ vsum ⁊ cõ-
suetudĩez a-
bilitat: ⁊ cõplexio mutat. Vñ Sen. Cõsuetudo est altera natura.

Validis quondã viribus acta
Pronũ flectit virga cacumen.
Hanc si curuans dextra remisit
Retro spectat vertice celum.
Cadit hesperias phebus in vndas.
Sed secreto tramite rursus
Currum solitos vertit ad ortus.
Repetunt ꝓprios queqꝫ recursus.
Redituqꝫ suo singula gaudent.
Nec manet vlli traditus ordo.
Nisi ꝙ fini iunxerit ortum.
Stabileqꝫ sui fecerit orbẽ.

¶ Cadit hesperias pheb9 in vndas. Hic phĩa ꝓbat intẽtũ suũ ponẽdo qr-
tũ exẽplũ in corꝑib9 celestib9. ⁊ est tale. Sol mot9 ab oriẽte in occidentẽ ca
dit in mare hespericũ: ꝫ naturali ĩclinatiõe redit ad orientẽ sub nostro emi
sperio. Vñ dicit in lr̃a. Pheb9.i.sol. cadit in vndas hesperias.i. occidẽta
les. ꝫ secreto tramite.i.secreta via.s.sub terris. rursus.i.iterũ. vertit currũ
.i.cursũ suũ. ad solitos ortus.i.ad ꝑtes orientales. Nota ꝙ Boeti9 hic
loquit more poetarũ: q̃ dicebãt solẽ tꝑe vesꝑtino descẽdere in mare occidẽ
tale vt ibi lauaret a sordib9 ⁊ a puluere quo maculat9 fuit existẽs in nostro
emisperio. ꝫ hoc nõ est verũ. qꝛ sic apparet ruditati hoĩm.
¶ Repetũt ꝓprios queqꝫ recursus. Hic phĩa cõcludit idẽ eẽ in oĩbus aliis
entib9: videlicet ꝙ oĩa entia quocũqꝫ modo ꝑ violentiã seu assuefactõez a
sua abducãt natura: tñ sibi derelicta semꝑ redeũt ad illud qđ inest eis per
naturã. Vñ dicit in lr̃a. Queqꝫ.i.q̃libet entia. repetũt ꝓprios cursus.i.na-
turales mot9. ⁊ singula.i.oĩa entia. gaudent suo reditu sup. redeũdo ad il
lud sup. qđ ꝯueĩt ei ꝫm nãz. nec vlli manet.i.adest tradit9 ordo: nisi qđ suo
fini iunxerit ortũ.i.principiũ. ⁊ fecerit stabilẽ orbẽ.i.circulatõem sui ꝯiun
gendo finẽ principio. Nota ꝙ orbis in ꝓposito est circulus vel linea cir
cũducta rediens ad idẽ punctuz vñ incepit eq̃liter distãs a medio. facit au
tem hõ stabilẽ sui orbẽ ꝓcedens a deo tanqꝫ a suo principio trãsit ꝑ tꝑalia

in quibꝰ nō sistit: ſ; redit ad deū tanꝗ̄ ad suū finē p ꝯtemplatōem mētis.
Os quoqꝫ o terrena aīalia. Ista est tertia ꝓsa huiꝰ tertij: in q̄ ⁊ ī alijs
sequētibus ostēdit ꝙ vera felicitas nō cōsistit in illis: que quidā pu
tauerūt esse summa bona: ſ; tū est falsa felicitas in ipsis. Et p̄mo p̄bia ea q̄
dicta sunt in metro adaptat specialiter ad homīes: ⁊ cum hoc ꝓponit inten
tum suū. Se
cūdo ꝓbat in
tentum: ibi.
Primū igit̄

Prosa tertia libri tertij.

Os q̄ꝫ o terrena aīalia tenui licꝫ imagine: vīm tū principiū somniatis: verūqꝫ illū beatitudinis finē: licꝫ minime perspicaci. Qualicūqꝫ tū cogitatōe ꝓspicitis: eoqꝫ vos ⁊ ad verū bonū naturalis ducit intētio ⁊ ab eodē multiplex error abducit. Cōsidera nāqꝫ an per ea quibus se homines adepturos beatitudinē putant: ad destinatū finē valeant ꝑuenire. Si enim vel pecunia vel honores ceteraqꝫ tale quid afferant cui nihil bonoꝝ abesse videat̄: nos q̄ꝫ fateamur fieri aliquos hoꝝ adeptione felices. Quꝰ si neqꝫ id valēt efficere qđ ꝓmittūt bonisqꝫ pluribus carent: nōne liquido fal-

Dicit primo
Dictuꝫ est ꝙ
oīa repetunt
suū finē. vos
q̄ꝫ o terrena
aīalia. i. vos
homīes q̄ e-
stis dediti t̄-
renis. somni
atis. i. imper
fecte cogno-
scitis vestruꝫ
p̄ncipiū: licꝫ
tenui imagi-
gīe. i. exili si-
militudīe. et
prospicitis il
lum veruꝫ fi-
neꝫ beatitu-
dinis licꝫ co
gnitione mi-
nime ꝑspicati: tamē q̄licūqꝫ cogitatiōe. eoqꝫ. i. ideo. naturalis intētio ducit
vos ad verū bonū. ⁊ multiplex error ab eodem vos abducit. Et tūc ꝓponit
intentū suū: dicēs. Cōsidera nāqꝫ o Boeci an hoīes valeāt ꝑuenire ad de-
stinatū finē. i. ad beatitudinē ꝑ ea quibꝰ putant se adepturos beatitudinē
Si enim pecunia vel honores ceteraqꝫ afferūt quid. i. aliq̄d tale: cui nihil
bonoꝝ videat̄ abesse: nos fateamur aliquos fieri felices adeptōe hoꝝ bo-
noꝝ. ſ; si nō valēt efficere. i. facere qđ ꝓmittūt. et carēt pluribꝰ bonis: nōne
liquido. i. manifeste: falsa species beatitudinis in eis dep̄hendit̄. q. d. sic.
Nota principiū oīm rerū qđ est deꝰ est vera beatitudo: vt postea patebit
Non tale principiū q̄si somniādo cognoscit̄ ⁊ difficulter ad ip̄m deuenit̄. Non
em̄ ꝑfecte in p̄nti statu ip̄m cognoscimꝰ. q2 intellectꝰ noster hꝫ se ad ipsum
sicut oculus noctue ad lumē solis: ex. ij. Metaphi̇̄. Etiam ad talē beatitu
dinem cum difficultate ꝑuenitur. Unde Alanꝰ in anticlaudiano dicit. Dif
ficilis accessus ad hāc: facilisqꝫ recessus. Accessus paucis casus ptꝫ oībꝰ.
In quā vix altq̄s trāsire p̄t. Ualet oīs ab illa decliare via. Que paucis ꝑ-
uia multis claudit̄ arta, Animis intanti larga ruine,

sa in eis beatitudinis species dep̄hendit.

Primuz igit̃ teip̄m q̇ pauloante diuitijs affluebas interrogo: inter illas abũdantissimas opes nunq̃ ne animũ tuũ ↄcepta ex q̃libet iniuria cõfudit anxietas. B. Atqui inquã tã libero me fuisse aio: q̇n aliq̇d semper angerer reminisci nequeo. P. Nonne q̇a vel aberat qđ abesse nõ velles: vel aderat qđ adesse noluisses. B. Ita est inquã. P. Illi⁹ igit̃ p̄sentiã: hui⁹ absentiã desiderabas. B. Cõfiteor inquã. P. Eget vero inquit eo qđ q̇sq; desiderat. B. Eget inquã.

¶ Primũ igit̃ teip̄m. Hic ph̄ia ꝓbat intentũ suũ ꝙ ista bona nõ efficiãt qđ ꝓmittũt: ⁊ ꝑ cõsequẽs in eis ẽ falsa beatitudo. Et p̄mo ostẽdit hoc de diuitijs. post idẽ de alijs bonis. Primo ẜ ꝓbat ꝙ diuitie nõ cõferũt sufficiẽtiã quã videnť ꝓmittere ⁊ ꝓpter quã appetunť. Scđo ꝓbat ꝙ diuitie cõferũt indigentiã. Tertio ꝓbat ꝙ indigẽtiã nõ auferũt. Secũda ibi. Atqui. Tertia ibi Quis aũt modus. Primo intẽdit talẽ rõez. In illis non cõsistit vera felicitas q̄ non reddũt hominẽ sibi sufficientez. ẜ diuitie sũt hmõi. ẜ ⁊c̃. Maior ẽ nota. q2 felicitas ẽ bonũ sufficiẽtissimũ nullius egẽs. Minorem declarat in l̃ra. Et ꝓcedit philosophia more didascolico. i. interrogãdo ⁊ r̃ndẽdo. Et dicit sic. Primũ igitur teip̄m Boetiũ interrogo: q̇ pauloante diuitijs effluebas. i. abundabas nunq̃ ne anxietas. i. tristicia. cõcepta ex q̃libet iniuria cõfudit aĩm tuũ inter opes abũdantissimas. Et r̃ndit Boeti⁹. Atqui ꝓ certo. ego nequeo reminisci me fuisse tã libero aĩo q̇n semꝑ angerer. i. offenderer aliquo. Et dicit ph̄ia. Nõne tibi aliq̇d aberat qđ abesse nõ velles: vel tibi aliq̇d aderat qđ adesse noluisses: R̃ndit Boeti⁹. Ita est inquã. Tunc ph̄ia cõcludit: dicens. Ideo illi⁹ qđ aberat p̄ñtiã desiderabas: hui⁹ aũt qđ aderat desiderabas absentiã. Dicit Boeti⁹. Confiteor inquã. Et ph̄ia inq̇t. Eget vero. i. caret quod quisq; desiderat. Dicit Boeti⁹. Eget. Et ph̄ia. Qui vero eget aliq̇ nõ est vsq;quaq; sibi sufficiẽs. Dicit Boeti⁹. Minime sup. est sufficiẽs. Et ph̄ia. Tu itaq; hanc insufficientiã sustinebas plen⁹ opib⁹. Cõcludit ergo ph̄ia ex cõcessis dicens. Igit̃ opes nequeũt facere nihilo indigentẽ ⁊ sibi sufficientez: ⁊ hoc erat qđ ꝓmittere videbanť. Nota ꝙ oĩs appetit⁹ est rõne carentie. Unde illud qđ quis habet ꝓprie nõ desiderat: ẜ magis amat Unde Augus. ix. li. de trini. dicit. Idem appetitus quo quis inhiat rei cognoscẽde: fit amor rei cognite. Ideo dicit ph̄ia. Eget vero qđ quisq; desiderat. Nota ph̄ia dicit. Qui eget nõ est sibi sufficiẽs. Cõtra hoc diceret aliquis. sapiens eget: q2 indiget bonis exteriorib⁹ sine quib⁹ viuere nõ p̄ot. ⁊ tamẽ sapiẽs est sibi sufficiens: ꝑ Senecã. ix. ep̄la: qui dicit. Sapiens seip̄o cõtentus est. Ad hoc dicendũ ꝙ sapiẽs indiget quibusdã ad viuendũ: sed

ad beate viuēdū seipo cōtent⁹ est. Vñ dicit Seneca. ix. epl'a. Sapiēs seipo cōtent⁹ est ad beate viuendū: s; nō ad viuendu;. Ad viuendū eīm multis rebus illi opus est: sed ad beate viuendū tm̄ cōtentus est animo sano et erecto ꝛ despiciente fortunā.
¶ Atqui hoc quoqꝫ. Hic ꝓbat pħia ꝙ diuitie cōferunt indigentia;: ꝛ ꝑ ꝯsequēs nō cōsistit in eis felicitas: cū felicitas sit bonū sine oī idigētia. Probat autē ī lr̄a ꝙ pecūia cōfert idigētiā ꝑ hoc qꝛ pecunia facit vt homo īdigeat alieno p̄sidio q̄ pecuniam suā tueatur: ne ꝑ violētiā auferatur. Vñ s̄bdit in lr̄a. Atq̄ ꝑ certo. ego puto hoc maxime cōsiderādū ꝙ pecūia nihil habeat suapte natura. i. ī sua natura: vt nequeat auferri his īuitis. i. nolētib⁹ a quib⁹ possidet. Dicit Boetius. Fateor inquā. Et pħia. Quid ni fateare. q. d. oportet vt fatearis. cū quotidie aliq̄s valētior. i. fortior: eripiat eā īuito. i. nolēti. Vñ eīm sunt q̄rimonie forēses. i. iudiciales: nisi ꝙ pecunie erepte vi vel fraude repetūtur ī iudicio. R̄ndit Boeti⁹. Jta est inquā. Et pħia. Egebit igit̄ quisqꝫ p̄sidio. i. auxilio extrinsec⁹ petito: quo tueat̄ suā pecuniā quā posset amittere. Respōdit Boeti⁹. Dubitari neq̄t. Tūc pħia cōcludit ex dictis: dicēs. Igitur res est relapsa. i. mutata in contrarium. Nam opes que putabantur sibi facere sufficientes: faciunt potius indigentes alieno presidio. Nota illud quod per violentiam acquiritur: per violentia; potest auferri. sed pecunia per violentiam acquiritur. quia dicit Aristotiles p̄mo Ethicorū ꝙ omnis pecuniosus est violentus. Ergo violenter aufertur pecunia: propter qua; violentiam fiunt querimonie forenses. Ubi sciendum ꝙ foru; est locus rerum venaliū. sed forus est locus exercendarū litiū corā iudicio. Jnde forēsis qđ idem est ꝙ iudicialis.

P. Qui vero eget aliquo non est vsqꝫquaqꝫ sibi ip̄e sufficiens. B. Minime inquā. P. Tu itaqꝫ hāc insufficiētiā plen⁹ inq̄t opib⁹ sustinebas. B. Quid ni inquā. P. Opes igitur nihilo indigētem sufficientemqꝫ sibi facere nequeūt: ꝛ hoc erat qđ ꝓmittere videbant̄. Atqui hoc q̄; maxime cōsiderādū puto ꝙ nihil habeat suapte natura pecunia: vt his a quib⁹ possidet̄ inuitis neq̄at auferri. B. Fateor inquā. P. Quid ni fateare: cū eā q̄tidie valētior aliq̄s eripiat inuito. Vñ eīm forēses q̄rimōie: nisi ꝙ vel vi vel fraude a nolētib⁹ pecunie repetunt̄ erepte. B. Jta est inquā. P. Egebit igit̄ inquit extrinsec⁹ petito p̄sidio q̄ suā pecuniā q̄sqꝫ tueat̄. B. Quis id inqua; neget. P.

¶ Quis aũt modus est. Hic phĩa ꝓbat ꝙ diuitie nõ auferũt indigentiã: ⁊ sic ꝑ cõsequẽs nõ cõsistit in eis felicitas. Et dicit. Quis est modus quo idigentia pellat̃ diuitijs: Nũquid diuites nequeũt esurire. q. d. sic. Nũquid non pñt sitire. q. d. imo. Nũquid mẽbra pecuniosoꝝ nõ sentiũt frigꝰ hybernũ. i. hyemale. q. d. sic. Sꝫ tu inquies. i. dices. opulẽtis. i. diuitibꝰ. adest aliqd quo famem satient sitimqꝫ ꝑ et. frigus depellant. Respõdit phĩa. hoc modo idigẽtia pt ꝯsolari diuitijs: ꝫ penitꝰ auferri nõ pt. Nã sic hec. s. idigẽtia. sẽp hians. i. desiderãs ⁊ poscẽs aliqd explet̃ opibus. Necesse est tñ vt maneat indigentia q̃ possit expleri. qꝛ quãtũcũqꝫ sitis diuitis vl̕ fames mitigetur adhuc diues post sitiet ⁊ esuriet. et qd̕ nature minimũ ẽ auaricie nihil satis est: quare si opes nõ pñt ibidẽ sũmouere. i. repellere indigẽtiã: ꝫ faciũt indigẽtiã. qd̕ est. i. quõ eẽ pt ꝙ credatis eas pstare. i. dare sufficiẽtiã. q. d. nullo mõ debet credi. Nota ꝙ oĩs indigẽtia vel est indigẽtia nature: vl̕ auaricie. Indigẽtia nature paucissimis suppleri pt: eo ꝙ natura paucis minimisqꝫ cõtenta est. Vñ ꝓpter naturã non oportet multũ querere diuitias: nec ꝑ diuitias idigẽtia nature amoueri pt: sicut nec ipa natura mutari pt. Indigẽtia vo auaricie est q̃ nullo mõ expleri pt: ⁊ ita diuitie eã amouere nõ pñt. ideo plꝰ augent. qꝛ dĩ. Auarꝰ nõ implebit̃ pecunia. Nota ꝙ diuitie nõ solũ nõ inducũt sufficientiã: ꝫ nec inducũt sapiam. qꝛ dicit Sen. Quid ꝓsunt stulto multe diuitie: dũ ꝑ eas nõ possit fieri sapiẽs.

Atqui nõ egeret eo: nisi possideret pecuniam quã possit amittẽ. B. Dubitari inquã neqt. P. In cõtrariuꝫ igit̃ relapsa res est. Nã q̃ sufficiẽtes sibi facẽ putabant̃ opes: alieno potius presidio faciũt indigentes.

Quis aũt modus est quo pellat̃ diuitijs indigẽtia. Num eñ diuites esurire nequeunt. Nũ sitire nõ pñt. Num frigꝰ hybernũ pecuniosoꝝ mẽbra nõ sentiũt? Sꝫ adest inquies opulẽtis quo fameꝫ satiẽt: quo sitim frigusqꝫ depellãt. Sed hoc modo cõsolari quidẽ diuitijs indigẽtia potest: sed auferri penitus non põt. Nã si hec hians sempꝫ atqꝫ aliqd poscẽs opibꝰ explet̃: maneat necesse est que possit expleri. Taceo ꝙ nature minimũ: ꝙ auaricie nihil satis est. Quare si opes nec sũmouere indigentiã pñt: ⁊ ipe suam faciũt: quicq̃d est ꝙ eas sufficientiaꝫ pstare credatis.

Qamuis fluẽte diues auri gurgite. Istud est tertiũ metrũ huiꝰ tertij: qđ dr̃ archiloycũ ab inuẽtore: iambicũ a pede p̃dñante. cui ꝯiungit̃ metrũ elegyacũ. In quo metro ph̃ia inuehit̃ ꝯ̃ auaros quos in p̃n̄ti vita sollicitudo diuitiaꝝ affligit: ⁊ ĩ morte derelinq̃t. Et dicit. Quãuis diues sup. auarus. fluẽte. i. abũdante. auri gurgite. i. multitudine. cogat. i. cõgreget.

Metrũ tertiũ libri tertij.

q Uãuis fluẽte diues auri gurgite.
Nõ expleturas cogat auarus opes
Oneretq̃ baccis colla rubri litoris.
Ruraq̃ centeno scindat opima boue
Nec cura mordax deserit supstitem
Defunctũq̃ leues nõ comitant̃ opes:

Prosa quarta libri tertij.

s Ed dignitates honorabilem reuerendumq̃ cui ꝓuenerint reddũt. Nũ vis ea est magistratibus vt vtentium mentibus virtutes inserant: vitia depellant.

opes. non expleturas suã cupiditatẽ. ⁊ q̃uis diues oneret. i. premat colla sua baccis. i. gẽmis p̃ciosis. rubri litoris. i. rubri mar̃ q꞉ gẽme colligunt̃ ĩ litore rubri maris. Et q̃uis scindat. i. diuidat: arãdo rura opima: id ẽ agros fecũdos. centeno boue: id ẽ cũ centũ bobꝰ. adhuc cura mordax. i. sollicitudo. nõ deserit ip̃m superstitẽ. i. viuẽtẽ. ⁊ leues opes q̃ leuiter trãseũt. nõ comitant̃ ip̃m defunctũ. i. mortuũ. Nota q̄ circa l̃ram gurges s̃m Huguit̃. ⁊ Ysido. li. ethimo. est locꝰ altus. i. ꝓfundꝰ in flumĩe. ⁊ in ꝓposito signat abũdantez affluentiam auri.
Itẽ s̃m Huguit̃. bacca ꝑ duplex c. inuenit̃ positũ ꝓ fructu oliue vel lauri: vel ꝓ quolibet fructu. Aliqñ autem inuenit̃ ꝓ gẽma p̃ciosa. ⁊ sic sumit̃ hic.
Itẽ diues auarꝰ duplici malo p̃mit̃. In p̃n̄ti vita semꝑ sollicitat̃: ⁊ post mortẽ nihil ip̃m de diuitijs comitat̃. De q̃ diuite loq̃tur Alanꝰ in li. de plãctu nature: dicens. At loculis varia nũmoꝝ fercula donet. Imponit ꝓprio diues ieiunia ventri. Item ioculat̃ ocellis diues in argẽto: sed venter philosophari cogitur.
Sed dignitates. Ista est q̃rta ꝓsa huiꝰ tertij. in q̃ ꝓbat ph̃ia q̄ dignitates tꝑales nõ ꝯferũt honorẽ ⁊ reuerẽtiã quaz ꝓmittere vident̃. et ꝑ ꝯñs nõ est ĩ eis vera beatitudo. Et p̃mo ꝓponit q̄ dignitates faciũt honorabilẽ. Scđo ĩprobat illđ: ibi. Nũ vis. Prĩo dic̃ q̄ dignitates reddũt hominẽ honorabilẽ ⁊ reuerẽdũ cui ꝓuenerit. Nota honor ẽ exhibitio reuerẽtie alicui ĩ testimõiũ v̄tut̃: sic accipit̃ ex. iiij. Ethi. vl̃ alit̃ honor ẽ opinionis bñfactiue signũ. vt dic̃ Aris. li. rhetor̃. qñ ei opinamur nobꝭ posse bñ fieri ab aliq̃ ip̃z honoramꝰ. Sꝫ reuerẽtia ẽ decẽs ac matura g̃uitas s̃ꝫ Tull̃.
¶ Nũ vis ea ẽ mg̃ratibꝰ. Hic ph̃ia ĩprobat ꝓpositũ q̃druplici via. s. q̄ dignitates ñ ꝯferũt honorẽ ⁊ reuerẽtiã. p̃ q꞉ mal̃ sepe eueniũt. scđo q꞉ ꝑ dignita

tes vitia improboꝝ ĩnotescũt. Tertio qꝛ opinione hoĩm vilescũt. Quarto qꝛ tēpoꝝ mutatōe splēdere desinũt. Secũda ibi. In quo. Tertia ibi. Atq3 vt agnoscas. Quarta ibi. Sz hoc apud. Primo dicit. Num ꝑ nũquid. ea vis .i. talis virtus est magistratib⁹ .i. dignitatib⁹. vt inserãt virtutes mentibus vtẽtiũ eis: vt depellãt vitia. q. d. nõ. Vñ subdit. Atqui ꝑ certe. dignitates nõ solent fugare neq̃tiam: sed potius illustrare .i. manifestare. q̃ fit. i. ꝓpter qđ fit vt nos indignemur eas sepe cõtigisse hoĩb⁹ neq̃ssimis. Vñ Catul⁹ q̃ erat vir sapiens ⁊ virtuosus: Noniũ q̃ erat hõ vitiosus appellat strumã: lz viderit ipsuz sedentẽ ĩ curuli. i. ĩ sede dignitat[is] iudiciaria. Vides igit̃ q̃ntuz dedec⁹ dignitates adijciant malis hoĩb⁹. ⁊ manifestant eos eos eẽ cõtemptibiles a bonis. Atqui ꝑ certe. indignitas. i. malicia eoꝝ min⁹ patebit: si nullis honorib⁹ ĩclarescãt .i. splendeãt. O Boeci num. i. nũquid. tu potuisti tot ꝑiculis adduci. i. affligi. vt cũ Decorato. i. tali viro magistratũ gereres: cũ in eo respiceres mẽtem neq̃ssimi scurre ⁊ delatoris. q. d. nõ. Nũquid possum⁹ iudicare dignos reuerẽtia ob honores. i. ꝓpter dignitates q̃s iudicam⁹ indignos ip̃is honorib⁹. i. dignitatib⁹. q. d. nõ. At si quẽ videres ꝑditũ sapia: licz nõ h̃ret dignitatẽ: nũquid posses eũ nõ putare dignũ reuerẽtia vel sapia q̃ ꝑdit⁹ est. q. d. nõ posses eũ iudicare indignũ sapia ⁊ virtute sua. qꝛ ꝓpria dignitas ĩest virtuti: quã virt⁹ trãsfundit in eos q̃b⁹ fuerit adiũcta. Et qꝛ populares

Atqui nõ fugare: ſ illustrare poti⁹ nequitiam solent. Quo fit vt indigemur eas sepe neq̃ssimis hoĩb⁹ ꝯtigisse. Vñ catul⁹ licz in curuli Noniũ sedentẽ: strumã tñ appellat. Vides ne quãtũ dedecus malis adijciãt dignitates. Atqui min⁹ eoꝝ patebit indignitas: si nullis honorib⁹ inclarescãt. Tu quoq3 num tandẽ tot ꝑiculis adduci potuisti: vt cũ decorato gerere magistratũ putares: cũ in eo mentẽ nequissimi scurre delatoris q3 respiceres. Nõ eñ possum⁹ ob honores reuerẽtia dignos iudicare: q̃s ipsis honorib⁹ iudicam⁹ indignos. At si quẽ sapientia ꝑditũ videres: num posses euz vel reuerẽtia: vel ea q̃ ꝑditus est sapia non dignũ putare. B. Minime. P. Inest eñ dignitas ꝓpria virtuti: quã ꝓtin⁹ in eos quibus fuerit adiuncta trãsfundit. Qđ qꝛ populares facẽ nequeũt honores: liquet eos ꝓpriã dignitatis pulchritudinẽ nõ habẽ.

honores hoc facere nequeūt. liquet. i. manifestū est: eos ꝓpriā pulchritudi
nem dignitatis nō hr̄e. Nota ex lr̄a ꝑt formari talis rō. Illud qd̄ adue-
niēs alicui nō cōfert ⁊ nō adueniēs nō aufert honorē: illud non facit vere
honorabilē. ſ dignitates nō ꝯferūt honorē cui adueniūt: nec tollūt si non
adueniūt. ꝗ ⁊c̄. Minor ꝓbat. q: honor seq̄tur virtutē: ex. iiij. Ethi. Uñ vi-
tiosū nll'o ho
nore dignuz

In quo illud ē aīaduertēdū magis. Nā
si eo abiectior est quo magis a plurib⁹ quis
ꝗ cōtemnit̃: cū reuerēdos facere nequeat.
Quos plurib⁹ ostentat: despectiores po-
tius improbos dignitas facit. Uerum nō
impune. Reddunt nāq improbi parē di-
gnitatib⁹ vicem: q̄s sua cōtagione cōmacu
lant. Atq vt agnoscas verā illā reueren

reputam⁹ ī q̄
cūq dignita
te fuerit: ſ so
lū virtuosuz:
etiā si nō sit ī
dignitate. cū
igit̃ dignita-
tes tempora
les nō confe
rant virtutez
nec tollāt vi-
tia: manife-
stum est ꝙ honorabilē nō faciūt. Nota Catul⁹ erat vir sapiēs ⁊ virtuo-
sus: q̄ Noniū sedentē in curuli ex animi indignatōe vocabat strumā: eo ꝙ
viro tā malicioso collata fuit dignitas. Est aūt struma cōgeries humoꝝ in
collo. Sub hac aūt sil'itudine ipm̄ appellabat strumā. q: in pectore habuit
cōgeriē vitioꝝ. Nota ꝙ rex Theodoric⁹ voluit quēdā nomie Decoratū
violēter intrudere in magistratū: vt vnacū Boetio rēpublicā regeret. cui⁹
nequitiā Boeti⁹ detestat⁹ recusauit sibi associari. ꝓpt̃ qd̄ Boeti⁹ multis ī-
iurijs afflict⁹ fuit a rege Theodorico. Nota ꝙ scurra ſm Huguit̃. idē ē
qd̄ leccator vel vaniloqu⁹. ꝓprie aūt dr̄ q̄ seq̄tur curiā grā cibi. Nota ꝙ
virt⁹ facit hoīez reuerēdū ⁊ nobilē: nō dignitas. q: dicit Sene. xliiij. epl'a.
Uirt⁹ nō accepit platonē nobilē ⁊ reuerēdū: ſ fecit. Quis ē em̄ generosus
ṽtuosus ⁊ dign⁹: nisi q̄ ad ṽtutē ē bñ disposit⁹? Non facit hoīem nobilē
atriū plenū famosis imaginib⁹ ⁊ nūmis: ſ aīm⁹ ⁊ ṽt⁹ sup̄ fortunā surgēs.
¶ In q̄ illud ē. Hic phīa ꝓbat scd̄a via ꝙ dignitates nō faciūt hoīez nobi-
lē ⁊ honorabilē. q: vitia īproboꝝ manifestāt: dicēs. In q̄. s. ꝙ dignitas ad
uenit malis: illud ē magis aīaduertēdū. ꝙ si aliq̄s ē eo abiectior. i. vilior.
q̄. i. q̄tomagis ꝯtēnit̃ a pl'ib⁹: cū dignitas neq̄at facē īprobos reuerēdos
īpos facit despectiores q̄s pl'ib⁹ ostētat. Uerꝝ ꝓ sed. h̄ nō ē impune. i. digni
tas nō facit h̄ impunita. Nāq ꝓ q̄a. īprobi parē vicē reddūt dignitatibus
q̄s ipi cōmaculāt sua ꝯtagiōe. q. d. sicut dignitas maculat īprobos: q: eoꝝ
maliciā manifestat. sic eꝝ īprobi cōmaculāt dignitates. Nota ꝓ dignita
tes vitia īproboꝝ īnotescūt. q: ꝑncipat⁹ virum oñdit. Cuz igit̃ vitiū faciat
hoīez ꝯtēptibilē ⁊ talis dignitas adueniēs īprobis facit eos despectiores
Uñ Iuuenalis poeta. Oē animi vitiū tāto despecti⁹ in se crimē hz: q̄nto
q̄ peccat maior habet̃. Et Señ. Loco ignominie apd̄ īdignū ē dignitas.
¶ Atq vt agnoscas. Hic phīa ꝓbat tertia via ꝙ dignitates nō faciūt reue-
rendū. q: opiniōe hoīm vilescūt. Qui em̄ dignitatib⁹ fungunt̃: q̄uis a su

ls honorent: tñ apud extraneos hoīes nō curant: vt ab illis q̇ sunt alterius diocesis. Vñ dicit. Atq̧ p certe. vt tu agnoscas verā reuerētiā q̃ est beatitudo: nō posse ꝯtingere alicui hoī p has dignitates vmbratiles. i. trāsitorias ad modū vmbre: sic collige. Si q̇s hō funct⁹. i. vsus. multiplici cōsolatu. i. dignitate. deuenerit forte ī barbaras natōnes. i. extraneas gentes: faciet ne honor cōsulat⁹ ipm venerādū barbaris. q. d. nō. Atq̃ pro certe. si h̃. s. facere reuerendū barbar: foret. i. naturale mun⁹ dignitatib⁹: nullo mō cessarēt ab officio suo. q̇q̇. i. q̇cūq̧ loco gentium. Sicut ignis vbiq̧ terrarū nūq̧ desistit calere. i. cremare. Sz qm̄ id. s. reuerēduz facē: eis annectit fallax opinio hoīm ꝛ nō ꝓpria vis ilico. i. statim vanescūt: cū ad eos venerint q̇ nō estimāt eas eē dignitates: sic sūt natōes barbarice. i. extranee. Nota q̧ res nō destituit a sua ꝓpria opatōe. Cū eñ opatio sit finis hñtis opatōez. ij. celi ꝛ mundi. res destituta a sua opatōe destitueret a suo fine: ꝛ sic eēt frustra. Si g̃ facere reuerēdū eēt nālis opatio dignitatū: vbiq̧ gētiū facerēt hoīez reuerēduz. s̃ videm⁹ q̧ dignitates que faciūt aliquē reuerendū apud suos: apud extraneos nō faciūt ipm reuerendū.

¶ Sed hoc apud exteras natōes. Hic pħia pbat q̃rta via q̇ sumit ex hoc q̧ dignitates tpm mutatōe sordescūt. Q̇ð eñ magna olim fuit dignitas moderno tpe p nihilo reputat. Vñ dicit. Sz h̃ qð dixi verū ē apud exteras natōes. i. extraneas. s̃ int eos apud q̇s dignitates orte sunt nō ppetuo durāt. Atq̃ p certe. Naz p̄fectura olim erat magna ptās apud romanos: s̃ nūc est inane nomē. et cēsus. i. p̄ciositas senatorij nūc ē grauis sarcina: q̇ olim erat magna dignitas. Et si q̇s q̇ndā curasset ānonā ppl'i q̇ dicebat p̄fect⁹ annone: ille magn⁹ habebat. nunc ea p̄fectura q̇d est abiecti⁹. q. d. nihil. At eñ paulo ante dixim⁹. nihil eñ hz ꝓprij decoris qð opiniōe vtentiū nūc accipit

tiam p has vmbratiles dignitates nō posse cōtingere: sic collige. Si quis multiplici cōsolatu funct⁹ in barbaras natōnes forte deuenerit: venerandū ne barbaris honor faciet. Atqui si hoc naturale mun⁹ dignitatibus foret: ab officio suo quoq̃ gentiū nullo modo cessarēt. Sicut ignis vbiq̧ terrarū: nunq̧ tñ calere desistit. Sed qm̄ id eis nō ꝓpria vis: s̃ hoīm fallax ānectit opinio. vanescunt ilico cū ad eos venerint q̇ dignitates eas eē nō estimāt. Sz hoc apud exteras natōes. Inter eos vo apud quos orte sunt nō ppetuo pdurāt. Atqui p̄fectura magna olim ptās: nūc inane nomē ꝛ senatorij cēsus grauis sarcina. Si quis q̇ndaz

splēdorē: nūc amittit. Et tūc epilogat: dicens. Igit̄ si dignitates nequeūt
facere reuerēdos: vt ptz ex p̄ma via. si sordescūt cōtagiōe. i. vitio improbo
rum: vt ptz ex secūda via. si desinūt splēdere mutatōe tpm: vt docet quarta
via. si vilescūt estimatōe gētiū: vt ptz ex tertia via. q̄d est qd̄ habeāt ī se ex
petēde. i. desiderāde pulcritudinis: nedum alijs p̄stēt. q. di. nihil hn̄t in se
pulcritudinis: ꝛ ideo nec eā alijs p̄stare pn̄t. Nota ꝙ p̄fectura quondā

populi curasset annonā: magn⁹ habebat.
nūc ea p̄fectura q̄d abiecti⁹. Ut eñ paulo
ante diximus: qd̄ nihil habet ꝓprij decoris
opiniōe vtentiū nūc splendorē accipit: nūc
amittit. Si igit̄ reuerēdos facere nequeūt
dignitates. si vltro improbor̄ ꝯtagiōe sor
descūt. si mutatōe tēpor̄ splēdere desinūt.
si gentium estimatiōe vilescunt: quid est ꝙ
in se expetende pulcritudinis habeant ne-
dum alijs p̄stent.

Metrū quartū tertij libri.

q Uāuis se tyrio supbus ostro
Comeret: ꝛ niueis capillis.
Inuisus tamē oīmbus vigebat.
Luxurie Nero seuientis.

erat mag̃ di-
gnitas apud
romanos. et
di ille p̄fect⁹
q̄ ceteris ma
gistratib⁹ p̄-
fuit. Et om-
nes dignita-
tes ī ciuitate
romana an-
tecellebat. S̄
postq̄ȝ Juli⁹
cesar impiuȝ
inuaserat: ta
lis dignitas
ad impatorē
trāsferebat.
ꝛ diminueba
tur ei⁹ pote-
stas ita ꝙ no
men illi⁹ di-
gnitatis mā
sit sine re.
Item sena
toria digni-
tas magna fuit apud romanos. quia officium senatoruȝ pri⁹ fuit honestūȝ
scilicȝ vtilit̄ ꝯsulere reipublice. S̄ postea cōpulsi fuerūt senatores ad serui-
endū volūtati principis in damnū reipublice.

Uamuis se tyrio supbus ostro. Hic incipit quartum metrū hui⁹ ter-
tij qd̄ dicit̄ metrū valēticū ab inuētore: dactilicū a pede p̄dn̄ante. te
trametrū a numero pedū. In quo metro ph̄ia ꝯfirmat per exemplū ꝙ digni
tates non faciunt vere reuerendū: ꝛ per cōsequens non est beatitudo que
renda in eis. quia dignitates aduenieb̄at Neroni qui pessimus erat: et ab
eo alijs conferebantur. Unde dicit in littera. Quāuis superbus Nero se-
uientis luxurie comeret: id est ornaret. se ostro tyrio: id est purpura tincta
in sanguine tyri. ꝛ q̄uis comeret se niueis lapillis: id est albis margaritis
tamen ip̄e vigebat omnibus inuisus: id est odiosus. Nam improbus Ne-
ro dabat verendis patribus: id est reuerendis senatoribus curules: id est
tales dignitates ꝓpter quas sedebant in curulibus indecores. quia ab in-
digno dabantur. Quis igitur putet. i. reputet illos honores beatos quos

miseri.i.improbi et vitiosi tribuũt.q.d.nullꝰ. Nota dicit Neronem seuientis luxurie.qr epũs linconiẽsis noĩe Presulus narrat ꝙ Nero oĩa theatra italie et grecie ꝑlustrans assumpto vario decore vestitus cytharistas: tragidas et aurigas sepe supasse visus est.tantis libidinibꝰ exagitatus:vt nec a matre nec a sorore abstinuisse videbatur reuerentia cõsanguinitatis
Virũ in vxorẽ duxerat et ipe a viro in vxorez receptus est.et fuit luxurie taz ĩeffrenate vt rhetibꝰ aureis piscaretur que purpureis funibꝰ extrahebant.et lauabant ea frigidis et calidis vngentis que nũq̃ minꝰ q̃ mille talẽtis cõfecit:et nihilominꝰ ipe Nero tã vitiosus dignitatẽ ĩpialẽ adeptꝰ ẽ:imo etiã alijs dignitates largitꝰ ẽ.

Sed quondã dabat improbus verendis.
Patribus indecores curules.
Quis illos igitur putet beatos
Quos miseri tribuũt honores.

Prosa quinta tertij libri.

a An vero regna regũq̃ familiaritas efficere potentẽ valẽt. Quid ni:qñ eorũ felicitas perpetuo perdurat. Atqui plena est exemplorũ vetustas. Plena etiam presens etas qui reges felicitatem calamitate mutauerint. O p̃clara potẽtia: que nec ad cõseruatõem quidẽ sui satis efficax iuenit.

An vo regna. Hic est q̃nta ꝓsa huiꝰ tertij.in q̃ ostẽdit phia ꝙ regnũ et regni familiares nõ cõferãt verã potentiã quã ꝓmittũt et ꝓpter quaz appetunt. Et p̃mo ostendit verã potentiã nõ esse in regnãtibꝰ. Secũdo ꝙ nõ in regũ familiaribꝰ:ibi. Nam quid ego. Qr aũt in regnãtibus nõ sit vera potẽtia et ꝑ cõsequẽs nec beatitudo: ꝓbat q̃tuor vijs. Prima sumit ex paruitate duratõis regnantiũ. Secunda sumit ex ꝑuitate extensiõis. Tertia ex ãnexione timoris. Quarta ex defectu securitatis. Secũda ibi. Qr si hec. Tertia ibi. Exptus sortis. Quarta ibi. Atqui vellent. Primo ꝓponit intentũ per modũ questiõis:dicens. An regna et regũ familiaritas valẽt efficere potentẽ. Et rñdet yronice. Quid ni.i.quare nõ efficerẽt potentẽ:qñ eoꝝ felicitas.i.ptãs:ꝑpetuo ꝑdurat.qđ sup.nunq̃ cõtingit. Vñ sbdit. Atq̃ ꝓ certe. vetustas plena ẽ exẽploꝝ.et etiã p̃ns etas q̃ reges mutauerint suã felicitatẽ calamitate. Et subdit. O p̃clara est potentia:loquẽdo yronice:q̃ nec iuenit satis efficax ad ꝯꝯuatõez sui. Nota nulla felicitas ꝑpetuo ꝑdurat saltẽ tpalis. h̃ patuit p̃us exẽplo vetustatiz posito de Creso rege lidoꝝ. Hoc etiã ptz exẽplis eoꝝ q̃ erãt tpe Boetij:sicut de impatoribꝰ romanis:q̃ crebro circa tempa sua mutabant nũc bellis:nũc insidijs opp̃ssi:vel alio mõ obiecti. Et idẽ testat Gãfredꝰ ĩ poetria:dicẽs. Hoc vnũ p̃cire potẽs ꝙ nulla ptãs. Esse morosa põt si vis exempla p̃ores. Respice fortunas emicuit illa prioꝝ. Florida ꝓspitas minos subuertit athenas.

¶ Q; si hec regꝝ ptās. Hic ōndit ꝙ potestas regia nō est vera ptās nec be
atifica ꝓpt̄ puitatē extensiōis ei⁹: dicēs. Q; si hec ptās regnoꝝ est autor. i.
causa btitudinis: nōne siq̄ pte defuerit regia ptās ipsa minuat felicitatē: et
importet. i. inducat. miseriā. q. d. sic. ꝫ q̄uis hūana impia late tendant: tm̄
necesse est plures gētes relinq̄: quib⁹ quisq̄ regū nō impet. nō em̄ p̄t eē ꝙ

Q; si hec regnoꝝ ptās beatitudinis autor est: nōne siq̄ pte defuerit felicitatez minuat: miseriā importet? Sz q̄uis late hūana tēdant impia: pl'es necesse ē gētes relinqui q̄b⁹ regū q̄sq; non impet. Qua v̄o pte btōs faciēs desinit ptās: hac impotētia sbintrat q̄ mis̄os facit. Hoc igit̄ mō maiorez regib⁹ iesse necesse ē mis̄ie portōez. Expert⁹ sortis sue p̄iculoꝝ tyrān⁹: regni metus pēdētis supra v̄ticē gladij t̄rore sil'auit. Que ē igit̄ h̄ ptās. q̄ sollicitudinū morsus expellē: q̄ formidinuz aculeos vitare neq̄t.
Atqui vellēt ipi vixisse securi: ꝫ nequeūt Dehinc de ptāte gl'iant̄. An tu potentē cēses quē videas velle qd̄ nō possit efficere.

vn⁹ oib⁹ ipet q̄ v̄o pte desinit ptās faciens beatos. Hac pte sbintrat ipotētia q̄ facit miseros. Hoc ergo modo necesse est i regib⁹ esse maiorē portōez miserie q̄ felicitatis cū i maiori parte sint impotentes. Nota si ptās regia efficit btm̄: ꝫ vbi ē defect⁹ ptātis regie: ibi erit defectus beatitudinis. cū igitur pl'es sint

gētes sup q̄s nō est ptās vni⁹ regis q̄ q̄ subiaceāt sue ptāti: sequit̄ ꝙ rex in
maiori pte erit miser ⁊ nō btūs. igit̄ i ptāte regia nō ꝯsistit v̄a btītudo.
¶ Expt⁹ sortis. Hic ōndit ꝙ in regnātib⁹ nō sit vera ptās ꝓpter ānexionē ti
moris p exēplū: dicēs. Quidā tyrān⁹. s. dyonisi⁹ expt⁹ sue sortis. i. fortune
q̄tū cēt anxia p̄iculū met⁹. i. timoris sui. ipe sil'auit. i. similitudine demon
strauit terrore gladij sup̄ verticē pendētis. Que ē igit̄ hec ptās q̄ neq̄t ex
pellere morsus. i. corrosiōes sollicitudinū. nec pōt vitare aculeos. i. stimu
los formidinū. i. timoꝝ. q. d. exilis. i. p̄ua ē talis ptās. Nota ꝙ dyonisi⁹
fuit q̄dā rex: q̄ cū req̄reret ab q̄daz suo familiari q̄re sp̄ tristaret̄: cum tm̄ sp̄
h̄ret btām vitā. Iste dyonisi⁹ volēs sibi designare cām̄ sue tristicie iussit eū
poni int̄ epulas lautas: ⁊ sibi sup̄ verticē iussit suspēdi gladiū acutū tenui
filo. Iste viso gladio p̄territ⁹ epulari nec letari potuit. Cui dixit dyonisius
Talis ē em̄ vita mea quā tu btāz putabas. sp̄ em̄ mortē mihi īminētē p̄ui
deo. Cōsidera ꝫ quō felix eē poterit q̄ timē nō desinit.
¶ Atqui vellēt ipi. Hic phīa ōndit idē q̄rta rōe q̄ sumit̄ ex defectu securita
tis: dicēs. Atq̄ p certe. ipi reges vellēt vixisse securi: ꝫ nequeūt. i. nō possūt

dehinc. i. ex quo sequit꜃ ꝙ securi esse nō possunt: quō gloꝛiant꜃ de sua potestate: qꝺ nō est faciendū: qꝺ ꝓbat dicēs. An. i. nūquid. tu potentē cēses. i. iudicas illū quē videas efficere. i. ꝑficere velle qꝺ nō potest. q. d. nō est potens. An. i. nūquid. illū censes potentē: qui ambit. i. circūdat lat⁹ suū satellite. i. multitudine: q̇ pl⁹ metuit illos quos ip̄e terret: q̇ vt videat꜃ potens sit⁹. i. locat⁹ ē ī manu seruientiū. q. d. nō ē potens.

Potentē censes qui satellite latus ambit: qui quos terret ip̄e pl⁹ metuit. Qui vt potens esse videat꜃ in seruientiū manu sit⁹ est. Nam q̄d ego de regum familiarib⁹ dissezam: cū regna ip̄a tante imbecillitatis plena demōstrē. Quos quidē regia potestas sepe incolumis: sepe autem lapsa ꝓsternit. Nero Senecā familiarē: p̄ceptoꝛēq̈ suuz ad eligēde moꝛtis coegit arbitrium. Papinianū diu inter aulicos potentē militū gladijs Anthoni⁹ obiecit. Atqui vterq̈ po-

Nota ex litera pōt formari talis rō. Illud qꝺ nō facit hominē securū h̄ non facit vere beatū. ſ potentia tempalis est hmōi. igitur ⁊c. Cōsequētia ē nota. quia q̄to maioꝛ potentia tāto mīoꝛ securitas. Nota reges securi esse nō possunt. q꜉ incōmoditates īminentes nō possunt nō formidare. Narrat em̄ Valeri⁹ de Dyonisio sup̄dicto ꝙ intantū timuit tonsoꝛes barbarum ꝙ filias suas docuit detōdere barbas. ip̄is aūt senescētib⁹ p̄cepit vt barbā ⁊ capillos sibi aburerēt: ⁊ lectū cubicularem in lata fossa fecit in quē se ligneo ponte recepit. quia satellites ⁊ barbaros timuit.

¶ Nam quid ego de regū. Hic ph̄ia ostendit ꝙ in familiarib⁹ nō cōsistit vera potētia. Secūdo excludit quādam obiectiōem: ibi. An p̄sidio. Probat ꝙ familiaritas regū nō facit eē vere potētē: cū hmōi familiaritas nō possit retineri ad nutū. ⁊ ip̄a retenta frequēter vergit in nocumētum. Dicit ergo Nam quid ego disserā. i. dicam: de familarib⁹ rgū: cum ip̄a regna demōstrē esse tāte imbecililtatis: quos. s. familiares reguz regia potestas incolumis. i. sana sepe ꝓsternit. ⁊ ip̄a regia potestas lapsa etiam ꝓsternit ipsos. Quomō autez regia potestas incolumis destruat suos familiares: docet ꝑ exempla dicēs. Nero coegit Senecā familiarē suū p̄ceptoꝛē. i. magistrū ad arbitriū eligende moꝛtis. Anthoni⁹ impatoꝛ obiecit gladijs militū Papinianum suū familiarē diu potentē inter aulicos. Atqui ꝓ certe. vterq̈ Seneca ⁊ Papinian⁹ voluerūt renūciare sue potentie ꝓpter crudelitatē principum voluerūt se subtrahere ab eis. quoꝝ duoꝝ Seneca conat⁹ est opes suas tradere Neroni vt ip̄m placaret. ⁊ voluit se cōferre in ociū. i. in vitā solitariā. Sz dū ip̄a moles. i. magnitudo potētie: trahit ip̄os ruituros. i. casuros: neut꜃ effecit qꝺ voluit. Que est ḡ ista potētia quā h̄ntes ptimescūt:

quã cũ hr̃e velis nõ sis tut⁹.⁊ cũ deponẽ cupias vitare nõ possis.vtpatuit
de Seneca ⁊ Papiniano. Nota Nero fingebat se magistrũ suũ Sene-
cã timẽ postq̃ʒ impator fact⁹ est sicut in puericia. Ũñ mãdauit sibi vt gen⁹
mortis eligeret:q: viuere nõ posset.Seneca cibo ⁊ potu satiatus apire fe-
cit venã:⁊ bibẽs de anulo venenoso interijt. Antiq̃ em̃ potẽtes ⁊ nobiles

tentie se renũciare voluerũt:quoꝝ Seneca
opes etiã suas tradere Neroni:seq̃ʒ in oci
um cõferre conat⁹ est.ʒ dum ruituros mo-
les ipa trahit: neuꝭ q̃d voluit effecit. Que
est igiꝭ ista potentia quã ptimescũt haben
tes:quã nec cũ hr̃e velis tut⁹sis:⁊ cuz de-
ponẽ cupias vitare nõ possis. An p̃sidio
sunt amici:quos nõ virt⁹ sed fortuna cõci
liatur. Sed quẽ felicitas amicũ fecit:infor
tuniũ faciet inimicũ. Que ṽo pestis effica
cior ad nocendũ q̃ʒ familiaris inimic⁹.

sb̃ gẽmia anu
li venenũ por
tabant: vt si
quid aduersi
eis cõtigisset
ad mortẽ cõ-
fugerẽt. Itẽ
Antoni⁹ exi-
stẽs impator
ĩ suos tyrãni
zauit: q̃ Pa
pinianum su
uz familiarẽ
diu inꝭ auli-
cos potẽtem
gladijs mili-
tũ occidi fe-
cit. Ex quib⁹
pʒ quõ regia
ptãs icolumis sepe suos familiares psternit. Quõ aũt regia ptãs lapsa p-
sternat suos familiares: ex hoc patet. Cũ em̃ familiares imitanꝭ regiã po-
testatẽ:necesse ẽ vt ipa deficiẽte etiã ipi familiares deficiãt.
¶ An p̃sidio sunt. Hic phia excludit obiectõez. Posset em̃ aliq̃s dicẽ q̃ hõ
pt pꝭuari ĩ sua potẽtia p amicos. Ũñ q̃ aliq̃ pdũt ptãtẽ est pꝑ defectũ ami
coꝝ. Hoc excludit phia:dicẽs q̃ hoc nõ p̃t eẽ verũ de amicis q̃ fortuna ꝯci
lianꝭ. De amicis aũt q̃ ṽtute cõcilianꝭ nõ est hic loquẽdũ:cũ nõ cõputenꝭ
inter bona fortune de q̃b⁹ hic loq̃mur. Ũñ dicit in lr̃a. An p̃sidio.i.auxilio
sunt amici q̃s nõ virt⁹:ʒ fortuna cõciliat.q.d.nõ hoc pbat p locũ ab oppo
sitis sic. Quẽ felicitas.i.fortuna fecit amicum:illũ infortuniũ faciet inimi
cum. Que ṽo pestis est efficacior ad nocenduz q̃ʒ familiaris amicus.q.di.
nulla.quia inimiciciã illius cauere non possum⁹:cum ei cõstent secreta no
stra pꝑter familiaritatẽ. Nota de amicis sophisticis loquiꝭ Seneca.ix.
epl̃a. Qui vtilitatis causa assumpt⁹ fuerit:tamdiu placebit q̃ʒdiu vtilis fu
erit. Amicoꝝ turba florẽtes circũsedit: sed circa euersos solitudo est. Un-
de poeta. Nam p̃cio quesit⁹ amor cũ munere cedit. Inq̃ʒtuz durat largitio
durat amic⁹. Alter poeta. Dũ fortuna tonat fugiẽtes terret amicos. Nam
quis amet:q̃s nõ:vera pcella docet. Et alter poeta. Dũ zephir⁹ flabat mul
tis comitabar amicis. Ast oĩs aquilo turbine flãte fugat. Et Orati⁹. Hor
rea formice nunq̃ʒ ad inania tendunt. Nullus ad amissas ibit amic⁹ opes
Q: aũt familiaris inimic⁹ multũ noceat:dicit poeta. Pl⁹ nocet vt nostis
ad cũcta domestic⁹ hostis. Et res ipa docet q̃liter ipe nocet.

Ui se volet esse potentē. Hic incipit metruȝ q̄ntū hui⁹ tertij qđ dicit pamanciū ab inuētore. anapesticū a pede p̄dn̄ante. catalecticū: quia vna syllaba deficit ad metri pfectōem. Jn quo metro pħia ōndit quō vera potētia sit acq̇rēda: dicēs ꝙ vera potētia cōsistit in repmēdo vitiosos motus vel cōcupiscētias īordinatas. qꝛ sine hoc null⁹ est vere potens q̄tumcūqȝ dn̄etur.

Metrū quintū libri tertij.

q Ui se volet esse potentem.
Animos domet ille feroces.
Nec victa libidine colla
Fedis submittat habenis.
Etenim licet indica longe
Tellus tua iura tremiscat
Et seruiat vltima tile
Tamen atras pellere curas.
Miserasqȝ fugare querelas
Non posse: potentia non est.

Prosa sexta tertij libri.

s Loria vo q̄fallax sepe q̄turpis est.
Unde nō iniuria tragicus exclamat
(O gloria: gloria in millib⁹ mortaliū nihil
aliud facta nisi auriū inflatio magna) Plu

Dicit ḡ. Jlle q̇ volet se esse potētē domet aīos feroces. i. crudeles. qꝛ crudelitate homo assilat' feris. nec submittat colla victa libidine. i. concupiscētie. fedis habenis. i. vitiosis motibus. licet enī tellus indica. i. terra īdie: tremiscat tua iura longe. i. licȝ potestas tua extendat se ad indiam ⁊ licȝ tibi seruiat vltīa tile q̄ est insula vltra britaniā: vbi sol facit solsticiū estiuū ⁊ vltra nō ꝓgreditur. tn̄ nō posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitudīes. et fugare miseras q̄relas ꝓueniētes ex aduersitate fortune nulla est potentia. Nota ꝙ vere potēs est q̇ sensualitatē subijcit rōni. Un̄ Sen̄. Si vis oīa subijcere tibi: subijce te rōni. multos enī rexeris si rō te rexerit. Et Aristo. iij. Ethic. Queādmodū puerū oportet viuere ſm p̄cepta pedagogi: ita oportet cōcupiscibile cōsonari rōni. Jtē Sen̄. Magnū impiū regit q̇ sibiipi dn̄at'. Fortior est q̇ cupiditatē vincit q̄ q̇ hostē subijcit. Est enī difficillimū vincere seipm. Et Salon. Fortior ē expug̃tor animi expug̃tore vrbiū.

Loria vo q̄fallax. Jsta ē sexta ꝓsa hui⁹ tertij: in q̄ pħia ōndit ꝙ gloria mūdana nō spectat ad verā beatitudinē: nec facit vere beatū. Et p̄mo ōndit hoc de glīa ꝓprie v̄tutis. Scđo de gloria q̄ ꝓuenit ex nobilitate sāguinis: ibi. Jam vo. Primo ōndit intentū de gloria q̄ ꝓuenit ex laude false virtutis. Secūdo de illa gloria q̄ ex veris meritis ꝓcedit: ibi. Que si etiā. Primo inducit talē rōem. Jllud qđ ē fallax nō spectat ad beatitu-

dinem. nec facit beatũ. sed gl'ia false acquisita est fallax: igitur ꝛc̃. Vñ dicit in l'ra. Gl'ia vo q̃ȝ fallax est ꝛ q̃ȝ turpis supple satis pȝ. ꝙ aũt sit fallax ꝓbat autoritate cuiusdã poete. q̇ tragedias cõposuit dicẽs. Vñ tragicus q̇dã exclamat ꝛ ponit autoritatẽ eius in greco qđ tm̃ sonat ĩ latino. O gl'ia gl'ia ĩ millibus mortaliũ nihil aliud facta es q̃ȝ magna auriũ inflatio. qđ manifestat dicens.

Plures eni magnũ sepe nomẽ. falsis vulgi opinionibus abstulerunt. quo quid turpi⁹ excogitari põt. Nã qui falso predicantᷣ. suis ipsi necesse ẽ laudibus erubescant. Que si etiam meritis ↄquesite sint. quid tamen sapiẽtis adiecerint ↄscientie. qui bonũ suũ nõ populari rumore. ſ ↄscie veritate metiᷣ. Q̃ si hoc ipsum ꝓpagasse nomen nomen pulcrum videtur. ↄsequẽs est vt fedum nõ extendisse iudicetur. Sed cum. vti pauloante disserui plures gẽtes necesse sit eẽ ad quas vni⁹ fama hois nequeat ꝑuenire. fit

Plures eni magnum nomen. i. gl'iam abstulerũt. i. false receperũt. falsis opinionib⁹ vulgi. Et oñdit ꝙ hmõi gl'ia sit turpis dicens. Quo. s. iam dicto scȝ habere gl'iaȝ falsis opinionib⁹. q̇d turpius excogitari. p̃t. q. d. nihil Nam q̇ falso predicãtur. i. laudandantᷣ. necesse ẽ vt ipsi erubescãt suis laudib⁹. Nota ꝙ ſm Tulliũ. gl'ia ẽ frequẽs fama cũ laude. Et est duplex vana ꝛ vera. Vana gl'ia ẽ q̇ nullo conficiente ꝓcedit ineẽ. Vera ẽ q̇ nullo cõficiẽte nõ ꝓcedit ineẽ. Fama aũt ẽ cognitio alicui⁹ nõ solũ in ꝓpinq̇: sed etiã in remoto. Nota ꝙ fama inducit gl'iaȝ falsam. gl'ia falsa erubescentiã Nã erubescentia ẽ crimẽ in gl'iatõis. causatũ ex aliq̇ turpi ꝑpetrato. Cũ aũt aliq̇s se cog̃scat false acq̇sisse gl'iaȝ. tũc h̃ timet manifestari ex cui⁹ manifestatõe incidit gl'iationẽ ꝛ verecũdiã.

¶ Que si etiã meritis ↄquesite. Hic phi'a ꝓbat ꝙ gl'ia meritis acq̇sita non spectat ad btĩtudinẽ. intẽdẽs talẽ rõem. Illud nõ spectat ad btĩtudinẽ de quo nulla ẽ cura sapienti: ſ de gl'ia etiã meritis acq̇sita nulla ẽ cura sapienti: g̃ ꝛc̃. Maior ẽ nota. Nã sapiẽs maxie curat btĩtudinẽ cũ sit maxie felix. x. ethi. minorem ponit in l'ra dicẽs. Que. s. laudes spectantes ad gl'iaȝ. lȝ sint ↄquisite meritis. q̇d tñ adiecerint ↄscientie sapiẽtis. qui bonũ suũ metitur nõ rumore populari ſ veritate ↄscie. q. d. nihil. Scđo ꝓbat idẽ ꝑ locũ ab oppositis dicens. Qđ si pulchrũ est propagasse nomẽ. ergo miserum ẽ nomẽ nõ ꝓpagasse. ſ cũ ꝑ magna parte terraꝝ necesse sit nomẽ nõ eẽ ꝓpagatũ. necesse ẽ ꝑ maiori ꝑte miserũ eẽ. dicit ergo. Qđ si h̃ ipm̃ pulcrũ videtᷣ. s. ꝓpagasse. i. diuulgasse. nomẽ. i. gl'iaȝ. ↄñs ẽ vt iudicetᷣ fedũ nõ extẽdisse nomẽ. sȝ sic̃ pauloãte disserui. necesse sit eẽ plures gẽtes. ad q̃s fama vni⁹ hois neq̇at ꝑuenire. fit. i. ↄtigit. vt ꝑ maxia ꝑte terraꝝ ille videatᷣ ĩglorius

quem tu estimas gl'iosum. Et q̄ꝛ aliquis diceret sufficit ad btītudinē ꝙ hō sit gl'iosus in pplō suo habēdo fauorē ppl'i. Dicit phīa īter hec bona q̄ sūt in oꝑatione virtuosa nō puto gratiā popularē dignaꝫ cōmemoratōe. q̄ nec iudicio recte rōnis ꝑuenit: nec vnq̄ꝫ firma ꝑdurat. Nota ꝙ sapiēti nō est cura de gl'ia. q̄ꝛ dicit Macrobius. Sapiēs fructū in ꝯscientia ponit. stult⁹ aūt ī gl'ia. Et Señ. Cōsciē tiā potius q̄ꝫ famā attēde sꝫ pleriq̄ꝫ famā. pauci cōsciām verenf. Nota ꝙ fama popular' nō ꝑuenit ex recto iudicio rōnis. pl⁹ eñ ppl'us sequif īclinationem sensus q̄ꝫ iudicium rōnis. Nec etiaꝫ fama eoꝝ ꝑpetue durat. q̄ꝛ sm̄ diuersas passiones vulgī variaf fama ppl'i. Aū vulgares iudicāt sm̄ cōcupiscētiā nō sꝫ rei veritatē. Pro tāto siles sūt auibus q̄ꝝ intuitū nox illūinat ⁊ dies cecat. ex q̄rto hui⁹ ꝓsa q̄rta.

vt quē tu estimas eē gl'iosum eē ꝑ maxima pte terraꝝ videaf inglorius. Inter hec ꝟo popularē grām nec ꝯmemoratōe q̄dē. dignam puto. q̄ nec iudicio vero ꝑuenit. nec vnq̄ꝫ firma ꝑdurat. Jam ꝟo q̄ꝫ sit inane q̄ꝫ futile nobilitatis nomen. quis non videat. que si ad claritudinem referf: aliena est. Videtur nanq̄ꝫ esse nobilitas quedam de meritis veniens laus parentum. Q' si claritudinem predicatio facit. illi sint clari necesse ē qui predicanf. Quare splēdiduꝫ te si tuā nō habes: aliena claritudo nō efficit. Qđ si q̄d ē in nobilitate bonū. id eē arbi

¶ Jam ꝟo q̄ꝫ sit inane q̄ꝫ futile. Hic ꝓbat ꝙ gl'ia ꝑueniēs ex nobilitate sanguīs. ēt nō spectat ad verā btītudinē. Et p̄io oñdit vanitatē hmōi gl'ie. scđo oñdit q̄d boni sit in nobilitate ibi. Qđ si q̄d. dicit p̄io. Jā ꝟo q̄s nō videat q̄ꝫ inane q̄ꝫ futile. i. labile sit nomē nobilitatis. q. d. manifestū ē. q̄. s. nobilitas. si referf ad claritudinē. id ē ad gl'iam. aliena ē ab illis q̄ se nobiles eē gl'ianf. qđ ꝓbat ꝑ diffinitōeꝫ nobilitatis dicēs. Nāq̄ꝫ nobilitas vi̅ eē q̄dā laus veniēs de meritis ꝑentū. ꝙ si p̄dicatio. i. laus. facit claritudinem necesse ē vt illi sint clari. q̄ p̄dicanf. i. laudanf. hmōi aūt sūt ꝑentes nō tu. q̄re si nō habes tuā claritatē q̄ ex laude tua ꝑueniat. aliena claritudo nō efficit te splēdidū. i. gl'iosū. Notādū ꝙ nobilitas sanguīs ē inane ⁊ futile nomē. q̄ꝛ nihil vere nobilitat hoīeꝫ nisi ꝟtus. Vñ Alan⁹ ī li. de planctu nature. Quid tibi nobilitas: q̄d claꝝ nomē auoꝝ. Si fuus vicijs fact⁹ ē ipe tuis. Itē nobilis ē eñ siq̄s ꝟtute refulget. Degener ē solus cui mala vita placet. Et paup Hēricus. Nō p̄signe gen⁹ nō preclaꝝ nomē auoꝝ. Sed ꝓbitas ꝟa nobilitate viget. Et Seneca. Nemo est melior altero nisi q̄ recti⁹ ingenium habet altero. ⁊ ad bonas artes aptius.

¶ Qđ si q̄d ē in nobilitate. Hic oñdit cuiusmōi bonū sit ī nobilitate dicēs

Si quid bonū ē in nobilitate. illō solū eē arbitroꝛ. vt nobili⁹ videatꝰ īposita necessitudo. ne a ꝟtute maioꝝ. i. ꝓgenitoꝝ. degenerēt supple ꝑ mores viciosos. meli⁹ ē em̄ a p̄re ignobili descendere ꝛ moꝛigeratū eē. q̄ȝ a nobili ꝛ ꝑ vicia degenerare. Notādū ꝙ gl'iandū nō ē de nobilitate. qꝛ dic̄ Seneca. Si pulcher es lauda naturā. si nobilis lauda parētes. si ꝟtuosus ꝛ sapiens lauda te ipm̄. si diues lauda fortunā. si potens expecta paulisper ꝛ nihil eris. Notādū ſm Tullium optima hēditas a p̄ribus traditur liberis. oī patrimonio prestātioꝛ. s. gloria virtutum ꝛ decoꝛ reruȝ gestarum.

troꝛ solū. vt imposita nobilib⁹ necessitudo
videatur. ne a maioꝝ virtute degenerent

Metrum sextum libri tercij

o Mne hūanum genus in terris
Simili surgit ab oꝛtu.
Vnus enim rerum pater est
Vnus qui cuncta ministrat.
Ille dedit pehebo radios
Dedit ꝛ coꝛnua lune.
Ille homines etiam terris
Dedit ꝛ sydera celo
Hic clausit membꝛis animos
Celsa sede petitos

Omne gen⁹ Istō ē sextuȝ metrū huius tercij qō dicitur alemanicū ab iuētoꝛe. Dactilicū a pede p̄dn̄ante. trimetrū a nūero pedū. ypcatalecticū qꝛ vna syllaba sup̄abūdat. In q̄ metro p̄hia ꝓbat oēs homīes eē nobilos p̄ter viciosos dicēs. Om̄e gen⁹ hoīm ī terris cuiuscū\ꝗ sit ꝯditōis. surgit ab oꝛtu simili qꝛ ſm aīm oēs sᷓ ab vno creatoꝛe. vnus em̄ ē p̄r reꝝ. i. vn⁹ creatoꝛ supple nobil' q̄ cūcta. mīstrat supple gubernādo. ille vn⁹ p̄r dedit phebo radios suos. dedit lune coꝛnua: dedit hoīes terris. i. habitare in terris. dedit celo sydera ꝓpter oꝛnatū ei⁹. Hic p̄r clausit aīos mēbꝛis supp. coꝛpoꝛeis aīos īquā petitos. id ē acceptos. celsa sede. i. in celo. Igitꝰ nobile germen. id est nobile pꝛincipiū. edit. i. pꝛoducit. cunctos moꝛtales. id ē hoīes. O hoīes quid. i. ad q̄d. strepitis. id ē cū strepitu iactatis. gen⁹ vr̄m ꝛ ꝑauos vr̄os. si enī tu spectes. i. ꝯsideres. autoꝛē deū ꝛ p̄moꝛdia vr̄a. null⁹ extat. i. est. denegener. i. ignobilis. nisi fouēs. i. opans peioꝛa vicijs suis deserat ꝓpꝛiū oꝛtū. i. deū a q̄ ꝓcessit. Nota ꝙ oēs hoīes ex ea p̄te qua sūt hoīes. sūt eq̄ nobiles. cū em̄ nobilitas sit quedā excellentia contracta ab oꝛigine. nobilitas hoīs precipue dȝ attendi ex ea parte qua est hō. s. ex p̄te aīe. Cū igitur in oībus hominib⁹ sit eadem oꝛigo aīe. qꝛ om̄es anime sūt a deo: om̄es hoīes sunt eque nobiles. Solum aūt illi sunt ignobiles. qui degenerāt a suo oꝛigine anima autem a sua oꝛigine pꝛoducta est a deo ꝛ ē similis deo, ideo illi soli a nobilitate degenerāt, q̄ viciosis moꝛib⁹ silitu

dinē dei deturpant: quā ex origine ꝯtraxerūt. Nota dicit aīos celsa sede petitos: hoc loquit᷑ more platonico. q̇ voluit oēs aīas sil' eē creatas in celo ⁊ postea mitterent᷑ in corpa: qđ nō est veꝝ. sed aīe creant᷑ in corpib᷒. ꝗ loq̄tur more platonico ꝙ deus aīas receptas in celo clausit mēbris corporeis ⁊ de hoc magis videbit᷑ nono metro hui᷒ tercij. Nota ꝙ oīm hominū est vna origo. qꝛ a deo sūt creati. quē p̄rem oīes vocamus. ⁊ oīes aīe sūt a deo: ergo null᷒ est nobilior alio ꝺm creationē lꝫ ꝺꝫ ingeniū bñ. qꝛ soli illi sunt ignobiles q̇ degenerāt suā genealogiā cum descendūt a virtutibus ⁊ adherēt vicijs.

Mortales igitur cunctos
Edit nobile germen.
Quid genus ⁊ proauos strepitis.
Si primordia vestra
Autoremq̄ꝫ deum spectes.
Nullus degener extat
Ni vicijs peiora fouens.
Proprium deserat ortum.

Prosa septima libri tercij.

q Uid aūt de corpis voluptatibus loquar. quarū appetentia quidem plena est anxietatis. satietas vero pnie. Quātos ille morbos. q̄ꝫ ītolerabiles dolores quasi quendam fructum nequitie fruenti-

Uid āt de corpis voluptatibus. Jsta ē ꝓsa septima huius tercij in q̄ pħia oñdit btītudinē non eē in voluptate. Et p̄io oñdit hoc de voluptate generalit᷑. scđo de quadā voluptate spāl'r. scđa ibi. Honestissima quidē. Primū ꝓbat dupl'r ꝺm ꝙ ponit duas rōnes: scđa ibi. Que si btōs. P̄io intēdit talē rōnē. Jn illis nō cōsistit btītudo ad q̄ sequūtur multe incōmoditates. ꝫ ad voluptates sequuntur mlte incōmoditates. sic̄ declarat in l'r̄a: ⁊ dicit. Quid loquar de voluptatib᷒ corpis. i. delectatōib᷒ corpalib᷒ quaꝝ appetētia. i. cupiditas plena est anxietatis. qꝛ hō anxiatur cum caret eo qđ cupit. satietas ṽo. i. plenitudo voluptatū. plena ē penitentie. i. pene. cū igitur voluptatib᷒ sit ꝯiūcta anxietas ⁊ penitētia ī eis nō cōsistit btītudo. ⁊ addit quātos morbos ille voluptates. ⁊ q̄ꝫ ītolerabiles dolores solēt referre corpib᷒ fruētiū eis. q̄si quēdā fructū nequitie supple satis pꝫ q̄ꝝ voluptatū mot᷒. i. affectus. q̇d hēat iocūditat'. i. voluptat' ignoro. q̇squis aūt volet reminisci suaꝝ libidinū. i. voluptatū. ipse intelliget. i. cognoscet exit᷒. i. fines voluptatū eē tristes. Nota ꝙ duplex ē voluptas. s. ītellectual' ⁊ corpal'. P̄ia ē ꝓsequēda. s. ītellectual'. qꝛ ꝯsistit ī speculatōe aīaꝫ btīficās. Scđa ē fugiēda. qꝛ ꝯsistit ī delectatōe sensuali: corp᷒ mortificans. Vñ Seneca. lij. epl'a dicit. Uoluptates p̄cipue extirpa. q̄ latronuꝫ more nos amplectunt᷑ vt strangulēt. ⁊ Tullius: voluptas impedit omne

consiliū. atq̧ (vt sic dicā) oculos pstringit mētiū. ⁊ inimica ē rōi. nullū vult cū virtute hr̄e cōmerciū. Nota ꝙ voluptas plena ē pnīa. Narrat em̄ Valerius. ꝙ cū Demostenes ph̄s q̄reret amorē Thaydis mētricis vt ꝯsensuz ferret ei. centū talēta petēs. Demostenes aspiciēs in celū rn̄dit, ꝓ tāto ꝑcio nō emam tantū pnīe. sciebat em̄ ꝙ voluptatē īsepabilit̄ sequit̄ pnīa. Nota ꝙ voluptates multos morbos affe runt. q̄ꝛ dicit Seneca quadā epl'a. multos morbos multa fercula fecerūt. Et vult Arestoteles in ethicis. ꝙ laborātes in passionib⁹ veneris ⁊ crapule maxime trāsmutant̄ ſm corpus. crapula eni plures occidit q̄ꝫ gladius.

um solent referre corporib⁹. quaꝝ motus q̄d hēat iocūditatis ignoro. Tristes ꝟo eē voluptatū exitus. q̄sq̄s reminisci libidinū suaꝝ volet. itelliget. Que si btōs explicare pn̄t. nihil cāe ē quin pecudes q̄ꝫ btē eē dicātur. quarum oīs ad explendam corporalem lacunaz festinat intentio. Honestissima quidem coniugis liberorumq̧ foret iocunditas: ſ; nimis e natura dictum est. nescio quem filios inuenisse tortores. quorū q̄ꝫ sit mordax quecunq̧ conditio. neq̧ al's expertum te. neq̧ nunc anxium necesse est admonere. In quo euripedis mei sniam probo. qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem.

¶ Que si beatos Hic philosophia probat cōclusionē prius positā alio mō deducendo ad inconueniēs. Et ē rō ista. Si in voluptatib⁹ ꝯsisteret btītudo. seq̄ret̄ ꝙ pecudes eēnt btē q̄ꝺ ē falsū. pecudes em̄ laborāt ad explēdā corpis voluptatē. vn̄ dicit. Que voluptates si pn̄t explicare btōs. nihil cause ē. i. nihil īpedit. quin pecudes dicant̄ eē beate. quarū oīs intentio festinat ad explendā corpalez lacunam. i. ingluuiem ventris. Notandū ꝙ cū felicitas sit bonum nature rōnalis. nullus bestias felicitabit. quia tm̄ genus hoīm viuit arte ⁊ rōe. Notandū ꝙ ad fugam bestialiū voluptatū hortatur Arestoteles alexandrum quadā epistola dicēs. O alexander declina a conatib⁹ bestialiū voluptatū. que corruptibiles sunt. carnalis enī appetitus inclinat ad corpales voluptates q̄ ꝯtristāt intellectū. Et subdit. Conatus voluptatū generat carnalē amorē. Hic generat auariciā. hec generat desiderium diuitiarū. que generant inuerecūdiaz inuerecūdia ꝑsumptionē. presumptō infidelitatē. infidelitas latrociniū. ꝓpter que mala vitanda est voluptas.

¶ Honestissima q̄dē ꝯiugis foret. Hic ph̄ia oſ̄dit ꝙ btītudo nō ꝯsistit in q̄dā ſpāli voluptate. s. ī matrimonio. q̄ licita ē ꝓpt̄ generationē ꝓlis. itēdēs

talez rōnē. In illa voluptate nō ꝯsistit felicitas q̄ hꝫ anxietatē sibi annexā ꝗ voluptas mr̄imonij ē hmōi sicut tāgit in lr̄a. Vn̄ dicit iocūditas ꝯiugis ⁊ liberoꝝ foret honestissima: ẜ nimis ē extra naturā dictum. qꝛ natura abhorret qđ volo dicere. qꝛ nescio. i. taceo. quē. i. aliquē. inuenisse. i. habuisse filios tortores. quoꝝ filioꝝ ꝗꝫ sit mordax. i. anxia. q̄cūqꝫ ꝯditio siue bona siue mala neqꝫ necesse est te admonere al's expertuz ē neqꝫ neces-se ē admonere te nūc anxium. in q̄ ego probo sn̄iam Euripedis mei phi. q̄ dixit: carētē liberis infortunio felicē eē.

Metrum septimum libri tercij.

b Abet hoc voluptas omnis.
Stimulis agit fruentes
Apiumqꝫ par volantum.
Ubi grata mella fudit.
Fugit. ⁊ nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Notādū ꝙ anxietas inest pr̄ibus ꝓpᷓ maliciā filioꝝ. Narrat em̄ Euripedes tropius in historia romanoꝝ ꝙ demetrides in suos seuiēs filios. duos ex eis īterfecit. ⁊ cū ꝑsequeref terciū. ille ꝯgregato exercitu obsedit patrē. Pr̄ aūt vidēs se nō posse euadere seipsū īterfecit. Etiā pr̄ anxiatur de bonis filijs ꝓpter incensam dilectionē eoꝝ ⁊ ꝓmotionē. quibus si aliquid aduersi contigerit. pater reputat se infelicē. Ex quo patet ꝙ voluptas ꝯiugalis hꝫ anxietatē sibi annexam.

Abet ẖ voluptas oīs. Istđ ē metrū septimū hui⁹ tercij qđ dr̄ anacroanticū ab inuētore. Jambicū vel anapesticū a pede p̄dominātē. qꝛ hꝫ primū pedē anapestū ⁊ reliquos iambos. ⁊ est dimetrū. i. quatuor pedū. catalecticū quia deficit syllaba. nā post tres pedes remanet vna syllaba de quarto pede. In quo metro phīa oñdit q̄d mali ꝯsequaf oēm voluptatē. oīs em̄ voluptas p̄ter anxietatē sibi annexā ē transitoria. qđ ꝯfirmat per quoddam exēplū dicēs. Oīs voluptas hꝫ hoc qđ dicam. qꝛ voluptas agit. i. vexat. fruentes stimulis. i. punitionibus ⁊ est par. i. similis stimulis apiū volantū. vbi pro postꝗꝫ apis fudit grata mella. fugit ⁊ ferit corda icta. i. ꝑcussa anxietate. nimis tenaci morsu. q. d. iocunditas voluptatis nimis ē transitoria. ẜ anxietas quā affert nimis ē permāsura. Notādū licet oīs voluptas corꝑalis primo delectet ⁊ postea pūgat ad modū apū. cū ẖ maxime inuenif in voluptate venerea. ad cuius fugā Arestoreles hortaf alexandrum dicēs. O clemēs impator noli te multū inclinare ad coytū. quia coytus ē quedā ꝓprietas porcoꝝ. que igitur tibi gl'ia si exerceas viciū bestiarū. ⁊ actus brutoꝝ. Crede mihi indubitanter ꝙ coytus est destructio corporis. abbreuiatio vite. corruptio virtutū. legis trāgressio. ⁊ generat feminеos mores. Qualiter aūt sit fugiēda delectatio venerea docet Alanus in de planctu nature dicēs. Si venerē fugare vel'. loca tp̄a vita. Nam loc⁹ et tp̄s pabula donāt ei. Et pauꝑ Henric⁹ loquēs de amore dic̄. Proscribas igif gladijs ⁊ fustibus ipsū. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Nihil igitur dubiũ ē. Ista est octaua ꝓsa hui⁹ tercij. In q̄ ph̄ia oñdit quãtis malis sint implicata p̄dicta bona in q̄b⁹ aliq̄ posuerũt felicitatē. scd̄o oñdit ꝙ exilia sũt corꝑis bona ibi. Jam vo ꝑ̄mo dicit. Nulli dubiũ ē p̄dicta ꝯsideranti quin he vie quibus nitunť hoīes ad btĩtudinē ꝑuenire sint q̄dã deuia. necvaleant quenꝙ ꝑducere eo. i. illuc ad qd̄ ꝓmittũt se eē ꝑducturas

Prosa octaua libri tercij

n Nihil igitur dubium est quin he ad beatitudinem vie deuia quedam sint nec perducere eo quenꝙ valeant. ad quod se perducturas esse promittunt. Quantis vero implicate malis sint breuissime monstrabo. Quid enim. pecuniam ne congregare conaberis. sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis. danti supplicabis. Et qui preire ceteros honore cupis: poscendi humilitate vilesces. Potentiam ne desideras. subiectorum insidijs obnoxius. periculis subiacebis. Gloriam petis. ſʒ per aspera queꝙ distractus: securus esse desistis. Voluptariam vitam degas: sed quis non spernat atꝙ abijciat vilissime fragilissimeꝙ rei corporis seruum.

quantis vero malis sint implicate breuissime monstrabo. Quid eñ supple istorũ est sine malo. q. d. nihil vñ ſb̄dit. Pecuniã cõgregare ne conaberis. i. laborabis. ſ; eripies id ē recipies habẽti. et ita implicaberis malo violentie. velis fulgere dignitatib⁹ dãti supplicabis. ⁊ q̄ cupis ceteros p̄ire honore. tu vilesces humilitate poscendi potentiam ne desideras. subiacebis periculis subiectorum. gloriã petis: sed ꝑ aspera distractus securus esse desistis. Voluptariaʒ vitã degas. sed quis nõ spernat atꝙ abijciat tanꝙ contẽptibilem seruũ vilissime ꝙ ꝓ et fragilissime rei. corporis. Notandũ ꝙ homo querens pecuniam incidit in malum violentie quia omnis pecuniosus est violentus primo ethicorũ. Sed querens dignitates ⁊ honores humiliando se alijs supplicabit. Sed dicit Seneca in li. de beneficijs. Molestum est verbum ⁊ onerosum dimisso vultu dicere: rogo. Querens autem potentiam ⁊ gl'iam: oportet ꝙ ꝓpter potentiam ⁊ gloriam defendendam persecutõibus improborũ se obijciat. ⁊ sic securus esse desistit. Querens autem vitam voluptuosam oportet ꝙ corpori seruiat. Sed dicit Seneca. Maior sum ⁊ ad maiora genitus sum ꝙ ꝙ sim mancipium. i. seruus mei corꝑis qd̄ non aliter aspiciam ꝙ aliquod vinculuʒ mee liberati circumdatum.

¶ Jam vo. Hic phia pbat in spāli q̄ vilia sūt bona corpis que aliq̄ reputāt eximia bona. scđo breuiter recolligit sup̄ dicta ibi. Ex q̄b⁹ oībus. Prio oñdit intentū de magnitudine. fortitudīe ⁊ corpis agilitate. scđo de pulchritudine ibi. Forme vo. Prio oñdit q̄ homo nō dꝫ mirari de magnitudine fortitudine ⁊ agilitate corporis q̄ illa excellentius inueniunt̄ in brutis q̄ī hominibus dicens Jam vo q̄ ferunt. i. cupiūt bōa corpis p̄ se id ē gra sui tanq̄ sūt optima. q̄ exigua .i. valde vilia q̄ fragili possessione nitunt. i. laborāt Num enī elephantes mole. i. magnitudīe supare. i. excedere poteritis. nec thauros robore. i. fortitudine. Nū tigres p̄ibit' velocitate

Jam vo q̄ bona p̄ se corpis ferūt. q̄ exigua q̄ fragili possessiōe nitunt̄. Nū eñ elephātes mole. thauros robore supare poteritis. Num tigres velocitate preibitis. Respice celi spaciū. firmitudinē. celeritatē ⁊ aliqñ desinite vilia mirari. Qđ q̄dē celū nō his poti⁹ ē: q̄ sua q̄ regit̄ rōne mirandum. Forme vo nitor vt rapid⁹ ē: vt velox. ⁊ vernalium florū mutabilitate fugatior. Q si. vt Arestoteles ait. linceis oculis hoīes vterētur vt eorū visus obstantia penetraret. nōne introspectis visceribus illō Alcibiadis superficie pulcerrimū corpus

Respice spacium. i. magnitudinē celi. firmitudinē. i. fortitudinē celi. celeritatē. i. velocitatē ei⁹. ⁊ aliqñ desinite. i. cessate. mirari vilia. i. inferiora bona. qđ quidē celū nō his p̄dictis poti⁹ īmo mlto minus mirandū ē. q̄ sua rōne. i. intelligētia qua regit̄. sic silr in hoīe multomagis laudanda sūt bona rōnis q̄ bona corpis. Nota q̄ bona corpis sic̄ magnitudo. fortitudo agilitas. Nō mltū sunt mirāda. q̄ dicit Seneca. Nō magnitudīe ⁊ corpis velocitate magne res gerunt̄ s̄ vtute. Vñ catho. Cōsilio pollet cui vim natura negauit. Itē Seneca. Excellentia ingenij p̄t latere sub quacūq̄ pelle.
Nota s̄m Isidoꝝ in libro ethymologiaꝝ. Elephātē greci a magnitudine corpis putāt dictū. eo q̄ formā mōtis p̄ferat. Apđ indos vo dī barro eo q̄ vox ei⁹ barrit⁹ dī. dentes ei⁹ ebur. rostꝝ ei⁹ pmosade dī. Nota s̄m Isidorū Tigris ē bestia varijs colorib⁹ distincta. mirabilis velocitatis. ex cui⁹ noīe q̄dā fluuius. tigris appellat̄. q̄ rapacissim⁹ ē oīm fluuioꝝ. Et sciendū q̄ p bestia dī hec tigris in genitiuo tigris vl' dis. sed pro fluuio dicitur tm̄ hic tigris ⁊ in genitiuo huius tigris.
¶ Forme vo nitor. Hic phia oñdit intentū de pulchritudine forme supple q̄ sit exile bonū q̄ ē trāsitoria. ⁊ q̄ ē tm̄ supficialis. Et dic̄. Uero p s̄. nitor .i. pulchritudo forme. vt. i. q̄ rapid⁹ ē. vt. i. q̄ velox. i. velocit̄ est transiens ⁊ ē fugatior. i. mutabilior. mutabilitate floꝝ vernaliū. q̄si dicat satis ē eni-

dēs. Vn̄ si hoīes vterēt linceis oculis. vt ait Ares. ita vt eoꝝ visus penetra ret obstātia. s. corpa. nōne illō corp⁹ Alcibiadis sup̄ficie pulcerrimū intro spectis viscerib⁹ turpissimū videret. q̄si dicat sic. Ex q̄ ꝯcludit ph̄ia. Igit te pulchrum videri. non reddit id est facit tua natura. sed infirmitas oculorum spectantium Et subdit. Sed estimate ꝙ nimio vultus bona cor

turpissimuz videret. Igit te pulchrum videri. non tua natura. sed oculorū spectanciū reddit infirmitas. Sed estimate ꝙ vultus nimio corporis bona. duz sciatis hoc quodcunꝗ miramini. triduane febris igniculo posse dissolui. Ex quibus oībus illud etiā i sūmā redigere licet. ꝙ hec q̄ nec p̄stare q̄ pollicet̄ bōa p̄nt. Nec oīuz bonoꝝ cō gregatōe p̄fecta st̄. ea nec ad btitudinē q̄si quidam calles ferūt nec btōs ipa p̄ficiūt.

Metrum octauū libri tercij.

b Eu heu q̄ miseros tramite deuio
Abducit ignorantia.
Non auꝝ in viridi queritis arbore:

poris. duz sciatis h̄ q̄dcūꝗ fuerit de bonis corp̄is posse dissolui igniculo. id ē calore febris triduane. febris enī acuta s̄m medicos q̄ñz tercia die p̄imit Et tūc breuit̄ recolligit supradicta dicēs. ex q̄bus oīb⁹ lz redigere in summā. ꝙ hec. s. p̄dicta bona nō p̄nt p̄stare ea q̄ pollicet̄ id est promittnut. nec p̄fecta sunt cōgregatōe oīum bonoꝝ. nec ad btītudinem ferunt. q̄si q̄dā calles. i. vite. nec ipsa p̄ficiūt btōs. Notādū ꝙ pulcritudo corporis nō ē durabil̄. qz dicit virgilius. O formose puer nimiū ne crede colori. Alba ligustra cadūt vaccina nigra legunt̄. Notādū ꝙ cōiter dr̄ ꝙ visus linceus obstātia corpa penetrat: s̄ illud nec ab arestotele neꝗ ab aliq̄ autētico inuenit̄. vn̄ Isidorus i li. etymologiaꝝ loq̄ns de lince. dicit. ꝙ linx dictus ē qz in lupoꝝ genere nūeratur. bestia maculis distincta. tergo vt pardus s̄ silis lupo cui⁹ vrinā ꝯuerti in duriciē p̄ciosi lapidis dicūt q̄ liguri⁹ appellatur. Nihil aūt dicit Isiō. de penetratōe visus. Nota ꝙ Alcibiades mlr fuit pulcerrima quā vidētes q̄dā discipl'i Aresto. duxerūt eam ad Arest. vt ipsam videret. q̄ visa dixit. Si hoīes linceos ocl'os haberēt vt q̄ꝗ obstantia penetrarent. introspectis viscerib⁹ corpus quod apparet pulcerrimum turpissimum videretur.

Eu heu q̄ miseros tramite deuio. Istō ē octauū metꝝ hui⁹ tercij cui⁹ p̄rim⁹ v̄sus dr̄ metrū asclepiadiacū ab inuētore. coriābicū a pede p̄dominātē. Scōus v̄sus dr̄ metꝝ archilogicū ab inuētore. iambicū a pede p̄dn̄ante. In q̄ metro ph̄ia deplāgit errorē hoīm q̄ i q̄rēdo minima bōa sūt prudētes. s̄ in q̄rēdo summū bonū abducunt̄ iḡrantia, P̄rio facit h̄ scōo

precatur vt hoīes tediati falsis bonis redeant ad verum bonū. secūda ibi. Quid dignū. Dicit ergo. Heu est interiectio dolentis ⁊ ē dissyllaba ꝓpter metꝝ que ignorantia abducit miseros deuio tramite. i. trāsuersa via supple a vero bono. vos hoīes nō queritis aurū in viridi arbore. nec carpitis gēmas in vite. vos non abditis. i. nō absconditis. laqueos pro captura piscium in altis mōtib⁹

Nec vite gemmas carpitis
Non altis laqueos montibus abditis.
Ut pisce ditetis dapes.
Ne vobis capreas si libeat sequi
Tyrrhena captatis vada.
Ipsos quientiam fluctibus abditos
Norunt recessos equoris.
Que gemmis niueis vnda feracior
Vel que rubentis purpure
Necnon que tenero pisce: vel asperis.
Prestent echinis littora.
Sz quonā lateat qđ cupiūt bonū
Nescire ceci sustinent.
Et qđ stelliferū trans abijt polum
Tellure demersi petunt.
Quid dignū stolidis mentib⁹ imprecer.
Opes honores ambiant.
Et cū falsa graui mole ꝑauerint.
Tum vera cognoscant bona.

vt ditetis dapes pisce. ⁊ si vobis libeat sequi capreas. nō captatis. i. nō acceditis vada tyrrhena. i. mare tyrrhenū qđ ē in italia quin etiā ꝓ certe hoīes norūt. i. nouerunt. ipsos recessos abditos. i. absconditus fluctibus eq̄ris etiā hoīes norunt q̄ vnda sit feratior. i. abundantior. niueis gēmis. i. margaritis. vel q̄ vnda sit feracior rubētis purpure. i. cōchilioꝝ q̄rum sanguine fit purpura. Et hoīes norūt q̄ littora p̄stēt. i. abūdent. tenero pisce. vel asperis echinis. i. talib⁹ piscib⁹. sed quonā. i. vbi lateat. bonū. s. btificū. qđ cupiunt nescire sustinēt ceci existētes. ⁊ illđ bonū qđ abijt trās polū stelliferū. illud hoīes dimersi cecitate igrantie. petunt tellure. i. q̄rūt in terra Notādū sꝫ Isid. li. ethym. caprea est agrestis capra. q̄ q2 acutissime videt greci eā midercuscepon. i. dorcas appellauerant Notandum sm Isido. ꝙ echinus est piscis puus semipedalis qui adherēdo videtur retinere nauē. ⁊ ē piscis asperrimus ad modum ericij ad edendum satis suauis

¶ Quid dignū stolidis. Hic precatꝰ phia vt p⁹ tediū falsoꝝ bonoꝝ. hoīes redeant ad verū bonū. Et dicit. Quid dignū ego imprecer stolidis mentibus hoīm. q̄si dicat nihil aliđ nisi hoc ꝙ hoīes ābiāt ipos honores ⁊ opes ⁊

cū parauerint.i.acquisiuerint sibi falsa bona. graui mole id est tediosa solli
citudine. tandē tedio ducti cognoscant vera bona. Notādū ꝙ ista depre
catio phie nō est ex maliuolētia. ſ; ex benignitate. ꝛ iō non optat ꝙ hoies ꝑ
maneāt in desiderio bonoꝝ tpaliū. ſ; vt illō desideriū magis sit eis mediuʒ
ꝓducendi ad verum bonū nec ipsa imprecatꝰ cupiditatē vel ambitionē ho
noris adesse
sed vt quibꝰ
adest ꝑ hō ad
veꝝ bonū de
ducanꝰ.

Prosa nona libri tercij.

b Actenꝰ mēdacis formā felicitatis ostē
disse suffecerit. quā si ꝑspicaciꝰ ītueris
ordo ē deinceps q̄ sit vera mōstrare. B. Atq̄
video inquā. nec opibꝰ sufficiētiā. nec re-
gnis potētiā. nec reuerētiam dignitatibꝰ.
nec celebritatē glīa. nec leticiā voluptati-
bꝰ posse ꝯtingere. P. An ēt cās cur id ita
sit dephēdisti. B. Tenui qdē; veluti rimu
la mihi videor ītueri. ſ; ex te ꝯgnoscē aptiꝰ
malim. P. Atq̄ ꝓmptissima rō ē. Qđ ei
simplex ē indiuisūq; natura. id error hūa-
nꝰ sepat. ꝛ a vero atq; ꝑfecto: ad falsuʒ im-

Hactenꝰ
menda
cis. Ista est
nona ꝓsa hu
ius tercij ī q̄
phia vult ostē
dere q̄ sit vera
btūudo Et p̄
mo cōtinuat
dicta dicēdis
scdo assignat
cām false feli
citatis. Ter-
cio ostēdit que
sit vera felicꝰ
tas. scda ibi.
Quod enim
ꝑcia ibi. Habes igiꝰ inqt ꝛ formā. Primo dicꝰ Hactenꝰ.i. huc usq; suffecerit
ostēdisse formā mēdacis felicitatis.i. false. quā si ꝑspicaciter intueris.i. ꝯsi
deres. ordo est.i. restat monstrare. deinceps. id ē postea. q̄ sit vera felicitas.
Et dicit Boetiꝰ. Ego video. nec opibꝰ sufficiētiā posse ꝯtigere. nec regnis
potētiā nec dignitatibꝰ reuerētiā. nec celebritatē glīa. nec leticiā volupta-
tatibꝰ q̄ tū videnꝰ ꝓmittere. Et sic falsa felicitas ē ī eis. Et dicit phia Nū-
qd tu dephēdisti causas cur illō ita sit. Et dicꝰ Boetꝰ. Ego videor ītueri. i.
cognoscere. tenui rimula. q. d. nō plene ſ; īpfecte video illas cās. ſ; aptiꝰ co
gnoscere malim.i. magis vellē ex te. ꝛ dicit phia. Atq̄ ꝑ certe. rō.i. cā false
felicitatis ꝓmptissima ē. Nota ꝙ falsa felicitas dī mēdax eo ꝙ nō adim-
plet qđ ꝓmittit. diuitie enī ꝓmittūt. sufficiētiā. dignitates. reuerentiā. quā
nō ꝯferunt sicut pʒ ex p̄dictis. Nota ꝙ ꝯgnitio false felicitatis vtilis est
qꝛ cognitio mali expediēs ē ad cautelā ſʒ Alanū ī de plactu nature. qꝛ ma
lū nō vitaꝰ nisi cognitū. ꝛ qꝛ noticia mali ducit ī cognitionē bōi ꝑ oppositū
igiꝰ vult phia p̄ assignare cās false felicitatꝰ. ꝛ tūc ostēdere q̄ sit vera felicitas
¶ Quod enim simplex est. Hic phisophia assignat causam false felicita-
tis. et declarans eam ostendit. ꝙ sufficientia. potentia et reuerentia. glo-
ria ꝛ leticia sint vnū in re. scdo ostēdit quō hoies ista sepant ab inuicē: scda
ibi, Hoc igiꝰ qđ est vnū. Primo dicit ꝙ cā false felicitatis ē, ꝙ error hūanꝰ

id qd̄ est simplex ⁊ indiuisum natura sepat.i.diuidit.⁊ error hūan⁹ tradu-
cit a vero bono ⁊ pfecto ad falsū ⁊ ad ipfectū bonū. Et tūc declarat istā cāz
oñdēs ꝙ reuerētia.potētia ⁊ oīa talia sūt vnū ⁊ idē in re.⁊ p̄mo oñdit po-
tētiā idē eē cū sufficiētia:⁊ dic̄. An tu arbitraris illd̄ qd̄ nihilo idigeat illd̄
egere potētia. Et rn̄det Boetius. Mime inquā. Phia approbat dicēs. Re
cte tu qdē rn̄
des Nā siqd
ē qd̄ sit valē-
tie ibecillio-
ris.i.potētie
debilis.i vl-
la.i.i aliqua
re.necesse est
ꝙ h̄ egeat ali
eno presidio
Et dicit Boe
tius ita ē in-
quā. Conclu
dit ꝗ phia di
cēs. Igit̄ vna
⁊ eadē ē na-
tura sufficien
tie ⁊ potētie:
⁊ dicit Boe-
tius.sic vide
tur Tūc phia
oñdit digni-
tatē eē eādē

pfectūq̄ traducit. An tu arbitraris h̄ qd̄
nihilo indigeat egere potētia. B. Mime
inquā. P.recte tu qdē. Nā siqd ē qd̄ i vl-
al re imbecillioris valētie sit: in hac presi-
dio necesse ē egeat alieno. B. Ita ē inquā
P. Igit̄ sufficientie potētieq̄ vna eadēq̄
est natura. B. Sic vr̄. P. Q⁹ vo hmōi sit
spernēdū ne eē cēses. An ꝯ rex oim vene-
ratōe dignissimū. B. At hoc iquā. nec du
bitari qdē pt. P. Addamus igitur suffici-
entie potentieq̄ reuerentiam. vt hec tria
vnum esse iudicemus. B. Addam⁹ si qui-
dem vera volum⁹ ꝯfiteri. P. Quid vero
inquit. obscurū ne hoc atq̄ ignobile cēses

cū p̄dictis dicēs. Qd̄ vo hmōi sit.s.sufficiēs.⁊ potēs.ne.i.nūquid illd̄ cen
ses.i.iudices spernēdū tanq̄ idignū.an ꝯ nō spernēdū.s dignissimū vene
ratōe oim rex. Rn̄dit Boetius. Nō p̄t dubitari qn hoc sit dignissimū omi
veneratōe.⁊ phia.addam⁹ ꝗ sufficiētie ⁊ potētie reuerētiā.ꝙ hec tria vnuz
iudicem⁹.⁊ dic̄ Boet.addam⁹ ꝗ si volum⁹ vā ꝯfiteri. Notādū ꝙ potētia
idē ē sufficiētie.ꝙ ei aliqd oīno sit sufficiēs.ita ꝙ nll'i⁹ egeat ⁊ cū careat po
tētia.ꝯdictionē icludit.si careret potētia respectu alicui⁹ possibil' nō eēt oī
no sibi sufficiēs Notādū cuicūq̄ iest sūma sufficiētia ⁊ sūma potētia.eidē
iest ⁊ sūma reuerētia.inq̄tū ei aliqd hz rōnē p̄ncipij.itantū ē dignū reuerē
tia.vn̄ filij reuerent̄ p̄res.qꝛ sunt principiū eē eox.⁊ serui dn̄os.qꝛ sunt p̄n
cipia suox i mandato mouētia eos p iperiū.⁊ reueremur viros virtuosos.
qꝛ sunt principia gubernātia vitā pollitica. Potētia aūt dic̄ rōnē pricipij.
vn̄ illud ē maxime p̄ncipiū qd̄ ē potentissimum.⁊ iō tale reuerēdissimum.
¶ Quid vo inqt. Hic oñdit p̄dictis eē annexā gl'iaz ⁊ leticiā.dicēs. Quid
vo cēses.i.iudices. Illd̄ qd̄ ē sufficiētissimū.potētissimū.reuerēdissimū est
ne hoc obscurū ⁊ ignobile.vl' ē clarissimum omni celebritate id est gloria.
Respondit Boetius. Ego confitear illud esse celeberrimū id est gloriosissi
mum sicut est. Tunc phia concludit dicens. Consequens igitur est vt fa-

teamur claritudinē.i.gl'iā.nihil differre a trib⁹ supiorib⁹. Et dicit Boeti⁹ Conq̄sēt inquā. Tunc phia oñdit idē de leticia: dicēs. Illō qō nulli⁹ alieni egeat. ꝛ qō cuncta suis viribus possit qō sit reuerendū ꝛ clarū. nonne h̄ est letissimū. rñdet Boetius. non possum cogitare. vnde tali vllus meror obrepat. id est intret.

eē. an oī celebritate clarissimū. Considera ꝯo ne qō nihilo indigere. qō potētissimū qō honore dignissimū eē ꝯcessum ē. egere claritudie. quā sibi prestare nō possit. atq; ob id aliq̄ ex pte videat abiecti⁹. B. Non possū inquā. q̄n h̄ vti est. ita ēt celeberrimū eē ꝯfitear. P. ꝯñs igiṫ ē vt claritudinē supiorib⁹ trib⁹ nihil differre fateamur. B. Cōsequiṫ inquā. P. Qō igiṫ nulli⁹ egeat alieni. qō suis cūcta virib⁹ possit. qō sit clarum atq; reuerēdū. nōne h̄ etiā ꝯstat eē letissimū. B. Sed vñ huic inquā tali meror vllus obrepat. nec cogitare quidē possum Quaꝛ plenū eē leticie siquidē supiora manebūt necesse ꝯfiteri. P. Atqui illud q̄z ꝑ eadem necessariū est. sufficientie. potentie. claritudinis. reuerētie. iocunditatis. noīa q̄dē esse diuersa. nullo ꝯo modo discrepare substantiam. B. Necesse est inquam.

¶ Tūc ꝯcludit phia dicēs Si superiora manebūt vera necesse est illō plenū eē leticie. ꝛ ꝑ eadē ꝯcessa necesse ē eē noīa diuersa sufficientie. potētie claritudis. reuerētie ꝛ iocūditatis. h̄ substātiā eoꝝ nullo mō discrepare. quod cōcedens Boetius dicit. necesse est iquā. Notandū q̄ oēs creature cōpanṫ ad deū sic̄ effect⁹ ad suā cām. ꝛ q̄ noticia cuiuslibet cāe relucet in suo effectu. necesse ē ipsi⁹ dei hr̄e noticiā ꝑ effectum ꝛ noticiā cum laude. q̄ effectus dei repñtant ipsum sub rōne bonitatis et perfectōis que est materia laudis. cū aūt gl'ia sit clara cū laude noticia necesse est principiū oīum rerū. qō est sufficientissimū. potētissimū ꝛ reuerendissimū. etiam eē gl'iosissimū. Notandū q̄ sufficientissimo nullum bonum deest. ꝛ tale habet appetitum quietatū in bono adepto. quies aūt appetitus in bono adepto est leticia. ergo bonū sufficientissimū etiā est letissimū. Notandū q̄ oīa ista sufficientia. potentia. reuerentia. gl'ia ꝛ leticia. sunt vnum in substantia. Nō aūt sūt vnum in substantia sicut aggregatū ex diuersis reb⁹. tūc ei eēt ibi ꝯpositio. qō repugnat potētissimo ꝛ dignissimo, eo q̄ simpliciora digniora sṫ cōposit. h̄ de h̄ postea meli⁹ patebit.

¶ Hoc igit̃ qđ est vnū. Hic phia ondit q̄lr hoīes illđ qđ est vnū rediuidūt. Scđo mouet dubitatōez ibi. Quid igit̃ inquā. Primo ondit quō hoīes diuidunt illđ qđ ē vnū: ⁊ dicit. Illđ qđ ē vnū ⁊ simplex natura. illud dispt̃it. .i. diuidit prauitas hūana. i. prauꝰ error hoīn querēdo vnū sine alio. ⁊ dū hoīes conant̃ id ē laborāt adipisci partē rei. que ꝑtibꝰ caret hō nō assequitur vllaz portionē. i. ꝑtem nec ipsam rē integrā quaz affectat ⁊ querit Boetius. quo nā mō diuidūt hoīes ista. Dic̃ philosophia. qui petit diuitias ꝓpter fugaz penurie id ē cause sufficiētie. nihil laborat de potentia. s; mauult. i. magis vult. eē vilis .i. indignꝰ. ⁊ obscurus. i. ĩglorius ⁊ ita nihil curat de dignitate et gl'ia. tal' etiā subtrahit sibi ml'tas voluptates naturales. ne amittat pecuniā quā parauit. i. lucratꝰ ē. s; h̄ mō ne sufficientia ꝯtingit ei. quē valētia. i. potētia deserit. quē molestia pūgit. quē vilitas. i. irreuerētia abijcit. quē obscuritas. i. infamia recōdit. q̄si dicat nō. Tūc ondit de potētia idē dicēs. Qui v̾o solū desiderat posse. i. potētiā ille ꝓfligat. i. dispꝑgat opes despicit voluptates. ⁊ honorē carētē potētia. ⁊ nihilipēdit gl'iam. s; vides hūc supple potētē ꝙ ml'ta deficiant fit eñi aliqñ vt tal' egeat necessarijs. vt mordeat anxietatibꝰ. ⁊ cū neq̄at ista depellere. etiā illđ qđ maxīe petebat. desistat eē potēs. Silr̃ l; rōcinari de alijs tribꝰ. s. de honoribꝰ. de gl'ia. de voluptatibꝰ sic̃ de p̄dictis duobꝰ. naz cū vnūqđq; hoꝝ ꝑfecte acceptū sit. idē qđ cetera vt declaratū ē. q̄sq̄s petit aliq̄d hoꝝ sine ceteris nō apph̄ēdit illđ qđ desiderat. Notādū ꝙ q̄rit ꝑtez rei īdiuisibil' ꝑtē nō inueniet nec ipsaz rē cuiꝰ ꝑtē q̄rit. q2 ī rex natura īdiuisibile ꝑtē nō h3. cunq; igit̃ p̄dicta q̄nq;. s. sufficiētia. reuerētia ⁊c̃. ex ꝑte rei sint vnū ⁊ īdiuisibilia l; differāt noībꝰ. ꝙ q̄rit vnū sine alio nō īueniet Notādū ꝙ ista q̄nq; ꝑut īueniūt̃ in rebꝰ sensibilibꝰ in q̄bꝰ habēt eē mō īꝑfecto

P. hoc igit̃ qđ est vnū simplexq; natura prauitas hūana dispartit. ⁊ dū rei que partibꝰ caret ꝑtē conat̃ adipisci. nec portionē. q̄ nulla ē. nec ipām quā mīme affectat asseqūtur. B. Quo nā mō inquā. P. Qui diuicias inq̄t petit penurie fuga de potētia nihil laborat. vilis obscurusq; eē mauult. ml'tas etiā sibi naturales q̄z subtrahit voluptates: ne pecuniā quā parauit amittat. S; hoc modo nec sufficientia quidē ꝯtingit ei quē valentia deserit. quem molestia pungit. quē vilitas abijcit. quē recondit obscuritas. Qui vero soluz posse desiderat. profligat opes. despicit voluptates. honorem q; potentia carentem. gl'iam q̄z nihilipendit. Sed hunc quoq; ꝙ multa deficiant vi

⁊ diminuto sic vnū inuenit̄ sine alio. in q̄ʒtū aūt accipiūt̄ ſm eē ꝑfectū ⁊ ſm eē sūmū ꝓut inuenit̄ in btītudine. sic sūt idē indiuisibiliter. ⁊ vnū nō inuenit̄ sine alio. qꝛ sūma sufficiētia ē btītudo. sūma reuerētia ē btītudo. sūma potētia ē btītudo ⁊ sic de alijs. Notandū ꝙ qꝛ hō naturalr̄ desiderat btītudinē. tūc vnūqd̄qꝫ p̄dictoꝝ q̄nqꝫ desiderat ſm qd̄ spectat ad btītudinē. h̄ aūt ē ſm esse ꝑfectū in q̄ʒtū eadē sūt btītudini. et qꝛ btītudo cum sit de⁹ ē indiuisibil̄. oīa q̄nqꝫ p̄dicta sūt vnū indiuisibilit̄. Ex quo pʒ ꝙ qꝛ hoīes q̄runt ista ſʒ qd̄ imꝑfecta in q̄ʒtū sunt ī sensibilib⁹. ⁊ tñ desiderāt ea ſʒ ꝑfectionē. iō hoīes nō assequūt̄ ꝑ ea qd̄ desiderant.

des. fit enim vt aliq̄ñ necessarijs egeat. vt anxietatib⁹ mordeat̄. Cumqꝫ hec depellere nequeat. etiā id qd̄ maxie petebat potēs eē desistat. Silr̄ ratōcinari de honorib⁹. glīa voluptatibus licet. Nam cū vnūquodqꝫ horum idem quod cetera sit. quisquis horum aliquid sine ceteris petit. nec illd̄ quidem qd̄ desiderat apprehendit. B. Quid igitur inquam. P. Si quis cūcta simul cupiat adipisci. summā quidē beatitudinis velit. sʒ num in his eam reperiet q̄ demōstrauimus id qd̄ pollicent̄: non posse ꝯferre. B. Minime inq̄ʒ. P. In his igit̄ que singula quedā expetendorum prestare creduntur btītudo nullo mō inuestigāda est. B. Fateor inq̄ʒ ⁊ hoc nihil veri⁹ dici pōt

¶ Quid igit̄ in quam. Hic phīa. mouet dubitatōem. qꝛ dictū ē iaʒ ꝙ hō q̄rēdo singulū hoꝝ diuisim ip̄e frustrat̄ btītudine. pt̄ ꝗ dubitari. vtrū q̄rēdo oīa sil̄ q̄rat̄ btītudo. dicit ꝗ Boeti⁹ in lr̄a. Quid igit̄ īquā q̄sī dicat lʒ nō q̄rat̄ btītudo q̄rēdo vnūqd̄qꝫ diuisim. q̄d igit̄ erit si q̄s sil̄ cūcta cupiat adipisci. nunq̄d ille sic velit summā btītudinis. nūq̄d btītudinē reperiet in his bonis q̄ demōstrauim⁹ nō posse ꝯferre. qd̄ pollicent̄. i. ꝓmittūt. Et rn̄det Boet̄. Mime īquā. Cōcludit ꝗ phīa dicēs. In his ꝗ nll̄o mō ē inuestigāda btītudo. q̄ credūt̄ p̄stare singula expetēdoꝝ. i. desiderandoꝝ. Qd̄ Boeti⁹ ꝯcedit: dicēs. Qd̄ fateor. i. affirmo inquā ita eē. ⁊ hoc nihil veri⁹ dici pōt. Notādū si aliquis q̄rit oīa q̄nqꝫ sil̄ ille querit btītudinē in vniuersali. sʒ errat ī ꝑticulari q̄rēdo eā in istis tꝑalibus bōis in quib⁹ nō inuenit̄ non eni sūma sufficiētia nec potētia inuenit̄ in eis. ⁊ sic pʒ ꝙ querēs vnū illoꝝ vel oīa simul ſm quod inueniuntur in rebus sensibilibus cū habeant eē in eis mō imperfecto nō consequit̄ btītudinē. querens aūt vnum istorū ſm esse perfectum cum omnia sint vnū indiuisibiliter omnia querit ⁊ querit beatitudinem.

¶ Habes igiẗ inquit. Postq̃ pħia assignauit causam false felicitatis. Hic oñdit q̄ sit vera felicitas. Scd̃o oñdit in quo sit ↄstituta ibi. Quĩ igiẗ agnouisti. Prĩo pħia dicit. Habes igiẗ iã causas ⁊ formã false felicitatis. nunc deflecte ĩtuitũ mentis tue in aduersũ. i. in ↄ̃triũ false felicitatis. Hoc est ad verã felicitatẽ. ibi statim videbis veram felicitatẽ quã ꝓmissimus. Et dicit Boetius. At q̄ ꝑ certe. v̾a btitudo perspicua est id est manifesta ex dictis etiã homini ceco. q. d. tam mãifesta ẽ v̾a btitudo ex dict̃ ꝙ etiã ceco si aliq̃d posset videre pateret. ⁊ tu pauloante monstrasti eã supple verã felicitatẽ. dũ conabaris aperire. i. declarare. causas false felicitatis. ⁊ dic̃ Boeti⁹ Nisi ego fallor ea ẽ v̾a ⁊ pfecta felicitas. q̄ pficiat superficientem. potentẽ ⁊ reuerendũ. celebrẽ ⁊ letũ. vt etiã tu pħia cognoscas me Boetiũ interius. i. pleni⁹. aĩaduertisse q̄ sit v̾a felicitas. ego sine ambiguitate cognosco hãc eẽ plenã btitudinẽ. q̄ vnũ horuꝫ scꝫ predictoꝝ. veraciter põt prestare. qm̃ idẽ cũcta sũt. ⁊ dicit pħia quasi cõgratulando Boetio. O alumne hac opinione te felicẽ. supple dico. siquidẽ h̄ adieceris supple qđ mõ dicã. Et dicit Boetius. Quidnã inquã. i. dicam Dicit pħia. Putas ne aliq̃d eẽ in his reb⁹ mortalibus ⁊ caducis. id ẽ transitorijs. qđ possit afferre. i. dare hmõi statũ Rñdet Boeti⁹. mĩme puto ⁊ illđ ostensũ est a te vt nihil amplius desidereẗ btitudine. Cõcludit ergo pħia dicens. Hec igiẗ. s. sufficiẽtia. reuerẽtia. ⁊c̃. que in reb⁹ caducis inueniunẗ vł sũt imagines. i. sĩlitudines veri boni. ⁊ videẗ dare mortalib⁹ ĩpfecta bona. veꝝ aũt ⁊ pfectũ bonũ ↄferre nõ pñt. ⁊ dic̃ Boeti⁹ assentior ĩquã. Nota sufficiẽtia ĩpfecta q̄ ↄsideraẗ in reb⁹ tpalib⁹ nõ ẽ vera sufficiẽtia. ꝫ tm̃ sĩlitudinaria. Sufficientia aũt pfecta ĩcludit oĩa alia q̃tuor ⁊ singulũ alioꝝ q̃tuor pfecte alia ĩcludit. ⁊ iõ illđ qđ dat vnũ pfectũ dat oĩa. ꝫ illđ qđ dat om-

P. Habes igiẗ inquit ⁊ formã false felicitatis ⁊ causas: deflecte nũc in aduersũ mẽtis intuitũ: ibi eni verã quã ꝓmisim⁹ statĩ videbis. B. Atqui hec inquã vł ceco ꝑspicua est eamq̃ tu pauloante mõstrasti: duꝫ false cãs apire conabaris. Nã. nisi fallor. ea v̾a est ⁊ pfecta felicitas. q̄ sufficiẽtẽ potentẽ. reuerẽdũ. celebrẽ. letũq̃ pficiat. Atq̃ vt me iterius aĩaduertisse cognoscas. q̄ vnũ hoꝝ. qm̃ idẽ cũcta sunt. v̾aciter p̄stare p̄t. Hanc eẽ plenam btitudinem sine ambiguitate cognosco. P. O te alũne hac opinione felicem siquidem hoc inquit adieceris. B. Quid nam inquã. P. Esse ne aliquid in his mortalib⁹ caducisq̃ rebus putas ꝙ huiusmodi statuꝫ possit afferre. B.

nia facit vere pfectũ. Ergo dicit Boeti⁹. Illud qđ pt veraciter vnũ confer
re: illud cognosco esse beatitudinẽ. Item assentior est verbũ deponẽta-
le: ⁊ idẽ significat cũ verbo neutrali qđ est assentio.
¶ Qm̃ igit̃ que vera. Hic ostẽdit phia ĩ quo vera felicitas sit cõstituta. Et
pmo tangit ordinẽ hui⁹ ptis ad pcedẽtia, ⁊ docet diuinũ auxiliũ eẽ implo-

Minime inquã puto: atq̧ a te nihil vt amplius desiderek ostẽsuz est. P. Hec igit̃ vl' imagines veri boni: vel impfecta q̃dã dare bonis mortalib⁹ videnk. veruz aũt atq̧ pfectũ bonũ cõferre nõ possunt. B. Assentior inquã. P. Quoniaz igit̃ agnouisti q̃ vera illa sit: que aũt beatitudinẽ mentiantur: nũc supest vt vnde veram hanc petere possis agnoscas. B. Id quidã inquã iam dudũ vehemẽter expecto. P. Sed cũ vti in thimeo platoni inq̃t nostro placet: in minimis quoq̧ rebus diuinuz p̃sidiuz debeat implorari. Quid nũc faciendum censes vt illius summi boni sedem repire mereamur. B. Inuocandũ inquã rerum omniũ patrem. quo p̃termisso nullum rite fundatur exordiũ. P. Recte inquit: ac simul ita modulata est.

randũ: vt cognoscat̃ in q̃ sit vera beatitudo. Secũdo ĩuocat diuinũ auxiliũ Tertio ostẽdit intentũ ĩ quo sit vera beatitudo. Secũda ibi. O qui ppetua. Tertia ibi. Quoniã igitur. Primo dic̃ phia. O Boeci qm̃ agnouisti q̃ sit vera beatitudo: ⁊ agnouisti q̃ mẽtiantur beatitudinẽ: nũc supest vt agnoscas vñ illaz verã beatitudinem petere possis. Et dicit Boeti⁹

Illud iamdudũ a te vehemẽter expecto. Et dicit phia. Cũ diuinũ p̃sidiũ. i.
auxiliũ in minimis rebus debeat implorari (sicut placet platoni nr̃o in thi
meo) quid nũc censes faciendũ sup. in tã arduo negocio. Rñdet Boetius.
Inuocãdũ sup. censeo p̃rez oĩm rerũ. s. deũ sine quo nullũ exordiũ rite fun
datur. Quod approbat philosophia: dicens. Recte tu inq̃t censes: ⁊ simul
sine interuallo philosophia ita modulata est: id est p̃posuit inuocatõez dei
metrica modulatione. Nota q̧ ĩ om̃ibus diuinũ auxiliũ ẽ implorandũ
q2 deus ẽ q̃ diuitias sue sapiẽ influit in aĩas sapientũ. ⁊ tribuit studentib⁹
gr̃am cognoscẽdi: cui nihil est difficile ⁊ sine quo nihil possibile ẽ posside-
ri. ita scribit̃ in plogo de regimĩe principũ. Et om̃e datũ optimũ: ⁊ om̃e do
num pfectũ desursũ est: descẽdens a p̃re luminuz. vt dicit alia scriptura. Et
dicit beat⁹ Augus. Nemo tam eruditus, nemo tam doctus: qui supna illu

stratiōe non indigeat. Et beat' Grego. Nisi intus sit q̄ doceat: inuanū lingua doctoris laborat. Ideo phia volens ōndere in q̄ sit vera btitudo īuocat diuinū auxiliū. q̄ ptermisso nullū rite fundat exordiū.

Ui ppetua mūdū rōe gubernas. Istud est metrū nonū hui' tertij: qd dr omericū ab īuētore. qr omer' ipm adīuenit. et dr eroicū a materia qa gesta heroum.i.virorū illustriū h metro describebant. et dr dactilicum a pede pdomināte: exametrum a numero peduz. qa cōstat ex sex pedib'.

Metrū nonū libri tertij.

q Ui perpetua mūdū rōe gubernas.
Terrarū celiqȝ sator: q̄ tp̄us ab euo
Ire iubes: stabilisqȝ manēs das cūcta mo
Quē nō extne pepulert fingē cause (ueri

In quo metro phia īuocat diuinū auxiliū ad ostendendum in q̄ sit vera beatitudo: et quō ad ipam pueniat. Primo ḡ phia captādo beniuolentiā dei: ipm multiplr cōmēdat. Scdo petitōez suā expmit: ibi Da pr. Circa pmū sciēdū q tria reqrunt ad petitōez exaudiēdā pmo reqritur potētia exaudiēdi. Scdo volūtas. Tertio sciētia. De pmis duob' dr ī qrto hui' psa.ij. Duo sunt in quib' oīs hūanorū actuū effect' cōstat. voluntas et ptās. quorū si alterū desit nihil est qd explicari queat. De sciētia pz. qr sine ea nihil rōnabiliter gerit. Uolens ḡ phia ōndere q de' possit: velit: sciat exaudire suā petitōem: ōndit ipm esse potentē ex mūdi gubernatōe: ex celi et terre creatōe: ex tpis pductōe. Scdo ōndit ipm volentē siue beniuoluz ex sui bonitate et clemētia q̄ pduxit cūcta. Tertio ōndit ipm eē sapientē ex quorūdā effectuū specialiū pductōe. Scda ibi quē nō externe. Tertia ibi. Tu numeris. Primo dicit. O pr q̄ gubernas mundū ppetua rōne.i. perpetua puidētia tua. q̄ es sator.i. creator terrarū et celi. q̄ iubes tp̄s ire.i. pcedere. ab euo.i. a ppetua tua duratiōe. tu manēs stabilis.i. īmutabilis. das.i. facis cūcta moueri. Notandū q tota ista lra Qui ppetua: vsqȝ ad illam ptē Da pater. debet legi suspēsiue. et pt o hic teneri vocatiue: admiratiue vel depcatiue. Notandū q gubernare est res in debitū sui finē ordinare: qd spectat ad diuinā bonitatez. Regit aūt pma causa oēs res pter h qd cōmisceat cū eis: influēdo sup eas virtutē vite et bonitatis fm auctorez libri de causis. Notandū q mūdus fm Aristo. in li. de mūdo ē cōstitutio ex celo et terra et naturis q̄ in eis sunt. quē mūdū de' gubernat ppetua rōe .i. sua puidētia ppetua: q̄ nō est trāsitoria sicut puidētia hūana. s pmanet duratōe infinita. Notandū sicut aliqs dr sator q̄ semia plātarū et arborū pijcit: sic de' dr sator inqzū celū et terrā creauit et pduxit. p celū aūt et terrā etiā ītelligunt elemēta q̄ sunt in medio. Dicit aūt terrarū ponēdo numerū pluralē p singulari p antitesim. Notandū q tp̄us est duratio successiua cū sit numer' mot' fm p'us et posteri': ex. iiij. Phisic. q̄ duratio pcedit ab euo. Ubi notandū q euū est duratio pmanēs tota simul nullā habēs successionē vel mutabilitatē ānexaz. et est idē qd eternitas q̄ est ppria duratio dei: fm quā de' est causa tpis. Sicut eñ de' p suū eē est cā cuiuslibet eē: et

Materie fluitātis op⁹: vex insita summi
Forma boni liuore carēs: tu cūcta supno
Ducis ab exēplo: pulcrū pulcerrim⁹ ipse
Mūdū mēte gerēs: silic̄ꝫ imagie formās.
Perfectasq̄ꝫ iubes pfectū absoluere ptes.

p suã bonitatẽ est causa cuiuslibet boni: ita p suã duratõez est causa cuius-
libet duratõis. Notandū ꝙ de⁹ est stabilis. i. īmutabilis. qꝛ nulla specie
mot⁹ mouet᷑. nõ generatõe ⁊ corruptõe: cū sit ingenerabilis ⁊ incorruptibi
lis. nec augmētatõe ⁊ diminutõe cū nõ sit q̄t⁹. nõ alt᷑atiõe nec loci mutati
one cū sit imptibilis. Et pbat Aristo. viij. Phis. ex ordine mouentiū ⁊ mo
biliū necesse
ē deueīre ad
aliqđ primū
oīno īmobi-
le ⁊ p se ⁊ per
accidens.
Notandū
ꝙ oīa a pmo
sunt mutabi
lia vel ꝭm eē
vl' ꝭm opatõez. Si ꝭm eē hoc ē dupl'r. vl' ꝭm esse sbale: sic̄ entia gnābilia et
corruptibilia. vl' ꝭm eē accn̄tale: sic̄ corpa celestia q̄ lꝫ nõ mutent᷑ gnātõe et
corruptõe: tñ mutant᷑ ꝭm eē locale. Si aūt ē mutatio ꝭm opatõez sic ītelli-
gētie sunt mutabiles. qꝛ ī ipis ē successio ītellectionū. lꝫ ꝫ nõ mutent᷑ q̄ ad
eē: tñ q̄ ad opatõez. Alit᷑ exponit᷑. Stabilisq̄ꝫ manēs das cūcta moueri. vl'
oīb⁹ spēb⁹ motuū vl' aliq̄b⁹ spēb⁹ mot⁹. accipiēdo motū stricte vl' large. Ali
ter exponit᷑. Stabilisq̄ꝫ manēs das cūcta moueri. nõ ꝙ oīa moueant᷑: ꝫ q̄c
q̄d mouet᷑ te dāte mouet᷑. Et sil'e gen⁹ locutõis hꝫ Jo. p̄. Illuiat oēz hoīez
venietē ī hūc mōꝫ. nõ ꝙ oēs sil' illumient᷑: ꝫ oēs q̄ illuiant᷑: a dō illuiant᷑.
¶ Quē nõ ext᷑ne. Hic phia oñdit deū eē beniuolū ex bõitate clemētie q̄ oīa
pduxit. Et dic̄. Quē. s. deū. ext᷑ne. i. extrīsece cāe. nõ pepulert. i. nõ coegert
fingē. i. ꝯponē. op⁹. i. creaturā. fluitātis māe: q̄ fluit de eē ⁊ nõ eē: ⁊ ecõuer
so de nõ eē ad eē forme. Vex p ꝫ. insita. i. ītrīseca forma sūmi boni. i. sūme
tue bõitatis. s. sup. pepulit te fingē op⁹ fluitātis māe. O pꝛ tu ducis. i. pdu
cis cūcta ab exēplo supno. i. ab exēplari ppetuo. tu ipe pulcerrim⁹ ab oī de-
formitate elõgat⁹. gerēs mēte. i. mēoria: plenū mūdū seu pulcrū mōꝫ. s. ar
chiticū. ⁊ formās. i. pducēs: ipꝫ mōꝫ sensibilē. sil'i imagie sic̄ pfuit ī mēte
tua ⁊ tu iubes mōꝫ pfectū. i. pfecte pductū. absoluē. i. absolutū tenē sine de
fectu alicui⁹. pfectas ptes. i. elemta ⁊ elemtata q̄ spectāt ad ītegritatē mōi
Notādū ꝙ oē qđ necessitat᷑ a cā extrīseca: necessitat᷑ ab efficiēte vl' a fine
qꝛ ñ sꝫ pl'es cāe extrīsece. Efficiēs āt necessitat dupl'r. vl' violētiā inferēdo:
vt pijciēs lapidē sursū. vl' aliq̄d ꝯferēdo q̄ nāl'r moueat᷑: sic̄ gnāns formaꝫ
dās leuitatis mouet ignē sursū ð nc̄c̄itate nāe. de⁹ āt nõ nc̄c̄itat᷑ ab efficie-
te p mō. s. nc̄c̄itate violētie: cū nihil sit potēti⁹ eo. nec necessitate scðo mo-
cum nihil ab alio recipiat. nec etiam necessitat᷑ necessitate finis. quia quod
necessitat᷑ ab alio tanq̄ꝫ a fine compatur ad ipm sicut imperfectū ad perfe-
ctum: eo ꝙ finis est bonuꝫ ⁊ perfectio illius qđ est ad finem. deus autem a
nullo extrinseco perficit᷑. Notandū ꝙ sola bonitas diuina coegit ipsuꝫ
ad pducendū opus fluitātis materie: nõ aūt coegit ipm necessitando: ꝫ li-
bere mouēdo. Notandum ꝙ īuidia facit ꝙ aliquis bonū alteri non cõ-
municat. quia inuidia est tristicia de bono alteri⁹. Et quia talis inuidia in

deo nõ est. ideo summã bonitatẽ p creatõez alijs cõmunicauit. Vñ dicit pla
to in thimeo. Ab optima ĩuidia longe relegata est: ⁊ p cõsequens sibi dissi-
milis put naturalr̃ cuiusqꝫ capax beatitudinis esse poterat: efficiqꝫ volue-
rit. Notandũ ꝙ sicut in agẽtibus p naturam forma rei fiende p̃existit in
agente ſm esse reale: sic in agẽtibus ſm intellectũ forma rei pducẽde p̃exi
stit ſm eẽ in-
tellectuale. si
cut artifex vo
lens pducere domuz: o-
portet formã
domus p̃mo
in mẽte p̃exi
stere tãqꝫ exẽ
plar: ad cui⁹

Tu nũeris elemẽta: ligas vt frigora flãmis
Arida cõueniãt liq̃dis: ne purior ignis
Euolet. aut mersas deducãt põdera fras.
Tu triplicis mediã nature cũcta mouentẽ
Cõnectẽs aiam p cõsona mẽbra resoluis

imitatõem faciat domũ in materia. Cum igit̃ deus sit agens p intellectum
pducens mundũ: ipe p̃habuit in mente sua exẽplar mũdi ⁊ oim̃ partiũ ei⁹
ad cui⁹ imitatõem pduxit mundũ extra. supple qui mũdus in mente diuĩa
p̃existens dr̃ architypus: ab archos qđ est princeps ⁊ typos silitudo: qua-
si p̃ncipalis silitudo. cui⁹ imago dr̃ iste mũdus sensibilis.
¶ Tu numeris elemẽta ligas. Hic phia cõmendat deũ ex pte sapĩe quo ad
specialẽ effectuũ pductõem. Et p̃mo ex pductõe elementoꝝ. Secũdo ex p
ductõe aĩe mũdi. Tertio ex pductõe aĩaꝝ nostraꝝ. Secunda ibi. Tu tripli
cis. Tertia ibi. Tu causis. Primo dicit. O pater tu ligas elemẽta numerĩ
.i. ꝓportõibus numerabilib⁹. vt elementa frigida cõueniãt. i. cõcordãt flã-
mis. i. calidis elemẽtis. ⁊ vt arida. i. sicca elemẽta. cõueniãt liquidis. i. hu
midis elementis. ne ignis purior inter elemẽta euolet. i. exeat speram suaz
magis ascendẽdo. ⁊ ne pondera. i. grauitates. deducant. i. magis deorsum
ducãt. terras mersas. i. dep̃ssas. Notandũ ꝙ elemẽta habent ꝓportõem
numeralẽ inter se. Sicut em̃ duo numeri quadrati cõueniũt in vno nume-
ro medio ꝓportionali: sic duo elemẽta cõtraria in duab⁹ qualitatib⁹ cõueni
unt in vno elemẽto medio ꝓportionali vtraqꝫ. Verbi gratia. numerus qua
dratus est qui cõstat ex ductu suijp̃ius in seipm̃. dicendo bis duo: ter tria.
bis duo in q̃ternariũ: ⁊ ter tria in nonerariũ. ⁊ accipe vnũ numerũ mediuz
ꝓportionabilẽ. s. senariũ: q̃ ſm eandẽ ꝓportõem excedit q̃tuor in qua exce-
dit̃ a nouẽ. Sicut em̃ nouẽ cõtinẽt sex ⁊ mediã ptẽ sex: ita sex ꝯtinẽt q̃tuor
⁊ mediã ptẽ q̃tuor. Sic silr̃ est in elemẽtis. nã ignis ⁊ aq̃ in duab⁹ qualita
tibus ꝯriant̃. Ignis em̃ est calidus ⁊ siccus: aqua frigida. Et que colligã
tur vno medio sup. aere: qui cõuenit cũ igne in caliditate ⁊ cũ aqua in hu-
miditate. silr̃ est de aere ⁊ terra respectu aque. Scđm hanc sententiã lr̃a sic
exponit̃. Tu ligas elemẽta numeris. i. ꝓportõib⁹ numerabilibus. vt frigo
ra. i. aque que frigide sunt. cõueniãt flãmis. i. ignib⁹ qui calidi sunt p vnũ
elementũ mediũ qđ est aer. ⁊ arida. i. terre que aride sunt: ꝯueniant liq̃dis
.i. ptib⁹ aeris q̃ hũide sunt p elementũ mediũ qđ est aq̃.
¶ Tu triplicis mediã nature cũcta mouentẽ. Hic phia oñdit sapiam ex aĩe
mũdi pductõe. Ubi sciendũ ꝙ ista lr̃a cõiter exponit̃ ad intẽtiõez platonis

in thimeo. Sꝫ qꝛ iſta expoſitio eſt difficillima ⁊ modice vtilitatis: ego eaꝫ
ꝑtrāſeo ⁊ ponā facilē expoſitōeꝫ q̄ eſt de mēte Ariſto. Ad cuiꝰ euidentiā eſt
notandū ꝙ ꝑ aīam mūdi hic, intelligiᵗ intelligētia mouēs orbē: q̄ ꝑ motū
virtutē ſuā influit inferioribꝰ. ⁊ hec intelligētia dr̄ media inter deū et aīaꝫ
hūanā. Sicut em̄ ī dignitate ⁊ ꝑfectōe excediᵗ a deo: ſic ip̄a excedit animā
nr̄aꝫ. Notandū ꝙ ītelligētia hmōi dr̄ eſſe triplicis nature ꝓpter tres operatōes q̄s hꝫ ſcꝫ mouē orbem: ītelligē deū: ⁊ intelligere ſeip̄am. Notandū ꝙ orbes cele

Que cū ſecta duos motū glomerauit ī or-
In ſemet reditꝰa meat: mētēqꝫ ꝓfūdā (bes
Circuit. ⁊ ſilī ꝯuertit imagine celū
Tu cauſis aīas paribꝰ vitaſqꝫ miores
Prouehiſ. ⁊ leuibꝰ ſblimes curribꝰ aptās
In celū terrāqꝫ ſeris: q̄s lege benigna
Ad te cōuerſas reduci: facis igne reuerti.

ſtes dicunᵗ cōſona mēbra intelligētie. qꝛ ꝑ ip̄os tanqꝫ ꝑ organa ⁊ inſtrumē
ta intelligētia influit inferioribꝰ. Licꝫ em̄ intelligētia prima intētōe moue
at ꝓpter ſe: tñ ſcd̄a intētōe mouet ꝓpᵗ inferiora. His p̄miſſis lr̄a plana erit.
Un̄ dicit ſic. Tu deꝰ aīam ſup. mūdi q̄ eſt intelligētia. mediā ſup. inᵗ deū ⁊
aīam hūanā. triplicis nature. i. triplicis opatōis. mouentē cūcta ſup. infe-
riora ꝑ influxū illū tu cōnectēs. reſoluis. i. diſtinguis: eam ꝑ cōſona mēbra
. i. ꝑ cōueniētes orbes. q̄ aīa cū ſecta. i. diuiſa q̄tū ad opatōes. glomerauit
. i. imp̄ſſit. motū ī duos orbes ſup. in orbē p̄mi mobilis: ⁊ in orbē planetaꝝ
ip̄a reditura. i. reflexa. meat. i. ꝓcedit. in ſemetip̄am ſup. intelligēdo qd̄ eſt
vna opatio. ⁊ ip̄a circuit mentē ꝓfundā. i. mentē diuinā: deū intelligēdo q̄
eſt alia opatio. ⁊ ip̄a cōuertit. i. mouet. celum ſilī imagine. i. intellectōe: qd̄
eſt tertia opatio eiꝰ. Adhuc nota. licꝫ corpa celeſtia ſint diuerſa: tñ rōne
vnitatis ordinis pn̄t dici vnū corpus. Silr̄ intelligētie licꝫ ſint diuerſe: tñ
pn̄t dici vna intelligētia ꝓpter vnitatē ordinis in opatōe mouēdi. ergo di-
cit in ſingulari aīam ⁊ nō aīas.
¶ Tu cauſis aīas paribꝰ vitaſqꝫ minores. Hic ph̄ia cōmēdat ſapiāꝫ dei ex
aīaꝝ nr̄aꝝ creatōe: dicēs. O pr̄: tu ꝓuehis. i. ꝓducis aīas hoīm. et miores
vitas. i. aīas brutoꝝ ⁊ plantaꝝ paribꝰ cauſis. qbꝰ aīam mūdi ꝓduxiſti. ſ. tu
aptās. ſblimes. i. aīas rōnales hoīm leuibꝰ curribꝰ. i. celeſtibꝰ ſtellis. tu ſe
ris eas ī celū ⁊ terrā. i. in corpa terrena. q̄s aīas ꝯuerſas reduci igne. i. cha
ritate reducēte: facis reuerti ad te benigna lege. i. ordinatōe tua. Nota
ꝙ aīe beſtiaꝝ ⁊ plātaꝝ dicunᵗ mīoris vite reſpectu aīe hoīs: eo ꝙ non hn̄t
tot nec ita ꝑfectas opatōes vite ſicut aīe hoīm. Nota ꝙ ꝑ leues currus
ſm ītētōeꝫ platonicoꝝ ītelligit ſtellas cōpares curribꝰ. Dixerūt em̄ plato
nici ꝙ deꝰ oēs aīas ſilr̄ creauerit: ⁊ ſemīauerit eas ī celo delegēdo eos ſtel-
lis ꝯparibꝰ a qbꝰ poſtea dilabanᵗ ī corpa. Sꝫ hec opinio nō valet. ſ. ꝙ oēs
aīe ſilr̄ ſint create: īmo oī die de nouo creāᵗ: ⁊ create corpibꝰ infūdunᵗ. Di
cunᵗ aūt aīe ſeri ī celū ꝓpᵗ v̄tutē celeſtē: ex q̄ vnio aīe ad corpꝰ ꝯhit ſuā pe-

ryodū: licꝫ aīa a deo ꝓducatꝰ in corpe: tñ vnio ex pte dispositionū corpalium dependet a ꝟtute celesti. iō dicit eas seri ī celū ⁊ terrā. qꝛ aīe nō coaptātur corpibꝰ nisi mediāte ꝟtute celesti. Añ. ij. Phis. Hō em̄ hoiem gnāt ⁊ sol. Nota ꝙ deꝰ aīas creatas aptat leuibꝰ curribꝰ. i. stellis cōparibꝰ: qḋ sic pōt ītelligi. qꝛ aīa creata cōparitatem ⁊ silitudinē hꝫ cū stella. Sicut em̄ stella ē nobilior ps sui orb: et ē ppetua: sic aīa rationalis perpetua exñs ē nobilior ps hominis. Uel pōt sic ītelligi ꝙ deꝰ aīas creatas aptat leuibꝰ curribꝰ. i. rōni et ītellectui: q̄ dicunt currꝰ aīe q̄ ducūt hoiem ī cognitōeꝫ reꝝ. q̄s aīas serit in celū ⁊ terrā. qꝛ aīa rōe ⁊ ītellectu hꝫ cognitōem celestiū ⁊ terrestriū. Nota ꝙ ꝑ ignē reducere ītelligit ardorē charitatis: q̄ hoiem auersū a deo vitijs: facit ipm̄ redire virtutibꝰ. Nisi em̄ hō deū amet: ipm̄ non q̄rit. nisi q̄rat nō īueniet. nisi īueniat ad ipm̄ nō reuerteť.

Da patꝰ angustā mēti cōscēdere sedē.
Da fontē lustrare boni. da luce repta
In te cōspicuos animi defigere visus.
Dissice terrene nebulas ⁊ pōdera molis.
Atqꝫ tuo splēdore mica: tu nāqꝫ serenū.
Tu reqes trāquilla pijs. te cernere finis.
Principiū. vector. dux. semita. ťminꝰ idē.

¶ Da pr̄ angustā. Postq̄ phia captauit beniuolētiā dei: ipm̄ multiplr̄ cōmēdādo. hic exp̄mit suā petitōem: dicēs. O pr̄: q̄ facis oīa p̄dicta. da. i. ꝯcede. mēti. sup. hūane. cōscēdere angustā sedē. i. nobilē sedē sūmi boni. da lustrare. i. īuestigādo īuenire. fontē boni. i. deuꝫ: q̄ est fons oīs boni. da luce repta. i. cognitōe p̄habita in te defigere. s. ꝑ amoreꝫ. cōspicuos visus. i. claros ītuitꝰ. animi. i. rōis ⁊ ītellectꝰ. O pr̄: tu dissice. i. dispge. nebulas. i. obscuritates. ⁊ pōdera. i. grauitates. terrene molis. i. dilectōis terrene. atꝫ mica. i. resplēde tuo splēdore. tu nāqꝫ es serenū quo sup. oīa illustrantꝰ. Tu es trāquilla reqes pijs sup. mētibꝰ. te cernere. i. videre. est finis sup. oīm. tu idē existēs es p̄ncipiū. qꝛ origo oīm rerū. tu es vector. qꝛ vehis nos per grām q̄ ꝑuenire nō possumꝰ ꝑ nām. tu es dux ducēs ab errore ignorātie ad veritatē sapīe. tu es semita: cū sis via ⁊ veritas: ⁊ ꝑ te ad teipm̄ ꝑueniť. tu es terminꝰ vltra quē nihil q̄riť: cū sis sūmū ⁊ ꝑfectum bonū. Nota ꝙ sedes sūmi boni dī angusta. i. subtilis. qꝛ vix magno labore ad ipaꝫ ꝑueniť. vel dī angusta. i. nobilis. qꝛ nihil sibi cōpari pt. Itē deū vocat fontē sūmi boni. sicut em̄ riuuli hn̄t existere ⁊ fluere a fonte ⁊ ipse a nullo: sic a deo oē bonū hꝫ eē: ipe aūt a nullo. Nota ad hoc ꝙ sedes sūmi boni cōscēdatur oportet ꝙ īuestigeť. Et qꝛ nō sufficit īuestigare si nō īueniať. nec īuenire si nō diligať. iō phia petit ꝑ amorē defigi visū animi. s. rōeꝫ ⁊ ītellectū in sūmū bonū. Nota ꝙ qꝛ ītellectꝰ ⁊ rō īpediunť ⁊ obscuranť ꝑ affectiōem ⁊ desideriū terrenoꝝ. qꝛ corpꝰ qḋ corrūpiť aggrauat aīaꝫ qñ copri ē subiecta. iō phia petit fugari nebulas terreni molis. Et qꝛ nō sufficit fuga tenebraꝝ: nisi assit lux illuminās, iō petit illumiatōem dicēs, Atqꝫ tuo splēdo-

re mica. Itē dissico.cas.i.dispgo vel remoueo. Et dr̄ a dis p̄positōe inseparabili ⁊ a verbo ico icis.

Qoniā igit̄ q̄ sit īpfecti. Ista ē decima p̄sa hu⁹ tertij: in q̄ phia ōn̄dit vbi v̄a btitudo sit cōstituta. Et p̄ cōtinuādo se p̄bat btitudinē pfectā eē in rex nā. Scd̄o ōn̄dit in q̄ sit v̄a btitudo: ibi. Quo v̄o. Prīo dicit. O Boeci: qm̄ vidisti ī p̄cedētib⁹ q̄ sit forā īpfecti bōi: ⁊ q̄ sit forma pfecti bōi nūc reor .i. opinor eē demōstrādū: q̄nā .i. vbi. h̄ pfectio felicitatis .i. perfecta felicitas sit cōstituta .i. q̄ sup. īuestigando: illud ego arbitror primū eē inq̄rendū: an aliq̄d hmōi bonū pfectū: q̄le pauloante scz octaua p̄sa diffinisti:

Prosa .x. libri .iij.

Qoniā igit̄ q̄ sit impfecti: q̄ etiam pfecti boni forma vidisti. nūc demōstrādū reor q̄nā hec felicitatis pfectio cōstituta sit. In q̄ illud primū arbitror inq̄rendū: an aliq̄d hmōi bonū: q̄le pauloante diffinisti: in rex natura possit existere: ne nos p̄ter h̄ iecte rei v̄itatē cassa cogitatōis imago decipiat. Sz q̄n existat: sitq̄ h̄ veluti q̄dē oīm fons bonoz negari neq̄t. Oē em̄ qd̄ impfectū dicit̄ eē: id diminutiōe perfecti imperfectūq̄ esse perhibet̄. Quo fit: vt si in quolibet genere imperfectum quid esse videatur. in eo perfectum quoq̄ aliquid esse ne-

possit existere in rerū natura. ne cassa .i. vana. imago .i. species cogitatiōis nos decipiat p̄ter veritatem subiecte rei .i. existētis rei. s̄ nequit negari q̄n existet in rerū natura perfectum bonū ⁊ perfecta felicitas. ⁊ hoc bonuz sit veluti fons oīm bonoz. Et tunc p̄bat ip̄m esse tali ratōe. In quocūq̄ genere est reperire imperfectū: in eodē est reperire perfectū. sed in genere reruz est reperire imperfectū bonū ⁊ imperfectā felicitatē. vt p̄z ex p̄cedētib⁹. ergo in rerum natura erit dare perfectuz bonū ⁊ perfectā felicitatē. Hanc ratōem ptractat in l̄ra ⁊ dicit. Oē qd̄ dr̄ esse impfectū: illud p̄hibet̄ imperfectum diminutōe .i. ex defectu perfecti. quo fit: vt si in q̄libet genere videatur esse q̄d .i. aliq̄d impfectū: in eo genere necesse sit aliq̄d esse perfectuz. Etem̄ sublata .i. circūscripta pfectōe nec fingi p̄t vn̄ extiterit .i. esse hēat qd̄ p̄hibet̄ impfectū. Neq̄ em̄ natura cepit exordiuz a diminutis et incōsūmatis .i. ab impfectis: s̄ nā p̄cedēs ab īteg̃ris ⁊ absolutis .i. pfectis. dilabit̄ ī hec extrema .i. inferiora. atq̄ effeta .i. infructuosa. Ex hoc g̃ accipit̄ maior rōis in q̄cūq̄ repit̄ aliq̄d impfectū: in eodē repit̄ pfectū. Tūc subiūgit minorē: dicēs. Sicuti pauloante demōstrauim⁹ que est fragilis boni ⁊ imperfecta felicitas. Et ponit cōclusionē: dicēs. Ergo dubitari nō p̄t esse aliquā solidā ⁊ pfectā felicitatē. Qd̄ p̄cedēs. B. dic̄. Firmissime ⁊ verissime p̄clu

sum est. Notandū q in tpalib⁹ ⁊ sensibilib⁹ nō pōt esse sūmū ⁊ pfectū bonum. Et qꝛ multi sunt q̄ nō putāt esse alia bona pter sensibilia. ideo ne aliquis putet nullū eē pfectū bonū in rerū natura: phia pmo anteq̄ ostendat vbi sit situ pfectū bonū pbat ipm esse. Notandū q res subiecta est de q̄ habet sermo ⁊ cognitio. s̄ dū cogitam⁹ de re q̄ nō est: tūc est cogitatio cassa pter veritatē sbiecte rei decipiens nos ne autē talis cognitio videat eē sūmi boni. iō pmo pbat ipm eē in rerū natura. Notandū q impfectū nō pt esse principiū rerū. qa pfectū pus est. impfecto principio autez nō est aliqd prius: ex q̄ seqt q vbi est impfectū: ibi est repire pfectū. Notandū q est deuenire ad aliqd pfectū a q̄ natura icipiēs pgredit ad posteriora impfecta: cuiusmodi sunt hec inferiora q̄ dicunt extrema ⁊ effeta. qa sunt vltima causatoꝝ: nō causa alijs inferioribus.

cesse sit. Etem̄ pfectōe sublata. vn̄ illud qd impfectū phibet extiterit: ne fingi quidem potest. Neq̄ em̄ ab diminutis incōsūmatisq̄ natura rerū cepit exordiū: sed ab integris absolutisq̄ pcedēs in hec extrema atq̄ effeta dilabit. Q͛ si: vt pauloante monstrauim⁹: est quedā boni fragilis impfecta felicitas: esse aliquā solidā perfectāq̄ non potest dubitari. B. Firmissime inquā verissimeq̄ cōclusuz est. P. Quo vero inqt habitet ita cōsidera. Deū rerū oim principez bonū esse cōmunis hūanoꝝ cōceptio pbat animoꝝ. Nam cū nihil deo meli⁹ excogitari queat: id quo melius nihil est bonū es

¶ Quo vo inqt. Hic phia oñdit in quo pfectuz bonū siue felicitas sit sita. Scdo cōcludit qddā corolariū. Tertio mouet dubitatōem. Scda ibi. Super hec. Tertia ibi. Atq̄ hoc qz. Primo dicit vel oñdit pfectā felicitatē esse in deo cōstitutā. Scdo oñdit p quē modū sit in deo: ibi. Sz qso. Primo ponit vnā ppositōem notā. Scdo ex ea probat intētū: ibi. Ita vo. Primo dicit. Iā pbatū est q ē dare pfectū bonū. q̄ vo. i. in q̄ habitet illud pfectum bonū ita ɔsidera. Et tūc subiūgit ppositōez. Ois ɔceptio cōis hūanoꝝ aiorū. pbat. i. cōcedit deū eē bonū pncipē oim reꝝ. Et q de⁹ sit qddā bonū pbat p hoc. qꝛ deo nihil meli⁹ excogitari pt. Et qs dubitat illud eē bonuz: q̄ meli⁹ nihil ē. q. d. null⁹. Notādū q deū eē principē oim rerū oēs ɔcedūt Sz qꝛ pitagorici duo posuerūt eē pncipia rerū. vnū bonū. aliud malū. Ne ergo aliqs occasiōe hui⁹ negaret deū eē bonū: ideo hoc pbat ex eo q nihil pt meli⁹ excogitari deo. Vn̄ dicit beat⁹ August. i li. de doct. xpiana. Oēs latine lingue sciētes cū aures eoꝝ son⁹ tetigerit q̄ pfert de⁹: mouent ad cogitandū excellētissimā qndā imortalē naturā. Ita autē cogitat de⁹ vt ali-

quid quo nihil sit melius.
¶ Ita vo bonũ eẽ deũ. Hic ꝓbat intẽtũ ꝙ beatitudo siue ꝑfectũ bonũ sit ꝑfectum in deo tali rõe. Perfectũ bonũ est vera beatitudo. ꝫ in deo est ꝑfectuz bonũ. ergo in deo est vera beatitudo. Añ dicit in lr̃a. Ratio ista demõstrat deum esse bonũ vt cõmunicat. i. infallibiliter cõcludat: in eo eẽ ꝑfectum bonũ.

se quis dubitat? Ita vo bonũ esse deum ratio demõstrat: vt perfectũ quoq3 bonuz in eo esse cõmunicat. Nam ni tale sit: rerũ omniũ princeps esse nõ poterit. Erit enim eo p̃stantius aliquid perfectũ possidẽs bonum: qd hoc prius atq3 antiquiꝰ esse videatur. Omnia nãq3 ꝑfecta minꝰ integris priora esse claruerũt. Quare ne in infinitũ ratio ꝓdeat: cõfitendũ est summũ deũ summi perfectiq3 boni esse plenissimũ. Sed perfectum bonũ veram esse beatitudinẽ cõstituimus. Verã igitur beatitudinẽ in summo deo sitam esse necesse est. B. Accipio inquã. nec est qd cõtradici vllo modo queat. P. Sed queso inquit te. vide q̃3 id sancte

Nã ni. i. nisi deꝰ sit tale. s. ꝑfectum bonũ: nõ poterit esse princeps oĩm rerũ. si enĩ non sit ꝑfectũ bonum: erit aliqd p̃stãtiꝰ eo possidẽs ꝑfectũ bonũ. qa oĩa ꝑfecta claruerũt: id est manifesta sunt eẽ priora minꝰ integris. i. imperfectis. q̃re ne ratõ ꝓdeat. i. ꝓcedat in infinitũ. ꝯfitendum est summũ deum esse plenissimũ

summi ꝛ perfecti boni. Et sic patz minor ratõnis. s. ꝙ in deo est ꝑfectũ bonum. Tũc ꝓbat maiorẽ: dicẽs. Sz cõstituimꝰ. i. ꝓbauimꝰ nona ꝓsa: ꝑfectũ bonũ eẽ verã btitudinẽ. Igit̃ restat cõcludere ꝙ necesse est verã beatitudinem sitã esse in sũmo deo. Cui Boetiꝰ ꝯsentiẽs dicit. Accipio. i. cõcedo inquã. nec est qd vllo mõ queat cõtradici. Notandũ ꝙ si deꝰ nõ esset perfectũ bonũ ꝫ imperfectũ: ꝓcederet̃ in infinitũ: sic arguendo. Deꝰ vel est ꝑfectũ bonũ: vel impfectũ. Si ꝑfectũ habet̃ ꝓpositũ. Si impfectũ erit aliquid priꝰ eo: cum ꝑfectũ sit priꝰ impfecto. Illud ergo priꝰ vel est ꝑfectũ bonũ: vel impfectũ. Si ꝑfectũ illud erit deꝰ: ꝛ habet̃ ꝓpositũ. Si impfectũ erit aliqd priꝰ eo: cum perfectũ sit priꝰ impfecto. Iterũ querit̃ de illo priori. vel ẽ ꝑfectũ bonũ vel impfectũ: ꝛ sic ꝓcederet̃ in infinitũ. vel dabit̃ deũ esse ꝑfectũ bonũ. Et hoc innuit in lr̃a cum dicit. Quare ne in infinitũ rõ ꝓcedat.
¶ Sz q̃so te inq̃t. Hic ph̃ia oñdit ꝑ quẽ modũ vera btitudo sit ĩ deo. qꝛ nõ ẽ ĩ deo tanq̃3 aliqd distinctũ ab ipo sicut accidens a subiecto: ꝫ est idẽ cũ ipo. qd ꝓbat q̃tuor ratõibus. Secũda ibi. Postremo. Tertia ibi. Omino enĩ. Quarta ibi. Respice inq̃t. Primo p̃mittit intentũ suũ cũ quadã diuisiõe.

cuiꝰ mēbra improbat: dicens. O Boeci queso te: vide ꝗ id sancte. i. firmiter ⁊ īuiolabiliter ꝓbes ꝙ diximꝰ summū deū esse plenissimū summi boni. Et dicit Boetiꝰ. Quonā modo sup. hec ꝓbat᷑. Tunc ponit phia diuisionem: dicens. Presumas. i. putas ne hunc patrez oīm rerum accepisse extrinsecꝰ illud summū bonū: quo perhibet᷑ esse plenus. vel p̄sumas ita naturalit᷑ hr̄e a se illud bonuz: q̄si cogites diuersaz eē substātiā dei habētis ⁊ beatitudīs habite. Et tūc improbat mēbra. p̄ ꝙ deꝰ non accipit summū bonum ab extrinseco: dicens. Naz si putes bonuz qđ in deo est extrinsecꝰ acceptū: tūc tu possis. i. potes existimare esse p̄stantius. i. meliꝰ illđ bonū qđ dederit eo ꝙ acceperit supple deo. qđ est falsum. quia cōfitemur hunc p̄cellentissimū oīm reruz. Tūc ꝓbat ꝙ perfectuz bonū in deo: non est in ip̄o naturaliter tanꝗ differens a substātia sua: dicens. Qꝰ si natura. i. per naturā inest deo summū bonum: sed est diuersum ab ip̄o ratiōe quidditatiua. fingat qui potest quis hec diuersa cōiunxerit sup. deum ⁊ summū bonū. q. d. nō est dare aliquē priorem ista diuersa cōiungentē. Notādū ꝙ ratio quā phia p̄tendit est ista. Sūmū bonū qđ est in deo vel est acceptū ab extrinseco: vel inest sibi naturaliter. Si ab extrinseco aliqđ erit p̄stantiꝰ ⁊ nobilius deo. quia dans summū bonū p̄stantiꝰ est recipiente ip̄m. Si autem inest deo naturaliter: vel tanꝗ idē sibi: vel tanꝗ diuersum ab ip̄o. Si tanꝗ idē sibi habet᷑ ꝓpositum. si tāꝗ diuersum ab ip̄o: erit aliquid prius qđ ista diuersa cōiunxerit. Talia autem fingere est difficile.

atꝗ inuiolabiliter ꝓbes ꝙ boni sūmi summuz deū diximꝰ esse plenissimū. B. Quonam inquit modo. P. Ne hunc rerum omniū patrē illud summū bonū quo plenꝰ esse ꝑhibetur: vel extrinsecꝰ accepisse: vl' ita natutaliter habere p̄sumas quasi habētis dei habiteꝗ beatitudinis diuersam cogites esse substantiā. Nam si extrinsecꝰ acceptū putes: p̄stantiꝰ id qđ dederit eo qđ acceperit existimare possis. Sed hunc esse rerum oīm p̄cellentissimū dignissime confitemur. Qꝰ si natura quidē inest: sed ratōe diuersum: cuz de rerū principe loq̄mur deo. fingat qui pōt quis hec diuersa cōiunxerit.

Postremo qđ a q̄libet re diuersuz est: id

¶ Postremo qđ a qualibet. Hic phia ponit secundā ratōem ꝙ summū bonum in deo nō differt ab ip̄o. ⁊ est ratio talis. Illud qđ est diuersuz ab alio non est illud a quo est diuersum. si ergo summū bonū esset diuersum a deo deus nō esset summū bonū, qđ nephas est dicere. Vñ dicit in lr̄a. Postre-

mo illud qđ est diuersum a qualibet re: illud nō est illud a quo intelligitur
.i. videt᷑ esse diuersum. quare qđ sui natura diuersuz est a sūmo bono illud
nō est summū bonū. Si igit᷑ summū bonū ita sit in deo ꝙ ꝫm naturā est di
uersū ab eo: sequit᷑ ꝙ deus nō sit summū bonuz: qđ nephas est cogitare de
deo: quo nihil cōstat esse ꝑstantius. Nota si aliquid eēt in deo diuersuz
ab ipo: deus
esset ꝯposit᷒
et nō essentie
simplicis: qđ
ē falsū. Itē
qđ ē ī deo di
uersū ab ipo
vl̄ ē accidēs
vel pars ei᷒.
Nō accidēs.
q̄a de᷒ nō est
subiectū ali
cui᷒ acciden
tis. si est ps
ei᷒: cuz pars
ꝑcedat totū:
aliq̄d erit ꝑ
us deo. qđ fal
sum est.
¶ Oīno eniz
nulli᷒ rei nā.
Hic ph̄ia po
nit tertiā ra
tionē q̄ talis
est. Illud qđ

non est illud a quo intelligit᷑ esse diuersuz.
quare qđ a summo bono diuersū est sui na
tura: id summū bonū non est. qđ nephas ē
de eo cogitare: quo nihil cōstat esse ꝑstanti
us. Omnino eni͞m nulli᷒ rei natura suo prin
cipio melior poterit existere. quare qđ om
nium principiū sit: id etiam sui substantiaz
summū esse bonū verissima ratōe conclusē
rim. B. Rectissime inquā. P. Sed sum
mū bonū beatitudinē esse ꝯcessum est. B.
Ita est inquā. P. Igit᷑ inq̄t deū esse ipsam
beatitudinē necesse est ꝯfiteri. B. Nec in
quā ꝓpositis ꝑorib᷒ refragari q̄o: ꝛ ab illis
ħ illatuz ꝯn̄s eē ꝓspicio. P. Respice inq̄t
an hinc q̄z idē firmi᷒ approbet᷑ ꝙ duo sum

est ꝑncipiū oīm formal'r ē sūmū bonū. q̄z sūmū bonū nō p̄t esse ꝑncipatū. ħ
de᷒ est ꝑncipiū oīm. ergo formal'r ē sūmū bonū. sūmū aūt bonū ē btītudo. ergo de
us formal'r est sūma btītudo. Cū dicit ī lr̄a. Oīno. i. general'r. nulli᷒ rei na
tura poterit existere. i. eē melior suo ꝑncipio. q̄re qđ oīm sit ꝑncipiū sic de᷒
illud etiā cōcluserim verissima rōe sūmū esse bonū suba. i. ꝑ sui subam. Cui
assentiēs Boet᷑. dicit. Rectissime inquā ꝯclusū est. ħ sūmū bonū eē btītudi
nē ꝯcessū ē. Dicit. B. Ita ē inquā. Cōcludit ergo ph̄ia. Igit᷑ necesse ē deū ꝯfi
teri ipaz btītudinē. Dicit. B. Nec q̄o refragari. i. resistē. ꝑorib᷒ ꝓpositis. i.
ꝑmissis. ꝛ ego ꝓspicio hoc illatū eē. ꝯn̄s illis. i. ad illa. Nota ꝙ ꝑncipiū
oīm rex oportz eē sūmū bonū ſbaliter. q̄z si aliq̄d aliud a ꝑncipio eēt sūmū
bonū ſbal'r sicut aliq̄d ꝑncipatū: seq̄tur ꝙ ꝑncipatū sit nobili᷒ suo ꝑncipio
nā bonū ſbal'r nobili᷒ ē bono accidētal'r. Itē si ꝑncipiū nō ē bonū ſbal'r: ħ
accidētal'r. cū oē qđ ē tale ꝑ accidēs reducat᷑ ad aliq̄d tale ꝑ se. tūc ꝑncipiū
reduceret᷑ ad aliq̄d ꝛ ꝑ cōsequēs nō eēt principiū.
¶ Respice inquit an hinc. Hic ponit quartam ratiōem ꝙ beatitudo in deo
nō differt ab ipo. Si beatitudo differret a deo. cuz vtrūq̄ tā de᷒ q̄ btītudo

sit summū bonū eēnt duo sūma bona:quo⁊ vnū nō eēt alte⁊. ⁊ cū vnū de-
sit alteri:neutrū erit pfectū ⁊ sūmū bonū. q2 pfectū ē cui nihil deest. ġ neces
se ē btitudinē esse idē cū deo. Vñ dicit in lra. O Boeci:respice an hinc qđ
mō dicā illud qđ pbatū ē firmi⁹ approbet. duo sūma bona eē nō pñt q̄ sint
a se diuersa. Etem̄ liqt. i. manifestū ē ꝙ bona q̄ discrepāt:nō esse alte⁊ sup.
eo⁊ bono⁊ū:
qđ sit alte⁊:
q̄re cū alterū
deest alteru-
tri:id ē alte-
ri. neutrū po
terit esse pfe-
ctum:cū pfe-
ctū sit cui ni-
hil deest. Sz
manifestū est
illud non es-
se summū bo
nū qđ nō ē p
fectuz. igitur
nullo mō pos
sunt eē diuer
sa ea q̄ sūt sū
ma bona. At
q̄ p certe. de-
um ⁊ btitudi
nē collegim⁹

ma bona que a se diuersa sint:esse non pos-
sunt. Etenim que discrepāt bona non esse
alterum qđ sit alte⁊ liquet. q̄re neutrū po-
terit esse pfectū cum alterutri alterū deest.
Sz qđ pfectū nō sit:id sūmū nō eē mani-
feste nō est. Nullo mō igit̄ q̄ sūma sunt bo
na ea possunt esse diuersa. Atqui ⁊ beatitu
dinē ⁊ deuz summū bonū esse collegimus:
quare ip̄am necesse est summā esse beatitu
dinez que sit summa diuinitas. B. Nihil
inquā nec reip̄a veri⁹:nec ratiocinatōe fir-
mi⁹:nec deo digni⁹ ꝯcludi p̄t. P. Sup h̄
inq̇t igit̄ veluti geometre solēt demōstrat̄

esse summū bonū. q̄re necesse ē ip̄am nām q̄ sit diuitas. i. nām dei eē sūma⁊
btitudinē. Qđ Boeti⁹ approbās dicit. Nihil veri⁹ ē ip̄a re:nec rōcinatiōe
firmi⁹:nec deo digni⁹ ꝯcludi p̄t. Notādū ex. iiij. Topic. qđ p supabūdā
tiā dr̄ vni soli ꝯuenit. Cū igr̄ sūmū bonū dicat̄ p supabūdātiā:nō erūt duo
sūma bona. Itē si eēnt duo sūma bona:vel eēnt einsdē spēi:vel differrēt
specie. Si eiusdē spēi erunt eq̄l'r pfecta ⁊ vnū erit supfluū. si differūt specie
vnū erit pfecti⁹ altero. q2 īpossibile ē duas spēs eē eq̄l'r pfectas. ħ qđ est im
pfecti⁹ nō ē summū bonū. ġ nō sunt plura sūma bona.
¶ Sup hec inq̇t. Hic phīa cōcludit ex dictis q̄ndam ꝯclusionē corolariā di
cens. Sup hec. s. p̄dicta. ego tibi dabo corolariū. i. ꝯclusionē corolariā. ita
scz sicut geometre aliq̇d solēt demōstratis suis ꝓpositis inferre:q̄ illata ip̄i
vocāt porismata. i. apitōes. Et tūc pōit corolariū ꝙ oīs beat⁹ ē de⁹. qđ sic
infert. quia adeptione beatitudinis fiunt homīes beati. beatitudo xᵒ est
ip̄a diuinitas:vt probatum est. manifestum est homines beatos fieri ade-
ptione bonitatis. Sed sicut adeptione iusticie fiunt homines iusti:⁊ ade-
ptione sapiē sapiētes. ita necesse ē adeptiōe diuinitatis eē beatos siue de-
os. igitur omnis beatus est deus. Sed natura quidē vnus deus est ⁊ non
plures. participatōe xᵒ nihil probibet plures deos esse. Hāc cōclusionem
cōmendās. B. dicit. Et pulcrū inquam boc. s. qđ mō ꝯclusisti:atq; p̄ciosuz

siue porisma: siue corolariũ mauis. i. magis velis ipm̃ vocari. Notan-
dum q̄ oĩs beat⁹ est de⁹. hoc pbat ex lr̃a sic. Hoĩes fiũt beati adeptõe bea-
titudinis. ꝫ btĩtudo est diuinitas. ġ hoĩes fiũt beati adeptiõe diuinitatis.
ꝫ adeptõe diuĩtatis aliq̃s efficit̃ de⁹. ġ oĩs beat⁹ ẽ de⁹. Al̃ p̄t sic argui. ade
ptõe diuinitatis aliq̃s efficit̃ de⁹, adeptiõe diuĩtatis aliq̃s efficit̃ btũs: cũ

positis aliq̃d inferre q̃ porismata ipi vo-
cãt. Ita ego q̃z tibi veluti corolarium da-
bo. Nã qm̃ beatitudinis adeptõe fiũt ho-
mines beati. Beatitudo v͠o est ipa diuini
tas. Diuinitatis adeptõe fieri btõs mani
festũ ẽ: ꝫ vti iusticie adeptõe iusti sapĩe sapi
entes fiũt. ita diuĩtatẽ adeptos deos fieri
sili rõe necesse ẽ. Ois igit̃ btũs de⁹. ꝫ natu
ra q̃dẽ vn⁹: participatiõe v͠o nihil phibet
esse q̃ꝫ plurimos. B. Et pulcrũ inquã ꝫ at
q̃ꝫ p̃ciosuz: siue porisma: siue corolariũ vo-
cari mauis. P. Atqui q̃z pulcri⁹ nihil est

diuinitas sit
idẽ cũ beati-
tudine. ergo
om̃is btũs ẽ
deus. No
ta ꝫ Hugui
tõez por⁹. ri.
est subtile fo
ramen in cor
pore p q̃ su-
dor emanat.
Inde poris-
ma. tis. i. api
tio vel illumi
natio sensus.
Dicunt̃ etiã
porismata re
gule q̃s geo-
metre propo
nũt ad aliq̃d
ostendendũ: eo

q̄ apiẽt ꝛ illumĩent mẽtẽ lectoris. ꝛ ipe allegat Boetiũ ĩ ꝫ libro de ꝫ noĩe
porisma. Notãdũ ꝫm eũdẽ Hug. a corona venit coronariũ q̃d ẽ p̃miũ vi
ctorie vel p̃miũ belli vl̃ certamĩs. s. corona vl̃ aliq̃d aliud. Vel coronariũ ẽ
vñ aliq̃s meret̃ honorẽ: vl̃ adipiscit̃ coronã. Et etiã allegat Boetiũ ĩ ꝫ lo-
co de ꝫ noĩe coronariũ. Sz cõiter ipm̃ noĩam⁹ corolariũ. Et ẽ corolariũ cõ
clusio sequẽs ex p̃missis. Nota aliq̃s diceret. si oĩs beat⁹ est de⁹: cũ plu-
res sint beati pl̃es erũt dij. Rñdit Boeti⁹ q̄ vn⁹ ẽ de⁹ nãl̃r ꝛ eẽntial̃r: ꝫ par
cipatiue. s. pticipatõe v͠tutis ꝛ ĩmortalitatis p̃nt esse pl̃es dij. Vñ ps̃. Ego
dixi dij estis ꝛ filij excelsi oẽs. Itẽ ĩnuit phus. xij. Metaphis. vbi sic ꝯclu-
dit. Nõ valet pluralitas p̃ncipuz. sit ġ vn⁹ p̃nceps. s. ꝫm nãz ꝛ essentiã. Er
go dic̃ Señ. Vir speculatiu⁹ ẽ q̃si de⁹ ĩ hũano corpe hospitat⁹. Pro q̃ vl
teri⁹ notãdũ q̄ de⁹ ẽ q̃druplex. Aliq̃s ẽ de⁹ nũcupatiue: vt ydolũ. Ali⁹ vsur
patiue: vt demões cultũ dei sibi vsurpãtes: vt dic̃ scriptura. Oẽs dij gẽtiũ
demõia. Terti⁹ pticipatiue: vt hoĩes btĩtudinẽ pticipãtes. Quart⁹ est de⁹
nã hñs eẽntie eternitatẽ: ĩmutabilitatẽ: ꝛ cõicabilitatẽ. Primis trib⁹ mo-
dis p̃nt bñ eẽ pl̃es dij: ꝫ nõ q̃rto mõ. Vltĩo nota deitatẽ siue diuĩtatẽ pti-
cipare nõ ẽ nisi ĩmortalitatẽ: ĩpossibilitatẽ: subtilitatẽ ꝛ agilitatẽ adipisci.
Nã mortale additũ nobis sepat nos a dijs: vt dicit Porphiri⁹. ergo ade-
ptõe ĩmortalitatis erimus dij.
¶ Atqui ꝫ q̃z nibil pulcri⁹ est. Hic pbia mouet circa p̃dicta q̃ndaz dubita-

ttonē. Scđo soluit eā:ibi. Cui⁹ discretōem. Primo dicit. Ex quo dicis hoc corolariū eē pulcrū. Atq̄ ꝑ certo. hoc qđ iā dicā nihil ē pulcri⁹:qđ rō ꝑsuadet eē annectēduz his.s.sup̄dictis. Et dicit Boeti⁹. Quid ē pulcrū illud: Dicit p̄hia. Cū beatitudo videat̄ multa ↄtinere: videat̄ vtrū hec oīa ↄiungāt.i.ↄstituāt veluti vnū corpus btītudinis q̄dā varietate ꝑtiū:an sit aliq̄d eoꝝ qđ cōpleat sb̄az beatitudīs: ad hoc cetera referant̄. Tūc Boetius petit hāc qōem magis elucidari: dicens. Vellē inquā vt patefaceres illud qđ q̄ris ↄmemoratiōe ipsarū rerū sup. exēplificādo. Et p̄hia cōdescēdēs Boetio q̄rit. Nonne cēsem⁹ beatitudinē eē bonū: Dic̄ Boetius. Certe sūmū bonuz. Cui p̄hia. Licet.i.licitum est. addas h̄ sup. sūmū oībus his. Nā beatitudo ē sūma sufficiētia: eadē est sūma potētia. ⁊ iudicat̄ esse sūma reuerētia claritas ⁊ voluptas. Dicit. B. Quid sup. estimas dicēdū. Rn̄dit p̄hia. Heccine.i. nūquid hec oīa.s. sufficiētia: potentia: ceteraq̄ȝ sunt veluti q̄dā mēbra btītudinis. an cūcta referunt̄ ad bonū veluti ad verticē.i. tanq̄ȝ ad sūmā rōez appetēdi oīa alia. Tūc Boeti⁹ fatet̄ se ītelligere qōem ⁊ ꝑstulari ei⁹ solutōez: dicēs. Intelligo q̄d ꝑponas īuestigādū: desiro audire q̄d cōstituas.i. diffinias qōem dissoluendo. Notandū ꝙ q̄stio quā p̄hia mouet est ista. vtrū p̄dicta q̄nq̄ȝ.s. sufficiētia. reuerētia ⁊c̄. cōstituant beatitudinē sicut diuersa mēbra vnū corp⁹. vel vtꝝ oīa sint eadē ⁊ referāt̄ ad aliq̄d vnū.s. ad bonū: qđ sit rō appetēdi oīa ista. Notādū q̄ ī btītudine ē sūmū bonū. ⁊ in btītudine est sufficiētia: reuerētia: potētia: glīa et iocūditas. Ideo q̄rit̄ an ista sint in btītudine tanq̄ȝ diuersa: aut ad vnū relata.s. ad bonū rōe cui⁹ appetunt̄. Nota ad primā ꝑtez qōnis dȝ rūdert.

qđ his annectendū esse ratio ꝑsuadet. B. Quid inquā. P. Cū multa inquit beatitudo cōtinere videat̄: vtꝝ ne hec oīa vnū veluti corp⁹ btītudinis q̄dā ꝑtiū varietate cōiūgāt: an sit eoꝝ aliq̄d qđ btītudinis sb̄am ↄpleat. Ad h̄ vo cetera referant̄. B. Vellem inquā id ipaꝝ reꝝ cōmemoratōe patefaceres. P. Nōne inq̄t btītudinē bonū eē cēsem⁹. B. Ac sūmū q̄dē inquā. P. Addas inq̄t h̄ oib⁹ licet. Nā eadē sufficientia sūma ē. eadē sūma potētia. reuerētia q̄ȝ claritas ⁊ voluptas btītudo esse iudicat̄. B. Quid igit̄. P. Heccine oīa bona sufficientia: potētia: ceteraq̄ȝ veluti q̄dā btītudinis mēbra sunt: an ad bonū veluti ad verticez cūcta referunt̄. B. Intelligo inquā q̄d iuestigādū ꝓponas: h̄ q̄d ↄstituas audire de-

q̄ nō. q2 mēbra vnū corp⁹ ↄstituētia debēt eē int̄ se diuersa: vt statim pba/
bit̄ in lr̄a sequēti. ꝭ illa q̄ncꝫ sunt vnū vt pbatū est. g̃ nō pn̄t eē ptes beati/
tudinis cōstituētes ip̄am sicut mēbra vnū corp⁹. Etiā si sic: seq̄ret̄ q̄ beati
tudo seu de⁹ nō eēt oīno simplex: qd̄ est ip̄ossibile.
¶ Cui⁹ rei discretōez. Hic pħia soluit q̄stiōem. et p̄mo on̄dit q̄ ista q̄ncꝫ nō sūt ptes ⁊ mē bra btītudīs Scd̄o osten/ dit q̄ oīa re/ ferāt̄ ad bo/ num: ibi. Ad bonuz vero. Primo intē dit talē rōez. Mēbra cōsti tuētia aliq̄d vnuz adinui cem debēt es se diuersa. ꝭ ista oīa q̄ncꝫ sunt idem. er go nō sūt mē bra ⁊ ptes be atitudīs. Un̄ dic̄ i lr̄a. Cu/ ius rei sup/ ple posite in q̄stiōe: sic ac/ cipe discreti/ onē. i. discre

sidero. P. Cui⁹ rei discretōez sic accipe. Si hec oīa btītudinis mēbra forēt: a se q̄z iuicē discreparēt. Hec ē em̄ ptiū natura vt vnū corp⁹ diuersa ↄponāt. Atq̄ h̄ oīa idez eē mōstrata sunt. Minime igit̄ mēbra sūt. Alioq̄n ex vno mēbro btītudo videbit̄ eē ↄiūcta: qd̄ fieri neq̄t. B. Id q̄dē inquā du biū nō est: ꝭ id qd̄ restat expecto. P. Ad bonū v̄o cetera referri palā ē. Idcirco em̄ sufficiētia petit̄: qm̄ bonū esse iudicat̄. Id- circo potētia: qm̄ id q̄z eē credit̄ bonū. idē de reuerentia: claritudine: iocūditate cōie ctare licet. Omniū igitur expetendoꝝ sum ma atqꝫ causa bonum est. Quod enim ne- qꝫ re: necꝫ similitudine vllū in se retinet bo

tā solutōez. Si hec oīa forēt mēbra btītudīs: tūc discreparēt a seiuicē. hec em̄ ē nā ptiū vt diuersa ↄponāt vnū corp⁹. Atq̄ p certo. h̄ oīa q̄ncꝫ mōstra ta sūt idē eē sup. i nona p̄sa. igr̄ mīme sc̄ mēbra btītudīs. Sz si i eis saluet̄ rō mēbri oīa erūt vnū mēbꝝ. ⁊ tūc seq̄t̄ btītudinē ↄponi ex vno mēbro: qd̄ ē ip̄ossibile. Et h̄ ē q̄ dic̄. alioq̄n. i. si alit̄ dicat̄ q̄ nō sc̄ mēbra. ꝭ vnū mēbꝝ videbit̄ btītudo eē ↄiūcta ex vno mēbro: qd̄ fieri neq̄t. Et dic̄. B. Id q̄dez qd̄ mō ↄclusū ē nō ē dubiū: ꝭ illd̄ qd̄ restat d̄ v̄itate alteri⁹ ptis q̄ōnis: expe cto. Notādū q̄ btītudo ē diuītas vt p̄⁹ visū ē. ⁊ q2 diuītas ē oīno simplex ⁊ idiuisibil' ex nll'o p̄t eē ↄstituta. cū ei ↄstituēs p̄⁹ sit ↄstituto: eēt aliq̄d p̄⁹ deitate: qd̄ absurdū ē. g̃ btītudo nō p̄t eē ↄstituta ex plib⁹ mēbris vl' ex vno (mēbro.
¶ Ad bonū v̄o cet̄a. Hic pħia on̄dit q̄ oīa referant̄ ad bo/ nū tāq̄ ad cāz ꝓpt̄ quā appetunt̄. Scd̄o ex dictiz deducit q̄sdaz ↄclusiōes supi⁹ pbatas vt meli⁹ itelligant̄. Scd̄a ibi. Cui⁹ v̄o cā. Prīo dicit Palā ē cet̄a. s. q̄ncꝫ sup̄ dicta ad q̄ oīa appetēda reducūt̄ ip̄a referri ad bonū. id/ circo em̄ petit̄. i. appetit̄ sufficiētia. q2 bonū eē iudicat̄. idcirco potētia de siderat̄, q2 id ēt credit̄ eē bonū idē lz ↄiectare, i, iudicare d̄ r̄uerētia claritu

dine.i.claritate ꝛ iocũditate: ꝛ sic vniuersaliter cõcludere ꝙ bonũ est sũma .i.pfectio. ꝛ causa oĩm expetendoꝝ.i.desiderandoꝝ. Qđ declarat p signũ dicẽs. Illud em̃ qđ neq̈ in re neq̈ in sĩlitudine.i.apparẽtia vllũ bonũ retinet in se: illud nullo mõ p̃t expeti.i.desiderari. ꝛ cõtra.i.p cõtrariũ.illa q̃ nõ sunt bona natura.i.ex natura.tñ si videant.i.appareãt esse q̃si vera bona sint appetunt: quo fit vti bõitas in re credat esse sũma atꝫ causa oĩm expetẽdoꝝ. Notandũ ꝙ bonuꝫ est causa oĩm desiderãdoꝝ.qꝛ deficiẽte rõne boni ĩ aliq̃: siue sit bonũ scđꝫ apparẽtiã: siue existentiã tollitur rõ appetibilis. posita ꝟo ratõe boni in aliq̃: siue ꝺm rẽ: siue ꝺm apparentiã exquo ĩpm est appetibile. Propter qđ dicit Aristo.iij.de aĩa. Mouet em̃ appetibile hoc quidẽ bonũ: hoc autem apparens bonũ.

num: id expeti nullo modo p̃t. Cõtraq̈ etiam q̃ natura bona nõ sunt: tñ si eẽ videant q̃si vera bona sint: appetũtur. Quo fit vti sũma cardo atꝫ causa expetẽdoꝝ oĩm bonitas eẽ iure credat. Cuiꝰ ꝟo causa q̃d expedit: id maxime videt optari. veluti si salutis causa quispiã velit eq̃tare: non taꝫ eq̃tãdi motũ desiderat q̈ salutis effectũ. Cũ igit oĩa boni grã petãt: nõ illa potiꝰ q̈ bonum ĩpm desiderant ab oĩbꝰ. Sꝫ ꝑpter qđ cetera optant beatitudinẽ esse ꝯcessimus: quare sic quoq̈ sola querit beatitudo. Ex quo liquido apparet ipsius boni ꝛ beatitudinis vnã atq̈ eandem esse substantiã. B. Nihil video cur desẽtire q̃spiaꝫ possit. P.

¶ Cuiꝰ ꝟo causa. Hic ex dictis phĩa deducit quasdã cõclusiones ꝑus ꝓbatas vt meliꝰ intelligant. Et sunt due. Prima est ꝙ bonũ ꝛ beatitudo sunt idẽ. Secũda ꝙ deꝰ ꝛ bonũ idẽ sunt. deducẽs ergo ꝑme ꝯclusionẽ dicit. Illud maxime videt optari cuiꝰ causa q̃d.i.aliqđ expedit.i.desiderat. vt si causa salutis.i.sanitatis.quispiã.i.aliq̃s.velit eq̃tare.nõ taꝫ.i.nõ tm̃: desiderat motũ eq̃tandi q̈.i.inq̈tũ desiderat effectũ salutis.i.sanitatis. Cũ igitur oĩa petant.i.appetant grã boni.illa nõ potiꝰ desiderant ab oĩbꝰ q̈ ĩpꝫ bonũ. Sꝫ nos cõcessimꝰ beatitudinẽ esse ꝑpt qđ cetera optant: q̃re sola beatitudo tanq̈ finis oĩm alioꝝ querit.i.desiderat. Ex quo liq̃do.i.manifeste apparet esse eandẽ substantiã ipsius boni ꝛ beatitudinis. Boetiꝰ em̃ assentiẽs isti deductiõi: dicit. Nil video cur quispiã possit dissentire. Notandum quorũcũq̈ ꝓprietas per se est eadem: necesse est illa esse eadẽ. Cuꝫ igitur bonũ ꝛ beatitudo habeant vnã ꝛ eandem per se ꝓprietatem: erũt eadem. Naꝫ per se ꝓpriũ est beatitudini ꝙ oĩa ꝑpter eã desiderant. Similr il

la'proprietas ē boni ꝙ oīa appetunť qꝛ bona ergo bonū ⁊ btitudo sūt idē
Notandū ꝙ illud magis appetiť cui⁹ cā aliquid appetiť. qꝛ illō ꝓpter qō
aliquid appetiť pri⁹ ē in causando motū desiderij. ꝗꝫ illud qō appetiť ꝓpť
aliō. qꝛ cā primaria ꝑus influit ꝗꝫ scōaria. ⁊ iō illud ꝓpter qō aliqͩ appetiť
plus influit desiderio. ꝗꝫ illud qō appetiť ꝓpter aliud. sic finis plus influ-
uit ꝗꝫ ordinata in finē. et
ħ declarat ꝑ
exēplū in lr̃a
de sanitate. q̄
plus appetiť
ꝗꝫ act⁹ equi-
tandi factus
ꝓpť sanitatē
¶ Sed deum
Hic phia ex
ꝯclusiōe pri⁹
ꝓbata dedu-
cit scōam. s.
deū ⁊ bonum
eē idē ꝑm sb-
stantiā ⁊ dicť.
Sꝫ demōstra
uimus deū ⁊

Sed deum verāꝗꝫ btitudinē vnū atꝗꝫ idē
eē mōstrauim⁹. B. ita inquā. P. Securo
igiť concludere licet. dei quoꝗꝫ in ipso bo
no nec vsꝗꝫ alio sitam esse substantiam.

Metrū. x. tercij libri

b Uc omnes pariter venite capti
Quos fallax ligat īprobis cathenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laboꝝ.
Hic portus placida manens quiete
Hoc patens vnum miseris asilum

verā btitudinē esse idē ⁊ vnū dic̄ Boeť. Ita ē inquā. Ex q̄ ꝯcludit phia di-
cens. igiť secure lꝫ ꝯcludere sbam dei sitam eē in ipso bono. nec vsꝗꝫ alio. i.
alubi. Nota ꝙ ex prima cōclusiōe inferť scōa. accipiēdo primā ꝯclusionē
ꝑ maiore arguēdo sic. Bonū ⁊ btitudo sūt idē ꝑm sbam. ꝭ deus ē vera bti-
tudo. ergo deus ⁊ bonum sunt idem ꝑm substantiam.

Uc oēs pariter venite capti. Istud est metrū decimū hui⁹ tercij qō
dr̄ valēticū ab inuētore. ⁊ est vnde casillabū ꝯstans ex spondeo ⁊ da-
ctilo. ⁊ duob⁹ vł trib⁹ trocheis. qꝛ vltīo loco p̄t pōi spōde⁹ vł troche⁹. In q̄
metro phia postꝗꝫ oñdit ī q̄ sit sūma btitudo hortať ad istā btitudinē pue-
nire dicēs. Oēs capti q̄s fallax libido. i. fallax delecticio. hītās. i. possidēs
ťrenas mētes. ligat īprobis cathenis. i. viciosis cupiditatib⁹. vēite pariť
huc. i. ad sūmū bonū qō est sitū in deo. Tunc oñdit vtilitatē veniendi ad il
lud bonū dicēs. Hic. i. in isto bono qō ē deus. erit vobis reqͤs laborū. cū
ipse sit premiū in hac vita laborantiū. hic est portus. i. securitas manens
placida quiete ħ ē asilū. i. domus refugij vnum. i. solū. quia tm̄ ad deū est
tutum refugiū. patēs. i. apertum miseris. Tunc cōparat istud bonū ab bōa
tempalia oñdens bona tpalia eē damnosa. quia sui cupiditate obtenebrāt
aīam. d. Quicquid donat tagus fluui⁹ iste aureis suis arenis. Quicquid
donat hermus fluuius rutilante. i. splendente sua ripa. aut indus fluui⁹ a
quo dicitur India. ꝓpinquus calido orbi. qꝛ vicinus torride sone. indus
inquā commiscens lapillos virides. i. smaragdos. candidis. i. margaritis
sup. omnia illa non illustrant aciē sup. mētis. ꝭ magis ꝯdunt. i. inuoluunt

cecos aīos. in suas tenebras id est ignorantias veri boni. hoc. s. bonū tpale. quicq̄d. i. qōcunqꝫ. placet. i. excitat mētes ad cupiditatē. illud tell⁹ aluit infimis cauernis. i. ꝓfundis. qꝛ in ꝓfundo terre gignunt̄ metella ꝛ gemme Tū: oñdit vtilitatē boni qō ē de⁹ in q̄ ē x̄a btitudo dicēs. Splēdoꝛ. i. btitudo splēdēs. q̄ splēdoꝛe regit̄ celū. ille vitat obscuras ruinas aīe. qꝛ splēdoꝛ ꝛ obscuritas se nō ꝯpaciunt̄ in eo dē q̄squis ꝙ poterit notare id ē notaꝫ habere hanc lucē. ipe negabit. i. nō curabit candidos radios phebi. i. solis Notādū ꝓpter līam ꝙ asilū ꝫm Hug. dī dom⁹ refugij quā romulus fecit. ab a qō ē sine. ꝛ silon qō ē tact⁹ q̄si sine tactu. quia non erat phas aliqueꝫ ibi tangere vl̄ offendē. Notandum ꝫm Isiō. li. ethimolo. Tagus est fluui⁹ quē cartago hispanie sic nūcupauit. ex q̄ ꝓcedit copiositas arenis auriferis. ꝛ ab h̄ ceteris fluuijs hispanie ē prelat⁹ Notādū ꝫm Hug. ꝙ herm⁹ est fluui⁹ asie. q̄ cāpos smirneos secat fluctib⁹. ꝛ est plenus aureis harenis. Indus aūt ꝫm Ysiō. est fluuius oriētis. q̄ rubeo mari excipitur a quo india nuncupat̄. abundans margarit̄ ꝛ smaragdis.

Non quicquid tagus aureis arenis
Donat. aut hermus rutilante ripa
Aut indus calido propinquus orbi.
Candidis miscens virides lapillos
Illustrant aciem magisqꝫ cecos
In suas condunt animos tenebras.
Hoc quicquid placet excitatqꝫ mentes.
Infimis tellus aluit cauernis.
Splendoꝛ quo regitur vigetqꝫ celum
Uitat obscuras anime ruinas.
Hanc quisquis poterit notare lucem
Candidos phebi radios negabit.

Prosa vndecima huius tercij libri

a Ssentioꝛ inquam cuncta eni firmissimis nexa rōnibus cōstāt. P. Tū illa quāti iquit estiabis. si bonū ipm q̄d agno

Ssentioꝛ iquā. Ista ē. xi. ꝓsa huius tercij in q̄ phia iducit Boetiū in cognitōem q̄rūdā que pri⁹ fassus fuit ignorare. s. q̄s sit finis oīm rex ꝛ quib⁹ gubernacul̄ mūd⁹ regat̄. Prīo ducit ipm in cognitōeꝫ primi. scōo scōi in seq̄nti ꝓsa. Primo phia inuestigat diffinitōem boni. scōo ex h̄ oñdit quis sit finis oīm rex ibi. Et illa nimiū. primo p̄mittunt̄ q̄dā scōo phia aggredit̄ ꝓpositū ibi. Nōne inq̄t. Prīo Boeti⁹ assentiēs p̄dict̄ dic̄. Assentioꝛ inquā. s. iā dictis. cūcta eñ ꝯstant nexa firmissimis rōib⁹ qꝛ demōstratiuis Et phia inq̄t. Quāti. s. p̄cij estimabis. si agnoueris q̄d sit ipsū bonuꝫ Rñdet Boeti⁹. Infiniti. s. precij inquā estimabo. si q̄dē mihi pariter ꝯtingat agnoscere deū q̄ bonū ē. dicit phia. Atqui ꝓ certe. h̄ patefaciā x̄issima

rõe. maneāt. i. ꝯcedant᷑. mõ. i. tm̄mõ q̄ ꝯclusa sūt pauloan̄. Et dicit Boetiꝰ
manebūt sine om̄i ꝯ̄dictiõe ĩ sui ṽitate. Notādū ꝙ ad ꝓbādū aliquā ꝯclu
sionē oꝫ p̄ncipia manere in sui veritate ⁊ ea ꝯcedi. si em̄ negarent᷑ nõ posset
ex eis ꝯclusio deduci. volēs ergo pħia ex his q̄ ꝯclusa sūt tanꝗ̄ ex p̄ncipijs
cõcludere q̄d sit bonū. dic̄ h̄ velle facere manentibꝰ his q̄ probata sūt. ⁊ di

ueris. B. Infiniti inquā. siquidē mihi pa-
riter deū q̊ꝙ qui bonum est ꝯtingat agno-
scere. P. Atqui hoc verissima inquit rõne
patefaciam. maneāt modo que pauloante
ꝯclusa sunt. B. manebunt inquā. P. Nõ
ne inquit monstrauimus ea q̄ appetunt᷑ a
pluribus. Idcirco vera ꝑfectaꝙ bona non
esse. qm̄ a seinuicē discreparent. cunꝙ alte
ri abesset. alterū plenum absolutumꝙ bo-
num afferre nõ posse. Tū aūt verꝫ bonū fie
ri cū in vnam veluti formā atꝙ efficientiaꝫ
colligunt᷑. vt q̄ sufficiētia est eadē sit potē-
tia. reuerētia. claritas atꝙ iocūditas. Nisi
ṽo vnū atꝙ idē oīa sint nihil habere quo
inter expetenda nūerent᷑. B. demõstratū
est inquā nec dubitari vllo modo potest.

cit botius ꝙ
manebunt in
sui veritate.
Nonne inq̄t
mõstrauimus
ea. Hic pħia
aggredit᷑ in-
tentū oñden
do q̄d sit bo-
nū. ⁊ intēdit
ꝓbare istā cõ
clusionē bo-
nū est illõ qŏ
oīa appetūt.
quā ꝓbat tali
rõe. Unum ⁊
bonū sūt idē
ꝫ oīa appetūt
eē vnū. ergo
oīa appetunt
bonū. Circa
istā rõnez sic
ꝓcedit. Pri
mo ꝓbat ma
iorē. scd̄o mi
norez. tercio
resumpta maiore infert conclusionē. secunda ibi. Nostine igit᷑. Tercia ibi
Est ne igitur. probat ergo maiorem ꝙ vnū ⁊ bonū sunt idem per modū qŏ
nis. ⁊ primo querit dicens. Nõne supra mõstrauimꝰ in nona prosa ea que
appetunt᷑ a pluribꝰ sup. sufficiētia. reuerētia. potētia. idcirco non esse vera
bona ⁊ ꝑfecta. qm̄ discrepāt a seinuicē sup. eo mõ quo appetunt᷑ a plurībꝰ
⁊ cū alteruꝫ abesset alteri nõ posse afferre plenū ⁊ absolutū bonū. qŏ nullo
indigeat. tūc aūt sup. monstrauimꝰ vnū verū bonū fieri. cuꝫ colliguntur in
vnā formā beatitudinis. atꝙ efficientiam. i. in vnā cām efficiētē. s. deū. vt
q̄ sit sufficientia. eadē sit potentia. ⁊ reuerentia. claritas ⁊ iocunditas nisi
vero sint vnum ⁊ idem mõstratum est. ea nihil habere quo nūerent᷑. i. com
putentur inter expetenda. i. desideranda. Et dicit Boetius demonstratum
est inquam nec vllo modo dubitari potest. Alterius querit pħia. Illa que
cum discrepant minime sunt bona. ⁊ cum ceperint esse vnum sunt bona.
Nonne hec contingunt fieri bona adeptione vnitatis dicit Boetius. Ita
videtur inquā. Et subdit philosophia. sꝫ omne quod ē bonū ꝑticipatione

boni cōcedis eē bonum. an minime. Et dicit Boetius ita ē Tūc phia ex cō cessis ꝯcludit maiorē dicēs. igit̄ sili rōe oꝫ vt concedas vnū τ bonū eē ideꝫ τ ꝯfirmat illā cōclusionē p locū ab effectu dicēs. Nāqꝫ eadē ē sba eoꝝ. quo rū nō ē naturaliter diuersus effectus. qꝛ idē inq̄ntū idē natū ē facere idem. Boet. ꝯcedēs dicit negare inquā nequeo. Nota ex lr̄a sic probat̄ q vnuꝫ τ bonum sint ideꝫ. Quecū qꝫ nō sunt bona nisi qꝛ sūt vnū illa non sunt bona nisi adeptione vnitatis. sed oīa sunt bona adeptōne vnitat̄ ergo vnū τ bonuꝫ idē sunt. vel aliter arguit̄ sic. Oīa sunt bona adeptōne bonitatis oīa sūt bona adeptōe vnitatis. ergo bonū τ vnū sūt idē Aliā rōnē innuit in lr̄a dicēs. Illa sūt vnū quorum nō est diuersus effectus. qꝛ idē inq̄ntū idē nō facit nisi idē ex scd̄o de generatōe. ſ vni⁹ τ bōi nō ē diuersus effectus. qꝛ effect⁹ vtriusqꝫ ē bonū. ergo sūt idē. τ hec ꝯclusio pꝫ ex q̄rto metahisi. vbi Arest. vult q bonū τ vnum conuertantur.

P. Que igitur cū discrepāt minime bona sūt cum vero vnum esse ceperint. bona fiūt. Nonne hec vt bona sint. vnitatis fieri adeptōe contingit. B. Ita inquā vr̄. P. Sꝫ omne qd̄ bonū ē boni ꝑticipatōe bonū esse ꝯcedis. an minime. B. Ita est. P. Opor tet igit̄ idē eē vnū atqꝫ bonū sili rōne cōcedas. Eadē nāqꝫ substātia est eoꝝ quoꝝ na turaliter non est diuersus effectus. B. negare inquā nequeo. P. Nosti ne igitur inquit omē qd̄ est tādiu manere atqꝫ subsistere q̄ꝫdiu sit vnū. Sꝫ interire atqꝫ dissolui pariter atqꝫ vnū eē destiterit. B. Quonā mō P. vt in aialibus inq̄t. cū in vnum coeunt ac ꝑmanent aīa corpusqꝫ. id aīal vocatur. Cū vero hec vnitas vtriusqꝫ seꝑatōe dis-

¶ Nosti ne igit̄ omē qd̄ ē. Hic phia ꝓbat minorē. s. q oīa appetūt eē vnuꝫ p talē rōeꝫ. Vnūqd̄qꝫ tādiu mā̄et atqꝫ subsistit q̄ꝫdiu ē vnū. ſ oīa naturalit̄ appetūt manere τ subsistere. ergo oīa appetūt eē vnū. Illi⁹ rōnis ꝑmo declarat maiorē. scd̄o minorē. ibi. Est ne igitur. tercio resūpta maiore ꝯcludit intentū ibi. si qd̄ aūt inquit. Prīo ergo declarās maiorē. q vnūqd̄qꝫ tādiu manet q̄ꝫdiu ē vnū. dicit. O boeti. nosti omē qd̄ ē tamdiu manere atꝫ subsistere. q̄ꝫdiu sit vnū. τ cū destiterit. i. desinit eē vnū. ꝑiter ꝯtigit dissolui atꝫ interire. q̄rit boeti⁹. Quonā mō. phia declarat i exēplo dicēs. in aīalib⁹ hoc pꝫ. cū aīa τ corp⁹ in vnū coeūt atꝫ ꝑmanēt vnū. illd̄ vnū vocat̄ aīal. cū vo hec vnitas dissoluit̄ seꝑatōe vtriusqꝫ sup. aīe τ corporis. liq̄t. i. manifestū ē aīal. interire τ nō iā eē aīal. Ponit aliḋ exēplū ipsum etiā corpus hūanū. cū ꝑmanet i vna forma ꝯiūctōe mēbroꝝ. tūc visit̄. i. vr̄ hūana spēs. ſ si ꝑtes

corpis distribute ⁊ segregate. i. sepate abinuicē. distraxerīt vnitatē. corpus desinit eē qđ fuerat. eodē mō pcurrēti cetera ꝓculdubio patebit vnūqđqꝫ subsistere. i. pmanere dū ē vnū. cū ꝺo desinit eē vnū interire vr̄. Et dicit boetius mīme inquā vr̄ mihi aliđ ꝯsiderāti plura. Nota ꝙ aliq̄s diceret nō vr̄ ꝙ eē ⁊ eē vnū sint eadē. q2 mali sūt ⁊ tn̄ nō sunt vnū ꝓbatio. vnū ⁊ bonū sunt idē vt iā ꝓbatū est. ſ mali nō sunt boni. ergo nō sūt vnū. Ista rō soluit̄ ex q̄rto hui9 negādo maiorē. q2 phia quarto hui9 probat malos nō solū nō eē potētes. ſ simpliciter nō esse. Vn̄ mali bene sunt mali. ſ ꝙ simpliciter dicant̄ eē nō est verū. sicut hō mortuus simpliciter nō ē hō. ⁊ đ hoc videbitur in quarto.

soluit̄ int̄ire. nec iā eē aīal liq̄t. ip̄m q̄ȝ corpus cū i vna forma mēbroꝝ ꝯiūctōe pmāet humana visit̄ spēs. At si distribute segregateqꝫ ptes corpis distraxerīt vnitatē. desinit eē qđ fuerat. Eoqꝫ mō pcurrenti cetera ꝓculdubio patebit subsistere vnūqđqꝫ dum vnū est. Cū deo vnum eē desinit esse interire. B. Cōsiderāti inquā mihi plura minime aliud vr̄. P. Est ne igit̄ inquit qđ inquantū naturaliter agat relicta subsistendi appetētia venire ad interitū corruptōez ꝙ desiderent. B. Si aīalia inquā cōsiderē que hn̄t aliquā volendi nolēdiqꝫ naturam. Nihil inuenio qđ nullis extra cogētibus abijciant manēdi intētionē ⁊ ad interitum

¶ Est ne igit̄ inq̄t. Hic phia ꝓbat seu declarat minorē. s. ꝙ oīa appetāt eē ⁊ pmanere. ⁊ pmo oñdit h̄. scđo ꝓbat ꝙ tal' appetit9 ē nālis. scđa ibi. neqꝫ nūc nos. Primo oñdit intētū ī aīalib9. scđo ī vegetabilib9. tercio in reb9 inaīatis. scđa ibi. Atq̄ non ē. tercia ibi. Ea etiā. Primo dicit phia. Est ne aliq̄d ꝙ inq̄ntū naturalr̄ agat. desideret venire ad interitū. i. ad mortē. ⁊ ad corruptionem relicta appetētia subsistēdi. Rn̄det boeti9. Si ꝯsiderē aīalia q̄ hn̄t nām. i. appetitū. volēdi. i. ꝓseq̄ndi. ⁊ nolēdi. i. fugiēdi aliquid. nihil iuenio qđ abijciant intētionē manēdi sup. in reꝝ natura. ⁊ festinēt sponte. i. volūtarie. ad īteritū nullis cāis ex̄ cogētib9. q2 oē aīal laborat tueri salutē. ⁊ deuitat mortē ⁊ pniciē. ſ ego ꝓrsus dubito q̄d de herbis ⁊ arborib9 ⁊ q̄d de reb9 inaīatis oīno ꝯsentiā sup. an talia appetant eē ⁊ pmanere. Nota boeti9 nō dubitat q̄n aīalia appetāt ⁊ pmanere cui9 rōem īnuit Illđ qđ laborat tueri salutē ⁊ vitare mortē. h̄ appetit eē ⁊ pmanē. ſ oē aīal ē hmōi ergo ⁊c̄. Sȝ vtꝝ ita sit in vegetalib9 ⁊ ī reb9 inaīatis de h̄ dubitat. ⁊ p̄t eē rō dubitationis. q2 ī talib9 nō sūt opatiōes ita māifeste ſbſuiētes appetitui nāli pmanēdi sic in aīalib9. q̄ mouēt̄ ad pcipiēdū nutrimētū, ⁊ ad alia q̄ ptinēt ad ꝯsuatōez vite

¶ Atqui non ẽ q de hoc. Hic phs pbat q vegetabilia sic herbe ⁊ arbores appetant eẽ ⁊ pmanere. ⁊ h̃ pbat quatuor modis sic patebit. pmo ex locoꝝ qualitate. qr in talib⁹ locis nascunt̃ vbi diuti⁹ pñt ꝯseruari ineẽ. Uñ dicit. Atq̃ p certe. O boeci nõ qd̃ ẽ possis ãbigere. i. dubitare de h̃. vtꝝ inaiata ⁊ vegetabilia appetant esse primũ. i. primo signo. Cum tu intuearis herbas atq; arbores ĩnasci locis sibi ꝯuenientib⁹. vbi q̃ntum earũ natura. i. vigor nature queat non pñt cito exarescere et interire. nam alie cãpis oriunt̃ sicut oliue. alie montibus sic cipsi. alias ferũt paludes sic alnos ⁊ salices. Alie herent saxis sicut herbe q̃ dicunt̃ capilli veneris et barba iouis. Aliaꝝ herbarũ sunt fecunde. i. abundãtes. steriles alie vt illius herbe que dr̃ merica. q̃s si quispiam id est aliquis conetur transferre in alia loca arescant. sed natura dat vnicuiq; qd̃ sibi ꝯuenit ⁊ elaborat ne ĩtereant q̃ꝫdiu manere pñt. Nota locus est principium generationis. quia saluat ⁊ conseruat locatum. et ipso mediante virtus celestis influit ipsi locato. cum igitur vegetabilia sicut herbe ⁊ plante requirant determiata loca in quib⁹ saluantur ⁊ in alijs arescant. patet q ipla appetant esse et pmanere.

sponte festinent. Omne nãq; aial tueri salutem laborat mortem xo pniciemq; deuitat. Sz quid de herbis arboribusq; . quid de inaiatis oino cõsentiã. rebus pẽsus dubito. P. Atqui nõ est q de hoc possis ambigere. cũz herbas atq; arbores intuearis pmum sibi cõuenientibus innasci locis. Ubi quantum earum natura queat cito exarescere atq; interire non possunt. Nã alie quidẽ campis. alie mõtib⁹ oriunt̃. alias ferunt plaudes alie saxis herent aliaꝝ fecunde sũt sterilis arene. q̃s si i alia q̃spiã loca trãsferre conetur arescant. Sed dat cuiq; natura qd̃ ꝯuenit: ⁊ ne dum manere possũt intereant elaborat. Quid dicam. q omes velut in terras ore demerso trahunt alimẽta radicibus ac per medullas robur corticẽq; diffundũt. Quid q nobilissimũ qd̃q;

¶ Quid dicã. q oẽs velut in terras. Hic phia pbat idẽ alio signo qd̃ sumitur ex mõ situatõis ptiũ ẽm ꝯuenientiam ad attractionẽ alimẽti quo ꝯseruatur eẽ coꝝ Et dicit. q̃d dicã ex hoc q oẽs. s. herbe ⁊ arbores trahũt alimẽta radicib⁹ velut ore dimerso in terras. ⁊ diffundunt sibi alimentũ p medullas. p robur ⁊ p corticẽ qd̃ nõ ẽ nisi ꝓpter appetitũ pmanẽdi. Tũc põit

aliud signū qđ sumitur de dispōne ꝑtiū ad ꝓhibēdū nocumētū extrinsecuꝫ dicens. q̄d dicā ex h̄ ꝙ mollissimū qđꝫ sic̄ ē medulla sꝑ recōdit̄ .i. locat̄ .in īteriore sede .i. ī medio plāte. extra vo tuet̄ quadā ligni firmitate. vltimꝰ āt .i. exterior cortex arboris. q̄si patiēs mali .i. potēs sustinere mala. opponit̄ defensor vsus intēpiē celi .i. aeris. Tūc ponit aliud signū qđ sumit̄ ex ꝓpagatione seminis. q̄ ordinatur ad ꝯſuationē nature in alio sil'i in spē cū nō possit manē ideꝫ nūero. Et dic̄ iā vo quāta est diligentia nature vt cūcta ꝑpagētur semīe multiplicato sup. ꝯsidera q̄ oīa semīa q̄s nesciat eē tanq̄ q̄sdā machinas .i. instrumēta manendi. nonmō .i. nōtm̄ ad tp̄s verꝫ etiā manēdi imppetuū. generatī

sicuti medulla est in interiore sꝑ sede recondit. extra vo quadā ligni firmitate. Vltimus aūt cortex aduersū celi intēꝑiem. q̄si mali patiens defensor opponitur. Jaꝫ vo quanta ē nature diligētia. vt cūcta semine multiplicato propagentur. quo oīa nōmō ad tp̄us manendi verū generatim q̄ꝫ quasi imppetuum ꝑmanendi. veluti quasdā machinas eē quis nesciat. Ea etiam q̄ inaīata eē creduntur. nōne qđ suū est queꝗ sili rōne desiderant. Cur enim flāmas quidē sursum leuitas vehit terras vo deorsum pondus deprimit. nisi ꝙ hec singulis loco motionesꝗ cōueniunt. Porro autez qđ cuiꝗ ꝯsentaneū ē. id vnūqđꝗ cōseruat. sicuti ea

.i. successiua gnātōe. q. d. nullꝰ ē cui hec nō pateāt. Notādū ꝙ radices plātaꝝ ori siles sūt. cū hēant eādē opationē sup. trahē alimtū. hn̄t āt plāte radices īfixas terre. qꝛ ex t̄ra hūorē trahūt ⁊ alimētū. qđ ꝑ diffundit̄ ī medullā. deiñ ī robur. deiñ in corticē. ē aūt medulla mollissimū. qđ ē ī medio plāte vl' arboris. nō potēs pati intēꝑiem caloris ⁊ frigoris. iō nā īpam locauit ī medio. quā circūdat robur qđ ē lignū arboris. robur aūt circūdat̄ cortice exteriori tāq̄ defensore ab ītēꝑie aeris. Notādū ꝙ qꝛ vegetabilia nō pn̄t idē numero manere. ideo natura producit in eis semina per quorū ꝓpagationē ꝑmaneāt idem in specie. s. in suo simili.
¶ Ea ēt q̄ inaīata. h̄ pħia ꝓbat ꝙ ēt inaīata appetāt eē duabꝰ signis. Prio ex īclinatōe nāli eoꝝ ad locū. ⁊ dicit sic. Ea ēt q̄ credunt̄ eē inaīata vt lapis aer. ignis. nōne desiderāt .i. appetūt. q̄ꝗ .i. oīa inaīata. qđ suū ē .i. sue nature ꝯsonū ē sili rōe ꝓpter ꝯſuationē sui eē. q. d. sic. Cur enī leuitas vehit. i. mouet flammas sursum. ⁊ pōdus .i. grauitas deprimit terras deorsuꝫ non ꝓpt̄ aliā. cām nisi ꝙ hec loca ⁊ motōes ꝯueniūt singul' sup. ꝑ saluatōe eoꝝ eē. ⁊ subdit. Porro illđ ē ꝯsentaneū .i. ꝯueniēs cuiꝗ. illđ sup. ꝯſuat in eē

vnūqdꝙ. ſicut ea q̄ ſūt inimica.i.ꝯria corrūpūt. Scd̄o ꝓbat illō ꝑ aliō ſignū ſūptū ex ꝯſuatōe nāl' ꝓprietatis.hmōi ē ꝯtinuitas quā q̄libet res nālis nitiť cōſuare. Vn̄ dicit. Jam ſup.iſta vo que dura ſūt vt lapides.adherēt tenaciſſim⁹.i.firmiſſimis.ſuis ꝑtib⁹ ⁊ reſiſtūt ꝑ ſuā duriciē ne facile diſſoluanť.q̄ vo ſūt liquētia.i.mollia. ſicut aer ⁊ aq̄.ne facile cedūt diuidentib⁹. ꝫ cito relabuntur.i.redeūt in ea a q̄bus ſūt abſciſa.ꝫ ignis refugit oēm ſectionē. Nota ꝙ h̄ vltimū ꝙ dicit ignez fugere oēm ſectionē. dupliciter exponiť ꝑmo ſic. Aliq̄d ſecať cum ꝑtes ei⁹ abinuicē ſepantur ita. vt in nullo cōueniant. ꝫ ꝑtes ignis non ſic pn̄t ſecari. q̄n ſemꝑ in aliquo ꝯueniāt. vt maxīe pꝫ de igne q̄ ē flamma. Alio mō exponitur ſic ꝙ ignis refugit oēm ſectionē. qꝛ ꝓpē vehemētiā ſui actionis corrumpit ip̄m qd̄ dꝫ ſecare ⁊ igniēdo ipſum in ſui naturā ꝯuertit ¶ Neqꝫ nūc nos. Hic pħia ponit ꝙ deſideriū eſſendi nō ē appetitus volūtarius ꝫ naturalis. Et dicit. Neqꝫ nos tractam⁹ nūc de motib⁹ volūtarijs aīe cognoſcentis. ꝫ de naturali intētōe. ꝫ naturale ē quod tranſigimus id eſt digerimus. acceptas eſcas ſine cogitatione. ⁊ quod in ſomno neſcientes ducimus ſpiritum id eſt reſpiramus. Nam amor.i.appetitus. manendi.i.ſubſiſtendi in aīalibus.ſ.non prouenit ex voluntatibus ſup. ſicut tu eſtīas quia ſuperi⁹ poſuiſti ſolum in animalibus eſſe appetitū manēdi. ſed venit ex pꝛicipijs nature. qꝛ natura repiť tam in aīatis q̄ꝫ in inaīatis. Qd̄ autem appetitus manendi non ſit ex voluntate. probat dupliciter. Primo probat hoc, quia voluntas ſepe amplectitur mortem que tollit eē indi

que ſūt inimica corrūpūt. Jā vo q̄ dura ſūt vt lapides adherēt tenaciſſime ꝑtib⁹ ſuis. ⁊ ne facile diſſoluantur reſiſtunt. Que vero liquentia vt aer atqꝫ aqua facile quidez diuidētib⁹ cedūt. ꝫ cito in ea rurſus a quibus ſūt abſciſa relabūť. Jgnis vo oēm refugit ſectōez. Neqꝫ nūc nos de volūtarijs aīe cognoſcētis motib⁹. ꝫ de nāli ītentōe tractam⁹. Sicuti ē ꝙ acceptas eſcas ſine cogitatōe trāſigim⁹. ꝙ in ſomno ſpm̄ ducimus neſciētes. Nā nc in aīalib⁹ quidē manendi amor ex aīe volūtatib⁹: verū ex nature principijs venit. Nā ſepe mortē cogētib⁹ cauſis. quā natura reformidat. voluntas amplectiť. Contraqꝫ illud q̄ ſolo mortaliuz rerum durat diuturnitas. gignendi opus quod natura ſemꝑ appetit. interduz cohercet volūtas. adeo hec ſui caritas nō ex aīali motōe. ꝫ ex naturali intētōe ꝓcedit

nidui. Vñ dicit. Volũtas sepe amplectit᷑ mortē. quā natura reformidat. i.
abhorret. cogentibus causis. s. extrinsecis. sicut pȝ de martiribus. Scđo ꝓ
bat idē ex hoc. ꝙ volũtas qñꝫ cohibet operationē ɔſuatiuā eē specifici di
cēs. contraqꝫ. i. ꝑ ɔ̄triũ. illud opus gignēdi. quo solo durat diuturnitas. i.
ꝑmanētia rex̄ naturaliũ. qđ natura appetit interdũ coercet voluntas. sicut

Dedit eni prouidentia creatis a se rebus
hanc vel maximā manendi cām. vt quoad
pñt naturaliter manere desiderēt. Quare
nihil est ꝙ vllo modo queas dubitare. cũ
cta que sũt appetere naturaliter cōstātiam
permanēdi. deuitare ꝑniciē. B. Cōfiteor
inquā nũc me indubitato cernere. que du
dũ icerta videbātur. P. Qđ aũt iquit sub
sistere ac ꝑmanere appetit. id vnũ eē desi
derat. Hoc enim sublato nec eē q̈dem cui
q̄ꝫ ꝑmanebit. B. verũ est inq̄ꝫ. P. Oia igi
tur inquit vnũ desiderāt. B. cōsensi. P.
Sed vnũ idipsum mōstrauimus eē qđ bo
num est. B. Ita q̈dē. P. Cũcta igitur bo
num petũt. quod quidem ita describas. li

patet in cōti
nentib⁹ adeo
hec caritas. i.
appetitus sui
sup. manendi
non ꝓcedit ex
aīali motiōe.
sed ex natura
li intentione.
quā de⁹ indi
dit nature.
¶ Dedit eniꝫ
ꝓuidētia diui
na reb⁹ crea
tis a se. hanc
maximā cām
manēdi. vt de
siderent ꝑma
nere naturali
ter q̄ꝫdiu pñt.
q̄re nihil ē ꝙ
vllo mō q̄as.
. i. possis du
bitare. cuncta
q̄ sũt naturali

ter appetere ɔstantiā ꝑmanēdi. τ deuitare ꝑniciem. qđ boetius ɔcedēs dic
Cōfiteor inquā. nũc me cernere indubitato. i. sine dubitatōe. q̄ dudũ icerta
videbant᷑ sup. ꝙ vegetabilia τ inaīata naturaliter appetũt. ꝑmanētiā eēn
di. Notandũ ꝙ duplex ē appetit⁹ natutalis τ aīalis. Naturalis ē q̄ ɔseq̄
tur formā naturalē. τ qꝛ ṗma ꝑfectio illi⁹ qđ hȝ formā naturalē ē eē. iđ ap
petitus cuiuslibet rei natural' est ad suũ eē habēdum si careat. vel ad ɔser
uādum. si habeat. Appetitus aīalis ē q̄ ɔsequit᷑ formā apprehēsam. τ si est
forma apprehēsa ꝑ sensus. sic est appetit⁹ sensitiu⁹. q̄ sꝑ tēdit in ɔuenietiā
nature. si aũt ē forma apprehēsa ꝑ itellectũ. tũc semꝑ inclinatio cōueniēs ē
appetitus rōnalis. qui ē voluntas. τ qꝛ illud qđ ſm se est discōueniēs na
ture sibi est mors. illud homo apprehēdit qñꝫ tanq̄ꝫ ɔueniēs ꝓpter aliđ an
nexũ. s. ꝓpter premiũ eterne vite. iđ volũtas sepe amplectit᷑ mortē quā natu
ra reformidat ex q̄ pȝ ꝙ appetit⁹ essendi nō ē ꝑ͛io τ pͥcipaliter ex appeti
tu itellectiuo. sed ex appetitu naturali. Nam appetitus intellectiuus non
inuenit᷑ in omnibus inquibus inuenitur appetitus naturalis.
¶ Qđ aũt inq̄t subsistere. Hic ꝑhia resũpta maiore ɔcludit itētũ dicēs, qđ

aũt appetit subsistere. ⁊ ꝑmanẽ. illud desiderat eẽ vnũ. hoc eñi sup. vno sb̃lato non ꝑmanebit cuiq̃ʒ rei suũ eẽ. dicit boeti⁹ verꝫ ẽ ꝯcludit ǧ phia. Oĩa igit̃ vnũ eẽ desiderant. Et boeti⁹ ꝯsentiẽs dic̃ ꝯsensi. ⁊ tũc maiorẽ p̃cipal̃ silogismi resumit vt ꝯcludat diffinitõez boni dicẽs. ꝭ nos mõstrauim⁹ vnũ eẽ idipm qđ bonũ ẽ. dicit boeti⁹ ita quidẽ. tũc phia ꝯcludit intẽtũ formando diffinitõz boni dicẽs.

cet ipm bonũ esse qđ desideret ab oĩbus. B. nihil inq̃ʒ verius excogitari põt. Nam vel ad nihilum cuncta referunt. ⁊ vno veluti vertice destituta: sine rectore fluitabũt aut siquid est ad quod vniuersa festinent. id erit oĩum summũ bonorũ. P. Et illa nimium inquit. O alumne letor. ipsam enim medie veritatis notam mente fixisti. Sed in hoc patuit tibi quod ignorare te paulo ante dicebas. B. Quid inq̃ʒ. P. Quis esset inquit rerum omniũ finis. Js est eniʒ ꝓfecto quod desideratur ab oĩbus. qđ qꝛ bonum eẽ colligimus. oportet rerũ oĩum finẽ bonũ eẽ fateamur.

igit̃ cũca bonũ petũt. qđ bonũ lʒ. i. licitũ ẽ. vt ita describat̃. bonũ est qđ desideret̃ ab oĩbus. Et dicit boetius. nihil veri⁹ excogitari põt. qꝛ vel ad nihilũ cuncta referũt̃ ⁊ destituta vna vertice. i. p̃ncipio cuncta fluitabũt sine rectore. Aut si quid est ad qđ vniuersa festinẽt. illud erit sũmũ oĩm bonoꝝ. Notãdũ ꝙ oẽ qđ est. vl̃ appetit ꝑfici. vl̃ in sua ꝑfectõe saluari. cũ igit̃ ꝑfici ⁊ in ꝑfectiõe saluari sit bonũ oĩa appetũt bonũ. Notãdũ cũ dr̃ oĩa appetũt bonũ. ibi nõ accipit̃ bonũ p̃cise ꝓ bono morali. nec p̃cise ꝓ bono nãli. ꝭ pro bono cõiter accepto. qđ bonũ communiter acceptum est esse eẽntiale vel accidentale conueniens rei vt perficiatur. vel in sua perfectione saluatur.

¶ Et illa nimiũ inq̃t. Hic phia ex dictis reducit boetiũ in cognitõez cuiusdã qđ supra se ignorare ꝯfessus ẽ. s. q̃s sit finis oĩm reꝝ. Et p̃ ꝯmẽdat dictũ boetij dicens. O alũne nimiũ letor. qꝛ tu fixisti. i. attigisti. notã. i. cognitõez mẽte medie v̾itatis. i. ꝑfecte v̾itatis q̃ ẽ ĩ medio. ꝭ h̃ patuit tibi qđ dicebas te ig̃rare pauloañ sup. ĩ p̃ li. sexta ꝓsa. Et q̄rit boeti⁹ q̃d inquã sup. ẽ illud. dicit phia. q̃s eẽt finis oĩm reꝝ. Et sb̃dit Js enĩ ẽ finis oĩm reꝝ qđ desideraẗ ab oĩb⁹. qđ qꝛ bonũ eẽ collegim⁹. vt pʒ ex diffinitõe boni. oʒ vt fateamur bonũ eẽ finẽ oĩm reꝝ. Notandũ ꝙ ꝑ notã medie veritatis ĩtelligit noticiã diuinã. sic̃ pũctũ ẽ mediũ circuli. a q̃ oẽs linee dicunt̃. sic de⁹ ẽ mediũ veritatis a quo oĩs v̾itas ꝓcedit. Notãdũ ꝙ oĩa appetũt sui finẽ cũ finis sit ꝑfectio rei ⁊ res destituta suo fine frustatur. cum igit̃ de rõne finis sit eẽ bonũ. qꝛ auferẽtes finẽ auferunt naturã boni ex scđo methaphisice. ꝺõ finis oĩm reꝝ est bonũ.

Uisqs ꝓfunda mēte. Istō ē.xi.metꝝ hui⁹ tercij qꝺ ꝺꝛ gliconicū ab L-
uētoꝛe. Jambicū a pede ꝑdn̄ante. In q̄ metro phia oñdit quō possu-
m⁹ cog̃scere bonū ⁊ veꝝ. ⁊ ꝑuenire in cognitōez reꝝ .exq̄ boeti⁹ ꝑus fassus
ē se mō scire qꝺ pri⁹ ig̃rabat. Prīo ꝗ oñdit modū q̄ possum⁹ deuenire ī co-
gnitōez vītatꝭ. Scđo assignat causam ei⁹.ibi. Nō oē.dicit prīo. Quisqs ve-
stigat.i. inuestigare vult. veꝝ ꝓfunda mēte.i. subtili.qꝫ ꝑ et.cupit falli nullis deuijs.i. falsis opinionib⁹ q̄ faciūt a vero deuiare.ille reuoluat in se.i. exercitat ītra se lucē.i.speculationē.intimi visus id ē rōnis ⁊ intellectus īteriorıs. ⁊ ipse cogat.

Metrum xj.hui⁹ tercij libri

q Uisquis ꝓfūda mēte vestigat verum
Cupitqꝫ nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucē visus.
Longosqꝫ in orbem cogat inflectēs mot⁹
Animūqꝫ doceat quicquit extra molitur.
Suis retrusum possidere thesauris.
Dudum quod atra texti terroris nubes
Lucebit ipso ꝑspicatius phebo
Non omne nāqꝫ mēte depulit lumē.
Obliuiosam corpus inuehēs molem.

gat.i.reducat lōgos mot⁹.i.opatōes aīe ꝓcedētes ab aīa.īflectēs eos mot⁹
in orbē.i.ī circulū redeūdo ad aīam. ⁊ q̄cq̄d aīam doceat molit̄ .i.laborat.
speculādo ex̄.i.circa res exterioꝛes.ille doceat aīum retrusū.i.adꝯuersum.
possidere suis thesaurꝭ.i.potētijs q̄ sc̄ mēoꝛia ⁊ ītellect⁹. ⁊ tūc illō qꝺ atra
nubes.i.obscuritas ignoꝛantie.dudū texit.i.occultauit.illud lucebit.i.ap
parebit.ꝑspicatius.i.euidēti⁹ ipso phebo.q.d.qꝺ longo tpe fuit obscuruꝫ
lucidū apparebit intellectui. Notādū ꝙ q̄ vult cognoscere veꝝ dirigat rō
nē ⁊ intellectū ad ipsam rē extra ad reꝝ proprietates. ⁊ si aliq̄d cognoscit
ex his nō statim iudicet.ꝫ in se reuertat̄ liberando an ita sit vel nō sit quia.
sepe videt̄ hoī esse quod non ē. ⁊ nō eē qꝺ est. sine enī deliberatōe non est
iudicandū.qꝺ non est longa deliberatiōe ꝓbatū.ideo dicit phia.reuoluat
in se lucē intimi visus. Notandum ꝙ orbis est linea circunducta rediēs
ad idē.inflectere ergo logos motus in orbem est cum virtus anime ab ani
ma vsqꝫ ad ipsam rem diuertitur.ad animam reuertitur deliberādo an ita
sit vel non sit ꝫm ꝙ cognouit.
¶ Nō oīe nāqꝫ mēte depulit lumē. Hic phia assignat cām ei⁹.qꝺ dictū est
.s.quare possum⁹ cognoscere veꝝ dicēs. Nā corpus inuehēs.i. īducēs ob
liuiosaꝫ molē.i.ꝗuitatē q̄ hō fit obliuiosus.nō depulit oē lumē.i.cognitio
nem veritatis mente.i.de mente.qꝛ ha itus principioꝝ manet . in mente.
⁊ subdit.profecto id est pro certo.semen id est principium veri id est veri-
tatis.heret id est manet.introꝛsum.i.intrinsecus in aīa .qꝺ excitatur vēti-
lante id est exercente doctrina.ꝙ autem semen veri sit in anima probatur

ꝑ h̄ ꝙ puer ignar⁹. qn̄ recte rn̄dit ad īterrogata vt vtꝝ dualitas sit nūerus par vl' ipar. Vn̄ dic̄ Nā cur rogati. i. īterrogati. cēsetis. i. iudicet'. vl' rn̄det' recta sponte. i. volūtarie nisi fomes. i. radix ꝟitat'. mersus. i. latēs. viueret alto corde. i. ꝓfūda mēte. ꝛ subdit ꝙ si musa. i. sapiētia platōis. ꝑsonat veꝝ illō qō q̄sq̧ discit. recordat̄ īmemor. i. oblit⁹. Notādū ꝙ platoni īponit̄ ꝙ voluerit animas oīa sciuisse añq̧ cōiūgerent̄ corꝑib⁹. ƀ adiūcte corꝑibus oīa tradidisse obliuiōi. ƀ ꝑ studiū ꝛ exercitiū sapiaꝫ recuꝑasse. ƀ voluit ꝙ scire nō ē aliud nisi qōdā antiquorū remīsci. ad quā intētōez videt̄ hic loq̄ phia sed nō ē dōm ꝙ scire fiat ꝑ remīscentiaꝫ ƀ scia de nouo acq̄rit̄ ꝑ ꝑ inuētionē vel doctrinā. veꝝ ē ꝙ ītellect⁹ nr̄ nāl'r hꝫ se in cognitionē p̄ncipioꝝ. ꝑ q̄ ꝟtute intellect⁹ agētis ꝛ ꝑ doctrinā deuenit ī cognitionē p̄ncipiatoꝝ. Vn̄ linconiēsis. i. posterioꝝ dic̄. Nō solū vox doctoris exteri⁹ sonans nec l'ra visa docet. ƀ hec duo mouēt ꝛ exercitāt. Ver⁹ aūt doctor ē q̄ mētē interi⁹ illūinat ꝛ ꝟitatē oñdit. Notādū ꝙ sic̄ sanitas qn̄ꝫ cāt̄ a p̄ncipio intrinseco. s. a corde. qn̄ꝫ a p̄ncipio īteriori ꝛ exteriori puta a medico ꝛ corde ƀ nūq̧ causat̄ a p̄ricipio exteriori siue interiori sic̄ scia. qn̄ꝫ acquirit̄ a p̄ricipio interiori puta ab intellectu agēte sicͤ pꝫ in hn̄tib⁹ sciam ꝑ inuētionem. qn̄ꝫ acquirit̄ a principio īteriori ꝛ exteriori sil' sic̄ a doctore ꝛ intelleccu agēte nunq̧ aūt acq̄rit̄ a principio exteriori siue interiori.

Heret profecto semen introrsum veri.
Qō excitat̄ ventilante doctrina
Nam cur rogati sponte recta censetis
Ni mersus alto viueret fomes corde.
Qō si platonis musa ꝑsonat veꝝ.
Qō quisq̧ discit īmemor recordat̄.

Prosa. xij. tercij libri.

c Um ego platoni inquā vehementer assentior. nam me horuꝫ iam secundo cōmemoras. Primum ꝙ memoriam corporea contagione. dehinc cū meroris mole pressus amisi. P. Tum illa si priora inquit concessa respicias. ne illud quidē longius aberit quin recorderis. qō te duduꝫ

Cum ego platoni īquā. Ista ē duodecia ꝓsa ꝛ vltia hui⁹ tercij ī q̄ phia reducit ī cognitionē boetiū alteri⁹ cui⁹ ignorātiā p⁹us ꝯfessus ē. s. q̄b⁹ gubernacul' mūdus regat̄. Prīo facit h̄. scd̄o boeti⁹ mouet quādā qōnē phie. scd̄a. ibi. Ludis ne me. ꝓ oñdit phia ꝙ de⁹ oīa gubernat sua bōitate. scd̄o oñdit modū q̄ oīa gubernat ibi. Sꝫ qō dicā. tercio ex his ꝯcludit malū nihil eē ibi. Sꝫ vis ne. Prīo boeti⁹ assentit dictis platōis ī metro. et oñdit phia ipꝫ posse ꝺduci ī cognitōez cuiusdā. cui⁹ ig̃rātiā ꝯfessus ē. scd̄o ꝑhia reducit ipm ī cognitōez illi⁹ scd̄a ibi. Mūdū hūc. Prīo dic̄. Tū ꝑ tūc

Liber III Prosa XII

Ego Boetius inquã vehemẽter assentior.i.ꝯsentio platoni. Nã me o phia
hoꝝ.sup.ꝙ deꝰ sit finis oĩm reꝝ ⁊ sũmũ bonũ.scdo cõmẽoras.i. recordari
facis.pmũ ꝙ amisi mẽoriã.i. ꝙ erat ĩ mẽoria.corpea ꝯtagiõe. i.corpis gra
ue ⁊ me.de hĩc.i.scdo cõmẽoror bonũ cũ amisi mẽoriaz.pssus mole.i.pōdẽ
meroris. Tũc phia oñdit ꝙ nõ tm̃ hoꝝ rcordabit̃ ꝑt̃ dicta.s cuiusdã alte

nescire cõfessus es. B. Quid inquã. P.
Quibus ait illa gubernacul' mũdꝰ regat.
B. Memini iquã me insciciã meam fuisse
cõfessũ. s q̃d afferas lz iã ꝑspiciã. planiꝰ tñ
ex te audire desidero. P. Mũdũ hũc inq̃t
deo regi pauloante minime dubitãdũ pu-
tabas. B. Ne nũc quidẽ arbitror inquaz.
nec vnq̃ dubitãdũ putabo. Quibusq̃ i h
rõnibꝰ accedã.breuit̃ exponã. Mũdꝰ hic
ex tã diuersis ꝯrijsq̃ ptibꝰ i vnã formã mi
nime cõuenisset.nisi vnꝰ eẽt q̃ tã diuersa cõ
iũgeret.ꝯiũcta vo naturarum ipsa diuersi
tas inuicẽ discors dissociaret atq̃ diuelle

rius ꝙ igno-
rare se dice-
bat dicens.s
illa priora cõ
cessa respici-
as. nõ aberit
lõgiꝰ .s.a me
moria tua.
q̃n facile re-
corderis qd
dudũ ꝯfessus
es te nescire
.i. ignorare ĩ
primo libro.
Et q̃rit boe-
tius q̃d iquã
dicit phia q̃-
bus guberna
culi regatur
mũdꝰ.Et dic
boetius.Me
mini inquaz

me fuisse ꝯfessũ insciciã.i.ignorãtiã meã.⁊ lz iã ꝑspiciã.i.agnoscaz.tñ desi
dero planiꝰ audire ex te q̃d afferas.i.q̃d de h dicas. Notãdũ ꝙ boetius
dic̃ se scdo cõmẽoratũ pdictoꝝ.ꝙ deꝰ sit finis reꝝ.⁊ q̃d sit sũmũ bonũ. Pri
mo postq̃ mole corpis oppssus ẽ amisit mẽoriã coꝝ.⁊ postea ꝑ studiũ re-
cordatus ẽ.scdo q2 merore ⁊ tristicia affectꝰ in ignorantiam eorum lapsus
est.sed postea per instructionem phie ad memoriam reduxit.
¶ Mũdũ hũc inq̃t deo regi. Hic phia vult oñdere ĩtẽtũ.⁊ pmo admonet bo
etiũ de q̃dã priꝰ cõcesso.Et boetiꝰ illd fatet̃ ⁊ rõe ꝯfirmat. scdo phia oñdit
q̃bꝰ gubernacul' regat̃ mũdꝰ.ibi. Tũc illa inq̃t. Prio dic̃. O boeci tu pau
loañ.s.ĩ prio libro putabas mĩme dubitãdũ hũc mũdũ regi a deo.dic̃ boe-
tius.mĩme arbitror dubitãdũ.nec vnq̃ putabo.⁊ ego breuit̃ exponã q̃bus
rõnibꝰ accedã ad h pbãdũ.Et innuit boetiꝰ rõnes suas dicẽs. Hic mũdus
mĩme ꝯuenisset in vnã formã ex tam diuersis ⁊ ꝯrijs partibꝰ.nisi eẽt vnꝰ q̃
tam diuersa ꝯiungeret.sup.q̃ est deus.⁊ ipsa diuersitas naturaꝝ huiꝰ mũ-
di discors inuicẽ dissociaret atq̃ diuelleret ꝯiũcta.nisi eẽt q̃ ꝯtineret.i. cõ
seruaret.qd nexuit.i.ꝯiunxit.qd sup.est deus.ordo vero nature tam certꝰ
non ꝑcederet.nec explicaret tã dispositos motus.i. ordinatos motus lo-
cis tpibꝰ.efficientia spacijs.qualitatibꝰ. nisi eẽt vnus qui ipse manens.s.
imobiliter disponeret has varietates mutationũ.q̃cquid aũt h est quo cõ-

dita.i.creata manēt.⁊ agitant.i.mouent illud vsitato cunctis vocabulo nomīo deū. Notanduz ꝙ Boetius innuit tres rōnes ꝙ mundus regat a deo. Pria sumit ex diuersaꝝ reꝝ ꝯiunctōe que talis est. Diuersa ⁊ ꝯria nō vniuntur inuicē ꝑ se. cum igitur mundus vnitus sit ex partibus cōtrarijs vt ex elemētis oꝫ vt aliquid sit vniens eas ⁊ hoc ē deus. g̃ mundus regit a deo. Hanc rōnē tāgit ibi Mūdus hic. Secunda rō sumitur ex ꝯrioꝝ simul cōiunctoꝝ cōseruatōe. que talis ē. diuersa ⁊ cōtraria ex proprietate sue nature dissocient ab inuicem. nisi ab aliquo cōseruentur. sꝫ partes mūdi sūt diuerse et contrarie. ergo ⁊c. Hanc rōnez tangit ibi. cōiuncta vero. Tercia ratō sumitur ex ordinata motuum dispositione que talis est. Nihil certitudinaliter ⁊ regulariter mouetur ſm dispositionē loci.temporis efficientie. spacij ⁊ qualitatis nisi sit vnum rectificans ⁊ regulans. sed motus eorum qui fiunt in mundo fiunt regulariter ſm predicta quinqꝫ. ergo necesse est ponere rectificantem ⁊ regulantem qd̄ est deus. ergo mundus regitur a deo. Hanc rationem tangit ibi. Non tam vero certus. Notandum ꝙ regulares motus fiunt in mundo locis q̄tum ad proximationem ⁊ elongationez solis in obliquo circulo. fiunt etiam temporibus q̄tum ad variationem diei ⁊ noctis Fiunt efficientia quia luna efficit augmentationem ⁊ diminutionē humidorum ſm sui crescentiam ⁊ decrescentiam. ⁊ efficit fluxum ⁊ refluxum maris. Fiunt etiam ordinati motus spacijs. quia luna ⁊ alij planete maiori ⁊ minori spacio quandoqꝫ distant a sole ⁊ abinuicem. etiam fiant qualitatibus qz in estate causat calor in hyeme frigus.

¶ Tum illa. Cum hec inquit ita. Hic philosophia supposito ꝙ mundus regatur a deo probat. ꝙ ab ipso regatur per suam bonitatē. ⁊ dicit O boeci cum hec ita sentias ꝙ mundꝰ regatur a deo. puta mihi restare paruā opam id est paruum laborem. vt tu cōpos. i. potēs felicitatis. sospes. i. sanus. re

ret. nisi esset vnus quod nexuit contineret Non tam vero certo nature ordo procederet. nec tam dispositos motus locis. temporibus. efficientia. spacijs. qualitatibus explicaret. nisi vnus esset qui has mutationum varietates manens ipse disponeret. hoc quicquid est quo condita manent atqꝫ agitantur vsitato cunctis vocabulo deum nomino. P. Tum illa. cum hec inquit ita sentias paruam mihi restare operam puto. vt felicitatis compos patriā sospes reuisas. ſ; que proposuimus intueamur. Nōne in beatitudine sufficientiam numerauimus. deumqꝫ beatitudinez ipsam esse con

cessimus. B. Ita quidē. P. Et ad mūdū igiꝛ inqt regēdū nullis extrinsecis adminiculis idigebit. alioquin si quo egeat plenā sufficientiā non habebit. B. Id inq̄ꝫ ita ē necessariū. P. Per se igiꝛ solū cūcta disponit. B. Negari inquā nequit. P. Atq̄ deus ipm bonū eē mōstratus ē. B. Memini inq̄ꝫ. P. per bonum igiꝛ cuncta disponit. Si quidem ꝑ se regit oīa. quem bonuꝫ esse consensimus ⁊ hic est veluti quidam clauus atq̄ꝫ gubernaculum. quo mundana machina stabilis atq̄ꝫ incorrupta seruatur B. Uehementer assentior. inquā ⁊ id te pauloante dicturam tenui licet suspitione ꝓspexi. P. Credo inquit. iam enim vt arbitror vigilantius ad cernēda vera oculos deducis. Sꝫ qđ dicā nō minꝰ ad ꝯtuendū patet. B. Quid inq̄ꝫ. P. Cū deus inquit

visas patriā. i. cognoscas btītudinem. Tunc probat q̄ꝫ deus regat mundū sua bonitate dicens. intueamur que proposuimus. nōne numerauimus supra in nona ꝓsa in btītudine eē sufficientiā ⁊ ꝯcessimꝰ deū eē ipsam btītudinem. dicit Boetiꝰ. Ita est inquā. ex h̄ cōcludit pħia deū nullo indigere ad regendum mūdū. dicit ergo ad mundū regendum deus nullis extrinsecis adminiculis indigebit. alioq̄n si ita eēt q̄ꝫ aliquo egeat. non hēbit plenā sufficientiā. Et dic̄ boetiꝰ. illud inquā est necessarium. Iō ꝯcludit pħia deꝰ cūcta disponit. i. regit ꝑ se solum. dicit boetiꝰ negari nequit. sed deus mōstratus est eē ipsum bonuꝫ memini inquā dicit Boetiꝰ ergo ꝑ bonū deus cuncta disponit. siq̄dem ꝑ se regit oīa. queꝫ ꝯsensimꝰ esse bonum. ⁊ hic deꝰ est veluti quidā clauus atq̄ꝫ gubernaculū. quo machina mūdana fuaꝛ stabilꝛ ⁊ incorrupta. dicit Boetiꝰ. vehemēter. i. valde assentior. ⁊ illud te dicturā pauloañ ꝓspexi. lꝫ tenui suspitōe. dicit pħia. Credo inquit q̄ꝫ hec ꝓuidisti. iā enī vt arbitror vigilantiꝰ q̄ꝫ prius deducis ocl'os ad v̄a cernēda. Notādū q̄ꝫ ex lr̄a accipiūt due rōnes ad ꝓbādū intētū. Pr̄io ꝓbat q̄ꝫ deꝰ ꝑ se regit oīa ⁊ talis in btītudine ē sūma sufficiētia. ſ; deꝰ ē btītudo. g̃ in deo ē sūma sufficientia. tale aūt nō indiget extrinsecis gubernaculis. g̃ ꝑ se deꝰ regit oīa. Scđa rō ꝓbat q̄ꝫ deꝰ ꝑ suā bonitatē q̄ nō distinguiꝛ a deo regit oīa. sic̄ deꝰ ꝑ se regit oīa vt visū ē. ſ; deus ē ipsū bonū ergo ꝑ bonū regit oīa. vt pꝫ de se. q2 sua bonitate ⁊ clementia.

¶ Sꝫ qđ dicā. Hic pōit ꝑ quē modū deꝰ oīa gubernat. Et ꝑ̄ ōndit ꝓ oīa gubnat suauiꝛ, q2 oīa sibi obediūt. Scđo q̄ꝫ gubnat oīa fortiꝛ, q2 nihil sibi re

sistere potest. secunda ibi. Quid si conetur. Primo dicit illud quod dicaz non minus patet ad contuẽdũ. i. ad desiderandũ. Et dicit Boet. q̃d inquã Et dicit phia. cum deus iure credatur oĩa gubernare clauo bonitatis sue. ⁊ oĩa festinẽt naturali intẽtõe ad bonũ. sicuti docui pri⁹ in ꝓsa decima. nũ ꝑ nũq̃d põt dubitari q̃n volũtarie regant sponte. ⁊ ꝯuertãt se ad nutũ di/sponentis veluti ꝯuenientia. i. obediẽ/tia. ⁊ contempata. i. coap/tata suo rec/tori. dicit boetius. Ita inquã necesse ẽ qꝛ nõ videre/tur btm̃ eẽ regimen dei. si foret iugũ detrectantiũ. i. recusantium sicut bos lasci/u⁹ recusat iugum. ⁊ si non esset sal⁹ ob/tꝑantium. i. obediẽtium. ꝙ dicit phia. nihil ẽ qd naturaz ꝟuans conetur. i. la/borat ꝯtraire deo Dicit. Boet. nihil inquã.

oĩa bonitatis clauo gubernare iure creda tur. eadẽq̃ oĩa sicuti docui. ad bonũ naturali intẽtõe festinẽt. Nũ dubitari p̃t q̃n volũtarie regant. seq̃ ad disponẽtis nutũ veluti ꝯueniẽtia ꝯtẽpataq̃ rectori spõte ꝯuertãt. B. Ita inquã necesse ẽ. nec beatũ regimẽ eẽ videret. siquidẽ detrectantium iugum foret. nõ obtꝑantiũ salus. P. Nihil est igitur qd naturã seruans deo ꝯire conetur. B. Nihil inq̃. P. Quid si conet. ait nũ tandem ꝓficiet quidq̃ aduersus eum. quem iure potentissimum beatitudinis eẽ concessimus. B. prorsus inq̃ nihil valeret. P. Non est igitur aliq̃d quod summo huic bono vel velit vel possit obsistere.

Nota ꝙ cũ gubernare nihil aliud sit nisi in finẽ ordinare. nec aliud ẽ deũ per bonitatẽ gubernare. q̃ꝫ ꝑ bonitatẽ in finẽ dirigere. ⁊ cũ omnia naturaliter tendant ad bonũ tanq̃ in finẽ. manifestũ est ꝙ oĩa sponte in finem dirigunt. ⁊ ita naturaliter oĩa spõte obediũt gubernãti. ⁊ ꝑ ꝯñs deus regit oĩa suaniter. Nota ꝙ voluntariũ ꝟm ꝑfectã sui rõem tm̃ inuenit in hñtib⁹ voluntatẽ. ꝟ extẽdẽdũ voluntariũ ad oẽm appetitũ nõ coactũ. sic põt repiri in oĩbus. ⁊ sic accipit hic.

Nota ꝙ nihil seruãs naturã repugnat deo licet em̃ pctõr videat deo repugnare ipse non seruat naturam. qꝛ pctm̃ diminuit ⁊ deprauat naturam. Etiam boetius loquitur hic de appetitu nature vt patet ex supioribus.

¶ Quid si conetur. ait nũ tandẽ. Hic oñdit phia ꝙ de⁹ regit oĩa fortiter. qꝛ nihil ẽ qd possit sibi resistere. Scdo ꝯfirmat hoc ꝑ quãdã fabulã ibi Accepisti. Primo dicit. Si quid conetur resistere deo. nunq̃d aliquid proficiet aduersus eum. quem concessimus. esse potentissimum iure beatitudinis. i. ex eo ꝙ ẽ btitudo. dicit Boet. Prorsus nihil valeret sup. resistere. Igitur dicit phia. Nõ est aliquid qd huic sũmo bono vel velit vl possit obsistere.

Dicit Boetiꝰ. Nō arbitror. Ideo dicit phia. Sūmū bonū est qḋ regit cū-cta fortiter: suauiterq̄ disponit. Dicit. B. ꝗ. i. ꝗtū. me ea sūma rōnū q̄ mō cōclusa est: nō modo. i. nō tātūmō me delectat. verū ꝑ sed. hec ipa ꝟba qui-bus vteris: multomagis delectāt me: ita vt stulticiā. i. me stultū. lacerantē. i. mala repħendentē. magna. s. q̄ tangūt diuinā gubernatōem pudeat sui.

B. Non inquā arbitror. P. Est igitˀ summū bonū inq̄t qḋ regit cūcta fortiter: suauiterq̄ disponit. B. Tum ego ꝗ inquaꝫ me nō modo ea q̄ cōclusa sūma rationū: veruꝫ multomagis hec ipa quibꝰ vteris ꝟba delectāt: vt tandē aliqñ stulticiā magna lacerantez sui pudeat. P. Accepisti inq̄t in fabulis lacessentes celū gigātes: ꝫ illos quoq̄ vti condignū fuit: benigna fortitudo disposuit. Sed vis ne rōes ipas inuicē collidamꝰ: forsitan ex hmōi cōflictatiōe pulcra quedā veritatis scintilla dissiliat. B. Tuo inquā arbitratu. P. Deū inquit esse omnipotentē nemo dubitauerit. B. Qui quidē inquā mente cōsistat: nullꝰ ꝓrsus ambigat

Tūc ꝯfirmat per fabulā ꝙ nihil ꝑt resistē deo: q̄ talis est. Gigātes volentes expellere deos ḋ celo: posuerūt mōtez sup mōtez vt ascenderent. qḋ vidēs iupiṫ ipos fulmine deiecit. ⁊ mōtibꝰ depssit. Et h̄ in ij. methamorfoseos. Unde dic̄. O boeci: accepisti. i. didicisti. i fabulis gigātes lacescentes. i. lacerare volētes celum. ꝫ fortitudo benigna. s. dei. illos disposuit ⁊ deposuit vti cōdignū fuit. Nota phia hic alludit verbis sacre scripture: q̄ dic̄. Attingit ergo a fine vsq̄ ad fiuē fortiter: ⁊ disponit oīa suauiter. Idō dicit Boetiꝰ se nō tātū delectari in istis rōnibꝰ quātuꝫ in suis verbis.

¶ Sꝫ vis ne rōes ipas īuicē. Hic phia cōcludit ex dictis ꝙ maluꝫ nihil sit. Et pmo petit assensuꝫ Boetij: dicēs. Uis ne ipas rōes. i. ꝓpositiōes rōe ꝓbatas. īuicē collidamꝰ. i. cōponamꝰ: forsitan ex cōflictatōe huiꝰ dissiliat. i. ꝓcedet quedā pulcra scintilia veritatis. Et dicit. B. Fiat inquā tuo arbitratu. i. tua volūtate. Tūc ponit ꝓpositōem manifestā: dicens. Nemo dubitauerit deū esse oīpotentē. Dicit. B. Nullus ꝓrsus ambigat qui mēte cōsistat. i. q̄ sane mētis est. Tūc assumit aliā ꝓpositōem: dicens. Qui ꝟo est oīpotēs: nihil est qḋ ille nō possit. Dicit. B. Nihil inquā. Tūc ponit aliā ꝓpositōem. Deus nō ꝑt facere malū. Dicit. B. Minime. Igiṫ cōcludit phia. Malū nihil est cū illud facere nō possit: ille q̄ nihil non ꝑt facere. i. oīa facere. Nota sicut deus ē causa efficiens oīm: ita est finis oīm. Uñ quicq̄d fit ab eo ordinaṫ ad ipm tanq̄ ad finē. Si ergo deꝰ faceret maluꝫ: ordinareṫ

ad ipm tanq̄ ad finē. ⁊ cū ipe sit bonū: malū ordinaret ad bonū. ergo deꝰ nō p̄t facere malū tanq̄ aliqd ꝑ se intentū. Est ḡ cōclusio quā phia infert ꝙ malū nihil est. Rō cōclusiōis est. deꝰ p̄t facere oē qd est cū sit oipotēs. ſ deꝰ nō p̄t facere malū. ḡ malū nihil est. Et si diceres. si malū nihil ē: cū hō dānet ꝓ malo dānabit ꝓ nihilo. Dicēdū ꝙ malū dicit defectū boni. nō negatiue: sed ꝑuatiue. Et ideo malū est defectꝰ bōi qd debet haberi. ⁊ qꝛ ī ptāte hominis ē illd hr̄e. et si non hȝ illd bonū cū debēt hr̄e ideo dānat. Et ponit exēplū. Aliqs tenet soluē cētuȝ libras: et si nō soluat ī carcerabitur certū ē ꝙ nō soluē nō ē aliqd sed nihil. nō tn̄ simpliciter dicit aliqs incarcerari ꝓ nihilo. ſ ideo qꝛ nihil erat quod debuit aliquid esse.

P. Qui vero est inq̄t oipotēs: nihil est qd ille nō possit. B. Nihil inquā. P. Num igitur deꝰ facere malū p̄t? B. Minime inquā. P. Malū igit inq̄t nihil est: cū id facere ille nō possit q̄ nihil nō p̄t. B. Ludis ne inquā me inextricabilē laborintū rōnibꝰ texens. Quo nec quidē qua egrediaris itroeas: nūc vo quo introieris egrediare. admirabilem quendā diuine simplicitatis orbem cōplicas. Etem̄ pauloante a beatitudine incipiēs: eam summū bonū esse dicebas quā in sūmo deo sitā loq̄bare. Ipsum quoq̄ deū summū esse bonū plenāq̄ beatitudinē disserebas: ex quo neminē beatū fore: nisi qui pariter deus esset q̄si munuscu-

¶ Ludis ne inq̄t me. Hic Boetiꝰ mouet qōem phie. Scdo phia soluit: ibi. Tū illa. Prīo Boetiꝰ admirās de ꝯnexiōe ⁊ cōuolutōe rōnū qbꝰ phia vsa est: q̄rit vtꝝ ista cōnexio rōnū sit ex delusiōe phie: vel ꝓueniat ex nā rei. Et breuit illas rōes recolligit ⁊ dicit. O phia ludis. i. deludis ne me. texēs. i. formās. laborintū. i. laborē difficilē rōibꝰ: faciēdo rōes circulares. q. s. laborīto: egrediaris ea pte q̄ ītroeas. ⁊ egrediare eo loco q̄ introieris: tu cōplicas quādā orbē admirabilē diuīe simplicitatis. i. facis mirabilē circulatōeȝ rōis ī diuīa simplicitate. Et tūc breuit recolligit rōes: dicēs. Tu pauloante īcipiēs a btitudine dicebas eā eē sūmū bonū: quā btitudinē tu loq̄bare eē sitā ī sūmo deo. ⁊ disserebas deū eē sūmū bonū ⁊ plenā btitudineȝ. ex q̄ dabas. i. inferebas. q̄si munusculū. i. corolariuȝ. neminē fore btm̄ nisi eēt deꝰ. Rursū tu loq̄baris formā boni eē sbāȝ dei ⁊ btitudinis. ⁊ dicebas ipm vnū eē idipm ꝙ bonū. ⁊ illud bonū dicebas eē qd peteret ab oī nā rerū. ⁊ tu disputabas. i. disputādo ꝓbabas. deū regere vniuersitatē gubernaculis bonitatis: ⁊ cūcta volētia parere. i. obedire deo. Nec vllā eē nāam ma

li. ꝛ hec oīa explicabas nullis rōib⁹ sumptis extrinsec⁹. i. nō accipiēdo pn tipia extrinseca. ẜ insitis. i. intrīsecis. ꝛ domesticis. i. ꝓpriis et cōueniētib⁹ ꝓbatōib⁹ rei de q̄ agebat altero assūpto. trahēte fidē. i. certidunē ex altero Nota laborint⁹ dicebat dom⁹ dedali. quā cū aliqs intēdebat intrare exi uit: ꝛ exeūdo īrauit. ꝛ cōsueuit depingi circularib⁹ ꝓtractōib⁹. ꝛ trāsumitur hic ad designandū circulatōes ꝛ reuolutōes rationū. Nota ꝙ circūuolutio ꝛ cōnexio rōnū quibus phia vsa est non est sic circularis ꝙ vna ꝛ eadē ꝓpositio sit pn cipium ꝛ cōclusio respectu eiusdē. q̄a sic nō contingit demōstrare circulo. vt patet ẜ Posteriorū. sed dicit connexio circl'aris q̄a rationes ex inuicē dependētꝫ ita ꝙ ꝓpositio cōclusa in vna sit principiū alteri⁹ cōclusionis in alia. nec ꝓpter istas diuersas cōclusiones est aliqua diuersitas in deo. ẜ omnia sunt idem simpliciter.

lum dabas. Rursus ipam boni formā dei ac btitudinis loq̄baris esse subam. Ipm ꝙ vnū idipm esse bonū dicebas qđ ab oī rex natura peteret. Deū q̄ȝ bōitatis guberna culis vniuersitatē regere disputabas: volē tiaꝙ cūcta parere illi. Nec vllā mali eē na turā. Atꝙ hec nullis extrinsecus sumptis ẜ altero ex altero fidē trahēte insitis dome sticisꝙ ꝓbatiōib⁹ explicabas. P. Tuȝ illa Minime inq̄t ludim⁹: remꝙ oīm maximā dei munere quē dudū depcabamur exegimus. Ea est eīn diuie forma sube: vt neꝙ i externa dilabat: nec i se extremū aliqđ ipsa suscipiat. sed sicut de ea Permenides ait: oēȝ tu circulo adducl spōte ml'titudinē: id

¶ Tum illa. minime inquit. Hic phia respondit Boetio ad questionē: ꝛ dicit. Minime ludim⁹: ẜ nos exegim⁹. i. perfecim⁹ munere dei: quem duduȝ depcabamur rem maximā omniū rerum. Ea eniȝ. i. talis est forma. i. dispositio diuine substātie: vt neꝙ in externa. i. in exteriora. dilabatur. i. cadat. nec suscipiat aliquid externū. i. extrinsecū in se. qđ ꝓbat auctoritate Permenidis. quam primo ponit in greco: deinde sensum eius subiūgit in latino: dicens. Sed sicut Permenides ait de ea. s. substātia diuina. ꝙ diuina substantia rerū orbem mobilē rotat. i. mutat. res circulatiōe generationis ꝛ corruptiōis: ꝛ mutādo res ipa non mutatur: sed se īmobileȝ cōseruat. O Boeci: si nos agitauim⁹. i. cognouim⁹ rōes. nō extra. i. nō ab extrinseco. petitos. i. sūptas: ẜ collocatas ītra rei ambitū: quā reȝ tractabam⁹. nihil ē ꝙ de hoc admirere. i. admireris. cū. i. exq̄ tu didiceris platone sanctiēte. i. cōfirmāte ẜmōes oportere esse cognatos. i. ꝓprios ꝯueniētes reb⁹. de quib⁹

supple rebus loquũtur. Nota ꝙ sermões accipiẽdi sunt ẜm mãni subiectã. qꝛ certitudo nõ est simplr querẽda rõnib⁹: ex p̃ Ethic. vbi dr̃ ꝙ disciplinati est tm̃ inq̃rere certitudinẽ ẜm vnũq̃dq̃ʒ gen⁹ q̃tũ natura rei patit̃. Cũ igit̃ de⁹ sic regat oĩa p̃ter hoc ꝙ cõmisceat̃ cũ eis: ex li. de causis. sermões de diuĩa substãtia accipiẽdi sint ẜm intranea diuĩe subẽ: ⁊ nõ ẜm extranea cũ non cõmisceat̃ cũ eis.

est rerũ orbẽ mobilẽ rotat: cum se imobilẽ ipa cõseruat. Q⁾ si rões q̃ʒ non extra petitas: ẜ intra rei quã tractabam⁹ ambitũ collocatas agitauimus: nihil est q̃d admirere cuʒ platone sanctiẽte didiceris: cognatos de q̃b⁹ loquũtur reb⁹ oportere eẽ ẜmões.

Metrũ duodecimũ libri tertij.

f Elix qui potuit boni.
Fontem visere lucidum.
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula.
Quondam funera cõiugis.
Vates thraijcius gemens.

Elix q̃ potuit boni fontẽ visere. Istõ est. xij. metrũ ⁊ vltimũ huius tertij: q̃d dr̃ gliconicũ ab inuẽtore: coriambicuʒ a pede p̃dominãte. Primo em̃ ponitur spõdeus dicẽdo Felix. Scd̃o coriãb⁹: dicẽdo. q̃ potuit. Tertio pirriche⁹ vel troche⁹.

In quo metro postq̃ʒ ph̃ia ondit que sit vera btĩtudo ⁊ vbi sit sita: hortat̃ nũc ad p̃seuerandũ in ↄtẽplatõe illius btĩtudinis. Et p̃mo ponit illũ eẽ feliceʒ q̃ relictis terrenis vacat diuĩe ↄtẽplatõi. Secũdo ostẽdit q̃d hmõi cõtẽplatõeʒ impediat. Tertio illud ĩpedimẽtũ vitare docet. Scd̃a ibi. Quõdam. Tertia ibi. Vos hec fabula. Primo dicit. Felix sup. est: q̃ potuit visere. i. desiderãter videre. lucidũ fontẽ boni. i. deũ q̃ est fons oĩs boni. ⁊ felix ẽ qui potuit soluere vincula. i. affectiões grauis terre. i. terrenoꝝ q̃ sua grauitate: trahũt hoĩem deorsum. Notandũ ꝙ felix est q̃ speculat̃ fontẽ boni: ⁊ qui cõtemnit delectatões terrenas. Vñ in li. de pomo ⁊ morte Aristo. scribit̃. Beata est aĩa q̃ nõ est infecta prauis op̃ib⁹ hui⁹ mũdi: ⁊ intellexit suũ creatorẽ: ipa est que reuertet̃ in locũ suũ in delicijs magnis. ve aũt aĩe q̃ nõ hʒ posse redeũdi a p̃riam suã. Turpia em̃ opa ⁊ delectatões corpales impediũt assensũ eius sursum.

¶ Quondã funera cõiugis vates. Hic ondit q̃d ĩpediat ↄtẽplatõeʒ diuĩoruʒ q̃ ẽ affect⁹ t̃renoꝝ: q̃d declarat p q̃ndã fabulã: q̃ talis ẽ. Orphe⁹ fili⁹ caliope fuit cytharista. q̃ tãta dulcedine cythare resonabat ꝙ nõ tm̃ hoĩes: ẜ etiã bruta allexit. ⁊ intantũ ea demulsit ꝙ impet⁹ suos nãles dimittebant siluas currẽ: flumĩa stare fecit. hic habuit vxorẽ dictã euridicẽ. quã cũ pastor ariste⁹ adamare vellet: ipa fugiẽs p p̃ta calcato q̃dã serpẽte interijt. et

ad inferos descendit. quaz orphe⁹ volẽs ab inferis reducere deos supnos
sua cythara placare cepit. ꝭ cũ nõ pficeret ad infernũ descẽdit: ⁊ intãtũ de
os infernales deliniuit ꝙ cõcessa ẽ ei vxor: tali cõditõe anteꝗ̃ exiret infer-
nũ nõ flecteret retro aspectũ vxorẽ respiciẽdo. cũ aũt iã ppe exiuisset orphe
us amore allect⁹ retro spexit: ⁊ sic vxorez pdidit. Circa istã fabulam sic pce
dit. Primo oñdit quõ orphe⁹ ad inferos descẽdẽs p vxore rogauit. Secũdo quõ monstra inferni placauit. Tertio oñdit q̃-mõ vxor ei cõcessa fuit ⁊ eã perdidit. Secũda ibi. Stupet. Tercia ibi. Tandez
Dicit primo Vates thraci⁹. i. orphe⁹ de thraicia pvincia oriundus. dict⁹ vates. i. sapiẽs

Postꝗ̃ flebilibus modis.
Siluas currere mobiles.
Amnes stare coegerat.
Junxitꝗ̃ intrepidum latus.
Seuis cerua leonibus.
Nec visum timuit lepus.
Jam cantu placitum canem.
Cum flagrantior intima.
Feruor pectoris vreret.
Nec qui cuncta subegerant.
Mulcerent dominũ modi.
Jmmites superos querens.
Jnfernas adijt domos.
Jllic blanda sonantibus.

a multis. ille q̃ndã gemẽs. i. deplorãs. funera. i. mortẽ cõiugis. postꝗ̃ coe-
gerat amnes. i. fluuios stare: siluas currere. mobiles post ipm flebilib⁹ mo
dis. i. modulatõib⁹ cythare. q̃s flẽdo formauit. ⁊ postꝗ̃ cerua iũxit intrepi
dũ lat⁹ seuis leonib⁹. qr cerua icedebat seq̃ndo modulatõez orphei. nec le
pus timuit canẽ visũ iã placidũ. i. placatũ. cãtu. i. sono cythare. qr lep⁹ ⁊ ca
nis sil' seq̃bant ipm. Cũ aũt feruor. i. amor. flagrãtior. i. ardẽtior. vreret in-
tima. i. ĩteriora pectoris orphei. ⁊ cũ modi. i. modulatões. q̃ cũcta subege-
rant. i. subiecerãt. non mulcerẽt. i. nõ placarẽt. dñm. s. orpheũ. ipe q̃rens su
pos. i. deos ĩmites. qr placari nõ poterat: adijt domos infernas. i. inferna
les. illic tẽperãs blãda carmĩa sonãtib⁹ cordib⁹. ipe deflet. i flebilit' decan
tat ĩ cythara q̃cq̃d hauserat ex p̃cipuis fontib⁹ mr̃is. s. dee caliope. ⁊ ipe de
flet quod luctus impotẽs qui facit hominem impotentẽ: sibi dabat. i. con-
cessit. ⁊ deflet illud quod dabat sibi amor geminãs luctum: quomodo com
mouẽs trenera. i. inferna. ⁊ rogat dños vmbrar. i. infernales. dulci p̃ce ve
niã. i. relaxatõem sue vxoris. Nota ꝭm Aristo. ij. Metha. ⁊ cõmẽtatorez
ij. celi ⁊ mũdi. nõ oẽs accipiũt v̄itatẽ p eũdẽ modũ: tũ ppt' diuersã ꝯsuetu
dinẽ: tũ ppt' diuersã nãz: tũ ppt' paucitatẽ instructõis ĩ logica. Vñ q̃dã reci
piũt veritatẽ p modũ demõstratõis: q̃dã p modũ autoritatũ: q̃dã p moduz

fabulaꝝ. Ut ergo phīa talibꝰ satisfaciat: aliqñ demõstratõibꝰ: aliqñ autoritatibꝰ vtit̃: aliqñ fabulas īterserit: sicut ī ꝓposito. Notãdũ ꝙ orpheꝰ dr̃ vates q2 carmīa ↄposuit. dr̃ aũt vates a vi mẽtis: vel a video. Notãduꝫ ꝙ trenera dicunt̃ q̃si lamẽtabilia: a trenꝰ. ni. qḋ ē lamẽtatio. Et trenarꝰ in singl'ari ē nomẽ cuiusdã mõtis ī q̃ dr̃ eē via ad infernũ. In plurali trenera significat loca infernalia sic̃ dic̃ Hug. Cõiter auteꝫ īuenit̃ h̄ nomen scriptuꝫ sine .r. ī p̃ma syllaba: dr̃ tenera vel tenerus: sic̃ in doctrinali: tenerus infernꝰ. tñ Hug. scribit tm̃ per .r. vt trenerꝰ et trenera. Unde forsan ex vitio scriptoruꝫ qñqꝫ subtrahit̃ .r.

Cordis carmina temperans
Quicquid precipuis dee
Matris fontibus hauserat.
Quod luctus dabat impotens.
Quod luctum geminans amor
Deflet: trenera cõmouens.
Et dulci veniam prece
Umbrarum dominos rogat.
Stupet tergeminus nouo.
Captus carmine ianitor.
Que sontes agitant metu.
Ultrices scelerum dee.
Iam meste lachrymis madent.

¶ Stupet tergeminus nouo. Hic ondit quõ orpheꝰ mõstra inferni placauit: dicẽs. Ianitor inferni q̃ dr̃ cerberꝰ q̃si vorator carniũ: ille tergeminꝰ. i. hñs tria capita canina. captꝰ fuit nouo carmīe. i. melodia p̃us īaudita. ꝛ stupet. i. admirat̃. Tũc ostẽdit quõ alia mõstra placauerit: dicẽs ꝙ tres furie infernales: thesiphone: alecto: megera q̃ sunt vltrices scelerũ: inferẽtes metũ pctõribꝰ. iste lachrymabant̃ ꝓpt̃ dulcedinẽ cythare. Uñ dicit. dee. i. furie tres vltrices sceleruꝫ. i. pctõꝝ. q̃ dee agitãt. i. vexãt. sontes. i. pctõres. metu. i. timore. iste iam meste madẽt. i. fluũt lachrymis. Tũc tãgit remissionẽ pene q̃rũdã ī inferno. ꝛ p̃ ixiõis. Ubi sciẽdũ ꝙ ixion voluit ↄcubē cũ iunone. cũ aũt iuno inꝑponēt nubẽ: ixion ꝓiecit semẽ ī nubẽ ex q̃ nati sũt cẽtauri. ip̄e aũt adiudicatꝰ īferno ↄtinue voluĩt ī rota: q̃ rota stetit orpheo modulãte. Uñ dic̃. Velox rota nõ p̃cipitat. i. nõ deijcit. caput ixionũ. i. ixiõis sup. orpheo canẽte. Tũc tangit remissionẽ pene tãtali. Ubi sciẽdũ ꝙ tãtalꝰ dr̃ lacerasse ꝓpriũ filiũ: dãs eũ dijs ad comedẽdũ: ꝓ q̃ dãnatꝰ fuit. Dr̃ aũt ī īferno hr̃e aquã vsqꝫ ad mẽtũ ꝛ poma pẽdẽtia añ os: ꝛ tñ deficẽ siti ꝛ fame. cuꝫ eñ vult sumē aquã vel pomũ fugiũt ab eo. iste tãtalꝰ spreuit flumīa orpheo canẽte. Uñ dicit. tãtalus pditꝰ. i. ↄsũptꝰ. lõga. i. mag̃ siti: spreuit flumīa. Tũc ondit remissioneꝫ pene ticij. Uñ sciẽdũ ꝙ ticiꝰ voluit ↄcubere cũ lacona mr̃e appollinis: quẽ appollo īterfecit ꝛ ī īfernũ relegauit. cuiꝰ iecur vultur deuorat. orpheo aũt

canēte vultur cessauit laniare iecur ei⁹. Vñ dicit. dū vultur ē satur modis .i. modulatōib⁹ orphei: nō traxit .i. nō laniauit iecur ticij.
¶ Tandē vicimur arbitˀ. Hic oñdit quō orpheo vxor sua ꝯcessa fuit: ꝛ quō eā ꝑdidit dicēs. Tādē arbitˀ .i. iudex vmbrax. iste miserās .i. miscōiaz hñs ait. nos vicimur donam⁹ .i. restituam⁹ viro .s. orpheo. comitē ꝯiugē emptā .i. cōpatā carmine suo. sꝫ lex .i. ꝯditio. coerceat: ista dōa: nc phas sit sibi deducēti vxorē flectē lumīa .i. oculos respiciendo vxoreꝫ dū liqrit .i. reliqrit tartara Et tūc exclamat: dicens. Quis det .i. īponit: legeꝫ amantib⁹ .q. di. amor non debet coerceri lege. quia amor maior lex est sibi .i. amor maior ē lege. Et sb̄dit. Heu ꝓpe t'mios noctꝰ .i. inferni. orphe⁹ erudicē vxorē suā vidit: respiciendo a tergo eā ꝑdidit ab īferis nō deducēdo: occidit ī inferno eā relinqndo. Notādū ꝙ apud inferos arbitˀ .i. iudex vmbrax dr̄ adamātˀ: q̄ cogit aīas ad fatēdū pctā cōmissa: ꝛ vnicuiqꝫ ꝓm merita sua penā distribuit. iste adamātˀ dixit: donem⁹ visa: ꝛ vnicuiqꝫ ꝓm merita sua penā distribuit. iste adamātˀ dixit: donem⁹ viro cōiugē. Notādū ꝙ amor nō ꝑt lege coerceri. Nā ex incēso amore hō sepi⁹ trāsgreditˀ legē. ꝛ amor fortior ē ad aliqd implēdū ꝗ̄ lex ad coercēdū Jdeo dicit. qs legē dat amātib⁹: maior lex est sibi .q. di. ꝓter quid lex datˀ amātib⁹: cū ꝑ se dura lex sit amare.

Non ixionium caput
Velox precipitat rota.
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus.
Vultur dum satur est modis
Non traxit ticij iecur.
Tandem vincimur arbiter
Umbrarum miserans ait.
Donamus comitem viro
Emptam carmine cōiugem.
Sed lex dona coerceat.
Nedum tartara liquerit
Phas est lumina flectere.
Quis legem det amantibus.
Maior lex amor est sibi.
Heu noctis prope terminos.
Orpheos erudicē suam
Vidit. perdidit. occidit.
Vos hec fabula respicit
Quicunqꝫ in superum diem.

¶ Vos h̄ fabula respicˀ. Hic phīa applicādo fabulā ad ꝓpositū: hortatˀ nos vitare impedimētū ꝯtēplatiōis sūmi boni. Et dicˀ. O hoīes q̄cūqꝫ queritis

.i. vultis. ducere mentē. i. mētis ꝯtēplatōez. in superū diē. i. in supnā claritatē. hec fabula iā dicta respicit vos. qꝛ ad vrām informatōez inducta. Nā ꝗ vict⁹ affectu terrenoꝝ flexerit lumīa. i. oculos rōis ꝛ intellect⁹. in tartareum spec⁹. i. in terrena: q ducūt ad terrenaꝫ ꝓfunditatē. Quicqͥd ꝑcipuū. i. bonū. trahit. s. laborādo: illud ꝑdit dū vidit inferos. i. dū intēdit terrenis ꝛ tꝑalibus q sunt infima.

Mentem ducere queritis.
Nam qui tartareum in specus.
Victus lumina flexerit.
Quicquid precipuū trahit
Perdit: dum vidit inferos.

Explicit liber terti⁹ de ꝯsolatōe phie.
Incipit liber quartus Prosa prima.

Ec cū phia dignitate vult⁹ et oris
b grauitate seruata: leniterq͛ suauiterq͛ cecinisset. Tum ego nōdum penitus insiti meroris oblit⁹ intētionez dicere adhuc aliquid parātis abrupi. Et o inquā veri ꝑuia luminis: que vsq͛ adhuc tua fudit oratio: tū sui speculatione

Nota ꝙ cōcupiscentia ꝛ affect⁹ terrenoꝝ impedit ꝯtēplatōꝫ sūmi boni. Vn̄ Boeti⁹ ī tractatu de summo bono dicit. Inordinata cōcupiscētia mltos impedit a sūmo bono. qͥsdā eñ pigriciā seqͥ videm⁹. qͥsdā eñ delectatiōes sensuales. qͥsdā eñ desideria auri ꝛ argēti. exceptis paucis viris honorādis phis q ꝯtēnūt sensus desideria: ꝛ sequūtur desideria ītellect⁹. Et ꝓpe finē eiusdē tractatus dicit. Phus maxime delectat̄ in ꝑmo ꝑncipio ī ꝯtēplatōe sue bonitatis. Et hec sola est recta delectatio. hec eñ est vita phoꝝ sine qua nemo viuit vita recta. Et subdit. Phm aūt voco oēm hoīez viuentē ordine nature tendēs ī alta: ꝛ finiens vitā acqͥrit vltimū finē ꝛ optimū vite hūane: qui est deus gloriosus benedictus in secula seculoꝝ.

Ec cū phia dignitate vult⁹. Hic incipit quart⁹ liber de cōsolatiōe phie. cui⁹ hec ē ꝓsa ꝑma. In q libro phia assignat causas q̄re mala cōcedant̄ in regno dei: cū oīm reꝝ rector bon⁹ existat. s. de⁹. et ꝓbat bonos sꝑ eē potētes: ꝛ malos impotētes. Et sicut vitia nūq͛ sunt sine pena: ita virtutes nunq͛ sunt sine ꝑmio. Probat etiā ꝙ oīs fortuna tā ꝓsꝑa q͛ aduersa bonis ē ad ꝑfectū: malis aūt ad īteritū. Etiā ꝓbat ꝙ oia q fiūt a deo recte fiūt. ꝛ alia plura sicut patebit. Et diuidit̄ ille liber ī xiiij. ꝑtes. qꝛ septē sunt ꝓse ꝛ septē metra hui⁹ q̄rti: de qb⁹ patebit ī ꝓcessu. Prim⁹ ꝗ ōndit Boeti⁹ quō intētōez phie adhuc parātis plura dicē interrupit ꝓponēdo cās sui doloris. Scđo phia ꝓmittit sibi ꝑfectā curam. Tertio dat modū curādi ipm. Scđa ibi. Tū illa ꝛ esset. Tertia ibi. Et qm̄. Et q̄rto

ꝓsequit̃ intẽtõem:ip̃m curãdo in sequẽti p̃sa:ibi. Tũ ego. Primo ostẽdit quõ interrupit intẽtõeꝫ phie volentis p̃la loq̃. Scđo pbat cãs sui doloris. Scđa ibi. Sꝫ eaip̃a est. Primo dicit. Cũ phia cecinisset.i.decãtassꝫ.hec.s. p̃dicta. s̃uata lenit̃.i.delectabilit̃.⁊ suauiter.i.dulcit̃. s̃uata dignitate.i.reuerẽtia. vult⁹.s.sui.⁊ grauitate oris.i.s̃monis sup.sui. Tũ.i.post hoc.ego

diuina:tuꝫ tuis ratiõibus íuicta patuerũt. Eaq̃ mihi:⁊ si ob iniurie dolorẽ nuꝑ oblita:nõ tamen ante hac ꝓrsus ignorata dixisti. Sꝫ ea ip̃a est vel maxima nostri causa meroris. ꝙ cum rerũ bonus rector existat: vel esse omnino mala possint:vel impunita p̃tereant. Qđ solũ quãta dignũ sit admiratiõe ꝑfecto cõsidera. At huic aliud maius adiungit̃. Nam imperãte florẽteq̃ nequitia:virtus nõ solum p̃mijs caret:verũetiã

.s.Boet̃.nõdum.i.nõ ad huc. oblitus .i. immemor penitus.i.oĩno. insiti meroris.i. ĩtrinseci doloris. Ego boe. abrupi.i.ĩterrupi.intẽtiõem .i. propositũ phie parãtis .i.intẽdẽtis: dicere adhuc aliq̃d. Et inquaꝫ. i. dixi.

O p̃uia.i.p̃ambula. veri lumĩs.i.perfecte cognitõis.s. illa q̃ tua orõ.i.tu⁹ s̃mo.fudit.i.locut⁹ ẽ.hucusq̃.i.ad istũ libꝝ q̃rtũ.patuerũt.i.manifesta fuerũt.ĩuicta.i.insolubilia.tuꝫ.i.aliq̃n.diuĩa speculatõe.i. sctã ꝯtẽplatõe.tuꝫ.i.aliq̃n.sui.s.ip̃ius.tũ.i.aliq̃n.tuis rõib⁹.i.demõstratõib⁹. Et ea.i.illa p̃dicta.etsi ꝓ q̃uis.oblita mihi nuꝑ.i. aliq̃n det̃miatiõem ob dolorẽ iniurie sup.quã ꝑpessus suꝫ a Theodorico rege gothoꝝ.non tñ dixisti ꝓrsus.i.oĩno.hec.s.p̃dicta.ignorata.i.ignota.ante hac.i.hucusq̃. Nota ꝙ dignitas ẽ honesta ⁊ imꝑiosa autoritas. Dicit̃ aũt phia hr̃e dignitatẽ vult⁹ ꝓpt̃ sui honestatẽ.qꝛ s̃m Tulliũ sola sap̃ia ẽ q̃ meret̃ honores:⁊ ꝓpt̃ sui autoritatẽ q̃ digna ẽ imitatõe. Etiã phia dĩ eẽ grauis ore.i.stabili s̃mõe.qꝛ s̃mones philosophici firmitate rõnũ insunt stabilitati. Nota cũ phia oñdisset q̃d sit sũmũ bonũ ⁊ in q̃ sitũ sit:⁊ fecisset exhortatõeꝫ ad illud querẽdũ: intẽdebat oñdere modũ q̃ ad illđ ꝑuenit̃. s̃ añq̃ expleret illã ĩtẽtõeꝫ Boeti⁹ velut auid⁹ ad sciẽdũ q̃dã q̃ꝝ ignorãtia detinebat ip̃ꝫ ĩ merore:int̃rupit intẽtõeꝫ phie volẽtis p̃la dicere. Nota ꝙ phia dĩ p̃uia veri lumĩs.quia ip̃a clarificat aĩam:⁊ trahit eã ab obscuritate ignorãtie ad lucẽ sap̃ie et ad claritatẽ ĩtellect⁹:ex lib.de pomo Aristo. Vel iđ dĩ p̃uia veri lumĩs:qꝛ per ip̃aꝫ tãq̃ ꝑ viã hõ ꝑuenit ad cognitõeꝫ veri lumĩs:qđ ẽ de⁹.qꝛ scribit̃ ĩ li. de pomo.ꝙ ꝑ phiam hõ cognoscit suũ creatorẽ q̃ de nihilo fecit oĩa:q̃ ẽ ĩceptor oĩm inceptoꝝ:⁊ oĩm p̃ncipioꝝ p̃ncipiũ. Et ibidẽ scribit̃. Oportuit vt phia mitteret̃ ad instruẽdũ ignorãtes:⁊ eos q̃ nõ cog̃uerũt suũ creatorẽ.

¶ Sed eaip̃a est. Hic Boeti⁹ ꝓponit cãs sui meroris:dicẽs. Sed eaip̃a est causa nr̃i meroris:⁊ maxima causa.ꝙ cũ rector rerũ.s.de⁹ bon⁹ existat:vel esse mala oĩno possint:vel p̃tereãt impunita.qđ saltẽ si nullũ aliud ĩtcõue

niens sequeret̃ .cõsidera quãta sit dignũ admiratõe.at.ꝑ sed.huic adiũgit̃ .i.addit̃ .aliud maius sup.admirãdũ. Nã ꝑ q̃a.impante.i.p̃cipiente.⁊ florẽte.i.vigẽte neq̃tia.i.neq̃tiosis hoĩb⁹.virt⁹.i.hõ virtuosus.nõ solũ.i.nõ tm̃ caret p̃mijs:verũetiã ip̃a virt⁹ subiecta.i.subdita.calcat̃ pedib⁹.i.potẽtijs.sceleratoꝝ.i.maloꝝ.⁊ ip̃a virt⁹ luit.i.patit̃ .supplicia.i.penas.in locum facinoꝝ

sceleratoꝝ pedibus subiecta calcatur:et in locum facinoꝝ supplicia luit. Que fieri i regno scientis oĩa:potẽtis oĩa.sed bona tantũmodo volẽtis dei nemo satis potest nec admirari:nec cõqueri. P. Tũ illa. Et esset inquit infiniti stuporis:omibusq; horribilius monstris:sicuti tu estimas in tanti velut p̃risfamilias dispositissima domo vilia vasa colerẽtur:p̃ciosa sordescerẽt. Sz non ita est. Nam si ea que pauloante con-

.i.vitiosoruz loco:q̃.s.p̃dicta.fieri.i.ꝑmitti.i reg.i.i mũdo.sciẽtis oĩa.s.dei ⁊ potẽt̃ oĩa.ꝫ volẽtis.i.itẽdẽtis.tantũmõ bõa.nemo satis vel admirari nec cõqueri p̃t.i.q̃rimõiã facere. Nota ꝙ mala fiũt i mũdo:patz.q̃r rõ sp̃ dep̃cat̃ ad bonũ. Cũ ergo mali nõ regant̃ iudicio recte rõis:ꝫ vincant̃ passionib⁹ ire ⁊ cõcupiscentie:ideo deficiũt a bono. Itẽ supabũdantia ⁊ defect⁹ sunt de genere maloꝝ:cũ virt⁹ cõsistat in medio. Cũ igit̃ in plurib⁹ sit supabũdantia ⁊ defect⁹: patet ꝙ mala fiũt in mũdo. Cũ aũt oĩa dependeãt a deo celũ ⁊ tota natura.⁊ deus essentialr̃ sit bon⁹:mirabile est quõ mala esse p̃nt:vel saltẽ ꝑmaneãt impunita. Nota ꝙ q̃r boni attingũt finẽ oĩm rerũ.s.summũ bonũ:ideo sunt potentes. Mali aũt q̃a hocip̃m attingere nõ possunt:sunt impotẽtes. Et q̃r Boeti⁹ in p̃mo libro sexta p̃sa:dixit se ignorare quis sit finis oĩm rerũ. ideo putabat bonos esse impotẽtes.malos aũt potẽtes.et de hoc Boeti⁹ admirat̃ :vt patz in lr̃a. et ista est vna causa sui doloris.

¶ Tum illa.⁊ esset inq̃t. Hic p̃hia ꝑmittit Boetio ꝑfectã curã q̃ cõsistit i ꝑtractõe hui⁹ materie:dicẽs. O Boeci.⁊ esset infiniti stuporis.i. admirationis.⁊ esset horribili⁹ oĩbus mõstris.i.deformitatib⁹. si in dispositissima.i. in ordinatissima domo.s.in mũdo.tãti p̃risfamilias.s.dei.si ibi colerent̃ .i. honorent̃ .vilia vasa.i.mali hoĩes.⁊ si p̃ciosa vasa.i.boni hoĩes sordescerent.i.vilescerẽt:sicut tu estimas. Sz nõ est ita. Nã si ea q̃ pauloante ꝯclusa sunt seruant̃ incõuulsa.i.integra in sui veritate:tu autore.i.doctore ip̃o deo de cui⁹ regno nũc loq̃mur:cognosces sp̃ bonos eẽ potẽtes:malos xo impotẽtes.nec vnq̃ꝫ vitia esse sine pena:nec sine p̃mio esse virtutes.et cognosces bonis sp̃ cõtingere felicia:⁊ malis infortunata. et cognosces multa id gen⁹.i. hui⁹ generis:q̃ corroborent te firma soliditate.s.cõtra aduersitatẽ fortune:querelis tuis sopitis.i.remotis. Notãdũ sicut postea patebit oĩa que fiũt recte:a deo fiunt, Cum igit̃ ordo iusticie requirit vitia

punirī: virtutes remunerari. si mali manerēt impuniti: ⁊ boni irremunera-
ti: ⁊ sic ꝑuersus eēt ordo ī domo dei. s. ī mūdo: qđ ē horribiliꝰ oībꝰ mōstris.
¶ Et qm̄ vere formā. Hic pħia dat modū curādi ipm̄ Boetiū: dicēs. Quo
niā dudū. s. in tertio libro: vidisti formaʒ vere beatitudinis me mōstrāte. i.
docente. oībus decursis. i. ꝑtrāsitis que puto necessariū ꝓtermittere: osten

clusa sunt: incōuulsa seruantur ipo de cuiꝰ nūc regno loq̄mur autore: cognosces semper quidē potentes bonos esse: malos vero abiectos semper atq̄ imbecilles. Nec sine pena vnq̄ esse vitia: nec sine p̄mio virtutes. Bonis felicia: malis semper infortunata contingere. Multaq̄ id genus que sopitis querelis firma te soliditate corroborent. Et quoniam vere formam beatitudinis me duduʒ monstrante vidisti: quo etiam sita sit agnouisti: decursis omnibus que ꝓtermittere necessarium puto: viam tibi que te domuʒ reuehat ostendam. Pennas etiam tue menti quibꝰ se in altum tollere possit affigam. vt ꝑturbatiōe depulsa sospes ī patriā meo ductu: mea semita meis etiā vehiculis reuertaris.

dam tibi viā que te reuehat. i. reducat domuʒ. i. ad cognitionem vere beatitudinis. ⁊ ego affigā. i. apponaʒ tue menti pēnas. i. rationes: quibus mēs possit se tollere in altum vt depulsa ꝑturbatōe cōtingente tibi ex affectu bonoruʒ temporalium: reuertaris sospes in p̄riaʒ meo ductu. mea semita. meis vehiclis. Nota per pēnas q̄s pħia promittit affigere menti Boetij: intelligitur speculatō rationis ⁊ intellectꝰ: virtus et sapientia. Sicut enim auis volando in altum deducit̄ auxilio pennarū: sic mens hūana speculatiōe rationis ⁊ intellectus: virtute ⁊ sapiētia erigitur in cōtemplatōem summi boni.

Metrum primū quarti libri.

Sunt etenī pēne volucres mihi.
Que celsa cōscendant poli.
Quas sibi cum velox mens induit.

Sunt eteniʒ penne. Istud est primuʒ metrum huius quarti. cuiꝰ primus versus dicitur metrum alemanicum ab inuentore: dactilicum a pede p̄dominante. Secundus versus dicitur metrum archiloycum ab inuentore: iambicum a pede p̄dominante. In quo metro pħia ostendit viaʒ per quā perueniūt ad cognitiōem summi boni. ⁊ est per cōsideratōeʒ creatu

rarū:que gradatim ſunt trāſcendēde quouſqȝ ĩueniat aliq̄d qd̄ p̄emineat oĩ creature. ⁊ iſtā viā tradit ſub ſilitudine auis volātis. Primo ḡ tradit viam q̄ mens ꝑueniat ad cognitōez ſūmi boni. Scd̄o oñdit q̄d mens iudicabit cū illic ꝑuenerit. Scd̄a ibi. Huc te. Primo dicit. Dixi ꝙ affigā pennas mēti tue. ſunt etenī mihi pēne volucres.i. veloces.ſ. virtꝰ ⁊ ſapia. q̄ cōſcendant. i. penetrāt. celſa.i. alta poli. q̄ſi pennas. cum mēs velox ſibi ĩduit. i. aſſumit. ip̄a perosa. i. odio hn̄s. t̄ras deſpicit eas: q̄rendo vlterius creatorez et mēs ſupat globū.i. ſpericū corpꝰ.i. menſi aeris: cog̃ſcendo ꝙ vltra aerē eſt creator. Nubes videt pꝰ tergū. q̄a vltra nubes q̄rit cognitōez ſūmi boni. et trāſcēdit verticē.i. ſūmitatē ignis. qui ignis calet agili. i. veloci motu. etherꝛ.i. celi. ⁊ vlterius ꝓcedit mens ĩueſtigando: donec ſurgat.i. eleuetur. in domos aſtriferas.i. in orbem planetarū. ⁊ cōiungat vias ſuas phebo.i. ſoli: ĩueſtigando ꝙ ſol nō eſt deus. donec comitet̄ iter gelidi ſenis.i. ſaturni qui ſupra ſolem. mens inquā exiſtēs miles coruſci ſyderis.i. dei: qui eſt ſplendidū ſydus. et vlteriꝰ aſcendit ſupra orbes planetarū: donec recurrat.i. ꝑtrāſeat circulū aſtri.i. celū ſtellatuȝ. quo.ſ. aſtro. pingitur.i. ornatur nox micans. quia nox ſtellis exhauſtū firmamenti illumiat̄. vbi.i. poſtq̄ȝ ſatis fuerit exhauſtū.i. ſpeculatōe euacuatū ꝙ nulla ſtellaꝝ eſt deus. mens vlteriꝰ trāſcendit donec relinq̄t extimū polū.i. vltimū celuȝ. et p̄mat dorſa velocis etheris.i. firmamēti.ſ. ꝯpos.i. potēs. reuerēdi lumīs.ſ. dei. hic ſup̄ vltimū polū dn̄s reguȝ tenet ſceptꝝ.i. ip̄iū. ⁊ tꝑat.i. moderat̄. habenas.i. regimīa

Terras peroſa deſpicit.
Aeris imenſi ſuperat globum.
Nubeſqȝ poſt tergum videt.
Quiqȝ motu agili calet etheris.
Tranſcendit ignis verticem.
Donec in aſtriferas ſurgat domos.
Pheboqȝ cōiungat vias.
Aut comitetur iter gelidi ſenis.
Miles coruſci ſyderis.
Vel quocūqȝ micans nox pingitur.
Recurrat aſtri circulum.
Atqȝ vbi iam exhauſtū fuerit ſatis.
Polum relinquat extimuȝ.
Dorſaqȝ velocis premat etheris.
Compos verendi luminis.
Hic regum ſceptrum dominꝰ tenet.
Orbiſqȝ habenas temperat.
Et volucrem currum ſtabilis regit.
Rerum coruſcus arbiter.

orbis ꝛ manẽs stabilis ĩ se. regit volucrẽ. i. velocẽ. currũ. i. circularẽ motũ corpoꝝ celestiũ. deus exñs coruscus arbiter. i. splẽdid⁹ iudex rex. Notandũ ꝙ dicit ignẽ calere motu celi. ex q̃ videt̃ ꝙ calor nõ sit ꝓpria ꝛ per se q̃litas ignis: cũ sibi debeat̃ ꝑ motũ celi. ꝫ dicẽdũ ꝙ loc⁹ nõ solũ est cã ꝯseruatiua locati: ꝫ oĩm accñtiũ nãlr ꝯñtiũ. Vñ q꜄ celũ ẽ loc⁹ ignis nõ solũ est cã ipi⁹ ignis ꝫ etiã ipi⁹ caloris ignẽ cõsequẽtis. Et q꜄ ꝓpa dispositio celi ꝫm quã hꝫ caliditatem sup oĩa ẽ motus ei⁹. Jdeo dicit ignem calere motu celi: non excludens ꝑ hꝰ q̃n calor sit ꝑ se q̃litas ignis Notãduꝫ ꝙ Saturnuꝫ vocat gelidũ senem. nõ ꝙ sit gelidus formalr: ꝫ effectiue. Est eñ effectiuus gelu ꝛ frigoris. Et dr̃ senex. q꜄ motus eius tardus est ad modũ senis. Nam cursum suũ cõplet pluri tempore q̃ sol vel luna.

Huc te si reducẽ referat via.
Quã nũc requiris imemor.
Hec dices memini patria est mihi
Hinc ortus: hic sistam gradum.
Q̃ si terrarum placeat tibi
Noctem relictam visere.
Quos miseri toruos populi timent.
Cernes tyrãnos exules.

Prosa secũda quarti libri.

t Um ergo pape inquã vt magna promittis: nec dubito q̃n possis efficere: tu modo quẽ excitaueris ne moreris. P.

¶ Huc te si reducẽ. Hic oñdit ꝑhia q̃d mens iudicabit cũ trãscẽdit creaturas ꝛ ꝑuenit in cognitõem dei: dicẽs. O mens si via ducat te reducẽ. i. reuertẽtẽ a tpalib⁹. huc. i. ad cognitõeꝫ dei. quã viã nũc imemor req̃ris. Tũc dices. Ego memini q̃ obnubilata fui affectu tpaliũ. hic. s. ĩ ꝯtẽplatõe dei est mihi pr̃ia. hinc. s. a deo est me⁹ ort⁹: q꜄ ad ei⁹ imaginẽ creata. hic. s. ĩ ꝯtemplatõe dei sistã. i. figã. gradũ. i. ponã finalẽ quietẽ. Q̃ si placeat tibi exñti ĩ cognitõeꝫ dei visere. i. cũ desiderio videre: noctẽ terraꝝ relictã. tu cernes. i. videbis. toruos tyrãnos. i. crudeles ꝑncipes: q̃s miseri ppl̃i timẽt: illos toruos eẽ exules a vera pr̃ia sua. Notãdũ ꝫm aplm̃. Nõ habem⁹ hic manentẽ pr̃iaꝫ: ꝫ futurã inq̃rim⁹. Hec eñ ẽ vera pr̃ia a q̃ aĩa rõnalis ꝑ creationẽ a deo exiuit. ad quã nisi reuertat̃ eẽ q̃d a deo accepit affectõe terrenoꝝ deturpata prius amittit. Propter q̃d dixit in scđo metro tertij libri. Repetunt ꝓprios queq; recursus. Redituq; suo singula gaudent. Nec manet vlli tradit⁹ ordo. Nisi ꝙ fini iũxerit ortũ. Stabileq; sui fecerit orbẽ.

Um ergo pape inquã. Hic incipit secũda prosa hui⁹ q̃rti. Circa quã est sciendũ ꝙ ꝑhia in primo libro sexta ꝓsa: inuesti gando causaꝫ ꝛ radicem infirmitatis Boetij: cognouit ꝙ Boeti⁹ ex ignorãtia finis rerũ ma-

los hoīes potētes:bonos ỽo impotētes putabat. Itē qꝛ ignorabat qui
bus gubernaculis mūdus regat̄. Fortuitarū vices estimabat fluitare sine
rectore. Quia ỽo ph̄ia iaꝫ ōndit q̄s sit finis rerū a q̄bꝰ gubernaculis mun
dus regat̄:nūc ph̄ia vult adhibere Boetio ꝑfectam curā:remouēdo dolo
res in quos Boetiꝰ incidit ex ignorātia p̄missaꝝ. Et p̄mo ph̄ia hoc petit. ⁊

Primū igit̄ inquit bonis semꝑ adesse po-
tentiā malos cūctis viribus esse desertos
agnoscas licebit:quoꝝ quidē alterū demō
strat̄ ex altero. Nam cū bonuꝫ malūq꜄ cō-
traria sint:si bonū potens esse cōstiterit:li-
quet imbecillitas mali. At si fragilitas cla
rescat mali:boni firmitas nota est. Sꝫ vti
nostre sentētie fides abundātior sit alteru-
tro calle ꝓcedam:nūc hinc:nūc inde ꝓposi
ta cōfirmās. Duo sunt quibus oīs hūa-
noruꝫ actuū cōstat effectus:volūtas scꝫ ac
potestas. Quoꝝ si alterutrū desit:nihil est

ph̄ia scđo il-
lud ꝓsequtur:
ibi. Primuꝫ
igitur. Dicit
p̄mo. Tū igi
tur. s. finito
s̄mone ph̄ie:
ego Boet̄. i-
quā. pape est
īteriectio ad
mirantis. O
ph̄ia: tu ma-
gna promit-
tis:nec dubi
to quin pos-
sis efficere. i.
ad effectū ꝓ-
ducē:tu mo-
do ne more-
ris. i. non ꝓ-
trahas me quē excitaueris. s. ad audiendū. Notandū ꝙ sapiēs nihil ꝓ-
mittit qđ adimplere nō possit. qꝛ opus sapiētis est non mentiri. Ergo dicit
Boetiꝰ ph̄ie. Sicut magna ꝓmittis:nō dubito q̄n efficere possis.
¶ Primū igit̄ inq̄t. Hic ph̄ia ꝓsequtur intētū. ⁊ p̄mo ꝓbat bonos sꝑ eē potē
tes ⁊ malos impotētes. cuiꝰ oppositū putabat Boetiꝰ. Et tangit p̄mo mo
dū ꝑ q̄nē vult hoc ōndere. Scđo ōndit ⁊ ꝓbat intētū suū rōnibꝰ:ibi. Duo
sunt. Prīo dicit. O Boeci:p̄mū licebit vt agnoscas bonis sꝑ adesse potē-
tiā:⁊ malos eē desertos. i. p̄uatos cunctis viribꝰ. q̄ꝝ alteꝝ. s. bonis sꝑ ad-
esse potentiā demōstrat̄ ex altero. s. ex hoc ꝙ mali sunt viribꝰ deserti. Et hu
ius cām subdit:dicēs. Nā cū bonū ⁊ malū sint ꝯ̄ria:si bonū eē potēs cōsti
terit:liquet. i. manifestū fuerit. imbecillitas. i. impotētia mali. et si fragili-
tas clarescat mali:firmitas boni nota est. Sed vt ꝑ sicut. abūdantior sit fi
des nr̄e sn̄ie:alt̄utro calle. i. vtraq꜄ via ꝓcedā cōfirmans ꝓposita. nūc hinc
scꝫ ex infirmitate boni:nūc inde ex fragilitate mali. Notādū ꝙ ph̄ia di-
ctū suū:ꝙ si boni sunt potētes mali sunt impotētes:fundat sup cōsiderati
onē topicā. si ꝓpositū in ꝓposito ⁊ oppositū in opposito. vt si sanitas est bo
na:egritudo ē mala. dicit ꝙ velit ꝓcedere vtraq꜄ via ex potētia bonoꝝ ꝓbā
do impotētiā maloꝝ. ⁊ ex īpotētia maloꝝ potētiā bonoꝝ. qꝛ si tm̄ vnū isto
rum ꝓbaret ⁊ ex hoc reliquū ꝯcluderet ꝑ locū a ꝯ̄rijs esset argumētū veri
simile ⁊ nō necessariū. ⁊ iō vtrāq꜄ ptē vult ꝓbare ⁊ ex vtroq꜄ reliquū ꝯcludē.
¶ Duo sunt quibꝰ oīs. Hic ph̄ia ꝓbat intentū rōnibꝰ. Secūdo excludit q̄n

dam dubitatõem:ibi. Sed pñt. Tertio cõfirmat p̃ncipale intentũ autorita
te platonis:ibi. Ex quib⁹ oĩbus. Primo pbat bonos sp̄ eẽ potẽtes:ꝛ ma-
los impotẽtes duabus rõnib⁹. Secũdo ad idem oñdendũ coacervat bre-
ves ratões:ibi. Sed quoniam ꝛc. Prima in duo ꝫm duas ratiões. Secũ
da ibi. Rursus inquit. Primo p̃mittit duo necessaria ad p̃mã rõem. Secũ
do ex his ar-
guit:ibi. oẽs
igit̃ homĩes
Primo pre-
mittit vnum
necessarium.
Scd̃o aliud.
ibi. Meminis
sti ne. Prĩo
dic̃. Duo sũt
p̃ncipia qui-
bus cõstat.i.
pmanet. oĩs
effect⁹ huma
noꝝ actuũ.s.
volũtas ꝛ po
testas. quoꝝ
si alteꝝ desit
nihil ẽ. quod
queat effect⁹

qd̃ explicari queat. Deficiẽte etenĩ volun-
tate:ne aggredit̃ quidẽ quisq̃ qd̃ nõ vult.
At si potestas absit:voluntas frustra fit.
Quo fit vt si quẽ videas velle adipisci qd̃
minime adipiscat̃:huic obtinẽdi qd̃ volue
rit defuisse valẽtiã dubitare nõ possis. B.
Perspicuũ est inquã:nec vllo modo nega
ri potest. P. Quem vero effecisse quod vo-
luerit videas. Num etiã potuisse dubita-
bis. B. Minime. P. Quod vero quisq̃ po
test in eo validus; qd̃ vero nõ p̃t in hoc im-
becillis esse cẽsendus est. B. Fateor inq̃.

explicari.i.fieri. qd̃ declarat. Deficiẽte enĩ volũtate nullus effect⁹ pducit̃
q2 null⁹ aggredit̃ qd̃ nõ vult. ꝛ si ptãs absit:volũtas frustra fit. Quo fit.i.
ex q̃ seq̃t̃:vt si videas aliquez velle adipisci qd̃ mĩme adipiscat̃: nõ possis
dubitare huic defuisse valẽtiã.i.potẽtiã obtinẽdi qd̃ voluerit. Et id̃ dic̃ Bo
eti⁹. Perspicuũ ẽ:nec vllo mõ negari p̃t. Et subdit p̃hia. Quẽ vero videas
effecisse qd̃ voluerit. Nũ dubitabis eũ potuisse:lz nõ habuisse potẽtiaz. Et
dicit. B. Mĩme. Tũc p̃hia cõcludit tanq̃ manifestũ ex dictis:dicẽs. Illud
qd̃ q̃sq̃ p̃t ĩ eo ẽ valid⁹.i.potẽs. qd̃ vero nõ p̃t ĩ eo ẽ cẽsend⁹.i.iudicãd⁹ im
becillis.i.impotẽs. Et dicit. B. Fateor inquã. Notanduz q̄ p̃hia dicit
nullus aggreditur qd̃ non vult. Cõtra. aliquis nolens interficit hominez:
vel ledit hominẽ. ergo aliquis aggredit̃ quod nõ vult. Item aliquis cogi-
tur facere aliquid cõtra voluntatẽ suam:ꝛ sic aggredit̃ quod nõ vult. Di-
cendũ q̄ p̃hia loquit̃ hic de effectu spõtaneo qui ex intentõe pcedit:nõ de
eo qui casu cõtingit. Unde dicendũ ad primuz q̄ voluntas potest cõparari
vel ad ipam actõem quã aliquis primo aggredit̃:ꝛ sic nõ deficit volũtas.
vel põt cõparari ad cõsequẽs illã actõem:ꝛ sic potest deficere volũtas. vt si
aliquis nolens hominẽ interfecit. Ad secundũ dicendũ:illud qd̃ quis coa
ctus facit est voluntariũ mixtum:tamẽ simpliciter est ĩuoluntariũ. aliquis
enĩ coactus magis vult hoc facere q̃ sustinere penam vel perdere vitã. Et
ita respectu talis effectus nõ deest volũtas. ß q̃tũ ad actũ interiorẽ volun
tas semp libera est; ꝛ cogi nõ potest.

Meministi ne igit̃ inquit. Hic phia ꝓmittit secundū vtile ad rōem: ⁊ est resumptio quorūdā prius dictoꝝ: dicēs. Meministi ne esse collectū .i. cōclusum supioribus rōnib⁹ omnē intētōem hūane volūtatis festinare .i. tendere ad beatitudinē q̄ volūtas agit̃ .i. ducit̃ diuersis studijs. Rn̄det Boeti⁹ Memini inquā illō eē demōstratū. Jtē q̄rit phia. Nūq̄d recordaris beatitudinem esse ipm bonū: et eo mō deside rari bonū ab oibus: cū beatitndo petitur .i. deside ratur. Rn̄dit Boet̃. Minime recordor qm̄ pro q̄ .id .i. illud fixū teneo memorie. Notā tandum q̄ recordari ē aliquid reducēre ad memoriam qō p obliuionē ē lapsuz a memoria. Et q̄a beatitudinē eē ipm summuz bonū: nō exciderat a mēte Boetij: ꝫ sēp remanebat ī habitu iō dicit se nō recordari de hoc: sed in memoria tanq̄ fixū tenere.

P. Meministi ne igit̃ inq̄t supiorib⁹ rōnibus eē collectū intētiōez oēz volūtatis humane q̄ diuersis studijs agit̃ ad beatitudinem festinare. B. Memini inquā id q̄z eē demonstratū. P. Num recordaris btitudinē ipm esse bonū: eoq̄ȝ mō cū beatitudo petit̃ ab oib⁹ desiderari bonū. B. Minime inquā recordor: qm̄ id memorie fixū teneo. P. Oēs igit̃ hoies boni piter ac mali indiscreta intētōe ad bonū ꝑuenire nitūtur B. Jta inquā cōsequēs est. P. Sȝ certum est adeptōe boni bonos fieri. B. Certum. P. Adipiscunt̃ igit̃ boni qō appetūt B. Sic videt̃. P. Mali vō si adipiscerētur qō appetūt bonū: mali esse nō possent. B. Jta est. P. Cū igit̃ vtriq̄ȝ bonū petāt: si hi quidē adipiscant̃: illi vō mime. Non dubiū est bonos quidē potētes esse: q̄ vō mali sunt imbecilles. B. Quisq̄s inq̄t du

¶ Omnes igit̃ hoies. Hic phia arguit ex dictis ꝓbans bonos esse potentes ⁊ malos impotētes: tali rōe. Quicūq̄ȝ adipiscunt̃ qō volunt sunt potētes .⁊ qui nō adipiscunt̃ qō volūt sunt impotentes: ex p̄mo p̄ambulo. ꝫ boni adipiscunt̃ qō volunt .s. summū bonū. mali lȝ velint nō adipiscunt̃ ipm q̄ si mali adipiscerent̃ summū bonū nō essent mali. ergo boni sunt potētes mali impotētes. Vn̄ dicit in lr̄a. Omnes hoies boni ⁊ mali nitunt̃ ꝑuenire ad bonū indiscreta intentōe .i. indiuisa intentōe. Dicit Boeti⁹. Jta cōseq̄ns ē ad dicta. Subdit phia. Certū ē bonos fieri adeptōe boni. Certū est dicit Boet̃. Jgit̃ cōcludit phia. Boni adipiscunt̃ qō appetūt .i. volūt. Dicit Boeti. Sic videt̃: si mali adipiscerent̃ bonū qō appetūt: nō possent eē

mali. Ita est dicit Boetius igiẗ ꝯcludit pħia. Cū vtrīqꝫ petant bonū. sed hi.s.boni illō adipiscāẗ. illi ꝟo mali mīme. Nō ē dubiū bonos eē potētes qui ꝟo mali sūt imbecilles.i.ipotentes Rñdit Boetius. Quisqs.i.qcūqꝫ dubitat de hoc nō pt ꝯsiderare naturā reꝝ:nec ꝯñam rōnum. Notandum ꝙ qꝛ veritas ꝓpositionū fundaẗ sup naturā rerū:qui negat veritatē propositionū nō potest cōsiderare naturā reꝝ sil'r negās veritatē ꝓpositionū nō pōt cōsiderare cōsequētiam rōnū. qꝛ ꝯña rationuꝫ supra veritatē ꝓpositionū fūdatur. Jō dicit boeti⁹. Qui dubitat de ꝑmissis nō pōt ꝯsiderare naturā reꝝ nec ꝯñam rōnuꝫ ¶ Rursus inqt. Hic pħia ponit scōam rōnem dicēs

bitat:nec reꝝ naturā:nec ꝯñam pōt considerare rōnuꝫ. P. Rursus inqt si duo sint quib⁹ ideꝫ ꝟm naturā ꝓpositū sit: eorumqꝫ vn⁹ naturali officio idipm agat atqꝫ ꝑficiat alter ꝟo naturale illō officiū mīme administrare queat. Alio ꝟo mō qꝫ nature conuenit:nō qdē impleat propositū suū sed imitetur implentē:quēnam horū valentiorem esse decernis. B. Et si cōiecto inqꝫ qd velis.planius tñ audire desidero. P. Ambulādi inqt motū ꝟm naturā eē hoīb⁹ num negabis. B. Minime inqꝫ. P. Eiusqꝫ rei pedū officium esse naturale num dubitas. B. nec hoc quidem inqꝫ. P. Si qs igitur

Si sint duo quibus sit idem propositū.i. eadem intētio faciendi aliquid ꝟm naturā.⁊ vn⁹ eoꝝ agat idipsū ⁊ perficiat ipsū naturali officio.i.nāli organo.alter ꝟo mīme queat admīstrare.i.adīplere illō officiū. ꝟ alio mō qꝫ nature ꝯuenit.nō īpleat ꝓpositū. ꝟ imiteẗ implētē quē horū duoꝝ decernis .i.iudicas.eē valentiorē.i.potētiorē.dicit boeti⁹.Etsi ꝓ qꝫuis.ꝯiecto.i.cōsiderē quid velis.tñ ego desidero plani⁹ audire. Tūc pħia declarat sibi in exēplū dicēs. Nō negabis motū ābulādi hoīb⁹ ineē ꝟm naturā.dic̄ Boet. Mīme nego.Et pħia etiā num dubitas ei⁹ rei.i.actus ābulandi eē officiū nāle pedū.dic̄ Boet. Nec h̄ dubito.⁊ pħia. Si qs igiẗ ambulet valēs incedere pedib⁹.Ali⁹ aūt cui h̄ officiū desīt.māib⁹ nitēs.i.laborās. ābulare conet.qs hoꝝ pt existīari valētior.dicit Boet.Cōtexe cetera.q.d.ꝓcede ī rōne tua:qꝛ null⁹ ambigit qn potēs nālis officij sit valētior eo q neqat.i. nō pt in idē officiū.Tūc pħia. Isti ꝓpōni ꝑmisse tanqꝫ maiori adiūgit vnā minorē dicēs.Sꝫ sūmū bonū qō eq bonis ⁊ malis ē ꝓpositū boni qdē petūt. id est adipiscuntur.officio naturali.s.virtute.mali ꝟo conantur adipisci id ipsum ꝑ variam cupiditateꝫ reꝝ tꝑaliū. qō non est officiū nāle adipiscēdi boni. An tu o Boeti estimas aliter.Cui Boetius. Mīme inqꝫ.⁊ Boeti⁹ quasi ꝑcurrendo ꝯcludit principale intētū,dicens. Nam etiā illud qō est

P

consequens patet mihi. Ex his enĩ q̃ concesserim necesse ẽ bonos eẽ potẽtes: malos vero ĩbecilles. ꝛ phĩa applaudẽs Boetio dicẽs. Recte inq̃t pcurris. ꝛ illđ ẽ signũ sic medici solẽt sperare iudiciũ. i. signũ. erecte nature ꝛ nature resistẽtis supple ipsi morbo. Notãdũ ꝙ ex lr̃a formatur talis ratio. quãdo duo intẽdunt aliqđ ꝓpositũ naturaliter qđ id ꝓpositum consequit̃ officio naturali est potẽs ꝛ quod non ꝯsequitur illud ꝓpositũ naturali officio est impotens. sed tam boni q̃ȝ mali tendunt naturalit̃ ad beatitudinẽ. et boni ipsaȝ cõsequũtur naturali officio .s. virtute mali aũt non. g̊ boni sunt potentes mali vero impotentes. Nota ꝙ circa vltimuȝ ꝙ medici solent accipere signa p̃noscita sanitatis ex egro quando patiens erigit se. ꝛ per se nitit̃ fortiori remedio. Sic i boetio signum erat conualescentie ꝛ sanitatis. ꝙ ipse rationem phĩe remediãtem quasi precurrens per se compleuit.

pedibus incedere valens ambulet. aliusq̃ȝ cui hoc naturale pedum desit officium: manibus nitens ambulare conetur: quis iure horuȝ valentior existimari potest. B. Contexe inq̃ȝ cetera. nã quin naturalis officij potens eo qui ideȝ nequeat valentior sit nullus ambigit. P. Sed summum bonum quidem eque malis bonisq̃ȝ ꝓpositũ: boni quidem naturali officio virtutum petunt. mali vero variam p cupiditatẽ qđ adipiscẽdi boni naturale officiũ nõ ẽ: idipum conant̃ adipisci: an tu aliter existias. B. Minime inq̃ȝ. nã etiã qđ est ꝯñs patet. Ex his eni que ꝯcesserim bonos quidẽ potentes. malos vero esse necesse est imbecilles. P. Recte inquit pcurris. idq̃ȝ. vti medici sperare solent. iudiciũ esse erecte iam resistentisq̃ȝ nature. Sed qm̃ te ad intelligẽdum ꝓmptissimũ esse ꝯspicio. crebras coaceruabo rõnes. Vide eni quanta viciosoꝝ

¶ Sed qm̃ te. Hic phĩa coaceruat quasdam alias rõnes breues ad ꝓpositũ ostendendum. ꝛ sunt quatuor rõnes. scđa ibi. Considera vero. tercia ibi. In qua re. quarta ibi. Cur enim Prĩo dicit. Sed qm̃ te conspicio ꝓmptissimũ ad intelligendum. ego coaceruabo. i. componam. crebras rõnes. vide eniȝ quãta pateat infirmitas viciosoꝝ hoĩm qui nec ad hoc queũt. ꝓuenire. ad qđ dicit ꝛ compellit eos naturalis intentio. ꝛ quid eẽt de istis malis cenſenduȝ si desererentur hoc auxilio nature preeũtis tãmagno ac pene inui-

cto.q.d.nihil aliud censendum ē:nisi ꝙ impotentie eoꝝ hoc ascriberetur.
Notandū ꝙ tā boni ꝙ̄ mali vniuersaliter tendūt ad bonū:⁊ mali deficiūt
ab eo qḋ cōpetit eis ꝭm naturā.ex hoc arguit̄ sic.maxia ipotētia ē deficere
ab eo qḋ natura intēdit.ꝭ hoc faciūt mali.ergo mali sūt impotētes. No
tandū ꝙ dicit pene inuicto:ꝙ appetitus naturalis boni nō hꝫ ꝯtrariū re/
pugnās quo vincat̄:ꝭ tm̄ ꝑ ignorātiā ⁊ errorē vici/ oꝝ ꝑuertitur ⁊ ita aliq̄ mō vincit̄ lꝫ non directe.

hoim pateat infirmitas:q̄ nec ad hoc q̄dē
ꝑuenire queūt.ad qḋ eos naturalis ducit
ac pene cōpellit intentio. Et quid si hꝫ tam
magno ac pene iuicto preeūtis nature de
sererentur auxilio. Considera vo quanta
sceleratos homies habeat ipotentia.neq;
enim leuia aut ludicra premia petunt.q̄ cō
sequi atq; obtinere nō pn̄t.Sed circa ipā
rerū summā verticemq; deficiunt. nec i eo
miseris cōtingit effectus.ꝙ solū dies no/
ctesq; moliunt̄. In q̄ re bonoꝝ vires emi/
nēt.Sicut eni eū qui pedibus incedēs.ad
eū locum vsq; ꝑuenire potuisset.quo nihil

¶ Considera vo quanta. Hic phia ponit scḋam rōnē ⁊ dic̄.Cōsidera ex his q̄ dicā quāta ipotētia hēat sceleratos homies.neq; eī petūt.i.appetūt premia leuia ⁊ ludicra .i.iocosa.sed
ipsi deficiūt circa ipam summā supple ꝑfectionē reꝝ atq; verticē. Nec ꝯtin
git ipsis miseris effect⁹ boni.in eo.i. ꝓpter hꝫ ꝙ ipsi moliunt̄.i.laborāt acq̄
rere dies ⁊ noctes.i.trāsitoria ⁊ tpalia bona. Nota ex littera format̄ ta/
lis ratio:quanto magis est illud a quo aliquis deficit: tanto maior est su/
us defectus ⁊ in maiorē impotentiam cadit. Sed illud a quo mali defici/
unt.non est quid vile ⁊ modicum.sed est summum bonū ergo malorū ma/
xima est impotentia.
¶ In qua re bonorum. Hic phia ponit terciā rōnem ꝓbando bonos maxie
eē potentes pertractando exēplū supra positū.⁊ ex hoc cōcludit malos ma
xime eē impotētes.Et dicit In qua re.s.assuetudini bōi desiderari eminēt
vires bonorum supple ⁊ vires maloꝝ.Sicut eni censeres.i.iudicares.esse
ambulādi potētissimū.q̄ pedib⁹ icedēs potuisset ꝑuenire vsq; ad eū locum
quo vlterius nihil ꝑuiū.i.māifestū iaceret incessui.ita necesse ē ꝙ eū iudi/
ces potentissimū.q̄ apphēdit finē expetēdorū.q̄ nihil ē vltra.tales aūt sūt
boni.Ex q̄ fit.i.sequitur.qḋ huic obiacet.i.ꝯriū ē.vt idē scelesti.i. mali. vi
deant̄ deserti oībus virib⁹. Notandū ꝙ sicut viator aliq̄s dicitur potēs
cum ambulat ad eū locum vbi nihil amplius restat de via.sic boni qn̄ ꝑue/
niunt ad finem ⁊ ad bonū qḋ transcendi nō pōt.iō dicūtur potentes. mali
autē quia ipsum attingere nō possunt dicuntur impotentes.

vlterius puiũ iaceret incessui. ãbulãdi potẽtissimũ eẽ cẽseres ita eũ q̃ expetẽdoꝝ finẽ quo nihil vltra ẽ apphẽdit potẽtissimũ necesse ẽ iudices. Ex q̊ fit qđ huic obiacet vt idẽ celesti virib⁹ oĩbus videant̃ eẽ deserti: Cur eni relicta virtute vicia sectantur. inscicia ne bonorũ. sȝ quid eneruacius ignorantie cecitate. an sectanda nouerunt. sed tranuersos eos libido p̃cipitat. sic quoq̧ intpantia fragiles qui obluctari vicio nequeunt. An scientes volentesq̧ bonum deserunt. ad vicia deflectuntur. Sed hoc modo non solum potentes esse. sed oĩno esse desinunt. Nam qui cõem oĩum que sunt finem relinquunt pariter quoq̧ esse desistũt

¶ Cur enĩ virtute. Hic philosophia ponit q̃rtã rõnẽ. scđo excludit quãdam dubitatõem. ibi. Qđ q̃dẽ. Rõ quã ĩtendit in sũma ẽ ista. mali qñ relicta virtute declinãt ad vicia. aut sciũt bonũ eẽ adherere virtuti aut nesciũt. si nesciunt peccãt p ignorãtiã. nihil aũt ẽ impotẽtius ignorãtia. ergo mali peccantes igñrantia sũt impotẽtes. Si aũt sciũt bonũ eẽ adherere virtuti: ꝛ declinant ad vicia aut volentes derelinquunt bonũ: aut nõ. Si non volẽtes sed attracti libidĩe passionũ conuertũt̃ ad vicia. sequit̃ ꝙ sũt impotentes. quia maxima impotẽtia est non posse resistere passionibus. Si autem sciẽtes et volẽtes relinquunt bonuȝ sequiturꝙ nõ tm̃ fiunt ĩpotentes: sed etiã ꝙ oĩno nõ sũt. Cum em̃ oĩs natura inq̃tũ hmõi habeat ordinẽ ad finẽ: inquãtum aliq̃d desistit ab ordine ad finẽ: intantum deficit a natura. ꝛ p ↄñs ab esse ipsius nature. Istã rõnẽ pretendit in littera dicẽs. Cur enĩ relicta virtute mali sectantur vicia. ne pro nũquid hoc est ex inscicia. i. ex ignorantia bonoꝝ. Sed quid est eneruatius. i. debilius cecitate ignorantie. quasi diceret. nihil. an ipsi nouerunt sectanda bona. Sed ipsos transuersos libido. i. cõcupiscẽtia p̃cipitat in vicia. ꝛ sic ipsi fragiles in tpantia. i. ppter intempantiã libidinis nequeũt vicio obluctari. i. resistere An scientes ꝛ volẽtes deserunt bonũ. ꝛ deflectuntur ad vicia volũtate ꝛ scientia. sed hoc modo nõ solum potẽtes esse desinunt: sed omnino desinunt esse. Cuius assignat rationem. nam qui relinquũt cõem finẽ omniũ que sũt. s. deum qui est ipsum eẽ. pariter esse desistunt. Notanduȝ ꝙ primũ ens verissime hȝ eẽ ipsum est causa esse oĩbus vt sint. vt patet per cõmẽtatorẽ scđo methaphi. ꝛ p̃io celi ꝛ mũdi. Ab hoc ente deriuatũ ẽ singulis eẽ ꝛ viuere. quãto ergo magis p vicia recedat a primo eẽ tãtomagis desinit eẽ. Unde beatus Gre. in li. mora. loquens de dyabolo dicit: ꝙ dyabolus bene dicitur nõ eẽ, qꝛ a summa essentia recessit, ꝛ per hoc quottidie

excrescente defectu tendit ad non esse: quonã ab eo qui verꝫ est eẽ cecidit.
Notãdum ꝙ phia tres assignat cãs ex quibus oẽ peccatuz ꝓcedit. Oĩs
eñi peccans: vel peccat ex ignorantia. ꝛ hũc modũ pr̃o tangit. vł peccat ex
impotentia resistendi. ꝛ istũ scd̃o tangit. vel ex voluntate ꝛ malicia. ꝛ illuz
modum q꞉ grauioꝛ est vltimo ponit.

Qd̃ q̃dã cuipiã mirũ forte videat̃. vt ma-
los q̃ plures hoĩm sũt eosdẽ nõ eẽ dicam?
ʒ ita sese res hʒ. Nã q̃ mali sũt eos malos
eẽ nõ abnuo. ʒ eosdẽ eẽ pure atqꝫ simplici
ter nego. Naz vti cadauer hoĩem mortuũ
dixeris. simpl'r autẽ hoĩem appellare non
possis ita viciosos malos q̃dẽ eẽ ꝯcesserim
sed esse absolute nequeã ꝯfiteri. Est enim
qd̃ ordinẽ retinet seruatqꝫ naturã. Qd̃ vo
ab hac deficit. esse etiã qd̃ in sui natura si-
tuz est derelinquit. Sed põt inquies mali
ne ego quidem negauerim: sed hec quidẽ
eoꝝ potentia nõ a viribus: ʒ ab ibecillita-

¶ Qd̃ q̃dam cuipiam. Hic phia excludit dubitatiõez. Aliquis eni dubitaret. q̃-mõ aliq̃s pos-sit esse mal?. ꝛ tñ dici non eẽ. hoc exclu-dit phia di-cẽs. Mirꝫ forte videat̃ cui-piã. i. alicui. vt malos qui plures sũt ho-minũ dicam? ipsos non eẽ Sʒ ita res se se habʒ q̃uis mirũ videat̃ Nam q̃ sunt
mali eos esse malos nõ abnuo. i. nego. sed ipsos simpliciter ꝛ pure eẽ nego
Nã sicut cadauer hoĩem mortuũ dixeris. simpl'r aũt hoĩem appellare non
possis Ita viciosos malos eẽ cõcesserim. ʒ nequeã cõfiteri ipsos absolute
esse sine determinatõe distrahẽte ꝛ replicat cãm prius dictam dicẽs. solum
enim illud ẽ qd̃ ordinẽ recte seruat in natura. qd̃ autẽ ab hac natura ꝛ ab
ordine deficit: etiam qd̃ in sui natura situm est derelinquit. Notandũ ꝙ
malũ est determinatio distrahens sicut ꝛ mortuum. Vñ sicut ꝯcedendum
est cadauer hoĩs esse hoĩem mortuũ: non tamẽ simpliciter ꝯcedẽdum ẽ ca-
dauer esse hominẽ. sic quemcunqꝫ malum cõcedendum est esse malũ: non
tamen simpliciter est concedendum ipsum esse. Unde sicut patebit tercia
prosa homines conuersi in maliciam hũanã amiserũt naturam ergo ꝑ ma-
liciam hoĩes desinunt esse quod fuerant.
¶ Sed põt inq̃es mali. Hic phia excludit dubitatõez cõtingentẽ circa pri-
cipale ꝓpositũ. Ostensũ enim est ꝙ mali sunt ĩpotẽtes. Aliquis dubitaret
quomodo hoc verũ sit. cum tñ cõsuetũ sit dicere ꝙ mali possunt. hoc soluit
phia: scd̃o ostendit ꝙ potẽtia malorum nulla sit: ibi. Nam si vti: dicit pri-
mo. O Boeti tu inquies obijciendo cõtra p̃dicta: ꝙ mali possunt ẜm ꝯsue
tum modũ loquendi. Rñdet philosophia: ego non quidẽ negauerim quin
mali possint, sed hec potentia ipsorũ non descendit a virib?, ʒ ab imbecilli

tate.i.a fragilitate.qd̄ declarat.q2 mali pñt quidem mala que minime va/
lerent.i.possent.si potuissent manere in efficiētia eoꝝ bonoꝝ .i. si efficiētia
maloꝝ eēt talis qualis illa quā hñt boni:q̄ potissima ē vt patet ex dictis.
Que possibilitas maloꝝ qua pñt mala.demōstrat eos euidēti⁹ nihil posse.

te descendit. Possunt etiā mala q̄ minime valerēt si in bonoꝝ efficientia manere potuissent. Que possibilitas eos euidēti⁹ nihil posse demōstrat. Nā sicuti pauloante collegimus. malū nihil ē:cum mala tm̄mō possint nihil posse ip̄robos liquet. B. p̄spicuum est. P. Atq̧ vt intelligas quenā sit huius potētie vis:summo bono nihil potentius eē pauloañ diffiniuimus. B. Ita est inquā. P. Sz idē iquit malū facere neq̄t. B. mime. P. Est igit̄ inq̄t aliq̄s q̄ oia posse hoies putet. B. nisi q̄s insaniat ne-

Notandū q dicit malos mime posse mala si permaneant in efficatia bo/
noꝝ. ex q̄ videtur q boni nō pñt facere malum:nec p̄ ꝯñs peccare. quod falsum ē:cum iustus septies in die cadat ⁊ forti/
or resurgit ꝫ scripturā. Ad hoc dicēdum q bōi nō pñt facere maluz ex electōe re/
cte rōnis. que semp̄ dep̄cat̄ ad optima. lz de potētia ab solura possint
facere malū:inq̄tū tamen potentia eorum coniunguntur voluntati ⁊ elec/
ctioni qua eligunt bonum ⁊ non malum. sic dicit̄ nō posse facere malum.
¶ Nā sicuti pauloāte. Hic p̄bat q potētia maloꝝ nl'a sit triplicit̄. scōa ibi.
Atq̧ vt itelligas. Tercia ibi. Huc accedit. Prīo dicit. Sicut collegim⁹ añ
malū nihil ē:⁊ mali tm̄ possint mala. ex h̄ liquet ip̄robos nihil posse. Et dic̄
Boetius:p̄spicuū ē. Notādū q rō sic format̄ .posse malū ē posse nihil: cū
malū nihil sit. ꝫ mali tm̄ pñt mala. g̊ pñt nihil ⁊ p̄ ꝯñs nulla ē eoꝝ potētia.
Notādū de h̄ q malū nihil sit visum est prius. Et dicit btūs Aug. Cū vni
uerse nature p̄ verbū dei facte sint. iniq̄tas p̄ ipsū facta nō ē. q2 iniq̄tas nul
la subā ē. ⁊ pctm̄ nō ē nā ꝫ viciū nature appetētis illō qd̄ nō ē sui ordinis.
¶ Atq̧ vt intelligas. Hic p̄bat idē alio mō dicēs. O Boeti q̄ nā sit vis hu
ius potētie. qua mali dicunt̄ posse sic cōsidera ex dicēdis. Nos pauloante
diffiniuimus nihil esse potētius summo bono. s. deo. Ita est dicit Botius.
⁊ phia. Sed idē. s. summū bonū nequit. i. nō pōt facere maluz. Mime dicit
Boetius. Et phia. Est igitur aliquis q̄ putet hoies oia posse. Nemo dicit
Boetius nisi quis insaniat. ⁊ idez hoies pñt mala facere:vtinā nō possent
dicit Boetius. Igitur phia arguit. Cum igitur tm̄mō potēs bonoruz pos/
sit oia. non aūt queant. i. pñt oia potētes maloꝝ. manifestum est eosdem
minus posse qui mala possunt. Notandū q posse malū magis arguit im/
potentiam q̄ȝ potentiaz. q2 si argueret potentiam tunc deberetur oipoten/
tissimo. s. deo quod falsum ē. Unde pōt argui ex littera. sic. Deus pōt oia:

mo. P. Atqui idẽ pñt mala. B. vtinã quidem inquã nõ possent. P. Cũ igiť bonorũ tm̃mõ possit oĩa. Nõ v̄o queãt oĩa potẽtes etiã malorꝝ: eosdẽ qui mala pñt minus posse manifestũ ẽ. Huc accedit ꝙ oẽm potentiã inter expetenda numerandã: oĩaꝗ expetenda referri ad bonũ: velut ad qδdam nature sue cacumẽ ostendim⁹. Sed patrãdi sceleris possibilitas referri ad bonũ nõ põt. Expetẽda igiť nõ est Atqui oĩs potẽtia expetenda est. liquet igiť malorũ possibilitatẽ non eẽ potẽtiã. Ex quibus oĩbus bonorũ quidem potẽtia. malorum verum minime dubitabilis apparet infirmitas. veramꝗ illam platonis esse sententiam liquet. solos quod desiderent facere posse sapientes. improbos v̄o exercere quidem qδ libeat. quod vero desiderẽt explere nõ posse. faciunt enim quelibet. dũ p ea quib⁹ delectanť id bonũ quod desiderant se adepturos putant. ŝ mĩme adipiscunť. qm̃ ad beatitudinem probra non veniunt.

ꝛ non potest maluꝫ. mali non possunt omnia. ꝛ possunt malum. ergo posse malum magis arguit impotentiam ꝙ̃ potentiam.
¶ Huc accedit. Hic ꝓbat idẽ tercio mõ dicẽs. Huc accedit ꝙ omnẽ potẽtiã esse numerandam inter expetenda. ꝗꝫ. ꝓ et. oĩa expetẽda. i. desideranda. referri ad bonum velut ad quoddam cacumen id est ad perfectionem sue nature. sꝫ possibilitas. i. potentia patrãdi sceleris. i. faciẽdi malũ non potest referre ad bonuꝫ igitur expetenda non est. oĩs auteꝫ potẽtia expetenda est. liquet igiť possibilitateꝫ. i. valentiaꝫ siue potentiaꝫ maloruꝫ non esse potentiã Notandũ ꝙ ratio sic potest formari ex lr̃a. Omnis potentia que est potẽtia natura ẽ appetenda. ꝛ referť ad bonum. ergo potẽtia mali nõ est potentia. ¶ Ex quibus omnibus bonorũ. Hic ex dictis ꝯcludit cõclusionez principalẽ ꝯfirmãdo eã auctoritate Platõis dicẽs. Ex quib⁹ iã declaratis apparet mĩme dubitabilis potẽtia bonorꝝ: ꝛ ĩfirmitas malorꝝ. ꝛ liqꝫ verã eẽ illã sn̄iam. Platõis. Solos sapiẽtes posse facere qδ desiderãt. improbos v̄o explere posse qδ libeat. i. qδ libidini placeat qδ v̄o desiderent rõnali appetitu malos explere nõ posse. faciunt em̃ supple mali. q. s. libido libꝫ. i. expetit. dũ putãt se adepturos bonũ qδ desiderẽt. ꝑ ea qb⁹ delectãť

ƀ mīme adipiscunt̄. qm̄ pbra. i. vicia. vl̄ hoīes viciosi nō veniūt ad btitudinē. Notandū q̄ desideriū ē appetitus rōnalis. libitū aūt spectat ad appetitū sensualē. lz ergo mali affectēt btitudinē appetitu rōnali. tū quia faciunt qd̄ libet sequētes appetitū sensitiuū. iō ad btitudinē nō pueniūt. Sapiētes aūt q̄ ɔtēnūt delectatōes sensuales. ⁊ initunt̄ itellectualib⁹ ipi sunt q̄ pficiūt aīaz suam sciā sui creatoris qui de nihilo fecit ens. vt scribitur ī li. de pomo. Aīa non tristabit̄ neq̄ ɔturbabit̄ cū recedit a corpe vt scribit̄ ī eodē.

Metrum secundū libri quarti

Uos vides sedere celso
Solij culmīe reges
Purpura claros nitente.
Septos tristibus armis.
Ore toruo cōminantes.
Rabie cordis anhelos.
Detrahit si quis superbis
Uani tegmina cultus.
Jam videbit intus artas
Dominos ferre cathenas.
Hinc enim libido versat
Auidus corda venenis.
Hinc flagellat ira mentem
Fluctus turbida tollens
Meror aut captos fatigat.
Aut spes lubrica torquet.
Ergo cum caput tot vnū
Cernas ferre tyrannos.
Non facit quod optat ipse
Dominis pressus iniquis.

Uos vides sedere celso. Istō ē metrū scōm hui⁹ q̄rti. ⁊ ē metruz mixtuz. Primū dr̄ alemanicū ab inuētore. trochaicū a pede prednante. scōm dr̄ feregraciū ab inuentore spōdaicū a pede prednante In quo metro pħia ostēdit quō potētia malorū sit ɔsiderāda. in quib⁹ maxīe vr̄ eē sic sūt reges ⁊ pncipes. ⁊ dicit incipēdo ɔstructionē in septīo v̄su. Si quis detrahat. i. remoueat. p ɔsideratiōnē ⁊ intellectū. tegmina. i. tegimīa vani cultus exteriorib⁹ superbis regibus. Quos reges vides sedere celso culmīe. i. altitudīe. solij. i. cathedre. q̄s vides claros purpura nitēte. septos. i. circūdatos. armis tristib⁹. i. ɔtristātib⁹. Reges inq̄ ɔminātes. i. minas īponētes miseris. toruo ore. i. crudeli aspectu. anhelos. i. cupidos vl̄ festiuos rabie cordis. i. crudelitate mortis. Jam videbit dn̄os tales ferre int⁹

.i.in aio.artas cathenas.i.vincula vicioꝝ.qđ manifestat subdēs.hinc em̄
.i.ex vna pte.libido.i.ↄcupia versat.i.p̄cipitat.corda taliū tyrānoꝝ auidis
.i.venenis.Hinc.i.ex alia pte.ira turbida flagellat.i.punit.mētē ipsoꝝ.ira ī
q̄ tollēs.i.excitās.fluctus.i.disturbia.aut captos īfortunio aliq̄ meror ip
sos fatigat.Aut spes lubrica.i.vana torquet.Cum ergo cernas vnum ca
put.i.vnum p̄ncipē.ferre id ē sustinere tot tyrannos id est passiones tyrānisantes.⁊ ipse pressus iniq̄s dominis.i.vicijs dominantibus.nō facit qđ optat.

Prosa tercia libri quarti

Vides ne igit̄ quāto in sceno pbra vol
uant.q̄ pbitas luce resplēdeat.In q̄
pspicuū ē.nūq̄ bōis p̄mia.nūq̄ sua scele
rib⁹ deeē supplicia Rerū eteni q̄ gerunt.il
lud pter quod vnaq̄q̄ res gerit̄ eiusdem
rei premium esse nō iniuria videri potest.

Nota q̄ in
tentio pħie ē dicere si quis visu posset penetrare corda pricipiū: quos vi
det sedere in altis solijs ornatos claris indumētis.hūtes arma terrentia.
.i.toruo vultu.respicientes miseros.statim visu cognosceret ipsos ligatos
multis cathenis insolubilib⁹.s.passiōib⁹ ire:spei:timoris.⁊ sic ligati passi
onib⁹ nō faciūt qđ optant.⁊ p ↄñs sunt īpotētes. Notādū q̄ dicit bō p̄s
sus inquis dñis.i.vicijs dñantibus nō facit qđ optat.dicit btūs Aug.i li.
de ciui.dei.Bonus etiam si seruiat liber est.malus autē si regnat seruus ē
nec vnius hoīs.s quod grauius ē tot dominorū seruus ē quot viciorum.
Vides ne igit̄.Ista ē psa tercia hui⁹ q̄rti in q̄ oñdit pħia malis nūq̄
deeē supplicia:⁊ bonis nūq̄ deesse premia.Et p pħia ↄtinuādo se ad
p̄cedentia.p̄io p̄mittit ītētū suū.scđo psequit̄ intētū ibi.Rerū eteni.Pri
mo dicit sic.Vides ne igit̄ o Boeti in quanto sceno.i.in quāta vilitate īpo
tētie.voluant̄ pbra.i.hoīes probrosi ⁊ viconsi.vides etiā qua luce.i.qua
claritate potentie resplendeat pbitas virtuosoꝝ hoīm.In quo sicut in suo
añcedente pspicuū ē hoc ↄñs.s.nunq̄ bonis p̄mia:nūq̄ scelerib⁹.i.hoīb⁹
sceleratis deesse in sua supplicia. Notandū q̄ mali dicūtur volui ī sceno.
quia mali ⁊ maxime libidinosi suibus assimilant̄.sicut postea patebit quō
voluunt̄ in sceno.s̄m illud.Sus magis in sceno gaudet q̄ in fonte sereno
De q̄bus dicit scriptura pierūt iumēta in stercore suo.pbi aūt luce resplē
dent.q2 virt⁹ ⁊ pbitas vltra hūanā naturā hoīem prouehit ⁊ dijs assimilat
¶ Reruz eteni que gerunt̄.Hic pħia prosequitur intentū.⁊ primo pbat q̄
bonis nunq̄ desunt premia.scđo q̄ malis nunq̄ desūt supplicia ibi.Que
cum ita sint.Primo oñdit q̄ bonis nunq̄ desunt p̄mia.scđo oñdit q̄d sit
illud premiū.ibi.At cuius premij.Primum pbat duab⁹ rōnib⁹.scđam po
nit ibi.Postremo.Pria rō talis ē.Omnis res pter quam aliud geritur
est premiū illi⁹ rei que gerit̄.s pter bonū oīa fiunt ⁊ gerūt̄.ḡ bonū est pre
miū oīm q̄ gerunt̄.s bonū a bonis separi non pōt.quia iam nō eēnt boni.
ergo bonis nūq̄ desūt sua premiā,Unde dicit in littera,Rerū que gerunt̄

id eſt fiunt illud propter quod vtraqueq; res geritur.i.fit.illud videri non poteſt iniuria eſſe premiū illius rei.hoc declaratur exemplariter.

¶ Uti currenti in ſtadio.i.in aliquo ſpacio.corona ē premiū ꝓpter quā curritur.ſʒ oñdimus prius btitudinē eſſe idipſum bonū.ꝓpter qđ oīa geruntᷣ ergo ipſū bonū eſt veluti cōe premiū actibus hūanis ꝓpoſitū. ſ hoc bonū nō pōt ſeperari a bōis. Nō em̄ bonus iure vocabitur qui careat bono. quare ꝓbos mores.i.homīeſ bene morigeratos.nō relinquunt ſua p̄mia. quantūcunq; ꝗ ſeuiant mali cōtra bonoſ.tñ ſapiēti nō decidet corona.i.premium. nec areſcet.i.minuitur. qꝛ aliena improbitas non decerpit.i.non aufert ꝓpriū dec⁹ ꝓbiſ animis: ꝙ ſi bōi accepto p̄mio extrinſecus letareᷣ poterat hoc aliquis auferre ab eis.vl'ſaltē ille ꝗ ꝯtuliſſet: ſ qꝛ illđ p̄miū ſua ꝓbitas vnicuiq; ꝯfert.tūc ꝗlibet carebit ſuo premio cū deſierit eē pb⁹. Notādū ꝙ ꝯſuetudo fuerat apđ romanos currere ī ſtadio.i.ī aliꝗ ſpatio.qđ vocabāt ſtadiū.ꝛ ꝗ citi⁹ venit ad metā ſuſtulit premiū.ſ.coronā vel aliꝗd aliud.ſicut dicit apl's. Neſcitis ꝙ hi qui in ſtadio currūt oēs ꝗdē currūt ſ vnus accipit brauiū. ſic currite vt apprehēditas.ergo id ꝓpter qđ curritur eſt premiū currētiū. Notandum ꝙ Boetius nō pōt carere p̄mio.qꝛ illud a quo homo denominatur bonus eſt virtus vel operatio virtuoſa.quia ſm Areſtotelem ſcđo ethicorū. Omnis virtus erit vtiq; habitus ex quo hō fit bonus.ꝓpter qđ dignitas virtutis eſt premiū virtuoſe opantiū.ſed opans virtuoſe nō pōt priuari virtute. ergo bonus non poteſt carere ſuo p̄mio. Notādū quātūcūq; mali ſeuiāt: tñ ſapiēti nō decidet corona.qꝛ ſʒ Senecā. Nunq; in tantū viciū ꝯibit nec malicia inualeſcet ꝯ virtutes quin nomē phie ſacrū ꝛ venerabile ꝑmaneat ſic ſilr eſt de malis ꝛ ſtultis reſpectu bonorum ꝛ ſapientū.

Uti currēti in ſtadio ꝓpter quā curriᷣ.iacet premiū corona. Sʒ btitudinem eē idipſum bonū ꝓpter qđ oīa geruntᷣ.oſtendim⁹ Eſt igitur hūanis actib⁹ ipm bonū veluti premium cōe propoſitum.atqui hoc a bonis non poteſt ſeparari. Neq; enim bon⁹ vltra iure vocabitur.qui careat bono. quare probos mores ſua premia nō relinquūt Quātumlibet igitur ſeuiant mali.ſapienti tamen corona non decidet.non areſcet.neq; eniʒ probis animis propriū decus aliena decerpit improbitas. Qđ ſi extrīſecus accepto letareᷣ.poterat hoc vel alius quiſpiam.vl'ipſe etiā qui ꝯtuliſſet auferre. Sʒ qm̄ id ſua cuiq; probitas confert.tum ſuo premio carebit.cum probus eſſe deſierit.

¶ Postremo cū oīe premiū. Hic ponit scđam rōnē que ē talis. Premiuꝫ nō hꝫ rōnē premij nisi inq̄ʒtū bonū. q̄ igit̄ est cōpos boni est cōpos premij. dicit ergo in lr̄a. Postremo cū oīe p̄miū idcirco appetat̄ qꝛ credit̄ esse bonū. quis iudicet cōpotē boni exptū eē p̄mij. q. d. null⁹. Notandū ꝙ argumētū phīe sile ē isti: ac si arguatur. hō nō hꝫ rōnē hoīs nisi qꝛ rōnalis. q̄cunqꝫ

Postremo cū oē premiū idcirco appetat̄. q̄m bonū esse credat̄ q̄s boni cōpotē p̄mij iudicet exptem. At cui⁹ p̄mij oīm pulcherrimi maximiqꝫ. Memēto ei illi⁹ corolarij qđ pauloāñ p̄cipuū dedi: ac sic collige. Cū ip̄m bonū btitudo sit. bonos oēs eo ip̄o ꝙ boni sunt fieri btōs liquet. Sꝫ q̄ bti sūt deos eē ꝯuenit. Est igit̄ p̄miū bonoꝝ ꝙ nullus deterat dies. nullius minuat ptās. nullius fuscet improbitas. deos fieri. Que cū ita sint. de malorū q̄ꝫ insepabili pena dubitare sapiēs nequeat. nam cū bonū malū qꝫ itē pena atqꝫ premiū aduersa frōte dissideant. que in boni p̄mio videmus accidere. eadeꝫ necesse ē in mali pena ꝯtraria pte rñdeāt. Sicut igit̄ ꝓbis ꝓbitas ip̄a sit p̄mium. ita improbis neq̄cia ipsa suppliciū est

igitur est rōnalis est hō. sic silr̄ p̄miū non appetit̄ nisi quia bonum. qui ergo ē compos boni ē cōpos premij. sꝫ bonus ē cōpos bōi. ergo nō deest sibi premium.

¶ At cui⁹ p̄mij. Hic ońdit q̄d sit illđ premium qđ boni assequūtur scꝫ maximū ⁊ optimū quod est fieri fieri deos. vñ dicit. At cui⁹ premij. s. bōi non sūt exptes. i. carentes. Respondit phīa: oīno pulcherrimi ⁊ maximi p̄mij. qđ ꝓbat ex q̄dā corolario sup̄ declarato dicēs. Memēto corolarij illi⁹ qđ p̄cipuū añ dedi. ⁊ sic collige. i. ex illo corolario ꝯclude. Cū ipsū bonū sit btitudo. liquet oēs bonos eo ꝙ boni sūt fieri beatos ⁊ qui btī sunt eos ꝯuenit eē deos. igit̄ premiū bonorū est fieri deos. qđ premiū bonoꝝ nullus dies deterat. i. ꝯsumit. nullius ptās minuat. nulli⁹ ꝓbitas fuscet. i. obscurat. Notādū ꝙ in ista deductōe phīa non accipit beatitudinē ꝓ statu quē boni habituri sunt post hanc vitam. sed pro statu beatitudinis qualis in hac vita haberi potest quē hō ꝯsequitur ꝑ virtutes. Vñ qui essentialiter est bonus essentialiter ē beat⁹ ⁊ deus. ⁊ qui nō est eēntialiter bonus sed participatiue. hic etiā ē ꝑticipatōe btūs ⁊ deus.

¶ Que cum ita sint. Hic ostendit philosophia ꝙ malis nunq̄ꝫ desint sua supplicia. secundo ostendit quale sit illđ suppliciū. ibi. Vide aūt. Pria in duas [illegible] duas rōes. scđa ibi. Iā vo. Prio dic. Que cū ita sint scꝫ. ꝙ boni

Jam vero quisquis afficitur pena. malo se affectū eē non dubitat. Si igitur sese ipi existimare velint. pnt ne sibi supplicij expertes videri quos omnium malorum extrema nequitia nō afficit modo. verūetiam vehementer inficit. Uide autez ex aduersa pte bonorum que improbos pena comitet. Omne namqz quod sit vnum esse. ipsumqz vnum bonuz esse pauloante didicisti. Cui consequens est vt omne quod sit. id etiam bonū esse videat. hoc igit mō quicq̄d a bono deficit esse desistit. quo fit vt mali desinant esse quod fuerant. Sed fuisse homines adhuc ipsa hūani corporis reliquā species ostētat. Quare versi in maliciā hūanā q̄z amisere naturā. Sz cum vltra homines quēquem prouehere sola probitas possit

nūqz carent premijs. sequit q nullus sapiēs possit dubitare de insepabili pena maloꝝ. Nā cū bonū et malū pena et premiū aduersa fronte dissideant .i. opponant ab inuicē. necesse ē q̄ in boni pmio videm⁹ accidere eadez necesse est q rn̄deant ꝯria parte in pena mali. sicut igit pbis .i. bōis. ipsa pbitas sit premiū: ita neq̄tia ipsa ē iprobis suppliciū. Nota q̄ncūqz subiectis ꝯrijs insūt ꝯrie passiones si vni sbiectorū oñditur inesse sua passio tūc p locū a ꝯrijs reliq̄ subiecto assignatur inesse sitr sua passio Cū igitur bonū et malū sint diuersa sbiecta: premiū et supliciū sicut diuerse passiones. si oñdit bonis non deesse pmia ostēsum est malis nō deesse supplicia.

¶ Jam vero q̄squis. Hic ponit scd̄am rōnē que talis ē Pena nō hz rōnē pene: nisi ex hoc q malū est quoddā. ergo qui est affectus malo ipse est affectus pena. sed mali sūt affecti imo infecti malo. g̃ sunt affecti pena. et p ꝯn̄s supplicio. vnde dicit in lr̄a. Jā vero quisquis afficitur pena: malo nō dubitat se eē affectū. cū supple pena nō hēat rōnē pene nisi qz mala. igitur si ipi mali seipsos existimari velint. possunt ne sibi videri exptes supplicij. quos malos oīm malorū extrema nequitia .i. maxia in genere mali. nonmō .i. tm̄mō afficit. verꝫ p sed. vehemēter inficit. q. d. nō. Notandū q sicut argumētū tenet sub hac forma. hō non est hō nisi qz est rōnalis. ergo q̄ est rōnalis ē hō. sic arguit in proposito. pena nō hz rōnē pene nisi qz malū ē quoddā. ergo qui est affectus malo est affectus pena. sed mali sunt affecti malo. ergo malum non deest malis. et p consequens supplicium.

¶ Uide aūt Hic pħia oñdit q̄le sit pmiū maloꝝ scz trāsformatio i bestialitatē. scd̄o ostēdit quō p diuersa vicia hoies trāsformāt i diuersas bestias. ibi

Auaricia. Primo dicit. Uide o Boeti q̄ pena comitet improbos ex aduer
ſa pte bonoꝝ.i.ꝑ ꝯriū ad bonos. didiciſti enim pauloante.ſ.in tercio libro
Om̄e qđ eſt eē vnū᷑ ⁊ didiciſti vnū eē bonū cui ꝯn̄s eſt. vt om̄e qđ ſit videa
tur eſſe bonum. Igitur q̄cquid deficit a bono deſiſtit eē quo fit: vt mali de
ſinant eē qđ fuerant. ſ ipſa reliqua ſpēs hūani corpis adhuc manēs ī eis:

Necesse ē vt q̊s ab hūana ꝯditōe deiecit.
īfra hoīs meritū detrudat ip̄robitas. Eue
nit igit̄ vt quē trāſformatū vicijs videas.
hoīem eſtiare non poſſis. Auaricia feruet
alienaꝝ opū violent⁹ ereptoꝛ. ſimilez lupi
dixeris. Ferox atq̧ inq̄et⁹ linguaz litigijs
exercet. cani cōpabilis. Inſidiatoꝛ occul
tus ſurripuiſſe fraudibuſ gaudet. vulpecu
lis exeq̄tur Ire intēpans fremit leōis aim
geſtare credat̄ Pauidus ac fugax nō me
tuēda formidat. ceruis ſilis habeatur. Se
gnis ac ſtupidus toꝛpet azinū viuit. leuis
ac incōſtās ſtudia ꝑmutat nil ab auib⁹ dif
fert. Fedis imūdiſq̧ libidinibus imergit̄.
ſoꝛdide ſuis voluptate detinet̄ Ita fit vt q̄
ꝓbitate deſerta hō eē deſierit. cū in diuinā
ꝯditionē trāſire nō poſſit. vertat̄ in beluaz

oſtentat malos fuiſſe homines. Qua reverſi in maliciam amiſere humanam naturam: ſed cū ſola ꝓbitas poſſit quē quem hoīem ꝓuehere vltra homīes.ſ.in naturaz diuinā. neceſſe eſt vt quos ip̄robitas ab hūana ꝯditōne deiecit īpa detrudat hominē īfra meritū.i.dignitatē hoīs in naturā beſtialitatis. igit̄ euenit vt nō poſſis eſtimare hominē ſ beſtiam quē videaſ vicijs trāſformatū. Notādū ꝙ cū gradus entiū diſtinguāt̄ ſm̄ no
bilitatē ⁊ ignobilitatē. q꞉ nō ē accipere duas ſpēs eq̄ pfectas. ſ vna ē digni
oꝛ alia. idō oꝫ ꝙ oē ens qđ nō ē hō ſit ſupꝛa hoīem vl' īfra hoīem. mali aūt vt
ꝓbatū ē ꝑ maliciā deſinūt eē hoīes. g̃ neceſſe ē malos eē ſupꝛa hoīes vl' in
fra. cū aūt ſola ꝓbitas vehat hoīem ſupꝛa hūanā naturā.ſ.ad naturā dotū
ſeq̄t̄ ꝙ malicia deijciat malos īfra naturā hūanā .ſ.ad naturā beſtialitatis
¶ Auaricia feruet alienaꝝ opū. Hic ph̄ia oñdit q̄liter hoīes ꝑ diuerſa vicia
trāſformātur in diuerſas beſtias dicēs. Aliquis hō feruet auaricia.ſ.violē
tus ereptoꝛ.i.ablatoꝛ vel raptoꝛ alienarū opū. talē dixeris ſilem lupi. ſ hō
ferox ⁊ inquiet⁹ qui exercet linguā litigijs. talis cōpabilis eſt cani. Hō oc
cult⁹ īſidiatoꝛ qui gaudet ſubripuiſſe aliena fraudib⁹. talis exeq̄tur.i.cōpa
ret̄ vulpecul'. ſ hō ītēperans.i.intpatus.ſ.ire fremit. talis credatur geſtare
aīm leonis. ſ hō pauidus ⁊ fugax qui formidat habeat̄ ſilis ceruis. hō aūt

ſegnis ⁊ ſtupidus ille torpet.i.tardus ē.⁊ tal' viuit azinum.i.azinine. Hō aũt leuis ⁊ incõſtans q̄ ꝑmutat ſtudia ſua.i.opa.nihil differt ab auibꝰ.ſed hō qui ĩmergit fedis ⁊ ĩmundis libidinibꝰ.ille detinet voluptate ſordide ſuis.i.cõꝑatur ſuibꝰ.⁊ ſic de ceteris vicijs ꝯtingit loqui. Uñ cõcludit phia dicens. Ita ſit vt qui deſerta ꝓbitate deſierit eſſe hō cũ non poſſit tranſire in ꝯditionez diuinã vertatur in beluã.i. in beſtiam. Notanduz ꝙ in nobis ē duplex virtꝰ cognoſcitiua.ſ. ĩtellectus ⁊ ſenſus. Intellectꝰ ē q̄d diuinũ in nobis ꝑ quē ad ſuꝑiora aſcē-mus et deo ſimiles ſumuſ. Senſus aũt ĩnq̃tũnõ obedit rõi eſt q̄d brutale in nobis ꝑ quē infra naturam hũanam redigimur ⁊ beſtijs ſil'es efficimur. Iõ dicit Boetiꝰ in tractatu de ſũmo bono. Ue vobis hoĩbus q̄ de nũero beſtiarũ eſtis cõputati: diuinũ q̄ð in vobis eſt nõ cognoſcentes per q̄ð ad ſuꝑiora aſcenditis ⁊ deo ſil'es eſtis. diuinũ aũt in hoĩe vocat intellectũ.

Metrum tercium quatri libri

t Ela naritij ducis
Et vagas pelago rates
Eurus appulit inſule.
Pulcra qua reſidens dea.
Solis edita ſemine
Miſcet hoſpitibus nouis.
Tacta carmine pocula.
Quos vt in varios modos
Uertit herbipotens manus.
Hunc apri facies tegit.
Ille marmaricus leo
Dente creſcit ⁊ vnguibus

Ela naritij ducis. Iſtud ē metrũ terciũ huius q̄rti q̄ð dr̄ gliconicum ab inuētore. criambicũ a pede p̄dñante. In quo phia oñdit tranſformationē hoĩm in beſtias ꝑ quãdã fabulã. ſcðo oñdit trãſformationē mentis ꝑ vicia eē peiorē tranſformatione corpis .ibi. O leuem. Fabula quam intendit eſt de tranſformatõe ſociorum Ulixis. ⁊ eſt talis. Ulixes poſt bellũ troianũ: cum redeundo ad ꝓpria diu erraſſet in mari: ꝑuenit in quandã inſulã quã inhabitabat q̄dã dea noĩe Circe filia ſolis. q̄ ꝑ gramĩa ⁊ potiones ꝯſueuit hoſpites ſuos mutare ĩ diuerſas beſtias. q̄ etiã ſocios Ulixis q̄ ad ipam ꝑuenerãt ꝑ ſuas potões mutauit. ȝ mercuriꝰ dedit Ulixi album florē ꝑ quē mutauit trãſformatõez ⁊ potionem veneficã. Q̄uis aũt ſocij ſui eſſent mutati in beſtias q̄tũ ad figurã corpis: tñ remãſit in eis mēs ĩtegra excluſa oĩ beſtiali ſeuicia. Uñ dr̄ in lr̄a Eurus ventus talis: appulit vela ducis naritij.i. vlixis. qui denoĩatur naritiꝰ a loco vl' a regiõe de qua oriũdꝰ erat. ⁊ appulit vagas ratas.i. naueſ. pelago.i. mari cuidã ĩſule. q̄.i. in q̄ inſula reſidens pulchra dea Circe edita.i. genita. ex ſemine ſolis. illa miſcet nouis hoſpitibus.i. ſocijs Ulixis. pocula tacta carmĩe.i. incantatõe. quos

.s.hospites.vt.i.postq̃.man⁹ Circe herbipotēs.i.potēs herbaꝝ. vertit.i. mutauit socios Ulixis in varios modos.i.in varias figuras bestiaꝝ. Hūc .i.vnū illoꝝ tegit facies apri. Ille.i.alius marmaricus leo.i. affrican⁹ leo factus.crescit dente ⁊ vnguib⁹. Hic.i.alius nuꝑ lupis additus.i.ꝯiunct⁹. dum parat flere ꝓpter suā trāsformationē ipse vlulat. Ille.i. alius.obam-

Hic lupis nuper additus:
Flere dū parat vlulat.
Ille tigris vt indica
Tecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obsitum miserans ducem:
Peste soluerit hospitis
Iam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Iam sues cerealia
Glande pabula verterant.
Et nihil manet integrum.
Uoce corpore perditis
Sola mens stabilis.super
Monstra que patitur gemit

bulat. i. circuit tecta.i. domus.initis vt indica trigris .i.tigris īdie. Sed lʒ numē .i. deitas. arcadis.i. mercurij. q̇ colit ī arcadia qui dr̄ ales. eo ꝙ fingit habere alas ī pedib⁹ ad designādū velocitatē sui motus. Ille mercuri⁹ miserans ducē. i. vlixē. obsitū. .i. circūdatuꝫ varijs malis. ipe soluerit.i. libauerit.euꝫ a peste hospitis.s. circe tn̄ remiges.i. socij vlixis.iam traxerāt.i.biberāt.mala pocula ore. ⁊ iā sues effecti verterāt. .i.mutauerāt.pabula cerealia.i.nutrimēta panis.q̇ panis ē cib⁹ hoīm glāde.i.in glādes.qui ē cib⁹ suis.⁊ nihil māet ītegrū.s.de figura hūana. ipis ꝑditis.i.mutatis.voce ⁊ corpe.sola aūt mēs stabilis manens gemit supra mōstra.i.sup̄ trāsformationē corpis quā patit. Notādū ꝙ transformatio hoīs in bestiā remanēte aīa rōnali nō ē possibil' ſm rē.q2 si eēt possibil'. vel eēt possibil' ſm trāsmutatōem subālem vl' accidētalē.nō ſm subālē.q2 ꝑ talē ītroducit noua forma subālis.⁊ sic due forme subāles speciuoce differētes vt forma lupi ⁊ hoīs sil' informarent idē corpus qḋ falsū est.nec ē possilis ſm accidētia ꝓpria q̄ disponāt materiā ad determinatā formā. q2 īpossibile ē māa ſm vnā ⁊ eādē dispōnē ꝓportianari diuersis formis. Un̄ oīno ē īpossibile aīam intellectiuā vniri materie disposite ad formā lupi. g̃ transmutatio de qua hic loquitur si est possibilis erit solū ſm accidentia induidui ꝑueniētia ab exteriorib⁹ causis quēadmodū videt ꝯtigisse de rege Nabuchodonosor, de quo legit ī Daniele. ꝙ ex hoīb⁹ eiect⁹ ē ⁊ fenū comedit

vt bos. ꝛ roꝛe celi coꝛpus eiꝰ infectū ē: donec capilli eius crescerēt. in silitudinē aquilaꝝ. ꝛ vngues eiꝰ q̄si vngues auiū. ꝛ qꝛ trāsmutatio ꝓm talia accidētia ducit ab expssa repꝛesentōe speciei hūane. ꝓpter defoꝛmitatē figure Jō vt sic pōt dici trāsmutatōez eē factā in bestiā aīa remanēte. Alij dicūt ꝙ hmōi trāsmutatio nō sit possibilis ꝓm rē: ꝟ ꝓm q̄ndā apparitōez fantasticā. vn̄ non vꝫ rōnabile ꝙ Nabuchodonosoꝛ transtulerit se ad iumēta comedens fenū nisi ꝙ q̄dā īania ꝛ apparitōe fantastica agitatus seipsū reputabat iumētum aut bestiā: ꝓpter qđ a consoꝛtio hoīum eiectus ꝛ cuꝫ feris habitabat.

O leuem nimiū manum.
Nec potentia gramina
Membꝛa que valeant licet
Coꝛda vertere non valent.
Intus est hominum vigoꝛ.
Arce conditus abdita.
Hec venena potentius
Detrahūt hominem sibi
Dira que penitus meant:
Nec nocentia coꝛpoꝛi
Mentis vulnere seuiunt.

¶ O leuē nimiū manum. Hic ostendit trāsfoꝛmatiōnē mētis ꝑ vicia eē deteioꝛē trāsfoꝛmatiōe coꝛpis eo ꝙ mēs nobilioꝛ est toto coꝛpe ꝛ dicit. Ego dico manū circe. i. ꝑtātē. eē nimiū leuē. i. ībecillē nec dico gramina eiꝰ eē potētia que lꝫ valeāt vertere mēbꝛa. s. coꝛpis nō tn̄ valent vertere coꝛda. qꝛ intus ē vigoꝛ hoīm ꝯditꝰ. i. abscōditus. arce abdita id est in mente abscondita. Sed hec dira venena id est vicia. potentius detrahunt hominem sibi. q̄ venena siue vicia penitus meāt. i. pertrāseūt. ꝛ non nocentia coꝛpoꝛi seuiunt. i. seuire faciunt hominem vulnere mentis.

Notādū ꝙ qꝛ aīa nobilioꝛ ꝛ excellētioꝛ ē coꝛpe trāsmutatio facta ī aīa de ꝟtutibꝰ ad vicia stāte coꝛpe hūano. ipa ē deterioꝛ q̄ꝫ facta trāsmutōe coꝛpis hūani ī speciē bestie aīa remanēte ītrāsmutata. qꝛ aīa ītrāsmutata dato ꝙ coꝛpꝰ transmutet̄ adhuc hō dꝛ hō rōne aīe. ꝟ remanēte coꝛpe hūano ꝛ aīa transmutata: iā hō nō dꝛ hō nisi equoce. g̃ trāsmutatio aīe peioꝛ ē trāsmutatōne coꝛpoꝛis aīa remanēte intransmutata.

Pꝛosa quarta libꝛi quarti.

Tum ego fateoꝛ inq̄. nec iniuria dici video viciosos tametsi hūani coꝛpis speciem seruent: in beluas tamē animoꝝ q̄litate mutari. Sꝫ quoꝝ atrox scelerataq̄ꝫ mens bonoꝝ ꝑnicie seuit: idipm̄ eis liccre

Tum ego fateoꝛ inq̄. Ista est quarta pꝛosa huius quarti. In qua pn̄cipaliter tria pꝛobat. Pꝛimo ꝓbat malos eē miseriores qui cupita

ꝑficiũt ꝙ̃ si ea nõ ꝑficerẽt. Secũdo ꝓbat malos esse miseriores si sint impuniti ꝙ̃ si sint puniti. Tertio ostẽdit illos esse miseriores q̃ faciũt iniuriã ꝙ̃ illi qui patiunt᷑. Secũda ibi. Nã hoc quoqꝫ. Tertia ibi. Nã ne illud. Primo Boeti⁹ ꝯsentiẽs ꝑdictis facit q̃dã notũ: ⁊ phia sibi rñdet. Scđo phia ꝓsequit᷑ principale intentũ: ibi. Etem̃. Primo dicit. Tũ ego Boeti⁹ fini-

noluissẽ. P. Nec licꝫ inq̃t vti ꝯueniẽti mõstrabit᷑ loco. Sꝫ tñ si idipm qđ eis licē creditur auferat᷑: magna ex ꝑte sceleratoꝝ hominũ pẽa releuat᷑. Etem̃ qđ icredibile cuiꝙ̃ forte videat᷑: infeliciores esse necesse est malos cũ cupita ꝑfecerint ꝙ̃ si ea que cupiunt implere nõ possint. Nam si miserũ est voluisse praua potuisse: miseri⁹ est sine quo volũtatis misere langueret effect⁹. Itaqꝫ cum sua singulis miseria sit triplici infortunio. necesse est vrgeant᷑ quos videas scel⁹ velle posse ꝑficere. B. Accedo inquã: sed vti hoc infortunio cito careãt patrãdi sce-

to carmīe inquam. i. dixi. ego fateor. i. cõcedo veruꝫ esse qđ dictũ est. nec iniuria. i. nõ iniuste video dici vitiosos mutari ĩ beluas. i. bestias q̃litate. i. vitio aĩoꝝ. tãetsi ꝑ ꝑ ꝙ̃uis. fuẽt spẽꝫ humani corpis. Tũc B. faciẽs notũ: dicẽs. Sꝫ eis q̃ꝝ mens atrox. i. crudelis. seuit ꝑnicie bonorũ idipꝫ noluissẽ eis licē. s. vt seuiãt mali ĩ bonos. Rñdet phia. Nec licet inquit vti monstrabit᷑ cõuenienti loco. tñ si idipm qđ credit᷑ eis licere: si hoc auferat᷑ a malis: releuatur pena sceleratoꝝ hoĩm ex magna ꝑte. Notandũ lꝫ credat᷑ malis licere ꝙ seuiãt ꝯ bonos: nõ tñ in rei veritate licet. qꝛ in sexta ꝓsa hui⁹ q̃rti ostẽdit phia ꝙ nihil licet malis ꝯ bonos: nisi ꝙ̃tũ ꝑmittit᷑ ex ordinatõe diuĩe ꝓuidentie ad vtilitatẽ bonoꝝ.

¶ Etem̃ qđ incredibile. Hic phia ꝓsequit᷑ principale intentũ: ꝓbãdo ꝙ improbi sunt miseriores q̃ cupita ꝑficiũt ꝙ̃ q̃ ꝑficere nõ possint. Scđo oñdit ꝙ in hac vita nihil est diuturnũ in cõpatõe ad vitã eternam. Tertio ponit admiratõem Boet᷑. sup quodã. Secũdũ ibi. Neqꝫ em̃. Tertia ibi. Tũ ego Primo dicit. necesse ẽ malos esse infeliciores. i. miseriores cũ ꝑfecerint cupita ꝙ̃ si nõ possint implere. qđ forte videat᷑ cuiꝙ̃. i. alicui incredibile. cuius ꝓbatio est. Nã si miserũ est voluisse praua: miseri⁹ est potuisse. sine q̃. s. posse langueret. i. deficeret: effect⁹ misere volũtatis. Itaqꝫ cũ singulis tribus. s. volũtati: potẽtie: ⁊ effectui sit sua miseria: necesse est vt illi vrgeantur triplici infortunio. i. malo. quos videas scel⁹ velle. scel⁹ posse. scel⁹ ꝑficere. Dicit. B. Accedo inquã. i. cõsentio. ꝫ ego vehemẽter exopto. vt mali deserti possibilitate patrãdi sceleris cito careãt h᷑ infortunio. Et dic phia. Carebũt inq̃t oci⁹. i. citi⁹ ꝙ̃ si tu forsitã velis. i. velle doleas. vel ꝙ̃ illi esti-

Q

mēt sese.i.seip̄os carituros. Notandū ꝙ p̄hia dı̄c ꝙ posse malū sit pei⁹ ꝗ̄ velle malū: ħ videt̄ falsū. qꝛ posse peccare nō ē malū: ħ velle peccare. Aū ꝺm Señ. oē pctm̄ ī actōe ē. ⁊ oīs actio ē volūtaria. ğ oē pctm̄ est volūtariū. Pro tāto etiā dıc̄ Aug⁹. Tolle volūtatē ⁊ infern⁹ nō erit. ğ pei⁹ ē velle malū ꝗ̄ posse malū: cui⁹ ꝯ̄riū hic dicit. Ad hoc dicēdū ꝙ si posse ⁊ velle ꝺm se absolute cōsiderent̄: tunc peius ē velle malū ꝗ̄ posse maluꝫ. Si āt accipit̄ posse vt seq̄ns malā voluntatē ⁊ subseruiēs eidē: vt volūtas mala ꝑficiat̄ in exteriori opere: sic pei⁹ est posse ꝗ̄ velle. qꝛ sine tali posse lāgueret voluntatis effectus. i. nō ꝑficeret̄ op⁹ ei⁹ extra. Sicut aūt dicto mō pei⁹ est posse malū ꝗ̄ velle sic pei⁹ ē ꝑficere malū ꝗ̄ posse: ita ꝙ vnūquodq̄ istoꝝ triū velle: posse: perficere aliquid mali addit supra p̄cedens.

leris possibilitate deserti vehementer expto P. Carebūt inq̄t oci⁹ ꝗ̄ vel tu forsitā velis: vel illi sese estimēt eē carituros. Neq̄ em̄ ē aliq̄d in tā breuib⁹ vite metis ita serū qđ expectare lōgū imortalis p̄serti animus putet: q̊ꝝ magna spes ⁊ excelsa facinorū machina repētino atq̄ insperato sepe fine destruit̄: qđ q̇dē illis miserie modū statuit. Nā si nequitia miseros facit: miserior sit necesse ē diuturnior nequā. Quos infelicissimos eē iudicarē si nō eoꝝ maliciā saltē mors extrema finiret. Etem̄ si de prauitatis infortunio vera cōclusimus: infinitaꝫ liquet esse miseriā quam esse cōstat eternā.

¶ Neq̄ em̄ est aliq̄d. Hic p̄hia qꝛ Boeti⁹ optauit malos citi⁹ carere potentia patrādi sceleris: ꝓbat ꝙ in hac vita nihil est diurnū vel duratiuū in cōparatōe ad ꝑpetuā vitā: dicēs. Neq̄ em̄ est aliq̄d serū. i. tardū vel durabile in tā breuib⁹ metis. i. termīs p̄ñtis vite: qđ īmortalis anim⁹ putet ꝑ longū tēpus expectare. i. manere. quoꝝ maloꝝ magna spes quā habēt de lōganimitate vite ⁊ excelsa machina. i. magna potētia facinorū sepe destruit̄ fine. i. morte. fine inquā insperato ⁊ repentino. Qđ. s. finire morte statuit ipsis malis modū. i. terminū sue miserie. qđ ꝓbat ꝑ hoc. Nā si neq̄tia facit miseros: vt ptꝫ ex dictis. necesse est vt diuturnior nequā sit miserior: quos malos iudicarē infelicissimos: si nō extrema mors eoꝝ maliciā finiret. Si em̄ cōclusim⁹ vera de infortunio prauitatis: qđ infortuniū. i. malum tāto ē maius: quāto est diuturni⁹: liquet miseriā eoꝝ esse infinitā quā cōstat eē eternam. Esset aūt maloꝝ miseria eterna si morte nō finiret̄. Notāduꝫ ꝙ de oppositis opposito mō iudicandū est: cū oppositoꝝ opposite sint cause. Sicut ğ in bonis illud qđ est diuturni⁹ ē meli⁹: sic ī malis qđ est diuturni⁹ est pei⁹. Cū igit̄ malicia facit miseros malos: infinita esset eoꝝ miseria si ꝑpe

tuo durarēt in vita. ſ; q2 mors terminat eoꝝ maliciā: ideo coꝝ miseriā τ infelicitatem diminuit.

B. Tuz ego. Mira quidē inquā τ cōcessu difficilis illatio. ſ; his eā q̄ pri⁹ cōcessa sūt nimiū cōuenire cognosco. P. Recte inq̄t estimas. ſ; q̄ ꝯclusioni accedere duꝝ putat equū est vel falsū aliq̄d ꝑcessisse demōstret: vel collatōem ꝓpositionū nō esse efficacem necessarie cōclusiōis ostēdat. alioq̄n cōcessis ꝑcedētib⁹ nihil ꝓrsus est qđ de illatiōe causet. Nā hoc q̄ꝫ qđ dicā nō min⁹ mirum videat: ſ; ex his q̄ sumpta sunt eque est necessariū. B. Quidnā inquam. P. Feliciores inq̄t esse improbos supplicia luētes q̄ꝫ si eos nulla iusticie pena coerceat. Neq̄ꝫ id nūc molior qđ cuiuis veniat in mētē corrigi vltōe prauos mores: τ ad rectū supplicij terrore deduci. Ceteris q̄ꝫ exēpluz esse

¶ Tum ego. Hic phia ponit admiratōem Boetij sup deductōe phie: dicēs O phia mira est illatio tua. τ cōcessu. i. ad cōcedendū difficilis. q̄ ꝓbat miseriā maloꝝ diminui p mortē. ſ; cognosco eaz nimiū cōuenire his q̄ cōcessa sunt pri⁹. Dicit phia. Recte iquā estimas. s. q̄ ꝑdicte illatōi difficile credit: sed q̄ durum i. difficile putat accedē cōclusiōi ipsam ꝯcedēdo: equū ē vt ipse demōstret aliq̄d falsū precessisse i premissis. vl' ostendat collationem ꝓpositionū necessarie cōclusionis non esse efficacem. alioq̄n ꝯcessis precedentibus nihil ē qđ causet. i. cōquerat de illatōe. vnde necessariū est eā cōcedere quātūcūq̄ꝫ videat durū

Notādūq̄ꝫ si nō ꝯsentit cōclusiōi h' ē vel ꝓpt' pctm̄ i mā: vl' ꝓpt' pctm̄ i forma. ꝓpt' pctm̄ i mā vt si aliq̄ ꝑmissarū sit falsa. vel ꝓpt' peccatū in forma: vt si nō sit debita cōnectio ꝓpositionū respectu cōclusiōis incidēte aliqua fallacia. Si aūt nihil istoꝝ accidit: necessario sequit' cōclusio ex ꝑmissis.

¶ Nam hoc quoq̄ꝫ qđ dicam. Hic philosophia probat malos esse miseriores si non puniātur q̄ꝫ si puniātur. Secundo soluit quoddam dubiū. Tertio ponit quēdā epilogū ꝑdictoꝝ. Scđa ibi. Sz queso. Tertia ibi. Id vo hactenus. Primo ꝑmittit conclusionez quam probare intendit: excludendo quosdam modos probatōnis quibus cōclusio probari posset. Secundo ponit alium moduz probatōnis ab istis: ibi. Et illa. Primo dicit. Hoc quoq̄ꝫ dicam. non minus videatur mirum: sed eque necessarium videatur concludi ex his que sumpta sunt. Et q̄rit Boetius. Quidnaz est hoc? Dicit philosophia. Ego dico improbos esse feliciores luentes supplicia q̄ꝫ si nulla pena iusticie eos coerceat: id ē puniat, sed ego non molior: id est

nõ intẽdo nũc ꝙ alicui veniat in mentẽ prauos mores.i.hoĩes praue morigeratos corrigi vltõe.i.pena ⁊ terrore supplicij ipsos deduci ad rectũ. et nõ intẽdo ceteris hoĩbꝰ penã maloꝝ esse exemplũ fugiẽdi culpãda.i.mala. Sed p̃ter istas duas causas est alia a p̃dictis: q̃ arbitror improbos eẽ feliciores punitos. tãetsi ꝑ q̃uis. nulla rõ correctõis: ⁊ nullꝰ respectꝰ exemplũ habeat. ⁊ q̃rit Boetius. Quis erit p̃ter hos aliꝰ modꝰ. Nota ꝙ due sũt cause ꝓpt̃ q̃s videtur melius malos eẽ punitos q̃ȝ ĩpũitos. Una ẽ q2 ꝑ penas mali corrigũtur et resipiscunt a malo. Scḋa cã est. q2 alij timore pene malorum declinãt a malo. et sic pena malorũ est exempluȝ alijs fugiẽdi malum. Licȝ iste due cause sint vere: tñ ph̃ia de eis nõ intẽdit: ȝ vult assig̃re aliã cãȝ p̃ter istas.

fugiẽdi culpãda: ȝ alio quodã mõ infeliciores eẽ improbos arbitror impunitos: tã etsi nulla ratõ correctõis: nullꝰ respectꝰ habeat exẽpli. B. Et q̃s erit inquã p̃ter hos aliꝰ modꝰ. P. Et illa. bonos inq̃t esse felices: malos ṽo miſos nõ ne ꝯcessimꝰ. B. Ita est inquã. P. Si igit̃ inquit miserie cuiuspiã bonũ aliq̃d addat̃: nõne felicior est eo cuius pura ac solitaria sine cuiusq̃ȝ boni ãmixtiõe miseria est. B. Sic inquã videt̃. P. Quid si eidẽ misero q̃ cũctis careat bonis. Preterea q̃bꝰ miser ẽ malũ aliud fuerit ãnexũ: nõne multo infelicior eo cẽsẽdꝰ ẽ cuiꝰ ĩfortuniũ boni ꝑticipatõe releuat̃. B. Quid ni inquaȝ. P. Habent igit̃ improbi

¶ Et illa. Hic ph̃ia ponit aliũ modũ p̃ter p̃dictos: ꝓbãdo malos ĩpunitos eẽ miseriores q̃ȝ punitos. Scḋo declarat q̃ddã assũptũ in ꝓbatõe: ibi. Sed puniri. Pmõ resumit qḋ sup̃ ꝓbatũ ẽ tertia ꝓsa: diẽs. Nõne cõcessimꝰ bonos eẽ felices: malos ṽo miseros? Dicit. B. Ita ẽ inquã. Et ph̃ia. Si miserie alicuiꝰ addat̃ aliqḋ bonũ: nõne ipe est felicior eo cuiꝰ miseria ẽ pura ⁊ solitaria sine admixtiõe alicuiꝰ boni? Dicit. B. Sic inquã videt̃. Alteriꝰ q̃rit ph̃ia. Si eidẽ misero q̃ cũctis careat bonis aliud malũ fuerit annexũ: nõne cẽsendꝰ ẽ infelicior eo cuiꝰ infortuniũ.i.malũ releuat̃.i.tpat̃ ꝑticipatõe boni? Dicit. B. Quid ni inquã.i.q̃re nõ. Igit̃ dicit ph̃ia ĩprobi.i.mali: cũ puniunt̃ hñt aliq̃d boni ãnexũ.s.penã q̃ rõe iusticie bona ẽ. ⁊ cũ idem improbi carẽt supplicio.i.pena: ĩest eis aliq̃d alteriꝰ mali.s.ipa impunitas quã merito.i.iure iniq̃tatis cõfessus es esse malã. Dicit. B. Negare nõ possum. Igit̃ ꝯcludit ph̃ia ꝙ improbi multo sunt infeliciores donati.i.addicti. iniusta ĩpunitate.i.mala ĩpunitate: q̃ȝ puniti iusta vltõe.i.pena. Notandũ ꝙ ratio quã ph̃ia intẽdit est ista. Cuiuscũq̃ȝ hoĩs malicie addit̃ ali

quid boni ipē felicioꝛ est eo cuiꝰ malicie nihil boni addit᷑. ſ; cū malꝰ homo punit᷑ sue malicie addit᷑ aliq̄d boni. s. pena: q̄ rōe iusticie bona est. Cū aūt nō punit᷑ eiꝰ malicie addit᷑ aliq̄d malū. s. impunitas q̄ mala est. ergo malus punitꝰ felicioꝛ est malo impunito.

¶ Sz puniri improbos iustū. Hic phia declarat ſ᷑ q̄ddā assūptū in ꝓbatōe. s. ꝙ pena malorum sit bona ⁊ ꝙ impunitas sit mala: dicēs. Manifestū ē ꝙ puniri īpꝛobos ē iustū: ⁊ iniq̄s elabi. i. euadere impunitos est iniquū. i. īiustū. Dicit Boet᷑. Quis neget illō. Subiūgit phia. Nū q̄d illō aliq̄s negabit: omne qō est iustū esse bonū et ecōtra. i. ꝑ ꝯriū qō iniustū est: liq̄t. i. manifestū est ipm eē malū. Ego Boetiꝰ

cum puniunt᷑ quidē boni aliq̄d annexū: penam ipam. s. q̄ rōne iusticie bona est. ideꝗ cū supplicio carēt: eis inest aliq̄d alterius mali ipsa impunitas: quā iniq̄tatis merito malū esse cōfessus es. B. Negare nō possum. P. Multo igit᷑ infeliciores improbi sunt iniusta impunitate donati ꝗ̄ iusta vltione puniti. Sz puniri improbos iustuz: impunitos vo elabi iniquū esse manifestū est. B. Quis id neget. P. Sz ne illō q̄dē ait quisꝗ negabit bonū esse omne quod iustum est: cōtraꝗ qō iniustū est malū liquet esse. B. Tum ego. Ista quidē ꝯsequentia sunt eis que plauloante cōclusa sunt. Sed queso inquā te. nulla ne animarū supplicia post defunctum morte corpus relinquis.

dixi. Ista tā dicta ꝯñtia sunt eis q̄ pauloante cōclusa sunt. Notandū ꝙ phia īnuit duplicē rōem. Primo talis ē. pena maloꝝ ē iusta. ſ; iustū ē bonū ergo pena maloꝝ ē bona. Scda rō est. impunitas maloꝝ est iniusta. ſ; iniustū est malū. ergo impunitas maloꝝ est mala

¶ Sz queso inquā. Hic Boetiꝰ soluit dubiū. q̄rit eñ Boetiꝰ. O phia queso te inquā. nūquid nulla aīaꝝ supplicia post mortē q̄ꝝ maloꝝ alia ego puto exerceri. i. puniri penali acerbitate sic̄ mala dāmatoꝝ. alia vo puniri purgatoria clemētia. i. igne purgatorio. sed dissere. i. disputare de his penis q̄ debent᷑ aīabꝰ post mortē nūc nō est ꝯsiliū. Notandū ꝙ pctm̄ qñꝗ ē tale ꝙ ꝑ ipm habituat᷑ volūtas ad malū: cuiusmodi ē mortale pctm̄. Peccātes ḡ mortalr̄ et ī tali pctō discedētes puniūt᷑ et᷑na pena post mortē. Nā ſm beatū Grego. ad magnā iusticiā iudicātis dei ꝑtinet vt nunꝗ careant supplicio q̄ nunꝗ carē volūt pctō. Qñꝗ aūt pctm̄ ē tale ꝙ ꝯstat cū volūtate habituata ad bonū: sicut ē pctm̄ veniale. tale nō punit᷑ et᷑nalr̄ post mortē. Sz q2 ad iusticiā dei ꝑtinet vt nullū pctm̄ maneat īpunitū. iō opoꝛtet vt hō pu

niatur ad tēpus ꝓ peccato veniali. Et qꝛ ꝑ talē penā aīa purgaẗ ad recepti onē pleni ꝑmiȷ: ideo illa pena dr̄ pena purgatoria.

¶ Id vo hacten⁹ egim⁹. Hic phia ponit quēdā epilogū sup̄dictoꝝ. Scd̄o oñdit Boeẗ. opinionē vulgi eē ꝯriā opiniōi phie: ibi. Tū ego. Primo dic̄ Id egim⁹. i. ꝓtractauim⁹. hacten⁹. i. hucusqȝ. vt ptās maloꝝ ꝗ tibi videbatur idignissima nullā eaꝫ esse cognosceres: sic oñdim⁹ in secūda prosa. ⁊ illos malos ꝗs tu ꝗrebare īpunitos tu nūꝗ̄ videres carere supplicis sue īprobitatis: sic ostē suꝫ ē tertia ꝓsa. et nos etiam egim⁹ vt licētiā seuiēdi contra bonos quaꝫ tu cito precabaris finiri: disceres eā nō esse lōgā: ⁊ ifeliciorē esse potentiaꝫ ad malū si esset diuturnior: ⁊ infelicissimaꝫ esse si eēt eterna: sicut in ista prosa oñsuꝫ est. post hec ꝓbatū est eadē ꝓsa improbos eē miseriores: dimissos. i. relictos iniusta impunitate ꝗ̄ puuitos iusta vltiōe. Cui cōsequēs ē. cū credunẗ esse īpuniti vrgeanẗ grauib⁹ supplicijs. Notādū circa ꝑdicta cuꝫ dr̄ illū esse miseriorē ꝗ peccat īpune ꝗ̄ ꝗ puniẗ ꝓ peccato. hoc est intelligēdum de miseria p̄sentis vite vtrobiqȝ: vt sit cōformis cōꝑatio. Accipiēdo em̄ miseriā p̄sentis vite ex vna ꝑte: ⁊ ex alia ꝑte miseriā que est post mortē: esset difformis comꝑatio ⁊ extra ꝓpositum. quia hic non loquitur de miseria que est post mortem.

P. Et magna quidē inquit: quoꝝ alia penali acerbitate: alia vo purgatoria clementia exerceri puto. sed nunc de his differere consiliū nō est. Id vo hacten⁹ egimus: vt que indignissima tibi videbaẗ maloꝝ potestas: eam nullam esse cognosceres: quosqȝ impunitos ꝗrebare videres nunꝗ̄ improbitatis sue carere supplicijs. Licentiā ꝗ̄ cito finiri ꝑcabaris: nec lōgā esse disceres infeliciorēqȝ fore si diuturnior. Infelicissimā vo si eēt eẗna. post hec miꝭiores eē improbos iniusta īpunitate dimissos ꝗ̄ iusta vltione punitos. Cui sententie cōsequēs est: vt tum demū grauioribus supplicijs vrgeanẗ: cū impuniti esse creduntẗ. B. Tū ego.

¶ Tū ego. Hic Boeti⁹ oñdit opinionē vulgi esse ꝯriā opiniōi phie. Secūdo ostēdit phia nō esse cōsentiendū opiniōi vulgari. Secūda ibi. Quid igitur. Primo dicit. O phia: cū ego cōsidero tuas ratōes. i. inquisitōes. puto nil veri⁹ dici sup. illis. Sꝫ si reuertar ad iudicia hoīm vulgariuꝫ sup. aliter videẗ. Quis em̄ est ille cui hec sup. dicta tua: nō modo. i. nō tm̄. videātur credēda: ꝫ etiā non audiēda. Dicit phia. Ita est ꝙ vulgares nequeūt oculos rōnis ⁊ intellect⁹ assuetos. i. assuefactos tenebris passionū attollere. i.

erigere ad lucẽ ꝑspicue veritatis sup. vt verũ videãt iudicio recte rõnis. et
sunt similes auibus. s. noctuis et bubonib⁹. q̃ꝝ intuitũ. i. visuz nox illumi
nat: ⁊ dies cecat. Dũ eñ vulgares nõ intuenť ordinẽ rerũ qui hʒ se ad mo
dũ lucis: ꝟ intuenť suos affect⁹. i. desideria que hñt se ad modũ tenebraꝝ ⁊
ipi putãt felicẽ esse impunitatẽ sceleꝝ. i. maloꝝ. vel licentiã supple seuiẽdi ꝯtra bonos: quod tamen non est. Vide autẽ quid sãctiat. i. statuat eťna lex. i. diuia prouidentia. Si ꝯformaueris animũ tuum meliorib⁹. i. virtutib⁹: nihil est tibi op⁹ iudice exteriori deferente premium. quia tu te ipse addidisti excellẽtioribus. ⁊ ꝑ cõsequẽs factus ẽ deus. Si autez studium deflexeris ad priora i. ad vitia. ne pro nõ: quesierꝭ extra vltorẽ. i. vindicẽ. quia tu teipẽ

Cum tuas inquã rõnes cõsidero: nihil dici veri⁹ puto. At si ad iudicia hoim reuertar: quis ille est cui hec nõ credẽda modo: ꝟ saltẽ nõ audiẽda videãtur. P. Ita est inquit illa. Nequeũt eñ oculos tenebris assuetos ad lucẽ ꝑspicue veritatis attollere. similesq; auib⁹ sunt quaꝝ intuitũ nox illuminat: dies cecat. Dum eñ nõ rerum ordinem: ꝟ suos intuenť affectus: vel licentiaz vel impunitatẽ scelerũ putant esse felicem. Vide aũt quid eterna lex sanctiat. Melioribus animũ si cõformaueris nihil op⁹ est iudice p̃miũ deferente: tu te ipẽ excellentioribus addidisti. Si studiũ ad peiora deflexeris: extra ne q̃sieris vltorẽ. tu te ipẽ i deteriora detrusisti: veluti si vicib⁹ sordidã humũ celũq; respicias: cũctis extra cessãtib⁹ ipa cernẽdi ratiõe nũc sceno: nũc syderib⁹ interesse videaris. at vulg⁹ ista nõ respicit.

detrusisti te in deteriora. ⁊ per cõsequens factus es belua. Hoc declarat in
simili. veluti si respicias humum et celum: vicibus. i. vicissim nunc celum
nunc terram: cunctis supple iudicijs extra censsantibus: tu ipsa sola ratio
ne cernendi videaris: nunc interesse sceno. i. terre. nunc syderibus. i. celo
supple eodem modo cunctis extra cessantibus: ipsa sola ratione operandi
bene vel male: assequeris premiuz vel supplicium diuina iusticia hoc ordi
nante. sed vulgus ista non respicit propter predictam causam. Nota ꝙ
quia natura visus requirit medium illuminatuz: ideo scd̃m cõmunem na
turam visus noctue et bubones melius deberent videre in die q̃z in nocte
Cuius tamen contrariuz accidit eis vel propter debilitatem naturalem vi
sus: sicut in noctuis, de q̃b⁹ dic̃ Isido. ꝙ ortu splẽdore solis visus noctue

hebetat᷑. vel ꝓpter cõsuetudinẽ ad tenebras: sicut creditur esse de bubone. Cum eñ bubo habeat alias aues sibi inimicas: ideo de die in cauernis latitat. ⁊ alijs auib⁹ quiescẽtib⁹ ꝓpter necessitatẽ vict⁹ de nocte volat. Notandũ ꝙ dicit Uide q̃d et̃na lex sanctiat. Dicit btũs Augus. in li. de libero arbit᷑. Lex eterna est q̃ iustũ est vt oĩa sint ordinata. Et ideo ꝫm ordinẽ ei⁹ nunq̃ȝ iustus destruit᷑ p̃mijs nec malus supplicijs.

Quid igit᷑ his ne accedam⁹ quos beluis sil'es esse monstrauim⁹. Quid si q̃s amisso penitus visu: ip̃m etiam se habuisse obliuisceret᷑ intuitũ: nihilq̃ȝ sibi ad humanã perfectõem deesse arbitraret᷑. num videntes eadem cecos putarem⁹. Nã ne illud quidez adquiescẽt qδ eq̃ validis rationũ nitit᷑ firmamẽtis infeliciores esse eos q̃ faciãt q̃ȝ q̃ patiant᷑ iniuriã. B. Uellẽ inquã has ip̃as audire rõnes. P. Omnẽ inq̃t improbũ nũ supplicio dignũ negas. B. Minime. P. Infelices vero esse q̃ sunt improbi multipliciter liquet. B. Ita est inqua. P. Qui igitur supplicio digni sunt: miseros esse non

¶ Quid igitur his ne accedam⁹. Hic ostẽdit ph̃ia nõ eẽ cõsentiendũ opinioni vulgari: dicens. O Boeci q̃d igit᷑ dicis. nũq̃d debem⁹ accedẽ ꝑ consensum his vulgarib⁹ q̃s mõstrauim⁹ sil'es eẽ bestijs. q. d. nõ. Et h̃ manifestat ꝑ exẽplũ: dicens. Quid dicis si q̃s hõ amisso penit⁹ visu: obliuisceret᷑ etiã seip̃m habuisse visum: ⁊ arbitraret᷑ nihil deesse sibi ad ꝑfectõez hũanã. nũquid hoĩes videntes. i. iudicãtes eadẽ cũ ceco: putarem⁹ eẽ cecos. q. d. ĩmo. sup. sil'r si vulgares dicerẽt se recte iudicare ⁊ se nõ esse beluas: adhuc nõ eẽt eis cõsentiendum. Notandũ ꝙ vulgares ⁊ impiti iudicãt tanq̃ȝ lõge distãtes a veritate. q̃ʒ iudicãt ꝫm cõcupiscẽtiã: nõ ꝫm rei veritatẽ: ꝓpter qδ nõ est astãdũ eoꝝ iudicio. Vñ Sen. in de remeδ. fortuitoꝝ dicit. Male opinant᷑ homĩes de te: sed mali. mouerer aũt si sapiẽtes hoc loquerent᷑. nũc autez malis displicere ẽ laudari: male de te loquũtur. mouerer si hoc iudicio facerẽt. nũc aũt morbo ignorãtie faciũt: male de te loquũtur. q̃a bñ nesciũt loq̃.

¶ Nã ne illud q̃dẽ adq̃escent. Hic ph̃ia ꝓbat illos eẽ miseros q̃ faciũt ĩiuriã q̃ȝ q̃ patiunt᷑. Scδo ex hoc cõcludit ꝙ iniuria nõ ẽ ip̃i⁹ patiẽtis: ȝ inferentis. Tertio ĩuehit᷑ ꝯ oratores. Scδa ibi. Hac igit᷑. Tertia ibi. Atq̃ nũc. Primo dicit. Nũquid vulgares nõ adq̃escent. i. credẽt: illud qδ nitit᷑ eq̃ validis firmamẽtis rõnũ. s. infeliciores eẽ eos q̃ faciũt ĩiuriã q̃ȝ q̃ patiant᷑. Dicit. B. Uellẽ audire has ip̃as rões. Tũc ph̃ia intẽdit duos syllogismos ad ꝓbãdũ intẽtũ: quoꝝ p̃m⁹ ẽ. Oĩs ĩprob⁹ ẽ miser. ȝ oĩs dign⁹ supplicio ẽ improb⁹. ergo oĩs dign⁹ supplicio ẽ miser. ⁊ ꝑ ꝯñs quãto dignior ẽ supplicio:

tanto est miserior. Secūdus syllogism⁹ est. quāto aliqs est dignior suppli-
cio: tāto est miserior. ꝭ faciēs iniuriā dignior est supplicio ꝙ patiēs. ꝗ faci
ens iniuriā miserior est ꝙ iniuriā patiēs. Primo īuuit pmū syllogismū: di
cens. Nūquid negas oēz improbū esse dignū supplicio. Boeti⁹ dicit. Mi-
nime nego. Et multipl'r liquet eos esse infelices q̄ sunt improbi. Ita ē di-

dubitas. B. Cōuenit inquam. P. Si igit
cognitor ait resideres: cui suppliciū inferē
dum putares. ei ne q̄ fecisset: an q̄ ptulisset
iniuriā. B. Nec ambigo inquā q̄n perpes-
sa satisfacerē dolore faciētis. P. Miserior
igit tibi iniurie illator ꝙ acceptor eē vide-
ret. B. Cōsequit inquā. Hac igit aliisq̄
de causis ea radice nitētibus ꝙ turpitudo
suapte natura miseros faciat: apparet cui-
libet illatā iniuriā nō accipiētis: ꝭ inferen-
tis esse miseriam. P. Atqui nūc ait cōtra
faciūt oratores. Pro his eñ qui graue q̄d
acerbūq̄ perpessi sunt: miseratōem iudicū

cit Boetius.
Igit dic phi
losophia qui
digni sē sup-
plicio nō du
bitas eos eē
miseros. Di
cit. B. Cōue
nit īquā sup.
p̄dictis. Tūc
īuuit secūdū
syllogismuz.
p modū iter-
rogatiōis: di
cens. O Bo
ect: si tu resi-
deres cogni
tor: id est iu-
dex causarū:
cui putares ī
ferēdum sup
pliciū. vl' ei q̄
q̄ fecissz īiuriā: vl' ei q̄ ptulissz īiuriā. Dic. B. Nō ābigo. i. ñ dubito: q̄n ego
satisfacerē ꝑpesso īiuriā dolore. i. cū supplicio faciēt' īiuriā. Igit dic phia
illator īiurie videret tibi eē miserior ꝙ acceptor iniurie. Dicit. B. Cōseqt
inquā sup. p̄dicta. Notādū ꝙ ad eandē cōclusionē sic posset argui. Qui
cūq̄ opat malū ex ꝓposito magis peccat ⁊ miserior est ꝙ ipm sustinēs sine
ꝓposito ⁊ volūtate. ꝭ inferēs iniuriā peccat ex ꝓposito ⁊ ex volūtate. susti-
nens aūt sustinet ꝯ volūtatē. ꝗ iferēs īiuriā peior ē ⁊ mi'ior patiēte īiuriā.
¶ Hac igit aliisq̄ de causis. Hic phia cōcludit ex dictis ꝙ quelibet iniuria
nō est miseria patiētis: ꝭ inferētis dicēs. Hac igit de causa: q̄a inferēs in-
iuriā miserior est patiēte: ⁊ ex aliis causis ea radice. i. fundamēto nitētib⁹
hoc. s. fundamēto ꝙ turpitudo facit hoīes miseros suapte natura. i. sua p-
pria natura. Ex hoc apparet iniuriā cuilibet illatā nō esse miseriā accipien-
tis. i. patiētis eā: ꝭ inferētis. Notandū ꝙ ex l'ra sic pōt argui. Turpitu-
do ꝓpria natura sua facit hoīem miserū. ꝭ turpitudo est in inferēte iniuriā
⁊ nō in patiēte. ꝗ inferēs iniuriā est turpis ⁊ miser. ⁊ p cōsequēs iniuria nō
est miseria patiētis: ꝭ eam inferētis.
¶ Atqui nūc ait. Hic phia īuehit ꝯ oratores. Secūdo cōcludit ex dictis ꝙ
odiū nō hz locū apud sapiētes: ibi. Quo fit. Primo īuehit cōtra oratores
qui inducūt iudices ad miserandū patiēti iniuriā: cū tamē potius miseran

excitare conātur: cuz magis admittētibus iustior miseratio debeat. quos non ab iratis: sed a ꝓpicijs potius miserātibusq₃ accusatoribus ad iudiciū veluti egros ad medicū duci oportebat. vt culpe morbos supplicio resecarent: quo pacto defensoꝝ opera vel tota frigeret. Vel si ꝓdesse hominibus mallet: in accusatōis habituz verteretur. Ipsi quoq₃ improbi si eis aliqua rimula virtutē relictam fas esset aspicere: vitiorumq₃ sordes penarū cruciatibus se deposituros viderent cōpensatiōe adipiscende ꝓbitatis. nec hoc cruciatus esse dicerent: defensorūq₃ operā repudiarēt: ac se totos accusatoribus iudicibusq₃ permitterent.

dum sit facienti iniuriā. et oratores. i. causidici: quoꝝ officiuz est ꝑsuadere iudici. Isti faciūt nūc cōtrarium. qr ipi conant excitare miseratiōem iudicum ꝓ eis qui perpessi sunt graue et acerbū quid. cuz magis iustior miseratio debeat admittētibus. i. facietibus malum. quos iniuriātes oportebat duci ad iudiciū velut egros ad medicū. non ab iratis accusatoribus: sed a ꝓpicijs ꝛ miseratib9: vt resecarēt morbos cl'pe supplicio. i. pēa. quo sup. ordine pacto si homies mouerent misericordia erga facientes iniuriā. opera. i. diligentia. defensorū. i. defendere volentium ipos. illa tota frigeret. i. cessaret. Vel si mallet prodesse hominibus iniuriātibus: tūc defensio eorum verteret ī habitū accusatōis. ita ꝙ ille q̄ fuit defensor fieret accusator. Ipsi q₃ improbi si esset eis fas aspicere virtutē relictā aliq̄ rimula. i. cognitōe: ipi viderēt se deposituros sordes vitioꝝ cruciatib9 penaꝝ ꝯpēsatiōe. i. causa adipiscēde ꝓbitatis. nec ipi dicerēt. i. reputarēt cruciat9: ſ ipi repudiarēt. i. spernerēt operā. i. diligentiā defensoꝝ: ꝛ se totos ꝑmitterēt accusatorib9 ꝛ iudicib9.

Nota ꝙ misericordia ꝛ miseratio est virt9 ſm quam aliq̄s ꝯpatit aliene miserie. Cui ḡ inest maior miseria: ei debet maior misericordia. ſ declaratum est maiorē eē miseriā inferētis iniuriā q̄₃ patiētis. ḡ ad miserāduz eis maxime debēt induci iudices. Cui9 ꝯriū faciūt oratores. qr inducunt iudices ad miserandū patiētibus iniuriā. Notandū ꝙ facientes iniuriā accusandi sunt nō ex ira: ſ ex cōpassiōe ꝛ misericordia: ꝛ penali remedio morbus culpe eoꝝ auferat. sicut em̄ egris nō est insultandū: ſ poti9 cōdolēdū sic ꝛ istis q̄ morbo vitioꝝ affecti sunt ꝛ poti9 sunt accusandi q̄₃ defendendi vt penali acerbitate eoꝝ malicia minuat. Etiā si mali perpenderēt sordes vitioꝝ ꝛ dignitates virtutū: nō reputarēt cruciat9. ſ se accusatoribus ꝛ iudicibus volūtarie afferrerent puniēdos.

¶ Quo fit. Hic phia ex dictis cõcludit q odiũ nõ hz locũ apud sapiẽtes. et
dicit. Quo fit. i. ex dictis sequit. vt apud sapiẽtes null⁹ loc⁹ relinquat odio.
Nã qs oderit bonos nisi stultissim⁹: Malos xo odisse caret rõe. i. est irra-
tionale. Nã sicut languor est morb⁹ corpoꝝ: ita vitiositas est morb⁹ aĩoꝝ.
Cũ ergo egrotos corpore mĩme iudicem⁹ dignos odio: sed potius misera-
tione: multo mag⁹ nõ insequendi sunt odio: sed potius miserandi: quoꝝ mẽtes vrget improbitas: id ẽ malicia. existens atrocior: id ẽ crudelior omĩ languore corporali. Nota q sapientes nõ debẽt odire malos qa dicit Seneca ad Lucilluz. Hunc affectum sapientes habeant aduersus malos: quem habet medicus aduersus suos egros. qui eos non odio sed remedio studet cõtrectare qui nec reliqas egrorum: nec effusa dedignatur intueri.

Quo fit vt apud sapiẽtes null⁹ prorsus odio loc⁹ relinquat. Nam bonos quis nisi stultissim⁹ oderit: malos xo odisse ratione caret. Naz sicuti corpoꝝ languor: ita vitiositas ẽ quasi morb⁹ animoꝝ. Cũ egros corpe minime dignos odio: sed poti⁹ miseratione iudicem⁹. multomagis nõ insequẽdi sz miserendi sunt: quoꝝ mentes omĩ languore atrocior vrget improbitas.

Metrũ quartũ: quarti libri.

Quid tãtos iuuat excitare motus
Et ꝓpria fatũ sollicitare manu:
Si mortẽ petitis: ꝓpinquat ipa
Spõte sua: volucres nec romorat equos.
Quos serpẽs: leo: tigris: vrsus: aper
Dente petũt: idem se tñ ense petunt.
An distant quia dissidentq3 mores.
Iniustas acies ⁊ fera bella mouent.
Alternisq3 volunt perire telis.
Non est iusta satis seuitie ratio.
Uis aptam meritis vicem referre.
Dilige iure bonos: ⁊ miseresce malis.

Quid tantos iuuat excitare motus. Hic incipit quartum metrũ huius quarti: qd dicit valenticũ ab inuentore. secundũ dicitur penthametrũ siue elegiacũ. In q phia exclamat ꝯ hoies q bellicis motib⁹ ex odio semetipos ad mortẽ deducũt dicẽs. Quid iuuat. i. qutilitas ẽ excitare tãtos motus. s. odij. ⁊ qd iuuat sollicitare. i. sollicite exqrẽ. fatũ. i. mortẽ ꝓpria manu. q. d. nulla est vtilitas. Est aũt rõ hec. quia si mortez petitis. i. desidera-

tis siue vestrā siue alioꝝ ꝑpinquat spōte sua. nec remoratꝰ. i. retardat. volu
cres. i. veloces equos. Mirādū est etiā q̄ hoīes quos leo. serpens. tigris.
vrsus. aper dente petūt. i. īuadūt: q̄ idē hoīes petūt. i. īuadūt se ense: vt se
mutuo interficiāt. Et q̄rit phīa. Nūquid hoīes mouēt iniustas acies ꝛ fe-
ra bella: ꝛ volūt perire alternis telis. i. mutuis sagittis. ideo qr mores eoꝝ
distāt ꝛ dissi-
dēt. i. discor-
dant. Certe
ista ratio se-
uicie: nō ē sa
tis iusta vis.
ergo referre:
id ē reporta-
re aptā vicez
. i. vicissitudi
nem meritis
tā bōt q̄ ma-
li: dilige bo-
nos ꝛ misere
sce malis.

Prosa quinta quarti libri.

b Hinc ego video inquā que sit vel felici
tas vel miseria in ipis ꝓboꝝ atq; im-
proboꝝ meritis cōstituta. Sed in hac ipa
fortuna populari nō nihil boni: mali ve ies
se perpēdo. Necq; em̄ sapientū quisq; exul
inops ignominiosusq; esse malit potius q̄
pollens opibus: honore reuerendus: po-
tentia validus in sua permanēs vrbe flore
re. Sic em̄ clarius testatiusq; sapie tractatꝰ
officiū sapiētis: cū incōtingētes pplos re-
gentiū quodāmodo beatitudo trāsfunditꝰ.

Notādum
q̄ dicit mor-
tē nō retarda
re suos eq̄s.
p equos mor
tis intelligūtur partiales dispositiōes periodi per quas homo ad mortem
tendit. Quilibet em̄ homo habet certam ꝛ determinatā periodum sue vite
eo q̄ forme oīm rerū sunt in terminis. i. in corpibus celestibus virtualiter
vt patet. ij. de generatōe. Notandū q̄ phīa hic non excludit licentiā ge
rendi iustū bellū: ſ iniustū. qr dicit iniustas acies. Bellū em̄ iustū ꝯceditꝰ.
ꝛ ideo geritꝰ vt aliq̄s nitēs cōtra iusticiā ad iusticiā reducatꝰ.

Hinc ego video. Ista est quinta ꝓsa huius quarti. quia Boetius pri-
us conquerebatꝰ bonis mala ꝛ malis bona cōtingere: propter q̄d eti
am reputabat istarum fortunarū vices nō ex ordine diuine ꝓuidentie: sed
ex casu ꝓuenire. Ideo philosophia super hoc consolatꝰ Boetiuz: assignan
do causas quare bonis mala ꝛ malis bona cōtingant. Et primo Boetius
exprimit suum dolorem in hoc q̄ vices fortunarū videntur confuse ꝛ inor
dinate disponi. Secundo assignat philosophia causam huius apparentie.
Tertio ipsum cōsolatur assignando causas ꝑdictorum. Secunda ibi. Nec
mirum. Tertia ibi. Ita est inquit. Primo Boetius ꝑmittit quedam. Se-
cundo exprimit causam sui doloris: ibi. Cum ꝑsertim. Primo dicit. Ego
video hinc. i. ex dictis. que felicitas sit cōstituta in meritis proboꝝ: scilicz
deos fieri. ꝛ que sit miseria constituta in meritis improborū: scilicet trans-
formari in beluas. Sed ego perpendo. i. iudico. non nihil. i. aliquid: boni
vel mali esse in hac forma populari. i. in prosperitate fortuita. Quod pro-
bat. Necq; em̄ quisq; sapientū malit. i. magis vult esse exul. inops. ignomi-

niosus.i.infamis:potius ꝗ̄ pollēs opibꝰ:ꝗ̄ reuerēdus honore. validꝰ po
tētia.⁊ in sua vrbe ꝑmanēs florere. Sicut em̄ ꝑ hmōi bona fortune officiū
sapiē.i.sapiētis:tractaᷓ clariꝰ ⁊ restatiꝰ.i.cū maiori testimōio.qꝛ talibꝰ plꝰ
creditᷓ:cū btitudo regētiū trāsfunditᷓ.i.dilataᷓ. in pp̄los ꝯtingētes.i.vicī
nos. Notandū ꝙ in bonis fortuitis est aliq̄d boni. qꝛ ꝑ ip̄a sapiēs expe

Cum ꝑsertim carcer:lex:ceteraqꝫ legaliū
tormēta penaꝝ ꝑniciosis potiꝰ ciuibꝰ:pro
pter quos etiā ꝯstituta sunt debeanᷓ. Cur
hec igiᷓ versa vice mutenᷓ:scelerūqꝫ sup-
plicia bonos ꝑmant:ꝑmia virtutū mali ra
piāt vehemēter admiror:quecꝫ taz iniuste
confusiōis ratio videatur ex te scire deside
ro. Minus etenim mirarer:si miseri om̄ia
fortuitis casibus crederem. Nūc stuporez
meum deus rector exaggerat.qui cuz sepe
bonis iocunda:malis aspera:cōtraqꝫ bo-
nis dura tribuat:malis optata concedat:
nisi causa deprehendatur:quid est ꝙ a for-
tuitis casibus differre videatur. P.

ditiꝰ tractat
officium gu-
bernādi sb̄di
tos. Qui em̄
diuitijs: po-
tētia et fama
ꝑcellunt ali-
os: aptiores
sunt ad regē
dam rēpubli
cā quia apti-
ores sunt ad
subueniēduz
opp̄ssis:⁊ ad
dep̄mendum
malos. ad ꝓ
tegendū bo-
nos.ad expu
gnādū inimi
cos. Et ita sa
pienti q̄ tra-
ctat negociū
reipubli. ne-
cessaria est potētia ⁊ diuitiaꝝ abūdantia. Sꝫ sapiēti qui vacat cōtemplati
oni diuitie sunt onerose. qꝛ nimiā inde gerit sollicitudinē.

¶ Cum ꝑsertim carcer lex. Hic Boetiꝰ exp̄mit cām sui doloris ⁊ admiratio
nis dicens. Cū lex ⁊ carcer ⁊ cetera tormēta legaliuz penaꝝ potiꝰ debeanᷓ
ꝑniciosis.i. malis ciuibꝰ ꝓpter q̄s cōstituta sunt.ego vehementer admiror
cur hec tormēta viceuersa.i.ꝯ̄rio mō mutenᷓ. ita vt supplicia scelerū.i.ma
loꝝ ꝑmant bonos. ⁊ mali rapiāt ꝑmia virtututū.i.virtuosoꝝ. Et ego desi-
dero o phia scire ex te q̄ videaᷓ esse ratio.i.causa tam iniuste ꝯfusiōis. Mi
nus em̄ mirarer si crederē oīa misceri fortuitis casibꝰ. Nūc autē deꝰ rector
oīm exaggerat.i.augmētat stuporē meū.qui deus cū sepe bonis iocunda:
malis aspera tribuat.⁊ cōtra.i.per cōtrariū bonis dura tribuat:malis op-
tata concedat.nisi dep̄hendaᷓ.i.cognoscaᷓ causa huiꝰ:quid est qd̄ hoc vi
deatur differre a fortuitis casibus.q.d.nihil. Notandū ꝙ tormēta lega
lia sicut carcer. mēbroꝝ mutilatio.flagellatio ⁊ hmōi sunt inuenta ꝓpᷓ ma
los.⁊ ista sepiꝰ videnᷓ infligi bonis malis euadētibus. ⁊ super hoc admi
raᷓ Boetᷓ.cum tū deus debeat punire malos:⁊ remunerare bonos. Et nisi
huiꝰ rō cognoscaᷓ q̄re hoc ꝯtingat:nihil est q̄n talia videanᷓ ꝯtingere a ca
su ⁊ a fortuna.⁊ nō subiacere regimi ꝓuidētie diuīe:qd̄ absurdū est,

¶ Nec mirū inq̄t. Hic pħia assignat causam apparentie talis cōclusiōis. qꝛ sic videt̃ esse ꝓpter ignorantiā cause. Et dicit. Nec mirū si quid credat̃ confusum ⁊ temerariū. i. casuale in istis inferioribus: ignorata ratiōe ordinis scȝ diuine ꝓuidentie. Sȝ q̄uis tu ignores causaȝ tante dispositōis diuine tanq̄ȝ bonꝰ rector. s. deꝰ tēperat mundū sua bonitate. ideo nō dubites cunctā recte fieri

Nec mirū inq̄t si quid ordinis ignorata ratōe temerariū cōfusumq̄ȝ credatur. Sed tu q̄uis causaȝ tante dispositōis ignores: tn̄ quoniā bonꝰ mūdū rector temꝑat: recte fieri cuncta ne dubites.

Metrū quintū quarti libri.

Si quis arcturi sydera nescit
Propinqua summo cardine labi.
Cur legat tardus plaustra boetes.
Mergatq̄ȝ seras equore flāmas.
Cum nimis celeres explicet ortus
Legem stupebit etheris alti.

Notandū q̄ mirū ē cuius causa nescit̃. ꝓ tanto enī multi mirant̃ de eclipsi solis: q̄a cāȝ ignorāt. Et qꝛ Boet. igrabat causam huiꝰ confusionis q̄re bōis mala et malꝭ bona cōtingāt. idō h̄ admirabat̃ ⁊ cāȝ admirationis eiꝰ fuit ignorātia dispositiōis diuine ꝓuidentie.

Si quis arcturi sydera nescit. Istud est q̄ntū metrū huiꝰ quarti: qđ dr̄ alemanicū ab inuētore: dactilicū a pede p̄dn̄ante. tetrametrū. i. q̄tuor pedū. hypcathalecticū. i. abūdans ī vna syllaba. In q̄ metro pħia declarat̃ quō ea quoꝝ cause non apparēt vident̃ mira. Scđo oñdit quō cognita causa cessat admiratio: ibi. Nemo mirat̃ flamīa. Primo oñdit q̄ ꝓpter latentiā causaꝝ hoīes mirant̃. ⁊ inducit de hoc duo exēpla. Primū ē de eo qđ accidit in stellis iuxta polū septētrionaleȝ. qꝛ ille stelle ceteris stellis remotioribꝰ tardiꝰ mouent̃: ⁊ tn̄ velociꝰ oriunt̃. qui aūt ignorat cām huiꝰ: illi videt̃ hoc mirū. Vñ dicit. Siquis nescit sydera arcturi. i. maioris vrse. labi. i. volui. ꝓpinq̄ sūmo cardīe. i. cardini: ponēdo ablatiuū ꝓ datiuo. causa metri. i. polo septētrionali. ille stupebit. i. admirabit̃. legem alti etheris. i. firmamēti. Cur boetes. i. stella tardus. legat. i. ꝑtranseat. plaustra. i. stellas plaustri. s. maioris vrse. ⁊ mergat seras flāmas equore: loquēs more poetico: q̄ sequētes iudiciū vulgi dicūt stellas tingi in mari q̄n occidūt. Et dicit̃ boetes mergere seras flāmas. i. lumīa sua tarda. qꝛ nunq̄ ea mergit. Et est modus loquēdi: id qđ nunq̄ȝ fit tarde fit. cuȝ tn̄ boetes explicet ortꝰ nimis celeres: eo q̄ in p̄ncipio noctis nobis statim apparet. Secundū exempluȝ est de eclipsi lune: quā nesciētes cām adeo aliq̄ admirant̃ q̄ putāt eiꝰ eclipsim cōtingere ꝑ incantatōem. ⁊ volētes auxiliari lune ⁊ impedire ne audiat incantatōem: cōcutiāt oīa vasa erea ⁊ sonora tꝑe eclipsis. Vñ dic̄ in lr̄a.

Cornua plene lune palleãt. qꝛ incipiẽte eclipsi luna incipit apparere corni
culata. cornua infecta metis. i. terminis opace noctis. i. vmbre terre. ꝛ phe
be. i. luna. cõfusa. s. ꝑuatõe lumis. detegat. i. apparere faciat astra minora.
que texerat. i. latere fecerat. fulgẽti ore. i. abũdãtia sui fulgoris. Tũc publi
cus error quo putat luna incãtari: cõmouet gẽtes. et lassant. i. fatigãt. era
. i. vasa erea
vel cãpanas
crebris pulsi
bus. Notãdum ꝙ ar
cturus dr̃ ab
arctos qd̃ est
vrsa: q̃ ẽ q̃d
dã signũ iu
xta polum se
ptẽtrionalez
qd̃ nos vul
gariter plau
strum nomĩa
mus. ꝛ sic ac
cipit beatus
Gregꝰ. super
Job: dicens
Arcturus se
ptẽ stellꝰ ma
xime lucet. sẽ
per mouet et
nunq̃ mergi
tur. Notã
dum ꝙ stelle
circa polũ ar

Palleant plene cornua lune
Infecta metis noctis opace.
Queq fulgenti texerat ore
Confusa phebe detegat astra
Cõmouet gentes publicus error.
Lassantq crebris pulsibus era.
Nemo miratur flamina chori.
Littus fremẽti tundere fluctu
Nec niuis duram frigore molem.
Feruenti phebi soluier estu.
Hic em̃ causas cernere ꝓmptum est.
Illic latentes pectora turbant
Cuncta: que rara ꝓuehit etas.
Stupetq subitis mobile vulgus.
Cedat inscitie nubilus error.
Cessent ꝑfecto mira videri.

ticũ mote sicut arcturꝰ. ꝛ alie stelle mouentur tardiꝰ alijs stellis remotiorib
a polo artico. qꝛ miorẽ circulũ suo motu describũt ꝛ stelle remotiores maio
rem. Vñ cũ stelle remotiores ineq̃li tpe ptrãseãt maiorẽ circulũ in quo stel
le ꝓpinquiores minorẽ. qꝛ ambo circũuoluũtur semel in die naturali. patet
ꝑ diffinitõem velocitatis ꝛ tarditatis ꝙ stelle ꝓpinquiores polo tardiꝰ mo
uentur: ꝛ remotiores velocius. Illud em̃ mouetur tarde qd̃ ineq̃li tpe ptrãsit
minꝰ spaciũ: ꝛ illud mouetur velociter qd̃ inequali tpe ptrãsit magis spaciũ.
Notandũ ꝙ luna recipit lumẽ suũ a sole. si ḡ corpꝰ opacũ interponit im
pediẽs ne lumẽ solis ꝑueniat ad lunam vel in toto vel in pte: necesse est lu
men lune deficere vel in toto vel in pte. ꝛ hoc est lunã eclipsari.
¶ Nemo miratur flamĩa chori. Hic ostẽdit phĩa ꝙ cognita cã cessat admira
tio: dicẽs. Nemo miratur flamĩa chori: talis vẽti. tũdere. i. ꝑcutẽ. littꝰ fremẽ
ti fluctu. s. maris. Et h̃ dicit ꝓ tãto. qꝛ vẽto flãte aq̃ maris cedit ꝛ ad littꝰ re
sistens repercutitur. Nec etiam aliquis miratur molem. i. magnitudinẽ niuis
frigore duram. i. cõgelatam. soluier. i. solui. Et hic est peragoge. i. additio

ſyllabe ad finē dictōis ꝓpter neceſſitatē metri. ergo ponitur ſoluiter ꝓ ſolut feruēti eſtu phebi.i.ſolis. Hic em̄.i.in iſtis exemplis.ꝓmptū eſt cernē cauſas.q̄re vent⁹ impellit mare: q̄re ſol liq̄facit niuē. ſ; illic in priorib⁹ exēplis latētes cauſe turbāt pectora ſup.ꝑ admiratiōez. ⁊ mobile vulgus ſtupet.i. mirat̄.ſubitis.i. de ſubitaneis euētibus. ⁊ ſtupet cūcta que ꝓuehit.i.ꝓducit rara etas .i.q̄ raro eueniūt. ſ; ſi vis caſſare admiratōem: nubilus error īſcitie.i.ignorātie cauſaꝝ cedat.i. ꝯcedat ⁊ accedat noticia cauſaꝝ. ꝓfecto.i.pro certo: tūc ceſſēt videri mira: q̄ pri⁹ ſtāte igrātia videbant̄ mira. Notādū ꝙ ſacerdotes ī egypto ꝓpter admirari inceperūt philoſophari. videntes em̄ eclipſes ſolis ⁊ lune ⁊ ignorātes cauſas mirabantur: cauſas eaꝝ inq̄rētes. quib⁹ inuētis habuerūt ſcientiā eaꝝ eclipſiū: eo ꝙ ſcire eſt cauſam rei cognoſcere. cognita ergo cauſa cognoſcit̄ res: ⁊ ꝑ cōſequēs ceſſat admiratio.

Proſa ſexta quarti libri.

Ita eſt inquam. Sed cuȝ tui muneris ſit latentiū rerū cauſas euoluere: velataſq; caligine explicare rōnes: queſo vti hinc decernas.qm̄ hoc me miraculū maxime ꝯturbat ediſſeras. P. Tū illa pauliſꝑ arridens. Ad rem me inq̄t oīm q̄ſitu maximā vocas: cui vix exhauſti quicq; ſatis ſit Talis nāq; materia eſt: vt vna dubitatiōe ſucciſa: inumerabiles alie velut hydre capita ſuccreſcant. Nec vllus fuerit modus niſi quis eas viuaciſſimo mētis igne coerceat. In hac em̄ de ꝓuidentie ſimplicitate

Ita eſt inquā. Hic incipit ſexta ꝓſa hui⁹ q̄rti. in qua ꝓſa phīa cōſolando Boetiū aſſignat cauſas p̄dictoꝝ q̄ vident̄ mira in diuīa gubernatiōe ꝓpter ignorantiā cauſe. Et primo Boeti⁹ petit ſibi explicari iſtas cauſas. ⁊ phīa tangit difficultatē explicatōis eaꝝ. Secūdo ꝓmittit ſe velle aſſignare cauſas. Et tertio eas aſſignat. Secūda ibi. Sed qm̄. Tertia ibi. Omnium generatio. Primo Boeti⁹ cōcedit qđ dictū eſt de admiratōe hominuȝ ꝓpter ignorantiā cauſaꝝ: dicēs. Ita eſt inquā. Tūc petit explicari cauſas admiratōis eoꝝ que cōtingūt in diuina ꝓuidentia ⁊ diſpoſitōe: dicens. O phīa cum euoluere.i.elucidare cauſas latentiū reruȝ ſit tui muneris.i.tue gratie: ⁊ explicare rōes velatas caligine.i.rōes obſcuras ⁊ difficiles. queſo vt hinc.i.de iſta difficultate. diſcernas.i.iudices. ⁊ ediſſeras.i.diſputes qm̄ hoc miraculū maxime me ꝯturbat.ſ. q̄re malis bona ⁊ bonis mala eueniāt. Et phīa pauliſper arridens Boetio inquit. Ad rem maximā oīm queſitu.i.ad maximā queſtionē. vocas.i.incitas me: cui vix quicq; exhauſti ſatis ſit ei ad quā exhauriendā ⁊ ſoluendā vix aliqđ ſufficit. Talis nāq; eſt

de fati serie. de repentinis casibus. de cognitōe ac predestinatōe diuina de arbitrij libertate q̄ri solet. Que quanti oneris sint ipse perpendis. Sed qm̄ hec q̄z te nosse q̄dam medicine tue portio est quanq̄ȝ angusto limite temporis septi. tñ aliquid deliberare conabimur. Qd̄ si te musici carmis oblectamēta delectant. hanc oportet paulisper differras voluptatē. Dum nexas sibi ordine cōtexo rōes. B. Ut libet inquā P. Tum velut ab alio orsa principio ita disseruit. Omnium generatio rerum cunctosq̄ȝ mutabiliū naturarum progressus. ⁊

materia quā petis declarari. vt vna dubitatōe succisa. i. soluta. innūerabiles alie succrescāt. velut capita hydre. quoꝝ vno ablato tria succrescebāt. nec fuerit mod⁹. i. termin⁹ dubitatōnum. nisi q̄s eas coerceat viuacissimo igne. i. ardēti inuestigatōe mētis. In h̄ eni mā q̄ri solet de ꝓuidētie simplicitate. de serie fati. de repētinis casib⁹. de p̄destinatiōe diuina. de lib̄tate arbitrij. q̄ oīa quāti oneris. i. difficultatis sint ad determinādum tuipse ꝑpendis. Notandū q̇ sapientis ē scire oīa vt ꝯtingit ex ꝓhemio methaphisice. ⁊ cuȝ scire sit ꝑ cām prio posteriorū. Sapiētis ē euoluere cās rex latentiū. Iō dicit Boeti⁹ ad phiam. Tui muneris ē euoluere casus. Notādū q̇ dicit phiam paulisꝑ sibi arrisisse ꝑ h̄ phia innuit morē et habitū sapiētū. q̄ audita simplicitate impitoꝝ arridēt eis ꝯgratulādo q̇ ipsi cū auiditate sapiam q̄rūt. Notādū s̄m fabulas hydra fuit serpēs in lerna palude. hñs plura capita q̄ꝝ vno succiso tria excrescebant quē cū hercules cū sagittis interficere nō posset. greco igne ipsum ꝯsumpsit.

¶ Sȝ qm̄ hec. Hic phia ꝓmittit velle assignare cās dicēs. Qm̄ hec nosse te ē q̄dā portio. i. ps tue medicie. quāq̄ȝ sim⁹ septi. i. ꝯclusi angusto. i. breui limite tpis. tñ aliq̄d deliberare conabimur. q̄ si te delectāt oblectamenta. i. suauitates. musici carmīs. i. metri. oȝ q̇ differas paulisꝑ. i. modicū hāc voluptatē. donec ꝯtexo. i. formabo rōnes sibi nexas. i. ꝯiūctas ordīe dic̄. B. vt libet inq̄ȝ. i. vti tibi placet. tūc ipsa phia orsa. i. īcipiēs loq̄. velut ab aliq̄ pricipio ita disseruit. i. disputauit. Notandū ꝑ hoc q̇ dicit. Nos septi angusto limite tpis. īnuit phia p̄ñtē materiā adeo eē difficilē. q̇ totū tp̄s p̄ñtis vite qd̄ breue ē vix sufficit ad p̄dicta plenarie declarāda. Notandū q̇ dicit phiam orsam fuisse ab alio pricipio. nā illa que phia pri⁹ ꝓbauit deducunt̄ ex h̄ ꝓncipio. q̇ de⁹ ē ꝑfectū bonū ⁊ vltim⁹ finis oīm. q̄ āt nūc vult demōstrare deducūt̄ ex h̄ pricipio. q̇ de⁹ ē pricipiū effectuū oīm vt patebit

¶ Omniū generatio rerum. Hic phia ꝓsequitur intentum volens assignare casus, quare bonis mala ⁊ malis bona contingant, et primo declarat q̄-

dam ad suã determiatione necessaria. scdo ponit suã detminatione. Scda ibi. Que vo indes. Prio phia detminat de ꝓuidentia diuina ⁊ de fato. secundo ostendit que sint ea que fato disponuntur: scda ibi. Ea series. Primo ostendit quid nominetur diuina ꝓuidentia. ⁊ quid fatum. secundo tangit differentiã inter ea assignando diffinitiones vtriusqꝫ. Tercio ponit di-

quicqd aliquo mouet mõ causas ordinez ex diuine mẽtis stabilitate sortitur. Hoc i sue simplicitatis arce composita. multiplicem rebus gerendis modũ statuit. qui modus cuz in ipsa diuine intelligentie puritate conspicitur prouidentia noiatur. Cum vero ad ea que mouet atqꝫ disponit refertur fatum a veteribus appellatum est.

diuersas opiniões circa fatũ. Quarto infert quandaz ꝯclusionẽ circa fatum ⁊ ꝓuidentiã: secũda ibi Que licet diuersa. tercia ibi. Siue igitur quarta ibi. Quo fit. Prio dic Generatio oĩum rerũ. cunctosqꝫ ꝓgressus naturarũ mutabiliũ. ⁊ qcqd alio mõ mouet. illud sortit causas generatõis ⁊ mutatõis. ⁊ ordinẽ generatõis ⁊ mutatõis. ⁊ formas quibus generat vel mouet substantiales vel accidẽtales oĩa ista sortit ex diuine mẽtis stabilitate. Hec enim mẽs diuina ꝯposita. i. stabilita. in arce. i. in altitudinẽ sue simplicicatis. statuit rebꝰ gerendis. i. fiendis mltiplicem modũ. qui modus cũ conspicitur. i. consideratur in ipsa puritate diuine intelligentie. i. ẛm eẽ qđ hꝫ in intellectu diuino noiat ꝓuidentia cũ vero iste modꝰ refert ad ea que mouet ⁊ disponit. a veteribꝰ. i. ab antiquis fatũ appellatũ est. Notandũ ꝙ oĩa a prio sunt mutabilia. aliq mouent ẛm subsubãm vt gñabilia ⁊ corruptibilia q̃tũ ad illa dicit. Oĩm generatio rerũ. Alia aũt sũt mutabilia ẛm locũ ⁊ non ẛm subãm. vt corpa celestia. q̃tũ ad illa dicit. Cunctosqꝫ mutabiliũ naturaꝝ ꝓgressus. Alia sũt mutabilia solũ ẛm opatõez. s. ẛꝫ itelligẽ nõ ẛꝫ subãz nec ẛꝫ vbi ꝓpe sic itelligẽtie. q̃tũ ad illas dic. Et qcqd aliq mouet mõ. Alit expõit ꝙ i rebꝰ mutabilibꝰ triplex ẽ dispõ. vna ẽ q̃ trãseũt de nõ eẽ ad eẽ ꝑ generationẽ q̃tũ ad h̃ dicit. Oĩm generatio reꝝ. Aut res ꝑmanẽt i existẽtia ꝑ aliqđ tꝑs. postqꝫ generate sũt q̃tũ ad illas dicit. Cunctosqꝫ mutabiliũ naturaꝝ ꝓgressus. Aut res ꝓcedũt de eẽ ad nõ eẽ ꝑ corruptionẽ. q̃tũ ad illas dic. Et qcquid aliq mouet modo. Notandũ ꝙ quidã dicũt. fatũ esse quãdã dispõnem derelictã in rebus inferioribus ex actione corporũ celestiũ. ẛm quã inferiora necessitãtur ⁊ ꝯstringuntur ad ignobiles effectus. Et sic beatus Gregoriꝰ in omel. epiphanie improbat fatũ dicens. Absit a fideliũ cordibus vt fatũ eẽ aliqđ dicamus scz necessitans inferiora. quia sic oĩa venirent ex necessitate. Alio modo accipitur fatum pro dispositione rerum ẛm quã res dependent ex diuina voluntate ⁊ potestate. ⁊ sic fatum conceditur aliquid esse. Est ergo ꝓuidentia diuina ordinatio siue dispositio existens in mente diuina qua cũ

cta inferiora sint prouisa s̄m statum sue nature. Fatum autem est disposi-
tio diuina existens in rebus mobilibus. qua singula suis annectuntur or-
dinibus vt magis patebit.
¶ Que diuersa eē facile liquebit. Hic ponit differentiã inter prouidentiã
⁊ fatũ assignando diffinitiones vtriusq̃. secundo ostendit ꝙ vnũ eorum de-

Que diuersa eē facile liquebit. siq̇s vtriusq̃ vim mēte ꝯspexerit. Nã ꝓuidētia ē ipa illa diuina rõ. in sũmo oĩum pͥcipe ꝯstituta. que cũcta disponit Fatũ vero īherēs rebus mobilib⁹ dispõ · ꝑ quã ꝓuidentia suis queq̃ nectit ordinibus. Prouidētia nãq̃ cũcta pariter ꝯ̄uis diuersa: ꝯ̄uis infinita cõplectitur. Fatũ ṽo singula digerit in motum locis formis: ac tpib⁹ distributa. Ut hoc temporalis ordinis explicatio. in diuine mentis adunata prospectu prouidentia sit. Eadem vero adunatio digesta atq̃ explicata temporibus fatum vocetur.

pendet ex alro: ibi. Que licet diuersa. Primo dicit Que duo sc3 fatu3 ⁊ prouidentiam diuinã liquebit. i. patebit esse diuersa. si quis mente cõspexerit. i. considerauerit vtriusq̃ vim. i. naturam ⁊ essentiã ⁊ diffiniens ꝓuidentiam dicit. Prouidētia est ipsa diuina rõ. que ē in summo pͥncipe oĩum rerum constituta. que scilicet ratio cuncta disponit. Tunc diffiniens fatum dicit. Fatum est dispositio inherens rebus mobilibus idest temporalibus per quã dispositionem prouidentia nectit queq̃ suis ordinibus. Tunc declarat istas diffinitiones ex proprietatibus vtriusq̃ intendens. ꝙ prouidētia cõplectitur omnia simul. sed manifestum est ꝙ omnia nusq̃ sunt simul nisi in mente diuina. ergo oportet ꝙ prouidentia sit ratio existens in mente diuina. ad fatũ vero spectat vt ea que fato subduntur distribuantur per tempora ⁊ loca. Ita ꝙ ordo fatalis quandã successionē tpalē importat. talis autem successio non est. nisi in ipsis rebus mobilibus. quare oportet ꝙ fatum sit in rebus mobilibus. Unde dicit in littera. Prouidentia nanq̃ cuncta complectitur pariter ꝯ̄uis diuersa ⁊ infinita. Fatum vero digerit. id est diuidit singula distributa in motu3. locis. formis temporibus. ita scilicet vt hec temporalis explicatio que ad fatum pertinet. adunata in ꝓspectu diuine mentis sit prouidentia. Eadem ṽo adunatio digesta idest diuisa et explicata temporibus. que successionem important vocetur fatum.

Notandum ꝙ qꝛ prius dixit ꝙ diffinitio rerũ faciēdarum vt est in intellectu diuino dicitur prouidētia. vt aũt refert̃ ad res mobiles dr̄ fatum. Posset alicui videri ꝙ fatũ et ꝓuidētia significarent eandem rem sub diuersis ratiõibus. Ideo philosophia h̄ excludens ostēdit ea realiter distingui po

tiens dimitionē vtriusq;. Notandū q cognitio dei hz se ad res sic cognitio artificis ad artificiata. sic ergo oīa artificiata subdūt ordini ꝛ rōi artis sit necesse ē oēs res subdi rōi ꝛ ordini diuine ꝓuidētie. ꝓpter qd oñdit q ꝓuidētia ē diuina rō que cūcta disponit. Notandū q dispō que ponit in diffinitōe fati accipitur pro ordine. ꝛ dicitur ille ordo inherens rebus mobilib⁹. ad differentiam ordinis qui est in ipa rōe diuina. quē iaz vocamus ꝓuidentiā: ſm quē ordinem ꝓuidentia diuina ānectit q̄q; suis ordinib⁹. scilicet vt illa euenirent illo tpe. ꝛ alia alio tēpore Hec prius: illa posterius.

Que lz diuersa sint. alteꝝ tñ pēdet ex altero. Ordo nāq; fatalis ex ꝓuidētie simplicitate ꝓcedit. Sic eni artifex faciēde rei formā mēte ꝑcipiēs mouet opis effectū. ꝛ qd simplr ꝑñtarieq; ꝓspexerat. ꝑ tꝑales ordines ducit. Ita deus ꝓuidentia quidē singulariter stabiliterq; faciēda disponit. fato vo hec ipa q̄ disposuit multiplr ac tꝑaliter administrat. Siue igitur famulantibus q̄busdam prouidētie diuinis spiritib⁹ fatuz exerceat: seu aīa. seu tota inseruiente natura. seu celestib⁹ syderū motib⁹. seu angeli-

¶ Que lz diuersa sint. Hic oñdit q licet fatū ꝛ ꝓuidentia differant tñ vnū dependet ex altero dicēs. Que lz sint diuersa. tñ alteꝝ pendet ex altero. s. fatum dependet ex ꝓuidentia. nam ordo fatalis procedit ex simplicitate prouidētie. sicut declarat in simili dicēs. Sicut eni artifex puto edificator. formā faciēde rei sic domus. mente ꝑcipiēs. i. ꝓspiciens mouet. i. ꝓducit effectū opis. ꝛ quod simplr ꝛ ꝑñtarie ꝓspexerat mente scz formā domus cum suis ꝑtib⁹ sil' ducit ꝑ tꝑales ordines supple ad effectū. prīo fundamētū. postea parietes. vltimo tectū. Ita deus prouidentia sua singulariter. i. simpliciter ꝛ stabiliter disponit omnia faciēda. sz fato. i. ꝑ fatū ea que disposuit tꝑaliter administrat. Notandum q prouidentia diuina hz esse in prima causa. fatū vo in rebus causatis. Itē prouidentia diuina habet motū vnitū: quia est in vno simplici. s. in mente diuina fatū autē habet motum pluralitatis: qr in pluribus causatis habet eē. Item fatum dependet a prouidentia diuina sicut effectus a sua causa. ſ non econuerso. Sicut eni forma rei artificialis depēdet a forma preexistēte in mente artificis. ꝛ nō ecōuerso: sic fatū dependet a prouidentia diuina non autem econuerso.

¶ Siue igitur famulātibus. Hic ponit diuersas opiōnes circa fatū ꝛ dicit Siue fatū exerceat quibusdā diuinis spiritib⁹ famulantib⁹ diuine ꝓuidētie siue exerceatur aīa siue tota natura inseruiēte. siue exerceat motib⁹ corporum. syderū. i. celestiū. siue angelica virtute. siue demonū solertia. siue aliquibus hoꝝ. vel oībus hoc est incertū. tamē istud est certū prouiden-

tiam diuinam esse immobilē ⁊ simplicē formā rerū gerendaruꝫ id est fien-
daꝝ. sed fatū eē nobilē nexū. i. dispōnē. ⁊ ordinē tꝑalē eoꝝ que diuina sim-
plicitas disposuit gerēda. i. ꝑducēda. Notandū ꝙ fatū ē tꝑalis disposi
tio rerū inq̄ꝝtū ea que ꝓuisa sunt a deo ꝑducunť ad effectū mediātib⁹ cau
sis scd̄is admīstrātib⁹. de q̄b⁹ causis diuerse fuerūt opiniones q̄s Boeti⁹
tangit in lit-
tera. sed nul
lam earū af-
firmat. Nam
quidam anti
quorum dice
bant fatū ex-
erceri mediā
tib⁹ diuinis
spiritib⁹ deo
famulantib⁹
Alij dicebāt
ipsum exerce
ri ab aīa mū-
dana. sic pla
tonici. qd̄ alij
exponunt de
anima huma
na. quia per
ipsam tanq̄ꝫ

seu angelica virtute. seu demonū varia so-
lertia seu aliquib⁹ hoꝝ. seu oīb⁹ fatalis se-
ries texitur. illd̄ certe manifestū est imobi-
lem simplicemq̄ꝫ gerendarū formā rerū eē
ꝓuidentiā fatū ꝟo eoꝝ que diuina simpli-
citas gerēda esse disposuit: mobilē nexum
atq̄ꝫ ordinē tꝑalē. Quo fit vt oīa que fato
subsunt prouidentie q̄q̄ꝫ subiecta sunt: cui
ipsum etiā subiacet fatū. Quedā ꝟo q̄ sub
ꝓuidentia locata sunt fati seriē sup̄ent. Ea
ꝟo sunt q̄ prime ꝓpinqua diuitati stabili-

per causaꝫ scd̄am exerceng̃ actus liberi arbitrij qui sub prouidentia cadūt.
Alij dixerunt fatū exerceri tota nā inseruiēte:. itelligētes ꝑ totā naturā cō
plexionē oīuꝫ elemētoꝝ. Alij dicūt fatū exerceri motib⁹ corpoꝝ celestiū: sic
astrologi. Alij ꝙ ꝑ variā solerciā demonū. ⁊ dicuntur demones in ꝯposito
spūs habitantes circa humectā ꝑtē aeris: ꝭm doctrinā quorūdā platonico
rū qui dicunť cacodemones. i. malū sciētes. Alij dicūt fatū exerceri angeli
ca virtute. Ubi notādū ꝙ in pria opiniōe fatū dr̄ exerceri mediātib⁹ spiriti
bus deo famulātib⁹. qd̄ ē intelligēduꝫ de spiritib⁹ oīa disponētib⁹. ꝭ imo
bil'r ꝑmanētib⁹. Qd̄ aūt dr̄ in q̄nta opiniōe fatū exerceri ꝟtute angelica. i
telligēdū ē de angel' siue spiritib⁹ applicātib⁹ se diuersis locis missis ī mini
steriū. Angel⁹ eni nūcius īterꝑtať: ⁊ ē nomē officij nō nature ꝭm. b. grego.
¶ Quo fit vt oīa. Hic infert quandā ꝯclusionē circa fatū ⁊ ꝓuidētiā. scd̄o
declarat eā in exemplo ibi. Nam vt orbiū. Primo dicit ex quo dictū est fa-
tū dependere a ꝓuidētia diuina. Quo fit. i. ex quo sequiť. vt oīa q̄ subsūt
fato etiā prouidētie sint subiecta. Cui etiā prouidētie ipsum fatum subia-
cet. sed non econuerso. quia quedam que locata sunt sub prouidentia su-
perent seriem fati: scilicet ea que immediate per deum administrantur sicut
creatio rerum. et glorificatio creaturarum rationalium. ea vero que sunt ꝓ
pinqua prime diuinitati stabiliter fixa id est immobilia. Hec excedunt ordi
nem fatalis mobilitatis. i. mutabilitatis. Notandum ꝙ quia fatū depen
det a prouidentia sicut effectus a sua causa. necesse est illa que dependent

a fato etiam a prouidentia dependere. non autem ecõuerso. quia effectus non adequatur sue cause. prouidentia aũt ad diuinũ intellectum spectat. fatum vo ad ea que in creaturis geruntur.

ter fixa: fatalis ordinem mobilitatis excedunt. Nam vt orbium circa eundem cardinem sese vertentium qui est intimus ad simplicitatem medietates accedit ceterorumq; extra locatorum veluti cardo quidam circa quem versentur existit. extimus vero maiore ambitu rotatus. quanto a pũcti media indiuiduitate discedit: tanto amplioribus spacijs explicatur. Siquid vero illi se medio connectat ꝛ societ in simplicitatẽ cogitur. Diffundiq; ac diffluere cessat. Simili ratione quod longius a prima mẽte discedit. maioribus fati nexibus implicatur. Ac tanto aliquid fato liberuz est

¶ Nam vt orbium. Hic declarat illam conclusionem ꝑ exemplũ ostendens quomodo quedam subiacent fato magis. quedam minus. ꝛ quedam totaliter excedunt fatũ. secundo ex dictis concludit hĩtudinẽ fati ad ꝓuidẽtiaz ꝑ quedã silia ibi. Igitur vti est. dicit prĩo. Naz sicut orbium .i. circulorũ vertentiuz .i. mouentiũ se circa eundez cardinem .i. axem. ille q̃ ẽ intimus .i. vicinior siue ꝓximior axi accedit ad simplicitatẽ medietatis. id ẽ axis vel centri quia tardiori motu mouetur. ꝛ ideo magis accedit ad immobilitatem axis. ꝛ iste circulus respectu exterioris habet se ad modũ centri circa quod exterior versatur. vnde subdit ꝙ est veluti quidam cardo. id est centrum ceterorũ orbium extra locatorum circa quem versentur. Sicut mediolus in rota adheret axi et est sicut cardo quidam circa quem voluũtur canti ꝛ radij. Extimus vero. id est vltimus orbis exterior. rotatus. id ẽ motus maiore ambitu. tanto explicatur amplioribus spacijs. quanto discedit a media indiuiduitate. puncti id est centri. Si quid vero illi medio se ꝯnectat illõ cogit̃. id ẽ cõpellit̃ in simplicitatẽ. i. ĩmobilitatẽ axis. ꝛ cessat diffũdi ꝛ diffluẽ ꝑ magnũ spaciũ. Silr̃ illõ qõ lõgiꝰ a prĩa mẽte discedit sicut creature corruptibiles. maioribꝰ nexibꝰ fati ĩplicat̃ ꝛ tãto magis aliq̃d ẽ liberꝫ a fato. quãto viciniꝰ petit. i. accedit illũ cardinẽ rerꝫ. s. deũ. qõ si firmitate supne mẽtis heserit supgredit̃ necessitatẽ fati. Notãdũ quanto magis entia sunt ꝓpinq̃ prĩo causato minꝰ sũt mutabilia. ꝛ quanto remotiora tanto magis mutabilia. qõ declarat phĩa exẽplo diuersorꝫ circulorũ ab eodẽ centro ductorꝫ. in quibus circulꝰ remotior a centro ẽ maior. ꝛ velocius mouetur. quia magis spacium pertransit in equali tempore. Qui autem est vicinior centro minor est et tardius mouetur minus spaciuz per

transeundo. circuli vero medij medio mõ se habẽt ⁊ est optĩa cõpatio cen
tri circuli ad creatorẽ. Sicut enĩ cẽtrũ ẽ indiuisibile ⁊ ab ip̃o possent plu-
res circuli procedere. Ita creator vn⁹ ⁊ indiuisibilis existens infinita cre-
at ⁊ gubernat.
¶ Igitur vti est. Hic p̃hia ꝯcludit habitudinẽ fati ad ꝓuidentiã diuinam
p quedã simi
lia. ⁊ dicit. se
ries fati ita ẽ
.i. ita se habz
ad stabilẽsim
plicitatẽ diui
ne ꝓuidentie
sic̃ ratiocina
tio se hz ad
intellectum.
Ubi sciẽdum
ꝙ illđ qđ in-
tellectus sim
plici veritate
intelligit ra-
tõcinatio per
modũ discur
sus ⁊ successi
ue apprehen
dit. Etiã fatũ

quanto. illũ rex cardinẽ vicini⁹ petit. Qđ
si supne mentis heserit firmitati motu ca-
rens. fati quoq̃ supgreditur necessitatem
Igitur vti ẽ ad itellectũ ratiocinatio ad id
qđ est: id qđ gignit. ad eternitatẽ tempus
ad punctum medium circulus. ita est fati
series mobilis ad prouidẽtie stabilem sim
plicitatem. Ea series celum ac sydera mo
uet elementa in seinuicez temporat. ⁊ alter
na commutatione transformat. Eadem
nascentia occidentiaq̃ oia per similes fe-
tuum seminumq̃ renouat progressus.

se hz ad prouidẽtiam sicut illud qđ gignit̃ hz se ad illđ qđ est. Ubi scien-
dũ ꝙ illud qđ gignit̃ est in quadã fluxibilitate ⁊ motu. qđ vero actu ẽ ge-
nitũ est in quadã ꝑmanẽtia. etiã hz se fatũ ad ꝓuidẽtiã sicut tẽpus ad eter
nitatẽ. Ubi sciẽdũ ꝙ in tp̃e ẽ successio ꝑtiũ tp̃is. p̃ntis. p̃teriti ⁊ futuri. eter
nitas aũt est sine successiõe tota sil'existẽs. Itẽ fatũ hz se ad ꝓuidẽtiã sicut
circul⁹ ad mediũ pũctũ. Ubi sciẽdũ ꝙ circul⁹ distẽdit̃ ⁊ p ꝑtes diuidit̃ mo
bilis existens. punctum autem est immobile ⁊ indiuisibile. quia ex primo
euclidis. punctum est cuius pars non est.
¶ Ea series celũ ac sydera mouet. Hic p̃hia ostĩdit q̃ sint illa que fato dispo
nunt̃. scđo ꝯcludit ꝙ illa q̃ itellectui ꝯfusa videt̃ :ĩ diuina gubnatõe sũt rõ
nabilr ordinata ibi. Quo fit. Prĩo dic̃ ea series fati de q̃ dictũ ẽ mouet ce
lũ ⁊ sidera. tꝑat elemẽta in seiuicẽ ne totalit̃ se corrũpãt. ⁊ trãformat ip̃a al
terna ꝯmutatõe. ita ꝙ ex aq̃ fiat aer ⁊ ecõuerso. ⁊ eadem series fati renouat
oia nascentia ⁊ occidẽtia. i. mouẽtia. p sil'es ꝓgressus fetuũ quo ad aĩalia
⁊ seminũ quo ad vegetabilia. ⁊ fatũ etiã ꝯstringit ĩdissolubili ꝯnexiõe cãx
actus. i. ꝓpatões. ⁊ fortunas hoĩm. q̃ oẽs res cũ ꝓficiscant̃ .i. ꝓcedant ab
exordijs diuine ꝓuidẽtie. necesse ẽ eas eẽ ĩmutabiles. Ita eĩn res optĩe re-
gunt̃. si simplicitas manẽs ĩ diuina mẽte. ꝓmat. i. explicet. ĩdeclinabilẽ. i.
ĩmutabilẽ ordinẽ cãx. Hic aũt ordo diuĩe ꝓuidẽtie. coerceat ꝓpria ĩcõmu-
tabilitate res mutabiles. ⁊ alioq̃n temere. i. casualit̃ fluituras. Notãdũ
ꝙ fatũ ꝯsiderat̃ dupl'r vno mõ vt ẽ ĩ causis scđis. quax ordo ⁊ dispositio di

citur fatum. ⁊ sic fatū est mobile. ⁊ res fato subiacētes sunt mobiles. Alio mō ꝯsideratur fatū ſm ꝙ dependet a ꝓuidētia diuina. q̄ oīno īmobilis est. ⁊ sic fatū sortit̄ īmutabilitatē. ⁊ sic etiā res fatales vt sic ſm subām sūt immobiles. Notandū ꝙ si aliquid possit declinare ab ordine ꝓuidētie. tūc ꝓuidētia diuina deficeret a suo effectu. ⁊ hoc redundaret in impotētiā regētis. Et si dicis si oīa subiacent ꝓuidētie diuine. ergo oīa eueniunt ex necessitate. dicendū ꝙ nō. q̄r deus ꝓuidet res sicut sunt future. quedam ꝓuidet necessario euenire. et q̄dā ꝯtingent̄ ⁊ de h̄ videbitur magis in quito huius.

Hec actus etiam fortunasq; hominum indissolubili causarum connexione constringit. que cum ab imobilis ꝓuidentie proficiscantur exordijs. ipas quoq; immutabiles necesse est esse. Ita enim res optie regunt̄ si manēs in diuina mēte simplicitas indeclinabilē causaꝝ ordinem ꝓmat. Hic vo ordo res mutabiles: et alioq̄n temere fluituras: ꝓpa icōmutabilitate coerceat. Quo fit vt tametsi vobis hunc ordinē minime considerare valentibus. confusa oīa ꝑturbataq; videāt̄. nihilomin⁹ tñ suus modus ad bonū dirigens cūcta dispōit. Nihil ē eñ qd mali cā nec ab ipsis quidē improbis fiat. quos vt vberrime demonstratū est: bonū querētes prauus error auertit. nedum ordo de summi boni cardine ꝓficiscens a suo quēquem deflectat exordio

¶ Quo fit. Hic phia ondit ꝙ ea q̄ apparēt in reb⁹ ꝯfusa in diuina gubnatione sunt ordīata dicēs. quo fit id est ex h̄ ꝙ diuina prouidētia ineuitabilē ordinē rebus constituit. sequitur vt etsi vobis minime valētibus considerare hūc ordinē reꝝ. videāt̄ vobis oia ꝯfusa ⁊ ꝑturbata. nihilomin⁹ tñ mod⁹ suus .i. ordo ꝓpri⁹ diuine ꝓuidētie. dispōit cūcta dirigēs ea ad bonū. nihil eñ ē ꝙ cā mali fiat. nec etiā ab ipsis īprobis. q̄s bonū q̄rētes prau⁹ error auertit vt pri⁹ demōstratū ē. nedū .i. mltomin⁹ ordo fatal' ꝓficiscens de cardine sūmi boni .i. ab ipso deo. deflectat a suo exordio .i. a deo: q̄ ē finis ⁊ p̄ncipiū oīm. Notādū ꝙ dicit malos nihil facē cā mali. cui⁹ oppositū pȝ mlti eniȝ mali seipos interimūt. dicēdū ꝓ null⁹ opat̄ respiciēs ad malū q̄r oia bonū appetūt. Si aūt q̄s malū opat̄. h̄ ꝯtingit sub fantasia mali. Nā aliquis in magna anxietate existēs estimat eē bonū fugere anxietatē. ⁊ nihil aliō ipe ꝯsiderās seq̄t̄ hāc estiationē seipsum interficiēs ⁊ talis priuās se bono ducit̄ fantasia boni. q̄r ꝓ tunc putat esse bonū effugere anxietatē ꝑuatōe vite.

¶ Que vo inquies. Hic phia soluit qōnē qre bona malis ⁊ mala bonis cōtigant. Et Prīo oñdit hoc ī gnāli. scd̄o magis ī spāli ibi. Sz si aliqs Primo assignat cām p̄dicti accidētis ex defectuoso iudicio hoīm. scd̄o ex ɔrio iudicio dei ⁊ hoīm ibi. Nam vt pauca. Prīo facit qd̄ dictū est secundo declarat p se sil'e ibi. Non eñ dissimile. Prīo dicit. O boeci tu inquies q̄ pōt

Que vo inquies pōt vlla iniquior eē ɔfusio. q̄ vt bonis tum aduersa. tū p̄spa. malis etiam tum optata. tum odiosa ɔtingāt. Nū igitur ea mētis integritate hoies degunt vt quos p̄bos improbosue cēsuerit. eos quoq̄ vti existimāt eē necesse sit. Atq̄ i hoc hominū iudicia depugnāt. Et quos alij premio alij supplicio dignos arbitrantur. Sed cōcedamus vt aliquis possit bonos malosue discernere. Nū igitur poterit intueri illaz intēpiem (velut in corpib⁹ dici solet) animorū: Non eni dissimile est miraculū nescienti. cur sanis corporibus. his quidem dulcia illis vero amara conueniant. Cur egri etiam quidā leuibus. quidam vo acerbis adiuuant. Ad h̄ medi-

esse vlla intq̄or cōfusio. q̄ vt bōis aliqñ p̄spera aliqñ aduersa cōtingāt. id est eueniant cū semper bonis deberēt p̄spera euenire. ⁊ malis per cōtrarium aliquando cōtingant optata aliqñ odiosa. cū sp mal' deberent odiosa euenire dicit phia. Nunquid homines degūt id est viuunt ea integritate id est integro iudicio mentis. vt necesse sit eos eē probos quos ipsi censuerint. i. iudicant esse tales. Atqui pro certo in hoc depugnant. i. ɔriant iudicio hoīm. vt qs alij p̄mio alij arbitrant dignos supplicio. s ɔcedam⁹ vt aliqs possit discernere bonos ⁊ malos. Nūqd ip̄e poterit ītueri illā mīmā tēperiē. i. īteriorē ɔditionē ⁊ q̄litatē aīoꝝ velut solet dici in corpib⁹. q̄si dicat. Ego loqr de aīs sz q̄ hoies ɔsueuerūt loq de corpib⁹. Notādū q̄ p̄pt d̄fectuosū iudiciū hoīm ɔtigit q̄ iudicāt eos eē bonos q̄ mali st̄ ⁊ ecōuerso. Si q̄ iudicāt malos eē bonos. ⁊ si ill' eueniāt mala putāt bōis euēire mala. ⁊ si bōis qs iudicāt malos eueniāt bōa putāt mal' euenire bōa. ⁊ iō sepe putāt bonos dep̄mi. cū mali dep̄mūt iudicātes malos eē bonos. ⁊ putāt malos extolli cū bōi extollūt q2 iudicāt bonos eē malos ¶ Nō eñ dissimile ē miraculū. Hic phia declarat hoc p sil'e dicēs. Istō miraculū nō ē dissimile īmo valde simile ad propositū nescienti alicui cur sanis corporibus his conueniant dulcia his amara. etiā nescienti alicui cur q̄dā egri adiuuant leuib⁹ quidā acerbis. lz hoc videat mirꝝ nesciēti. tñ medicus de h̄ nō miratur, q̄ cognoscit modū ⁊ tp̄amētū sanitatis ⁊ egritudis. s

eut silr lz hō ignoret quid ꝯueniat bonis ⁊ malis. tñ deꝰ q̄ ē scrutator cor-
diū ista cognoscit vidēs ꝙ bonis aliq̄n ꝯueniūt aduersa. mal' q̄nq3 ꝓspa. iō
sic eis distribuit ⁊ h̄ ē qd̄ s̄bdit applicādo silitudinē ad aīm dicēs. Quid
eñ aliud vr̄. i. apparet eē solus aīorū q̄3 ꝓbitas. q̄d aliō ē egritudo aīorū q̄3
vicia ⁊ quis aliꝰ cōseruator ē bonorū. ⁊ depulsor malorū q̄3 deꝰ rector ⁊ me-
dicator men-
tium. Qui cū
respicit ex al-
ta specula ꝓ-
uidentie. ipse
agnoscit q̄d
vnicuiq3 con-
ueniat. et qd̄
nouit ꝯueni-
re: hoc accom
modat. hic. i.
ex hoc qd̄ di-
ctum est. Fit
insigne mira-
culū ordinis
fatalis. i. fit il
lud qd̄ admi-
rant' homīes
in ordīe fata-
li cum sciente
. i. a deo illud
gerit'. i. fit. qd̄
ig̃rātes stupe
ant. i. admirā
tur. Notan-

cus q̄ sanitatis ipsiꝰ atq3 egritudinis mo-
dū tp̄amētūq3 dinoscit mime mirat'. Quid
ꝟo aīorū aliō salus videt' eē q̄3 ꝓbitas. q̄d
egritudo q̄3 vicia. Quis eni aliꝰ vl' ꝯ̄uator
bonorū. vl' malorū depulsor. q̄3 rector ac me
dicator mētiū deus. Qui cum ex alta ꝓui-
dentie specula respicit quid vnicuiq3 ꝯue-
niat agnoscit. ⁊ quod ꝯueniri nouit: accō-
modat. Hinc iam fit illud fatalis ordinis
insigne miraculum. cuz ab sciente geritur
quod stupeant ignorantes. Nam vt pau-
ca que valet ratio humana de diuina ꝓfun
ditate perstringam. de hoc quez tu iustissi
mum ⁊ equiseruantissimum putas. omnia
scienti prouidentie diuersum videtur. Et

dū ꝙ ē bona comparatio sanitatis et egritudīs corpal' ad medicū. ⁊ ꝓbita-
tis ⁊ vicij aīorū ad deū. sicut eñ medicꝰ cognoscēs causas sanitatis ⁊ egri-
tudinis. scit quid ꝯueniat sano ⁊ egro alijs ignorātibꝰ ⁊ mirātibꝰ. sic deꝰ
cognoscens q̄litatē aīorū scit quid bonis ꝯueniat ⁊ q̄d malis. ⁊ vnicuiq3 si
bi ꝯueniēs tribuit q̄nq3 malis ꝓspera: bonis aduersa. de stupent ignorā-
tes. Notandū ꝙ specula dicitur locus altus aptus ad circūspiciendum
⁊ q2 deus ꝑ prouidētiā oīa circumspicit. iō silitudinarie ipsa ꝓuidētia dici-
tur specula. Notādū ꝙ q2 hoīes ignorant q̄ sūt bōi ⁊ mali ignorāt etiam
q̄d vnicuiq3 ꝯueniat. iō aliqua credunt' ꝯuenire bonis q̄ tñ ꝺm iudiciū dei
eis non conueniunt. ⁊ ideo hoīes mirantur quare deus eis non attribuat
que vident' eis attribuenda. Ideo dicit ph̄ia ex dictis ꝯtingit h̄ miraculū
ꝙ ignorantes stupent que fiunt a deo sciente.
¶ Nā vt pauca. Hic ph̄ia oñdit ꝙ bōis mala ⁊ bōa mal' ꝯtigunt ex ꝯ̄rio iu-
dicio dei ⁊ hoīm dicēs. Et ego pauca ꝑstrīgā que hūana rō valet. s. accipe
de diuina profūditate illō supple declarabo. O Boeci de hoc supple hoīe
quē tu putas eē iustissimū ⁊ seruātissimum eq̄. i. eq̄tatis diuersū vr̄. i. aliter

victricem quidē causam dijs victam vero Cathoni placuisse familiaris nr̄ lucanꝰ admonuit. Hic igit̄ quicq̄d citra speȝ videas geri rebꝰ quidē rectus ordo est. Opiniōi vero tue ꝑuersa confusio. Sed sit aliquis ita bene moratus. vt de eo diuinū iudiciū pariter humanumq̄ consentiat. sed est animi viribus infirmꝰ. cui si quid eueniat aduersi. desinet colere forsitan innocentiam per quam nō potuit retinere fortunā. Parcit itaq̄ sapiens dispēsatio ei quem deteri

videtur prouidētie sciēti oīa. i. deo. qđ cōfirmat autoritate lucani. q̄ describens bellū int̄ Pompeiū τ Juliū cesarē cū quereret ab eo cuius cā eēt iustior dixit. victrix cā displicuit. ſ victa Cathoni. Vn̄ dicit. Victricē cām. s. Julij cesaris placuisse dijs. victam vo cām. s. Pompeij placuisse Cathoni admonuit lucanus noster familiaris. ex quo cōcludit ea que ꝯ spem hominū veniūt esse ꝯfusionē i. opiniōe hominum: non tn̄ in re dicēs Quicq̄d igitur videas geri. i. fieri vel euenire. contra spem hominis causaȝ ignorātis id in rebus ē rectus ordo. sȝ opinioni tue ē ꝑuersa ꝯfusio. Nota ꝙ Cato vticēsis propter suaȝ sapiām τ virtutē maxīe autoritatis fuerat in pp̄lo. Cum aūt Juliꝰ pugnaret contra Pompeiū. Cato iudicauit pompeium esse iustum attribuit sibi causam victricem. Alij autem iudicabant Julium esse iustū attribuentes sibi causam victricem. ex quo patet ꝙ de eodem contrario modo iudicabant dij τ homines sapientes qui Cathonē sequebantur.

¶ Sed sit aliquis. Hic pħia assignat causas spāles q̄re bonis τ malis īdifferenter eueniūt nūc ꝓspera nūc aduersa. Scđo excusat se de āpliori ꝑtractōe hmōi cāꝝ: scđa ibi. Neq̄ eñ phas. Prīo declarat ītētū suū de bōis secūdo de malis ibi. Nā id q̄ȝ. Prīo assignat cām quare aliq̄bꝰ bōis nō eueniunt mala. scđo quare aliq̄n eis contingunt mala ibi. Alijs mixta. Prīo ostendit quare bonis non ꝯtingant mala. scđo quare contingant eis qn̄q̄ bona ibi. Fit autem. Primo assignat duas causas: quare bonis non eueniant mala. scđa ibi. Est alius. Prima causa est infirmitas animi alicuius bōni cui si aduenirет aduersitas ipse deterioretur. Vn̄ dicit in littera. Sed sit. i. ponamus ꝙ aliquis sit ita bene moratus. i. morigeratus. ꝙ diuinum τ humanum iudicium ꝯsentiat de eo. forsan ipse est infirmus viribus animi non potens resistere aduersitatibus. Cui si eueniat quid. i. aliquid aduersi. forsan desinet colere īnocentiā. i. exercere virtutē. per quā nō potuit retinere fortunaȝ. quia imputabit sue innocētie ꝙ prosperitas sua recessit quēadmodum legitur de Job. cui vxor sua improperabat. dicens. Adbuc ꝑmanens in simplicitate tua benedic deo τ morere.

¶ Parcit itaq̄ illi sapiens dispēsatō. i. ꝓuidētia dei quē aduersitas possit

facere deteriorē. ne patiatur eū laborare aduersitate cui non ꝯuenit. Notandū ꝙ q̄dā bōi sunt ita imbecilles aīꝯ ꝙ ex modica tēptatōe aduersitatis mutarent. qđ vidēs deꝰ parcit ip̄is ne eos aduersitate deijciat. Vn̄ aplus. Fidelis deus qui non patitur vos temptari vltra id ꝙ potestis.

¶ Est alius cunctis virtutibus absolutus. Hic assignat aliam causam quare quibusdaȝ bonis nō adueniant mala dicēs. Est alius homo absolutus. i. perfectus cūctis virtutibus et sanctus ⁊ ꝓximus deo hūc hominē contingi. i. tangi aliquibus aduersis ꝓuidētia diuina iudicat nephas adeo id est intātū. vt nec sinat ip̄m agitari morbis corporeis. quod ꝯfirmat autoritate cuiusdā phi. dicēs Nā vt ait quidaȝ phus excellētior me cuius auctoritatem pōit ī greco. que tantum sonat in latio. Corpꝰ viri sacri edificauerīt ꝟtutes supple ꝑsuādo ip̄m ab aduersis.

orē facere possit aduersitas. ne cui nō ꝯuenit laborare patiat̄. Est aliꝰ cūctis ꝟtutibꝰ absolutꝰ. sctūsq̄ ac deo ꝓximꝰ. Hūc ꝯtigi q̄buslibȝ aduersis nephas ꝓuidētia iudicat adeo vt ne corporeis q̄dē morbis agitari sinat. Nam vt q̄dā me q̄ȝ excellentior ait. viri scti corpus edificauerūt ꝟtutes. Fit autem sepe vti bonis summa rerū regēda deferatur. Vt exuberās retūdat improbitas. Alijs mixta quedā ꝓ aioꝝ q̄litate distribuit. Quosdā remordet: ne lōga felicitate luxurient. Alios duris agitari vt ꝟtutes animi patie vsu atq̄ exercitatione cōfirmēt. Alij plus equo metuūt quod ferre possūt. Alij plꝰ equo despiciūt qđ ferre

Nota ꝙ scđa cā q̄re aliquibꝰ nō adueniūt aduersa ē excellēs sctītas ipoꝝ sic̄ ei deꝰ excellēter malos nō tm̄ punit in futuro. sed etiā ī p̄nti. sic aliq̄s excellent̄ bonos nōtm̄ p̄miat in futuro ſ ī p̄nti ab aduersitate custodit. Notādum q̄re phia dicat quidam excellētior me dixit. cū nullus sit excellētior phia. Dicendum ꝙ littera sic debet exponi. Nam quidaȝ phus excellētior alijs phis me. i. ꝑ me phiam dixit.

¶ Fit aūt sepe. Hic ōndit q̄re bōis sepe ꝯtigāt bona dicēs. Fit aūt. i. ꝯtingit sepe vt sūma reꝝ regēda. i. p̄ncipatꝰ regēdi res deferat̄. i. ꝯcedat̄ bōis. i. ꝓbis nōtm̄ ꝓpter vtilitatē bonoꝝ hoīm. ſ vt iprobitas exuberās. i. abūdans maloꝝ retundat̄. i. ꝯpescat̄ vł̄ exprimat̄. Tūc assignat cām q̄re bōis q̄n̄ȝ ꝯtigant mala dicēs. Alijs. i. bōis deus distribuit q̄dā mixta. i. nūc bona nūc mala. ꝓ q̄litate aīoꝝ. q̄sdā eī bonos deꝰ remordet aduersitatibꝰ. ne luxuriēt. i. supbiāt lōga felicitate. i. ꝓspitate Alios bonos patit̄ agitari. i. vexari. dur̄. i. aduersitatibꝰ vt ꝟtutes aī ipoꝝ ꝯfirment vsu ⁊ exercitatōe patiē

tie. Ut pz in Job. Alij plus equo metuūt qđ bñ ferre pñt. sic thomas formi
dauit igressum Indie di. Dñe mitte me quovis ꝑterꝗ ad indos. Alij plus
equo despiciūt qđ ferre nõ pñt. qꝛ quasi presumēdo despiciūt temptatiões
quas tñ ferre non possunt. Ut sctūs petrus ꝗ dixit. Et si oportuerit me mo
ri tecū nõ te negabo qui ad temptatõez ⁊ accusationē ancille xp̄m negauit

nõ pñt. hos in expimētū sui tristibꝰ ducit:
Nonnulli venerādū scli nomē gliose ꝑcio
mortis emerūt. Quidā supplicijs iexpug
nabiles exēplū ceteris ꝑtulerūt. iuictā ma
lis eē ꝩtutē. Que ꝙ recte atꝗ disposite ⁊
ex eoꝝ bono qbꝰ accedere vident fiant nlla
dubitatio ē. Nā illđ qz qđ iprobis nūc tri
stia nūc optata ꝓueniūt. ex eisdē ducit cau
sis ac de tristibꝰ qdem nemo mirat. ꝙ eos
malo meritos oēs existimāt: quoꝝ qdē sup
plicia: tū ceteros ab sceleribus deterrent.
tum ipsos quibus inuehuntur emendant

bos vtrosꝗ
deus ducit. i.
temptat tri-
stibꝰ. i. aduer
sitatibus. in
epimentū sui
. i. in recogni
tionē sui. vt
sciant qd pos
sint ⁊ qd non
possint. ⁊ nõ
nlli. i. aliqui
emerunt pre
cio mortis ve
nerandū no-
men seculi si
cut martyres
Quidā inex
pugnabiles
supplicijs ꝑ-

tulerunt ceteris exemplū. virtutē eē inuictā a malis. que oīa ꝙ recte ⁊ di-
sposite fiant ex eoꝝ bono quibus accedere: vident nulla ē dubitatio. No-
tandū ꝙ quidā plus timēt ꝙ timere deberēt aliquā aduersitatem. de qbus
dr in psalmo. Trepidiauerūt timore vbi non erat timor. Talibus deus im
mittit aduersitates quibꝰ resistūt vt cognoscant se gr̄a dei posse resistere ei
qđ timebāt. Alij autē presumētes de ꝓprijs viribus despiciūt tēptatões qsi
potentes resistere eis. illis deus tēptatões inmittit ⁊ ꝑmittit eos succūbe
re vt cogno scant ꝙ fragilis sit humana natura sine diuine gratia.
¶ Nam illud quoꝗ. Hic assignat causas q̄re malis qñz bona qñz mala cõ-
tingāt. Et ꝑ ondit q̄re malis ꝯtingant mala. scđo quare bona ibi. Leta ꝩo.
Prio dicit. Ex eisdē causis ducit. i. ꝓbat. ꝙ improbis nūc ꝓueniūt tristia
nūc optata. sed de tristibꝰ que malis eueniūt nemo mirat. qꝛ oēs existimāt
eos. s. malos eē meritos. i. dignos malo. quoꝝ maloꝝ supplicia ceteros de
terrent. i. terrore retrahūt a sceleribꝰ. ⁊ ipsos malos emendant qbus inue
hunt supplicia. Notandū ꝙ phia innuit tres causas quare malis eueni-
unt mala. Pria ē qꝛ oēs hoies estimāt eos dignos malo. Scđo qꝛ ꝑ sup-
plicia maloꝝ alij a malo retrahūtur. Tercia cā qꝛ mali supplicijs emēdat.
¶ Leta ꝩo magnū bonis argumētū loquunt. Hic assignat causas q̄re ma-
lis bona eueniant. secundo soluit tacitam questionē siue obiectionē. ibi.
Nam vt probis. Prio dicit. Leta ꝩo. i. ꝓspera que malis eueniunt. loquū
tur, id est iudicant bonis magnū argumētū, quid iudicare debeāt de hmõi

felicitate. quam sepe cernant famulari improbis. Habēt enim probi ex hoc certissimū argumentū q illa non est vera felicitas q̄ malis aduenit: sz falsa deceptio. Tūc assignat primā causam q̄re deus malis ɔcedit bona τ p̄spera q q̄dē mali p p̄spa p̄seruanť a peiorib⁹ scelerib⁹ ne fiāt fures vl' raptores τ dicit. Jn qua re vt malis eueniāt p̄spera, illō credo dispēsari. i. dispēsati oni ordinari q forsitā natura alicuius mali est tam p̄ceps ad malum τ importuna. vt inopia rei familiaris. i. paupertas. possit euz exacerbare id est prouocare in scelera. s. ad furtuz vl' ad rapinam. hui⁹ morbo diuina prouidentia medet̄ remedio collate pecūie. tūc assignat secūdam causam talem q ideo malis eueniunt prospera vt p̄speritate emendent vitam quam timētes ne p pter maliciam amittant prosperitatem. Unde dicit. Hic id est aliquis malus spectans. i. considerans conscientiam suam fedatā p̄bris. i. maculatā vicijs. τ ipse ɔpans secū fortunā. i. p̄speritatē suam. forsitan ptimescit. vt cuius rei. s. p̄speritatis iocund⁹ est ei vsus illi⁹. fiat tristis amissio. τ dum metuit amittere fortunā derelinquit nequiciā. Tūc ponit terciā causam dicens. Alijs malis aduenit prosperitas vt incidant maiorē miseriā aduersitatis q2 sicut dictum fuit secundo libro prosa quarta. Jn omni aduersitate fortune infelicissimum genus infortunij est fuisse felicē. Unde dicit in l'ra. q felicitas indigne aucta. Alia littera hz acta id est inducta. alios malos precipitauit in meritam cladem id est in miseriam. Et addit q quibusdam malis permissum est, id est concessum, ius puniendi, i. ptās vt sit bonis cau

Leta vero magnū bonis argumentum loquuntur. Quid de huiusmodi felicitate debeant iudicare. q̄ famulari sepe improbis cernant. Jn qua re illud etiam dispensari credo. q forsitan alicuius tampreceps atq̄ importuna natura est. vt eum in scelera potius exacerbare possit rei familiaris inopia. huius morbo prouidētia collate pecunie remedio medetur. Hic fedatam probris conscientiam spectans. τ secum fortunam suaz comparans. forsitan pertimescit ne cuius ei iocundus vsus est sit tristis amissio. Mutabit igitur mores. ac dum fortunam metuit amittere nequiciam derelinquit Alios in cladem meritam precipitauit indigne acta felicitas. Quibusdam permissum puniendi ius. vt exercitium bonis et malis esset causa supplicij.

sa exercitij in virtutibꝰ ⁊ patiā. ⁊ malis sit cā supplicij. Nota ꝙ felicitas quosdam precipitat in cladem aduersitatis. Unde Samariensis. Promouet iniustos fortuna volubiles vt quos Scandere precipites fecit ad ima rotet. Nam grauiore ruit turris tumefacta ruina. Et grauis pulsat alta cipressus humū. Et notandū ꝙ boni ꝑ aduersitates in virtutibꝰ ⁊ patiā exercent̄. Unde idem pauper Heinricus. Aspera ferre decet maturant aſpā mēntem. Et bene matura plenius vna sapit. Per nimios estꝰ gelidas transit̄ ad vndas. Sicq̄ ꝑ oppositū dulcia querit homo.

Nam vt ꝓbis atq̄ īprobis nullū fedꝰ ē. ita ipi iter se īprobi neq̄unt ꝯuenire. Quid ni. cū a semetipis discerpētibꝰ ꝯsciam vicijs quicq̄ dissentiāt. faciātq̄ sepe q̄ cū gesserit nō fuisse gerenda decernant. Ex quo sepe summa illa prouidētia ꝓtulit insigne miraculū. vt malos mali bonos facerent. Nā dum iniqua sibi a pessimis quidā ꝑpeti videntur noxiorū odio flagrantes ad virtutis frugem rediere. Dum se eis dissimiles student eē quos oderāt Sola ē cm̄ diuina vis. cui mala q̄q̄ bona sint cū eis ꝯpetēter vtendo alicuiꝰ boni elicit effectum. Ordo enim quidē cuncta ꝯplectitur. vt quod ab

¶ Nā vt probis. Hic soluit quādam obiectionem scđo īfert q̄ndam ꝯclusionem ibi. Ex q̄ sepe. Prīo dic̄. Aliq̄s diceret. dixisti ꝙ malis ē ꝯcessū ius puniendi vt sint cā supplicij alijs malis. h̄ nō videt̄ ver̄ q̄ malꝰ nō punit malū cū sint sil̄es. H̄ soluit ph̄ia dicēs. Sic̄ ꝓbis ⁊ īprobis nullū ē fedꝰ. i. ꝯcordia. q̄ sp̄ īuicē ꝯriant̄. Ita ipsi īprobi nequeūt iter se ꝯuenire. Quid ni. i. q̄re nō eēt ita. cū q̄q̄. i. q̄libet mali. dissentiāt a semetipis vicijs discerpētibꝰ. i. distrahētibꝰ conscientiam ipsorum. ⁊ sepe mali faciant. que cū gesserint id est fecerint. decernant id est iudicēt non fuisse gerenda. i. faciēda. Notādū ꝙ intm̄ aliq̄s ē bonꝰ inq̄ntū s̄uat ordinē ī vltimū finē. q̄ finis ē sūmū bonū. ⁊ q̄ illū finē ⁊ ordinē oēs bōi seruāt. iō oēs bōi ī eo ꝙ bōi sē īuicem ꝯcordant mali autem quia hūc ordinez nō obseruāt ⁊ a semetipis discordant. mutuo sibi conordare non p̄nt.

¶ Ex quo sepe summa illa. Hic īfert quādā ꝯclusionē dicens. Ex quo mali puniunt malos ex hoc diuina prouidētia ꝓtulit insigne miraculū scil3 vt mali facerent malos bonos quod declarat. Nam dum quidam mali videntur perpeti iniqua a pessimis. flagrantes id est ardentes odio noxiorum id est damnoruz suorum. ipsi rediere ad frugem virtutis id ē ad vtilitatē. dū tales student se esse dissimiles illis malis quos oderant. ⁊ addit ꝙ sola diuina vis talis est. cui mala sint bona id est cedunt in bonum, sicut cū malꝰ

facit malum bonũ. Unde subdit. Cum deus vtẽdo ꝯpetenter magis eliciꝭ effectum alicuius boni. Ordo enim fatalis cuncta cõplectitur. vt quod decesserit ab insignata ratione ordinis scilicet mali relabatur in aliuꝫ ordinẽ scꝫ boni. ne in regno prouidentie dei liceat quid. i. aliquid temeritati. i. inordinationi. ⁊ ponit autoritatem in greco q̃ tantũ sonat. Fortissimus in mundo deus omnia regit.

signata ordinis ratiõe decesserit. hoc lꝫ in aliũ tñ ordinẽ relabatur. ne quid in regno ꝓuidentie liceat temeritati. fortissimus in mundo deus cuncta regit. cũ oĩa secula ꝓuidet ac ꝑspicit. Neqꝫ enĩ phas est homini cunctas diuine ope machinas. vel ingenio ꝯprehẽdere vl' explicare ẜmone. Hoc tñ ꝑspexisse sufficiat. quod naturarũ oĩm proditor deus. idem ad bonum dirigens cũcta disponat. Dumqꝫ ea que protulit in sui similitudinem retinere festinat. Maluꝫ omne de reipublice sue terminis per fatalis seriem necessitatis eliminat. Quo fit vt que in terris abundare creduntur. si dispo nentem ꝓuidentiam spectes. nihil vsqꝫ mali esse perpendas. Sed video iam dudũ te ⁊ pondere questiõis oneratũ. ⁊ rõis ꝓlixitate fatigatum. aliquam carmis expectare dulcedinem. Accipe igitur haustum quo refectus. firmior in vlteriora contendas.

Notandum ꝙ bonũ ꝓueniẽs ex malicia improborum nõ est imputãduꝫ ip̃is ĩprobis. sed tñ diuitie virtuti que nouit ex mal' efficere bona. et licꝫ deus malũ dirigat ad bonuꝫ sua intentõe ⁊ ptãte. non tamẽ homo ideo ẽ extra culpam qui illud maluꝫ agit mala intentione. Notãduꝫ ꝙ alius est ordo naturalis. alius ordo a deo ꝓuisus. Ordo naturalis est vt deum et ꝓximũ diligamus Ordo ꝓuisus est tpalis rerum dispositio que fatum vocatur. ⁊ licet ordinẽ naturalem sepe dimittamus aliquid plus deo diligendo ⁊ ꝓximũ odiendo. tamẽ ordinem ꝓuisum a deo nunqꝫ effugimus. quia nunqꝫ aliter ꝓuenit q̃ꝫ deus ꝓuidet. ⁊ si aliquid recedit ab ordine naturali relabitur in aliũ. vt si aliqd est malũ quo ad misericordiã ip̃m est bonũ in cõpatione ad iusticiã. ita ꝙ in regno diuine ꝓuidẽtie nihil relinquit' temeritati. i. inordinationi.

¶ Neqꝫ enĩ phas ẽ homini. Hic phia excusat se de ampliori indagatõe causarum. dicens. Neqꝫ enĩ est phas homini vl' ingenio comp̃hẽdere vel ẜmone explicare cunctas machinas. i. causas vel disposiciões opere diuine. i.

causas vl' dispōnes opere diuine.i.diuini opis. hoc tm̄ sufficiat ꝑspexisse.
qȯ de⁹ ꝓditor.i. ꝓductor oīm nāꝝ dispōat cūcta dirigēs ad bonū. Et dū ea
q̄ ꝓtulit.i.ꝓ̄dixit festinat retinē ī silitudine sui.i.in bono.ip̄e eliminat.i.ex,
cludit ꝑ seriē id est per ordinez fatal' necessitatis omne malū de terminis sue
publice rei.i.mūdi. quo fit vt mala q̄ credūt abūdare in terris.si spectes ꝓ,

Metrum sextum quarti libri

s J vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mente
Aspice summi culmina celi.
Illic iusto federe rerum
Veterem seruant sydera pacem
Non sol rutilo concitus igne
Gelidū phebes impedit axem.
Nec q̄ summo vertice mundi
Flectit rapidos vrsa meatus.
Nunq̄ occiduo lota profundo

uidētiā dispo
nētē nihil per
pēdas vsq̄ eē
mali. Tūc in,
uocat Boetiū
ad ꝯsolationē
metricā dicēs
Video te esse
oneratū pon,
dere q̄ōnis q̄
difficil' ē.et fa
tigatū ꝓlixita
te orōnis. ex,
spectare aliq̄
dulcedinē car
minis. Igit
accipe haustū
dulcedis me,
trice.q̄ refect⁹.i.recreat⁹ firmior ꝯtēdas.i.ꝑgas ī vlteriora. Notādū ꝙ di
cit malū nusq̄ eē in ꝯpatōe ad diuinā ꝓuidētiā. q2 malū nō ē aliq̄ nā neq̄
aliq̄ res.oīs eī nā ⁊ res appetit suā ꝑfectionē. Cū aūt appetibile hēat rōnē
bōi.si malū eēt nā ⁊ res appetēs ꝑfectōez malū eēt bonū. Notādū ꝙ nul
lū ē malū simpl'r ⁊ totalit' ī mōo q̄n ī ꝯpatōe ad diuinā ꝓuidētiā hēat rōez
bōi.vñ expedit mltos defectos ꝯtingere ī vniuerso ne mlta bōa tollūt'. Si
eīn nō corripet' aer ignis nō ꝯßuaret'.nec vita leōis ꝯßuaret' nisi occideret'
agnus vl' azinus.neq̄ laudaret' iusticia nec patiētia si nō eēt iniq̄tas. Ex q̄
pꝫ ꝙ multa in cōꝑatione ad nos sunt mala.que in cōꝑatione ad diuinā ꝓ,
uidentiā oīa disponētē ßm ꝙ melius ꝯpetūt vniuerso bona sunt.

Jvis celsi iura tonātis. Istȯ ē sextū metꝝ hui⁹ q̄rti qȯ ßm q̄sdā dr̄ a,
donicū.ßꝫ q̄sdā archiloycū.ab īuētore tetrametrū. Dactilicū a pede
ꝓ̄dn̄ante. In q̄ metro p̄hia ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā in dispōne reꝝ. ⁊ ꝓ̄ ex
ꝑte reꝝ q̄ diuīa dispōne regūt' scōo ex ꝑte dei regētis ibi Sedet īterea. Pri
mo ꝯmēdat diuinā ꝓuidētiā ī regimīe corpoꝝ celestiū.scōo ī regimīe elem̄
toꝝ.tercio in regimīe tpoꝝ.q̄rto in regimīe gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū: scōa
ibi. Hec ꝯcordia.tercia ibi. His de causis.q̄rta ibi. Hec tēpies. Prīo dicit
Si tu solers.i.sapiēs vis pura mēte cernere iura.i.regimīa q̄b⁹ mūd⁹ regit'
celsi tonātis.i.dei.aspice culmīa.i.altitudines sūmi celi. Illic sydera ßuāt
veterē pacē.i.antiquā ꝯcordiā quā eis diuina ꝓuidētia īdidit iusto federe
q2 sol ꝯcit⁹.i.ꝯmot⁹.rutilo igne.i.calore.nō īpedit gelidū axem phebes.i.
lune.nec vrsa q̄ flectit rapidos meat⁹.i.mot⁹ circa polū septētrionalē. nū,
q̄ lota acciduo ꝓfūdo.i.mari occidētali.cupit tingere.i. mergere. flāmas

oceano.i.mari.cernēs cetera sydera mergi in mare. ⁊ loquitur mori vulgari:credit enī vulgus stellas qñ occidūt descendē in mare. ⁊ vesp. i. ven⁹ sp eq̄s vicib⁹ tpis nūciat seras vmbras noctis. ⁊ eadē ven⁹ exñs lucifer reuehit diē almū.i.clarū Sic altern⁹ amor puenīēs ex diuīa puidētia. reficit etnos cursus sideriū.sic.i.p talē mutuā ɔcordiā. bellū discors exulat.i.expellit ab oris

Cetera cernens sydera mergi
Cupit occeano tingere flammas:
Semp vicib⁹ tpis equis
Vesper seras nunciat vmbras.
Reuehitq3 diem lucifer almū.
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor. sic astringeris
Bellū discors exulat oris
Hec concordia tpat equis
Elemēta modis. vt pugnantia
Vicibus cedant humida siccis
Jungantq3 fidē frigora flāmis.
Pendulus ignis surgat in altū
Terreq3 graues pondere sidant.
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores.

ab stringeris.i.a regiōib⁹ celestib⁹ q̄ gerūt astra. Notādū de hac dictiōe solers q̄ ₰m Jsidoruz īterpretat̃ q̄si solicitus ī arte vel vtilis ⁊ ⁊ sic dz scribi per duplex ll. Sz ₰z Huguitionē dr̃ a solon qđ ē totū vl' mltū ⁊ ars tis.q̄si tot⁹ vl' multus ī arte ⁊ sic dz scribi p simplex l. Notanduz q deus magis denoīat̃ tonās a tempestate tonādi.q̄ʒ ab alia tēpestate. qꝛ maior terror p eā īcutit̃ mētib⁹ hoīm q̄ʒ p aliā. vñ p tēpestatē tonādi hoīes magis īducūt̃ ad recogitādā diuinā potētiā. Notādū q vrsa hñs septē stellas circa polū septētrionalē mota. nūq̄ occidit ₰ sp nob̄ appet. lz alte stelle nob̄ oriāt̃ ⁊ occidāt. de venere āt q̄ de nocte seq̄t solē ⁊ de mane lucifer dicta p̄cedit solē visū fuit in p̄ libro metro secundo.
¶ Hec ɔcordia tpat eq̄s. Hic phia ɔmēdat regimē diuine puidētie ī elemētis dicēs. Hec ɔcordia puenīēs ex diuina puidētia. tpat elemēta eq̄s modis vt hūida elemēta pugnātia.i.ɔ̄ria cedāt. siccis vicib⁹.i.viceuersa. Jta q qñz p̄ualeāt hūida ⁊ qñz sicca. ⁊ q frigora.i.elemēta frigida. iūgāt fidē.i.ɔcordiā. flāmis.i.calidis elemētis:ne vnū totalr̄ aliđ corrūpat. ⁊ h̄ ɔcordia facit vt pēdul⁹ ignis surgat ī altū.i.moueat̃ sursū. ⁊ terre graues pondere sidāt.i.deorsū resideant. Tūc ɔmēdat regimē dei circa tpa dicēs. Hisdē causis.i.silib⁹ causis p diuinā puidētiā ordīatis ānus florifer.i.ī q̄ abūdāt flores. spirat odores ip̄o vere.i.tpe veris. tepēte.i.incalescēte. estas feruida siccat.i.maturat. cererē.i.fruges. Autūn⁹ remeat.i.reuertit̃. ḡuis.i.

onerosus. pomis imber defluus irrigat hyemē. Tūc cōmēdat regimen dei circa gnābilia ⁊ corruptibilia dicēs. Hec tēpies. i. tpata dispō ꝓuidētie diuine alit ⁊ ꝓfert ꝗcq̄d ī orbe spirat vitā. i. ꝗcq̄d viuit. ⁊ eadē tēpies rapiēs ea q̄ fecit. ꝯdit. i. abicōdit. ⁊ aufert. s. ab eē. mergens orta. i. ꝓducta supmo obitu. vltīa morte. Notādum ſm ꝯmētatorē. viij. phisi. Primū antiquum

Estas terrerē feruida siccat.
Remeat pomis grauis autūnus.
Hyemē defluus irrigat imber.
Hec temperies alit ac profert
Quicq̄d vitā spirat in orbe.
Eadē rapiēs condit et aufert
Obitu mergēs orta supremo
Sedet interea conditor altus
Rerūq̨ regēs flectit habenas
Rex ⁊ dn̄s: fons ⁊ origo.
Lex ⁊ sapiēs arbiter equi.
Et que cū motu concitat ire
Sistit retrahēs. ac vaga firmat.
Nam nisi rectos reuocans itus.
Flexos iterū cogat in orbes.
Que nunc stabilis ꝯtinet ordo.

nihil fac̄ sine scdo antiquo. i. celo. ꝗ pria cā generatio/nē ⁊ corruptō/nē elemtoꝝ ⁊ oīm in mūdo ⁊ tēpoꝝ disti/ctionē opatur mediantibus corporib⁹ ce/lestib⁹. Unde in li. de po/mo Arestote/lis scribitur. ꝙ creator oīm sua sapia pre/pauit speras. ⁊ in qualibet spera stellas lucidas. ⁊ de/dit ipsis vir/tutē dominan/di ī hoc mun/do faciēdi bo/num et maluꝫ mortē ⁊ vitā. ⁊ incedūt stelle ſm virtutē ipsis a creatore datā. ſm desideriū ⁊ volūtatē ei⁹ ī ascēdēdo ⁊ descēdēdo. nūc de oriēte ad occidēs. nūc de occidēte ad oriēs sine ꝯdictōe. ⁊ oīs stelle sūt sicut ſui dn̄o obediētes. ⁊ cur/sus ⁊ motus eaꝝ nō ē a seipsis necẜtute eaꝝ. sꝫ ē creator q̄ fac̄ eas mouerī ¶ Sedet īterea ꝯditor alt⁹. Hic ꝯmēdat ꝓuidētiā diuinā ex ꝑte dei regētis dicēs. Interea dū res sic gerūt. alt⁹ ꝯditor. i. summ⁹ creator rex de⁹. sedet. i. in se mutabilit̄ manet regēs oīa. flectit. i. moderat̄. habenas reꝝ. i. fre/na. exn̄s rex ꝑ sapiam gubernatōis. dn̄s ꝑ potētiā creatōis. Fōs oīs boni/tatis. ⁊ origo oīum ⁊ ipse a nullo. lex oīa ligans. ⁊ sapiēs arbiter. i. iudex. equi. i. equitatis oībus retribuēs ſm iusticiā que. s. lex oīa regens. ꝯcitat. i. excitat encia. ire. i. procedere ad eē. motu id est per motum. ⁊ sistit id est permanere facit ad tēpus inesse retrahens oīa ad nō esse ⁊ ipse firmat per gratiam. vaga id est instabilia per naturam. Nam nisi deus reuocans re/ctos itus id ē rectū progressum q̄ est abeē ad nō eē. cogitat. i. reducat enciā in flexos orbes. i. in quasdā circulatiōes. ea que stabilis ordo diuine pro/

uidētie ɔtinet ipa dissepta.i.sepata a suo fonte.i.a suo pncipio qđ ē deus fatiscāt.i.deficiant.ꝛ ad nihilū deueniēt.Hic fons ē cōis amor cūctis enti bus.ꝛ cūcta reputēt.i.appetūt teneri.i.ɔseruari.fine boni.i.p finē boni.qꝛ res aliter nō queāt durare.i.ī eē ppetuari.nisi ɔuerso amore.refluāt.i.rede ant.cāe.i.ad causaꝫ pmā.q ue dedit eis eē p creationem. Notandum ꝙ encia regum tur a deo p qn dā circulatio nē ſm quā q̄dāmō ppetuā tur ineē. ver bigrā. de⁹ sic disposuit res vt ex semie ꝓ ueniat herba et econuerso ex herba pro ducatur semē sic in genera tione elemen torum fit q̄dā circul⁹. Dum ex aere gnā tur ignis ꝛ ite rū ex igne aer.

Dissepta suo fonte fatiscant.
Hic ē cunctis cōis amor
Repetūtqꝫ boni fine teneri.
Qui nō aliter durare queāt
Nisi ɔuerso rursus amore
Refluant cause que dedit eē.

Prosa septima libri quarti

i Am ne igitˀ vides quid hec oīa q̄ dixi mus ɔsequatˀ. B. Quid nam inquā. P. Omnē inquit bonā prorsus esse fortu nam. B. Et qui inqꝫ fieri pōt. P. Attēde

Itē i creaturis rōnalib⁹ q̄ ꝓgrediūtˀ a deo ꝓductōe nāe .fit iteꝝ reflexio ad ipm deū p reductionē grē vt sic nihil pmaneat ī reb⁹ ens et pfectū nisi p q̄ndā circulatōeꝫ.ꝛ h̄ īnuit phia ī lrā Notādū ꝙ finis ad quē oīa naturali appetitu tēdūt ē ipsū sūmū bonū qđ ē de⁹.hūc finē ɔsequuntˀ rōnales creature p opatione ītellect⁹ ꝛ volūtatis. Sꝫ irrōnales creature ɔsequūtur ipm solū p h̄ ꝙ ipm repn̄tant p quādā participationē essendi. et iō eodem appetitu naturali q̄ aliq̄d appetit suū eē. eodē appetitu tendit in suū vltimū finē.ꝛ h̄ innuit in lr̄a cū dicit.Hic ē cūctis cōis amor.

Am ne igitˀ vidēs. Ista ē septia ꝛ vltia ꝓsa hui⁹ q̄rti in q̄ phia dedu cit quādā ɔclusionē ex pmissis. Et p̄ facit h̄.scđo sbiūgit quādam ex hortationē.scđa ibi.Quare inq̄t.Prīo pōit ɔclusionē itētā. scđo ɔpat eā ad opinionē vulgi.scđa ibi.Sꝫ eā. Prīo dic̄.Uides ne iā o Boeci q̄d ɔse q̄tur h̄ oīa q̄ dixim⁹.dicit Boeti⁹.Quid īquā.ꝛ phia.Oēm fortunā ꝓsus eē bonā dicit Boeti⁹ ꝛ q̄ inquā.i.quō p̄t h̄ fieri.Cui phia.Attēde inq̄t.Cū oīs fortuna siue iocūda siue aspa.deferatˀ cā remūerādi vl' exercēdi bonos vl' cā puniēdi vl' corrigēdi iprobos pꝫ.ꝙ oīs fortūa ē bona quā vl' ɔstat eē iustā sic̄ illa q̄ punit malos.ꝛ pmiat bonos.vl' ɔstat eē vtilē.sic̄ q̄ exercet bo nos ꝛ corrigit malos dicit Boetˀ.nimis.i.valde v̄a ē rō.ꝛ si ꝓuidētiā quā paulaū docuisti.ꝛ fatū ɔsiderē.tc̄ snīa ē nixa.i.firmata firmis virib⁹.i.rōi bus. Notādū ꝙ exq̄ ſꝫ diuinā ꝓuidētiā bonis ꝛ mal' nūc ꝓspera nūc ad uersa eueniunt bonis propter remunerationem prospera ꝛ propter exerci tationem in virtutibus aduersa, patet ꝙ prospera fortuna remunerans

τ aduersa exercitans est bona. Item cum ꝓspera fortuna malos emendet vt visū est pri⁹. τ aduersa ip̄os corrigat τ iuste puniat pꝫ ip̄am ēt eē bonaꝫ ¶ Sed eā si placet. Hic cōpat hanc cōclusionē ad opinionē vulgi oñdens eam vulgo eē inopinabilē. τ inquirit quid vulgus sentiat de qualibet fortuna: scđa ex opiniōe vulgi ꝯcludit q̄dā ꝑriū ipsi vulgo ibi. Vide igitᷣ dic

inquit cum omnis fortuna vel iocunda vel aspera. tum remunerandi exercendiue bonos. tum puniēdi corrigēdiqꝫ iprobos cā deseratᷣ. oīs bona quā vel iustā constat eē vel vtilem. B. Nimis quidē inqꝫ vera rō Et si quā pauloante docuisti ꝓuidētiā fatūue considerē. firmis virib⁹ nixa snīa. Sꝫ eaꝫ si placet inter eas quas inopinabiles paulante posuisti numerem⁹. P. Et quid inquit. B. Quia id hoīm sermo cōis vsurpat. τ quidē crebro quorundam malā esse fortunā. P. Vis ne igitur inquit paulisꝑ vulgi sermonibus accedamus. Ne nimiū velut ab humanitatis vsu recessisse videamur. B. Vt placet inqꝫ. P. Nonne igitᷣ bonū cēses esse quod ꝓdest. B. Ita ē inqꝫ P. Quc ꝟo aut exercet aut corriget. prodest. B. Fateor inqꝫ. P. Bona igitᷣ. B. Quid ni. P. Sꝫ hec eoꝝ ē. q̇ vł̄ i ꝟtute positi ꝯtra aspera bellum gerunt. vł̄ a vicijs

ꝗ Ophilosophia si placet eam opinionez q̄ omnis fortūa fit bona nūeremus inter eas opiniōes q̄s pauloante posuisti inopinabiles. dic phia. quid. i. ꝓpter quid Boeti⁹ dicit q̄ꝛ cōis sermo hoīm vsurpat istō. .i. in vsum capit quorūdā fortunam eē malam quorundā bonaꝫ τ dicit phia. Vis ne o Boeci accedam⁹ paulisper sermonibus vulgi. ne nimiū videamur recessisse a cōi vsu hoīm. dicit Boetius. vt placet. et

phia nōne cēses bonū q̄ꝺ ꝓdest. dicit Boeti⁹. Ita ē. τ phia fortuna q̄ aut exercet aut corrigit ꝓdest. dic̄ Boetᷣ. Fateor inquā. Iō ꝯcludit phia. Oīs fortuna bona ē que exercet τ corrigit. dicit Boeti⁹. Quid ni. i. quare non Et addit phia. Hec fortuna q̄ exercet est eoꝝ hoīm. qui positi in virtute gerunt bellū ꝯ aspa. ꝭ fortuna que corrigit est eoꝝ hoīm qui declinantes a vicijs arripiūt iter virtutis. Dicit Boetius. Negare nequeo. Querit phia. Quid ē de fortuna iocunda q̄ tribuitᷣ bonis in premiū. nūquid vulg⁹ decernit. i. iudicat eā eē malā. dicit Boetius nequaqꝫ: sed censet. i. iudicat eā eē optimā sicut ē. Querit vlteri⁹ phia. Quid est de reliqua fortuna q̄ punit.

que cū sit aspera ꝛ coerceat malos iusto supplicio. nunq̄d pplꝰs. i. vulgus putat eā eē bonā. dicit Boet. Immo iudicat eā eē miserrimā oīm q̄ excogitari pn̄t. Notandū ꝙ oīs fortuna vl' ē ad exercēdū bonos ꝛ corrigenduꝫ malos hoīes. Vl' ē ad remunerandū bonos ꝛ punic̄dū malos. Fortuna q̄ ē ad exercēdū bonos ꝛ ad corrigēdū malos hoīes vtraqꝫ ē bona. ēt ꝯm opinionē vulgi.

declinantes ꝟtutis iter arripiūt. B. Negare inquā nequeo. P. Quid ꝟo iocunda que in premiū tribuit bonis. Nū vulgus malā eē decernit. B. nequaq̄꞉. Verꝫ vti ē ita q̄꞉ eē optimā censet. P. Quid reliq̄ q̄ cū sit aspera ꝛ iusto supplicio malos cohercet. Nū bonā ppl's putat. B. Immo oīm inquā q̄ ex cogitari pn̄t iudicat eē miserrimam. P. Vide igitur ne opinionē populi sequētes q̄dā inopinabile valde ꝯfecerimꝰ. B. Quid inquā. P. Ex his em̄ ait q̄ cōcessa sunt euenit eorū quidē q̄ sunt vel in possessione vel in profectu. vel in adeptione virtutis omneꝫ quecunqꝫ sit bonam in

q̄d pbat philosophia. Illud q̄d pdest est bonū. sed fortuna q̄ exercet bonos hoīes pdest bonis. ꝛ que corrigit malos pdest malis. ḡ vtraqꝫ ē bona. Fortuna aūt q̄ exercet ē bonorū qui gerūt bellū ꝯ vicia Fortuna que corrigit ē malorū q̄ declinant ad virtutes Fortuna aūt q̄ remūerat bonos. bona est etiā ꝯm vulgares. sed q̄ punit malos oīm pessima ē ꝯm vulgares. ꝛ hanc opinionē vulgi de vtraqꝫ fortuna phīa tangit in littera. ¶ Vide igit'. Hic phīa ex ꝯcessis a vulgo ꝯcludit q̄dā inopinabile ꝛ ꝯriū vulgo. s. malā eē fortunā tm̄ maloꝝ. cū tn̄ opinet' vulgus vt plurimū malā fortunā euenire bonis ꝛ dicit. Vide ne nos sequētes opinionē ppl'i. i. vulgi confecerimꝰ. i. cōcluserimꝰ. quoddaꝫ valde inopinabile apud vulgum. Quid inquā dicit Boetius ꝛ phīa. Ex his enim q̄ cōcessa sunt ꝯm opinionem vulgarē euenit ꝙ eoꝝ qui sunt in perfecta possessione virtutis. vel in profectu vel in adeptione virtutis. oēm fortunā eē bonam siue sit pspera siue aduersa. manētibus autem in improbitate oēm fortunā esse pessimaꝫ. ꝛ dicit Boetius. Hoc verū est ꝯm vulgares. q̄uis nemo audeat ꝯfiteri ꝯm veritatem. quia in reiueritate oīs fortuna bona est tam bonorū q̄꞉ malorū vt probasti. Notādū ꝙ oīs fortuna bona vel est remunerās. vl' exercēs vel corrigens. Fortuna remunerās est eoꝝ qui sunt in possessiōe virtutis. Fortuna exercens est eoꝝ qui sūt in profectu virtutis. Fortuna corrigens est eoꝝ qui incipiūt eē virtuosi. Ex quo relinquitur ꝙ eoꝝ q̄ pmanēt ī malicia sit fortuna pessima ꝛ hoc veꝝ est ꝯm opiniones vulgares. Nota ꝙ q̄libet fortuna pōt dupliciter considerari. Vno modo in compatiōe ad cāꝫ

vniuersalē que oīa regit τ disponit ordinādo singula ī finē eis ꝯuenientem sic ꝙ ois fortuna bōa ē vt ꝓbatū est. Vel pōt cōparari fortuna ad istū cui euenit. τ sic solū illa dr̄ bona que aliqđ bonū ꝯfert illi cui aduenit: τ illa mala que nihil mali confert.

¶ Quare inqt ita. Hic phia fac̄ quādā exhortatōnē dicēs. Ex quo ois fortuna ē bona sapiēs vir nō debz moleste ferre quotiēs adducit̄ ī certamē fortune .i. cū fortuna τ nō decet fortē viꝝ īdignari. i. turbari. quotiēs īcrepuit. i. īsonuit. bellic⁹ tumult⁹ .i. strepit⁹ Naz ipsa difficultas bellādi τ resistendi fortune est vnicuiqꝫ viro forti τ ꝟtuoso materia. i. causa glie ꝓpagande. exercitiuz enī bellicum est cā glie viro forti. Illi ꝟo. s. viro virtuoso resistētia fortune ē materia. i. cā ꝯfirmāde sapie. i. virtutis Ex quo. i. ex qua victoria talis difficultas virtus vocatur. dicitur enim virtus eo ꝙ suis viribus nitens nō superetur aduersis: τ subdit. Neque enim vos positi in profectu id est in via virtutis. venistis in mundū defluere delicijs, et emarcescere voluptate. prelium nimis acre censeritis id est iudicabitis fieri cum omni fortuna, ne tristis fortuna opprimat eijciendo in desperationez, aut iocūda cor

improbitate vero manentibus omnez pessimam esse fortunam. B. Hoc inquā verum est, tametsi nemo audeat cōfiteri. P. Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre non debet. quotiens infortune certamen adducitur. vt virum fortem non decet indignari quotiēs increpuit bellicus tumultus. vtriqꝫ enim huic quidem glorie propagande. illi vero confirmande sapientie difficultas ipsa materia est. Ex quo eteniz virtus vocatur. quod suis viribus nitens non superetur aduersis. Neqꝫ enim vos in prouectu positi virtutis diffluere delitijs τ emarcescere voluptate venistis ṗliū cum omni fortuna nimis acre censeritis. Ne vos aut tristis opprimat aut iocunda corrūpat firmis mediū virib⁹ occupate Quicquid aut infra subsistit. aut vltra progreditur habet τ ꝯtemptū felicitatis. Nō habet premiū laboris. In vestra ē enim situm manu qualem vobis fortunam formare malitis. Omnis enim que videt̄ aspera nisi aut exercet. aut corrigit. punit.

rāpit alliciēdo ad voluptatē. occupate. i. tenete ergo mediū virtutis firmis viribus. qꝛ q̄cq̄d infra subsistit a medio virtutis deficiēdo. aut vltra ꝑgredit̄ mediū virtutis excedendo illud hꝫ ꝯtēptum felicitatis. i. virtutis ⁊ nō hꝫ premiū laboris. ⁊ in vestra manu. i. potestate sitū ē. qualē virtutē vobis malitis. i. magis velitis formare. scꝫ bonā vel malaꝫ. Omīs enī fortuna q̄ vē aspera aut exercet bonos ⁊ punit malos ⁊ sic bōa est. Notandum ꝙ phīa hortatur sapientē ad magnanimitatē cū dic̄. Sapiens nō dꝫ moleste ferre fortunam. Naꝫ ꝼm Arestotelez ī ethicis. Sapiēs bn̄ scit ferre fortunas. qꝛ hꝫ se sine vituꝑio sic̄ tetragonū. Corp⁹ eī tetragonū q̄cūqꝫ ꝓijcit̄ firmiter stat. ⁊ magnanim⁹ ē q̄ ꝯ̄ difformes īsult⁹ fortūe vnanimi mētis ꝯstātia militat. Notādū ꝙ virt⁹ ꝯsistit ī medio int̄ duo vicia extrema ad q̄ꝝ vnū īpellit ꝓspa fortūa ad aliō aduersa. vbi gr̄a Aduersitas īpellit ad desꝑationē ⁊ timiditatē. ꝓspitas aūt ad p̄sūptionē ⁊ audaciā. īter q̄ ꝯsistit mediū virtutis cui⁹ excessus vł defect⁹ ē viciosus. ⁊ h̄ īnuit phīa ī lr̄a. Nota ꝙ ī ptāte hoīs ē facē fortunā sibi q̄lē vult. s. bonā vł malā qō declarat phīa ī aduersa fortuna. qꝛ si eā accipim⁹ bono aīo pro exercitio ⁊ correctōe ipsa est bona. Si aūt eam toleram⁹ malo animo etiam pro pena ipsa mala est.

Metrum septimum quarti libri

b Ella bis quinis operatus annis
Vltor atrides. frigie ruinis
Fratris amissos talamos piauit
Ille dum graie dare vela classi
Optat ⁊ ventos redemit cruore
Exuit patrem miserumqꝫ tristis
Federatnate iugulū sacerdos

Ella bis q̄nis oꝑatus annis. Hic īcipit septimū ⁊ vltimū metrū hui⁹ q̄rti qō dī saphicū ab īuētore trochaicū a pede p̄dn̄ante. ī q̄ phīa cō firmat suā exhortatōez exēplo viroꝝ fortiū q̄ spretꝪ voluptatib⁹ magnos s̄b terūt labores spe laudis ⁊ gl̄ie. Et p̄ pōit plura exēpla. scōo hortat̄ nos ad imitationē eoꝝ ibi. Ite nūc fortes. Pr̄ia ps possꝫ diuidit tot ꝑtes qō exēpla ponit que patebūt. Primū exēpluꝫ est tale Paris filius priami regis troianorū in greciā ꝓfect⁹ rapuit vxorē helenā Menelai ⁊ duxit eā ī frigiā regionē. Menelaus aūt ꝯq̄stus frī suo. Agamēnoni h̄ factū Menelaon cō uocatis p̄ıcipib⁹ grecoꝝ trāsfretauit in frigiā ⁊ obsedit troiaꝫ decē annis quā tandē destruxit ⁊ maiorib⁹ īterfectis: ppl̄m captiuauit. Cū aūt Agamēnō ꝓficisceret̄ v̄sus troiam deuenit ī quādā insulā vbi factus est ei vent⁹ ꝯ̄rius. ⁊ req̄siuit vates quid eēt faciēdū. q̄ dixerūt ꝙ nō haberet ventū ꝓsperū nisi placaret dianā sacrificando ei suā filiā. Cui lꝫ hoc videret̄ durū propter pietatē p̄ınam. tū suadēte Vlixe spe laudis ⁊ gl̄ie sup̱ victoria obtinēda ꝯsentit vt eā īmolaret. quo facto obtinuit ventū ꝓsperū ad voluntatem. dicit ergo in lr̄a. Atrides. i. Agamēnon atride filius existēs. vltor oꝑatus bella bis quinis. i. decē annis. piauit. i. purgauit vlciscendo amissos thala

mos.i.vxorē ꝯtentā in thalamo frīs Menelai.ruinis.i.destructiōibꝰ.fri-
gie.i.troie q̄ sita fuit in frigia.dū ille Agamēnon.optat dare.i.exponereve
la graie classi.i.naui grecali.ꝛ dū redemitventos cruore filie sue.ipe exuit
.i.deposuit patrē.i.pietatē paternā ꝛ sacerdos tristis existens federat.in
federe sacrificat.miserū iugulū.i.collū vel guttur.nate.i.filie Agamēno-

Fleuit amissos ithacus sodales.
Quos ferus vasto recubans in antro
Mersit imani poliphemꝰ aluo.
Sed tamē ceco furibundus ore
Gaudiū mestis lacrimis repēdit.
Herculē duri celebrant labores
Ille centhauros domuit supbos
Abstulit seuo spolium leoni.
Fixit ꝛ certis volucres sagittis.

nis ŝm enim
huguitionez
iugulū ē idez
qđ guttur vł
gutturł icisio
¶ Fleui amis
sos ithacꝰ so
dales. Hic
phia ponit se
cūdū exēpluz
in quo decla
rat fortia ac-
ta ipsius vli-
xis. intendēs
talē fabulam
Ulexes redi-
ens de bello triano decē annis errauit in mari sustinēs młta aduersa.tādē
casualiter venit ad antrū poliphemi q̄ erat maximus gigas hñs vnicū ocu
lū in frōte.q̄ socios Ulixis occidit et vorauit.sup quo vlixes ꝯtristatꝰ susti
nuit vsqꝫ ꝑdictꝰ gigas cibo repletus obdormiret.q̄ dormiēte oculū quē in
frōte hūit eruit.Qui euigelans furibundꝰ q̄siuit vlixē:ſ excecatꝰ eū īueni
re nō potuit Dicit ǵ in lr̄a ithacꝰ.i.vlixes ab ithaca regiōe vł ab auo suo
ithaco sic dictus.ille fleuit.i.ꝯfleuit.amissos sodales q̄s ferus poliphemꝰ
recubās.i.morans in vasto antro.i.magno mersit īmani aluo.i.magno vē
tre.ſ tñ vlixes furibundꝰ rependit.i.restituit.gaudiū mestis lacrimis.id ē
suis tristicijs ore.i.facie.poliphemo ceco.i.excecato.
¶ Herculē duri celebrāt labores.Hic pōit aliđ exēplū ī q̄ describit acta her
culis ꝛ labores eiꝰ q̄bꝰ fingit meruisse celū dicēs.Duri labores assūpti.ce-
lebrant.i.celebrē reddūt herculē.Cuius pōit ꝑmū laborē.s.domatōez cen
thauroꝝ dicēs.Iste hercules domuit centhauros supbos q̄ eū ꝯtēpserūt.
Ubi notādū ꝙ centhauri mōstra q̄dā dicta sūt ex medietate hoīes ꝛ ex me-
dietate thauri.q̄s poete fingunt genitos ex semīe Ixionis qđ ꝓiecit in nu
bē.qua Juno circūdederat se fugiēs a facie eiꝰ volētis cū ea ꝯcubere.hos
centhauros hercules domuit.Cū enī ꝯuenissent ad ludū palestine ī mōte
folor Hercules ꝯgressus cū eis ipsos vsqꝫ ad effusionē sanguīs ꝓstrauit.
¶ Abstulit seuo spoliū leoni.Hic ponit scđz laborē Herculis dicēs.Hercu
les abstulit spoliū.i.pellē seuo leoni. Ubi notādū ꝙ ī silua Nenica fuit q̄
dā leo crudilissimꝰ q̄ hoīes totiꝰ regiōis inuasit quē aggressus hercules ꝓ
liberatōe pr̄ie ipsum interemit ꝛ excorians ipsum pellez ꝓ spolio abstulit.
¶ Fixit ꝛ certis volucres sagittis.Hic pōit terciū laborē dicēs.Hercules
fixit volucres,i,arpias certis sagittis, Ubi notādū ꝙ rex finiꝰ suos filios

excecauit qui nouercam' suam de stupro'accusauerant ꝓpter qđ inuidia deorū ip̄e ē excecat⁹ ⁊ apposite sūt ei arpie.i.volucres virginei vult⁹. rapiētes cibū de mensa eius. quas hercules sagittis suis fixit ⁊ fugauit.

¶ Poma cernenti rapuit draconi. Hic tangit quartū laborē dicēs. Hercules rapuit poma draconi cernenti.i.custodiēti illa rapuit aureo metallo.i. cū claua aurea Hercules inquā factus grauior.i.fortior leua.id ē manu. Ubi notandū ꝙ septē fuerūt filie Athlantis hn̄tes ortū aureū cū pomis aureis q̄ draco custodiebat Hercules aūt superueniēs draconi poma aurea abstulit.

Poma cernēti rapuit draconi.
Aureo leua grauior metallo.
Cerberū traxit triplici cathena.
Victor immitem posuisse fertur
Pabulū seuis dn̄m quadrigis.
Hydra combusto perijt veneno.
Fronte turbatus achelous amnis.
Ora demersit pudibunda ripis.
Strauit Antheū libicis arenis.

¶ Cerberꝫ traxit triplici cathena. Hic pōit q̄ntū laborē dicēs. Hercules cerberꝫ.i.canē īfernalē traxit ab īferis triplici 'cathena.
Ubi notādū ꝙ Pirritane⁹ volēs sibi dispōsare reginā īferni Herculē et theseū ⁊ alios viros fortes assūpsit.q̄b⁹ venićtib⁹ ad īfernū Cerber⁹ ianitor īferni ip̄os latratu suo īpediuit. Hercules aūt ip̄m tribus cathenis vinxit. Al' s̄ꝫ alios ip̄ꝫ traxit de īferno triplici cathana.qꝛ dꝛ h̄re tria capita canina triplici cathena vincta. ¶ Victor īmitē posuisse fert̄. Hic pōit sextū laborē dicēs. Victor.s.hercules fert̄ posuisse īmitē dn̄ꝫ.s.dyomedē ī pabulū seuis q̄drigis.i.equis q̄drigā trahētib⁹. Ubi notādū ꝙ dyomedes fuit rex tracie.qui eq̄s suos pauit hūana carne.quē hercules interfectū dedit suis ꝓprijs equis deuorandū. ¶ Hydra ꝯbusto perijt veneno. Hic pōit septimū laborē dicēs. Hydra.i.serpens perijt ꝯbusto veneno suo. Ubi notādū ꝙ ī lerna palude fuit quidā serpens habēs plura capita quorū vnum p̄ciso succrescebant tria.quē hercules aggressus sagitādo cū non videret se ꝓficere collecta ꝯgerie lignorū ipsum cōbussit. ¶ Frōte turbat⁹ achelo⁹ amnis. Hic pōit octauū laborē herculis. Ubi sciendū ꝙ cū hercules vellet deducere filiā cuiusdā regis q̄ dicebatur deiamira fluui⁹ achelous queꝫ debebat transire mutauit se ī diuersas formas pugnando ꝯtra herculem. Cum autem vltimo mutasset se in speciē thauri. Hercules ipso deiecto abstulit sibi vnū cornu.quod sacrificauit copie.id est dee fortune. ꝓpter quod achelous verecundia confusus fugit ⁊ in aquis latuit. Unde dicit in littera Achelous amnis id est ille fluui⁹ fronte turbatus ꝓpter ablationē cornu.ipse demersit in ripis ora pudibunda quia latuit pre pudore in ripis.
¶ Strauit antheū libicis arenis. Hic ponit nonū laborē dicēs. Hercules strauit.i.occidit antheū illū gigantēꝫ arenis libicis.i.arenis libie regiōis

Ubi notandũ ꝙ Anthe⁹ erat gigas de terra ꝓgenitus cui⁹ erat talis vir-
tus.ꝙ si aliqñ ex fatigatõe debilitaret̃ tactu terre:statim recupabat vires.
Qui cũ exerceret magnã tyrannidẽ ĩ libia aduenit hercules.ꝛ ꝯgressus cũ
eo diu sil' luctabant̃.Cũ autẽ antheus sentiret se debilitari sponte cecidit
in terrã.ꝛ sic resumpsit vires qꝺ̃ hercules cognoscẽs ipsuz a terra eleuauit
ꝛ supra pect⁹
suũ ipsum te
nẽdo oppres
sit'q̊usq3 spm̃
exalaret.

Cacus Euandri saciauit iras.
Quosq3 pressurus foret altus orbis
Setiger spumis humeros notauit
Ultimus celum labor inreflexo
Sustulit collo.preciumq3 rursus
Ultimi celũ meruit laboris.
Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempli via.cur inertes
Terga nudatis.supata tellus
Sydera donat.

Finit liber quartus

¶ Cacus euã
dri satiauit
iras.Hic po-
nit decimum
laborẽ.Ubi
notãdũ ꝙ ca
cus fuit mon
strũ euomẽs
ignẽ ꝑ os cu
ius pat̃ fuit
fulcan⁹.ma-
nebat aũt ca
cus in mon-
te auentino
spolians ꝛ occidens homines ꝛ furto plurimũ insistens.Cuz aũt hercules
veniret de hispania ducẽs secuz multos boues.Cacus quosdã boues her
culis furabat̃ ꝛ traxit eos in antrũ suũ retrorsũ per caudas ne furtũ pate-
ret.cũ autem hercules q̃reret boues ꝑ mugitũ vni⁹ bouis ꝑuenit ad antrũ
Caci.q̊ extracto ipm interfecit cui⁹ morte.placata ẽ ira Euãdri.quẽ idem
Cacus multũ offenderat.Uñ dicit.Cacus supple morte sua quã passus est
ab hercule.satiauit.i.ꝯpescuit iras Euãdri quẽ Cacus ml'tum offenderat.
¶ Quosq3 pressurus foret.Hic ponit vndecimũ laborẽ herculis. Ubi no
tãdũ ꝙ in archadia erat quidã aper deuastans totam regionem quem cuz
hercules agitaret.aper sibi insultans humeros herculis spuma macula-
uit.quem aprum tandem interfecit.Unde dicit.Setiger id est aper gerẽs
setas.notauit.id est maculauit humeros herculis scil3 spuma vel saliua.
quos hũeros altus orbis foret.i.erat pressurus q2vt statim patebit.Hercu
les hũeris suis celũ sustulit. ¶ Ultim⁹ celũ labor ĩreflexo.Hic ponit duo
decimũ ꝛ vltimũ laborem.et⁹.Ubi notãdũ ꝙ athlas fingit̃ fuisse quidam
gigas supportãs celũ hũeris suis.Hic fatigatus rogauit herculẽ vt celum
supportaret q̊usq3 ipe respiraret.qꝺ̃ ꝛ hercules fecit ꝛ ꝑ̃ h̃ celũ meruit.vñ
di.Ultim⁹ labor hercul' fuit ꝙ sustulit.i.supportauit celũ collo ĩreflexo.i.ĩ
cliato.ꝛ rursus meruit celũ tãq3 ꝑciũ vltĩ sui laboris. ¶ Itẽ nũc fortes vbi
celsa magni.Hic hortat̃ ph̃ia ad ꝑ̃dictoꝝ fortiũ viroꝝ di.Itẽ nunc fortes
resistẽs aduersitatib⁹ ite illic vbi ducit via celsa.i.ardua magni hercul' q̊ ẽ

vla virtutū ⁊ via magni exempli ad aggrediēdū fortia. ⁊ tūc innuebit̄ ꝯ tar/dos ⁊ viciosos. d. Cur vos inertes. i. hoīes sine arte. sicut hoīes desidiosi. cur nudatis terga. i. dorsa vr̄a fugiēdo labores ⁊ aduersa. nā tellus. i. ter/rena ꝯcupiscētia supata donat hoī sydera. i. celū. q2 supata terrena ꝯcupi/scentia efficit̄ hō dign⁹ celo qd̄ ē locus deoꝝ ⁊ spirituū. Nā ꝺm arestotelē primo celi et mūdi. Omēs eū locū q̇ sursum ē deo attribuūt ⁊ barbari ⁊ greci q̇cunqꝫ putant deos eē de q̊ loco dic̄ Plato ī fedrone. Viri speculatiui viuentes ꝺz vitā ꝯtemplatinā. celestes sedes recipiūt in quib⁹ felicitate deoꝝ potiunt̄. qua felicitate nos faciat ꝑticipes ihs xp̄s q̇ ē de⁹ sup oīa bn̄dictus in scl'a scl'oꝝ amē.

Incipit liber quint⁹. Prosa pria

d Ixerat oꝛonisqꝫ cursū ad alia q̄dā tractāda ⁊ excipiēda ꝯtebat. B. Tū ego Recta q̇dē iquā exhoꝛtatio. tuaqꝫ ꝓrsus autoꝛitate dignissima. Sꝫ ꝙ tu dudū de ꝓuidētia q̄ōnem. plurib⁹ alijs iplicitā esse dixisti re expioꝛ. Quero eni an esse aliquid oīno ⁊ quidnam esse casuz arbitrere.

Ixerat oꝛonisqꝫ cursū. Hic īcipit q̇ntus liber Boetij de ꝯsolatōe phia cuius hec ē pria ꝓsa. in q̄ phia vult soluere quedā dubia suā determinationem consequentia de fato ⁊ prouidētia. vr̄ enim ex dictis ꝙ casus non fit. quia si oīa sunt prouisa ita ꝙ nihil eueniat p̄ter oꝛ/dinem prouidentie diuine. videtur ꝙ nihil casualiter eueniat. quia casus importat euentum inopinatū. Item videtur ex dictis ꝙ liberꝝ arbitriū non sit. quia omnia disponuntur ꝺm oꝛdinē fatalis necessitatis. liberꝝ autem ar/bitriuz necessitatē excludit. videtur ergo si ponit̄ ꝓuidentia ⁊ fatū ꝙ oīno excludatur liberū arbitrium. Phia ergo in p̄nti libro inq̇rit vtrū casus sit. ⁊ quid sit. ⁊ inquirit vtrum liberū arbitriū sit ponēdo argumenta quibus liberū arbitriū cum ꝓuidētia diuina non vr̄ posse stare. post hoc ponit fal/sam solutionem quoꝛūdā quā improbat. ⁊ ponit ꝓpriam quā rationib⁹ con/firmat ⁊ de eternitate det̄minat ⁊ alia plura sicut patebit. Et diuidit̄ iste li/ber in vndecim ꝑtes. quia sex sunt prose ⁊ quīqꝫ metra eius. que partes et que in ipsis determinantur patebunt in processu libri. In prima prosa de/terminat de casu. ⁊ primo Boetius tangit acta philosophie commendans eius exhoꝛtationem factam. ⁊ mouet questionem de casu Scd̄o phia excu/sat se ab eius determinatione. ⁊ Boetius illam excusationē remouet. Ter/tio phia determinat de casu. scd̄a ibi. Tū illa festino. tercio ibi. Tū illa mo/rem. Primo dicit. phia dixerat hec predicta. Et vertebat cursum oratio/nis id est sermonis ad tractanda quedam alia atqꝫ expedienda. Tunc ego Boetius inquā. O philosophia recta est tua exhoꝛtatio facta. ⁊ proꝛsus est dignissima autoꝛitate. sed ꝙ tu dudum dixisti sexta prosa quarti libri. questionem de prouidētia implicitam id est implicatam esse pluribus alijs

.i.qōnibus ego explo2 re.i.realiter.q̄ro ei an arbitreris casū oīno aliquid
eē supple in rex natura. τ q̄dā arbitreris eē casū supple ī rex natura. No
tādū h̄ q̄ dicit Boeti⁹ dixerat.īnuit phiaz iā expediuisse q̄ ad sui specula
tionē spectabāt. τ ita determinasse p̄ncipalē hui⁹ libri intētionē. τ phia ver
tebat cursū orōnis.i.orōnē currētē.q2 orō phie nō īpediebat ignorātia do
cētis. nec tar
ditate dicen
tis. hanc ora
tionē verte
bat ad q̄dam
alia tractan
da. que autē
fuerit illa Bo
etius nō exp
mit. q2 forsi
tan sua opi
nione minus
erant deside
randa vl' for
san q̄tū ad p
positū extnea
Notādum
q̄ dic̄ exhor
tationē phie

P. Tū illa festino inquit debitū p̄missiōis
absoluere. viāq3 tibi: q̄ patriā reueharis a
perire. Hec aūt τ si perutilia cognitu. tñ a
p̄positi nostri tramite paulisp aversa sūt.
Uerēdūq3 est ne deuijs fatigatus ad eme
tiēdū rectū iter sufficere nō possis. B. Ne
id inq3 prorsus vereare. Nā q̄etis mihi lo
co fuerit ea quibus maxie delecto2 agno
scere sil'. cū oīne disputatōis tue latus idu
bitata fide constiterit. nihil de sequentib⁹
ambigat. P. Tū illa Morem inq̄t geram

fuisse rectā. q2 phia hortabat̄ ad virtutes τ ad p̄tēptū fortuitox. talis aūt ex
hortatio q̄ fit ad bonū p̄sequēdū τ malū fugiēdū recta ē. τ dic̄ exhortatōez
phie eē dignissimā auc̄te. q2 q̄d a sapiētib⁹ dr̄ auc̄te sapiēt' dignū reputatur
¶ Tū illa festino inq̄t. Hic phia excusat se de hui⁹ opiniōis vl' qōnis deter
minatōe Et boeti⁹ illā excusatōez remouet. d. phia inq̄t. Ego festino absol
uere.i.p̄ficē debitū p̄missiōis. τ apire tibi viā q̄ reueharis ad patriā. Hec āt
q̄ tu queris de cāu. τ si p̄ q̄uis p̄utilia cognitu.i.cognitōe. tñ paulisp auer
sa sūt a tramite.i.via nr̄i p̄positi. τ dic̄ paulisp q2 nō sūt totalit̄ auersa. s̄ ali
quātulū elucidāt p̄missa. τ ē verēdū.i.timēdū. ne tu fatigat⁹ deuijs.i. qō
nib⁹ extneis. nō possis sufficē ad emetiēdū.i.trāseūdū rectū iter. dic̄ Boeti⁹
O phia ne illō vereare.i.nō timeas. q2 h̄ fuerit mihi loco q̄etis. agnoscē ea
q̄b⁹ maxie delecto2. τ cū oē latus.i.circūstātia tue dispōnis mihi p̄stiterit s̄i
de indubitata. nihil ē q̄ ābigat de seq̄ntib⁹. Notādū q̄ dic̄ q̄ via reueha
ris p̄riaz. hic p̄riam vocat btītudinē. quā pri⁹ inuenire docuit. Illa aūt p q̄
hō p̄uenit ad ip̄m sūt virtutes. de q̄b⁹ Boet. ītēdebat agē nō in h̄ libro s̄ in
vltimis libris musice sue. agēdo de musica hūana. ītentionem autē suā nō
compleuit. quia a rege Theodorico morte preuētis fuit.
¶ Tū illa morē inquit. Hic phia determīat de casu soluēdo p̄missas cās τ
qōnes. Prio soluit primā an casus sit. scd̄o scd̄am. q̄d sit casus ibi lz igit.
Prio oñdit quid significetur p nomē casus. ponēdo opinionē quorundā.
Scd̄o īprobat illā opinionē ibi. Quis eni. Prio dicit O boeci ego geraz
tibi morē.i. cōfirmabo me voluntati tue. τ sil' sic est exorsa.i. sic īcepit, si ali

quis definiat quo ad nomē dicēs. casum esse euentuz productū motu temerario. i. improuiso. ꝛ nulla ꝯnexione causarū. Ego phia affirmo casū sic oīno nihil eē. ꝛ decerno. i. iudico vocem casus prorsus eē manē. preter significationē rei subiecte. sicut hec vox chimera inanis est. Notandū ꝙ ꝗuis questio si ē precedit q̄ōnez quid est. ꝑm ꝙ qō quid est querit de quidditate rei. quia q̄d ē rei nll'i debetur nisi enti. tñ questio q̄d est querēs de quo quid est nominis est pria cognitō et iō ex q̄ q̄d ē nois oportet scire de aliquo si est. ꝓpt̄ hoc phia ad querendū de casu vtruz sit vel nō accipit ꝙ q̄d ē qō significatˀ ꝑ nomen: et dicit. Si aliqui dicūt casum esse euētum temerarium sine omni causa productum. ego video vocem casus esse inanem tanq̄ꝫ sibi nihil correspondeat in re.

tibi: simulq̄ꝫ sic exorsa ē. Siq̄dē inq̄t aliq̄s euētū temerario motu. nll'aq̄ꝫ cāꝝ ꝯnexiōe ꝓductū. casū eē ꝺfiniat: nihil oīno casū eē ꝯfirmo. ꝛꝓter subiecte rei significatōez inanē ꝓrsus eē vocē decerno. Quis ei (coercēte in ordinē cūcta deo) locus eē vllˀ temeritati reliquˀ pōt. Nā nihil ex nihilo existere vera snīa ē. cui nemo vnq̄ꝫ veteꝝ refragatˀ ē. quāq̄ꝫ id illi nō de opāte ꝑncipio ꝭ de m̄āli subiecto (Hoc ē oīm de natura rōnū) quasi quoddā iecerint fundamētum. At si nullis ex causis aliq̄d oriaꝛ id de nihilo ortū eē vr̄. Qō si hoc fieri nequit. nec casuz

¶ Quis enī cohercente. Hic phia improbat opinionē istā oñdens casū nihil eē ꝑm eam. scōo soluit q̄ōnem ꝑm rei veritatē ibi. Arestoteles meˀ. Primo ponit vnā rōnē. scōo aliā ibi. Nam nihil Antiq̄ dicebāt ꝙ casus ē euētus temerarius. i. improuisus. Contra ꝭ arguit phia sic. Ubicūq̄ꝫ oīa sunt prouisa ibi nihil ē temerariū. sed omnia que sunt prouisa sunt a deo. ergo inter ea q̄ sūt nihil ē temerariū. Hāc rōnez breuiter innuit in littera dicēs. Quis enī locus vllus pōt eē reliquus. i. relictus. temeritati. i. improuisiōi deo cohercente cūcta in ordinē scilicet ꝓuisū: quasi dicat nulus. Notandum ꝙ oīa a deo sunt prouisa cuius ratio ē. Quorumcūq̄ꝫ deus ē causa omnia talia ꝓuisa sunt a deo. sꝫ deus ē causa omnis entis. ergo omnia entia a deo sunt prouisa. Qō aūt deus sit causa omnis entis pꝫ qꝛ ab ipso dependet celum ꝛ tota natura. vt patet ex. xij. methaphisice.

¶ Nam nihil ex nihilo existere. Hic pōit aliā rōnē ꝓbantē ꝙ casus non pōt esse sine oīa cā ꝓductˀ sic dicebāt antiq̄: ꝛ arguit sic. Qō ē ex nihilo nihil ē ꝭ qō est ex nulla causa est ex nihilo est. ergo qō ex nulla causa est: nihil est. Sꝫ ꝑm antiquos casus ē ex nulla causa. qꝛ ē ꝓductus sine oīm ꝯnexiōe cāꝝ. ergo casus nihil ē. Ꝯñ dicit in littera. Uera sententia est cui nemo vnq̄ꝫ

quidem huiusmōi esse possibile ē qualem pauloañ diffiniuimꝰ. B. Quid igiť inquā Nihil ne est quod vel casus vel fortuitum iure appellari queat. An ē aliquid (tamet si vulgus lateat) cui vocabulo ista conueniunt. P. Arestoteles meus id inquit in phisicis et breui ꝛ veri propinqua ratione definiuit. B. Quoniam inquā modo. P. Quotiēs ait aliquid cuiuspiam rei gratia geritur, aliudꝗ quibusdam de causis, ꝗ̄ quod intendebatur obtingit: casus vocatur. Ut si quis colendi agri causa fodiens humum defossi auri pondus inueniat. Hoc igitur fortuito quidem creditur acci-

veterū refragatus est. i. cōtradixit. s. ex nihilo nihil existere. qu anꝗ̄ illi antiqui illam ꝓpōnē ex nihilo nihil existere iecerint. i. posuerint quasi qͦdam fūdamētū non de opante principio scȝ de eo creatore. qꝛ ille ex nihilo aliquid fecit. sed ītellexerunt hoc de materiali subiecto. i. de tota natura fundata in materia. ꝛ exponit seipsum dicēs. Hoc est de natura oīm rōnū. i. de materia que est subiectuȝ formaꝝ naturaliū. Sed si aliquid oriatur ex nullis causis. id vr̄ eē ortū ex nihilo. ꝫ h̄ fieri nequit vt aliquid oriatur ex nihilo. ergo non ē possibile casū eē hmōi. i. taleȝ qlē paulante diffiniuimus fȝ antiquos ꝙ sit euētus temerariꝰ sine ꝯnexione cāꝝ Quid ergo dicendū ē de casu querit Boetius. Est ne nihil in rerum natura quod iure queat. id est possit appellari casus vel fortuitum vel est aliquid. tametsi pro ꝗuis. lateat vulgus cui ista vocabula conueniant. Notanduȝ ꝙ hec propositio ex nihilo nihil existere vera est in comparatione ad causam particularem. que in sua actione presupponit materiam. tñ in cōparatione ad causam vniuersalem que est causa totius entis non est vera. Unde dicimus deū oīa creasse ex nihilo ꝛ fide tenemus. sed antiqui de isto modo productionis ꝑ creationē non loquebantur: sed primo modo. Unde Arestoteles Primo phisicorū. Impossibile est aliqͩd fieri ex his que nō sunt. de hac eñ opiniōe ꝯueniūt omnes qui de natura sunt.

¶ Arestoteles meus id inqͭ in phisicis. Hic phia soluit qōnē de casu ꝛ primo oñdit eam esse solutā ab arestotile ꝛ ostendit modum eius. scdo declarat ꝙ licet casus nō habeat causas ꝑ se: habet tñ causas per accidens ibi. He sunt igitur. Primo dicit arestoteles meus id est doctrina mea nutritus et dedirus definiuit casum in phisicis id est in secūdo phisicorum breui ratione et propinqua veri. i. veritati. ꝛ querit Boetiꝰ Quonā inquā modo, dicit philosophia, Quotiens aliquid geritur id ē fit gratia cuiuspiam

rei.i.alicui⁹rei.⁊ aliud obtingit quibuſdã de cauſis ꝙ qđ itendebaꝰ illud vocatur caſus. vt ſi aliqs cã colẽdi agri fodiẽs humũ inueniat põdus auri defoſſum. hec inuẽtio auri credit̃ fortuitu.i.a cãu accidiſſe. veꝝ ꝓ ꝫ talis euẽtus caſual' nõ eſt de nihilo.i.de nl'la cã. ſič dicebat diffinitio antiqꝝ. nã euẽtus caſualis hꝫ ꝓprias cãs. qrũ ꝯcurſus inopinat⁹ ⁊ iprouiſus ſupple ab eo qui aliquid fecit cã alteri⁹ rei: vr̃ opat⁹ eẽ caſũ niſi ei cultor agri foderet humum que ſupple foſſio ẽ vna cã inuẽtionis auri. ⁊ niſi eo loci.i.loco depoſitor obruiſſꝫ id eſt abſcondiſſet pecuniam ſuã. q̃ eſt alia cauſa inuẽtionis auri: auruꝫ non eẽt inuentũ.

diſſe: veꝝ nõ de nihilo ẽ. Nã ꝓprias cãs hꝫ. quarũ iprouiſus inopinatuſq; ꝯcurſus caſũ vr̃ opatus. Nã niſi cultor agri humũ foderet. niſi eo loci pecuniã ſuã depoſitor obruiſſet. aurũ nõ eẽt inuentũ. He ſunt igitur fortuiti cauſe compendij. quod ex obuijs ſibi ⁊ ꝯfluentib⁹ cauſis. nõ ex gerẽtis intentõe ꝓuenit. Neq; eñ vel qui auꝝ obruit. vel qui agrũ exercuit. vt ea pecũia reperiretur intendit. ſ; (vti dixi) quo ille obruit hũc fodiſſe ꝯuenit atq; ꝯcurrit. Licet igiꝰ definire caſũ eẽ inopinatũ. vt ex confluentibus cauſis in his q̃ ob aliq̃d geruntꝰ euẽ

Notanduꝫ ꝙ caſus ſꝫm Areſtotelẽ ẽ qñ aliq̃d fit ꝓpter aliquẽ finẽ vt foſſio agri ꝓpter ſeminationẽ. ſi aliq̃d aliđ euenit ex q̃buſdã cauſis p̃ter hoc qđ itẽdebaꝰ ſ; ẽ caſus. vt iuẽtio theſauri caſualis ẽ. q̃ nõ itendebaꝰ a foſſore agri. Ex q̃ pꝫ ꝙ inuẽtio theſauri ẽ caſualis. nõ iđ ꝙ nõ ẽ ꝓuiſa a deo. ſ; qꝛ nõ ẽ ꝓuiſa ab homine. ⁊ ita caſus nihil eſt quo ad deum: ſed eſt aliquid quo ad hominez preter cuius intentionem ⁊ prouiſionẽ euenit.

¶ He ſũt igitur. Hic oñdit phia ꝙ lꝫ caſus hẽat cauſas non tñ hꝫ cãs ꝑ ſe: ſ; ꝑ accidẽs dicẽs. He igiꝰ ſũt cãe fortuiti ꝯpendij.i.fortuiti euẽtus. qđ fortuitũ ꝯpẽdiũ ꝓuenit ex cauſis obuijs ⁊ ꝯfluẽtib⁹. nõ ex intẽtõe gerẽtis. nõ enĩ ille q̃ aurũ obruit. vl' qui agꝝ exercuit.i.fodit. intẽdit vt ea pecũia repiretꝰ. ſ; vt dixi preter gerẽtis intẽtionẽ euenit hunc fodere. q̃ ille obruit pecuniam. ⁊ ꝯcurrit ſupple inuentio pecunie Notandum ꝙ cauſa efficiens non agit niſi moueatur a fine. Finis autem nõ mouet niſi ſꝫm ꝙ eſt ĩ intentione. ⁊ iđ reſpectu illius effectus qui eſt ĩ intentione agẽs eſt cauſa per ſe. ſed ſiquid contingat in actione p̃ter ĩtentionẽ agẽtis illi⁹ agens eſt cauſa per accidẽs. ⁊ ſic caſus: qꝛ ꝯtingit preter intentionem agentis non hꝫ cauſam agentem per ſe ſed per accidẽs.

¶ Licet igiꝰ definire. Hic phia ſoluit ſcđam qõnẽ oñdendo quid ſit caſus. Cõcludit ĝ diffinitõez ei⁹ ex iã dictꝭ dicẽs. Lꝫ igiꝰ definire caſũ eẽ euẽtũ inopinatũ ex cauſis ꝯfluẽtib⁹ in his q̃ geruntꝰ ob aliquid aliud. Tunc oñdit

quō effect⁹ casualis cadit sub ordine ꝓuidentie. Dictū est eñ ꝙ casus ꝓuenit ex causis cōfluētib⁹. Qꝛ aūt cause cōfluāt hoc ꝓuenit ex ordine ꝓuidentie. Vñ dicit. Causas vo ꝯcurrere ꝛ cōfluere facit iste ordo sup. fatalis. ꝓcedens ieuitabili cōnexiōe. s. causaꝝ. qui descēdens sup. ordo de fonte ꝓuidētie: cūcta disponit suis tpib⁹ ꝛ locis. Notandū ꝙ diffinitio casus est bona. qꝛ ꝑ eā casus distinguit̃ ab alijs. ꝑ h' qd dr: casus est euēt⁹ iopinat⁹: excluditur effect⁹ necēio eueniēs vl' vt frequēter: sic̄ solē oriri vl' hominem nasci cū qnqꝫ digitis i vna manu. talia eñ non eueniūt casualit̃ ꝛ inopiate. Per h' qd dr ex cōfluentib⁹ causis: excludit̃ casus p̄ modo dict⁹: qui ſm antiquos ponebat̃ produci ex nulla cōnexiōe causarū. Per h' aūt qd dr in his q̄ gerunt̃ ob aliqd aliud: ꝑ hoc excludit̃ a casu casualitas ꝑ se. casus eñ ꝛ fortuna sūt cause ꝑ accidēs: ꝛ fiūt p̄ter intētōez agētis.

tum. Cōcurrere vo atqꝫ ꝯfluere causas facit ordo ille ieuitabili ꝯnexiōe ꝓcedēs: qui de ꝓuidētie fonte descēdens: cūcta suis locis tempibusqꝫ disponit.

Metrū primū quinti libri:

Rupis achemenie scopulis vbi versa se (quētū.
Pectorib⁹ figit spicula pugna fugax
Tigris ꝛ eufrates vno sese fonte resoluūt.
Et mox adiūctis dissociant̃ aquis.
Si coeāt: cursūqꝫ iterū reuocent̃ i vnū.
Confluat alterni qd trahit vnda vadi.
Cōueniāt puppes: ꝛ vulsi flumie trunci
Mixtaqꝫ fortuitos implicet vnda modos
Quos tñ ipa vagos terre decliuia casus
Gurgitis ꝛ lapsi defluus ordo regit.
Sicqꝫ ꝑmissis fluitare videtur habenis
Fors. patit̃ frenos: ipaqꝫ lege meat.

Rupis achemenie scopulis. Istud est p̄mū illi⁹ qnti qd dr metꝝ elegiacū. ꝛ p̄mū metrū ē dactilicū exametrū. secūdū est trochaicū penthametrū: vel dactilicū penthametrū. In q̄ phia oñdit quō euēt⁹ casualis se hꝫ ad ꝓuidētiā diuinā. Est aūt materia exēpli ꝙ tigris et eufrates sūt duo fluuij ab eodē fonte ꝓcedētes: q̄ postea abīuicē diuidunt̃. ꝛ si iteꝝ ꝯcurrāt necesse ē naues ꝛ alia q̄ ꝑ ista flumīa deferunt̃ cōcurrere. q̄ qdē cōcursus ꝓuenit incꝫtū regunt̃ decursu istoꝝ fluuioꝝ: ꝛ tñ est p̄ter intētōez istoꝝ q̄ regūt naues. Eodē mō cōcursus causarū casualis q̄uis sit p̄ter intētōez ipoꝝ agētiū: tamē cōcurrūt ſm defluxū ordinis fatalis ex regimīe diuine ꝓuidētie. Et q̄uis nobis ignorātib⁹ ordinē diuīe ꝓuidētie videat̃ aliqd casuale ꝛ fortuitū: tñ in ꝯpatōe ad deū oīa sunt ordinata ꝛ ꝓuisa. Vñ dicit in

T

lr̄a. Tigris ⁊ eufrates resoluūt se vno fōte scopulis. i. ex ꝯcauitatib⁹ rupis achemenie. i. mōtis parthie. vbi. s. ī parthia fugax pug̃ v̄sa spicula. i. sagittas figit pectorib⁹ sequētū. Est eñ ꝯsuetudo parthoꝝ ꝙ fugiēdo pugnāt sagittādo a tergo ꝯ insequētes. Et mox. i. paruū post spaciū. tigris ⁊ eufrates dissociant̄ abiūctis aquis sup. alijs. ⁊ si dicti fluuij iterū coeāt. i. ꝯueniant. ⁊ reuocētur ī vnū cursuz. ꝯfluat. i. oportz ꝯfluere: illō qꝺ vnda alterni vadi. i. vtriusq̧ fluminis. trahit. i. secū ducit. ⁊ ꝯueniant pupes et trūci. vulsi. i. eradicati. flumine. i. ꝑ flumen. et vnda mixta. i. ꝯfluens īplicz. i. īplicabit fortuitos modos. qꝛ vnda faciet ꝯcurrere fortuitu naues ⁊ trūcos: q̄s tñ vagos casus. i. casuales euētus: regit ip̄a ⁊ eclinia terre. i. dep̄ssio terre: dans viā fluuio. ⁊ defluus ordo lapsi gurgitis. i. currentis aq̄: regit illos vagos cursus. Et ita est de euētu casuali respectu ꝓuidentie. Vñ dicit. Fors. i. casus vel fortuna: q̄ videt̄ fluitare ꝑmissis habenis. i. sine regimīe. illa patit̄ frenos. i. regimīa. ⁊ meat. i. trāsit: ip̄a lege. i. ꝑ ip̄am legē diuine ꝓuidentie

Nota ꝙ scribit̄ in Geñ. Tigris ⁊ eufrates sunt flumīa: quoꝝ ort⁹ est in paradiso. Sed Hieronym⁹ autoritate Salustij dicit ꝙ ortus tigris ⁊ eufrates demōstrat̄ in armenia. i. in parthia: cui videt̄ Boeti⁹ ꝯsentire. Beatus aūt Augus. sup Genesim ad lr̄am istā ꝯrietatē ꝯcordat: dicēs. Illud cōtingit in istis flumībus qꝺ in alijs expimur. s. ꝙ aliq̄ñ absorbent̄ a terra ⁊ iterum oriunt̄. Et qꝛ hoc sepe p̄t cōtingere. ideo de ortu ip̄oꝝ fluuioꝝ diuersa p̄nt dici. Qñ eñ Moyses dicit in Geñ. ꝙ orīant̄ in paradiso: p̄t ītelligi de prima origine eoꝝ. Sz qꝺ dr̄ ab alijs ꝙ al's oriant̄: p̄t ītelligi de ortu eorū secūdario. Notādū ꝙ parthia est regio quedā q̄ alio noīe dr̄ achemenia Vñ dicunt̄ homīes parthi q̄ vincūt hostes suos fugiēdo sagittas a tergo mittēdo. ⁊ sic amor vincēdus ē fugiēdo. Vñ poeta dixit. Qua specie martis cedit victoria parthis. Cipris ea ꝑte sili q̄z vincit̄ arte. Cipris. i. venus que colebatur in cipro. Et paup Heinric⁹. Proscribas igit̄ gladijs ⁊ fustibus ip̄m: supple amorē. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

Prosa secūda q̄nti libri:

a Animaduerto inquā: idq̧ vti tu dicis ita esse ꝯsentio. Sz in hac herētiū sibi serie causarū est ne vlla nostri arbitrij libertas: an ipsos quoq̧ humanoꝝ motus animoꝝ fatalis cathena cōstringit. P. Est inquit. Neq̧ eñ fuerit vlla rationalis natura q̄n eidem libertas assit arbitrij. Naz qꝺ ratōe vti naturaliter potest: id habet iudiciū quo quodq̧ discernat per se. igit̄ fugi-

Animaduerto inquā. Hic incipit ꝓsa secūda hui⁹ q̄nti: in q̄ incipit determīare de cōueniētia libri arbitrij ad ꝓuidentiā diuinā. Et primo q̄rit an liberū arbitriū possit stare cū ꝓuidētia diuina. Et ꝓhia ꝓbat liberū

rum arbitriũ eſſe. Scđo oñdit quõ diuerſificat̃ in diuerſis. Et tertio oñdit act⁹ liberi arbitrij cadere ſub ꝓuidẽtia diuĩa. Scđa ibi. Sꝫ hãc. Tertia ibi Que tñ. Primo dicit. Viadúerto inquã. i. cognoſco: quõ caſus ſtat cũ ꝓuidentia: ⁊ ita cõſentio ſicut dixiſti. Et q̃rit Boe. Eſt ne vlla libertas arbitrij in hac ſerie cauſaꝝ ſibi herẽtiũ: an fatalis cathena. i. fatalis neceſſitas. cõſtrigit motus

enda optãda ve dinoſcit. Qđ ṽo q̃s optãdum iudicat: eſſe petit. Refugit ṽo quod eſtimat eſſe fugiendum. Quare quib⁹ ineſt ratio: ipſis etiam ineſt volẽdi nolendiq; libertas. Sed hanc nõ in om̃ibus equam eſſe cõſtituo. Naꝫ ſupnis diuiniſq; ſubſtãtijs: ⁊ ꝑſpicax iudiciũ: ⁊ incorrupta voluntas: ⁊ efficax optatoꝝ p̃ſto eſt ptãs. Humanas ṽo aĩas liberiores q̃dẽ eſſe neceſſe eſt cum ſe in mentis diuine ſpeculatiõe cõſer-

. i. affect⁹ humanoꝝ aĩoꝝ. Tũc pħia ꝓbat liberũ arbitriũ eſſe: dicens. Libertas arbitrij ẽ nõ obſtãte p̃dicta cõnexione cauſarũ. neq; em̃ fuerit. i. eẽ poterit vlla rõnal̃ natura q̃n libertas arbitrij eidẽ aſſit

Et accipit̃ hic rõnalis natura large ꝑ oĩ eo qđ habet cognitõem intellectiuam. ꝓbat aũt ꝙ oĩ nature rõnali inſit liberũ arbitriuꝫ: dicẽs. Illud qđ p̃t naturalr̃ vti rõne: id hꝫ iudiciũ quo diſcernat vnũquodq;. igit̃ per ſe dinoſcit. i. diſcernit fugiẽda ⁊ optãda. Qđ aũt quis iudicat optãduꝫ id petit. i. ꝓſequit̃. ⁊ refugit illud qđ eſtimat fugiẽdũ. Quare quib⁹ ineſt ratio: illis ineſt libertas volẽdi ⁊ nolẽdi. Poteſt ergo ſic ratio formari. Om̃e qđ poteſt vti rõne habet iudiciũ cognoſcẽdi fugiẽda ⁊ optãda. ſ; qđ quiſq; iudicat optandũ ꝓſequit̃: ⁊ qđ iudicat fugiendũ hoc refugit. ergo omne qđ p̃t vti rõe hꝫ libertatẽ volendi ⁊ nolẽdi. Notandũ ꝙ dicit: illud qđ vtit̃ ratione hꝫ iudiciũ quo diſcernat vnũquodq;. hoc dicit ad differentiã iudicij naturalis qđ eſt in brutis. quo nõ iudicat̃ vnũquodq; agenduꝫ: ſed aliqđ particulare. ſicut ouis nõ iudicat de quolibet fugiendo: ſed tm̃ de lupo. et apes nõ habent induſtriã ad faciendũ aliqđ opus: niſi ad fauos mellis. ſ; iudiciũ ratiõis eſt de quolibet que agunt̃. Notandũ ꝙ dicit ꝙ habens rõnis iudiciũ ꝑ ſe iudicat ꝓſequẽduꝫ vel fugiendũ. licet em̃ bruta quodãmodo cognoſcãt fugienda vel ꝓſequenda: non tamẽ per ſe. quia non ſunt cauſa iudicij. Homo autem nõ ſolum cognoſcit finem ⁊ ordinata in finem: ſed cognoſcit ea vniuerſaliter per moduꝫ collationis ⁊ per modũ ſyllogiſticũ. etiam homo ſuũ iudicium iudicat ⁊ diſcernit. quia intellectus eſt virtus cõuerſa ſupra ſe.

¶ Sed hanc non in om̃ibus. Hic oſtendit pħia quomõ liberum arbitriuꝫ diuerſificat̃ in diuerſis: ſciliꝫ in angelis ⁊ hominibus: dicens. Hanc ſcilicet libertatem arbitrij non cõſtituo eſſe equam. i. equalẽ in oĩbus. qꝛ maior eſt in ſubſtantijs diuinis q̃ꝫ in hominibus. Nã ſupnis ⁊ diuinis ſubſtan-

tijs inest ꝓspicax iudiciũ.i.infallibile iudiciũ.⁊ inest eis incorrupta volun-
tas.i.inflexibilis ad malũ.⁊ in eis est ꝓsto.i. parata efficax ptãs optatorũ.
q꞉ nõ est in eis impedimẽtũ executõis. Aias ꝟo hũanas necesse ẽ esse libe-
riores qñ cõseruãt se in speculatõe diuĩe mentis.minꝰ ꝟo libere sunt cũ di
labunť ad corpa.i.ad curã rerũ corpaliũ.⁊ adhuc minꝰ libẽ sunt cũ colligã
tur ťrenis ar
tubus.i. affe
ctibꝰ꞉q̇bꝰmi
nꝰresistẽ pñt
passiõibꝰĩsur
gentibꝰ.Ex-
trema ꝟo.i.
maxima ẽ ser
uitꝰanimarũ
quãdo dedi-
te vitijs ceci
derint a pos-
sessione pro-
prie ratõis q̄
regi.i. dirigi
deberẽt in a-
gendo. Naz

uant.minꝰ ꝟo cum dilabũtur ad corpa.mi
nusq̃ etiã cum terrenis artubꝰ colligant.
Extrema ꝟo est seruitus꞉cum vitijs dedi-
te ratõis ꝓprie possessiõis ceciderint. Naz
vbi oculos a summe luce veritatis ad in-
feriora et renebrosa deiecerint꞉mox iusti-
cie nube caligãtur꞉perniciosis turbanť af-
fectibus. Quibus accedendo꞉ cõsentien-
doq̃ quaz iuexere sibi adiuuant seruitutẽ.
et sũt quodãmodo ꝓpria libertate captiue.

vbi.i.postq̃.aĩe deiecerint oculos rõis ⁊ ĩtellectꝰ a luce sũme ꝟitatis ad ĩ-
feriora ⁊ tenebrosa.i.ad ťrena ⁊ carnalia.mox caligant.i.obscurant nube
inscitie.i.ignorãtie.⁊ turbanť ꝑniciosis affectibꝰ.i.passiõibꝰ.q̇bꝰ acceden
do ⁊ ꝯsentiẽdo adiuuãt.i.augmẽtãt ꝟuitutẽ.quã sibi ĩuexere.i.induxerũt.
⁊ aĩe vitiosoꝝ sunt q̇dãmõ captiue ꝓpria libertate. Notandũ ꝙ liberũ ar
bitriũ ẽ libertas iudicãdi ⁊ exeq̃ndi res. Uel ꝟm Boeť.sup ꝑ piarmeñ.libe
rũ arbitriũ ẽ de volũtate iudiciũ animi nullo extrinseco aut violẽter cogẽ-
te꞉aut violẽter impediẽte꞉nullo cogẽte ad faciẽdũ qđ displicet꞉nullo ĩpe-
diẽte ne fiet qđ placet. Notãdũ ꝙ liberũ arbitriũ in duobꝰ ꝯsistit.ĩ liber
tate iudicãdi꞉⁊ ĩ libtate exequẽdi iudicata. Primũ.s.libtatẽ iudicãdi ĩpe
dit ĩgrãtia꞉ꝫ libtatẽ exeq̃ndi ĩpedit ĩpotẽtia executõis ⁊ corruptio volũta
tis. Nũq̃ eĩ possumꝰ bonũ ꝑficẽ꞉tñ volũtate corrupta vitio nõ ꝑficimꝰ. In
subijs aũt sepatꝭ nõ ẽ ĩgrãtia iudicãdi꞉nec ĩpotẽtia ꝑficiẽdi꞉ nec corruptio
volũtaꝭ.ꝫ ĩ eis ẽ maxĩa libtas arbitrij. Intelligẽtie eñ ĩ nllo fallũť.ꝫ hñt
ꝑspicax iudiciũ ⁊ nũq̃ volũt nisi bonũ.ꝫ ĩ eis ẽ ĩcorrupta volũtas ⁊ pñt ꝑfi
cere q̇cq̇d desiderãt.ꝫ in eis ẽ efficax ptãs optatoꝝ. Notãdũ ꝙ q̇dã dixe
rũt fuisse de intẽtõe Platonis꞉aĩas hũanas siľ eẽ creatas in celo꞉⁊ postea
descẽdere ĩ corpa꞉⁊ ĩ eis detineri tanq̃ ĩ vinculis.ꝟm illos gradꝰ libertatꝭ
aĩaꝝ hũanaꝝ q̃s ponit in lr̃a sic distĩguũtur.s.ꝙ aĩe cuz sint ĩ celo create in
ꝯtẽplatõe diuĩe mẽtis sunt maxĩe libere. cuz aũt desiderio corpoꝝ incipiũt
descẽdere ad corpꝰ sunt minꝰ libere.cũ aũt iã sunt colligate corpibꝰ adhuc
sunt minꝰ libere.ꝫ mĩma libertas ẽ ĩ eis qñ subdunť vitijs. Ista tñ exposi-
tio nõ tenet ꝟm veritatẽ. Ideo aliť exponiť.ꝙ illas aĩas necesse ẽ eẽ libe-
riores q̄ ꝯtẽplatõi diuĩe inseruiũt꞉vt aĩe virtuosoꝝ ⁊ ꝯtemplatiuoꝝ꞉quoꝝ

cõuersatio in celis est. Ille aũt sunt minꝰ libere que dilabunt̃ ad corpa. i. que descendũt ad curã reꝝ tp̃aliũ: sicut sunt practici q̃ negociant̃ circa bona tp̃alia ad cõem vtilitatẽ dispẽsanda. adhuc minꝰ libere sunt aĩe que terrenis artubꝰ colligant̃. i. que descẽdũt ad curandũ ꝓpriũ corpꝰ ⁊ ꝓpriã vtilitatẽ. minime aũt libere sunt que subdite vitijs ratõem amittũt. Uitiosus em̃ nõ vnius tm̃ dñi est seruus. ꝫ tot dominoꝝ q̃t vitioꝝ: ẜm beatũ Augꝰ.

Que tamẽ ille ab eterno cũcta ꝓspiciens
ꝓuidẽtie cernit ĩtuitꝰ: ⁊ suis queqꝫ meritis
p̃destinata disponit. oĩa videt ⁊ oĩa audit.

Metrũ secundũ q̃nti libri.

p Uro clarũ lumĩe phebum
Melliflui canit oris homerus.
Qui tamẽ intima viscera terre
Non valet aut pelagi radioꝝ
Infirma ꝓrumpere luce.
Haud sic magni conditor orbis

¶ Que tñ ille. Hic ostendit pħia quõ actꝰ liberi arbitrij cadunt sub ꝓuidẽtia diuĩa. qꝛ ꝓpt ꝫ ꝙ diuĩa cognitio se extẽdit ad oĩa: dicens. Que oĩa dicta quo ad diuersos gradus libertatis: ⁊ quo ad oẽs actꝰ inde ꝓuenientes: cernit ille intuitꝰ ꝓuidentie diuina cũcta ꝓspiciens. ⁊ queqꝫ p̃destinata disponit suis meritis: reddendo bonis bona: ⁊ malis mala. Et hoc cõfirmat autoritate greca: q̃ sonat in latino. Om̃ia videt deus ⁊ oĩa audit Uel ẜm alios sonat. deus illustrat oĩa clariꝰ q̃ꝫ sol. Notandũ ꝙ licz diuina ꝓuidentia ab eterno oĩa ꝓspexerit: nõ tñ ꝓpter hoc necessitat̃ liberũ arbitriũ ad faciendũ bonũ vel malũ. qꝛ ẜm Aristo. iij. Ethic. homo est dñs suarũ oꝑationũ a p̃ncipio vsqꝫ ad finẽ. Et ꝫ ẜm merita oꝑationũ liberi arbitrij recipit penã vel p̃miũ.

Uro clarũ lumĩe phebũ. Istud est metrũ secundũ huiꝰ q̃nti: qđ dicitur archiloicũ ab ĩuẽtore: dactilicũ a pede p̃dominãte. In quo pħia cõmendat excellentiã diuine cognitõis in compatõe ad solẽ materialẽ: dicens. Homerus oris melliflui. i. dulcis eloquẽtie. canit. i. describit phebuz. i. solẽ clarũ puro lumĩe. Forsan em̃ Homerꝰ fecit libruz de claritate solis: qui. s. sol non valet ꝓrumpere. i. penetrare. intima viscera. i. ꝓfunda terre. ⁊ pelagi. i. maris. infirma. i. debili luce radioꝝ. Haud sic. i. non sic habet se cõditor magni orbis. s. deus. ꝫ ip̃e sua cognitõe penetrat oĩa: cũ nihil possit ip̃m latere huic. s. cõditori. tuẽti. i. respiciẽti. cũcta ex alto. s. celo. terre sibi resistũt nulla mole. i. magnitudine: sicut obsistũt radijs solis. Nec etiaz nox obscura obstat sibi atris nubibꝰ. ĩmo in vno ictu mẽtis. i. in vnico mẽtali intuitu: cernit que sunt q̃ꝫtũ ad p̃sentia. que fuerũt q̃ꝫtũ ad p̃terita. que veniãt q̃ꝫtũ ad futura. q̃nẽ. s. cõditorẽ. qꝛ respicit oĩa solus: tu possis dicere verum solem. Notandũ licz deus oĩa cognoscẽdo p̃uideat etiã illa q̃ fiunt ex libero arbitrio: voluit tamẽ quasdã creaturas esse liberi arbitrij. q̃a

hoc magis decet diuinā bonitatē. Sicut eñ melius ⁊ nobilius est regnuʒ in quo nō tm̄ seruitur regi a seruis: sed etiaʒ a liberis ꝙ̄ vbi tm̄ seruit̄ a seruis. sic melius erit regnū dei ⁊ decenti⁹ ex hoc ꝙ sunt alique creature libere seruiētes: sicut homo ⁊ angelus ꝙ̄ꝫ si essent sole creature seruiliter opantes: cuiusmodi sunt oēs creature ꝑter hoīem ⁊ angelū: que ex determiatōe nature necessitant̄ ad sua opera.

Huic ex alto cuncta tuenti
Nulla terre mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat:
Que sint: que fuerint: veniantqꝫ
Uno mentis cernit in ictu.
Quem quia respicit omnia solus:
Uerum possis dicere solem.

Prosa tertia libri quinti.

t Um ego. En inquam difficiliori rursus ambiguitate cōfundor. P. Quenam inq̄t ista est: iam eñ quibus ꝑturbare cōiecto. B. Nimiū inquā aduersari ac repugnare videt̄ ꝑnoscere vniuersa deum: ⁊ esse vllum libertatis arbitriuʒ. Nam si cūcta ꝓspicit deus: neqꝫ falli vllo modo potest: euenire necesse est ꝙ ꝓuidentia futurū esse ꝑuiderit. Quare si ab eterno non facta hominū modo: sed etiam cōsilia volūtatesqꝫ ꝑnoscit: nulla erit arbitrij libertas. Neqꝫ eñ vel factū aliud vllū: vel quelibet exi-

Tum ego. En inquam. Hic incipit tertia ꝓsa hui⁹ q̇nti: ī qua Boeti⁹ obijcit cōtra predicta: ostendēs nō posse sil' stare ꝓuidentiā ⁊ liberum arbitriū. Et ꝑmo ꝑmittit ꝙ dicta ꝑnt habē dubitatōem. Secūdo ponit rōem dubitatōis: ibi. Nimiū īquā Primo dicit Tuʒ ꝑ tūc: finitis ꝑdictis ego Boet. īquā. O phia rurs⁹ ego cōfundor difficiliori ambiguitate. Et q̄rit phia. Quenā est ista ambiguitas. iaʒ eñ cōiecto. i. iudico. q̇bus tu perturbare. i. ꝑturbaris. Notanduʒ ꝙ cōiectare est ex aliquibus signis aliquid putare. Et sic phia cōiectit per locū a cōiter accidentib⁹ dubitatiōem Boetij. quia cōmuniter quicūqꝫ loquebant̄ de ꝓuidentia ⁊ libero arbitrio dubitabāt de cōpassibilitate eoꝝ.

¶ Nimiū inquā. Hic Boeti⁹ exꝑmit suam dubitatōem: ostēdens ꝓuidentiam ⁊ liberū arbitriū esse incōpassibilia. Primo facit hoc. Secundo excludit quasdā vias quib⁹ aliqui conabant̄ defendere ꝓuidentiam: ibi. Quid igit̄. Ad ꝓbandū ꝗ incōpassibilitatē ꝑdictoꝝ ponit tres ratiōes, Scđa ibi

Ad hec. Tertia ibi. Postremo. Primo ponit p̄mā rōem. Secūdo excludit quādā solutōem eius: ibi. Neq̧ em̄. Primo modo dicit. Nimiū videt̄ aduersari ꝛ repugnare deū p̄noscere vniuersa: et esse vllū libertatis arbitriū. Q̄ꝛ aūt ista repugnāt ꝓbat. Nam si deꝰ ꝓspicit cūcta: neq̧ vllo modo falli p̄t: necesse est euenire illud qđ ꝓuidentia p̄uiderit esse futurū. qđ si nō eueniret fallere-tur ꝓuidētia

stere poterit volūtas: nisi quam nescia falli ꝓuidentia diuina p̄senserit. Naz si aliorsum q̄z ꝓuisa sunt detorqueri valēt: nō iam erit futuri firma p̄sentia: sed opinio potius incerta: quod de deo nefas credere iudico Neq̧ eniz illam probo ratiōem qua se quidam credunt hunc questionis noduz posse dissoluere. Aiūt enim non ideo quid esse euenturum: quoniaz id prouidētia futuruz esse ꝓspexerit: ꝫ ecōtrario potius. quoniam qđ futurū est: id diuinaz ꝓuidentiam

Quare si ab eťno nō modo. i. non tm̄ facta hominū: sed etiaz cōsilia ꝛ volūtates prenoscit: nlľa erit libertas arbitrij: ꝫ omnia euenirent de nc̄citate. Q̄ꝛ aūt deus sua ꝓuidētia omnia p̄cognoscat: declarat Neq̧ em̄ poterit existere aliquod factum vel aliqua voluntas: nisi quam presenserit. i. p̄sciuerit ꝓuidentia diuina nescia. i. nō potens falli. nec possunt aliter euenire q̄z p̄uisa sunt. Nam si valent detorqueri aliorsum. s. vt aliter eueniant q̄z ꝓuisa sunt: non erit iam firma p̄scientia dei: sed potius erit incerta opinio: quod iudico nefas credere de deo. Notandum q̄ ex littera sic formatur ratio. Illa que prouidētur infallibiliter de necessitate eueniūt. sed omnia prouidētur a deo infallibiliter. ergo omnia de necessitate eueniūt. ꝛ sic perit libertas arbitrij. Notandum q̄ scientia dei non est opinio. qꝛ opinio est eorum que sic ꝛ aliter se possunt habere: ex p̄mo Posterioꝝ. scientia autem est eoꝝ que non possunt se aliter habere. ergo scientia dei non est dicenda opinio.

¶ Neq̧ enim illam probo rationez. Hic philosophia excludit quādam responsionem que posset dari ad p̄dictam rationē. Et primo ponit eam. Secundo eam excludit: ibi. Quasi vo. Primo dicit. Neq̧ enim probo. i. approbo. illam rationem. i. responsionez. qua quidam credunt se posse dissoluere nodum. i. difficultatem questionis. Aiunt em̄ non ideo quid esse venturum: quoniam ꝓuidentia ꝓspexerit illud esse futurū. i. venturuz: sed potius econtrario. i. ecōuerso. quoniam quod futurum est: illud non posse latere ꝓuidentiam diuinā. quasi di. euentus rei est causa p̄scientie ꝛ non ecōuerso. et ideo ex euentu debet concludi necessitas p̄scientie: non ecōuerso scđm eos. Et isto modo necessarium est hoc: scilicz quod cōcluditur de euētu relabi in ꝯriā ꝑtē. s. vt quod cōcludit̄ de euētu: hoc ꝯcludat̄ de p̄sentia.

Necꝫ eñi necesse est cõtingere que ꝓuidenť ẜm eos: ẜ que futura ſunt ne-
ceſſe eſt ꝓuideri. Notandũ ꝙ prior ratio ꝑtendebat ꝙ oĩa futura de ne-
ceſſitate eueniãt. qꝛ de⁹ futura infallibiliter ꝓuidet. Rñſio aũt quorũdã di-
cit ꝯriũ. dicit eñi. Non ideo qꝛ de⁹ ꝓuidet futura neceſſario eueniũt. ẜ quia
ventura ſunt: ideo de⁹ ea ꝓuidet.

latere nõ poſſe. Eocꝫ modo neceſſariuꝫ eſt
hoc in ꝯriã relabi ꝑtẽ. Necꝫ eñ neceſſe eſt
ꝯtingere q̃ ꝓuidenť: ſed neceſſe eſt q̃ futura
ſũt ꝓuideri. Quaſi vo q̃ cuiuſcꝫ rei cauſa
ſit ꝑſcientia ne futuroꝝ neceſſitas ſit: an fu-
turoꝝ neceſſitas cã ꝓuidentie laboreť. Ac
nõ illud demõſtrare nitamur quoq̊ modo
ſe habeat ordo cauſaꝝ. Neceſſariũ eſſe euẽ-
tum ꝑſcitaꝝ rerũ: etiã ſi ꝑſciẽtia futuris re-
bus eueniẽdi neceſſitatẽ non videať infer-
re. Etem̃ ſi quiſpiam ſedeat: opinionẽ que
eum ſedere cõiectat veram eſſe neceſſe eſt.
Atcꝫ ecõuerſo rurſus ſi de quopiam vera
ſit opinio qm̃ ſedet: euꝫ ſedere neceſſe eſt.

¶ Quaſi vo. Hic excludit iſtã reſpõſio-
nem: dicens. Iſta rñſio ꝓ-
cedit q̃ſi laboraret querẽ-
do cui⁹ rei cã ſit ꝑſcientia. vtrũ ſit cã ne-
ceſſitatis futuroꝝ vl' vtꝝ neceſſitas futuroꝝ ſit cauſa ꝓuidentie
ſed nos nitamur. i. laboram⁹ hoc demonſtrare. ſ. neceſſariũ eẽ
euentũ reruꝫ ꝑſcitarũ: q̃q̊ mõ. i. quocũ-
cꝫ modo: ſe habeat ordo cauſaꝝ. Etſi ꝓ ꝯ̃uis. ꝑſciẽtia nõ videať inferre ne-
ceſſitatẽ eueniẽdi reb⁹ futuris. Qꝺ̃ declarat in exẽplo: dicens. Si aliq̃s ſe-
deat: neceſſe eſt opinionẽ eẽ verã q̃ cõiectat eũ ſedere. Et ecõuerſo ſi de ali-
quo vera ſit opinio qꝛ ſedet: neceſſe ẽ eũ ſedere. igiť in vtrocꝫ. ſ. in opiniõe
⁊ ſedẽte ẽ neceſſitas. in hoc. ſ. ĩ ſedẽte ẽ neceſſitas ſedẽdi. ⁊ ĩ altero. ſ. ĩ opi-
niõe eſt neceſſitas veritatis. Sꝫ nõ idcirco q̃ſcꝫ ſedet ſup. cauſalr̃: qm̃ vera
eſt opinio. qꝛ veritas opiniõis nõ eſt cã ſeſſiõis. ẜ hec. ſ. opinio poti⁹ eſt ve-
ra: qm̃ ꝑceſſit quẽpiã. i. aliquẽ ſedere. Et ita cũ cauſa veritatis ex altera ꝑte
ꝓcedat: tñ in vtrocꝫ ẽ cõis neceſſitas. ⁊ eodẽ mõ ꝯtingit arguere de ꝓuidẽ-
tia ⁊ de his q̃ ꝓuidenť. Vñ dicit. patet. i. manifeſtũ ẽ: ratiocinari de ꝓuidẽ-
tia ⁊ de reb⁹ futuris. Nã etſi ꝓ ꝯ̃uis. idcirco ꝓuidenť: qm̃ futura ſunt. nõ
tñ ideo eueniũt qm̃ ꝓuidenť. nihilomin⁹ tñ neceſſe ẽ a deo vel vẽtura ꝓui-
deri: vel ꝓuiſa euenire. ita ꝓ vtrecꝫ ꝑti ineſt neceſſitas: ꝯ̃uis alteri cauſali-
tas. qꝺ̃ ſolũ ſatis ẽ. i. ſufficit ad ꝑimendã libertatẽ arbitrij. Notandũ ꝙ
rñſio iſta quã inuit in lr̃a videť fuiſſe ipſius Origenis. q̃ ſuꝑ epl'am ad Ro-
ma. ſic dicit. Nõ ꝓpterea aliq̃d erit qꝛ illud de⁹ ſcit futurũ. ẜ qꝛ futuꝝ ẽ: idõ
ſciť a deo antecꝫ fiat. Qꝺ̃ tñ ꝑt ĩtelligi dupl'r. Vno mõ ꝙ euẽtus rei ſit cau-
ſa ꝑſcientie ẜm rõem ꝯñtie: ⁊ ſic rñſio ẽ vera. Alio mõ ꝑt ĩtelligi ꝙ euẽtus

rei sit causa p̄sciētie s̄m existētiā: ꝛ sic ē falsa. ꝛ hoc mō improbat̄ hic a Boetio. Primo ḡ oñdit Boet̄. ꝙ ista r̄n̄sio nō est ad ꝓpositū. Scd̄o ostēdit ꝙ nō includit veritatē: ibi. Jam vo.
¶ Jam vo. Hic pħia oñdit ꝙ ista r̄n̄sio icludit falsitatem. qꝛ ponit ꝙ aliqđ tp̄ale sit cā eterni. Dicūt eñ̄ ꝙ res future sint causa ꝓuisiōis et̄ne. Un̄ dicit

In vtroq̄ igit̄ necessitas inest. in hoc quidem sedendi. at vo in altero veritatis. Sz nō idcirco quisq̄ sedet qm̄ vera ē opinio: s̄ hec potius vera est qm̄ quēpiaz sedere precessit. Ita cū causa veritatis ex altera parte ꝓcedat: inest tamē cōis in vtroq̄ necessitas. Similia de ꝓuidentia futurisq̄ rebus ratiocinari patet. Nam etiā si idcirco quoniā futura sunt ꝓuident̄: nō vo ideo quoniam ꝓuident̄ eueniūt. Nihilomin⁹ tamen a deo vel ventura ꝓuideri: vel ꝓuisa euenire necesse est. qđ ad perimēdā arbitrij libertatem solum satis est. Jam vo q̄p̄ preposterum est vt eterne p̄scientie tempaliū rerū euēt⁹ causa esse dicat̄. Quid est autem aliud arbitrari ideo deuz futura: quoniā sunt euentura ꝓuidere q̄p̄ putare que olim acciderunt: causā summe illius esse ꝓuidentie.

Ad hec. sicuti cū quid esse scio: idip̄m esse necesse est. ita cuz q̇d futurū noui: idip̄m

Jaz vo q̄p̄posteꝝ. i. peruersuz est: vt euēt⁹ reꝝ tp̄aliū dicat̄ esse cā et̄ne p̄scientie. qđ dī ī ista respōsiōe Unđ subdit. Quid est aliud arbitrari deū ideo ꝓuidere futura: qm̄ sunt euētura q̄p̄ putare q̄ olim acciderīt. s. ipsa futura eē cāz sūme ꝓuidentie. q. d. nihil ē aliud dicē. Notandū ꝙ nullū tp̄ale est cā eterni: sed potius ecōuerso. Indigni⁹ eī non est cā digniorꝭ: eo ꝙ causa dignioꝛ est effectu tp̄ale aūt indigni⁹ est eterno: sicut coꝛruptibile incoꝛruptibili. ergo ꝛc̄.
¶ Ad hec. sicuti cū q̇d esse scio. Hic ponit secūdā r̄n̄sionē ad ꝓbādū secūdā cōclusionē: dicēs. Ad hec sup. p̄dicta. addēda est hec rō. sicuti cuz scio esse q̇d. i. aliq̇d: necesse est ip̄m esse. ita cū noui q̇d futurū: necesse est idip̄m esse futurū. sic igit̄ fit. i. cōtingit. vt euētus rei p̄scite nequeat euitari. Notādum ꝙ ratio sic potest foꝛmari. sicut se habet sciētia respectu scibilis p̄sentis: sic p̄scientia respectu effectus futuri. s̄ cum scio in p̄senti aliq̇d esse: necesse est ip̄m esse. ergo cum p̄scitur aliquid futurū esse: necesse est ip̄m futurum esse. s̄ deus p̄scit om̄ia futura, ergo necessario eueniūt. ꝛ sic iterum tol

litur libertas arbitrij.
¶ Postremo si q̄d aliq̄s. Hic ponit tertiā ratōez ad idem: dicens. Si quis
existimet aliquid esse aliorsum. i. aliter q̄ res se habet: illud nō modo. i. nō
tm̄ non est sciētia: sed est fallax opinio lōge diuersa a veritate sciētie. qua-
re si aliq̄d ita futurū est vt ei⁹ euētus nō sit certus ⁊ necessarius: quō illud
poterit p̄sci-
ri euētur⁹. q.
di. nullo mō.
Cuius rōnez
assiḡt: dicēs.
Sic ipsa sciē
tia est imp̄mi
xta falsitati:
sic illō q̄ cō
cipitur ab ea
nō p̄t alit̄ es-
se q̄ ɔcipit̄.
quia si posset
alit̄ se habe-
re: tūc sciētia
posset eē fal-
sa. Unde sb-
dit. Ista ē cā
quare sciētia
careat mēda
cio. quia ne-
cesse est vnā-
quāq; rez ita
se habere si-
cut sciētia cō
p̄hēdit eaz
sese habere.
Notandū
q̄ ratio quaz
intēdit ē ista
Quicūq; exi
stimat rez alit̄ esse q̄ est: ei⁹ existimatio est falsa. ⁊ nō est sciētia s̄ fallax opi
nio. ḡ si de⁹ p̄scit aliq̄ futurū eē: ⁊ si ip̄m nō necessario euenit sicut p̄sciuit
p̄sciētia dei: nō erit sciētia s̄ fallax opinio. ḡ futura a deo p̄uisa necessario
eueniūt. ⁊ sic perit liberū arbitriū.
¶ Quid igit̄. Hic ph̄ia improbat modos quib⁹ aliqui nitunt̄ saluare p̄ui-
dentiā. Et p̄mo querit quō possit saluari p̄uidētia diuina: improbādo du-
os modos quib⁹ aliq̄ conabant̄ ip̄am saluare. Secūdo ponit tertiū modū
sil'r ip̄m improbādo. Scd̄a ibi. Q: si apud. Primo dic̄. Quid igit̄ sup. di-
cem⁹. quonā mō dici pōt q̄ de⁹ p̄noscit hec futura incerta: Prim⁹ modus
est vt dicat̄ deū ea que p̄uidet iudicari infallibiliter: q̄uis possint nō eue-

futurum esse necesse est. Sic fit igit̄ vt euen
tus p̄scite rei nequeat euitari. Postremo
si quid aliquis aliorsū q̄ sese res habet exi
stimet: id non modo sciētia non est: sed est
opinio fallax ab scientie veritate longe di-
uersa. Quare si quid ita futurū est: vt eius
certus ac necessari⁹ non sit euentus: id euē
turum esse presciri qui poterit: Sicut enim
scientia ip̄a imp̄mixta est falsitati: ita id q̄
ab ea cōcipitur: esse aliter q̄ cōcipitur ne-
quit. Ea nāq; causa est cur mendacio scien
tia careat. q̄ se ita rem quāq; habere neces
se est: vti eam sese habere sciētia comp̄hen
dit. Quid igit̄. Quonaz modo deus hec
incerta futura p̄noscit. Nam si ineuitabili-
ter euentura censet que etiam non euenire
possibile est: fallit̄. q̄ sentire nō modo ne-
fas est: sed etiam voce p̄ferre. At si ita vti
sunt: ita ea futura esse decernit: vt eque vel

nire. ꝫ id est incōueniens. qꝛ tūc falleret̄ sua ꝓuidētia. Vñ dicit. Nā si deus censet. i. iudicet euenire infallibiliter: q̄ etiā possibile est nō euenire: fallit̄ sup. de⁹. qd̄ nō modo. i. nō tm̄: nefas ē sentire de deo: ꝫ etiā nefas ē voce ꝓferre. Secūdus mod⁹ ē vt dicat̄ deū ꝓuidere futura īdetermīate sicut sunt futura: ꝫ isto modo ꝓuidētia dei nō est certa. Vñ dicit. Si de⁹ decernit ista

fieri ea: vel non fieri posse cognoscat. que ē hec ꝑsciētia q̄ nihil certū: nihil stabile cō ꝑhēdit. Aut q̄d hoc refert vaticinio illo ridiculo Tiresie: quicq̄d dicā aut erit aut nō. Quid etiā diuina ꝓuidētia hūana opinione ꝑstiterit: si vti hoīes incerta iudicat quorum est incert⁹ euētus. Qd̄ si apud illuz rerum omniū certissimū fontē nihil incerti esse potest: certus eoꝝ est euētus que futura firmiter ille ꝑscierit. Quare nulla est humanis cōsilijs actionibusq̄ libertas: quas diuina mens sine falsitatis errore cūcta prospiciēs: ad vnū alligat ⁊ ꝯstringit euentū.

futura esse q̄ ꝓuident indeterminate sicut sūt. vt scꝫ cognoscat ea eque. i. equalit̄: posse fieri vel nō fieri que ē ista prescientia q̄ nihil certū: nihil stabile cō ꝑhēdit. q. d. tal̄ ꝓuidētia nulla est. Et q̄d hec ꝑsciētia refert: id est differt: ab illo vaticinio ridicl̄oso Tiresie: qui dicebat. Quicquid dicā hoc erit vel non erit. Quid etiam. i. in quo diuina ꝓuidētia ꝑstiterit. i. ꝑualebit humana opinione. si iudicat incerta sicut homīes: ea quorum euentus est incertus. quasi di. in nullo differt. Notandū ꝙ cū Tiresia vidisset duos serpentes simul coire: ꝓiecto baculo ip̄os sepauit abinuicem: ⁊ mutatus fuit in mulierem. Post septenniuz iterum serpentes coeuntes baculo sepauit: ⁊ mutatus fuit in virum. Cuz autem orta fuisset dissensio inter Jouem et Junonem: an maior esset delectatio in coitu viri q̄s mulieris: elect⁹ fuit Tiresia in iudicem. qui expertus erat sortem vtriusq̄ sexus. Cum aūt diceret maiorem esse delectatōem mulieris: Juno cōmota excecauit ip̄m. Jupiter autem sui misertus in recōpensam amissi visus: dedit sibi sp̄m vaticinādi. Fuit aūt hec sua vaticinatio. Quicq̄d dicā erit vel nō erit. Si ḡ de⁹ nō aliter ꝑsciret futura īdet̄mīata nisi qꝛ erūt vl̄ nō erunt: nō differret sua ꝑsciētia a ꝑsciētia Tiresie: qd̄ ē ridiculosuz.

¶ Qd̄ si apd̄ illū rerꝫ. Hic pōit tertiū modū conātiū saluare ꝓuidētiā. Et ē vt ponam⁹ oīa euenire de necessitate: ⁊ auferam⁹ liberꝫ arbitriū. Primo ḡ ponit istū modū. Scd̄o oñdit q̄ īcōueniētia seq̄nt̄ ad ip̄m: ibi. Quo semel. Prio ḡ ꝯcludit istū modū: dicēs. Qd̄ si apd̄ illū certissimū fontē oīm rerū nihil ꝑt esse incerti: cert⁹ ē euēt⁹ eoꝝ que ip̄e firmiter ꝑsciuerit futura. quare nulla erit libertas humanis cōsilijs ⁊ actiōib⁹: q̄s diuina mens sine er-

rore falsitatis cũcta ꝓspiciẽs alligat ⁊ cõstringit ad vnũ euentũ. Notan
dũ ꝙ nulla mutatio cadit circa fontẽ oĩm reꝝ. q̄ꝛ cognitio ei⁹ nõ p̄t eẽ icer
ta. etsi iã esset incerta esset imꝑfecta ⁊ diminuta. si ḡ est certa respectu futu/
roꝝ: necesse ẽ vt oĩa futura ꝑscita a deo necessario eueniãt.

Quo semel recepto quãtus occasus humanaruz rerum cõsequatur liquet. Frustra eñ bonis malisq; ꝑmia peneve ꝓponũtur: que nullus meruit liber ac volũtarius motus animoꝝ. Idq; omniũ videbit̃ iniquissimũ qđ nunc equissimũ iudicat̃: vel puniri improbos vl̃ remunerari probos. quos ad alterutrũ non ꝓpria mittit voluntas: sed futuri cogit certa necessitas. Nec vitia igitur nec virtutes quicq̃ fuerint: sed omniũ meritoꝝ potius mixta atq; indiscreta cõfusio. Quoq; nihil sceleratius excogitari potest: cũ ex ꝓuidẽtia rerũ oĩs ordo ducat̃. nihilq; liceat cõsilijs humanis: fit vt vitia queq; nr̃a ad bonoꝝ oĩm referant̃ autorez.

¶ Quo semel recepto. Hic ponit incõueniẽtia que sequũtur si auferat̃ libe
rum arbitriũ
Et ꝑmo ostẽ
dit q incõue/
niẽtia sequũ
tur ex pte ho
minũ. Secũ/
do q̄ ex parte
dei dei. Ter/
tio q̄ ex par/
te ꝯiunctõis
hoĩm ad deũ
Secũda ibi.
q̄ nihil. Ter
tia ibi. igr̃ nˢ
sperãdi. In/
cõueniẽtia ex
pte hoĩm sũt
Si non sit li
berũ arbitri/
um frustra ꝓ
ponunt̃ hoi/
bus peneve l
ꝑmia: et iniu
ste puniũtur
mali ⁊ ꝑmiant̃ boni. nec erũt vitia nec virtutes in hoĩb⁹: sicut nec ĩ alijs q̄
agũt necessitate nãe ⁊ nõ libtate animi. Vñ dic̃. Quo semel recepto. i. post
to. s. vt neget̃ libeꝝ arbitriũ. liq̄t. i. manifestũ ẽ. q̄nt⁹ occasus. i. q̄nta destru
ctio hũanaꝝ reꝝ ꝯseq̄tur. Frustra eñ ꝓponunt̃ bonis ꝑmia ⁊ malis pene:
ita statuta ⁊ leges hũane erũt ĩutiles: q̄ penas ⁊ ꝑmia statuũt. q̄ null⁹ mo/
tus aĩoꝝ liber ac volũtari⁹ meruit. Et illud videbit̃ iniq̄ssimũ oĩm qđ nũc
iudicat̃ eq̄ssimũ. s. puniri ĩꝓbos ⁊ remunerari ꝓbos. q̄s ad alteruꝝ. i. ad
ꝓbitatẽ vel ĩꝓbitatẽ nõ mittit ꝓpria volũtas: ſ; cogit certa necessitas fu/
turi. igit̃ v̾tutes ⁊ vitia nõ fuerĩt q̄cq̃: ſ; poti⁹ erit mixta ⁊ ĩdiscreta ꝯfusio
oĩm meritoꝝ. s. bonoꝝ ⁊ maloꝝ. Nota ꝙ oẽs v̾tutes ⁊ vitia oriũt̃ ex liba
electõe bõi ⁊ mali. ⁊ silr̃ punitio ⁊ remuneratio fiũt ꝓpt̃ liberã actõez bõi vl̃
mali. Si ḡ tollit̃ libtas arbitrij nõ erit liba electio nec liba actio bõa vl̃ ma
la. ⁊ ꝑ ꝯñs nl̃la erit v̾t⁹ ⁊ nullũ vitiũ. ⁊ ĩiuste mal⁹ puniet̃ cũ ex nc̃citate ma
lũ opet̃. ⁊ ĩiuste bon⁹ ꝑmiet̃ cũ ex nc̃citate opet̃ bonũ: qđ ẽ absurdũ dicẽ.
¶ Quoq; nihil sceleratius. Hic ostendit incõueniens qđ sequitur ex parte
dei: scilicet ꝙ de⁹ erit auctor maloꝝ. Unde dicit. Cũ oĩs ordo rerũ ducat̃ ex
ꝓuidẽtia diuiña: ⁊ si nihil liceat libere fieri ex hũanis ꝯsilijs. fit. i. seq̄t̃ vt vi

cia nostra referant ad auctorē oim̄ sup. deū. quo nihil scelerati⁹ excogitari pōt q̄ deū dicere auctorē maloꝝ: qđ tn̄ necessariū ē ablata libertate. Notandū q̄ defect⁹ in opatōe q̄ defect⁹ nō est ī ptāte rei vt euitet: necessario ē ab agēte ⁊ a pducēte. Si ḡ actio volūtatꝭ nr̄e nō ē libera: defect⁹ actōis fm volūtatē reducet in deū. ⁊ sic de⁹ erit cā defectuū nr̄oꝝ: qđ ē absurdū.

Igit nec sperādi aliq̄d nec depcādi vlla rō ē. Quid em̄ vl speret q̄sq̄ vl etiā depcecet: qn̄ optāda oia ideflexa series ꝯnectit. Auferet igit vnicuz illud int hoies deū q̄ cōmertiū: sperandi scz ⁊ depcādi. Si q̄dez iuste hūilitatis pcio inestimabilē vicē diuine grē pmeremur. q̄ sol⁹ mod⁹ est q̄ cū deo colloq̄ hoies posse videant. Illiq̄ inaccesse luci pri⁹ q̄z q̄ ipetrēt: ipa supplicādi ratōe ꝯiūgi. Que si recepta futuroꝝ necessitate nihil viriū hr̄e credant: quid erit q̄ sūmo illi reꝝ principi cōnecti atq̄ adherere possim⁹. Quare necesse erit hūanū genus: vti pauloante cātabas: dissептū atq̄ disiūctū suo fonte fatiscere.

¶ Igit nec sperandi aliquid. Hic ponit icōueniētia q̄ sequūt ex cōiunctōe hoīs ad deū q̄a tolleretur act⁹ depcādi ⁊ act⁹ sperandi q̄b⁹ maxime coniungimur deo. Ān dicit. Igit si tollitur liberum arbitriū nec vlla ratō ē specādi aliq̄d: nec depcādi int deū et homines. Quid em̄ q̄s q̄ depcet vl speret: si series indeflexa cōnectit oia optāda. q. d. frustra fieret vtrūq̄. Igit auferet illud vnicuz cōmertiū. s. sperādi ⁊ depcādi int deū ⁊ hoies. Vocat aūt spē ⁊ depcatōez cōmertiū. q2 istis mereamur oia bn̄ficia. Ān subdit. Si q̄dē pcio iuste hūilitatia nos hoies pmeremur iestimabilē vicē. i. retributiōez diuie grē. q̄ mod⁹ depcādi sol⁹ ē q̄ hoies videant posse colloq̄ cū deo: ⁊ ꝯiūgi iaccesse. i. inaccessibili luci sup. deo: priusq̄ hoies ipetrēt qđ petūt. Pri⁹ em̄ pces porrigim⁹ q̄ effectū petitōis ꝯseq̄mur. q. s. spes ⁊ depcatio: si nihil credāt habere viriū: recepta. i. ꝯcessa nccitate futuroꝝ: q̄d erit q̄ ꝯiūgi possim⁹ illi summo pncipi reꝝ. q. d. nihil. q̄re necesse erit gen⁹ hūanū disseptū. i. disiunctuz suo fōte. i. a suo pncipio: sup. a deo. fatiscere. i. deficere. vti pauloante cātabas: in. vi. met. iiij. libri. Notādū q̄ act⁹ depcādi spectat ad itellectū: et est oro fm Jo. damas. ascēsus itellect⁹ ad deū vel i deū. q̄ q̄dē actu insinuamus deo idigētiā nr̄az. nō q̄ deo p insinuatōez nr̄az aliq̄d inotescat qđ prius ignorauerit: s vt nos ipa insinuatōe vtēdo cōsiderem⁹ i his eē recurrēdū ad diuinū auxiliū. Act⁹ aūt sperādi ptinet ad volūtatē. q2 ei⁹ obiectū ē bonū futurū. p istū actū adherem⁹ deo tanq̄ pfecto pncipio bonitatis: int

kentis ei⁹ auxilio ad ꝯsequēdū bonū quo īdigem⁹. ß si hmōi bonū necessa
rio eueniret: vľ īpossibile eēt eueīre vťq̄ꝫ act⁹ tā depc̄ādi q̄ꝫ sp̄ādi eēt īutiľ.

Metrū tertiū libꝛi q̄nti.

q Uenam discoꝛs federa rerum
Causa resoluit: quis tanta deus
Ueris statuit bella duobus:
Ut que carptim singula constent
Eadem nolunt mixta iugari.
An nulla est discoꝛdia veris.
Semperq̄ꝫ sibi certa coherent.
Sed mens cecis obruta membꝛis
Nequit oppꝛessi luminis igne
Rerum tenues noscere nexus.
Sed cur tanto flagrat amoꝛe
Ueri tectas repꝛire notas.

Uenam discoꝛs federa rerū. Hic incipit tertiū hui⁹ q̄nti: qđ dr̄ ado/
nicū: vel ẜm alios archilogicū ab īuētoꝛe: dactilicū a pede p̄dn̄ante
In quo facit exclamatōem sup incōpassibilitate q̄ apparēt inť ꝓuidētiā et
liberꝫ arbitri
um. Et p̄mo
querit quare
sint incōpas/
sibilia cū per
se cōsiderata
ta sint passi/
bilia. Secun
do ponit rn̄si
onē ad hoc.
Tertio ꝯ̄ re/
spōsiōeꝫ obij
cit. Quarto
obiectōeꝫ sol
uit. Secūda
ibi. An nulla
Tertia ibi. ß
cur tāto. Qr̄
ta ibi. aut cū
mētē. Pꝛīo
dic̄. Quenaꝫ
discoꝛs cau/
sa resoluit. i. sepat. federa. i. ꝯcoꝛdias reꝝ. s. ꝓuidētie diuīe ⁊ liberi arbitrij
ne ꝯpatianť se simul. aut q̄s de⁹ tāta bella statuit duobus veris: vt singula
vera q̄ carptim. i. sigillatim vel diuisim accepta. cōstent. i. ꝑmanēt eadē. tn̄
mixta. i. ꝯiūcta nolūt iugari. i. copulari seinuicē cōpatiēdo. Tūc ponit re/
spōsionē: dicēs q̄ꝛ istis duob⁹ veris. s. ꝓuidētie ⁊ libero arbitrio nulla ē di/
scoꝛdia. ß apparētia discoꝛdie ꝓuenit ex debilitate nr̄i ītellect⁹. Un̄ dic̄. An
ē nota solutiōis nulla ē discoꝛdia veris: ß sp̄ certa coherēt sibi. ß mens nr̄a
obruta. i. opp̄ssa mēbꝛis cecis. i. cecātib⁹ aīaꝫ. illa neq̄t igne. i. splēdoꝛe op
p̄ssi lumīs. s. ītellect⁹. noscē tenues. i. subtiles. nex⁹. i. ꝯiūctōes rerū q̄vidē
tur discoꝛdare. Notādū si cōsiderem⁹ ꝓuidētiā diuinā p̄ se: possibile est
eā eē. si cōsiderem⁹ liberꝫ arbitriū p̄ se: etiā possibile ē eū eē. vt pꝫ ex dictis.
Sꝫ si cōsiderem⁹ vtrūq̄ꝫ sil': tūc videnť incōpassibilia: sic̄ pꝫ ex rōib⁹ supioꝛi
bus. ẜm ṽitatē aūt bn̄ se ꝯpatiunť: ß nobis nō apparet. q̄ꝛ ītellect⁹ noster
opp̄ssus mole coꝛpis nō p̄t se eleuare ī hmōi cognitiōem. Nā ẜm sapientē.
Coꝛpus qđ coꝛrumpiť aggrauat animaꝫ: ⁊ terrena habitatio oppꝛimit sen
sum multa cogitantē.
¶ Sꝫ cur tāto flagrat amoꝛe. Hic p̄hia obijcit ꝯ̄ solutōem. Si eñ aīa igno
ret istas subtiles ꝯiūctōes: vn̄ est q̄ꝛ desiderat eas scire: cū nihil ignotū pos

fit desiderari. Vñ dicit. Sʒ cur aĩa flagrat. i. ardet. tãto amore. i. desiderio. repire notas tectas. i. notificatiões latẽtes. veri. i. veritatis. scit ne mẽs illud qđ ipa anxia. i. sollicita appetit nosse. q. d. non. qꝛ null⁹ appetit scire id qđ scit. Et h̕ eũ qđ dicit. Quis laborat scire nota. q. d. null⁹. Oportet igiꝰ dicere ꝙ nesciat. et tũc sequiꝰ aliud incõueniẽs. s. ꝙ aĩa desideret illud qđ

Scit ne qđ appetit anxia nosse.
Sed quis nota scire laborat.
Et si nescit: quid ceca petit.
Quis eñ quicq̃ nescius optet.
Aut quis valeat nescita sequi.
Quo ve inueniat. quis repertam
Queat ignarus noscere formam.
An cum mentẽ cerneret altam:
Pariter summã ꝛ singula norat.
Nunc membroꝝ cõdita nube:
Non in totum est oblita sui.
Summãq̃ tenens singula perdens.
Igitur quisquis vera requirit:
Neutro est habitu. nam neq̃ nouit:
Nec penitus: tamen omnia nescit.
Sed quã retinens meminit summã:
Consulit. alte visa retractans.
Ut seruatis queat oblitas addere ꝑtes.

quod nescit. Unde dicit. Si nescit illud quod petit: quid petit: id est desiderat. mens ceca. i. ignorans? Quis eniʒ nescius optet quicq̃. Quis eñ valeat. i. possit sequi nescita aut quis nesci⁹ possit noscere quo inueniat sup. illud qđ querit? Et quis ignar⁹: id est nescius. queat: id est possit noscẽ formam repertaʒ. quasi di. null⁹. Notanduʒ ꝙ dictuʒ est in responsione ꝙ anima ignorat compassibilitatem ꝓuidentie ꝛ liberi arbitrij: sed desiderat eam scire. Contra hoc arguit sic. Nullus appetit scire quod scit. si anima desiderat scire aliquid vel ignorat illud: vel scit. Si scit. ergo non desiderat ipsum scire. quia nullus appetit scire quod scit: cum omnis appetitus sit ratione carentie. Si autẽ ignorat illud quod desiderat: quomodo ignotum desideratur: cum voluntas non querat incognituʒ. ideo si ignorat nunq̃ cognoscet. Quis enim ignotum inueniet? Si enim paterfamilias quereret seruum fugitiuũ quem ignoraret: posset sibi multotiẽs occurrere ꝙ ipm nõ inueniret: sicut dicit Linconiẽsis sup ꝑ Posterioꝝ.

¶ An cum mentẽ cerneret altã. Hic soluit obiectõem. Ubi notãdũ ꝙ Plato posuit aĩas in celo esse creatas ꝛ hr̃e cognitiõem oĩm ꝑfectã. ꝭ ꝑ lapsum ad corpora eam obliuisci cognitionem rerum in particulari ꝛ retineri eam

ſn vniuerſali: ⁊ poſtea p exercitiũ recupare cognitõez rerũ in pticulari. Añ
dicit ſic. An eſt nota ſolutõis cũ aĩa cerneret.i.ſpeculareť .altã mẽtez.i.p-
fundã mentẽ dei.ipa piter.i.ſil'.noꝛat.i.nouerat ſũmã.i.vniuerſalẽ cogni-
tõem. ⁊ ſingula.i.ſingularẽ cognitõez rerũ. ꝭ nũc ipa condita.i.tecta nube
mẽbꝛoꝝ:nõ eſt oblita ſui ĩ totũ.i.total'r. ꝭ ipa tenet ſummã.i.cognitõe vni

uerſalẽ rerũ:
pdens ſingu
la.i.ſingula-
rẽ cognitõez
Jgiť qſqs re
qrit.i.inueſti
gat cogſcere
vera : talis ẽ
neutro habi-
tu ſup.vt per
fecte cogſcat
vel ꝙ omino
ignoꝛet. Añ
dicit. Nã ne
ꝗ nouit.ſ.in
ſpeciali ⁊ pfe
cte illõ qð q-
rit:nec peni-
t⁹ neſcit oĩa.
ꝭ ipſe memi-
nit.i.ĩ memo
ria habz. ſũ-

Proſa quarta libꝛi quinti.

t Um illa. Uet⁹ inqt hec eſt de puidẽ-
tia q̃rela a Marcoq tullio:cũ diuina
tiõem diſtribuit:vehemẽter agitata.tibiq
ipſi res diu pꝛſus multũq q̃ſita. Sz haud
q̃q ab vllo veſtrũ hacten⁹ ſatis diligẽter
ac firmiter expedita. Cui⁹ caliginis cauſa
eſt ꝙ humane ratiocinatõis motus ad di-
uine pſcientie ſimplicitatez non poteſt ad-
moueri. Que ſi vllo modo cogitari queat:
nihil pꝛoꝛſus relinqueť ambigui. Qð ita
demuz pateſacere atq expedire temptabo
ſi pꝛius ea quibus moueris expendero.

mã.i.vniuerſalẽ cognitõem.quã retinens cõſulit ſup.actuali cõſideratiõe:
retractãs.i.reuocãs p ſtudiũ.alte.i.ſubtiliter.viſa.i.pꝛi⁹ in ſpeciali cogni
ta:vt ipe queat addere oblitas ptes ptib⁹ ſup.ſeruatis in memoꝛia. No
tandũ ꝙ ꝭm iſtã viam Platonis ſolueret ratio pꝛius tacta. vel aĩa ſcit qð
deſiderat:vel neſcit. Dico ꝙ neſcit in ſpeciali ⁊ in pꝛia foꝛma:ꝭ ſcit ĩ vni-
uerſali. Et cũ dr:null⁹ deſiderat notũ. verũ eſt ſicut eſt notũ in vniuerſali:
tñ deſiderat ipm vt eſt ignotũ in ſpeciali. Et cuz dr: ſi ignoꝛet nunq̃ iueni
et. ⁊ verũ eſt ſi ignoꝛat tam in generali q̃ in ſpeciali. Et ſi ignoꝛat in poten
tia ⁊ in actu:ſi tñ ſcit ĩ potẽtia ⁊ in vniuerſali ⁊ ignoꝛat actu ⁊ in pꝛia foꝛ
ma:põt ipm iuenire ⁊ addiſcere.
Um illa.vet⁹ inqt. Hec eſt quarta pſa hui⁹ qnti:in qua phia incipit
diſſoluere q̃ſtionẽ de cõpaſſibilitate puidẽtie ⁊ liberi arbitrij. Et pꝛi
mo tangit difficultatẽ hui⁹ queſtiõis ⁊ cauſaz difficultatis: ⁊ tãgit modũ p
cedendi circa eius ſolutõem. Secũdo diſſoluit eam:ibi. Quero em̃. Pꝛi-
mo dicit. Hec querela.i.queſtio hec de puidẽtia eſt vetus ⁊ eſt vehemẽter
agitata.i.ptractata.a Marco tullio. cũ diſtribuit.i.diuidit.diuinatõem.i.
ſn libꝛo diuinationũ:vbi diuidit diuinatõem in ſuas ſpecies.nõ ſoluz hoc
ꝭ tibiipſi eſt res multũ diu queſita. Sed haud q̃q.i.nõ alicubi:ab vllo ve
ſtrũ ſatis diligenter ⁊ firmiter expedita. cui⁹ caliginis.i.difficultatis cauſa

eſt. ꝙ motus. i. actus hūane rōnis. nō pōt admoueri. i. applicari ad ſimplicitatē diuīe ꝓuidētie. q̄ ſi vllo mō q̄at cogitari nihil relinq̄t ꝓrſus āmbigui qḋ. ſ. rōnez ⁊ cauſam difficultatis. ita demū patefacere ⁊ expedire tēptabo ſi prius expēdero. i. declarauero. ea quibus tu moueris. Notandū ꝙ qō de ꝓuidētia diuīa ⁊ libero arbitrio ē oīm qōnū difficillima, de q̄ m̄lti antiquoꝝ dubitabant. ⁊ nonnulli modernoꝝ ꝓpt̄ eiꝰ difficultatez lapſi ſūt. quā tullius in li. diuinationū ꝯtractans: ⁊ nō valēs diſſoluē eiꝰ difficultatē negans penitꝰ ꝓuidentiam ⁊ ꝑſciētiā futuroꝝ a deo in ꝑdicto libro diuinationum.

Quero enī cur illā ſoluētiū rōnez minꝰ efficacē putes: que qꝛ ꝑſciētiā nō eſſe futuris rebus cauſam neceſſitatis exiſtimat nihil impediri ꝑſcientia arbitrij libertatē putat. Num. n. tu aliūde argumentū futurorum neceſſitatis trahis: niſi ꝙ ea que preſciunt̄ non euenire nō pñt. Si igitur ꝑnotio nullā futuris rebus adijcit neceſſitatē (qḋ tu etiā pauloante fatebare) quid eſt ꝙ voluntarij exitus rerū ad certū cogant̄ euentū. Etenim poſitionis gratia vt quid cōſequatur

¶ Quero enī. Hic ph̄ia accedit ad ſolutōez qōnis. Et prīo diſcutit motiua boetij. ſcḋo ſoluit dubitationē ſiue qōnē. ibi. Qm̄ igit̄. Circa primū ſciēdū ꝙ duo fuerūt motiua boetij principalia circa hāc qōnē. Primū: qꝛ vīꝫ neceſſariū ſi deus preuidet futura ꝙ neceſſario eueniāt. Scḋm motiuū: ꝙ futura quoꝝ euētus ē incertꝰ ſic̄ ſunt futura cōtingentia: nō pñt a deo certa ꝓuideri. Prīo ergo ꝯtractat primū motiuū. ſcḋo ſcḋm. ibi. Sꝫ hᷣ inq̄s. Primo oſtēdit ꝙ ſi deꝰ ꝓuidet futura: nō ꝓpter hoc neceſſario eueniūt. Scḋo mouet dubitatōez. ibi. Sꝫ q̄ fieri pōt. Prīo oñdit ꝙ ex ꝑñtia dei non īfertur neceſſitas libero arbitrio. Scḋo oñdit ꝙ ꝑſciētia dei nō ſit ſignū neceſſitatis futuroꝝ. ibi. Sꝫ ꝑſciētia. Circa primū ſciēdū. quaꝫ priꝰ improbauit quādā rñſionē: qua quidā nitebant̄ impedire rōnē oñdentē non eē liberuꝫ arbitriū ꝓpter ꝑſcientiā diuinā. quā rñſionē hic reſumit oñdens eā aliquo mō eē bonā: qꝛ ſufficiēter īpedit intentōem aduerſarij. Nā aduerſarius ex nullo alio probat neceſſitatē futurorū: niſi quia ſunt preſcita a deo. cū igit̄ ex rñſione habeat̄ ꝙ ꝑſciētia nullaꝫ cauſalitatē hꝫ ſup futura. videtur ſufficienter oñſum eſſe ꝙ ea que procedūt ex libero arbitrio nō ſūt neceſſaria. Prīo ergo ponit iſtā rñſionē reſumēdo eius ſolutōem dicēs. Quero eniꝫ cur iſtā rōnē ſoluētiū putes minus eē efficacē: que putat libertatē arbitrij nō īpediri a ꝑſciētia. qꝛ exiſtimat preſciētiā nō eē cāꝫ neceſſitatis futuroꝝ. Qḋ aūt ꝑ iſtā rñſionē īpediat̄ illatio neceſſitatis futuroꝝ pꝫ ex hᷣ. qꝛ tu nō trahis aliunde argumētum neceſſitatis futuroꝝ: niſi ꝙ ea q̄ ꝑſciūtur non poſſunt nō euenire. Si igitur prenotio. i. preſciētia futuroꝝ. nullaꝫ adijcit

.i. imponit necessitatẽ reb⁹ futuris: vt dicit rñsio. ⁊ tu etiã fatebare paulo ante. q̇d ẽ. i. q̇d eẽ poterit. ꝙ volũtarij exitus cogant̃ ad certũ euentũ. ⁊ ita ꝑ istã rñsionẽ excludit̃ necessitas futuroꝝ. ⁊ mãifestat se in exẽplo dicens. At aduertas q̇d ꝯsequat̃ grã positõis. i. exẽpli statuam⁹. i. ponam⁹ ꝑ impossibile nullã eẽ p̃scientiã futuroꝝ. igit̃ h̓ posito q̃tũ ad h̓. i. inq̃tũ ad istam

aduertas. statuam⁹ nullã eẽ p̃scientiã. Nũ igit̃ (q̃tũ adhoc attinet) q̃ ex arbitrio eueniunt ad necessitatẽ cogunt̃. B. Minime. P. Statuam⁹ iteꝝ eẽ: sz nihil reb⁹ necessitatis iniungere. manebit vt opinor eadem voluntatis integra atq̧ absoluta libertas Sed prescientia inquies tametsi futuris eueniendi necessitas non est signum tamẽ est necessario ea eẽ ventura. hoc igitur modo etiam si precognitio nõ fuisset necessarios futuroꝝ exitus esse constaret. Omne etenim signum tm̃ quid sit ostendit: nõ vero efficit qd̓ designat. Quare demõstrãdũ prius ẽ nõnihil ex necessitate ꝯtingere: vt prenotõez signũ eẽ hui⁹ necessitatis appareat. alioq̄n si hec nulla ẽ: nec illa quidem eius rei signum poterit esse que non est.

illatõem. qua ex presciẽtia cõcludit̃ necessitas futurorũ. ea q̃ inueniunt ex arbitrio cogũt̃ ne ad necessitatẽ. dic̃ boetius. Mĩne. ⁊ phia. statuamus iteꝝ eẽ ꝓuidentiã: ſ; nihil necessitat̃ iniũgere reb⁹ futuris. mãebit vt opinor eadẽ libtas volũtatis integra et absoluta ab omni necessitate

Notanduz ꝙ prior solutio ĩprobata fuit bona et mala. in h̓ fuit bona: quia posuit p̃scientiã nõ eẽ cãm necessitat̃ futuroꝝ. Dixit. n. Jõ futura eueniunt: nõ qr de⁹ ea ꝓuidet. ſ; in h̓ fuit mala: qr posuit futura eẽ cãm p̃scie dei. Dixit em̃ qr futura sũt iõ deus ea ꝓuidet. pz ḡ ex rñsiõe antiquoꝝ ꝙ p̃scia non est causa necessitatis rebus futuris.

¶ Sz p̃scia inquies. Hic oñdit phia ꝙ p̃scia diuina nõ sit signũ necessitat̃ reb⁹ futuris. Scd̓o oñdit ꝙ mod⁹ ꝓbãdi ex signo nõ ẽ efficax. ibi. Jaz vo. Pꝛio dic̃. Tu inq̄es. i. dicẽ poteris. etsi ꝓ q̃uis. p̃scia nõ ẽ nc̃citas eueniẽdi reb⁹ futuris. tm̃ ẽ signũ ea nc̃cio eẽ vẽtura. ⁊ ita ex p̃scia p̃t iferri nc̃citas futuroꝝ tãq̧ ex signo. Hoc igit̃ mõ ponẽdo p̃sciaz eẽ signũ nc̃citat̃ futurorũ. ꝯstaret exit⁹. i. euẽtus futuroꝝ eẽ nc̃cios. etiãsi nõ fuisset p̃cognitio. qd̓ ꝓbat ex nã signi dicẽs. Oẽ nãq̧ signũ tm̃ oñdit q̇d sit. i. mãifestat illd̓ cui⁹ ẽ signũ. ſ; nõ efficit qd̓ designat. q̄re vt p̃notõez. i. ꝓuidẽtiã appeat eẽ signũ nc̃citat̃ futuroꝝ. demõstrãdũ erat p̃us nihil ꝯtingere nõ ex nc̃citate. i. oĩa

enenire nc̄cio. alioq̄n si hec necessitas futuroꝝ nll'a ē. nec illa p̄scia poterit
esse signū ei⁹ rei q̄ nō ē. ꝛ ita nō valet arguere necessitatē futuroꝝ ex p̄sciē-
tia tanq̄ ex signo. Notādū ꝙ signū nō est cā ei⁹ cui⁹ ē signū: s꞉ tm̄ mani-
festat signatū eē. vt circulus nō ē cā venditōis vini: ꝭ tm̄ ē signū venditiōis
Si ergo p̄sciētia eēt signū necessitatis futuroꝝ: p̄supponeret futura eē ne-
cessaria. et sic ad ońdēdum p̄sciam eē si-gnū necessitatis futuroꝝ opteret prius ońdē futura nc̄cio eē futura: anq̄ p̄scia eēt signū necessitatis futuroꝝ. al's p̄scia eēt signū alicuius rei q̄ nō ē. qđ ē absurdum.

Jam vero ꝓbatōez firma rōne subnixā ꝯstat
nō ex signis neq̄ petitis extrinsecus argu
mētis. ꝭ ex ꝯuenietib⁹ necessarijsq̄ causis
eē ducendā. Sz q̄ fieri pōt vt ea nō ꝓueni
ant q̄ futura eē ꝓuident. Quasi vero nos ea
que prouidētia futura eē p̄noscit: nō euētu
ra credam⁹ Ac nō illđ potius arbitremur
l꞉ eueniant: nihil tm̄ vt euenirent sui natu-
ra necessitatis habuisse. quod hinc facile p
pendas licebit. Plura. n. dum fiunt sub-
iecta oculis ituemur. vt ea que in quadri-
gis moderandis atq̄ flectendis facere spe
ctantur aurige. atq̄ ad hunc modum et

¶ Jā vo. Hic ońdit moduꝫ ꝓbandi ex si-gno nō eē efficacez. ꝛ dicit.

Constat. i. manifestū est. rōnem subnixam. i. firmatā demonstratōe. eam nō
esse dicēdā ex signis neq̄ ex argumētis extrinsecus petitis. i. acceptis. sed
firma ratio ducenda est ex conuenietibus. i. ex ꝓprijs ꝛ necessarijs causis.
Cum ergo predicta ratio processerit ex signo: non est efficax ꝛ demonstrati
ua: cum sit a posteriori. demōstratio aūt que est potissima probationū ipsa
ē a priori: cū sit ex causis p se imediatis p̄orib⁹ ꝛ notiorib⁹. ꝛ ꝓptāto etiā de
mōstratio ē syllogismus faciēs scire efficax ad ꝓbandū ex p̄mo posterioꝝ.
¶ Sed qui fieri pōt. Hic p̄hia mouet quādā dubitationē ꝛ soluit eā. vꝫ em̄
ex dictis seq̄ ꝙ aliq̄ p̄nt p̄sciri q̄ tm̄ non nc̄cio eueniūt si aūt nō nc̄cio eue-
niunt: possunt non euenire. ꝛ sic sequitur ꝙ aliquod prescitum a deo non
eueniat. Primo ergo philosophia dubitando de hoc querit: dicens. Ex-
quo ita est ꝙ ea que sunt prescita non sunt necessaria. ꝭ possunt non eueni
re. qui id est quō fieri potest. vt ea que prouidentur futura eē non ꝓueniāt
Tunc soluit dubitationem dicens. ꝙ non negatur ꝙ prescita non eueniāt
immo oportet dicere ꝙ prescita eueniant. sed tm̄ non eueniunt de necessi-
tate. vnde dicit quasi vero. q̄si diceret Jsta dubitatio ꝓcedit quasi non cre
damus ea. que ꝓuidētia p̄noscit nō esse euētura. s꞉ hoc nō ē veꝝ: ꝭ poti⁹ ar
bitremur illđ. s. ꝙ l꞉ futura eueniāt: nihil tm̄ nc̄citatis habuisse in sui nā vt
euenirent, ꝛ manifestat in exēplo quō aliquid certe cōprehendit quod tm̄

cetera. Nū igit̄ quicq̄ʒ illoꝝ ita fieri necessitaſ vlla cōpellit. B. Mime. P. Frustra ei eēt artis effect⁹: si oīa coacta mouerentur. Que igit̄ cū fiūt carent existēdi necessitate eadē priusq̄ʒ fiāt sine necessitate futura sūt. Quare sūt q̄dā euētura quoꝝ excit⁹ ab oī necessitate absolut⁹ sit. Nā illꝺ quidē nullū arbitror eē dicturū. ꝙ q̄ nūc fiūt: priusq̄ʒ fierent euentura non fuerint. Hec etiaʒ igitur precognita liberos habent euentus. Nam sicut sciētia presentiū rerū nihil his que fiunt: ita prescientia futuroꝝ nihil his que ventura sunt necessitatis iportat. Sed hoc inquis ipsum dubitatur: an earū rerū que necessarios exitus non habēt vlla possit esse prenotio. dissonare eteniʒ videntur

nō est necessariū dicēs. ꝙ aliquid cognitū eueniat ⁊ tñ nō necessario. licebit ꝙ tu ħ ꝓpēdas hinc. i. ex tali exēplo. intuemur eñ plura exēpla oculis dū fiūt. i. dū sūt ī fieri. sicut ea q̄ spectant̄. i. vident̄ aurige facere ī moderādis ⁊ flectēdis q̄drigis ⁊c̄. Uidem⁹ ad hūc modū vt que fiūt in alijs actib⁹ voluntarijs. nūquid vlla necessitas ꝯpellit aliqꝺ illoꝝ ita fieri sicut oculis vī. dic̄ boeti⁹ Mime. ⁊ assignat rōnem. Frustra enim eēt effect⁹ artis si oīa mouerent̄ coacta ⁊ frustra esset ars flectendi q̄drigā si necessario flecteretur. igit̄ illa q̄ cū fiūt carēt necessitate existendi. eadem sꝫ futura sine necessitate priusq̄ʒ fiāt. Ex q̄ cōcludit ꝙ q̄dā sūt euētura q̄rū exit⁹. i. euētus sit absolutus ab oī necessitate. ⁊ forsan aliquis diceret ea q̄ nūc fiunt nō erant futura anq̄ʒ eēnt. ħ excludit dicēs. Nullū arbitrū eē dicturū ꝙ q̄ nūc fiunt euētura nō fuerūt. hoc enī eē nimis irrationabile. iō necessario cōcludit̄. ꝙ hec etiā p̄cognita hñt euētus liberos qꝛ sic̄ scia pñtiū nihil īportat necessitatis his reb⁹ q̄ fiunt in pñti. sicut pꝫ in exēplo predicto de regimīe quadrigie. Ita pñtia futuroꝝ nihil importat necessitatis his q̄ vētura sunt. Notādū ꝙ futura in cōpatione ad diuinā prouidētiam sint necessaria necessitate ꝯditōata. nō tñ oīa sunt necessaria necessitate absoluta. Multa. n. hꝛe eueniūt sicut ea que fiūt ab arte et a voluntate. vt regimē q̄drigaꝝ. Si enī regimē quadrigaꝝ necessario eueniret: frustra eēt ars regēdi quadrigaꝫ. Notādum ꝙ sicut res actu fiunt. ita erunt future. ꝫ quedā actu libere fiunt. ergo erant libere future. ⁊ ꝑ ꝯñs nō oīa sūt necessario futura: lꝫ necessitate cōditionata inquātū cōparant̄ ad ꝓuidētiā diuinā. nō tñ in sui natura considerata necessario eueniūt necessitate absoluta. sicut postea videbit̄ vbi distinguet duplicē necessitatē: ꝯditionatā ⁊ absolutā.

¶ Sꝫ ħ inqͥs. Hic pħia discutit motiuū boetij. vtꝝ futura īcerta sic̄ sꝫ ꝯtigē

tia possint certe p̃sciri Et p̃io mouet dubitationẽ de h̃. ⁊ tãgit rõnẽ dubita
tionis. scđo assignat cãm erroris. ibi. Cuiꝰ erroris cã ẽ. Dicit ꝑ. Sꝫ tu in
quis o boeci hoc ip̃m dubitat̃ . an possit eẽ vlla p̃nocio. i. p̃sciẽtia illaꝝ reꝝ.
que nõ h̃nt necessarios exitꝰ. i. euẽtus. hoc enĩ nullo mõ vĩ possibile. Cum
enĩ vident̃ hec dissonare scꝫ presciẽtia ⁊ ꝯtingẽtia Tu enĩ putas si p̃uideã
tur contigen
tia necessita
tem ipsa ꝯse
q̃. ⁊ si necessi
tas desit mi
nime ea p̃sci
ri. ⁊ putas nil
posse cõpre
hẽdi presciẽ
tia diuina ni
si certũ. Et si
ea que sunt ĩ
certi exitꝰ. i.
euentꝰ sic cõ
tingẽtia. si p
uidentur illa
quasi certa.
tu putas illđ
eẽ caliginem
opinionis nõ

putasq̧ si p̃uideant̃ ꝯseq̃ necessitatẽ. si ne
cessitas desit. minime p̃sciri. nihilq̧ p̃scia
cõprehẽdi posse nisi certũ. Qđ si que ĩcer
ti sũt exitꝰ ea q̃si certa ꝓuident̃. opinionis
adesse caliginem nõ scientie veritatẽ. Ali
ter enĩ ac sese res h̃eat arbitrari ab integri
tate scientie credis eẽ diuersum. Cuius er
roris causa est. ꝙ oĩa que quisq̧ nouit: ex
ipsoꝝ tm̃ vi atq̧ natura cognosci estiat que
sciunt̃ qđ totũ cõtra est. Omne enĩ qđ co
gnoscitur: non s̃m sui vim: sed s̃m cogno
scentium potius cõprehendit̃ facultatem:

veritatem sciẽtie. ⁊ in hoc tu deciperis. cuius deceptõis cã est error tuus
circa iudiciũ cognitionis. Credis enĩ diuersũ esse ab integritate sciẽtie. ali
ter arbitrari rem q̃ȝ sese h̃eat. ⁊ ĩ hoc erras. Notãdũ ꝙ qꝛ nos nõ possumꝰ
futura ꝯtingẽtia certe precognoscere: putamꝰ sil̃r deum hoc non posse. res
enim eodẽ modo se habens diuersimode a diuersis potest cognosci. vnde
cognoscere rem aliter q̃ȝ se habet ex parte rei cognite non est scientia. sed
cognoscere rẽ aliter q̃ȝ se habeat ex p̃te cognoscentis b̃n ẽ sciẽtia. ⁊ sic futu
ra ꝯtingentia licet in se sint ĩcerta: p̃nt tm̃ p̃sciri a deo sine errore falsitatis.
¶ Cuiꝰ erroris cã ẽ. Hic assignat cãm erroris. Ubi notãdũ ꝙ cã erroris q̃re
putamus futura incerta non posse certe presciri. qꝛ putat̃ ꝙ facultas co
gnitionis sit s̃m facultatẽ rei cognite: ⁊ non ipsius cognoscentis. quod est
falsum. P̃io ergo premittit huiusmodi causam erroris. Scđo improbat
ipsam ibi. Nã vt hoc breui. dicit p̃io. Cuius erroris cã est qꝛ existimat̃ ꝙ
oĩa que quisq̧ nouit illa cognosci tm̃ ex vi ⁊ natura ipsoꝝ q̃ sciunt̃. ⁊ non
ex vi cognoscentis. qđ totũ est ꝯ. i. ꝑ ꝯrtũ quia res magis cognoscunt̃ s̃m
naturã cognoscẽtis. Om̃e eñ qđ cognoscit̃ nõ cõprehẽdit̃ s̃m sui vim. i.
s̃m modũ sue nature. s̃ potius s̃m facultatẽ cognoscentis. Notandũ ꝙ si
cognitio eẽt s̃m facultatẽ. rei cognite tunc res ab oĩbus eodẽ mõ cogno
sceret̃. ⁊ sic aliq̃d ꝯprehẽderet̃ eodẽ mõ ab ĩtellectu h̃uano ⁊ diuino. quod
falsum est. quia que sunt incerta ꝯprehẽsiõe h̃uana: sũt certa ꝯprehẽsione
diuĩa, cognitio ẽ potiꝰ attẽdit̃ s̃m facultatẽ potẽtie cog̃scẽtis. ita ꝙ quãto

potẽtia est efficatior ⁊ certior: tanto certius ⁊ limpidius rem comprehẽdit
¶ Nam vt hoc breui exẽplo liqueat. Hic ꝓbat ꝙ facultas cognitõis ẽ ẽm facultatẽ potẽtie cogſcẽtis ⁊ nõ rei cognite. Prĩo declarat ħ exẽplis. Secũdo ꝓbat ħ idẽ ꝑ rõnẽ. ibi. Neqꝫ id iniuria. Prĩa in duas ẽm duo exẽpla Scõm ibi. Ipm qꝫ. Prĩo dicit ꝙ cognitio sit ẽm facultatẽ cognoſcẽtis li-

Nã vt hoc breui liq̃at exẽplo: eandẽ corporis rotũditatẽ aliter visus aliter tactus agnoſcit. Ille eminus manẽs: totũ sil' iactis radijs intueẽ. hic ṽo coherẽs orbi atꝫ cõiunctus circa ipſũ motus ambitũ: rotũditatem partibus cõprehendit. Ipſuꝫ q̃qꝫ hoĩem aliter ſenſus: aliter imaginatio: aliter ratio: aliter intelligẽtia cõtuetur. Senſus enim figurã in ſubiecta materia ꝯstitutã. Imaginatio ṽo ſolã ſine materia iudicat figurã. Rõ ṽo hãc q̃ꝫ trãſcẽdit: ſpeciẽqꝫ ipſam que ſingularibus ineſt vniuerſali conſideratione perpẽdit. Intelligentie ṽo celſior oculos exiſtit. ſupergreſſa namqꝫ vniuerſitatis ambitum: ipſam illaꝫ ſimplicem formam pura mentis acie contuetur.

q̃at breui exẽplo Nã visus aliẽ agnoſcit eandẽ corpis rotunditateꝫ ⁊ aliter tact᷒. Ille em̃ visus manens eminus. i. a lõgiquo. intuetur totuꝫ corpus siml' iactis radijs visualib᷒ hic ṽo supple tactus coherens ⁊ coniũctus orbi id ẽ rotũditati. et mot᷒ circa ipſum ambituꝫ. i. circa corp᷒ rotundũ. cõꝑhẽdit. s. eius rotunditateꝫ ꝑtibus. i. ꝑ ꝑtes. Notandũ ꝙ innuit duplicẽ differentiã inter moduꝫ cognoſcendi viſus ⁊ tactus. Prĩa ẽ ꝙ viſus a remotis exiſtens cognoſcit aliq̃d corpus rotundũ. Tactus aũt non cognoſcit ipm niſi cõiunct᷒. Scd̃a differentia ẽ. ꝙ viſus totũ corpus sil' cõprehẽdit: tactus aũt ꝑ ꝑtes. Talis aũt diuerſitas ĩ cognoſcendo nõ eẽt ſi res cognoſceretur ex ſui natura. cũ eadẽ res manet ĩ vtraqꝫ cognitione. Notãdũ. quidã dixerunt viſionẽ fieri ꝑ emiſſionẽ radiorũ viſualiũ ab oculis vſqꝫ ad rem viſam. Sꝫ hec opinio eſt ꝯ areſto. viſio em̃ non fit extra mittẽdo: ſꝫ intus ſuſcipiẽdo. patiẽte. n. aliq̃ ſenſitiuo fit ipm videre: ſcd̃o de anima. Hic autem loquitur opinione antiquorum. cũ dicit ꝙ viſus totũ corp᷒ intuetur iactis radijs.
¶ Ipm q̃ꝫ hoĩem. Hic põit ſecũdũ exẽplũ in virtutib᷒ cognoſcitiuis ſbordinatis. Scd̃o oñdit q̃uo iſte virtutes ſe hẽant adinuicem. ibi. In q̃ illud Prĩo ergo declarat q̃uo idẽ a diuerſis potẽtijs diuerſimode cõprehẽditur dicẽs. Senſus exterior aliter ꝯtueẽ ipm hoĩem. aliter imaginatio. aliẽ rõ. aliter ĩtelligẽtia diuina. Sẽſus. n. exterior ſicꝫ viſus iudicat figurã hoĩs in

subiecta materia.i.in sensibili materia. ſ imaginatio solam figurã iudicat .i.discernit sine materia.i.in absentia rei materialis. Rõ vero hanc imaginationẽ transcendit. ⁊ ipsam speciẽ.i.naturã specificã hoīs que singularibus inest. ꝓpendit.i.discernit vniuersali ꝯsideratõe. ocul⁹ vo.i.ꝯsideratio intelligẽtie est celsior. qꝛ intelligẽtia diuina supgressa ãbitũ vniuersitatis q̃ existit ī singularib⁹: illã simplicez formam.s.ydeaz hoīs q̃ ē ī mẽte diuina. contuetur pura acie.i.speculatione mentis. Notanduz ꝙ primũ exẽplũ fuit de virtutib⁹ cognoscitiuis nõ sb ordinatis. sicẽ de visu ⁊ tactu. Istud aũt exemplũ ē de virtutib⁹ sub ordinatis. q̃ sunt quatuor .s.sensus exterior que inest omnibus aīalibus. imaginatio que tm̄ inest animalibus ꝑfectis rõ q̃ tm̄ ē in hoībus. ⁊ ītelligẽtia ꝑ quã intelligit diuinã cognitõez. Iste virtutes hñt diuersũ modũ cognoscẽdi eandem rem.s.hoīem: vt declarat̃ in littera. qd̃ nõ eẽt nisi cognitio fieret ſm facultatẽ virtutũ cognoscentiũ ⁊ non rei cognite.

In quo illud maxie ꝯsiderãdum est. Naz supior vis cõprehẽdẽdi amplectitur īferiorem. Inferior vo ad supiorez nullo mõ cõsurgit. neqꝫ eni sensus aliquid extra materiam valet: vel vniuersales species imaginatio contuetur: vel ratio capit simplicem formam. sed intelligentia quasi desup spectans concepta forma que subsunt cuncta diiudicat. sed eo modo quo formaz ipsam que nulli alij nota esse poterat: comprehẽdit. Nam ⁊ rõnis vniuersum: ⁊ imaginationis figuram. ⁊ materiale sensibile cognoscit. Nec ratione vtens: nec imaginatione nec sensibus. sed illo vno ictu mentis formaliter (vt ita dicam) cuncta prospiciens.

¶ In quo illud maxie. Hic oñdit phia qũo p̃dicte virtutes cognoscitiue se habẽt adinuicẽ. oñdẽs ꝙ q̃cquid põt virt⁹ inferior. p̃t etiã ⁊ supior ⁊ amplius. Et p̃io hoc oñdit de ītelligẽtia respectu aliaꝝ virtutũ. Scdo oñdit idem de rõne. secũda ibi. Rõ q̃z. P̃io dicit. In quo.i.in ordine istarũ virtutum. illd̃ est maxime considerandum. ꝙ vis ꝯprehẽdendi supior amplectitur in se inferiorem. quia virtus superior cognoscit omne illud quod inferior. Inferior autem non consurgit ad supiorẽ. ita vt apprehendat illud qd̃ supior. qd̃ manifestat in exemplo dicẽs. Neqꝫ enī sensus aliquid valet apprehendere extra materiam ⁊ imaginatio contuetur species vniuersales.i.minus particulares. sed ratio capit simplicem id est vniuersalem formam. Intelligentia autem diuina quasi desuper spectans. cũ sit in supremo gradu cognitionis ipsa concepta forma ydeali, dijudicat etiam cun-

cta que subsūt illi forme. vt cognoscēdo ydeā hoīs cognoscit oīa q̄ sunt in hoīe. ſ; eodē mō ꝯprehēdit ipam formā q̄ nulli īferiori virtuti nota eē poterit. nā ipsa cognoscit vniuersū. i. vniuersalē formā rōnis ⁊ figurā imaginatōis. ⁊ materiale sensibile. quod spectat ad sensum exteriorē: nō vtēs ratione: nec imaginatōe: nec sensibus: ſ; ꝓspiciēs cuncta vno ictu mentis. i. absq; decursu cognoscit. qđ nō facit ratio. Notandū ꝙ q2 virtus superior virtutē includit īferiorē. sicut tetragonū includit trigonū. vtlq; secundo de aīa. iō quicq̄d p̄t virtus īferior: pōt et superior ⁊ magis. q2 modo magis vniuersali cōprehēdit qđ inferior mō magis particulari. licet nō ecōuerso. iō q̄ p̄t itelligētia hūana ꝯprehēdē: p̄t ⁊ diuīa ītelligētia. l; nō ecōuerso

Rō q̄z cū q̄d vniuersale respicit: nec imaginatōe nec sensibꝰ vtens: imaginabilia vel sensibilia ꝯprehēdit. Hec ē eni q̄ ꝯceptōis sue vniuersale ita definit. hō est aīal bipes rōnale. q̄ cū vniuersalis notio sit: tū imaginabilē sensibilemq; eē rem nullus ignorat ꝙ illa non imaginatōe vel sensu: sed rōnali cōceptōe considerat. Imaginatio quoq; tametsi ex sensibus visendi formandiq; figuras sūpsit exordiū. sensu tū absente sensibilia queq; collustrat. nō sensibili s; imaginaria ratione iudicandi. Uides ne igitur vt in cognoscendo cūcta sua potius facultate q̄ꝫ eoꝝ que cognoscuntur vtantur:

¶ Rō quoq; cū q̄d vniuersale respicit. Hic oñdit idē de rōe. ꝙ sicut ītelligentia cōprehēdit alias tres virtutes īferiores: sic rō etiā ꝯphēdit sub se alias duas virtutes. s. imaginationē ⁊ sensū dicens. ꝙ cū ratio respicit id est cognoscit quid vniuersale. non vtens imaginatione nec sensibus. ⁊ comprehendit imaginabilia ⁊ sensibilia vniuersali cōprehēsiōe. hec enim est ratio que ita definit vniuersale sue conceptōis. hō est animal bipes ratiōale. que diffinitio cum sit vniuersalis notio. i. notificatio tunc nullus etiā ignorat rem eē imaginabilē ⁊ sensibilem: que hac diffinitōe explicatur. Illa rō considerat vniuersale non vtens imaginatione vel sensu: sed rationali ꝯceptōne. Tunc ostendit ꝙ sicut ratio comprehendit imaginationē ⁊ sensum: sic imaginatio sensū comprehēdit: dicēs. imaginatōem quoq; tametsi ꝑ q̄ꝫuis sumpsit exordiū ex sensibus visendi ⁊ formādi figuras. tū absente sensu exteriori. imaginatio collustrat. i. ꝯgnoscit q̄q; sensibilia nō sensibili: ſ; imaginaria rōne iudicādi. ⁊ tūc cōcludit dicēs. Uides ne igitur q̄uo cūcta potiꝰ vtantur sua. i. ꝓpria facultate in cognoscendo. q̄ꝫ facultate eoꝝ q̄ cognoscuntur.

Notādū ꝙ l; rō in ꝯprehēdēdo suū vle nō vtatur imaginatōe ⁊ sensu: tū in actu suo p̄supponit imaginatōē ⁊ sensū, q2 nihil ē i ītellectu nisi fuerit in

sensu. Silr lz imaginatio ī sua opatōe nō vtat̄ sensu: tū presupponit sensū fuisse in actu. qz fantasia quā h̄ vocat imaginationē: ē mot⁹ factus a sensu fm actū. ex. ij. de aīa. ¶ Nec id iniuria. Hic ꝯfirmat dictū suū p rōnē dicēs. Illud. s. res cognoscit̄ nō fm sui nām: ſ fm nām cognoscētis: illδ nō ꝯtigit iniuria. i. irrōnabilr. Nā cū oē iudiciū cognitōis sit act⁹ ⁊ opatio iudicātis. i. potentie cognoscitiue. necesse ē vt quisqꝫ cognoscēs ꝑficiat suā operam. i. suam opationē cognoscēdi. nō ex aliena potestate. s. rei cognite. ſ ex ꝓpria potestate. i. ex virtute cognoscentis. Notandum ꝙ ex lr̄a formatur tal' rō. Ois act⁹ ⁊ operatio sequitur conditionez illius potentie cuius est actus ⁊ operatio. sed iudicare siue cognoscere est actus ⁊ operatio potentie cognoscentis ⁊ nō rei cognite. ergo iudicare ⁊ cognoscere sequit̄ modum ⁊ conditionem potentie cognoscentis ⁊ non rei cognite.

Necqꝫ id iniuria. nam cum omne iudicium iudicantis actu existat: necesse est vt suam quisqꝫ operam nō ex aliena sed ex propria potestate perficiat.

Metrū quartum libri q̄nti:

q Uondam porticus attulit
Obscuros nimium senes:
Qui sensus ⁊ imagines
E corporibus extimis:
Credant mentibus imprimi
Ut quondam celeri stilo
Mos est equore pagine
Que nullas habeat notas
Pressas figere litteras.

Uondam porticus attulit. Istud est metrum quartū huius quinti. quod dicitur gliconicum ab inuentore. coriambicū a pede predominante. In quo metro improbat opinionē stoicorū. ex qua videtur sequi cōtrariuz dictis suis. Fuit enim opinio stoicorum ꝙ cognitio intellectiua solum perficeretur ex hoc. ꝙ corpora exteriora suas silitudines imprimant ī mentem. ita vt mēs solum se habeat in ratione patientis: ⁊ res extra in ratione agentis. Ex quo sequitur cum patiens trahatur ad naturam agentis ⁊ non econuerso. ꝙ cognitio sequeretur naturam rei cognite ⁊ non naturā cognoscentis. quod est contra dicta. Primo ergo ponit opinionem stoicorum. secundo improbat eam. ibi. Sed mens. Primo dicit. Quondam porticus attulit senes supple stoicos. qui dicebantur senes ꝓpter maturitatez morum senes inqꝫ nimiū obscuros supple in sententijs. qui stoici credunt sensus ⁊ imagines. i. rerum sensibiliū formas imprimi mentibus ex corporibus extimis. i. exterioribus. ⁊ posuerunt illa corpa eo mō imprimere imagines mētib⁹. vt quondā mos fuit alicui scribenti celeri stilo figere p̄ssas

litteras equore id est in planicie pagine. que pagina nullas pri⁹ notas habeat. Notandum ꝙ stoici dicuntur a stoa greco quod est porticus latine quia athenis in manifestissima portico ⁊ alijs locis publicis stoici disputare solebant. illi posuerunt aīam tm̄ habere se in ratione patientis respectu rerum exteriorum. ⁊ quia cognitio magis videtur sequi virtutē actiuam ꝙ passiuam. ideo ꝫm eos cognitio potius debet attendi ꝫm facultatē rei cognite que est actiua. ꝙ anime cognoscētis que ē passiua.

Sed mens si ꝓprijs vigens
Nihil motibus explicat:
Sed tm̄ patiens iacet
Notis subdita corpoꝝ:
Cassasqꝫ in speculi vicem
Rerum reddit imagines.
Unde hec sic animis viget
Cernens oīa notio.
Que vis singula prospicit:
Aut que cognita diuidit.
Que diuisa recolligit.
Alternumqꝫ legens iter:
Nunc summis caput inserit:
Nunc decidit in infima.
Tum sese referens sibi:
Ueris falsa redarguit:

¶ Sed mens si proprijs vigens. Hic improbat hanc opinionē. secundo ponit suam veritatē ibi. hec est efficiens. Primo ergo deducit ad plura īconuenientia istam opinionem dicens. Sed si mens vigens nihil explicat ꝓprijs motib⁹. i. si nullam actionem ꝓpriaꝫ hꝫ. ꝫ tm̄ iacet patiēs. subdita notis. i. silitudinib⁹ corporū. ⁊ si ipa reddit. i. repn̄tat cassas imagīes reꝝ. i. silitudines ivicē speculi. i. ad modū speculi. Tūc qri turvn̄ viget hec notio id ē hec cognitio animis. ꝙ aīa est cernēs oīa nō tm̄ corpalia ꝫ etiam incorpalia. Notandū ꝙ primū inconueniēs est. si cognitio intellectiua fieret ꝑ solā impssionez corpoꝝ in aīa. tunc non eēt ꝟtus ꝑ quā aīa cognoscēt incorpalia. qꝛ ꝑ solā ipressionē corpoꝝ tm̄ cognosceret copalia. nūc aūt māifestū est ꝙ etiam incorpalia cogſcit. Aliud icōueniēs ponit dicēs. Si anima tm̄ est passiua. que vis anime singula ꝓspicit. i. iudicat. aut que vis aīe cognita diuidit. aut diuisa recolligit. aut q̄ vis aīe legens. i. apprehēdens alternū iter componendi ⁊ diuidēdi. nunc inserit caput summis. i. generalissimis ascēdēdo a spēalissimis ad generalissima colligendo multitudinē. ⁊ nunc decidit vel decedit ꝫm aliā lrām. i. ca dit in infima. i. in spēalissima ꝓcedēdo a generalissimis ad spēalissima diuidendo. Tū. i. tādē aīa referēs. i. cōparās sese sibi redarguit falsa verl. i. ꝑ ꝟa. No

tandū ꝙ ex lr̄a tal' formatꝰ rō. Illa aīa nō est tm̄ passiua ſ actiua q̄ iudicat compōit ꝛ diuidit. ꝛ vera falsis redarguit. ſ aīa ītellectiua ē hmōi. ḡ Maior nota ē. qꝛ iudicare. ꝯponere. diuidere. redarguere videntꝰ eē opatōes actiue. Minor apparet. aīa iudicat inter verū ꝛ falsū. ꝯpōit p̄dicatū cū ſbiecto. aliqn̄ diuidit p̄dicatū a subiecto. ꝛ falsas opiniones redarguit.

Hec est efficiēs magis
Longe causa potentior
Quā que materie modo
Impressas patitꝰ notas.
Precedit tamē excitās
Ac vires animi mouens
Viuo in corpe passio.
Cum vel lux oculos ferit.
Vel vox auribus instrepit.
Tū mentis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus siles vocans
Notis applicat exteris
Introrsū q̄ꝫ reconditis.
Formis miscet imagines

¶ Hec est efficiens magis. Hic phīa ponit veritatē dicens. Hec mēs ē magis cā efficiēs. q̄ est cā lōge potentior q̄ꝫ illa que mō materie. i. silitudine materie. patitꝰ notas impressas. et qꝛ aliq̄s crederet ꝙ ī aīa nulla eēt passio. Iō subdit quedam passio p̄cedit opatiōes aīe in viuo corpe excitās ꝛ mouēs vires animi ad opandū. vt qn̄ lux ferit oculos tunc patitur visus vel cuꝫ vox īstrepit. i. īsonuit auribus tūc patitꝰ auditus. ꝛ tandem vigor mentis excitꝰ. i. excitatꝰ vocās species quas intus tenet ad siles motus. applicat eas notis exteris. id est silitudinibus exteriorībꝰ. ꝛ miscet. i. applicat imagines exteriores corpoꝝ formis. i. spēbus introrsum. i. in aīa recōditis. Notandū ꝙ boetius hic vtitur snīa platonica q̄ ponit spēs reꝝ a principio naturaliter inditas aīe. Sed aīa sopita est in corpe. ita ꝙ non intēlligit ꝑ eas nisi excitetꝰ ꝑ īmutationē sensuum exteriorum. excitata aūt euocat speciem silem illi quā sensus exterior imp̄ssit ꝛ applicādo eam rei exteriori. sic ītelligit ꝑ eaꝫ. ad hāc intentionem etiam loquitur linconiensis primo posteriorum dicēs. Ratio in nobis sopita non agit nisi prius ꝑ operatiōes sensuū quibus admiscetꝰ fuerit exprecta. Notādū ꝙ ex lr̄a vīꝫ ꝙ intellectꝰ possibilis ītelligēdo etiā sit actiuꝰ cū sit causa efficiens vt dicit in littera. Arestotiles autem. iij. de anima vult ꝙ intelligere sit pati ꝛ ꝙ intellectus nullam habet naturam nisi ꝙ est possibilis vocatus. Ad hoc dicunt aliq̄ ꝙ quia aīa cōp̄hēdit tam intellectū possibilez q̄ꝫ agentem in anima est actiua immo causa effectiua

intellectõis rõe intellectus agentis. ꝭ ē passiua rõne intellectus possibilis
vl' dõm ꝙ ītellectus possibil' ē potētia passiua saltē q̄ ad primū eius actum
cū ītelligere sit pati. ꝭ oīs potētia passiua de necessitate reqrit potētiā acti
uā q̄ reducat ipsā ad actū. Tale aūt actiuū nō pōt eē res corporalis eꝫ cum
agēs sit prestanti⁹ passo. iō tale actiuū ex pte aīe erit intellectus agēs cui⁹
operatio ē fa
cere potētia ī
tellecta actu
intellecta. ita
ꝙ a rebus eꝫ
ꝟtutē ītelle-
ctus agentis
imprimit̄ ali
qd ītellectui
possibili p qd
in actū ītelli
gēdi reducit̄
Nō ē ḡ intē-
tio boetij ne-
gare qn mēs
sit passiua rō
ne ītellectus
possibil'. sed
vult ꝙ mens
siue aīa ma-
gis hēat efficiētiā in ītellectõe ꝗ sit passiua ab ipsis corpib⁹ eꝫ. ꝛ p ꝯñs effi
ciētia intellectus non dꝫ attribui reb⁹ eꝫ qd erat de intentione stoicorum.

Prosa qnta libri quinti.

Quod si in corpib⁹ sentiēdis ꝗuis af-
ficiāt istrumēta sensuū forinsec⁹ obie-
cte q̄litates animiq̄ agētis vigorez passio
corpis añcedat. q̄ in se actū mētis ꝓuocet
excitetq̄ interim qescentes intrinsecus for
mas. si in sentiēdis inq̄ corpibus animus
nō passiōe insignit̄. ꝭ ex sua vi subiectā cor
pori indicat passionem quantomagis ea q̄
cunctis corporū affectionib⁹ absoluta sūt
indiscernendo non obiecta extrinsecus se
quuntur. sed actum sue mentis expediūt.

Quod si in corporibus sentiendis. Hec est quinta ꝓsa huius qnti libri.
In qua ꝓbat specialiter diuinā cognitionē eē ꝭꝫ modū cognoscētis
ꝛ non rei cognite. Scdo ostendit insufficientiā eoꝝ qui ex nostro modo co
gnoscendi improbat prouidentiam diuinam ibi. Quid igit̄ Prio facit qd
dictum est. secundo infert duas cōclusiōes. ibi. Hac itaq̄. Prio dicit. Si
in sentiendis id est in cognoscendis corporibus animus noster non tm̄ in
signitur. id est afficitur passione corporis. sed ex sua vi iudicat passionem
subiectam corpori. ita ꝙ in cognoscendo sequitur proprium motū. ꝗuis
qualitates obiecte forinsecus afficiāt. i. īmutent. instrumēta. i. organa sen
suū ꝛ passio corporis antecedat vigorez agentis animi. que passio ꝓuocet
actū mentis in se. ꝛ excitet formas intrinsecus quiescētes. Si hoc ē in aīo
nostro multomagis ea que absoluta sunt cunctis affectõibus. i. qualitati-
bus corporum. Sic ītelligētie sepate ꝛ precipue deus. illa īdiscernēdo nō
sequuntur obiecta extrinsecus. sed expediunt id est perficiunt actum sue
mentis id est operationem intellectiuam ꝭm naturam ꝓpriam. Notādum
ꝙ ex lr̄a potest sic argui. Si id de quo minus vr̄ inesse inest ꝛ de q̄ magis. ꝭ
minus vr̄ ꝙ anim⁹ nr̄ in cognoscendo sequat̄ motū suū ꝛ nō rei cognite et
tm̄ sequitur facultatē sue cognitionis ergo ml'tomagis ītelligentia dīna se
quitur in cognoscendo propriū motū sue cognitionis ꝗ ipsius rei cognite

¶ Hac itaq₃ rõne. Hic ĩfert duas cõclusiões ex premissis dicẽs. Ex q̃ cogni-
tio seq̃tur naturam cognoscẽtis ⁊ nõ rei cognite. ⁊ cũ cognoscentia sint diuersa
sm̃ naturã. oz diuersis cognoscẽtib⁹ ꝯuenire diuersas cognitiões. Ait dicit.
Hac itaq₃ rõne. q₂ cognitio sequit̃ naturam cognoscẽtis. multiplices cognitio
nes. cessere. i. cesserũt diuersis ac differentib⁹ substãtijs. sensus eñ sol⁹ de

Hac itaq₃ rõne mł̃tiplices cognitiões di-
uersis ac differẽtib⁹ cessere substãtijs. Sẽ
sus ei sol⁹ cũctis alijs cognitõib⁹ destitut⁹
ĩmobilib⁹ aĩantib⁹ cesset. q̃les sꝫ cõche ma
ris. queq₃ alia saxis herẽtia nutriũt̃. Ima
ginatio ꝟo mobilib⁹ beluis. q̃b⁹ iã ineẽ fu
giẽdi appetẽdiue aliq̃s vĩ affect⁹. Rõ ꝟo
hũani tm̃ generis ẽ sicuti ĩtelligẽtia sola di
uini. Quo fit vt ea noticia ceteris p̃stet q̃
suapte natura nõ mõ ꝓpriũ. sꝫ ceterar̃ q̃z
noticiar̃ subiecta cognoscit. Quid igit̃. si
rõcinatiõi sensus imaginatioq₃ refragent̃.
nihil eẽ illõ vniuersale dicẽtes. q̃ sese itu

stitut⁹. alijs
cognitõibus
cessit: aĩanti-
bus ĩmobili-
bus. quales
sũt cõche ma
ris. ⁊ q̃cunq₃
nutriunt̃ he-
rentia saxis.
Imaginatio
ꝟo cessit mo
bilib⁹ beluis
q̃ mouẽt̃ mo
tu ꝓgressiuo
q̃bus vĩ ineẽ
affect⁹. i. ap-
petit⁹ fugien
di maluz vel
appetẽdi bo
num. Rõ ꝟo
ꝑ quã ꝯphẽ-
dim⁹ vniuersale tm̃ ẽ hũani generis. sic ĩtelligẽtia ẽ diuini generis. Tunc
põit scdam ꝯclusionẽ. q̃ illa cognitio ẽ notior ⁊ nobilior q̃ nõ solũ apprehẽ
dit ꝓpriũ obiectũ ꝟ etiã obiecta aliar̃ noticiar̃. i. cognitionũ Ait dic. Quo
fit vt ea noticia. i. cognitio. p̃stet. i. nobilior sit ceteris. q̃ suapte natura. i. ꝓ
pria natura. nõ mõ. i. nõ tm̃ mõ ꝓpriũ obiectũ cognoscit. ꝟ ẽt cog̃scit sbiecta
ceterar̃ noticiar̃. Nota circa primã ꝯclusionẽ q̃ cũ act⁹ ⁊ opatões diuer-
sificent̃ sm̃ diuersitatẽ agentiũ ⁊ opantiũ. sequit̃ si agentia ⁊ opantia sint
diuersa q̃ hẽant diuersas opatões ⁊ cognitões. ꝓpter q̃d sensus sine alijs
cognitõib⁹ cessit aĩalib⁹ ĩmobilib⁹. ⁊ accipit̃ hic sensus stricte ꝑ apprehen
siõe sensitiua. q̃ solũ ĩmutat̃ ad p̃ñtiam sensibilis. Sic ei distinguit̃ ꝯ ima-
ginatõem que nõ tm̃ apphẽdit rẽ p̃ñtẽ. ꝟ etiã absentẽ. Notãdũ circa scdaz
ꝯclusionẽ q̃ q̃cũq₃ potẽtia plura cognoscit vĩ eẽ p̃stantior ea q̃ cognoscit
pautiora. Si ergo aliqua potẽtia cognoscit ꝓpriũ obiectũ. ⁊ cuz h̃ obiecta
aliar̃ potẽtiar̃ ĩferior̃. sic ẽ intelligẽtia diuina. ⁊ nõ ecõuerso. seq̃t̃ q̃ potẽ
tia supior plura cognoscens sit nobilior ĩferiori.
¶ Quid igit̃. Hic phia oñdit insufficiẽtiã eor̃ q̃ ex mõ cognoscẽdi nr̃o im
probant diuinã ꝓuidẽtiã. scdo hortat̃ nos ad ꝯsiderãdũ modũ diuine co
gnitõis. ibi. Quare ĩ illi⁹. Primo mãifestat ĩsufficiẽtiã eor̃ ꝑ sile. scdo appli
cat illõ sile ad ꝓpositũ ibi. Sile ẽ. Silitudo aũt quã ĩtẽdit tal' ẽ. Sensus ⁊
imaginatõ sꝫ cognitões ĩferiores q̃ rõ. Si ḡ sensus ⁊ imaginatõ vellẽt iu-

dicare modū cognoscēdi rōnis ex modo cogscēdi ꝓprio ꝛ dicere ꝙ vniuer-
sale nihil eēt qđ rō apprehēdit. vel si verū esset iudiciū rōnis vel eēt ꝑticu-
lare ꝛ sensibile. ratio vero diceret ꝯriū. Manifestū est qđ nos q̄ vigemus
vtraqꝫ cognitiōe potius assentirem⁹ rōni iudicādo motiuū sensus ꝛ imagi
natōis esse insufficiens. dicit ergo. Quid igit̄ si sensus ꝛ ima ginatio refra

eri rō putet. Qđ eñ sensibile vel imagina-
bile ē id vniuersū eē nō posse aut igit̄ rōnis
ver̄ eē iudiciū. nec quicq̄ꝫ eē sensibile. aut
qm̄ sibi notū sit plura sensib⁹ ꝛ imaginatōi
eē subiecta. inanez ꝯceptōez eē rōnis q̄ qđ
sensibile sit ac singulari q̄si qđdā vniuersa
le ꝯsideret. Ad hec. Si rō ꝯ rn̄deat: se q̄dē
ꝛ qđ sensibile ꝛ qđ imaginabile sit vniuer-
sitatis ratione ꝯspicere. Illa vo ad vniuer
sitatis cognitionez aspirare non posse. qm̄
eorum notio corporalis figuras nō possit
excedere. De rerum vo cognitione firmi-
ori potius perfectioriqꝫ iudicio eē creden-
dum. In hmōi igitur lite nos quibus tam
rōcinandi q̄ꝫ imaginādi etiā sentiēdiqꝫ vis
inest. nōne rōnis potius causaz ꝓbarem⁹
Simile est ꝙ humana ratio diuinam intel

gēt. i. ꝯdicāt
rōni dicentes
nihil eē vni-
uersale id qđ
rō putat sese i
tueri sic argu
endo Qđ eñ
ē sensibile aut
imagiabile id
non posse esse
vniuersum. i.
vniuersale ſʒ
iudiciuʒ sen-
sus ꝛ imagi-
tiōis. Aut igi
tur iudiciū rō
nis necesse ē
eē verū. ꝛ per
cōsequēs nec
q̄cq̄ꝫ eē sensi-
bile. qđ est ab
surdū aut qm̄
notum sit sibi
sup. sensui et
imaginationi
plura eē sub-
iecta sensib⁹ ꝛ
imaginatōi: q̄ necesse ē eē sensibilia. crederes ne ꝯceptōez rōnis eē inanē. q̄
ꝯsideret illđ qđ sit sensibile ꝛ singulare. q̄si qđdā vniuersale. Ad hec si rō
rn̄deat se ꝯspicere in rōe vniuersali qđ sit sensibile ꝛ imaginabile. Illa vo
.s. sensum ꝛ imaginationē nō posse aspirare. i. ꝑuenire ad cognitōez vniuer
sitatis. i. vniuersal̄. q꞉ notio. i. cognitio eoꝝ nō possit excedē figuras corꝑa
les. ꝛ diceret rō poti⁹ eē credēdū firmiori ꝛ ꝑfectiori iudicio reꝝ. In hmōi
igit̄ lite. s. īter sensū ꝛ imaginatōez ex vna ꝑte. ꝛ rōnē ex altera ꝑte. nos q̄-
bus inest tā vis rōcinādi q̄ꝫ imaginādi ꝛ sentiēdi. nōne poti⁹ ꝓbarem⁹ cāz
rōnis. ꝛ reputarem⁹ motiua sensus ꝛ imaginatōis eē īsufficiētiā. q. d. imo.
Notādū ꝙ iudicio nobilioris potētie poti⁹ est astādū q̄ꝫ iudicio potētie
ignobilioris. cū igit̄ rō sit potētia nobilior q̄ꝫ sensus ꝛ imaginatio. eo ꝙ rō
ꝯphēdit ꝓpriū obiectū. ꝛ obiectū sensus ꝛ imaginationes ꝛ non econuer-
so. ǧ potius astādū est iudicio rōnis q̄ꝫ potentiarū inferiorū
¶ Sile. ē Hic applicat illud sile ad ꝓpositū ꝛ dicit. Illud qđ est dictum de

sensu ₇ imaginatõe respectu rõnis. silr̃ est ei qd humana rõ non putet diui
nam intelligentiam intueri. nisi vt ipsa rõ cognoscat. qd apparet ex ipõ mo
do arguẽdi. Nam ita disseris. i. arguis si qua nõ videant nõ hr̃e certos et
necessarios euentus. talia nequeũt p̃sciri certo euẽtura. Igit taliũ rex nul
la ẽ p̃sciẽtia. quã. s. p̃sciẽtiã si credam⁹ eẽ in his. nihil erit qd nõ pueniat ex
necessitate.

ligentiã futura nisi vt ipa cognoscit nõ pu-
tat itueri. Nã (ita disseris) si q̃ certos ac ne
cessarios hr̃e nõ videant euẽtus. ea certo
euẽtura p̃sciri nequeũt. Hax igit rerũ nul
la ẽ p̃scia. quã si etiã in his eẽ credam⁹. ni-
hil erit qd non ex necessitate pueniat. Si
igitur vti rõnis pticipes sum⁹. ita diuie iu
diciũ mẽtis hr̃e possem⁹. sic imaginationẽ
sensũq₃ rõni cedere optere iudicauim⁹. sic
diuie sese mẽti hũanã sũmittẽ rõnẽ iustissi-
mũ censerem⁹. Quare i illius sũme intelli
gentie cacumen si possim⁹ erigamur. Illic
eni rõ videbit qd in se non põt intueri. Id
autem est. quonã modo etiam que certos
exitus non hñt. certa tñ videat ac definita
p̃notio nec₃ id sit opinio. sed summe poti⁹
scientie nullis terminis iclusa simplicitas

Si igit sicut sumus ptici- pes rõis. ita possemus ha bere iudiciũ diuie mentis sic nunc iudi cauim⁹ ima- ginationez ₇ sensum opor tere cedere ra tioni. sic cen- seremus. i. iu dicarem⁹. iu stissimum. hu manã rõnem sese submitte re diuine mẽ ti. Notan- dũ q silr̃ ẽ de iudicio sen- sus ₇ imagi- nationis re- spectu rõnis ₇ rõnis respe ctu inteligen
tie diuie. Nã sensui ₇ imaginatõi vr̃ q rõ aliter nõ possit cõphẽdere rẽ. nisi
sic ipa cõphẽdit qd tñ falsũ ẽ. Sic silr̃ vr̃ rõni hũane. q itelligẽtia diuia nõ
possit res incertas cognoscẽ alit q̃ ipsa cognoscit. qd falsũ ẽ. Nã q rõ hũa
na incerte cognoscit intelligentia diuina certa comprehendit.

¶ Quare in illi⁹ summe itelligẽtie. Hic phia hortat vt erigam⁹ nos ad co-
gnitõez diuine itelligẽtie dicẽs. Quare si possim⁹ erigamur p diligẽtẽ cõ-
sideratõem in cacumen illius summe intelligentie sup. diuine. Illic eni ra
tio videbit quod in se non potest intueri. s. quõ certa ₇ diffinita p̃notio dei
cognoscat illa que nõ habent certos exitus ₇ illud nõ sit opinio. s₃ poti⁹ sit
simplicitas sũme scie nullis terminis inclusa. q₂ simplicitas sũme sapie est
infinita. Notãdum q si cognitio sequeretur facultatem rei cognite. ₇ nõ
virtutis cognoscentis. tunc sicut ratio humana cognoscit futura ptingen-
tia incerte. sic similiter intelligentia diuina ea incerte cognosceret. Sed
quia facultas cognitionum est s₃m facultatem virtutum cognoscentium.

⁊ intelligentia diuina in cognoscēdo excedit rōnē hūanā. poterit ipsa certe cognoscere que rō humana incerte cognoscit.

Quam varijs terras. Hic incipit quītū metrum huius q̄nti. qḋ dr̄ archiloycum ab īuētore. dactilicū a pede p̄dn̄ante. In q̄ oñdit hoīem esse dispositū ad contemplationem celestiū ex figura corpis sui. ⁊ prio de-

Metrū q̄ntū libri quinti.

q Quā varijs t̄ras aīalia pmeāt figuris
Nāq3 alia extēto sūt corpe puluerēq3 v̄rūt
Cōtinuūq3 trahūt vi pectoris icitata sulcū
Sūt qb⁹ alaꝝ leuitas vaga v̄beretq3 vētos
Et liq̄do lōgi spacia etheris enatet volatu
Hec p̄ssisse solo vestigia gressib⁹ gaudent.
Ul' virides cāpos trāsmittē vl' subire siluas
Que varijs videas l3 oīa discrepar̄ formis
Prona tn̄ facies hebetes valet ingu̇ar̄ sens⁹
Unica gēs hoīz celsū leuat altius cacumē
Atq3 leuis recto stat corpe d̄spicitq3 t̄ras.
Hec nisi tren⁹ male d̄sipis admōet figura
Qui recto celū vultu petis. exerisq3 frōtez:
In sublime feras aīmū q̄3 ne ḡuata pessū.
Inferior sidat mens corpe celsius leuato:

scribit figurā corpalē aliaꝝ bestiaꝝ. scḋo figurā hominis. ibi. Unica gēs. Prio dicit. Aīalia permeant terras q̄3 varijs id est valde varijs figuris nāq3 alia aīalia extēto corpore sicut sūt serpētes ⁊ reptilia. illa verrunt id est verrunt puluerē. ⁊ incitata. id est mota vi pectoris. trahūt cōtinuū sulcū sup. in puluere. Sunt alia aīalia qb⁹ inē vaga leuitas alaꝝ q̄ v̄beret ventos. ⁊ enatet. i. trāsiet liq̄do volatu spacia lōgi etheris. i. aer'. Sūt alia q̄ gaudēt vestigia p̄ssisse solo. i. terre gressib⁹ suis ⁊ trāsmittere i. ptrāsire virides cāpos. ⁊ gaudēt subire siluas. q̄ oīa aīalia l3 videas ea discrepare varijs formis. tn̄ facies eoꝝ pna. i. ad terrā inclinata. valet ī grauare. i. īgrauatos oñdere sensus hebetes. i. brutales. Notādū q̄ phia tangit tria genera aīaliū. s. reptilia. volatilia ⁊ gressabilia. q̄ licz differant in formis quia quedam formantur ad reptādum vt serpentes. quedam ad volandū vt aues. quedam ad gradiendum vt bestie. tamen in hoc omnia conueniunt q̄ habent faciē inclinatā ad terram.

¶ Unica gēs hoīm. Hic describit figurā hoīs dicēs. Unica gēs hoīm. i. solū gen⁹ hūanū. leuat celsū cacumē. i. caput suū alti⁹. ⁊ leuis stat recto. i. erecto corpe. ⁊ despicit terras vultu eleuato ad celū. tu hō terren⁹ q̄ recto vultu petis celū. ⁊ exeris. i. erigis frōtē. hec recta figura admonet te. q̄ tu male desipis. nisi etiā referas. i. extollas aīm tuū ī sublime. i. ī celestia. ne mēs grauata. i. grauedine depressum. pessum. i. sub pedib⁹ vl' subt⁹. ⁊ est pessū

aduerbiū loci. ne illa mens sidat. i. resideat: inferioꝛ coꝛpe leuato celsi us. Notandū cum homo habeat figuram coꝛpis erectā ad celū: si aīa nō eri gereẗ ad ꝯtēplatōem celestiū: videreẗ coꝛp⁹ esse nobili⁹ aīa. Notanduꝫ ꝟm Aristo. in. xvi. de aīalib⁹. homo inter oīa aīalia habeat figurā rectilinearem. de q̄ figura loquiẗ etiā Ouiđ. in li. Methamoꝛfoseos dicēs. Pronā cū spectāt animalia cetera terrā. Os homini sublime dedit celumq̄ videre Jussit. ⁊ erectos ad sydera tollē vult⁹

Prosa sexta ⁊ vltima.

q Uoniā igiẗ vti pauloante monstratū est: oīe qđ scitur nō ex sua: sed ex cōp̄hendentiuꝫ natura cognosciẗ. intueamur nūc (q̄ntuꝫ fas est) quis sit diuine substātie status: vt quenā etiam scientia eius sit possimus agnoscere. Deum igitur eternū esse cunctoꝝ ratione degentiū cōmune iudicium est. Quid sit igitur eternitas cōsideremus. Hec eñ nobis naturā pariẗ diuinaꝫ sciētiāq̄ patefacit. Eternitas igiẗ est interminabilis vite tota simul ⁊ p̄fecta possessio.

Uoniā igr̄ vti pauloante. Hic īcipit sexta p̄sa et vltima hui⁹ q̄nti: in qua deẗmīat veritatē de cōpassibilitate p̄sciētie diuīe et liberi arbitrij. Et p̄ ponit suā deẗmīatōeꝫ. Scđo sbiūgit vtilē exhoꝛtatōeꝫ circa finē libꝛi: ibi. Auersamini igiẗ. Primo oñdit modū diuīe cognitōis. Secūdo soluit obiectōes factas ꝯ diuinā p̄uidentiā. Tertio cōcludit cōpassibilitatē liberi arbitrij cū p̄uidētia diuīa. Secūda ibi. Quid igiẗ postulas. Tertia ibi. Que cū ita sint. Primo determīat de statu dei: q̄ est eternitas. Secūdo ex hoc declarat modū diuīe sciētie: ibi. Qm̄ igiẗ omne iudicium. Primo p̄mittit q̄ determīanduꝫ sit de eternitate. Scđo determīat de ea: ibi. Eternitas igiẗ est intermīabilis. Primo dicit. Qm̄ monstratū est pauloante q̄ oīe qđ scitur cognosciẗ: nō ex sua natura. i. non ex natura rei scite: ꝫ ex natura comp̄hendentiū. i. cognoscentiū. intueamur nūc q̄ntuꝫ fas ē quis sit stat⁹ diuine essentie vel substātie: vt possim⁹ agnoscere que sit eius sciētia. Et subdit q̄ cōe iudiciū cunctoꝝ degentiū. i. vtentiū rōe est deuꝫ eē eternū. ideo cōsiderem⁹ quid sit eternitas. hec eñ nobis patefacit naturaꝫ ⁊ diuinā scientiā. Notandū q̄ viri degentes rōne sunt viri p̄diti luce sapientie. ⁊ oēs isti cōcedunt deū esse eternū. Nā p̄hus. viij. Phisic. ex eternitate mot⁹ ostēdit eternitatē motoꝛis. et oēs tam greci q̄ barbari putantes deos esse estimāt eos īmoꝛtales. Notandū q̄ qꝛ eternitas dei ⁊ natura ⁊ sciētia dei nō differūt ꝟm substātiā: ideo cognita eternitate: cognoscitur natura ⁊ scientia dei.

¶ Eternitas igiẗ est. Hic p̄sequiẗ de eternitate. et p̄mo ponit eius diffinitionē. Secūdo declarat eā: ibi. Q si ex collatiōe. Pri° dicit. Eternitas est

possessio vite intermiabilis existens tota simul ⁊ perfecta. Nota fm Al
bertū sup li. de causis. Aliqd est eternū ⁊ est in eternitate ⁊ est ipa eternitas: si
cut de⁹. Aliq̃ sunt eterna ⁊ sunt i eternitate: ꝟ nō sunt ipa eternitas: sic̃ subē se/
pate. Alia sunt eterna nō in eternitate nec sūt ipa eternitas. vt mot⁹: tp̃s: ⁊ mū/
dus. Notādum cū dicit: eternitas ē possessio: ibi vtit̃ noīe possessiōis. ad
designanduz īmutabilitatē ⁊ īdeficiētiā eternitatis q: ipa firmit̃ possidet̃ ⁊ q̃ete habetur. Et dicit vite: ad īnuēdum q nō viuētia nō mensurātur eternitate. Et dic̃ intmiabilis: ad drīaz illi⁹ vite q̃ hz terminū a pte añ ⁊ a pte post: sic̃ vita hoīs. vl' a pte āte tm̄: sic̃ vita angelorum. Et dicit tota sil' ad drīaz vite angelice. Quis

Qđ ex collatiōe tpaliū clari⁹ liquet. Nam quicq̃d viuit in tpe: id p̃sens a p̃teritis i futura pcedit. Nihilq3 ē in tpe cōstitutū: qđ totuz vite sue spaciū parit̃ possit amplecti. Sz crastinū q̃dē nōdū app̃hēdit: hesternū vo iā pdidit. In hodierna q3 vita ñ āpli⁹ viuitis q3 in illo mobili trāsitorioq3 momēto. Qđ igit̃ tpis patit̃ cōditōez: licz illđ (sicut de mūdo censuit Aristotiles) nec cepit vnq3 eē: nec desinat. vitaq3 ei⁹ cū tpis infinitate tendat̃. nondū tñ tale est: vt eternuz eē iure credat̃. Nō em̄ totū sil' infinite licz vite spaciū ꝯp̃hendit atq3 cōplectit̃: ꝟ futura nondū trāsacta iā nō hz. Qđ igit̃ intmiabilis vite plenitudinē totaz parit̃ ꝯp̃hēdit ac

em̄ esse angeli fm subaz sit totū simul: nō tñ fm opatōem: cū habeat opati/
ones successiuas ⁊ ītellectōes. Et dicit pfecta: ad designandū q eternitati
nihil deest. Perfectū em̄ est cui nihil deest. p̃ celi ⁊ mūdi.
¶ Qđ ex collatōe. Hic declarat diffinitōez. Scđo redarguit q̃sdā q̃ vocabu
lo eternitatis abutebāt̃: ibi. Añ nō recte. Prīo ḡ declarat diffinitōez eternita
tis i ꝯpatōe ad tp̃s: dicēs. Añ dictū ē q eternitas ē possessio tota sil' intmia
bilis vite. qđ liq̃t clari⁹ ex collatōe. i. ex ꝯpatōe tpaliū. Nā q̃cq̃d viuit ī tpe
illđ p̃ns exñs pcedit p successiuā mutabilitatē a p̃teritis ī futura. ⁊ nihil ē
ī tpe ꝯstitutū qđ pit̃ possit amplecti. i. ꝯp̃hēdere totū spaciū vite sue: ꝟ cra
stinū nōdū app̃hēdit. hesternū vo tp̃s iā pdidit. ⁊ in hodierna vita nō am
pli⁹ viuitis. i. nihil pl⁹ ē p̃ns de hodierna vita: nisi q ī isto mobili ⁊ trāsito
rio momēto ꝯtinet̃ de vita. Et dr̄ momētū illud īdiuisibile instās q̃ futurū
copulat̃ cū p̃terito. Quicq̃d igit̃ patit̃ tpis ꝯditōez. i. successionē: lz nunq3
cepit eē nec desinat eē: sic̃ Aristo. cēsuit de mūdo. ⁊ lz vita. i. duratio ei⁹: tē
dat̃. i. extēdat̃. cū infinitate tpis. nōdū tñ tale ē vt iure credat̃ eē eternū. q:
nō ꝯp̃hēdit neq3 cōplectit̃ sil' totū spaciū vite. i. sue duratiōis. lz infinite. i.

infinito tp̄e duret: ſꝫ futura nōdū habet trāſacta.i.ptrāſita ⁊ p̄terita nō hꝫ. Quicq̄d igit̄ ꝯp̄hēdit ⁊ poſſidet parit̄ totā plenitudinē int̄mīabilis vite: cui nihil abſit futuri: nec aliq̄d fluxerit p̄teriti: illud iure ꝓhibet̄ eē eternū: q2 illud et̄nū ſui ꝯpos eo ꝙ nihil ſibi deſit: neceſſe ē ſꝑ ſibi aſſiſtē p̄ñs. ⁊ eſt neceſſe p̄ñtē hr̄e infinitatē.i.infinitā durat|ōem tp̄is.mobilis.i.ſucceſſiui.

poſſidet: cui neqꝫ futuri q̄cq̄d abſit: nec p̄te riti fluxerit: id et̄nū eſſe iure ꝓhibet̄. Idqꝫ neceſſe ē ⁊ ſui ꝯpos p̄ñs ſibi ſemꝑ aſſiſtere ⁊ infinitatē mobilis tp̄is hr̄e p̄ſentē. Vñ q̄dā nō recte: q̄ cū audiūt viſū Platoni mū dū hūc nec habuiſſe initiū tp̄is: nec habitu rū eſſe defectū. Hoc mō ꝯditori ꝯditū mū dū fieri coeternū putāt. Aliud ē eñ ꝑ iter- minabilē duci vitā qđ mūdo Plato tribu it: aliud intermīabilis vite totā pariter cō- plexā eſſe p̄ſentiā: qđ diuine mētis ꝓpri- um eſſe manifeſtū eſt. Neqꝫ deus cōditis rebus antiquior videri debet tēꝑis quā titate: ſꝫ ſimplicis potiꝰ ꝓprietate nature.

Notādum ꝙ ꝑ cognitio nē tp̄is deue nimꝰ in et̄ni tatis cogniti onē: eo ꝙ op poſita iuxta ſe poſita ma- gis eluceſcūt. Ideo ꝑ natu rā ⁊ ſucceſſio nē tp̄is decla rat nobis na turā eternita tis. Sic enī ratō tp̄is cōſi ſtit in ſucceſ- ſione et app̄- henſiōe prio ris et poſteri oris in motu cuius vna ps p̄terijt ⁊ alia ē futura: ſic rō eternitatis ꝑ oppoſitū cōſiſtit ī app̄hēſiōe vniformitatis illi us qđ oīno eſt extra motū: ꝯp̄hendēs ſimul p̄teritū ⁊ futurū tanq̄ꝫ p̄ſens.

Notādū ꝙ ip̄iꝰ eterni nihil trāſit in p̄teritū: iō ſꝑ ſibi p̄ñs aſſiſtit. q2 ꝯo nūq̄ꝫ deficiet ſicut nec vnq̄ꝫ incepit cū habeat vitā int̄mīabilē: neceſſe ē ꝙ aſſint q̄libet dr̄ie tp̄is: etiā ſi ponat̄ tp̄s infinitū. Et q2 eodē mō aſſiſtit dif- ferētijs tēpoꝝ ꝑ quē modū in ſe ſubſiſtit. motꝰ aūt q̄ in ſe ſubſiſtit ē p̄ſenta riꝰ. iō etiā aſſiſtit differētijs tp̄is ꝑ motū p̄ñtē. ideo dicit ꝙ neceſſe ē eternū p̄ſentē hr̄e infinitatē tp̄is mobilis.

¶ Vñ nō recte putāt. Hic p̄hia īprobat q̄ſdā q̄ abutebant̄ vocablo et̄nitat̄. Scđo doceat ꝓpriū modū loq̄ndi: ibi. Ita ſi dig̃. Prīo fac̄ qđ dictū ē. Se cūdo manifeſtat quō tp̄alia deficiūt a ſimplicitate diuīe nāe quā nitūt̄ imi tari: ibi. Hūc eñ. Prīo dic̄. Dictū ē ꝙ et̄nitas nō ſolū dicit īntermīabilita- tē: ſꝫ etiā ſimplicitatē. vñ nō recte q̄dā putāt: q̄ cū audiūt viſuꝫ eē Platoni mūdū nō habuiſſe initiū tp̄is. nec habiturū defectum.i.finē. hoc modo pu tant mūdū cōditū fieri coeternū cōditori. Cauſa autē quare nō recte putāt eſt. quia aliud eſt duci ꝑ intermīabilē vitaꝫ cū quadā ſucceſſione: qđ Pla to tribuit mūdo. ⁊ aliud eſt pariter.i.ſimul.eſſe cōplexā totā p̄ñtiā vite īter minabilis: qđ eſt ꝓpriū diuine mentis. Et q2 aliq̄s diceret. Si mūdꝰ nunq̄ꝫ

incepit videt̾ esse coeternꝰ deo. Ad qđ rn̄det ꝙ deꝰ est prior mūdo non anti-quitate tp̄is: ſ simplicitate nature. Un̄ dicit. Neqꝫ em̄ deꝰ dꝫ videri antiq̄or rebꝰ ꝯditis quātatare tp̄is: ſ ꝓprietate simplicis nature. Notandum ꝙ sicut pꝫ ex li. Thimei. plato voluit mūdū incepisse: ſ finē nō hr̄e. ꝛ hoc idē Aristo. sibi imponit in li. celi ꝛ mūdi: dicēs ꝙ solꝰ plato generat mūdū

Quid ē ꝙ qđ dicit Boetiꝰ ꝙ plato non posuit mūdū icepisse. Ad h̄ dr̄ ꝙ dū plato dixit mundū habuisse initiū: intelligit̾ ꝙ habuit initiū institutōis: nō autē tp̄is. sicut ponit exēplū de vestigio pedis. vt si pes ab eterno stetisset in pulure pes eēt cā vestigij nāliter precedēs vestigiū: licꝫ nō tempe.

Hūc em̄ vite ĩmobilis p̄ntariū statū infinitꝰ ille tp̄aliū rex motꝰ imitat̾. Cūqꝫ eū effingere atqꝫ eq̄re non possit ex ĩmobilitate deficit ĩmotū: ꝛ ex simplicitate p̄ntie decrescit in infinitā futuri ac p̄teriti quātitatem. Et cū totā pariter vite sue plenitudinē neq̄at possidere: hoc ip̄o ꝙ aliquo mō nunq̄ȝ eē desinit illud qđ implere atqꝫ exprimere nō p̄t: aliq̄tenꝰ videt̾ emulari: alligās se ad q̄lēcūqꝫ p̄ntiā huiꝰ exigui volucrisqꝫ momēti. Que qm̄ manētis illiꝰ p̄ntie q̄ndā gestat imaginē: q̄buscūqꝫ ꝯtigerit id p̄stat vt eē videant̾. Quoniā ꝟo manere nō potuit: infinitum tempis iter arripuit. eoqꝫ modo factū est vt cōtinuaret vitā eundo: cuiꝰ plenitudinē complecti non valuit permanēdo.

¶ Hūc em̄ vite ĩmobilis. Hic manifestat quō tp̄alia deficiūt a simplicitate diuīe nature quā nitunt̾ imitari: dicens. Ille infinitꝰ motꝰ rerū tp̄aliū imitat̾ q̄ntū p̄t: hūc p̄sentariū statū vite ĩmobilis. i. eternitatis. Et cū eū nō possit effingere. i. exprimere ꝛ eq̄re: deficit ab eiꝰ ĩmobilitate successiue acquirēdo qđ simul hr̄e nō potuit. ꝛ ex simplicitate p̄ntie decrescit in infinitā quātitatē p̄teriti ꝛ futuri. Et cū neque at possidere parit̾ totā plenitudinē vite sue: hoc ip̄o ꝙ aliquo mō nunq̄ȝ eē desinit: videt̾ aliq̄tenꝰ emulari illđ qđ ĩplere nō p̄t. alligās se. s. statꝰ tp̄alis ad qualēcūqꝫ p̄ntiam huiꝰ momēti. i. instātis. exigui. i. indiuisibilis. et volucris. i. trāsitorij. que. s. p̄sentia instātis tp̄is: gestat quādam imaginē manentis p̄sentie. i. eternitatis. ꝛ p̄stat quibuscūqꝫ cōtigerit vt illa esse videantur. Nam illa dicimꝰ esse q̄ sunt in p̄senti momēto. qꝛ ꝟo nō potuit manere scꝫ p̄ntia instātis ꝓpter naturā rei mobilis. ideo arripuit infinitū iter tp̄is ꝑ successionē. Et eodē modo factū est vt cōtinuaret vitā eūdo de vno eē in aliud: cuiꝰ plenitudinē nō valuit. i. potuit cōplecti ꝑmanēdo. Nota ꝙ infinitus motꝰ rerū tp̄aliū q̄ntū p̄t imitat̾ statū eternitatis, qꝛ nō p̄t eū totali-

ter exprimere. qꝛ status tp̄alis est successiuꝰ: statꝰ eternitatis nō. ꝛ statꝰ tp̄alis respicit p̄teritū ꝛ futurū: statꝰ eternitatis tm̄ p̄sens. tn̄ in hoc imitat̄ statum eternitatis ꝙ sicut eternitas nunq̄ꝫ deficit: sic infinitꝰ motꝰ rerū tp̄aliuꝫ nunq̄ꝫ esse desinit. ꝛ sicut in tp̄e est dare instans qḋ hꝫ quādā imaginē cum eternitate: ita ꝙ sicut in eternitate aliq̄d dr̄ est: ꝛ sicut illa dicimꝰ eē q̄ sunt in p̄n̄ti instāti. ideo status reruꝫ tempaliū licet nō possint imitari statuꝫ eternitatꝫ p̄n̄tialiter p̄manēdo: tn̄ ipsum imitatur suā duratōeꝫ successiue ꝯtinuando.

Itaqꝫ si digna rebus nomia velimus imponere Platonē sequentes deum quidem eternū: mundū vero dicamus esse perpetuū. Quoniā igit̄ omne iudiciū ꝫm sui naturā que sibi subiecta sunt comp̄hendit. Est autem deo semp̄ eternus ac p̄sentarius status. Scientia quoqꝫ eius omnē tempis supergressa motōem in sue manet simplicitate p̄sentie: infinitaqꝫ p̄teriti ac futuri spacia complectēs. Omnia quasi iam gerātur in sua simplici cognitiōe considerat. Itaqꝫ si p̄scientiā pensare velis: qua cūcta dinoscit nō esse p̄scientiam quasi futuri: sed scientiā nunq̄ꝫ deficiētis instātie rectiꝰ estimabis. Vn̄ nō p̄uidētia: ꝫ ꝓuidētia potiꝰ dicit̄ ꝙ porro ab rebꝰ infimis constituta: quasi ab excelsa rerum cacumine cuncta prospiciat.

¶ Itaqꝫ si digna. In ista p̄te ph̄ia docet quō ꝓprie loquēduꝫ sit d̄ deo ꝛ d̄ mūdo dicēs. Si nos sequentes platoneꝫ velimꝰ imponere noīa digna. i. ꝯuenientia rebꝰ dicamꝰ deū esse eternū: mundum vo dicamus perpetuū. Et hoc cūsonat dicto autoris Grecismi. Eternum vo sine principio sine fine. Perpetuū cui principiū: ꝫ fine carebit.
¶ Quoniā igitur oīe iudiciū. Hic ph̄ia ex dictis ostēdit modū scientie diuine. Primo ergo ostendit qualis sit sciētia diuina ꝛ qualiter sit nominā-da: dicens. Quoniā omne iudiciū comp̄hendit ea que sunt sibi subiecta. i. sua obiecta. ꝫm sui naturam. i. ꝫm naturam virtutis cognoscētis. Natura autem dei talis est ꝙ semper ip̄i deo est status eternus ꝛ p̄sentariꝰ. ex quo sequitur ꝙ scientia dei sup̄gressa omnē motōem tempis manet in simplicitate p̄sentie: ꝛ complectēs infinita spacia p̄teriti ꝛ futuri tempis. omnia cōsiderat quasi iam. i. p̄sentialiter gerantur in sua simplici cognitione. Tunc ostendit quomō scientia dei est nominanda: dicens. Itaqꝫ si velis pensare p̄scientiam qua cuncta dinoscit: non dices diuinā scientiam esse p̄scientiā quasi futuri: sed rectius estimabis diuinaꝫ scientiā esse instantie. i. p̄sentie

nunꝙ deficientis. Qď cõfirmat per ethimologiaȝ hui⁹ nomĩs ꝓuidentiar
dicens. Unde cognitio diuina nõ dicitur ꝓuidentia. quia illa importat or-
dinem ad futuruȝ. sed diciť ꝓuidentia quasi porro .i. ꝓcul a rebus infimis
cõstituta: ab excelso cacumĩe rerum cuncta ꝓspiciat. Notandũ quia co-
gnitio sequitur moduȝ rei cognoscentis. ideo cognitio ⁊ scientia dei sequũ-
tur statũ ⁊ di-
spositõeȝ dei
stat⁹ autẽ dei
est eternus ⁊
ꝑ̃sentari⁹: cũ
esse diuinum
mẽsureť eter-
nitate. ꝙ sciẽ-
tia dei erit e-
terna et pre-
sẽtaria. ita ꝙ
oĩa q̃ sunt ꝑ-
terita et futu-
ra cogſcit q̃si
sint ꝑ̃sentia.

Quid igitur postulas vt necessaria fiant
que diuino lumine lustrẽtur: cum ne homĩ-
nes quidem necessaria faciãt esse que vide-
ant. Num enĩ que ꝑ̃scientia cernis: aliquã
eis necessitatem tuus addit intuitus. B:
Minime. P. Atqui si ẽ diuini humaniq;
ꝑ̃sentis digna collatio: vti vos vestro hoc
temporario presenti quedaȝ videtis: ita il-

Notanduȝ aliquis diceret. Non ens nõ potest alicui esse ꝑ̃sens. sed pre-
teritum ⁊ futuruȝ est non ens. ergo non potest esse ꝑ̃sens cognitioni diui-
ne. Dicendum ꝙ duplex est non ens. Quoddaȝ quod nullo modo est ens
⁊ tale non est realiter ꝑ̃sens alicui cum nihil sit. Aliud est non ens non sim-
pliciter: sed quia actu non est ens. ⁊ licȝ huiusmodi non possit realiter co-
existere tempori ꝑ̃senti: tamen potest coexistere eternitati. quia eternitas
cum sit infinita excedit tempus presens: extendendo se ad ꝑ̃teritum et fu-
turum. et sic preterituȝ ⁊ futurum sunt eternitati coexistentia ꝑ̃sentialiter.
quia in eternitate non est successio. Unde non sequitur: si aliquid coexistit
eternitati ꝙ pro tanto simpliciter existat. quia eternitas etiam extendit se
ad non existens sicut ad preterituȝ ⁊ futurum. Notanduȝ ꝙ deo omnia
sunt presentia: ⁊ sibi nihil est futurũ. ideo scientia sua non est dicenda pre-
scientia que sonat aliquid futurum. nec debet dici ꝓuidentia propter ean-
dem causam. sed debet dici ꝓuidentia quasi ꝓcul cõstituta a rebus inferio-
ribus omnia ꝓspiciens.

¶ Quid igitur postulas. Hic soluit obiectiones superius factas contra ꝓ-
uidentiam. Primo ergo ostendit qualiter huiusmodi obiectiones soluan-
tur. Secundo resumit primam obiectõnem: ipam fortificando vt formali-
lius soluatur. Secunda ibi. Hic si dicas. Circa primuȝ notandum ꝙ tres
erant rationes: quarum prima ⁊ secunda fundãtur super hoc ꝙ nihil po-
test esse prescituȝ a deo: nisi id sit necessariũ. Tertia fundatur super hoc ꝙ
euentus incert⁹ nõ potest certitudinaliter cognosci. Facit ergo duo. Pri-
mo ergo ostendit ꝙ ꝑ̃scientia nõ imponit necessitatem rei ꝑ̃scite: per quod
soluitur prima ⁊ secunda ratio. Secundo ostendit ꝙ scientia dei non mu-
tat naturam rei: sed simul stant certitudo a parte scientie: et incertitudo a
parte euentus: per quod soluitur tertia ratio. Secunda ibi. Quare hec di-

le omnia suo cernit eterno. Quare hec di-
uina ꝑnotio naturaz rerum ꝓprietatēq̈ nō
mutat. Taliaq̈ apud se pñtia spectat: qua-
lia in tempe olim futura ꝓueniēt. Nec rez
iudicia cōfundit: vnoq̈ sue mentis intuitu
tam necessarie q̈ nō necessarie ventura di-
noscit. Sicuti vos cū pariter ambulare in
terra hominem: ⁊ oriri in celo solem vide-
tis. quanq̈ sit simul vtrūq̈ cōspectum: ta-
men discernitis ⁊ hoc volūtariuz: illud es-
se necessariuz iudicatis. Ita igitur cuncta
despiciens diuinus intuitus: qualitatē re-
rum minime ꝑturbat. apud se quidem pre-
sentium: ad conditōnem ꝟo temporis fu-
turaruz. Quo fit vt hec non sit opinio: sed
veritate potius nixa cognitio: cum extitu-
rum quid esse cognoscit: quod idem exi-
stendi necessitate carere non nesciat.

uina. Primo dicit. Ex quo deus cognoscit oīa tanq̈ presentia: quid igi-
tur postulas vt illa fiant necessaria que lustrentur. i. comꝑhendūtur. diui-
no lumine. i. diuina cognitiōe: cum nec homines faciant ea necessaria que
ꝑsentialiter videant. Verbi gratia. qd̓ homo videt in presenti non facit es-
se necessarium. Nūquid enim intuitus tuus addit. i. dabit aliquam neces-
sitatez: eis q̄ tu cernis presentia. Dicit Boec. Minime. Et philosophia. Si ē digna collatio diuini et humani intuitus respectu presentis: sicut vos videtis quedaz ꝰ presenti temporario. i. in presenti temporis. ita deus suo eterno ītuitu omnia cernit tā q̈ presentia.
Notādum q̈ intuit⁹ noster rei ꝑsentis nullaz imponit necessitatē rei presenti. quia visio sortis cur-
rentis non imponit necessitatem sorti currenti. quia potest sortes currere
vel non currere. Sic etiam intuit⁹ diuinus qui omnia ꝑsentialiter cogno-
scit. nullā imponit rebus necessitatem: ꝰ videt ea ꝑsentialiter sicut futura
sunt necessario futura: ⁊ cōtingentia videt cōtingenter future.

¶ Quare hec diuina ꝑnotio. Hic ostendit q̈ circa cōtingentia simul stant
certa cognitio dei: ⁊ incertus euentus rei: dicens. Quare hec diuina ꝑno
tio qua deus nouit futura: illa non mutat proprietatem rerum quo ad ne-
cessitatem ⁊ contingentiam. quia non imponit necessitatem rei que cōtin-
gens est. sed talia apud se spectat presentia: qualia olim preueniēt futura
nec confundit rerū iudicia vt cōtingens faciat non esse cōtingēs: sed vno
intuitu mentis dinoscit tam necessarie q̈ non necessarie ventura. i. futura.
Quod declarat in exemplo: dicens. Sicuti vos hoīes: quādo pariter. i. in

eodē instāti videt᷑ hoīem ambulare in terra ⁊ solē oriri in celo: licz vtrūq̄
simul sit cōspectū: tñ discernitis hoc eē voluntariū. s. hoīez ambulare ī terra
⁊ illud eē necessariū. s. solē oriri. Ita silr diuin⁹ intuit⁹ cūcta despiciens. i.
deorsuz aspiciēs: mīme pturbat rez q̄litatē. s. ꝯtingētiā ⁊ necessitatē reruz
dico apud se pñtiū rōe eternitatis: ꝟ futurā ad cōditōem tpis. Quo fit vt
cognitio fu-
turoꝝ dei tā-
q̄ꝫ pñtiū non
sit opinio: ꝟ
cognitio ve-
ritate nixa. i.
cōfirmata: cū
cognoscit ali
q̄d eē extitu-
rum. i. futuꝝ
qd idē nō ne
sciat. i. bñ sci
at: carere pōt
necītate exi-
stendi.No
tāduz de hoc
ꝙ dr̄ deū pre
sentialiter oīa cognoscere. s. pterita ⁊ futura: ponūt quidā exēplū de bacu-
lo fixo in aq̄: q̄ successiue toti fluuio pñs est. qꝛ ptibus eius. sic eternitas si
mul est cū toto tpe ⁊ cū oībus que fluūt in tpe. ita ꝙ totū tp̄s et quicq̄d est
successiuū in tpe est pñs eťnitati. vt si ponať eťnitas sicut centrū: ⁊ totū tē
pus sicut circūferētia. tūc lz circūferētia cōtinue moueať ⁊ pars toti succe
dat: tñ in ꝯpatōe ad cētrū vniformiť se hz. Aliud exēplū poniť de aliquo
q̄ vadit p viā ⁊ nō videt hoīes post se venietes. ꝟ ille q̄ de alta turri respice
ret videret totā viā ⁊ hoīes p eā trāseūtes tā pcedētes q̄ꝫ sequētes. sic de⁹
de speculo sue eťnitatis respiciēs: oīa pñtialr videt tā pñtia q̄ꝫ futura.

Hic si dicas. qd euenturū deus videt: id
non euenire non posse. qd autem nō potest
nō euenire: id ex necessitate cōtingere. me-
q̄ꝫ ad hoc nomē necessitatis astringas. Fa-
tebor rem quidez solidissime veritatis: sed
cui vix aliquis nisi diuini speculator acces-
serit. Respōdebo nāq̄ꝫ idez futurum: cum
ad diuinam notōem refertur necessarium.
cum xō in sua natura perpendiť: liberum
prorsus atq̄ꝫ absolutuz videri. Due sunt

¶ Hic si dicas. Hic phia redit ad pmā rōez supi⁹ positā: ipaz fortificādo vt
formali⁹ soluať. ⁊ fortificat eā. Scdo soluit. Tertio solutiōez declarat. Se
cūda ibi. Rñdebo. Tertia ibi. Due eñi. Pmo dicit. Si dicas hic. s. obijciē
do illud nō posse nō euenire: qd de⁹ videt euēturuz. qꝛ tūc de⁹ falleret. qd
aūt nō pt nō euenire id ex necessitate ꝯtingere: ⁊ sic astringas me ad nomē
necessitatis vt cōcedā cōtingēs aliq̄ mō esse necessariū. Ego fatebor rē soli
dissime veritatis: cui vix aliq̄s accesserit eā cōcedēdo: nisi speculator diui
ni. i. diuie nāe. Tūc soluit obiectōez: dicēs. Si coartaueris me vt cōcedaz
aliquā necessitatē futuroꝝ: rñdebo idē qd futurū est q̄ ad nos: cū referť ad
diuinā notōez cui ipm est pñs. dico necessariū eē. s. necessitate cōditionata
. s. rōe pñtie. cū aūt idē futurū perpēdiť in sui natura rōe cui⁹ hz futuritōez
⁊ indetermiatōem in sui causa necesse ē videri liberū. Notādū ꝙ sicut il
lud qd in se est cōtingēs qñ est nobis pñs rōe pñtie sortiť quādā necessita
tem qua necesse est ipm esse dum psens sit. qꝛ oīa sunt deo pñtia. rōe istius
psentie in ordine ad ipam diuinā cognitōem sortiunť quādam necessitatē

licz in sui natura ꝓrsus videantur libera.

¶ Due sunt em̄ necessitates. Hic phia declarat solutōem ꝑ quādam distinctōem necessitatis: ⁊ eam applicat ad ꝓpositū. Secūdo cōcludit ex p̄missis simul stare ꝙ aliq̄ sunt ẜm se cōtingentia ⁊ incerta: que tn̄ eueniūt certitudinaliter incꝫtū a deo p̄uisa. Scđa ibi fient igiť ꝓculdubio cūcta.

em̄ necessitates. Simplex vna veluti ꝙ necesse est om̄es homies esse mortales. Altera conditiōis. vt si aliquē ambulare scias: eum ambulare necesse est. Quod em̄ quisꝗ nouit: id esse aliter ac notum est nequit. Sed hec cōditio minime secū illam simplicem trahit. Hāc em̄ necessitatē nō propria facit natura: sed conditōis adiectio. Nulla enīz necessitas cogit incedere voluntate gradientē: ꝗuis eum tamē cum gradiť incedere necessariū sit. Eodem igitur modo si q̄d ꝓuidentia p̄sens videt: id necesse ē esse tametsi nullā habeat nature necessitatē. Atqui deus ea futura que ex arbitrij libertate ꝓueniūt p̄sentia cōtueť. Hec igitur ad intuitū relata diuinū necessaria fiūt ꝑ ꝯditionem diuine notōis. ꝑ se ꝟo cōsiderata: ab absoluta nature sue libertate nō desinūt

Primo dic. Due sūt necessitates. vna simplex: que est necessitas nature. sicut oēs homies necesse est esse mortales. Alia est necessitas cōditiōis. vt si scias hoiem ambulare: illuz ambulare necesse est. qꝛ quod q̄sꝗ nouit illō nō ꝑt aliter esse ꝙ notū est. ẜ hec ꝯditio. i. necitas ꝯditionata minime trahit secuz simplicē necessitatez. q̄a necessitatem cōditionis non facit ꝓpria natura sed adiectio cōditōis. Nulla em̄ necessitas cogit incedere. i. ambulare voluntate gradientē. i. ambulantē. ꝗuis necessariū sit ipm incedere. i. ambulare: tūc cum gradiť. i. ambulat. Hanc distinctōem applicat ad ꝓpositū dicens. Eodē modo si quid ꝓuidentia diuina p̄sens videt: illud esse necesse est. scilicet ea cōditōe qua ꝓuisum est: ⁊ qua ponitur sibi p̄sens: ꝗuis nullam habeat necessitatem nature; sed deus ea futura contuetur tanꝗ̄ p̄sentia que ex libertate arbitrij ꝓueniunt. Igiť hec relata ad intuitū diuinū fiunt necessaria per cognitōem diuine notōis, per se ꝟo. i. in sui natura: non habito respectu ad diuinā cognitōem: ipa nō desinūt. i. deficiūt ab absoluta. i. a ꝑfecta libertate sue nature. Notandū ẜm intētōem Boetij ista ratio: quicq̄d est ꝓuisuz a deo necessario euenit: soluiť dicendo ꝙ verū est ꝙ necessario euenit necessitate cōditionata: ẜ nō necessitate absoluta. Alij ali

ter soluũt ꝙ illa ꝓpositio est vera in sensu cõposito: ꝟ falsa in sensu diuiso.
Añ cũ dr̃: quicq̃d ꝓuisuz est necessario euenit: verũ est in sensu cõposito. qꝛ
ĩ npossibile est ꝓuisum a deo nõ euenire: tñ in sensu diuiso falsa est. qꝛ euẽ/
tus rei saltẽ cõtingẽtis in se nõ est necessarius.
¶ Fiũt igitur pculdubio cũcta que. Hic pħia cõcludit ex p̃dictis ꝙ ista si/
mul stãt ꝙ a/
liq̃ sunt ꝯtin
gẽtia ⁊ incer
ta: q̃ tñ certi/
tudinalr̃ eue
niũt inq̃ꝫtum
p̃uisa a deo.
Secũdo obij
cit ꝯ hoc. ibi
Quid igitur
refert nõ esse
necessaria cũ
Primo dic̃.
Proculdu/
bio cũcta fu/
tura fiũt que
deus preno/
scit eẽ. alio/
q̃n falleretur
diuĩa ꝓuidẽ/
tia. ꝟ q̃dã eo
rum ꝓficiscũ
tur. i. ꝓcedũt
de libero ar/
bitrio: ita ꝙ
q̃ꝫtũ est de eẽ

Fiunt igit[ur] pculdubio cuncta q̃ futura de
us esse p̃noscit. Sed eorum quedam de li/
bero ꝓficiscũtur arbitrio. que q̃uis eueni/
ant existendo: tamẽ propriam naturaz non
amittũt. quia priusq̃ꝫ fierent etiam nõ eue/
nire potuissent. Quid igitur refert nõ es/
se necessaria: cum ꝓpter diuine scientie cõ/
ditiõem modis omnib⁹ necessitatis instar
eueniãt. hoc scilicꝫ ꝙ ea que pauloante ꝓ/
posui: sol oriens ⁊ gradiẽs homo. que duz
fiunt nõ fieri nõ possunt. Eorum tamẽ vnũ
prius quoq̃ꝫ q̃ fieret necesse erat existere:
alteruz ꝟo minime. Ita etiam que p̃sentia
deus habet: pculdubio existunt. Sed eo/
rum hoc quidẽ de rerum necessitate descẽ/
dit: illud ꝟo de potestate facientiũ. Haud

ipoꝝ pñt nõ euenire. Añ subdit. q̃ q̃uis eueniãt: tñ nõ amittũt ꝓpriã nãz li
bertatis. qꝛ p̃usq̃ꝫ fierẽt potuissent nõ euenire. Nota ꝙ tota intẽtio Bo
etij fundat̃ sup hoc ꝙ aliq̃d libere futurũ ex sui natura ĩ ꝯpatõe ad p̃scien/
tiã diuinã necessario euenit. ⁊ talis ẽ necessitas cõditionata. qꝛ inq̃ꝫtũ p̃ui
sum est sic necessario euenit: ꝟ nõ absolute circũscripta ꝓuisione.
¶ Quid igit̃ refert nõ esse necessaria. Hic obijcit ꝯ solutõem: ⁊ soluit obie
ctõem. Scd̃o ꝯ illã solutõem obijcit: ibi. Sꝫ si inq̃es ĩ mea. Obiectio ĩ hoc
cõsistit. Ex q̃ futurũ cõtingẽs p̃scitũ certitudinalr̃ euenit ⁊ necessario nõ vi
det̃ eẽ dr̃a inter cõtingẽs ⁊ necessariũ. Añ dicit. Quid igit̃ refert cõtingẽ
tia ⁊ libere futura nõ esse necessaria: cũ ip̃a eueniãt instar. i. ad silitudinem
necessitatis. Tũc soluit: dicẽs ꝙ int̃ euẽtũ necessariũ ⁊ ꝯtingẽtẽ hoc refert
q̃d manifestũ apparet ꝑ exẽpla q̃ pauloante ꝓposui. s. ꝙ sol oriẽs ⁊ hõ gra/
diens q̃ dũ fiũt nõ fieri nõ pñt. Et ita vtrũq̃ꝫ ẽ necessariũ sub cõditõe p̃ñtie.
p̃ñtia eñ necesse ẽ esse dũ sunt p̃sentia. tñ vnuz eoꝝ. s. sol oriẽs p̃usq̃ꝫ fieret
necesse erat existẽ, alterũ ꝟo, s, hõ gradiẽs mĩme hꝫ necessitatẽ fieri anteq̃ꝫ

fiat. Ita etiã illa que deꝰ hꝫ pñtia: ꝓculdubio existũt ꝓpter necessitatẽ cōditōis q̄ sunt ꝓuisa euenire tanq̃ pñtia. Sꝫ eoꝝ q̄ sic sunt ꝓuisa hoc de reruꝫ necessitate descēdit: sicut solē oriri. aliud de ptāte facientiũ. s. hoīeꝫ ambulare. Ex q̄ cōcludit. Ideo nō iniuria diximꝰ hoc priꝰ ꝙ illa q̄ cōtingēter eueniũt si referant̃ ad diuinã noticiã sunt necessaria. s. ex cōditōe diuīe sciētie

igitur iniuria diximꝰ: hec si ad diuinã noticiam referãtur necessaria: si per se cōsiderẽtur necessitatis esse nexibꝰ absoluta. sicuti omne qđ sensibus patet: si ad ratiōem referas vniuersale est. si ad seipa respicias: singulare. Sꝫ si in mea inquies potestate situm est mutare ꝓpositum: euacuabo ꝓuidẽtiam. cum que illa ꝑnoscit forte mutauero. Respōdebo ꝓpositum te quidẽ tuum posse deflectere. Sed quoniam ⁊ id te posse: ⁊ an facias: quoue cōuertas presens ꝓuidẽtie veritas intuetur. diuinam te ꝑscientiaꝫ non posse vitare: sicuti presentis oculi effugere non possis intuitum: q̃uis te in varias actiones libera voluntate cōuertas.

Si xo per se cōsiderentur ipa sũt absoluta a nexibꝰ. i. a vinculis necessitatis: Qđ manifestat ꝑ sil'e. sicuti si id qđ patet sensibꝰ si referas ad rōeꝫ tũc ē vniuersale. si autẽ referas ad sensum: tũc ē singulare.

Notãdum ꝙ si idẽ relatuꝫ ad diuersa pōt eẽ vniuersale ⁊ singulare: videtur silr ꝙ idẽ ꝯparatuꝫ ad diuersa possit esse cōtingẽs ⁊ necessariũ. Nã ꝑticulare hꝫ rōem cōtingẽtis: ⁊ vniuersale rōem necessarij. Sꝫ videmꝰ ꝙ hũana natura ꝯpata ad ītellectũ agẽtẽ abstrahentẽ a cōditōibꝰ indiuiduãtibꝰ ⁊ ꝯpata ad ītellectũ possibilẽ hꝫ rōem vniuersalis. ꝟ ꝯpata natura hũana ad sensuꝫ q̄ ꝑticularit̃ ꝯꝑhẽdit: hꝫ ratōem singularis. Nã vniuersale est dũ intelligit̃. ꝑticulare xo dũ sentitur. Silr erit de futuro cōtingẽti ꝙ ipm ꝯpatũ ad diuinã ꝑsciẽtiã ē necessariuꝫ ꝯditionalr. in se aũt cōsideratũ hꝫ se cōtingẽter.

¶ Sed si in mea inq̄s. Hic obijcit ꝯ solutōem iã dictã: ⁊ soluit illã obiectionẽ. Scđo mouet dubitatiōem: ibi. Quid igit̃. Primo dicit. Tu obijcies ꝯ solutōem sic. si in mea ptãte est mutare ꝓpositũ meũ. s. currẽdo vel nō currendo. ego euacuabo. i. frustrabo ꝓuidentiã diuinã: cũ ego mutauero illa que ꝑnoscit esse futura. Ipse soluit: dicẽs. Ego rñdebo te posse deflectere. i. mutare tuũ ꝓpositũ. sed veritas ꝓuidentie illa intuetur illud te posse. s. mutare ꝓpositũ. ⁊ an facias ꝙ ꝓpositũ mutas ⁊ ītuet̃ q̄ ꝯuert̃ tuũ ꝓpositũ iō scias te nō posse vitare diuinã ꝑsciẽtiã: sicuti q̃uis libera volũtate te cōuertas ī varias actōes: tu nō possis effugẽ ītuitũ pñtis oculi. Nota ꝙ lꝫ

homo possit mutare ꝓpositū suū: ꝑ hoc tñ nō effugit p̄scientiā diuinā. q2 deus illā mutatōez p̄nosciẗ. posito em̄ ꝙ de⁹ te p̄uideret cras iturū ad foꝝ: q̄uis possis nō ire ⁊ ꝓponas nō ire: nō tñ nō ibis. q2 de⁹ ꝓuidet simul ⁊ ꝓpositum ⁊ ꝑtātē nō eūdi: ⁊ mutatōez ꝓpositi ⁊ actiōem eūdi. ⁊ ideo nō potes aliquo modo effugere eius p̄scientiā.

Quid igit̄ inq̄es: Ex mea ne dispositiōe scientia diuina mutabit̄. vt cū ego nūc hoc nūc aliud velim: illa quoq3 noscendi vices alternare videat̄. B. Minime. P. Omne nāq3 futurū diuinus p̄currit intuitus: ⁊ ad p̄sentiam ꝓprie cognitiōis retorquet ac reuocat. nec alternat vt tu estimas nunc hoc nūc illud p̄noscendi vices: s3 vno ictu mutatiōes tuas manens p̄uenit atq3 complectitur. Quā comp̄hendendi oīa visendiq3 p̄sentiam: nō ex futurarū ꝓuentu rerum: sed ex propria deus simplicitate sortit⁹ est. Ex quo illud quoq3 resoluitur quod paulo ante posuisti indignum esse: si scientie dei causam futura nostra prestare dicant̄. Hec enim scientie vis presentaria notione cuncta complectens: rebus omnibus moduz ipsa cōstituit. nihil ṽo posterioꝛib⁹ debet.

¶ Quid igr̄ inquies. Hic mouet dubitatōez: dicēs Tu forte inq̄es. quid igit̄ ɔtīgat ex ista solutōe. mutabit̄ ne sciētia diuina ex mea dispositiōe. i. ex mea variatōe: sc3 cum ego nūc velim h̄: nūc aliud: videatur ne p̄scientia diuina ex hoc alternare. i. mutare vices suas noscēdi. i. cognoscēdi. Ipse rñdet. Minime ɔtingit h̄ ꝙ diuiā sciētia mutet̄. q2 diuin⁹ intuit⁹ p̄currit omne futurū: ⁊ retorquet illud ad p̄scientiā ꝓprie cognitiōis: cog̃scēdo oīa sil' tanq3 p̄ntia. nec alternat. i. mutat vices suas p̄noscēdi. i. p̄cognoscēdi nūc h̄: nūc illud. s. successiue sicͭ tu estimas. s3 manens liber a mutatōe vno ictu p̄uenit ⁊ ɔplectit̄ tuas mutatōes. quā p̄ntiā ɔp̄hēdēdi oīa tanq3 p̄ntia deus nō sortit̄ ex reb⁹ futuris: s3 ex ꝓpria simplicitate. Ex q̄ resoluit̄. i. declaratur illō qō pauloāte posuisti. s. īdignū eē si futura nr̄a dicant̄ p̄stare cā3 scientie dei. vis. i. virt⁹ em̄ sciētie diuine cūcta cōplectēs p̄ntialiter: ip̄a cōstituit. i. imponit modū oīūbus rebus. quia sciētia dei est causa rerū. ip̄a ṽo nihil debet ip̄is rebus. q2 nihil ab eis accipit sicut nos accipim⁹ scientiā a rebus. Nota si deus simul non cognosceret ea que successiue eueniāt in tempore: tunc scientia dei esset variabilis propter hoc ꝙ cognitionez vnius succederet cognitio alteri⁹. sed quia oīa simul cognoscit tanq3 p̄ntia;

ideo in sua sciētia nō cadit variatio: vt pri⁹ nesciat esse alicui⁹ ꝛ postea sciet: vel ꝙ pri⁹ sciat hoc nō esse ꝛ postea esse: imo simul oīa cognoscit. ꝛ iō simul scit aliquid nō esse in vna differentia tempis mensurātis rem et esse in alia differentia tempis.

¶ Que cū ita sint. Hic cōcludit ex p̄missis cōpassibilitatē liberi arbitrij cuȝ p̄scientia diuina dicens.

Que cum ita sint: manet intemerata mortalibus arbitrij libertas. Nec inique leges solutis omni necessitate volūtatibus premia penasq̄ ꝓponūt. Manet etiam spectator desuper cunctoꝝ p̄scius deus: visionisq̄ eius p̄sens semꝑ eternitas: cum nostrorum actuū futura qualitate cōcurrit bonis p̄mia: malis supplicia dispēsans. Nec frustra sunt in deo posite spes p̄cesq̄. que cuȝ recte sint: iefficaces esse nō possūt. Auersamini igitur vitia. colite virtutes, ad rectas spes animū subleuate. humiles p̄ces in excelsa porrigite. Magna vobis est (si dissimulare nō vultis) necessitas indicta ꝓbitatis: cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.

Que cuȝ ita sint vt predictuȝ est: manet libtas arbitrij intemerata. i. incorrupta. nec leges ꝓponunt hoīb⁹ penas et p̄mia iniq̄. i. iniuste volūtatib⁹ nr̄is solut᷑. i. liberatis ab omni necessitate manet etiā imobiliter deus p̄scius cūctorū. ꝛ presens etn̄itas sue visiōis cō currit cuȝ futura qualitate. s. bonitate et malicia nostroꝝ actuū dispēsās. i. distribuēs: bonis p̄mia ꝛ malis supplicia. nec frustra sunt posite p̄ces ꝛ spes in deo: que nō possunt esse inefficaces cum sint recte. Nota exquo ꝓpter liberū arbitriū possunt res sic et aliter euenire: nō iniuste bonis p̄mia ꝛ malis supplicia ꝓponūtur: nec spes ꝛ p̄ces frustrant᷑. Frustrarent᷑ autē oīa hec: si oīa vinculo necessitatis vterent᷑: sicut patet ex dictis.

¶ Auersamini igitur vitia. Hic phia subiūgit exhortatiōem vtilem: dicens. Exquo sic est ꝙ non estis coacti necessitate ad facienduȝ aliquid: sed manet in vobis libera voluntas. Ideo auersamini. i. spernite. vitia: ne per ea iuste incurratis penas. colite. i. exercete virtutes: ꝓpter quas merita cōsequamini. subleuate animū vestrū ad rectas spes: que in veraȝ beatitudinem tendūt. porrigite in excelsa. s. ad deum hūiles p̄ces. Et hoc merito faciatis. quia si nō vultis dissimulare auertēdo animū vestrū ab his: tūc magna vobis est indicta necessitas ꝓbitatis. i. virtutis. q̄a illud qd̄ agitis nō ṗt latere illū qui est iudex actuū vestroꝝ. Unde subdit. Cum agatis ante

oculos.s.cum actiões vestre sint in ꝓspectu iudicis cuncta cernẽtis.s.dei.
Nota vitia sunt sperneda.quia reddũt hominem seruilem. Nam qui fa-
cit peccatũ seruus est peccati. Et Seneca dicit. Si scirẽ deos peccata igno
scituros ꝛ homĩes ignoraturos:adhuc ꝓpter vilitatẽ peccati peccare eru-
bescerem. Uirtutes autem sunt colende.quia virtus est que habentẽ perfi
cit ꝛ opus eius bonũ reddit. Recta spes ꝛ recte ꝑces sunt deo porrigende
quia his deo cõiungimur ꝛ ip̃m alloq̃mur. Et si non dissimulamꝰ negligẽ-
do ꝑdicta:magnã virtutis ꝓbitatem nobis indictam ꝛ ꝓmissam inde cõse-
quemur.quoniã omnia que agimus sunt in ꝓspectu dei cuncta cernentis.
Sicut em̃ scribitur ad Hebreos.iiij. Omnia nuda ꝛ apta sunt oculis eius.
Qui est deus benedictus in secula seculoꝝ. Amen.

Anicij torquati Seuerini Boetij viri no
minis celebritate ꝙ̃memorãdi textus de
philosophie cõsolatõe cum editõe cõmẽ-
taria beati Thome de Aq̃no ordinis ꝑdi
catoꝝ: Anthonij kobergers ciuis inclite
Nurnbergensiũ vrbis industria fabrefa-
ctus:finit feliciter. Anno a natiuitate xp̃i
M.cccc.xcv.die.viij.mensis Junij.

